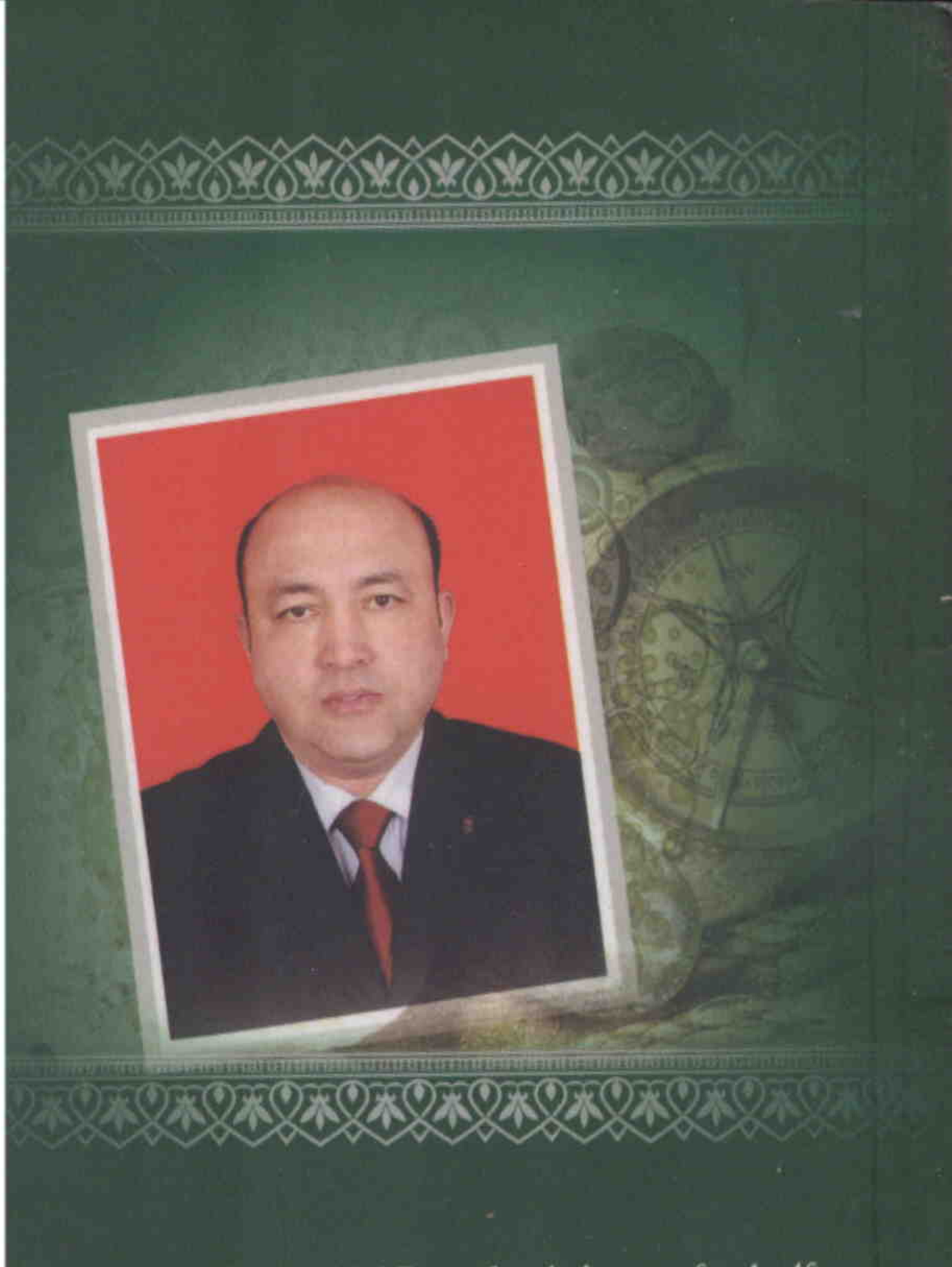
ئادىل ئىمىن شادتېكىن

شاھزادە نۇرئەزىز ھەققىدە قىسسە

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

ئادىل ئىمىن شادتېكىن 1965 - يىلى يەكەن ناھىيەسىدە ئوقۇتقۇچى ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. 1987 - يىلى 7 - ئايدا قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتى سىياسىي مائارىپ فاكۇلتېتىنى پۈتكۈزۈپ، شۇ يىلى 9 - ئايدا يەكەن ناھىيەلىك 1 - ئوتتۇرا مەكتەپكە خىزمەتكە تەقسىم قىلىنغان. ئۇ ھازىرغىچە شۇ مەكتەپتە ئوقۇتقۇچىلىق قىلىۋاتىدۇ.

ئۇ ئالىي مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان مەزگىللىرىدىلا ئۇيغۇر كىلاسسىك ئەدەبىياتى، خەلق ئېغىز ئەدەبىياتى ۋە باللار ئەدەبىياتىغا چوڭقۇر ئىشتىياق باغلاپ، بۇلاردىن مەنىۋى ئوزۇق ئېلىش ئاساسىدا، شېئىر، چۆچەك، مەسەللەرنى يېزىشقا باشلىغان بولۇپ، قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتى تۇزگەن كوللېكتىپ توپلامغا بېسىلغان «مەكتىپىم» ناملىق غەزىلى بىلەن ئەدەبىي ئىجادىيەتكە كىرىشكەن. شۇنىڭدىن تارتىپ ھازىرغىچە ھەرقايسى گېزىت - ژۇرناللاردا ئۇنىڭ «يوقالماس بايلىق»، «ئالتۇن ئاچقۇچ»، «گۈل ۋە بۇلبۇل»، «كۆپۈكتىكى

ئادىل ئىمىن شادتېكىن

شاھزادە نۇرئەزىز ھەققىدە قىسسە

(باللار رومانى)

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

这是一部大型童话，在童话故事中突出表现了三位兄弟之间深刻的亲情，团结恩爱，描写了三位兄弟中最小的王子努尔艾则孜的非凡经历，赞美困难面前绝不低头的精神，朋友之间的忠诚和友爱，互帮互助的美德，反对恶劣势力等。

مەسئۇل مۇھەررىرى: گۈلباھار مۇھەممەتئىمىن
مەسئۇل كوررېكتورى: قەمبەرگۈل ئوسمان

شاھزادە نۇرئەزىز ھەققىدە قىسسە

(باللار رومانى)

ئاپتورى: ئادىل ئىمىن شادتېكىن

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى نەشر قىلىپ تارقاتتى
(قەشقەر شەھىرى تاربوغۇز يولى 14 ـ قورۇ، پوچتا نومۇرى: 844000)
جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرىدا سېتىلىدۇ
قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 880×1230 م م 1 / 32
باسما تاۋىقى: 10 قىستۇرما ۋاراقى: 2
2012 ـ يىل 2 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2012 ـ يىل 2 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى: 1—3000

ISBN 978—7—5373—2514—1
باھاسى: 27.00 يۈەن
سۈپەتتە مەسىلە كۆرۈلسە ئالماشتۇرۇپ بېرىلىدۇ
تېلېفون: 2653927 — 0998

مۇندەرىجە

بىرىنچى قىسىم رىۋايەت دۇنياسىغا سەپەر

بىرىنچى باب پەرىزات سۇرىتى نەقىشلەنگەن لەۋھە 3
ئىككىنچى باب پەرىزاتنى ئىزدەش 19
ئۈچىنچى باب ئىككى شاھزادىنىڭ قىسمىتى 29
تۆتىنچى باب جىنلار مەلىكىسىنىڭ يالماۋۇز شاھ ئالدىغا
بېرىشى 61
بەشىنچى باب گۈزەللىك شەرم ـ ھايا بىلەن قوشماق 81
ئالتىنچى باب ياخشىلىق يەردە قالماس 96
يەتتىنچى باب ئەقىل ئەڭ توغرا يېتەكلىگۈچى 108
سەككىزىنچى باب ئەھمىيەتلىك ئۆتكىنى ھەممىدىن ئەۋزەل 122
توقۇزىنچى باب جاندىن كەچمىگۈچە جانانغا يەتـ
ـكىلى بولماس 140
ئونىنچى باب تىلسىمنى سۇندۇرغۇچى ئالتۇن ئاچقۇچلار 167
ئون بىرىنچى باب يەتتە ئېزىتقۇ 214
ئون ئىككىنچى باب ۋىسال شادلىقى، ئۇلىشىپ كەلگەن جۇدالىق 231

ئىككىنچى قىسىم بەخت ئۈچۈن ئاخىرغىچە كۈرەش

بىرىنچى باب ئۈچ باشلىق شىرنى قۇتقۇزۇش 251
ئىككىنچى باب تۆمۈر مۇنارىدىكى قىيىن تاللاش.....268
ئۈچىنچى باب ئۈچ ئەگگۈشتەر ۋە سىرلىق غارىدىكى ئىشلار.....282
تۆتىنچى باب ئەلۋىدا رىۋايەت دۇنياسى 309

بىرىنچى قىسىم

رىۋايەت دۇنياسىغا سەپەر

بىرىنچى باب

پەرىزات سۈرىتى نەقىشلەنگەن لەۋھە

قېرىلىقتىن ئىلىپتەك قەددى دالدەك ئېگىلگەن، چاچ - ساقاللىرى ئۇچتەك ئاقارغان بوۋاي تەكلىماكان گىرۋىكىدىكى بۇ خىلۋەت ماكاندا خېلىدىن بېرى يەككە - يېگانە ياشاپ كېلىۋاتاتتى. ئۇ ياشلىقىدا كەپسى ئەتراپىغا تىكىپ ئۆستۈرگەن مېۋىلىك كۆچەتلەردىن ھازىر ئون نەچچە تۈپ جىگدىلا قۇم - بوراننىڭ زىيىنىدىن ئامان قېلىپ، مانا ئەمدى ئۇنىڭغا مېۋىسى بىلەن ئوزۇقلۇق، سايىسى بىلەن سالقىنلىق بېغىشلىماقتا ئىدى، بوۋاينىڭ تىرىكچىلىكى مۇشۇ جىگدە كۆچەتلىرىگە خېلىلا بېقىنىپ قالغانىدى، ئاندىن قالسا پات - پات قۇرۇپ قالغان تۇغراق - يۇلغۇنلارنى تېرىپ ئوتۇن قىلىپ، يىراقتىكى شەھەر - بازارلارغا ئاپىرىپ سېتىپ، ئۇزۇق - تۇلۇك ۋە لازىمەتلىكلەرنى سېتىۋېلىش بوۋاينىڭ يەنە بىر تىرىكچىلىك يولى ئىدى. مومىيى ئالەمدىن ئۆتكەندىن بېرى ئۇنىڭ كۈنلىرى ئەنە شۇنداق بىر قېلىپتا زېرىكىشلىك ئۆتمەكتە ئىدى.

شۇنداق كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئۇ مومىينىڭ تۇپراق بېشىدا دۇئا - تىلاۋەت قىلىپ يېنىشىدا ئىختىيارسىز شۇنداق زارلاندى:

— ئەي رەھمەتلىك، سەن بىلەن بىر ئۆمۈر يەكتەن - يەكدىل بولۇپ بىرگە ياشاپتىمەن، لېكىن تىرىكلىكىدە ماڭا بىر پەرزەنت يادىكار قىلىپ كەتمىدىڭ، مانا ئەمدى تىكەندەك يالغۇز قالدىم، كۆزۈم يۇمۇلغانىدا كۆمۈپ قويىدىغانغىمۇ ئادەم يوق، تەقدىر - پېشانەمگە پۈتۈلگىنى شۇ بولسا كېرەك..... ھەي ئىسىت!.....

بوۋاي تۇپراق بېشىدىن يېنىپلا كەيپسىز ھالدا ھېچ ئىشقا قولى

بارماي كەپسىگە كىرىپ، كونا كىگىز ئۈستىگە سېلىنغان، رەھمەتلىك مومىيىدىن قالغان يادىكار ــ قۇراق كۆرپىگە تاشلاندى- دە، قۇراق تەكىيەگە باش قويۇپ، خىيال سۈرۈپ يېتىپ تۇيمايلا كۆزلىرى يۇمۇلۇپ، ئۇيقۇغا كەتتى ھەم شۇنداق چۈش كۆردى: ئاپئاق لېچەككە ئورانغان مومىيى قەبرىسىدىن يېرىم گەۋدىسنى چىقىرىپ شۇنداق دەۋاتاتتى:«بارغىن بوۋاي، تەكلىماكانغا ئىچكىرىلەپ بارغىن، قەدىمىي خارابىلىكنى تاپمىغۇچە توختىمىغىن، ئۇ يەردىن تىلىگىنىڭگە يېتىسەن، مەنمۇ گۆرۈمدە تىنچ ياتىمەن، ئاللا رەھمەت قىلسۇن».

بوۋاي مومايغا ئىنتىلىپ ئورنىدىن دەس تۇرۇپ، ئۇنىڭ يېنىغا بارماقچى بولدى، بىراق ھەرقانچە تىرمىشىپمۇ ياتقان يېرىدىن تۇرالمىدى، ئۇنىڭغىچە مومای يەنە قەبرىگە چۆكۈپ غايىب بولدى. بوۋاي قەدىناسىنىڭ ئىسمىنى توۋلىغىنچە ئويغىنىپ كەتتى.

«خۇداغا شۈكرى» دېدى ئۇ پىچىرلاپ. چۈشۈمدە بولسىمۇ ئۇنى يەنە كۆرۈش نىسىپ بولدى، بىراق تۇنۇگۈنكى زارلىنىشىم روھىنى قورۇندۇرۇپ تىنچ ياتقۇزماپتۇ - دە، ۋاي شورۇم قۇرۇغۇر، نېمە دەپمۇ شۇنداق زارلىناتتىم - ھە، بوپتۇ، بىر ھېسابتا ئۇنى بىر كۆرۈۋالدىم، بۇمۇ ياخشى بولغىنى، لېكىن بېشارىتى نېمىدىن دېرەك بېرەر ئەمدى.

بوۋاي ئويغا چۆكۈپ بىرھازا ئولتۇرۇپ كەتتى، كېيىن:«بولدىلا، چۈش دېگەن بەربىر چۈش، چۈش دېگەندە نېمىلەر كۆرۈنۈپ، نېمىلەر ئاڭلانمايدۇ، ھەممىسگە ئىشىنىپ كەتكىلى بولاتتىمۇ» دەپ ئويلاپ، ئېرەنىشمەي باشقا ئىشلار بىلەن مەشغۇل بولدى، ئەمما ئۇ كېيىنكى كېچىلەردىمۇ ئوخشاشلا شۇ چۈشنى كۆردى، ئاخىر چۈشىدە مومايىنىڭ دېگىنىدەك قىلىشقا بەل باغلىدى. بىر كۈنى ئەتىگىنى بوۋاي بىرنەچچە زاغرىنى بېلىگە تۇگۈپ، بىر قاپاق سۈنى يۇدۇپ «يا تەۋەككۈل!»دەپ تەكلىماكان قوينىغا كىرىپ كەتتى.

نەچچە كۈنلەر توختىماي يول يۈردى، ئىلگىرى ئوتۇن ئىزدەپ بارغان جايلاردىنمۇ ئۆتتى، قەدىمى يېتىپ باقمىغان جايلارغىمۇ ئىچكىرىلەپ باردى، لېكىن ھېچبىر خارابىلىك كۆرۈنمىدى، ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە پۇت - قوللىرى ھالسىزلىنىپ بوشاشتى- دە،

«قايتىپ قالايمۇ، يا؟!» دېدى ئۆز - ئۆزىگە.

ئۇ بىر قارارغا كېلەلمەي دېلىغۇل بولۇپ تۇرغان شۇ پەيتتە، قۇلاقلىرىغا كىمنىڭدۇر شۇنىرلىشى ئاڭلاندى:

ــ مەنزىلگە ئاز قالدىڭ، غەيرەت قىل، ھەرگىز كەينىڭگە يانما.

بوۋاي ئەندىكسىپ تۆت ئەتراپىغا قارىدى، لېكىن ئىنس - جىن كۆرۈنمەيتتى.

«يا خۇدا، ئۆز پاناھىڭدا ساقلىغايسەن» دېدى ئۇ ئىچىدە دۇرۇت ئوقۇغاچ. ئاندىن ئۇ قايتىدىن روھلىنىپ، جىسمى كۈچ - قۇۋۋەتكە تولغانىدەك بولدى- دە، يولىنى داۋام قىلدى. يەنە قانچىلىك ۋاقىت ماڭغىنى، قانچىلىك مۇساپە باسقىنى نامەلۇم، ئاخىر يىراقلاردىكى قۇم بارخانلىرى ئۈستىدىن چىقىپ قالغان بىر گۈمبەزنى كۆردى.

ــ تاپتىم! ــ دەپ توۋلىۋەتتى ئۇ سۆيۈنۈپ، ئاندىن قەدەملىرىنى تېزلىتىپ شۇ تەرەپكە يۈرۈپ كەتتى. ئاخىر ھېلىقى قۇم بارخىنى قېشىغىمۇ يەتتى، بىراق بۇ قۇمدىن ھاسىل بولغان دۆڭنىڭ ئېگىزلىكىگە كۆز يەتكۈسىز ئىدى.

بوۋاي قۇم بارخانلىرى ئۈستىگە ياماشتى، لېكىن قۇملار تۆۋەنگە سىيرىلىپ چۈشۈپ، پەقەتلا ئۈستىگە چىقارغۇزمىدى، شۇنداقتىمۇ بوۋاي بەل قويۇۋەتمەي تىرىشتى، شۇ چاغ تۇيۇقسىز قۇملار ئۆركەش ياساپ، تۆۋەنگە سەلدەك ئېقىشقا باشلىدى، بوۋاي چۆچۈپ دەرھال كەينىگە قاچتى، بەش - ئالتە يۈز قەدەمچە چېكىنىپ، ببلىگىچە قۇمغا كۆمۈلۈپ توختىدى. قۇم ئېقىنىمۇ بېسىقىپ قالدى، ئۇ قۇم ئاستىدىن سۇغۇرۇلۇپ چىقىۋالغاندىن كېيىن نېرىدا چوقچىيىپ تۇرغان ئاجايىپ زور بىر گۈمبەزنى كۆردى ۋە ئۇ گۈمبەزگە يېقىنلاشتى، گۈمبەز كۆك گۈللۈك چىنە خىشلار بىلەن بېزەلگەن ئاجايىپ كۆركەم بىر ئىمارەت ئىدى. بوۋاي گۈمبەزنى قۇرغۇچىنىڭ ھۈنەر - سەنئەت ماھارىتىگە ئاپىرىن ئېيتتى، كىرىش ئىشىكىنى ئىزدەپ بىر چۆرگۈلەپ، ئاخىر يېرىمىغىچە قۇمغا چۆكۈپ قالغان ئالتۇن ھەللىك ئىشىكنى تاپتى. ئەپسۇس، ئىشىككە ئات كاللىسىدەك ئالتۇن قۇلۇپ سېلىنغان بولۇپ، ئاچقۇچى كۆرۈنمەيتتى.

بوۋاي قۇلۇپنى ئاچالماي بېشى قېتىپ، گۈمبەز تېمىغا يۆلىنىپ ئولتۇرۇپ كەتتى: شۇ هالدا تۈن پەردىسى يېيىلدى، بوۋاي هارغىنلىق ئىچىده چۆل شامىلىنىڭ ئەللەيلىشى بىلەن ئۇيقۇغا كەتتى، بىراق كۆزى يۇمۇلۇپ هايالىسىزلا يەنه مومىيى زاهىر بولۇپ، ئەنسىزلىك بىلەن توۋلىدى:

— كۆزۈڭنى ئاچ! تېز تۇر، هېلىلا گۈمبەز قۇم ئاستىغا چۆكىدۇ، سەنمۇ كۆمۈلۈپ قالىسەن، تېزرەك گۈمبەزگه كىرىپ ياغاچ ساندۇقنى ئېلىپلا يانغىن، باشقا هېچنېمىگه تەگمه، تېز بول!

بوۋاي چۆچۈپ كۆزىنى ئاچتى، مومايىنىڭ سىيماسى غايىب بولدى، ئەمما گۈمبەزنىڭ ئىشىكى ئوچۇق ئىدى.

بوۋاي گۈمبەزگه كىردى، گۈمبەز ئىچى بەكمۇ كەڭرى ۋە يورۇق بولۇپ، توپتەك يوغان مەرۋايىتلار چىراغدەك نۇر چېچىپ تۇراتتى، ئالتۇن تەڭگه، كۈمۈش يامبۇلار، خىلمۇخىل رەڭلىك گۆھەرلەر، باشقا قىممەت باهالىق بۇيۇملار تاغدەك دۆۋىلىنىپ ياتاتتى.

بوۋاي كۆزلىرى ئالىچەكمەن بولۇپ، ئېسىنگىرەپ تۇرۇپ قالدى، شۇ چاغ قۇلاقلىرىغا يەنه كىمنىڭدۇر شۇنىرلىشى ئاڭلاندى:

— ياغاچ ساندۇق! ياغاچ ساندۇق!.....

بىراق ياغاچ ساندۇق نەدىدۇ؟ بوۋاي هەر تەرەپكه قارىدى، كۆزىگه ئاجايىپ ئېسىل زىبۇ - زىننەت بۇيۇملىرى ۋە ئالماس - جاۋاهىراتلار بىلەن تولدۇرۇلغان ئالتۇن - كۈمۈش ساندۇقلارلا چېلىقتى. شۇچاغ گۈمبەز ئىشىكىدىن شۇرقىراپ قۇم ئېقىنى كىرىشكه باشلىدى، بوۋاي ئەمدى ئالدىراپ قالدى، ئۇ كۆزلىرىنى ئۇۋۇلۇتىپ، هەر تەرەپكه يۈگۈرۈپ ئاختۇردى، ئاخىر بۇلۇڭدىن گۆھەر، ياقۇت، لەئەل - جاۋاهىراتلار ئاستىدا كۆمۈلۈپ قالغان بىر كىچىك ياغاچ ساندۇقنىڭ بىر بۇرجىكىنى كۆردى - ده، ئالدىراپ ئۇنى تارتىۋالدى، شۇ هامان گۆھەرلەر باشقىچه جۇلالىنىپ جىرىڭلاپ، تەڭگه - تىللا، يامبۇلارمۇ ۋالىلداپ نۇرلىنىپ، شاراقلاپ كەتتى، گويا بوۋاينى چاقىرىۋاتقاندەكلا ئىدى، بىراق بوۋاي ئەمدى بۇلارغا قاراپمۇ قويماي ياغاچ ساندۇقنى كۆتۈرۈپ كەينىگه ياندى. ئىشىكتىن كىرىۋاتقان قۇم ئېقىنى ئۇستىدىن

مىڭبىر جاپادا ئۆمىلەپ ئۆتۈپ چىقىۋالغانـدىن كېيىن، كەلـگەن تەرەپـكە قاچتى. قۇم بارخـانلىرى بولـسا دېڭىـز تاشـقىنىدەك مەۋج ئـۇرۇپ ئېقىـپ كۆچۈشكە باشلىدى. بوۋاي بار كۈچى بىلەن قـاچتى، قـۇم بارخـانلىرىمۇ تـاكى ئـۇنى قـوغلاپ يېتـىپ باسـتۇرۇۋەتمىگۈچە توختىمايدىغانـدەك تـاپ باسـتۇرۇپ قـوغلاپ ئېقىـپ كېلىـۋەردى. بـوۋاي ئۆزىـمۇ سـەزمىگەن هالـدا ياش ۋاقتىدىكى كۈچ ـ قۇۋۋىتى ئەسلىگە كېلىپ قالغاندەك تېز قاچتى، نەچچە كۈن ۋە تۈن شۇنداق قېچىپ، بىر ئەتىگىنى قـوغلاپ كېلىۋاتقـان قۇم ئېقىمىنىڭ هالسىراپ قالغاندەك ئاسـتا ـ ئاسـتا بېسىقىپ قـالغىنىنى هېس قىلىپ ئاندىن توختاپ، يۈرەكلىـك هالـدا كەيـنىگە قارىـدى، شـۇ تاپ ئـۇ قېچىـپ كەلـگەن تەرەپـتە ئېگىـز ـ ئېگىـز قـۇم بارخـانلىرى قەد كۆتۈرگەنـىدى، بـۇرۇنلاردا يولۇقـۇپ قالـىدىغان قومۇشـلۇقمۇ، ئانـدا ـ سـاندا ئـۇچراپ قالـىدىغان يۇلغـۇن ـ توغراقلارمـۇ كـۆرۈنمەيتتى، هەممىسىنى قۇم بېسىۋالغانىدى.

«لەنىتـى قـۇم بارخـانلىرى، كەپەم بـىلەن جىگـدىلىكنىمۇ باستۇرۇۋەتـكەنمىدۇ؟! شـۇنداق بولـسا پاناهگـاهىممۇ يوقالغـان بولـدۇ» دېدى بوۋاي ئۆز ـ ئۆزىگە ئاچچىقلىنىپكىلا: «بىـر چۈشـىنىڭ بېشارىتىگە ئىشىنىپ هەممىدىن قۇرۇق قالىدىغان بولدۇم».

شـۇنىڭدىن كېـيىن ئـۇ كـۈچ ـ قۇۋۋىتىـدىن قېلىـپ هـارغىنلىق يەتـكەندەك بولـۇپ قەدەملىـرى ئاسـتىلىدى، بـىراق كـۆپ مـېڭىش كەتمىدى، چۈنكى ئۇ قۇم ئاستىدىن چىقىپ قالغـان جىگـدىلەرنىڭ ئـۈچ شاخلىرىنى كۆرگەنىدى.

ـــ ئىسىت! ـــ دېدى ئۇ هەسرەتلىنىپ، ـــ پاناهگاهىممۇ تۈگـ ـشىپتۇ.

ئۇ نېمە قىلىشنى بىلەلمەي قۇم ئۈستىگە تاشلاندى ـ دە، هـاردۇق چىقىرىۋالغاندىن كېيىن بىر ئىـش قىلماقچى بولـدى، كـۆزلىرىنى يۇمـۇ ـ ۋالدى، كاللىسىنى ئۈمىدسىزلىك تۇيغۇلىرى چۈلغىۋالدى.

بىر چاغدا ئۇ بوران شەپىسىنى سېزىپ بېشىنى كۆتـۈردى، قۇملـۇق تەرەپتىن جاهاننى قاراڭغۇلاشتۇرۇپ ئاسمان ـ پەلەك قۇم توزۇتۇپ، قـارا بوران يېتىپ كەلمەكتە ئىدى.

ـــ تۆگەشتىم، ـــ دېدى بوۋاي پۇتلىرى قۇملۇققا قوزۇقتەك قېقىلىپ كېتىۋاتقانـدەك بولـۇپ، ـــ ئەمـدى قـۇم بارخـانلىرىنى قەبـرە قىلىـپ ياتىدىغان بولدۇم .

ئۇ ساندۇقنى قۇچاقلاپ دۇم يېتىۋالدى، بوران هايالسىز گـۈركىرەپ يېتىـپ كەلـدى، بـوۋاي بېـشىنى چـۈمكەپ يېتىـۋەردى. بـارا - بـارا هېچنېمىنى سەزمەس هالەتكە كەلدى، شـۇ هالـدا قانچىلىـك يـاتتىكىن، بىر چاغدا يەلكسى ئاپتاپتا قىزىـپ، ئېسىگە كېلىـپ قـاتتىق ئۇيقـۇدىن ئويغانغانـدەك بولـۇپ ئورنـىدىن تـۇردى، كەپە ۋە جىگـدىلەرنىڭ يەنىلا قۇم ئۈستىدە قەد كۆتۈرۈپ تۇرغىنىنى كۆردى.

ـــ چۈش كۆرۈپتىمەن- دە، ـــ دېدى ئۇ كۆزلىرىنى ئۇۋۇلىۋېتىـپ، بىراق پۇتىنىڭ يېنىدا يېرىمىغچە قۇمغا كۆمۈلۈپ قالغـان ياغـاچ سـاندۇق چۈش كۆرمىگىنىدىن دېـرەك بېرىـپ تـۇراتتى، يەنە تېخى بـۇ يەردىكى بىردىنبىـر سـۇ مەنبەسـى بولغـان بـۇلاق ئەتراپىـدىكى قومۇشـلۇق ئويمانچاقمۇ قۇم ئاستىدا قالغانىدى .

بوۋاي ياغاچ سـاندۇقنى قۇمـدىن سـۇغۇرۇۋېلىپ، ئـۆرۈپ - چـۆرۈپ قاراپ كەتتى، ساندۇق پەيدەك يەڭگىل ئىدى، مىس قۇلۇپى ئۇ ئۆمرىـدە كـۆرۈپ باقمىغـان بىـر خىـل غەلىـتە يېزىقتىكـى بـىرنەچچە قـۇر خەت يېزىلغـان باغـاقچە بـىلەن پـېچەتلەنگەن، باغاقچـىدە يەنە مۆهـۈر ئىـزى كۆزگە چېلىقىپ تۇراتتى .

«كىم چاپلىغان پېچەتتۇ بۇ؟» دەپ ئويلىدى بوۋاي،«ئىچىدە نېمە بـاردۇ، ئېچىـپ باقـسام بولارمۇ، يـا ئىچىـدىن بـىرەر جـىن - ئالۋاسـتى چىقىپ قالارمۇ؟»

شۇنداق ئەندىشىلىك خىياللار ئىچىدە تۇرغىنىـدا، تۇيۇقـسىز مەيـىن شامال كېلىپ پـېچەت باغـاقچىنى سـويۇۋەتتى، شـۇ هامـان مـس قۇلـۇپ شالاققىدە ئېچىلىپ كەتتى.

بوۋاينـــڭ يـــۈرىكى دۈكۈلـــدەپ،قوللىرى تىتـــرەپ كەتتـــى - دە، ســـاندۇق يەرگە چۈشـــۈپ كەتتـــى، شـــۇ هامـــان ســـاندۇق ئۆزلۈكـــىدىن ئېچىلىپ، ئىچىدىن بىر يۆگەم يىپەك لەۋھە ئۇچۇپ چىققانچە بوۋاينىـڭ قولىغا چۈشتى، بوۋاي ئېھتىيات بىلەن يۆگەكنى يەشتى.

پاھ! ــ دېۋەتتى ئۇ لەۋھەگە قاراپلا ھاياجان بىلەن، لەۋھەگە تەرىپكە تىل زەئىپ، قەلەم ئاجىزلىق قىلغۇدەك بىر زىبا چېھرلىك پەرىزات سۈرىتى ئاجايىپ ماھىرلىق بىلەن چۈشۈرۈلگەنىدى، ئۇنىڭ سىزىلغىنى ياكى كەشتىلەنگىنىنى بىلمەيتتى، سۈرەتتىكى پەرىزاتنىڭ قىياپىتى ھېلىلا مىدىرلاپ كېتىدىغاندەكلا جانلىق ئىدى، ئۇنىڭ ھىلال ئايدەك ئەگىم قاشلىرى ئاستىدىكى تال - تال قايرىما كىرپىكلىرى ئارىسىدا چولپان يۇلتۇزدەك چاقناپ تۇرغان شەھلا كۆزلەر، ئىلىپىتەك تۇز ۋە چىرايلىق قاڭشار، ئالمىدەك بىر جۇپ مەڭىز ۋە تەبەسسۇم جىلۋىلىنىپ تۇرغان گىلاستەك لەۋلەر، ئاپئاق يۇمران قوللاردا ئويناپ تۇرغان قۇندۇزدەك قارا ئۆرۈمە چاچلار..... ئۇ ھېلىلا سۆزلەيدىغاندەك، ھېلىلا لەۋھەدىن بوۋاينىڭ ئالدىغا دىككىدە سەكرەپ چۈشىدىغاندەك.....

بوۋاي ئۆمرىدە بۇنداق گۈزەل رۇخسار ۋە خۇش قامەتنى كۆرۈش تۇگۈل، بۇ دۇنيادا بارلىقىنى ئاڭلاپمۇ باقمىغانىدى ۋە كۆڭلىدە: «شۇنداق بىر قىزغا ئاتا بولۇش شەرىپى ماڭا نېسىپ بولسا، قانداق ياخشى بولاتتى!» دېگەنلەرنى ئويلاپ كەتتى، ئارقىدىنلا يەنە ئۆز-ئۆزىدىن خىجىل بولۇپ: «ھالىڭغا بېقىپ ئىش قىلساڭچۇ قېرى» دەپ ئۆز - ئۆزىنى ئەيىبلىرى:

ئۇ شېرىن خىياللىرى ئۈچۈن ئۆز-ئۆزىنى ئاشۇنداق ئەيىبلەۋاتقاندا، تۇيۇقسىز سۈرەتتىكى قىزنىڭ لەۋلىرى مىدىرلىغاندەك بولۇپ ،قۇلاقلىرى تۈۋىدە خويمۇ يېقىملىق شۇرلاشلار ئاڭلاندى:

ــ ئۆزىڭىزنى ئەيىبلىمەڭ بوۋا، مەنمۇ بىر ئىنسانىنىڭ باغرىنى يېرىپ چىققان يۈرەك پارىسى، ئەمدى سىزگە پەرزەنت بولىمەن، سىزدەك ئاق كۆڭۈل، ياخشى ئىنسانغا پەرزەنت بولغىنىمدىن بەكمۇ خۇرسەنمەن، قولۇمدىن كېلىشچە خىزمىتىڭىزدە بولۇشنى خالايمەن.

بوۋاي قۇلاقلىرىغا ئىشەنمىگەندەك، بەلكى چۈش كۆرۈۋاتقاندەك داڭ قېتىپ تۇرۇپ قالدى، شۇ چاغ سۈرەتتىكى قىزنىڭ لەۋلىزى مىدىرلاپ:

ــ سىزگە نېمە بولدى بوۋا، سۆزلىرىمگە ئىشەنمەيۋاتامسىز؟ ــ

دېگەن ئاۋازى ئاڭلاندى .

بوۋاي چۆچۈپ، خۇددى بىر تال چوغنى تۇتۇۋالغانىدەكلا بولۇپ، دەرھال لەۋھەنى يەرگە تاشلىدى، شۇ ھامان سۈرەتتىكى گۈزەل قىز خۇددى ياتقان يېرىدىن تۇرغانىدەكلا، بوۋاينىڭ ئالدىدا پەيدا بولدى، بىراق قىزنىڭ سۈرىتى يەنىلا لەۋھەگە نەقىشلەنگەن ھالىتىدە ئىدى.

ئۇنىڭ جامالىدىن پارلىغان نۇر ــ گۈزەللىك ئاپتىپى بوۋاينىڭ كۆزلىرىنى قاماشتۇردى، بوۋاي كۆرۈۋاتقانلىرىغا ئىشەنمىگەندەك كۆزلىرىنى ئۇۋۇلىۋەتتى، ئۇنىڭ بۇ ھالىنى كۆرگەن قىزنىڭ كۈمۈش قوڭغۇراقتەك زىل ۋە جاراڭلىق كۈلكىسى چۆل قوينىدا ياڭرىدى، شۇ ھامان ئەتراپتا مىڭلارچە گۈل تەڭلا پۈرەكلەپ ئېچىلغان بىر مەنزىرە زاھىر بولدى، قىزنىڭ كۈلكىسى توختىغان بولسىمۇ، لېكىن گۈللەرنىڭ خۇشى ھىدى قالدى، ئاسماندىكى قۇياش بۇرۇنقىدىنمۇ بەكرەك نۇرلىنىپ، بۇلۇتلار تاراپ كەتتى.

ــ ماڭا قارا ڭ بوۋا، ــ دېدى قىز ئالدىغا بىر قەدەم چاماداپ، ئەنسىزلىك ئىچىدە تىك بېقىپ قاراشقىمۇ جۈرئەت قىلالمايۋاتقان بوۋايغا،ــ ماڭا قارا ڭ، تۇيۇقسىز پەيدا بولۇپ، چۆچۈتۈۋەتكىنىمنى ئەپۇ قىلىڭ، مېنى «قىزنم» دەپ بىلىڭ، بېشىمنى سىلا ڭ، مېنى يورۇق جاھانغا چىقارغىنىڭىزدىن مىننەتدارمەن، ئەمدى مېنى پەرزەنت قىلىۋالسىڭىز تېخىمۇ خۇشال بولىمەن.

ئۇنىڭ مۇزىكىدەك يېقىملىق ئاۋازى ئاخىر بوۋايغا غەيرەت بېغىشلىغاندەك بولدى، بوۋاينىڭ كاللىسىدا ئەگىپ يۈرگەن: «ئۇ بىر گۈزەل قىزچاق قىياپىتىگە كىرىۋالغان ئېزىنتقۇ ئالۋاستىمىدۇ؟» دېگەن ئەندىشىلىك خىياللار كەلدى، ئەمدى قىزغا تىكىلىپ قاراشقا جۈرئەت قىلدى، قىز سۈرەتتىكىدىنمۇ نەچچە ھەسسە گۈزەل، يېقىملىق ۋە لاتاپەتلىك ئىدى، بىراق ئاجايىپ ئېسىل لىباسلارغا ئورانغان غۇنچە بويى ئاران يەتتە ـ سەككىز ياشلاردىكى قىزچىلىكلا كېلەتتى، تاپىنى يەرگە تەگمەي ئۇچ ـ تۆت غېرىچچە ئېگىزلىكتىكى مۇئەللەقتە لەيلەپ تۇراتتى، شۇ چاغ ئۇنىڭ تاپىنى ئاستىدىن يەنە بىر جۈپ ئەتىرگۈل كۆچىتى كۆكلەپ چىقىپ، تېزلا ئۆسۈپ، قىزنىڭ بويى بىلەن

تەكلەشتى، ئاندىن پورەكلەپ ئېچىلىپ خۇش پۇراق چاچتى، ئەتىرگۈل بەرگلىرى قىزىلىك لەۋلىرىگىلا ئوخشايتتى.

— سىز كىم؟ — سوردى بوۋاي بۇ رېئاللىققا دەرھال كۆنەلمەي دۇدۇقلىغىنىچە، — نېمىشقا رەسىمگە بەندە بولۇپ، ساندۇققا كىرىپ قالدىڭىز؟

— ئالدىرىماڭ بوۋا، — دېدى قىز مەيىن شامال ئۇچۇرغان غازاكدەك يەكگىل ئۇچۇپ كەلگىنىچە بوۋاينىڭ بوينىغا ئېسىلىپ، — ئاۋۋال ماكانىمىزنى تۇزەشتۇرۇۋالايلى، ئاندىن ئولتۇرۇپ مۇكدىشىۋالىدىغان ۋاقتىمىز يېتەرلىك.

— توغرا ئېيتتىڭىز قىزىم، — دېدى بوۋايمۇ ھېلىلىدەك قورۇلغان يۇزلىرىگە كۈلكە يۈگۈرۈپ، ئاندىن ئۇ قىزنى يەرگە دەسسىتىپ قويۇپ كەپىسىگە كىرىپ، كەپىسىنى تازىلاشقا باشلىدى، قىز بولسا ھەر تەرەپكە سەكرەپ - تاقلاپ يۇرۇپ ئويناندى، باسقان ئىزلىرىدىن گۈل كۆچەتلىرى باش كۆتۈرۈپ، بويى بىلەن تەڭ ئۆسۈپ غۇنچىلاپ يەنە تېزلا ئېچىلىشقا باشلىدى، بوۋاي كەپىنى تازىلاپ سىرتقا چىققاندا، كەپە ئەتراپىنىڭ ئەتىرگۈل گۈلزارلىقىغا ئايلىنىپ قالغانلىقىنى كۆردى.

— خۇشال چاغلىرىمدا، — دېدى قىز، — باسقان ئىزلىرىمدىن مەن خالىسامىلا گۈل ئۈنىدۇ، بۇ مەندىكى بىر خىسلەت.

— ياراتقۇچى ئاللا ھەممىگە قادىر، — دېدى بوۋاي سۆيۈنۈپ، ئاندىن ئۇ بۇلاق كۆزىنى ئېچىش ئۈچۈن ھەربىكەت قىلدى، قىز ياردەملەشتى، بۇلاق كۆزى تېزلا ئېچىلدى، بۇلاقنىڭ سۈيى بۇرۇنقىدىن خېلى كۆپ ئۇلغىيىپ، ھەرتەرەپكە تارىلاپ ئېقىپ، قۇملارنى سۇرۇپ ئەكەتتى، بىراق ئاخىر يەنە قۇملۇققا سىڭىپ كەتتى.

— ئەمدى بۇ يەر بىر بوستانلىققا ئايلىنىدۇ، — دېدى قىز، — بەلكىم بىر چارباغمۇ بولۇپ قالار.

— دېگىنىڭىزدەك بولغاي قىزىم، — دېدى بوۋايمۇ كۈلۈمسىرەپ، ئاندىن ئۇلار كەپىگە كىردى، بوۋاي مومىيىدىن قالغان قۇراق كۆرپىنى قىزغا سېلىنچا قىلىپ بەردى، بىراق قىز بىر قول ياغلىقنى تاشلىغانىدى، كەپە ئىچىدە سۇپىنى بىر ئالغان ئوتقاشتەك رەڭدار ئېسىل

گىلەم، گىلەم ئۇستىدە ئەتلەس كۆرپە، تەتىللا تاشلىق يوتقان، مامۇق ياستۇقلار پەيدا بولدى، ئارقىدىنلا يەنە بىر ئالتۇن شىرە ۋە شىرە ئۇستىدە ئالتۇن چەينەك، جانان پىيالىلەر هازىر بولدى، چەينەكتە تېخى خۇش پۇراق چاي دەملەكلىك تۇراتتى.

قىز بوۋاينى ئەتلەس كۆرپىدە ئولتۇرغۇزۇپ، بىر پىيالە چاي تۇتتى، ئاندىن سەرگۈزەشتلىرىنى سۆزلەشكە باشلىدى:

— مەن كۇھقاپتا، پەرىلەر مەملىكەتلىرىدىن بىرىنىڭ شاھ ئوردىسىدا دۇنياغا كەلگەن، — دېدى ئۇ، — ئاتام شۇ مەملىكەت پەرىلىرىنىڭ شاھى، ئانام بولسا يەر يۈزىدىن ئېلىپ بېرىلغان ئادەمزاتنىڭ قىزى ئىدى. مەن دۇنياغا كۆز ئېچىپ بىر يىلدىن كېيىن ئانام قازا قىلدى، ئۇ تۇغما يۈرەك ئاغرىقى بولغاچقا تۇيۇقسىزلا كېسىلى قوزغىلىپ، قۇتقۇزۇشقا ئۇلگۈرمەي قازا قىلدى. ئۇنىڭدىكى بۇ كېسەللىكنى شاھ ئاتام بۇرۇن سەزمىگەن، ئانامۇ دېمىگەنىكەن، بولمىسا پەرىلەرنىڭ هۆكۈمالىرى داۋاسىنى قىلارکەن، مەن شۇنىڭدىن كېيىن شاھ ئاتامنىڭ هەرىمىدە ئېمىكئانام ۋە خاس كېنىزەك پەرىلەرنىڭ پەرۋىشىدە يەتتە يىلنى ئۆتكۈزدۇم. رەڭگى - رۇخسارىمنىڭ گۈزەللىكى پەرىلەر ئېلىگە پۇر كەتتى، يەنە تېزلا باشقا پەرىلەر ۋە دىۋىلەر، جىنلار مەملىكەتلىرىگىچە يېتىپ باردى، كۈچى بارلارنىڭ هەممىسىنىڭ مېنى بۇلاپ كەتكۈسى كېلەتتى، بىراق شاھ ئاتامنىڭ مۇھاپىزىتىدە ئون تۆت ياشقىچە تىنچ - ئامان ياشىدىم، يېشىم ئون تۆتتىن هالقىغان كۈنى شاھ ئاتام مېنى خاس قەسىرىگە چاقىرتىپ مۇنداق دېدى: — كۆزۈمنىڭ نۇرى، يۈرىكىمنىڭ پارىسى قىزىم، بويۇڭغا يېتىپ قالغىلى تۇردۇڭ، هۆسن - جامالىڭ قۇياشتەك پارلاپ، ئالەم ئەهلىنىڭ دىل خامىنىغا ئىشتىياق ئوتىنى قويدى، مانا ئەمدى كۈندە دېگۈدەك پەرىلەر، دىۋىلەر، جىنلار مەملىكەتلىرىدىن، پېرىخون - جادۇگەرلەردىن سېنى سوراپ ئەلچىلەرنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمەيۋاتىدۇ، بىر - بىردىن قىزغىنىپ، تۇپرىقىمىزغا جەڭگى - جېدەل ئۇرۇقى چېچىۋاتىدۇ. ئەپسۇس، سەن بىر، ئۇلار كۆپ، تولىسى بىزدىن كۈچلۈك، بىرىگە ماقۇل دېسەم باشقىلىرى رەنجىپ زورلۇق بىلەن سېنى تارتىۋېلىش قەستىدە هەر

تەرەپتىن قاپساپ كېلىپ مەملىكتىمىزنى خاراب قىلغۇدەك، سېنى بەرمەسلىككە تېخى چارەم يوق ئىكەن، نېمە قىلارىمنى بىلمەي بېشىم قاتتى.

— غەمگۇزارىم ئاتا، — دېدىممەن ئۇنىڭ باغرىغا تاشلىنىپ، — مېنىڭ غەم - قايغۇمدا باشلىرى قاتقان بولسا كارى چاغلىق، مېنىمۇ رەھمەتلىك ئانام قېشىغا ماڭدۇرسىلا، مەنمۇ، سىلىمۇ ئارام تېپىپ قالىمىز، مېنىڭ سەۋەبىمدىن ئەل خانىۋەيران بولۇپ، ئۆزلىرى ئازاب - كۇلپەتتە قالسىلا راۋا بولماس.

— ياق، قىزىم! — دېدى شاھ ئاتام كەسكىنلىك بىلەن، — جېنىمدىن ئەزىز گۆھىرىمسەن، جېنىمدىن كېچىشكە رازىمەنكى، سەندىن كەچمەسمەن، بارلىقىم سەن ئۈچۈن قۇربان بولسۇن، ياخشىسى ھۆكۈمالىرىم بىلەن بار مەسلىھەت ئىش قىلاي.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ مەملىكەت تەۋەسىدىكى ھەممە ھۆكۈما، دانىشمەنلەرنى جەم قىلىپ، تەدبىر كۆرسىتىشكە ئەمر قىلدى. ئۇلار كۆپ ئويلاپ مۇلاھىزىلەر قىلدى، كۆپ تەكلىپ - مەسلىھەتلەرنى بەردى، لېكىن ھېچبىرى قوبۇل كۆرۈلمىدى. ئاخىر مېنى بېقىپ قاتارغا قوشقان ئېمىكئانام پەردە كەينىدىن چىقىپ شۇنداق دېدى:

— شەۋكەتلىك شاھ ئالىيلىرى، پېقىر ئاجىزەنىڭ پىكرىنىمۇ ئاڭلاپ بېقىشلىرىنى ئىلتىجا قىلىمەن، بۇ يەردە مەلىكىنىڭ ئۇستازى مۇدەررىس بىلەن باش ھۆكۈما قالسا، باشقىلار قايتىپ تۇرسا، شۇ چاغدا پىكرىمنى ئېيتسام.

شاھ ئاتام دەرھال ئۇستازىم مۇدەررىس بىلەن باش ھۆكۈمانى قالدۇرۇپ، باشقىلارغا قايتىشنى ئەمر قىلدى، ئاندىن ئېمىكئانام خىزمەتچى - كېنىزەكلەرنى خاس قەسىرىم ئەتراپىغا ھېچكىمنى يېقىنلاشتۇرماسلىقنى جېكىلەپ، ھەر تەرەپكە كۆز - قۇلاق بولۇشقا بۇيرۇدى، ئىشىك - دېرىزىلەرنى شامال كىرمىگۈدەك ئەتتى، ئاندىن كېلىپ دېدىكى:

— مەملىكىتىمىزدىكى ئەڭ قابىل ئىككى ھۆكۈما ئالدىمىزدا تۇرۇپتۇ، ئۇلارنىڭ ئىلىم - ھېكمەتتە بەركامىللىقى هەممىمىزگە ئايانداۇر،

ئەمدى ئۇلار بار ئىلمىي - ھېكمەت كۈچىنى ئىشقا سېلىپ، بىر سۈرەت ھاسىل قىلسۇن، مەلىكە سۈرەتكە بەند قىلىنسۇن، ئاندىن ئۇ شېرىن ئۇيقۇغا غەرق بولۇپ، گۈل - غۇنچە ھالىتىدە تۇرۇپ قالغۇسى، ۋاقتانۋاق جاھان تىنچىپ، ئۇ ھەممىنىڭ ئېسىدىن كۆتۈرۈلگەندە، ئاندىن رىزقى قوشۇلغان بىرسىگە مەنسۇپ بولۇپ، ھاياتلىق يولىنى داۋام قىلغۇسى، مەرھۇم خانىش ئايىم مەلىكىنىڭ كەلگۈسى ئۈچۈن قۇرئە سالدۇرۇپ كۆرگەندىن كېيىن، بىرەر خېيىم - خەتەر يۈز بەرگەندە مۇشۇ يول بىلەن ئامان ساقلاپ قېلىشنى ۋەسىيەت قىلغانىدى، ۋەسىيەت بويىچە ئىش قىلساق، مەلىكە سۈرەتكە بەند بولىدۇ، ئاندىن بىز سۈرەتنى پىنھان قىلىپ:«مەلىكە قازا قىلدى» دەپ جاكار قىلىمىز، سىر بىز تۆت كىشى ئارىسىدا ساقلىنىپ قالسىلا ئۇنىڭ ۋە ئېلىمىزنىڭ ئامانلىقى تەھدىتكە ئۇچرىمايدۇ.

— دانا تەدبىر، — دېدى باش ھۆكۈما، — شاھ ئالىيلىرى ماقۇل كۆرسە سۈرەت ھاسىل قىلىشقا بار كۈچۈمنى سەرپ قىلغايمەن .

— مەنمۇ مەلىكىنىڭ سىياقىدا بىر سۈرەت پەيدا قىلىپ ئۇنى «قازا قىلغان مەلىكە» دەپ ئەلگە ئايان قىلىمەن، ئۇنىڭ سىر - ھېكمىتىنى ئۆزگە ئەللەر ھۆكۈما - سېھىرگەرلىرىنىڭ بىلىپ قالماسلىقىغا كاپالەتلىك قىلىمەن، — دېدى ئۇستازىم مۇدەررىسمۇ.

شاھ ئاتام ئۇلارنىڭ سۆزلىرىدىن مەمنۇن بولدى،لېكىن مەندىن ئايرىلىشقا قىيالماي كۆزلىرىگە ياش ئالدى، شۇ چاغدا ئۈچ تامچە يېشى ئۈستۈمگە تامدى، شۇنىڭدىن كېيىن مەندە ئۈچ خىسلەت پەيدا بولدى. بىرىنچىسى، كۈلسەم ئالەم-جاھان ئېچىلىپ ئەتراپتا رەڭگارەڭ گۈللەر پورەكلەپ، خۇشھىدلار چېچىلغاندەك بىر ھالەت زاھىر بولىدۇ، تېنىمدىن گۈل ھىدى كېلىدۇ؛ ئىككىنچىسى، قايغۇرۇپ يىغلىسام ئالەم-جاھاننى قارا بۇلۇت قاپلاپ، چاقماق چېقىلىپ، گۈلدۈرمامىلىق يامغۇر ياغىدۇ، ئاققان ياشلىرىم مەرۋايىت بولۇپ چۈشىدۇ؛ ئۈچىنچىسى، باسقان ئىزىمدىن خالىسام گۈللەر ئۈنۈپ، پورەكلەپ ئېچىلىپ، چۆل - جەزىرە بولسۇن، تاغۇدەشتلەر بولسۇن گۈل - گۈلىستانغا ئايلىنىدۇ ياكى خالىسام ئىزىمدىن ئالتۇن - كۈمۈشلەر پەيدا بولىدۇ. ئاتامنىڭ كۆز

ياشلىرى ئۇنىڭ ئاللاغا قىلغان ئىلتىجاسى، تىلەكلىرى بىلەن يۇغۇرۇلغان بولسا كېرەك، شۇ سەۋەبلىك مەندە شۇنداق خىسلەتلەر پەيدا بولغانىدى، ئاتام بېشىمنى سىلىدى، ئاندىن ئىككى ھۆكۈماغا مەسئۇلىيەت بويىچە ئىش قىلىشنى تاپىلىدى، ئۇلارمۇ ئۇچ كۈن ئىچىدە ھەممە تەييارلىقنى پۈتكۈزۈپ كېلىشكە سۆز بېرىپ قايتتى. شاھ ئاتام ئېمىكئانامغا مېنى خاس قەسىردىن، ئالتۇن كارىۋىتىمدىن نېرى قىلماي، «ئاغرىپ قالدى» دەپ گەپ تارقىتىشنى جېكىلىدى، ئۆزىمۇ شاھانە قەسىرگە چىقىپ، تەختتىن ئورۇن ئالغاندىن كېيىن ئەلچىلەرنى يىغىپ شۇنداق جاكار قىپتۇ:

— مەلىكە ھازىر بىتاپ بولۇپ ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قالدى، شۇ ھالدا ئۇنىڭغا تەلەپ - ئىلتىماسلارنى يەتكۈزۈش بىئەپ، ھەممىگىلار قايتىپ تۇرغايسىلەر، مەلىكىنىڭ كېسىلى شىپالىق تاپقان ھامان ئۇنىڭغا ئەلچى ئەۋەتكۈچىلەردىن بىرسىنى تاللاتقۇزىمەن، ئاندىن لايىقىدا تۇيۇقسىز مەرىكە ئۆتكۈزۈپ، كۈيۈئوغۇل بولغۇچىغا تاپشۇرىمەن.

شۇنداق ئەلچىلەر ئارىسىدا غۇلغۇلا پەيدا بولۇپتۇ، ئاردىن بىرى شۇنداق دەپتۇ:

— ئەي كەرەمىلىك شاھ ئالىيلىرى، پەرىلەر ئارىسىدا ئاغرىق - سىلاق كۆپ كۆرۈلمەيتتى، كۆرۈلسىمۇ تېزلا ساقىيىپ قالاتتى، مەلىكىگە نېمە سەۋەبتىن كېسەل تېگىدۇ، ئەمدى قاچان شىپالىق تاپىدۇ، ئەگەر ماقۇل كۆرسىلە ئەلچىلەر ئۆز مەملىكەتلىرىدىن ئەڭ ئۇستا ئەمچى - ھۆكۈمالارنى كەلتۈرسۇن، خاسىيەتلىك دورىلار ئېلىپ كەلسۇن، مەلىكىگە بىرلىشىپ داۋا قىلايلى.

شاھ ئاتام جاۋابەن شۇنداق دەپتۇ:

— مەلىكەمنىڭ ئانىسى ئادەمزات ئىدى، شۇ سەۋەبلىك مەلىكەمۇ يېرىم ئادەم، يېرىم پەرىزات ھېسابلىنىدۇ، بىزگە پۈتۈنلەي ئوخشاپ كەتمەيدۇ، ئانىسى رەھمەتلىك تۇغما يۈرەك ئاغرىقى بىلەن قازا قىلغانىدى، مەلىكەمۇ شۇنداق يۈرەك ئاغرىقى، بۇ ئىنسانلاردا بولمىغان كېسەللىك ئىكەن، مەلىكەمگە ئانىسىدىن مىراس قالغان بولسا كېرەك، سىلەر بىھۇدە گۇمان قىلماڭلار، ئۇ ئۇچ كۈن ئىچىدە ساقىيىپ قالار،

ئـۇنى ئەڭ ئۇسـتا ئەمچـى ـ ھۆكۈمـالار داۋالاۋاتـقـدۇ، ئـۈچ كـۈن تەخـىر قىلىڭلار.

ئەلچىلەر نائىلاج قايتىشىپتۇ، بۇ ئۈچ كۈن ئىچىدە شاھ ئاتام خـاس قەسىرىمدە ماڭـا ھەمـراھ بولـدى، مـۆھلەت توشـقان كـۈنى بـاش ھۆكۈمـا بىلەن ئۇسـتازىم ئوردىغـا ھـازىر بولـدى، ئـۇلار بـىردىن سـاندۇق ئېلىـپ كەلگەنىدى.

بـــاش ھۆكۈمـــا ســـاندۇقنى ئاچقانـــدى، ئۇنىڭـــدىن ســـۇرىتىم نەقـشلەنگەن لەۋھە چىقتـى. ئۇسـتازىم سـاندۇقنى ئاچقانـدى، مېنىـڭ سـىياقىمدىكى بـىر ھەيـكەل چىقتـى. ئۇسـتازىم قولۇمغـا يىڭـنە سـانجىپ ،ئۈچ تامچە قېنىمنى ھەيكەلگە تامدۇردى، شـۇ ھامـان ھەيـكەل بەئەينـى ئوخلاۋاتقـان تىرىـك ئادەمـدەك بـىر ھالغـا كەلـدى، لـېكىن تىنىقـى يـوق ئىـدى، قارىغـان يـاكى سـىلاپ باققـان كـىشىمۇ ئـۇنى بـىر مـۇردا دەپ بىلەتتى.

ئاندىن باش ھۆكۈما دېدى:

ـــ ئەي مەلىكەم، ئەمدى شاھ ئاتىڭىز بىـلەن خوشلـىشىڭ، بەلكـى بۇ ئالەمدە ئۇنىڭ بىلەن قايتا دىدارلىشالماسلىقىڭىز مۇمكىن.

مەن شاھ ئاتامنىڭ باغرىغا يېپىشتىم ،كۆز ياشلىرىم يىپى ئـۈزۈلگەن مارجاندەك تۆكۈلدى، سىرتتا بولسا ھاۋا گۈلدۈرلەپ، چاقمـاق چېقىلـدى، جاھان قاراڭغۇلاشتى، ئارقىدىنلا يامغۇر يېغىپ كەتتى.

شاھ ئاتامۇ مېنى باغرىغا مەھكەم بېسىپ پېشانەمگە سۆيدى:

ـــ ئامان بول قىزىم، سـېنىڭ بەختـىڭ ئۈچـۈن مۇشـۇنداق قىلمـاي ئامالىم بولمىدى، ـــ دەپ باش ھۆكۈماغا ئىشارەت قىلدى.

ھۆكۈما ئەپسۇن ئوقۇشقا باشلىدى، شۇ ھامـان تېـنىم ئاسـتا ـ ئاسـتا يەڭگىللەپ، ئـاخىر شـامالدا قالغـان خازانـدەك لەيـلەپ، ئۈچـۈپ بېرىـپ لەۋھە ئۈسـتىگە قونـدى، گويـا لەۋھە تەرىپـدىن سـۈمۈرۈۋېلىنغاندەك بولـدى، ئاسـتا ـ ئاسـتا شـېرىن ئۇيقـۇ باسـتى، كـۆزۈم يۇمۇلغـۇچە ھۆكۈمانىڭ بىر پېچەت باغاققا مۆھۈرىنى بېسىپ:

ـــ بۇ باغاقچىنى سـېھرلىك قۇلـۇپ تۆشـۈكىگە چـاپلايمىز، ئۇنىڭغـا ئەمدى دىۋە ـ پەرى، جىنلار تائىپىسىدىن بىرەرسىنىڭ يېقىنلىشىشى ۋە

قۇلۇپنى ئېچىشى مۇمكىن بولماس، بىراق كېيىنچە بىر ئادەمزات ئېچىۋېتىدۇ، مەلىكىمۇ قايتىدىن يورۇق جاھانغا چىقىدۇ،— دېگەنلىرىنى ئاڭلىدىم، ئاندىن ئۇلار ماڭا ئىسمىنى مەخپىي تۇتۇشنى تاپىلىدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇيقۇغا كەتتىم، نېمە ئىشلار يۈز بەرگىنىنى بىلمىدىم، كۈنلىرىم شېرىن چۈشلەر قوينىدا ئۆتتى، ئاخىر سىز بەندىلىكتىن قۇتقۇزدىڭىز.

بۇۋاي ئۇنىڭ ئۇزاق ۋاقىت ئەركىنلىك ۋە نورمال ياشاش هوقۇقىدىن مەھرۇم بولغىنىغا ئېچىندى، كېيىنكى كۈنلىرى ئۈچۈن بەخت تىلىدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار ئاتا ـ بالا بولۇپ بۇ خلۇەت ماكاندا ياشىدى، بوۋاي بارغانسېرى ياشىرىپ ـ تېتىكلىشىپ قالغانىدەك بولۇپ، كۈچەپ ئىشلىدى، ئۇنىڭ تىرىشچانلىقى ۋە مەلىكىنىڭ خاسىيىتى بىلەن چۆلدىكى بۇ خلۇەت جاي مىسلى بىر چارباغقا ئايلاندى.

شۇنداق كۈنلەرنىڭ بىرىدە تۇيۇقسىز يەنە ئالەم ـ جاھاننى قاراڭغۇلۇق قاپلاپ، گۈركىرەپ قارا بوران چىقىپ كەتتى، بوۋاي بىلەن مەلىكە دەرھال دالدىلىنىش ئۈچۈن كەپىگە كىرىۋالدى، بىراق ئۇزاق ئۆتمەي بوران تېخىمۇ كۈچىيىپ، كەپىنىمۇ ئۆرۈپ، ھېچنېمە قويماي ئۇچۇرۇپ كەتتى ۋە «ئاتا ـ بالا» ئىككىيلەننى قۇمغا كۆمۈۋەتتى.

بىر ۋاقىتتىن كېيىن بوران توختاپ، بوۋاي بىلەن مەلىكە كۆمۈلۈپ قالغان يېرىدىن سۇغۇرۇلۇپ چىققاندا، چاربېغىدىن ئەسەرمۇ قالمىغىنىنى كۆردى. بوۋاي ماكانىنىڭ ۋەيران بولغىنىدىن ئېچىندى، بىراق مەلىكە مەيۈسلەنمەي خاسىيەتلىك نەپىسى بىلەن پۈۋلىگەنىدى، سەلكىن شامال چىقىپ، قۇملارنى ئۇچۇرۇپ كېتىپ، قۇم بېسىۋالغان كۆچەتلەر يەنە باش كۆتۈردى، بۇلاق كۆزىمۇ ئېچىلىپ، سۇلىرى تارىلاپ ئاقتى، ئاستا ـ ئاستا يېڭى بىر گۈلزارلىق باغ بىنا بولدى، باغ ئوتتۇرىسىدا بولسا نەچچە ئېغىزلىق بىر ئېسىل ساراي قەد كۆتۈردى. شۇنداق قىلىپ، ئۇلار ئىلگىرىكىدىنمۇ ياخشى ئارامگاھقا ئىگە بولدى.

— خىسلىتىڭگە ئاپىرىن! — دېدى بوۋاي بەكمۇ خۇرسەن بولۇپ.

— بىراق، ھېلىقى لەۋھەنى بوران ئۇچۇرۇپ كېتىپتۇ،— دېدى

مەلىكە سەل مەيۈسلىنىپ.

— ھېچقىسى يوق قىزىم، — دېدى بوۋاي تەسەللى بېرىپ، — بۇ خىلۋەتكە ياتلارنىڭ قەدىمى يەتمەيدۇ، تىنچ، خاتىرجەم ياشايمىز.

ئەمما، ئۇ ئاغزىدا شۇنداق دېگىنى بىلەن كۆڭلىدە قايغۇردى، لەۋھەنىڭ بىرەر پېشكەللىك ئېلىپ كېلىشىدىن ئەندىشە قىلدى ھەم ئۆزىدىن كېيىن مەلىكىنىڭ يېتىم - يېگانە قالىدىغانلىقىنى ئويلاپ خاتىرجەمسىزلەندى، ئۇنىڭ ئاقۋىتىنىڭ خەيرلىك بولۇشىنى تىلىدى.

ئىككىنچى باب

پەرىزاتنى ئىزدەش

ئەمدى سۆزنى ھېلىقى لەۋھەدىن ئاڭلىغايمىز. بۇران لەۋھەنى ئۈچۈرۈپ يۈرۈپ، نەچچە كۈنلەردىن كېيىن يول بويىدا ئۆسكەن بىر توغراقتا ئىلىندۈرۈپ قويدى، ئاردىدىن يەنە نەچچە كۈن ئۆتۈپ ئادەم ئاز ماڭىدىغان بۇ يولغا بىر كارۋاننىڭ قەدىمى يەتتى، ئۇلار لەۋھەنى كۆردى. كارۋاننى باشلاپ ماڭغان كارۋان بېشى لەۋھەنى قولىغا ئېلىپ ئاچقانىدى، دۇت ـ دىمىقىدىن پىغانى ئۆرلەپ، ۋۇجۇدى ئوتقا چۈشكەن قىلدەك تولغىنىپ توختىدى.

ـــ ئاھ خۇدا! ـــ دېدى ئۇ ناله قىلىپ، ـــ سەن شۇنداق ساھىبجامال پەرىنىمۇ ياراتقانسەنمۇ، ئۇ ھازىر بۇ دۇنيادا بارمىدۇ ياكى ئۇ شۇنداقلا ئازدۇرغۇچى سۈرەتمىدۇ؟!

ئۇ ئۆز-ئۆزىگە خىتاب قىلىپ، سۆزلەپ يۈرۈپ باشقىلارنى ھەيران قىلغانىدى. باشقىلارنىڭمۇ لەۋھەنى كۆرۈپ باققۇسى كەلدى، لېكىن كارۋان بېشى دەرھال لەۋھەنى يۆگەپ قويىنىغا سالدى- دە، كارۋان ئەھلىگە شۇنداق دېدى:

ـــ ئەي قېرىنداشلىرىم، ئۇشبۇ لەۋھە ئۈچۈن كارۋاندىكى قىرىق تۆگىلىك مېلىمدىن كەچتىم، لەۋھەنى ماڭا قالدۇرۇپ، مېلىمنى بۆلۈشۈۋېلىڭلار، ئاندىن يېڭى بىر كارۋان بېشى سايلاپ ئۇنىڭ يول باشچىلىقىدا يولۇڭلارنى داۋام قىلىڭلار، مەن بىلەن كارىڭلار بولمىسۇن.

كارۋان ئەھلى ئۇنىڭ سۆزلىرىدىن تېخىمۇ ھەيران بولدى، لېكىن قىرىق تۆگىلىك مالغا بولغان قىزغىنلىقى لەۋھەگە بولغان قىزىقىشلىرىنى

بېسىپ چۈشۈپ، كارۋان بېشىنىڭ سۆزىنگە كۆندى، كارۋان بېشى لەۋھەنى قوينىغا سالغاندىن كېيىن بىر ئاتقا مىنىپ تەنھا يۈرۈپ كەتتى، كۆڭلىدە شۇ تاپتا لەۋھەگە نەقىشلەنگەن سۈرەت ئىگىسىنى تېپىشتىن باشقا ئوي - پىكىر يوق ئىدى.

كارۋان بېشى كۆپ جايلارغا باردى، نەچچە ئايلار سەرسان بولۇپ يۈردى، ئۇچرىغانلاردىن سۈرەتتىكى ساھىبجامالنى سۈرۈشتە قىلىپ ماڭدى، كۆرگەنلەر سۈرەتنىڭ ئىشتىياقىدا ئاھ - ۋاھ چېكىشىپ قالدى، لېكىن ھېچقانداق ئۇچۇر بېرەلمىدى، كارۋان بېشى شۇنداق يۈرۈپ بار پۇلىنى خەجلەپ تۈگەتتى، ئېتىنمۇ سېتىپ خىراجەت قىلدى، ئاخىرى شۇ لەۋھە بىلەن ئۇچىسىدىكى كىيىمىدىن باشقا ھېچنېمىسى قالمىدى، قەلەندەر ھالىتىدە يۈرۈپمۇ لەۋھەنى قولدىن چىقارمىدى، شۇ ھالدا ئاجايىپ كاتتا بىر شەھەرگە يەتتى، ئېگىز ھەم مۇستەھكەم سېپىل بىلەن قورشالغان بۇ شەھەرنىڭ بىر دەرۋازىسىدىن كىرىپ، يەنە بىر دەرۋازىسىدىن چىققۇچە بىر كېچە - كۈندۈز تامام بولاتتى. كارۋان بېشى شۇ شەھەردە تۇرۇپ لەۋھەدىكى سۈرەت ئىگىسىنى تاپماقچى بولدى، ئەمما بىر كىشىگە كۆرسىتىپ بولغۇچە، ئەتراپتىكىلەرنىڭمۇ سۈرەتكە كۆزى چۈشۈپ، ھەممىسى ئۇنىڭغا ئولاشتى، لەۋھەدىكى سۈرەتنى بىر كۆرمەك بىلەن سۈرەت ئىشتىياقىغا گىرىپتار بولۇشۇپ، گاھىلىرى سېتىۋالماقچى بولدى، گاھىلىرى تارتىۋېلىشقا ئۇرۇندى، ئاربدا جەڭگى-جېدەل يۈز بەردى، بىر - بىرىنىڭ باش - كۆزلىرىنى قانغا بويىشتى، ھەركىمنىڭ لەۋھەنى ئۆزىنىڭ قىلىۋالغۇسى كەلدى.

شۇ چاغ جېدەل ئۈستىگە شەھەرنىڭ باش قازىسى خىزمەتچىلىرى بىلەن كېلىپ، جېدەلنى بېسىقتۇردى، ئەمما لەۋھەدىكى سۈرەتنى كۆرگەن ھامان ئۆزىمۇ ئەقلىدىن ئېزىپ، ئاپئاق ساقاللىرىنى تۇتاملاپ ئاھ ئۇردى، ئۇنىڭغا ئاشىق بولدى. كارۋان بېشىنى «دىنىمىزغا مۇخالىپ ھالدا ئادەم سۈرەتنى پەيدا قىلغان» دېگەن بەتنام بىلەن 40 قامچا ئۇرۇپ قوغلىدى، لەۋھەنى مۇسادىرە قىلغان ھېسابتا ئۆز مەھكىمىسىگە ئېلىپ كەتتى.

ئازار يېگەن كارۋان بېشى دەرد - ئەلىمگە پايلىماي ئىزدەپ-

سوراپ شاه ئوردىسىغا ماڭدى، ئەرز - دادىنى شاھقا يەتكۈزمەكچى بولدى، ئەمما ئوردىغا يەتكەندە ياساۋۇللار ئۇنى كىرگۈزمىدى، ئۇ نېمە قىلارىنى بىلمەي تېنەپ تۇرغىنىدا، بىر كىشى شۇنداق مەسلىھەت بەردى:

— ئوردا دەرۋازىسى يېنىغا بىر دۇمباق قويۇلغان، ئۇ ئەرز-شىكايەت قىلماقچى بولغانلار ئۇچۇن ھازىرلانغان، سەن بېرىپ دۇمباقنى چالغىن، ئەرزىڭ بەرھەق بولسا دۇمباق ئاۋازى ياڭرايدۇ، شاھ ئاڭلاپ دەردىڭگە دەرمان بولىدۇ، ئۇ تولىمۇ ئادالەتپەرۋەر شاھتۇر، ئەگەركى ئەرزىڭ ناھەق بولسا دۇمباقتىن سادا چىقمايدۇ، ئۇ چاغدا ياساۋۇللار دەرھال سېنى تۇتۇپ زىندانغا سالىدۇ، ئويلىشىپ ئىش قىل.

كارۋان بېشى مەسلىھەت بەرگۈچىگە تەشەككۇر ئېيتىپ، دۇمباق يېنىغا بارىدى، دۇمباق چوكىسىنى ئېلىپ دۇمباققا زەرب بىلەن ئۇرغانىدى، دۇمباقتىن بەھەيۋەت بىر سادا چىقىپ، يەرمۇ تەۋرەپ كەتكەندەك بولدى، چۆچۈپ كەتكەن ياساۋۇللار دەرھال ئۇنى شاھ قەسرىگە ئېلىپ كىردى.

شاھ بىتاپ بولۇپ، شاھانە كارىۋىتىدا ئورۇن تۇتۇپ ياتقانىدى، شۇنداقتىمۇ زورۇقۇپ تۇرۇپ، كارۋان بېشىنىڭ ئەرزىنى ئاڭلىدى، ئاندىن قازىنى ئېلىپ كېلىشكە ياساۋۇللارنى ماڭدۇردى.

ھايالسىزلا قازى شاھ ئالدىغا ھازىر قىلىنىدى، شاھ غەزەپ بىلەن توۋلىدى:

— ئەي مەلئۇن، سېنى ئىلمىڭگە ھۆرمەت قىلىپ، «ئەدلى - ئادالەتنى جارى قىلدۇرسۇن» دەپ باش قازىلىققا قويغانىدىم، بۇ كىشىگە ناھەق ئازار قىپسەن، جېنىدىن ئەزىز كۆرىدىغان گۆھىرىنى تارتىۋاپسەن، بۇ گۇناھىڭ ئۈچۈن سېنى قانداق جازالىماق كېرەك؟

قازى دەرھال تىزلىنىپ گۇناھىنى بويىنىغا ئېلىپ:

— ئەي كەرەملىك شاھ ئالىيلىرى، — دېدى كۆز ياشلىرى بىلەن ئاپئاق ساقاللىرىنى نەمدەپ، — ئۇنىڭ قولىدا بىر لەۋھە كۆردۈم، بىر ساھىبجامال پەرىنىڭ سىيماسى ئايان بولدى، تۇغۇلۇپ تا شۇ كەمگىچە ئۇنداق شاھىبجامالنىڭ بارلىقىنى كۆرمىگەن ۋە تەرىپىنى ئاڭلىمىغانىدىم،

بىر كۆرۈپلا قېرى جېنىمغا ئوت تۇتاشتى، ھوشۇمنى يوقاتتىم، ئەقلىمدىن ئېزىپ قىرىق يىللىق قازىلىق ھاياتىمدا مۇشۇ بىر قېتىملا ناھەق ئىش قىلىپ قويدۇم، مانا بۇ لەۋھەنى ئەمدى ئىگىسىگە قايتۇراي، ئاندىن ئۆزلىرى قانداق جازاغا بۇيرۇسىلا بەرھەق، مەن ھەممىگە رازى.

شاھ لەۋھەنى كۆرمەكچى بولدى، ئەمما ئۆزىنىڭمۇ يەنە قازىغا ئوخشاش ئەقلىدىن ئېزىپ ناھەق ھۆكۈم چىقىرىپ قويۇشىدىن ئەندىشە قىلىپ، بۇ نىيىتىدىن ياندى، ئاندىن شۇنداق ئەمر قىلدى: قىرىق يىل پايتەختكە باش قازى بولۇپ، ئادىللىق بىلەن ئىش كۆرگەنىدىك، شۇنىڭ ھۆرمىتىدىن ساڭا كەڭچىلىك قىلاي، ئەمما ناھەق ئۇرغۇزغان ھەربىر قامچاڭ ئۈچۈن، بۇ كىشىگە بىر تۆگىلىك قىممەت باھالىق مال بېرىسەن، ئاندىن يەنە قايتىپ بېرىپ خىزمىتىڭنى بەجا كەلتۈرىسەن، يەنە شۇنداق ناھەق ھۆكۈم چىقىرىپ قويساڭ كاللاڭنى بەدەل قىلىسەن.

قازى شاھنىڭ كەڭچىلىك قىلغىنىغا مىننەتدارلىق بىلدۈرۈپ، پەرمان ئىجراسى ئۈچۈن مېڭىشقا تەمشەلدى، ئەمما شاھ ئۇنى توختىتىۋېلىپ، كارۋان بېشىغا شۇنداق دېدى:

— ئۇشبۇ لەۋھەنى خالىساڭ ئوردىدا قالدۇرۇپ كەت، بەدىلىگە خەزىنەمدىن قىرىق تۆگىلىك مال ئالغىن، لەۋھەنى ئېلىپ يۈرسەڭ يەنە بىر مۇنچە دىشۋارچىلىقلارغا دۇچار بولۇشۇڭ مۇمكىن.

كارۋان بېشى لەۋھەدىكى ساھىبجامالنىڭ ۋەسلىگە يېتىشتىن ئۈمىد يوقلۇقىنى ئويلاپ، ۋاز كېچىشنى لايىق كۆردى - دە، ماقۇللۇق بىلدۈردى، ئاندىن خەزىنىگە بېرىپ قىرىق تۆگىلىك مال ۋە قازىنىڭ ئۆيىگە بېرىپ قىرىق تۆگىلىك مال ئېلىپ، شاھ بەلگىلەپ بەرگەن قوغدىغۇچىلارنىڭ مۇھاپىزىتىدە يۇرت - ماكانىغا قاراپ يۈرۈپ كەتتى، لەۋھە بىر ساندۇققا سېلىنىپ، ساندۇق قۇلۇپلانغاندىن كېيىن، شاھ مۆھۈرى بېسىلغان پېچەت چاپلىنىپ، خەزىنىگە ئەكىرىۋېتىلدى.

ئاردىدىن ئۇچ ئاي ئۆتتى، شاھ كېسىلى ئېغىرلىشىپ ھاياتلىق شامىنىڭ ئۆچەر ۋاقتى بولغىنى ئۆزىگە مەلۇم بولدى، شۇ مەزگىل شاھ ئۇچ شاھزادىسى نۇرمۇھەممەت، نۇرئېلى، نۇرئەزىلەرنى چاقىرتتى.

شاهزادىلەر قەددى - قامىتى ئاجايىپ كېلىشكەن، ئاپتاپ يۈزلۈك بەرنا يىگىتلەر ئىدى، بولۇپمۇ كەنجى شاهزادە نۇرئەزىز ھۆسن - جامال ۋە قەددى - قامەتتە شۇ زاماننىڭ تەڭدىشى يوق يېگانىسى، زېرەكلىك ۋە جاسارەتتە ھەممىسىنى بېسىپ چۈشىدىغىنى ئىدى. ئۇنى بىر كۆرگەنلەرنىڭ دىلىدا ھەۋەس - ئىشتىياق ئوتى يالقۇنجاپ، يەنە بىر كۆرۈش تەشنالىقى ۋۇجۇدىنى چىرمىۋالاتتى.

شاھ ئالدىغا ھازىرلىنىپ، كۆزلىرىگە غەم - قايغۇ ياشلىرىنى تولدۇرۇپ تۇرغان پەرزەنتلىرىگە قاراپ، گەپنى نەدىن باشلاشنى بىلمەي، بىرھازا ئۇلۇغ - كىچىك تىنىپ يېتىپ كېتىپ، ئاخىر شۇنداق دېدى:

— ئەي يۈرەك پارىلىرىم، ۋىدالىشىدىغان ۋاقتىمىز بولۇپ قاپتۇ، ئاللا ئۆمرىڭلەرگە بەرىكەت بەرسۇن، ئۇشبۇ مىنۇتلار بىزگە غەنىيمەت پۇرسەت، مەرھۇم خانىش ئاناڭلار كۆز يۇمۇش ئالدىدا سىلەرنى ئارزۇ - ئىستىكىڭلارغا يەتكۈزۈشنى كۆپ تاپىلىغانىدى، ئىلگىرى نېمە ئارزۇ - ئىستىكىڭلار بارلىقىنى سورىماپتىمەن، مانا ئەمدى يەنە سورىمىسام كېچىكىپ ئارماندا كېتىمەن، شۇڭا دىلىڭلارغا نېمىنى پۈككەن بولساڭلار شۇنى تارتىنماستىن بايان قىلىڭلار، شۇ بويىچە ۋەسىيەت قالدۇراي، كېيىنكى ئىشلار شۇ بويىچە بولسۇن، مەنمۇ تىنچ - ئارامىدا كۆز يۇمۇپ، سىلەرنى رازى قىلالىغىنىمدىن خۇرسەن بولۇپ ياتاي.

شاھزادىلەر بىرھازا بىر - بىرىگە قارىشىپ، سۈلھى - سالا قىلىشىپ تۇرۇپ كەتتى، بىر - بىرىنى ئالدىن ئېغىز ئېچىشقا ئۇندەشتى، ئاخىر شاھ سەۋرسىزلىنىپ چوڭ شاھزادىسى نۇرمەھەممەتكە ئىشارەت قىلىپ دېدى:

— سەن ھەممىدىن چوڭ، شۇڭا نۆۋەت سەندىن كەلسۇن.

— ئەي غەمگۇزارىم ئاتا، — دېدى شاھزادە نۇرمۇھەممەت، — پەرمانىڭىزغا بويسۇنماسلىققا ھەددىمىز ئەمەس، شۇنىڭ ئۈچۈن كۆڭلۈمدىكىنى ئايان قىلىشقا مەجبۇرمەن، سىز سورىمىسىڭىز ئېيتىشقا تىلىم كۆيەتتى، مەن سىزدىن تەخت ۋارىسى بولۇشنى ئىلتىماس قىلىمەن.

شاھ ئۇنىڭ بېشىنى سىلاپ مۇنداق دېدى:

ــ بولىدۇ، تەخت ساڭا قالسۇن، ئۈمىدىم تەختتە ئولتۇرغىنىڭدا ئادالەتپەرۋەر، خەلقپەرۋەر بولغىن، رەھىم - شەپقەتلىك بولغىن، ئېلىڭگە تىنچلىق ۋە بايلىقتىلىق يارىتىپ بېرىشكە تىرىشقىن، شۇنداق قىلساڭ خەلقىڭ سېنى ھىمايە قىلىدۇ، سەلتەنىتىڭنىڭ ئۈلى مۇستەھكەم بولىدۇ، دۆلىتىڭ زىيادە بولىدۇ، قۇدرەت تاپىدۇ، مەملىكىتىمىز جاھانداڭ كەڭ، ئەڭ باي، ئەڭ قۇدرەتلىك مەملىكەت، يەنە بەش يۈز شەھەرگە ھۆكمىمىز ئۆتىدۇ، مەملىكەتنى يەنىمۇ راۋاج تاپتۇرغۇنكى، ھەرگىز زاۋال تاپمىسۇن.

شۇ يەردە تۇرغان ئوردا كاتىپى شاھنىڭ شاھزادە نۇرمۇھەممەتنى تەخت ۋارىسى قىلىش ھەققىدىكى ۋەسىيىتىنى خاتىرىلىدى، شاھ ئىمزا قويۇپ، مۆھۈرىنى باستى.

ئارقىدىن ئىككىنچى شاھزادە نۇرئىلى شاھنىڭ قول ئىشارىتى بىلەن ئېغىز ئاچتى:

ــ ئەي مېھرىبانىم ئاتا، سىزدىن كېيىن بېشىمغا نېمە كۈنلەر كېلىشىنى بىلمەيمەن، ئاكام بىز ئىنىلىرىگە مېھرىبان بولسىمۇ، لېكىن يەنىلا ئۆز ئالدىمغا بىر ئىگىلىكىم بولسا، نەچچە ئەۋلادىمغىچە كىشىنىڭ قولىغا قاراپ قالماي، ئاسايىشچىلىقتا ياشىسام دەيمەن، شۇ سەۋەبلىك جاھانىدىكى ئەڭ كاتتا باي - زەردار بولغۇم بار.

شاھ ئۇنىڭمۇ بېشىنى سىلاپ مۇنداق دېدى:

ــ بولىدۇ، تىلىكىڭ ئورۇنلۇق، ئاتا - بوۋىلىرىمىزدىن قالغان ئون خەزىنە بار، ھەر خەزىنىدە ساقلىنىۋاتقان ئالتۇن - كۈمۈش، گۆھەر- ياقۇتلارنىڭ ھەددى - ھېسابى يوق، توققۇز خەزىنە سېنىڭ بولسۇن، قالغان بىر خەزىنىمۇ ئاكاڭنىڭ دۆلەتنى رونىق تاپتۇرۇشىغا، ئىشلىرىنى يۈرۈشلەشتۈرۈپ كېتىشىگە يېتىپ ئاشىدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە خەزىنىگە ھەر تەرەپتىن باج - خىراج سۇدەك ئېقىپ كىرىپ تۇرىدۇ.

ئوردا كاتىپى بۇ ۋەسىيەتنىمۇ خاتىرىلىدى، ئاندىن كەنجى شاھزادە نۇرئەزىز شاھنىڭ باغرىغا تاشلىنىپ، كۆز ياشلىرىنى تۆكۈپ تۇرۇپ شۇنداق دېدى:

ـــ ئەي كەرەملىك شاھ ئاتا، ئاتىلىق مېھرىڭىزگە تېخى قانمىدىم، ئەمما نائىلاجلىقتىن ۋىدالىشىدىغان ۋاقتىمىز يېقىنلاپتۇ، مەندىن رازى بولۇسىڭىز، مەنمۇ سىزدىن رازى، سايىڭىز، غەمگۇزارلىقىڭىزدا ئون سەككىز ياشقا قەدەم قويۇپتىمەن، نەۋقىران يىگىت بوپتىمەن، يەنە سىزگە تىلەك ـ ئىلتىماس دېيىشكە تىلىم كۆيىدۇ، ماڭا دۇئا بېرىڭ، ئۇنىڭدىن باشقا تىلىكىم يوق، بەختىمنى ئۆز تىرىشچانلىقىم بىلەن تاپىمەن.

شاھ ئۇنىڭدىن كۆپ خۇرسەن بولدى، جاينامازدا قىبلىگە يۈزلىنىپ ئۇزاققىچە دۇئا قىلدى، ئوردا ئەھلىنى خاس قەسىرىگە چاقىرتىپ ۋەسىيەتكە شاھىت قىلدى، ئاندىن يەنە پەرزەنتلىرىگە قاراپ:

ـــ ئەي كۆز نۇرلىرىم، ئىتتىپاق بولۇڭلار، مەن كۆز يۇمغاندىن كېيىن يازما ۋەسىيەتنى ئىجرا قىلىش بىلەن بىرگە شۇنى ئەسىتە تۇتۇڭلاركى، خەزىنىدە بىر ساندۇق بار، ساندۇققا مۆھۈرۈم بېسىلغان پېچەت چاپلانغان، ئۇنىڭغا بىر ئوت قاچىلانغانكى ئاچقان ئادەمنى ئەقلىدىن ئازدۇرۇپ، كۇرمىڭ دېشۋارچىلىققا گىرىپتار قىلىدۇ، ئۇنى ئاچماڭلار، ئاچقان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭ كويىدا ئاۋارە بولماڭلار، ئەسلىدە ئوتقا تاشلاپ كۆيدۈرۈۋەتمەكچى بولغانىدىم، ئەمما كۆيمىدى، سۇدىمۇ ئاقمىدى، كۆمۈۋەتسەم يەنە پەيدا بولۇپ يوقالمىدى، نېمە سىر بارلىقىنى بىلمىدىم، كۆپ ئېھتىيات قىلىڭلار، سىلەرنى «بىر بالاغا دۇچار قىلمىغىدى» دەپ ئەنسىرەيمەن.

شۇ سۆزدىن كېيىن شاھ ئېغىر تىندى، ئاندىن كۆزلىرى مەڭگۈلۈك يۇمۇلدى، ئوردا ئىچىنى يىغا ـ زار قاپلىدى، مەملىكەت بويىچە يەتتە كۈن ماتەم تۇتۇلدى، ئاندىن مەملىكەت تەۋەسىدىكى كەمبەغەل يېتىم ـ يېسىر، غېرىب ـ مىسكىنلەرگە مول نازۇنېمەتلەر بىلەن نەزىر بېرىلدى، سەدىقە، خەير ـ ئېھسانلارمۇ مول بولدى، ئاندىن شاھزادە نۇرمۇھەممەت تاج كىيىپ تەختكە ئولتۇردى، ئاتىسىدىن قالغان سادىق ۋەزىر ـ سەركەردىلەرنى يەنە ئۆز ۋەزىپىلىرىدە قالدۇردى، توققۇز خەزىنىنى شاھزادە نۇرئېلىنىڭ ئىختىيارىغا تاپشۇردى، شاھزادە نۇر ئەزىزگىمۇ خەزىنىدىن خالىغان نەرسىنى ئېلىشنى تاپشۇردى.

شاهزاده نۇرئەزىز ئاكىلىرىنىڭ ھەمراھلىقىدا خەزىنىگە كىردى، ئەمما ھېلىقى ساندۇقتىن باشقىغا كۆز قىرىنى سالمىدى.

— سىلەرنىڭ مېھرىبانلىقىڭلارنى بىلىمەن— دېدى ئۇ ئاكىلىرىغا،— شۇڭا نېمە كېرەك بولسا ھازىرلاپ بېرىدىغىنىڭلارغا، ھېچ نەرسىنى ئايىمايدىغىنىڭلارغا ئىشەنچىم كامىل، ئۇشبۇ خەزىنىدە ماڭا ھەممىدىن قىممەتلىكى ئاشۇ ساندۇقتەك بىلىندى، تىلىكىم ئۇنى ئېچىشتا، ئىچىدە نېمە بارلىقىنى كۆرۈپ بېقىشقا رۇخسەت قىلساڭلار، ئۇنىڭدىن باشقىسى ماڭا بىھاجەت.

ئاكىلىرى كۆپ ئويلانمايلا ئۇنىڭ ئىلتىماسىغا قوشۇلدى، چۈنكى ئۇلارمۇ بۇرۇن ئاشۇ ساندۇققا بەكمۇ قىزىقىپ قالغانىدى.

— ئاچقىن! — دېدى ئۇلار، — ئاندىن يەنە خەزىنىلەردىن نېمىنى، قانچىلىك خالىساڭ شۇنى ئالغىن، بىزدە بارى سېنىڭ، سېنىڭدىنكىسى ھەم بىزنىڭ، سەن ئۈچۈن جاننىمۇ ئايىمايمىز.

شاھزاده نۇرئەزىز خۇرسەن بولۇپ، ساندۇقتىكى پىچەتنى يىرتىۋالدى، قۇلۇپ شۇ ھامان ئۆزلۈكىدىن ئېچىلىپ كەتتى، ساندۇقتىن ھېلىقى لەۋھە چىقتى، لەۋھەنى ئاچقانىدى، لەۋھەدىكى ساھىبجامالنىڭ ھۆسن - جامالى ئاپتىپىدا خەزىنە ئىچى يورۇپ كەتتى، شاھزادىلەرنىڭ يۈرىكىگە ئىشتىياق ئوتى تۇتاشتى.

چوڭ شاھزاده نۇرمۇھەممەت مەسلىھەت تەرىقىسىدە شۇنداق دېدى:

— بىر رەسىمگە ئۆچىمىز تەڭ ئاشىق بىقارار بولدۇق، ئەمدى بۇ دەردكە داۋا قىلماي ئامال يوق، تەكلىپىم رەسىم خەزىنىدە قېلىۋەرسۇن، رەسىمدىكى ساھىبجامال بۇ دۇنيادا بار بولسا ھەم ئۇنى تاپالىساق مۇراد ھاسىل بولغىنى شۇ، قايسىمىز بالدۇر تاپساق ئۇ شۇنىڭغا مەنسۇپ بولسۇن.

— بىراق، — دېدى شاھزاده نۇرئېلى، — ئۇنى ئىزدەشكە قولايلىق بولۇشى ئۈچۈن رەسىمدىن نەچچە نۇسخا كۆپەيتىپ سىزدۇرايلى.

— ماڭا كۆپەيتىپ سىزدۇرۇش ھاجەتسىز، — دېدى شاھزاده نۇرئەزىز، — رەسىمدىكى ساھىبجامالنىڭ سىيماسى ئاللىبۇرۇن كۆڭۈل بېتىمگە نەقىشلەندى، مەن ھازىردىن باشلاپ ئۇنى تېپىش يولىغا

ئاتلىنىمەن.

— ساڭا كۆپ لەشكەر ھەمراھ بولسۇن، — دېدى شاھزادە نۇر-مۇھەممەت، — يولدا كۆرمىگىڭ خېيىم - خەتەرگە يولۇقۇشۇڭ مۇمكىن، شۇ چاغدا لەشكەرلەر ساڭا ھەمراھ بولىدۇ.

— خىراجەتكىگە كۆپرەك ئالتۇن ئېلىۋال، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى، — يولدا نۇرغۇن قىيىنچىلىقلارغا يولۇقۇشۇڭ چوقۇم، شۇ چاغدا ئېلىۋالغان بايلىقىڭ ئوبدانلا ئەسقاتىدۇ.

شاھزادا نۇرئەزىز ئۇلارنىڭ ياخشى كۆڭلىگە تەشەككۇر ئېيتتى، لېكىن خەزىنىدىن چىققاندىن كېيىنلا شامالدەك تېز چاپار تۇلپارىغا مىنىپ، تاشنىمۇ ياغدەك كېسىدىغان مىسران قىلىچى، يولتۇزلارنىمۇ ئېتىپ چۈشۈرگۈدەك خىسلەتلىك ئوقياسىنى ئېلىپلا شەھەردىن چىقىپ كەتتى. نە بىر لەشكەر ھەمراھ قىلمىدى، نە بىر مىسقال ئالتۇن ئېلىۋالمىدى.

شاھزادە نۇرمۇھەممەت بىلەن شاھزادە نۇرئېلىمۇ ئۆز ئىشلىرىغا مەشغۇل بولۇپ قالدى، ئۇلار ئالدى بىلەن مەسلىھەت بويىچە ئەڭ ماھىر رەسسامىلارغا لەۋھەدىكى سۈرەتنى كۆپەيتىپ سىزدۇردى، ئەمما رەسسامىلار ھەرقانچە تىرىشچانلىق كۆرسىتىپمۇ لەۋھەدىكى سۈرەتنى ئەينەن سىزىشقا قادىر بولالمىدى، گويا نۇرلۇق قۇياشنى شامغا ئوخشىتىپ سىزغانچە سىزىپ چىقالمىدى، شۇنداقتىمۇ يېڭى سىزىلغان رەسسامدىكى ئوبرازمۇ يەنىلا كۆرگەنلەرنىڭ كۆڭۈل خامىنىغا ئىشتىياق ئوتى قويغۇدەك جەلپ قىلارلىق چىقتى.

شاھزادىلەر لەۋھەدىكى سۈرەتنى ئون نەچچە نۇسخا كۆپەيتىپ، ئاندىن رەسسامىلارغا نۇرغۇن ئالتۇن - كۈمۈش ئىنئام قىلىپ قايتۇردى، لەۋھەنى بولسا خەزىنىدە قالدۇردى، شۇنىڭدىن كېيىن شاھزادە نۇرمۇھەممەت يەتتە نەپەر دانىشمەننى تاللاپ ئەلچىلىككە تەيىنلەپ، ھەربىرىگە بىردىن سۈرەتنى بېرىپ، مول سوۋغاتلار بىلەن يەتتە ئىقلىم ئەللىرىگە ماڭدۇرۇپ، سۈرەتتىكى ساھىبجامالنى تېپىش ۋەزىپىسىنى يۈكلىدى. قۇرئەنداز، پالچى، ھۆكۈمالارغا سۈرەتتىكى ساھىبجامالنىڭ دېرىكىنى قىلىش ھەققىدە پەرمان چۈشۈردى، كىمكى بىرىنچى بولۇپ بۇ

هەقـــتە خەۋەر يەتكۈزســـە، كاتتـــا ئىنئـــام ۋە تەۋەســـىدىكى ئەللـــك شەھەرنىڭ پادىشاھلىقىنى بېرىدىغانلىقىنى جاكارلىدى.

شاھزادە نۇرئېلى بولسا مەملىكەت تەۋەسىدىكى كارۋان باشلىرىنى ۋە چەت ئەلـــدىن كەلـــگەن كارۋانـــىدىكىلەرنى يىغـــىپ، ســـۈرەتتىكى ساھىبجامالنىڭ دېرىكىنى قىلىشنى تاپشۇردى، كىمكى بىرىنچى بولـۇپ ئۇچـــۇر بەرســـە توققـــۇز خەزىنـــىدىكى بايلىقنىـــڭ يېرىمىنـــى ئىنئـــام قىلـــىدىغانلىقىنى جاكارلـــدى ھەم بـــۇ ھەقتىكـــى ئېلانىنـــى ھەرتەرەپـــكە تارقاتتى، نۇرغۇن كىشىلەر ئىنئـام تەمەسـىدە سـۈرەتتىكى سـاھىبجامالنى ئىزدەپ يولغا ئاتلاندى، بۇ ئىش ناھايىتى زور غولغۇلا قوزغاپ، داغدۇغا پەيدا قىلدى.

ئۇچىنچى باب

ئىككى شاھزادىنىڭ قىسمىتى

ئەمدى سۆزنى شاھزادە نۇرئەزىزدىن ئاڭلىماق كېرەك. شاھزادە نۇرئەزىز تەنھا تەۋەككۈل ئېتىغا قامچا ئۇرۇپ يولغا چىققىنىچە نەچچە كېچە - كۈندۈز يول يۈرۈپ توختىدى، تۇلپار ئادەتتىكى ئاتلار ئەڭ تېز سۈرئىتى بىلەن نەچچە ئايدا باسىدىغان مۇساپىنى بىر كۈندە بېسىپ توختىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز شۇتاپتا قايان بارارىنى، مەقسەت گۆھرىنى نەدىن تاپارىنى بىلمەيتتى، ئۇ توختىغان يېرىدىكى بىر بۇلاق بويىغا چۈشۈپ چاڭقىغان ئېتىنى سۇغاردى، ئۆزى هەم سۇدىن ئوچۇملاپ ئىچتى، ئاندىن تۇننى شۇ يەردە ئۆتكۈزۈپ، ئارام ئېلىش مۇددىئاسىدا ئاسمانىنى يېپىنچا، ئوت - چۆپلەرنى سېلىنچا قىلىپ ياتتى. تۇلپار ئەتراپىدا ئوتلاپ قالدى، تولۇن ئاي ئالەم - جاھاننى يورۇتۇۋەتكەندى، شاھزادە نۇرئەزىزغا تولۇن ئاي سۈرەتتىكى ساھىبجامالنىڭ كۈلۈمسىرەپ تۇرغان سىيماسى بولۇپ كۆرۈندى. ئۇ گويا «مەغرىب تامام ماڭغىن، مەغرىب تامام» دەۋاتقاندەك، نۇردىن هاسىل بولغان بىر قول پەيدا بولۇپ، مەغرىب تەرەپنى ئىما قىلىۋاتقاندەك بىلىندى.

«چوقۇم شۇ تەرەپكە ماڭمەن» دەپ پىچىرلىدى شاھزادە نۇرئەزىز ئۆز - ئۆزىگە، ئاندىن ئۇ سەلكىن شامالنىڭ ئەللەيلىشىدە تاتلىق ئۇيقۇغا كەتتى، تاڭ سەھەردە ئويغىنىپ يۈز - كۆزلىرىنى يۇيۇۋاتقاندىن كېيىن سۇ، ئوتقا تويۇنۇپ، ئوبدانلا ئارام ئېلىۋالغان تۇلپىرىغا مىندى- دە،

مەغرىب تامام يۇرۇپ كەتتى. نەچچە ئون كۈنلەر يۈردى، بىرەر ئىنىس - جىن يولۇقمىدى، بەلكى ئىنسان ئايىغى تەگمىگەن بىر دەشت - باياۋانغا، ئاندىن چەت - ياقىسىغا كۆز يەتكۈسىز چوڭ قۇملۇققا كىرىپ قالدى، تۇلپار قۇملۇقتا يۇرۇشكە ماسلىشالماي سۈرئىتى ئاستىلىدى، بارا-بارا پۇتلىرى قۇمغا پېتىپ مېڭىشقا ئىمكان بولمىدى، ئۇ ئامالسىز تۇلپاردىن چۈشۈپ، ئۇنى يېتىلەپ مېڭىشقا مەجبۇر بولدى، شۇنداق كېتىۋاتقاندا تۇيۇقسىز غايەت زور ۋە بەتبەشىرە كەسىلەنچۈككە يولۇقتى. كەسىلەنچۈكنىڭ ئاغزىدىن زەھەرلىك بۇس - تۇتەك ۋە ئوت چىقىپ تۇراتتى، شاھزادە نۇرئەزىز خەۋپسىرەپ قىلىچىنى يالىڭاچلىدى، تۇلپىرى بولسا ئۇركۈپ قېچىپ كەتتى، كەسىلەنچۈك ئېغىز - بۇرنىدىن ئوت پۈركۈگەنچە شاھزادە نۇرئەزىزغا ھۇجۇم قىلدى، شاھزادە نۇرئەزىز بولسا تەمتىرىمەستىن پۈركۈگەن ئوت ۋە زەھەرلىك تۇتەكتىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ، كەسىلەنچۈككە قىلىچ ئۇردى، بىراق كەسىلەنچۈك قىلىچ تەگكۈچە غايىب بولۇپ، ئورنىدا بىردىنلا بېشى ئاسمانغا تاقاشقۇدەك ئېگىز ۋە ھەيۋەتلىك بىر دۈە پەيدا بولدى، دېۋە كېلەڭسىز ۋە يوغان پۇتلىرىنى كۆتۈرۈپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى دەسسەپ قۇمغا پاتۇرۇۋېتىشكە ئۇرۇندى. شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭدىنمۇ قورقۇپ كەتمەي، چاققانلىق بىلەن ئۆزىنى قاچۇرغاچ قىلىچىنى قىنىغا سالدى- دە، ئوقياسىنى بەتلەپ، دۈنىڭ پانۇستەك يېنىپ تۇرغان كۆزىنى نىشانلىدى، بىراق ئوق ۋىژىلداپ ئۇچۇپ بارغانچە كۆپكۆك ئاسمان قەرىدىكى ئاپئاق بۇلۇتلار قوينىغا كىرىپ كەتتى، چۈنكى دۈە ئوق كىرىچتىن ئايرىلغان ھامان غايىب بولغانىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ھەيرانلىق بىلەن ھەر تەرەپكە قاراپ قالدى، بىراق ئىنىس - جىن كۆرۈنمىدى، ئۇ خاتىرجەم بولۇپ، ئوقياسىنى يىغىشتۇرۇپ ئەمدىلا ماڭاي دەپ تۇرۇشىغا، قۇملۇق ئاستىدىن غايەت زور بىر قول سوزۇلۇپ چىقتى- دە، ئۇنى قۇشقاچ سىقىملىغاندەك سىقىملاپ ئەكىرىپ كەتتى.....

ئەمدى سۆزنى شاھزادە نۇر ئەزىزنىڭ تۇلپىرىدىن ئاڭلايلى. تۇلپار بەتبەشىرە كەسىلەنچۈكتىن ئۇركۈپ قاچقانچە يىراقتا كېتىپ، كېيىن

قايتىپ كەلدى، ئەمما شاھزادە نۇرئەزىز بولمىغاندىن كېيىن يەنە كەينىگە ياندى، نەچچە ئون كۈنلەر توختىماي يۈرۈپ قۇملۇقتىن، دەشت - باياۋاندىن چىقتى، ئوت - سۇيى ئەلۋەك جايلاردىن سۇ - ئوتقا تويۇنۇۋالغاندىن كېيىن يەنە چېپىپ، ئادەمزات ئولتۇراقلاشقان جايلارغىمۇ يەتتى، ئۇچرىغانلا كىشىنىڭ تۇتۇۋالغۇسى كەلدى، ئەمما تۇلپار ھېچكىمگە تۇتۇق بەرمەي، بىر كۈنلىرى شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ شەھىرىگىمۇ يەتتى، ئوچۇق تۇرغان دەرۋازىدىن توسالغۇسىز كىرىپ ئۇدۇللا ئوردا ئاتخانىسىغا بېرىپ توختىدى. تۇلپارنى كۆرگەن ئاتخانىدىكى مىراخور دەرھال خىزمەتچىلەرگە ئۇنى خاس ئېغىلغا ئەكىرىپ ياخشى خەۋەر ئېلىشنى تاپىلاپ ئۆزى شاھ قەسرىگە يۈگۈردى، ھودۇققىنىدىن نەچچە يەردە زەرباب تونىنىڭ پەشلىرىگە دەسسۈپلىپ، يىقىلىپ - قوپۇپ شاھ قەسرىگە كىردى- دە، ئوردا ئەربابلىرى بىلەن دۆلەت ئىشلىرى مەسلىھەتىدە ئولتۇرغان شاھزادە نۇرمۇھەممەتكە ئەدەپ- ئىكرامنىمۇ قايرىپ قويۇپ شۇنداق دېدى:

— ھۆرمەتلىك شاھ ئالىيلىرى، كەنجى شاھزادىمىزنىڭ تۇلپىرى قايتىپ كەلدى.

— نېمە! — دەپ چاچراپ تۇرۇپ كەتتى شاھزادە نۇرمۇھەممەت، — ئىنىم ئۆزىچۇ؟

— ئۇنىڭدىن خەۋەرسىزمىز ئالىيلىرى، — دېدى مىراخور، — تۇلپار ئۆزىلا قايتىپ كەلدى، چاڭ - توزان بېسىپ، قارا تەرگە چۆمۈپتۇ، ناھايىتى يىراقلاردىن چېپىپ كەلگىنى مەلۇم ،كەنجى شاھزادىنىڭ دېرىكى يوق.

شاھزادە نۇرمۇھەممەت لەسسىدە ئولتۇرۇپ قالدى، ئوردا ئەھلى غولغۇلىغا چۈشتى.

شاھزادە نۇرمۇھەممەت مەسلىھەت نەزەرى بىلەن ئۇلارغا باقتى، ئوردا ئەھلىدىن باش ۋەزىر ئېچىپ:

— تەۋەلىكىمىزدىكى ھەممە يېزا - قىشلاقلارغا پەرمان چۈشۈرەيلى، ئادەم چىقىرىپ كەنجى شاھزادىمىزنىڭ دېرىكىنى قىلسۇن، — دېدى مەسلىھەت تەرىقىسىدە.

— قۇرئەنداز، ھۆكۈمالارمۇ قۇرئە سېلىپ ئىزدەپ باقسۇن، — دېدى يەنە بىر ۋەزىرمۇ ئۇلاپلا، — بەلكىم دېرىكى بولۇپ قالار.

شاھزادە نۇرمۇھەممەت تەخىرسىزلىك بىلەن مەسلىھەت بويىچە ئىش قىلىشقا پەرمان چۈشۈردى، شۇ ھامان خەۋەرچى ياساۋۇللار يۈگۈرۈك ئاتلارغا مىنىشىپ، تەرەپ - تەرەپكە پەرمان يەتكۈزۈشكە ماڭدى، پالچى- قۇرئەنداز، ھۆكۈمالارمۇ ئوردىغا يىغىلىپ ئۆز ئىشىغا مەشغۇل بولۇشتى. ئاخىرى:

— كەنجى شاھزادىمىز بۇ يەردىن ناھايىتى يىراق، ناھايىتىمۇ يىراق بىر جايدىكى قۇملۇقتا غايىب بولغان، — دېگەن يەكۈننى چىقىرىشتى.

— ئۇ جاي بىزنىڭ تەۋەلىكىمىزدىمۇ ياكى باشقا ئەللەر تەۋەلىكىدىمۇ؟ — سورىدى شاھزادە نۇرمۇھەممەت.

— ئۇ جاي بىزنىڭ تەۋەلىكىمىزدە ئەمەسكەن، — دېدى باش ھۆكۈما، — يەتتە ئىقلىم شاھلىرىنىڭ بىرەرسىنىڭ تەۋەلىكىدىمۇ ئەمەسكەن، ئىنسان ئايىغى تېگمىگەن بىر جايلىقى مەلۇم، بىز بۇنىڭدىن ئارتۇق بىرنەرسە دېيىشكە ئاجىز كەلدۇق.

شاھزادە نۇرمۇھەممەت ئۇلارنىڭ ھەرھالدا ئازراق يىپ ئۇچى دەپ بېرەلىگىنى ئۈچۈن ئىنئام بېرىپ قايتۇردى، ئاندىن ۋەزىر - ئۆلىمالارنىمۇ تارقىتىۋېتىپ، خاس قەسىرىگە ياندى.

«ئۇنى ئىزدەپ تېپىشىم كېرەك» دەيتتى ئۇ ئۆز - ئۆزىگە. ئىنسانىڭ ئاقىۋىتىدىن ئەندىشە قىلىپ گېلىدىن تاماقمۇ ئۆتمىدى، كېچىسى بىر چۈش كۆردى، چۈشىدە مەرھۇم ئاتىسى قەبرىسىدىن چىقىپ «ئىنىگىنى تاپ ئوغلۇم، مەغرىب تەرەپتىن ئىزدە، مەغرىب تەرەپتىن» دېگۈدەك. شاھزادە نۇرمۇھەممەت ئويغىنىپ تۇرۇپ كەتتى، ئاتىسىنىڭ روھى بېشارەت بەرگەن تەرەپتىن ئىنسىنى ئىزدەپ مېڭىشنى كۆڭلىگە پۈكتى، بىراق تاڭ سۈزۈلگۈچە شاھزادە نۇرئېلى ئۇنىڭ ئالدىغا ئۈنۈپ بولدى - دە:

— ھەممە ئىشتىن خەۋەر تاپتىم، سەن ھازىر دۆلەت ئاتىسى، تەختنى تاشلاپ كەتسەڭ بولمايدۇ، شۇڭا مەن باراي، ئىنىمزنى مەن

ئىزدەپ تاپاي، ـــ دېدى سەۋرسىزلىك بىلەن.

ـــ ياق! ـــ دېدى شاھزادە نۇرمۇھەممەت، ـــ كېچە ئاتامنىڭ روھىدىن بېشارەت بولدى، مەغرىب تامام ماڭسام بولغۇدەك، سەن ئورنۇمدا شاھلىقنى يۈرگۈزۈپ تۇر، ئۆزۈم يولغا ئاتلىنای.

بىراق شاھزادە نۇرئېلى بۇنىڭغا كۆنمىدى، ئاكا ـ ئۇكا كۆپ تالاش ـ تارتىش قىلىشىپ، ئاخىر چەك تاشلاپ، چەكتە كىمنىڭ ئىسمى چىقسا شۇ شاھزادە نۇرئەزىزنى ئىزدەپ مېڭىش ھەققىدە كېلىشتى.

ئۇلار چەك تاشلاشتى، چەك يەنىلا شاھزادە نۇرمۇھەممەتكە چىقتى، شاھزادە نۇرمۇھەممەت شاھزادە نۇرئېلىنى يېتىلەپ سەلتەنەت قەسىرىگە ئېلىپ كىرىپ، دۆلەت ئەربابلىرى ئالدىدا تاج ـ تەختىنى ئۇنىڭغا تاپشۇردى.

ـــ ئامان بولغىن ئاكا، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى، ـــ مۆھلەت بەلگىلۈالايلى، ئەگەر بەلگىلەنگەن مۆھلەت ئىچىدە قايتىپ كېلەلمىسەڭ سېنى ئىزدەپ بارىمەن.

ـــ ھەرگىز ئۇنداق قىلغۇچى بولما، ـــ دېدى شاھزادە نۇرمۇھەممەت، ـــ ئاتىمىزدىن قالغان تاج ـ تەختكە ئىگىدارچىلىق قىلىدىغانغا ھامان بىرىمىز قېلىشىمىز كېرەك، ئەجدادلىرىمىزدىن قالغان چىراغنى ئۆچۈرۈپ قويماسلىقىمىز كېرەك.

شۇنىڭدىن كېيىن شاھزادە نۇرمۇھەممەت تولۇق تەييارلىق بىلەن شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ تۇلپىرىغا مىنىپ، شاھزادە نۇرئېلى ۋە ئوردا ئەھلىنىڭ ئۇزىتىشىدا شەھەردىن چىقتى. شەھەر دەرۋازىسى ئالدىغا چىقىپلا توققۇز تۇلۇم ئالتۇن ـ كۈمۈش تەڭگىلەرنى غېرىب ـ مىسكىنلەرگە خەير ـ ئېھسان قىلدى. شاھزادە نۇرئېلىمۇ قېرىنداشـ ـلىرىنىڭ تىنچ ـ ئامانلىقى ئۈچۈن ئۈچ ئايغىچە ھەركۈنى توققۇز تۇلۇم ئالتۇن ـ كۈمۈش تەڭگە سەدىقە قىلىدىغانلىقىنى جاكارلىدى.

شاھزادە نۇرمۇھەممەت يادىن ئېتىلغان ئوقتەك تېز سۈرئەتتە تېزلا كۆزدىن غايىب بولدى، تۇلپار ئۇنى شاھزادە نۇرئەزىز ماڭغان يول بىلەن ئېلىپ كەتتى. نەچچە كېچە ـ كۈندۈز خىيالدەك تېز سۈرئەتتە چاپتى، ئاخىر بىر بۇلاق بويىدا توختىدى، شاھزادە نۇرمۇھەممەت شۇ يەردە

تۇلپارنى ئېگەر - جابدۇقتىن ئازاد قىلىپ، ئوتلاشقا قويۇۋەتتى، ئۆزىمۇ بۇلاق سۇيىدە يۇز-كۆزلىرىنى يۇيۇپ ئارام ئالدى. ئەمما، خيالىي تۇرغان پەيتتە بۇلاقتىن بويى ئۇچ غېرىچ، ساقىلى توققۇز غېرىچ كېلىدىغان پاكار بىر بوۋاي چىقىپ، ئۇنى ساقىلى بىلەن يۆگەپ - تارتىپ بۇلاققا ئەكىرىپ كەتتى. نېرىدا بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ تۇرغان تۇلپار قاتتىق كىشنەپ چاپقانچە، بۇلاق ئەتراپىنى چۆرگۈلىدى، ئەمما شاھزادە نۇرمۇھەممەتنىڭ شولىسىمۇ كۆرۈنمىدى، ۋاپادار تۇلپار نەچچە كۈنگىچە بۇلاق ئەتراپىدا ساقلاپ تۇرۇپ بېقىپ، ئاخىر يەنە كەلگەندىكىدىنمۇ تېز سۇرئەتتە كەينىگە يېنىپ چېپىپ كەتتى. نەچچە ئون كۈنلەردىن كېيىن ئۆز شەھىرىگىمۇ يەتتى، شەھەر دەرۋازىسىدىن كىرگىنىچە ئۇدۇل ئوردا دەرۋازىسىغا بېرىپ توختاپ قاتتىق كىشىندى. شاھانە قەسىر ئىچىدە دۆلەت ئەربابلىرى بىلەن دۆلەت ئىشلىرى مەسلىھەتىدە ئولتۇرغان شاھزادە نۇرئېلى قاتتىق چۆچۈپ، تەختتىن چۈراپ تۇرغانچە ئوردا ئالدىغا چىقتى، ئەمما تىلسىز ئات ئۇنىڭ يۈزلىرىگە يۈزىنى سۇركەپ، كىشنەپ تۇرغاندىن باشقا ھېچنېمىنى ئۇقتۇرالمىدى .

شاھزادە نۇرئېلى ياساۋۇللارغا تۇلپارنىڭ ھالىدىن ياخشى خەۋەر ئېلىشنى تاپىلاپ، شاھانە قەسىرىگە يانىدى، ھەممە ئوردا ئەربابلىرىنى ۋە قۇرئەنداز ھۆكۈمالارنى يىغىپ، مەسلىھەتكە چۈشتى:

— ئەمدى نېمە قىلماق كېرەك؟

ئوردا ئەربابلىرى بىرنېمە دېيىشكە ئاجىز كېلىپ قۇرئەنداز، ھۆكۈمالارغا قارىدى. قۇرئەنداز، ھۆكۈمالار قۇرئەگە قاراپ، كارامەتلىرىنى ئىشلىتىپ، ئاخىر بىردەك شۇنداق دېدى:

— ھۆرمەتلىك شاھزادە ئالىيلىرى، نۆۋەت سىلىگە كەپتۇ، ئىككى قېرىنداشلىرىنىڭ دېرىكى سىلى يولغا چىقمىغۇچە مەلۇم بولمىغۇدەك.

باش ۋەزىر دېدى:

— ئاقىۋىتى خەيرلىك بولغۇدەكمۇ ياكى.....

— ئاقىۋىتى خەيرلىك بولغۇدەك، — دېدى ھۆكۈمالار، — ھېچبولمىغاندا چوڭ شاھزادە تىنچ - ئامان قايتىپ كەلگۈدەك، ئەمما كەنجى شاھزادە ھەققىدە بىرنېمە دېيەلمەيمىز.

شاهزاده نۇرئېلى بۇ سۆزنى ئاڭلاپ، ساداقەتمەن باش ۋەزىرنى ئۆز ئورنىدا ۋاقىتلىق قالدۇرۇپ، ھەمراھىمۇ ئالماي ئوردىدىن چىقتى، تۇلپارغا مىنگىنىچە شەھەردىن ئوقتەك چىقىپ كەتتى. باشقىلار ئېلىپ چىققان لازىمەتلىكلەرنىمۇ بېرىشكە ئۇلگۈرمىدى، ئائىلاج ئامانلىق تىلەپ قايتتى.

شاھزاده نۇرئېلى نەچچە ئون كۈنلەر توختىماي ئاجايىپ تېز سۈرئەتتە يۈردى. شۇنداق كېتىۋېتىپ تۇيۇقسىز يول ئۈستىده توپىغا مىلىنىپ ياتقان بىر بىچارىنى ئۇچراتتى، تۇلپار شۇ يەردە تاقىقىده توختاپ قالدى، شاھزاده نۇرئېلى تۇلپاردىن چۈشتى، بېرىپ ھېلىقى بىچارىنىڭ بېشىنى يۆلەپ، قول ياغلىقىدا يۈز - كۆزلىرىدىكى چاڭ-توزانىنى سۈرتتى، توپا- چاڭ ئىچىده قالغان گۆھەر مىسالى بىر چىرايىنى كۆردى.

— ساخاۋەتلىك يىگىت، — دېدى ھېلىقى كىشى زەئىپقىنا، — يولۇڭدىن قويغىنىمنى ئەپۇ قىلغىن، شۇ تاپتا ياردىمىڭ بەك زۆرۈر، بۇ يەر ئادەملەر ئولتۇراقلاشقان يېرى - قىشلاقلاردىن بەك يىراق، ئوزۇقسىز ۋە سۇسىز قېلىپ نىمجان بولۇپ قالدىم، ئېغىر كۆرمەي تۇلپىرىڭ بىلەن ماڭا سۇ ۋە ئوزۇقلۇق تېپىپ ئەكېلىپ بەرسەڭ.

شاھزاده ئۆزىنىمۇ چاڭقاپ، ماغدۇرسىزلىنىپ قالغىنىنى ھېس قىلدى. ئالدىراقسانلىقتىن سۇمۇ، ئوزۇقمۇ ئېلىۋالماي نەچچە كۈنلەردىن بېرى ئاچ قورساق يۈرگەنىدى.

— مېنى كۈتۈپ تۇرغىن، — دېدى ئۇ، — ئۆزۈمۇ ئاچلىق ۋە ئۇسسۇزلۇق ئازابىدا تۇرۇپتىمەن، ئەمما ساڭا قارىغاندا خېلى ماغدۇرۇم بار، يېمەك - ئىچمەك غېمىنى قىلىپ كېلىمەن.

شۇ سۆزدىن كېيىن ئۇ ھېلىقى كىشىنى بىر توغراق سايىسىگە يۆتكەپ ياتقۇزۇپ قويدى- ده، يەنە تۇلپىرىغا مىنىپ ئادەم بار جايغا بېرىشنى لازىم تاپتى. ئۆزىنىڭ ئالدىراقسانلىق قىلىپ ئۇزاتقۇچىلار ئېلىپ چىققان لازىمەتلىكلەرگىمۇ قارىماي مېڭىپ كەتكىنىگە پۇشايمان قىلدى.

تۇلپار كەينىگە يېنىپ بىرنەچچە كېچە - كۈندۈز چاپتى، ئاخىرى بىر كەپە ئالدىغا كېلىپ توختىدى، كەپىده چاچلىرى ئۇچتەك ئاقارغان، يۈزلىرى ھېللىدەك قورۇلغان بىر موماي چاقتا يىپ ئېگىرىپ ئولتۇراتتى،

شاهزاده نۇرئېلى تۇلپاردىن سىيرىلىپ دېگۈدەك چۈشتى، ئۆزە تۇرالىغۇدەكمۇ ھالى قالمىغىنىنى ھېس قىلدى، مومايغا سالام بېرىۋېتىپ بېشى قېيىپ يىقىلىپ چۈشتى.

— ۋاي بىچارە! — مومای ئۇنىڭ بېشىنى يۆلەپ، — قانداقسىگە بۇ چۆل - باياۋانغا كىرىپ قالغانسەن دېدى، ئاندىن ئۇ بىر ھېجىردا سۇ ئېلىپ كېلىپ شاھزادە نۇرئېلىنىڭ ئاغزىغا تېمىتتى، شاھزادە نۇرئېلى گويا ئابىھاياتقا ئېرىشكەندەك ھېس قىلدى ۋە خېلى تېتىكلىشىپ ئولتۇردى - دە:

— ئەي موما، ئاش - تائام بولسا بەرسەڭ، ئاچلىق، ئۇسسۇزلۇق ئازابىدا كۆپ قىينالدىم، ئۇنىڭ ئۈستىگە ھالى مەندىنمۇ بەتتەر بىر كىشى يول ئۈستىدە ئاچلىق ۋە ئۇسسۇزلۇق ئازابىدا يېتىپ قالدى.

— كۆرۈپ تۇرۇپسەن، — دېدى مومای، — بۇ يەرمۇ بىر چۆل- جەزىرە، يېمەك - ئىچمەك غېمىنى قىلماق بەسى مۇشكۈل، ياشىنىپ تېنىمدىن ماغدۇر قاچقان، شۇڭا باشقا جايلارغا كېتەلمەيمەن، ساڭا بىكاردىن - بىكار ئۆزۈم يەيدىغان، ئىچىدىغانىنى بەرسەم، سەن ۋە ھەمراھىڭ دۇچار بولغان ئازابقا مەن تۇتۇلسام بولىدۇ، مېنى كەچۈرگىن.

شاھزادە نۇرئېلى گەپ - سۆز قىلماي يېنىدىن ئايرىمايدىغان ھەمىنىنى ئېلىپ ئىچىدىكىنى تۆكتى، ساپ ئالتۇن تەڭگىلەر ۋە قىمەت باھالىق گۆھەر تۆكۈلدى، ھەممىسى ئىككى تاۋاق كېلەتتى.

— ئەي غەمگۇزارىم موما، — دېدى ئۇ يېلىنىپ، — بۇ ئالتۇن ۋە گۆھەرلەرنىڭ ھەممىسى سېنىڭ بولسۇن، ماڭا يەيدىغان، ئىچىدىغان نەرسە بەرگىن، يولدا قالغان كىشىگ، ۋەدە قىلۇندىم، ئۇنى قۇتقۇزۇۋالاي.

مومای كۈلۈپ كېتىپ شاھزادە نۇرئېلىنى بىر قازناققا ئېلىپ كىردى، قازناققا كىرىپلا شاھزادە نۇرئېلىنىڭ كۆزلىرى قامىشىپ كەتتى، چۈنكى قازناققا كېسەك ئالتۇنلار خىش تىزغاندەك تىزىپ قويۇلغان، گۆھەر دۆۋىلەپ قويۇلغانىدى.

— كۆرگەنسەن، — دېدى مومای، — سېنىڭ ئازغىنە ئالتۇن ۋە گۆھەرلىرىڭگە ئېھتىياجىم يوق، بەلكى كېرەك بولسا بۇلاردىن خالىغانچە

ئالغىن، بۇ چۆلدە ھەممىدىن قىممەتلىكى سۇ بىلەن ئوزۇق - تۇلۇك.

شاھزادە نۇرئىلى ئوڭايسىزلىنىپ كەينىگە ياندى، ئەمما يەنە ئاخىرقى قېتىم مومايغا يېلىنىپ باقماقچى بولۇپ شۇنداق دېدى:

— ھېچبولمىغاندا رەھىم - شەپقەت يۇزىسىدىن بولسىمۇ ئازراق يېمەك- ئىچىمەك بەرگىن، ئاپىرىپ ھېلىقى كىشىنى قۇتقۇزۇۋالاي، ساۋابى ساڭا بولسۇن.

— بوپتۇ، — دېدى مومای، — بىر كۇنلۇك يېمەك - ئىچمەكنى ساڭا بېرەي، ئاپىرىپ ھېلىقى بىچارىنى قۇتقۇزۇۋال، ئۇ بەلكىم ھازىر ئاخىرقى تىنىقىدا جان تالىشىۋاتقان بولۇشى مۇمكىن، لېكىن ئېسىگىدە بولسۇن، ئەگەر بەرگىنىمنى ئۆز نەپسىڭ ئۈچۈن ئىشلىتىۋالساڭ زەھەر - زوقۇم بولۇپ جېنىڭنى ئالىدۇ، بايىاشاتچىلىق ئىچىدە ياشىغان يىگىتتەك قىلىسەن، سەندەكلەرنىڭ جاپا - مۇشەققەتكە چىدىمىقى تەس، چىداملىقراق بولساڭ مەقسەتكە يېتىسەن.

شۇ سۆزىدىن كېيىن ئۇ كىچىككىنە بىر ناسۋال قاپىقىدا سۇ ۋە بىر كىچىك يېلىم چۆچكىدە تاماق بەردى. شاھزادە نۇرئىلى بۇلارنى تۇگۈنچە قىلىپ قوينىغا سېلىپ، كەلگەن يولى بىلەن يانىدى، زور چىدام - غەيرەت بىلەن يولنى داۋام قىلدى، لەۋلىرى گەز باغلاپ، ئۇچەيلىرى ئاچلىقتىن تارتىشىپ كەتكەن بولسىمۇ، قوينىدىكى ئازغىنە يېمەك - ئىچمەككە تەگمىدى، بىر كېچە - كۇندۈز يول يۈرۈپ، يەنە ھېلىقى كىشىنى ياتقۇزۇپ قويغان تۇغراق تۇۋىگە يەتتى، ئۇنىڭغا قاپاقتىكى سۇنى ئىچۈردى، تاماقنى يېگۈزدى، شۇھامان ھېلىقى كىشى تېتىكلىشىپ ئورنىدىن تۇردى، كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە جۇل - جۇل كىيىملىك، توپىغا مىلەنگەن ھالدىكى بىچارىنىڭ ئورنىدا زەرباب تونلۇق، ھېللا زىياپەتتىن يانغان ھالەتتىكى كاتتا بىر زەردار پەيدا بولدى.

— رەھمەت ساڭا مەرد يىگىت، — دېدى ئۇ كۇلۇمسىرەپ، — ئەمدى تۇلپىرىڭغا مىنگىن، ئاندىن كۆزلىرىڭنى يۇمۇپ مەن ئاچقىن دېگۈچە سەۋر قىل.

شاھزادە نۇرئىلى كۆز ئالدىدا تۇيۇقسىز يۇز بەرگەن بۇ ئۆزگىرىشتىن

هەيـران بولـۇپ تـۇرۇپلا قالغانـدى، ئىختىيارسـز تۇلپارغـا مىنـىپ، تىزگىننىـى قولىغـا ئالـدى، كـۆزلىرىنى يۇمـدى، شـۇھامان تۇلپـار قانـات چىقىرىـپ ئاسـماندا ئۇچـۇپ كېتىۋاتقانـدەك ھـېس قىلـدى، كـۆزلىرىنى ئېچىپ قەيەردە كېتىۋاتقىنىنى بىلىپ باققۇسى كەلدى، لېكىن ھەرقانچە قىلىپمۇ كۆزلىرىنى ئاچالمىدى، شۇنداق يۇرۇپ بىر ئاش پىشىمچە ۋاقىـت ئۆتكەندە تۇلپارنىڭ پۇتلىرى يەرگە تەگكەندەك بولدى، قۇلاق تۇۋىدە:

ـــ كۆزۈڭنى ئاچ! ـــ دېگەن ئاۋاز ئاڭلاندى.

شـاھزادە نـۇرئىلى كـۆزىنى ئـاچتى، كـۆردىكى ھېلىقـى مومايىنـىڭ كەپسى ئالدىدا تۇرغۇدەك، مومای بىلەن زەرباب تونلـۇق كـىشى ئۇنىڭغـا قاراپ كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپتۇ.

ـــ مەرھابا!ـــ دېدى مومای، ـــ غېرىب خـانەمگە يەنە كەلگىنىڭنى قارشى ئالىمەن.

ـــ سىلەر كىم؟ ـــ سورىدى شاھزادە نـۇرئىلى ھەيرانلىـق ئىچىـدە سەۋرسىزلىنىپ.

ـــ مۇشۇ غېرىبانە كەپىنىڭ ئىگىسى، ـــ دېـدى مومای، ـــ بـۇ كـىشى بولـسا مېنىـڭ يـالغۇز ئوغلـۇم، بىـز جاھانىـامە ئەينىكـىدە سـېنى كۆردۇق، ھۆسن ـ جامالىڭ ۋە كېلىشكەن قامىتىـڭ بىزنـى رام قىلـدى، جـىددىي بىـر ئىـش بىـلەن كېتىۋاتقىنىـڭ مەلـۇم بولـدى، تەرىپىڭنـى قىلىشتۇق، شۇ ئارىدا دۇنيالىقتا يېگانە نەۋرە قىزىم سۆزىمىزنى ئاڭلاپ قېلىپ ساڭا ئاشىق بوپتۇ، بىزدىن سېنى كەلتۈرۈپ بېرىشنى تىلىدى، بىز مەسلىھەت بىلەن سېنى سىناپ باقماقچى بولـدۇق، ھەقىقـىي مەرد ـ ئەزىمەت، ۋەدىگە ۋاپا قىلىدىغان پەزىلەتلىك يىگىت بولساڭ كۈيۈئوغـۇل قىلىشقا، بولمىسا ئۆز يولۇڭدا قالدۇرۇشنى قارار قىلـدۇق. ئىـسپاتلاندىكى ۋەدىـگە ۋاپـا قىلـدىغان، مېھىـر ـ شـەپقەتلىك ۋە چـىدام ـ غەيرەتلىـك يىگىـت ئىكەنـسەن، ئەمـدى قىزىمىزنـى ساڭا قوشـۇپ قويمـاقچىمىز، بۇنىڭغا رايىڭ قانداق بىلمىدۇق.

ـــ قېرىنداشلىرىمنى ئىزدەپ يولغا چىققانىدىم، ـــ دېدى شـاھزادە نۇرئىلى، ـــ ئۇلارنىڭ تىنچ ـ ئامانلىقىنى بىلمەي تـۇرۇپ ھەم ئـۇلارنى تاپمـاي تـۇرۇپ ئىككىنچـى بىـر ئىـشقا مەشـغۇل بولماسـمەن، ياخـشى

كۆڭلىڭىزگە رەھمەت، ئۇنىڭ ئۈستىگە بىز ئۈچ ئاكا - ئۇكا قېرىنداش بىرلا ۋاقىتتا ئاتامنىڭ خەزىنىسىدىكى بىر لەۋھەگە نەقىشلەنگەن ساھىبجامالنىڭ سۈرىتىگە ئاشىق بولغانىدۇق، ئۇنى قايسىمىز بۇرۇن تاپساق شۇ ئۇنىڭ بىلەن مۇرادىمىزنى ھاسىل قىلىشقا ئەھدە قىلىشقان، تېخى بۇ ئارزۇدىن كەچكىنىم يوق، مېنى ئۆز يولۇمدا قالدۇرساڭلار.

— قېرىنداشلىق مېھرىڭ ئىشق - مۇھەببىتىڭدىن ئارتۇق بولسا ئۇ سۈرەتتىكى قىزنىڭ ۋەسلى ئۈمىدىدىن ۋاز كەچكىن، — دېدى زەرباب تونلۇق كىشى، — بىز قېرىنداشلىرىڭنى تېپىشقا ياردەم قىلايلى.

— ئەگەر قېرىنداشلىرىم تېپىلىدىغان ئىش بولسا جېنىمدىن كېچىشكىمۇ تەييارمەن، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى، — سۈرەتتىكى قىزنى دەپ ئىنىم پاراغەتلىك تۇرمۇشتىن كېچىپ، رىيازەتلىك سەپەرگە ئاتلانغانىدى، ئاقىۋىتى نېمە بولغىنى نامەلۇم. بىر كۈنلەردە مىنىپ كەتكەن مۇشۇ تۇلپىرى يېگانە قايتىپ كەلگەنچە ئۆزىنىڭ دېرىكى بولمىدى، ئىنىمنى دەپ ئاكام شاھلىق تاج - تەختىنى تاشلاپ يەنە مۇشۇ تۇلپار بىلەن چىقىپ كەتكەنىدى، بىر مەزگىل ئۆتۈپ تۇلپار يەنە ئۆزىلا قايتىپ كەلدى، ئاكامنىڭ نېمە بولغىنىنى بىلمىدۇق، ئۇلارنىڭ پىراقىدا مەنمۇ تاج - دۆلەت، راھەت - پاراغەتنى تاشلاپ بۇ يولغا كىردىم، ئاقىۋەت سىلەرگە يولۇقتۇم، ئەگەر ئىككىسى قېرىندىشىمنى تېپىشىمغا ياردىمىڭلار تېگىدىغان بولسا شەرتىڭلارغا چىن دىلىمدىن رازىمەن.

— شەرتىمىز بىرلا، — دېدى مومای، — نەۋرە قىزىمنى ئەمرىڭگە ئېلىپ، ئۇنىڭدىن باشقىغا بىر ئۆمۈر كۆڭلۈڭنى بەرمەيسەن، ئۆمۈر مۇساپەڭدە بىر ئۇنىلا ھەمراھ قىلىسەن، خارلىمايسەن، تاشلىمايسەن، شۇنداق قىلىشقا ۋەدە قىلىسالڭ بىز سەندىن ھەرقانداق ياردەمنى ئايىمايمىز، بەلكى بارلىقىمىزنى سەن ئۈچۈن تەسەددۇق قىلىمىز.

— مەن رازى، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى قەتئىيلىك بىلەن.

— سەمىڭگە سېلىپ قويای، كېيىن پۇشايمان قىلىدىغان ئىش بولۇپ قالمىسۇن، — دېدى زەرباب تونلۇق كىشى، — قىزىمنىڭ ئەيىبى كۆپ، ۋۇجۇدى نۇقسان بىلەن تولغان، بېشى تاز، كۆزى قارىغۇ،

پۇتى باسماس، قولى تۇتماس، رەڭگى قارا، بەك كۆرۈمسىز، تىلى گاچا.

ــ ئوردامدا ئاجايىپ ئۇستا تېۋىپ - ھۆكۈمالار بار، ــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى، ــ تاز بولسا ساقايتىدۇ، پۇتى باسماس، قولى تۇتماس بولسىمۇ كارى چاغلىق، داۋاسىنى قىلمىز، كار قىلمىسا خىزمىتىگە كېنىزەكلەر تەييار، ئۇلار قول - پۇت بولۇپ خىزمىتىنى كامالىغا يەتكۈزۈپ قىلىدۇ، كۆزى كۆرمىسە ھېچقىسى يوق، ئەيىب - نۇقسانلىرى بولسا كۆرۈنمەيدۇ، مەنمۇ خىجىللىقتىن خالاس بولىمەن، رەڭگى قارا بولسا ئەيىب ئەمەس، دىلى ئاق بولسا بولغىنى، كۆرۈمسىز بولسا مەنمۇ كۈندەشلىك ئازابىدىن خالىي يۈرىمەن، گاچا بولسا قۇرۇق سۆز - تۆھمەتتىن يىراق بولىدۇ، خارلىماسلىققا، تاشلىۋەتمەسلىككە، بەلكى بىر ئۆمۈر ۋاپادار جۈپتى - نىگارى بولۇشقا ۋەدە بېرىمەن.

ــ باركاللا! ــ دېدى مومای، ــ قاقاقلاپ كۈلۈپ، شۇھامان ئۇ گۈل شەكىللىك تاج كىيگەن، شاھانە لىباسلارغا ئورنىپ، ئاجايىپ ئېسىل زىبۇ - زىننەتلەر بىلەن بېزەلگەن بىر پەرىزات ئايالغا ئۆزگەردى.

كەپە ئورنىدا بىر شاھانە قەسىر - سارای پەيدا بولۇپ، ئىچىدىن ئاي دېسە ئاغزى، كۈن دېسە كۆزى بار بىر زىبا چېھرىلىك پەرى چېھرىدىن نۇر ياغدۇرۇپ چىقىپ كەلدى، ئۇنىڭ يېنىدا بولسا ئاجايىپ نەپىس كىيىملىرىمۇ، قىممەت باھالىق زىبۇ - زىننەتلىرىمۇ ۋۇجۇدىدىكى ئەيىب - نۇقسانلىرىنى ياپالمىغان، زەرباب تونلۇق كىشى تەسىرلىگەندەك بىر بىچارە قىز چاقلىق ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇپ كېلىۋاتاتتى، چاقلىق ئورۇندۇق بولسا سىرلىق بىر كۈچ ھەرىكەتلەندۈرۈۋاتقاندەك ئۆزلۈكىدىن مېڭىۋاتاتتى.

شاھزادە نۇرئېلى:

ــ ئەلھۆكمىللا! ــ دەپ زىبا چېھرىلىك پەرى قىزغا قارىماستىن بېرىپ چاقلىق ئورۇندۇقتىكى قىزنىڭ قولىنى تۇتتى، ئاندىن، ــ مۇشۇ مىنۇتتىنىڭ ئۆزىدە ئۇنىڭ بىلەن نىكاھلىنىشقا رازىمەن، ــ دېدى مومايغا.

ــ خالىساڭ ئاۋۇ گۈزەل پەرىنى ئېلىپ كېتىۋەر، ــ دېدى مومای،ــ قېرىنداشلىرىڭنى بەلكىم بىزنىڭ ياردىمىمىزسىزلا تېپىۋېلىـ

ـشىگمۇ مۇمكىن.

ـــ قارارىمنى ئۆزگەرتمەيمەن، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى، ـــ قېرىنداشلىرىمنى قەيەردىن ئىزدەش، قانداق تېپىش ماڭا نامەلۇم، قارىغۇلارچە بىر ئۈمىد رىشتىسگە باغلىنىپ، تەۋەككۈل ئېتىغا قامچا ئۇرۇپ چىققانىدىم، سىلەرگە يولۇقتۇم، شۇتاپتا پەقەت سىلەرنىڭلا يارەم قىلالايدىغىنىڭلارنى بىلدىم، مەن ھەممىگە رازى، تەقدىرى ئەزەلدىمۇ ماڭا بۇيرۇلغان جۇپتۇم شۇ بولسا كېرەك.

ـــ ئۇنداقتا ۋاقىتنى ئۆتكۈزمەي نىكاھ ئوقۇتايلى، ـــ دېدى پەرىزات مومای، ئاندىن ئۇ بىر چاۋاك ئۇرغاندى، قۇرئان كۆتۈرگەن بىر موللا ئۆلىما پەرى پەيدا بولدى.

ـــ نەۋرە قىزىمنى مانا بۇ ئادەمزات شاھزادىگە نىكاھ قىلىڭ، ـــ دېدى مومای، ـــ ئۇ قۇرئان تۇتۇپ نەۋرە قىزىمنى ھەممە ئەيىب - نۇقسانلىرى بىلەن ئەمرىگە ئېلىشقا، خارلىماسلىققا قەسەم قىلسۇن.

شاھزادە نۇرئېلى ئىككىلەنمەي قۇرئان تۇتۇپ قەسەم قىلدى، موللا نىكاھ قىلدى.

ـــ مانا سىلەرگە شاھانە ھۇجرا، ـــ دېدى مومای شاھزادە نۇرئېلىگە شاھانە قەسىرنى كۆرسىتىپ.

ـــ ئۇنى ئۆز مەملىكىتىمگە ئېلىپ كەتسەم، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى، ـــ ئاندىن ئۇنى ھۆكۈمالىرىمغا داۋالاتسام، ھالىدىن سادىق خىزمەتچىلەر خەۋەر ئالغاچ تۇرسا، مەن قېرىنداشلىرىمنى تېپىۋالغاندىن كېيىن خاتىرجەم بولۇپ، ئۇنىڭ سۆھبىتىگە مەشغۇل بولسام.

ـــ كۆڭلۈڭدىكىنى دېدىڭ، ـــ دېدى مومای، شۇ تاپتا بىزمۇ سېنى زورلىمايمىز، چۈنكى قېرىنداشلىرىڭ قايغۇسى بېشىڭدىن ئەگمەپ كېتەلمەي تۇرغاندا، سېنى مەھبۇبەڭ بىلەن بىللە بولۇشقا زورلاش ئارتۇقچە تەلەپ، ئەمدى قېرىنداشلىرىڭنى تېپىش كويىدا بولايلى، ئەمما خوتونۇڭ قېشىمىزدا قالسۇن، خىزمەتچىلىرىڭگە قارىغاندا بىز ھالىدىن تېخىمۇ ياخشى خەۋەر ئالىمىز.

شاھزادە نۇرئېلى ماقۇللۇق بىلدۈردى، مومای قولىنى شىلتىغاندى، موللا غايىب بولدى، زىبا چېھرىلىك پەرى قىزمۇ، چاقلىق ئورۇندۇقتىكى

قىزمۇ شاھانە قەسىرگە كىرىپ كېتىشتى.

مومای بىلەن زەرباب تونلۇق كىشى شاھزادە نۇرئېلىنى باشلاپ بىر گۈلەم ئۈستىگە چىقتى، گۈلەم ئاستا - ئاستا كۆتۈرۈلۈپ، ئۇلارنى ئۇچۇرۇپ ماڭدى، شاھانە قەسىر غايىب بولدى، ئورنىدا بىر كىچىك بوستانلىق پەيدا بولۇپ، تۈلپار شۇ يەردە ئوتلاپ قالدى.

— لازىم بولغاندا تۈلپارنى قېشىڭغا كەلتۈرۈپ بېرىمىز، — دېدى مومای، — بايا كۆرگەنلىرىڭ ئىچىدە موللا بىلەن خوتۇنۇڭدىن باشقىسى خىيالىي كۆرۈنۈش، بىز سېنى ھەقىقىي ماكانىمىزغا ئېلىپ بارىمىز، ئاندىن جاھانىامە ئەينىكى ئارقىلىق قېرىنداشلىرىڭنىڭ دېرىكىنى قىلىمىز.

ئۇچار گىلەم ئۇلارنى ئۇچۇرۇپ مېڭىۋەردى، بارغانچە ئېگىزلەپ ئۇچۇپ بۇلۇتلار ئۈستىگە يەتتى، يەنە بىر مەزگىلدىن كېيىن شاھزادە نۇرئېلى نېرىدا بۇلۇتلاردىن ھالقىغان بىر تاغ چوققىسىنى ۋە چوققا ئۈستىگە جايلاشقان ئالتۇن رەڭلىك ئوردا - سارايلارنى كۆردى.

ئۇچار گىلەم ھايالسىزلا تاغ چوققىسى ئۈستىدىكى ئوردا ئىچىگە — مەرمەر تاش ياتقۇزۇلغان مەيدانغا قوندى. مومای شاھزادە نۇرئېلىنى شاھانە قەسىرگە تەكلىپ قىلدى، زەرباب تونلۇق كىشىمۇ ئەگىشىپ كىردى، ئۇنچە - مەرۋايىتلاردىن گۈل - نەقىشلەر قوندۇرۇلغان ئاق يىپەك داستىخان ئالدىغا كېلىپ ئولتۇرغاندىن كېيىن، زەرباب تونلۇق كىشى بىرلا چاۋاك ئۇرغاندى، ئاي يۈزلۈك پەرى قىزلار ئالتۇن لېگەن - تاۋاقلاردا كۆز كۆرۈپ، قۇلاق ئاڭلاپ باقمىغان تۈرلۈك - تۈمەن خىل لەزىز تائاملارنى كەلتۈردى، مومای شاھزادە نۇرئېلىنى تائامغا تەكلىپ قىلدى، شاھزادە نۇرئېلى ئاچلىق ۋە ئۇسسۇزلۇق قايتىدىن ئۆزىنى كۆرسىتىۋاتقاندەك ھېس قىلىپ، تارتىنىپ ئولتۇرماستىن تائامغا قول سۇندى، ھەرخىلدىن ئاز - ئازدىن يەپ نەچچە خىلىنى تېتىپ بولغۇچە تويۇپمۇ قالدى، ئارقىدىن كەلتۈرۈلگەن ياقۇت جاملاردىكى گۈل رەڭلىك ئىچىملىكلەردىن ئىچكەندى، شېرىن ئۈيقۇ بېسىپ ئولتۇرغان يېرىگىلا قىڭغايدى، ھەرقانچە قىلىپمۇ ئۆزىنى كونترول قىلالمىدى.

— ئۇ ئارام ئېلىۋېلىشى كېرەك، — دېدى مومای، — بىز ئۆز

ئىشمىزغا مەشغۇل بولايلى .

شاھزادە نۇرئېلىنىڭ قانچىلىك ئۇخلىغىنى نامەلۇم، بىر چاغدا ئۇيقۇغا قېنىپ ئويغانغىنىدا، ئۆزىنى مامۇق تۆشەك ئۈستىدە كۆردى، يېنىدا بولسا خوتۇنى قولىنى تۇتۇپ ئولتۇراتتى.

شاھزادە نۇرئېلى يىرگەنمەستىن ئۇنىڭ پېشانىسىگە سۆيۈپ قويدى،شۇ ھامان ھەممە يېرى ئەيىب - نۇقسان بىلەن تولغان قىز بىردىنلا رەڭگى - رۇخسارى ئايدىن يورۇق، كۆندىن نۇرلۇق، ھەممە ئەزاسى بېجىرىم سەرۇى قامەتلىك بىر نازىنىن دىلرەباغا ئۆزگەردى.

شاھزادە نۇرئېلى بولسا كۆزلىرىگە ئىشەنمىگەندەك بۇ مۆجىزىدىن ھەيران بولۇپ تۇرۇپلا قالدى، نازىنىن پەرى بولسا خىجىللىق ئىلكىدە گۈلدەك رەڭلىنىپ، شەپەقتەك قىزارغىنىچە ھۇجرىدىن يۈگۈرۈپ دېگۈدەك چىقىپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئېلى يۈز بېرىۋاتقان ئىشلارنىڭ ئوڭى ياكى چۈشى ئىكەنلىكىنى بىلەلمەي تۇرغاندا، پەرىزات موماي كىرىپ:

ـــ مۇبارەك بولسۇن شاھزادە! نەۋرە قىزىمنى سېھرىي جادۇگەرنىڭ قارغىشىدىن قۇتۇلدۇردۇڭ، ئۇ ئەسلىگە كەلدى، ـــ دېدى ھاياجانلانغان ھالدا.

ـــ مەن ھېچ نەرسىنى بىلەلمىدىمغۇ؟ ـــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى.

ـــ قۇلاق سال! ـــ دېدى شۇ چاغ زەرباب تونلۇق كىشىمۇ كىرىپ،ـــ بىز ئەمدى ھەممىنى ساڭا ئېيتىپ بېرەيلى، مەن مۇشۇ قەلئەنىڭ غوجىسى، مۇشۇ قەلئەدىكى پەرىلەرنىڭ شاھى، بۇ بولسا مېنىڭ ئانام، بايىقىسى بولسا دۇنيالىقتا يېگانە قىزىم ـــ مەلىكە دىلرەبا بولىدۇ، ئۇ ئەسلىدە شۇنداق ساھىبجامال ۋە شوخ، لاتاپەتلىك قىز ئىدى، 14 يېشىدا قاراڭغۇ تاغدىكى جادۇگەر پېرىخون ئۇنى ئۆزىنىڭ بەتبەشىرە دىۋە ئوغلىغا سوۋىدى، بىز رەت قىلدۇق، شۇنىڭ بىلەن ئۇ غەزەپلىنىپ مەلىكەمنى قارغىدى، شۇنىڭدىن كېيىن مەلىكەم بىردىنلا ھېلىقىدەك ئەيىبناق قىزغا ئايلىنىپ قېلىپ، چاقلىق ئورۇندۇقتىلا يۈرىدىغان بولۇپ قالدى، ئۇنى پەقەت ساغلام ۋە كېلىشكەن، كۆپنىڭ كۆزى چۈشكەن، ھەر جەھەتتىن كامىل بىر شاھزادە ئۆزى خالاپ

ئەمـرىگە ئالـسا ھەم ئـۇنى ھەقـقەتەن ئـۆز خوتۇنـۇم دەپ مۇئـامىلە قىلغانـدىلا ئانـدىن ئـۇ ئەسـلىگە كېلەتتـى، ئەمـما بـۇ سـىرنى ئەسـلىگە كېلىشتىن بۇرۇن ئاشكارا قىلساق ئۇ مەڭگۈ شۇ ھالەتتە قالاتتى، بىز بىر كۈنى جاھاننامە ئەينىكىدە سېنى كۆردۇق، ھۆسن - جامالىڭ ۋە تەق - تۇرق، سىياقىڭ ئۇستىدە سۆزلىشىپ قالدۇق، قىزىم ئـاڭلاپ ئولتـۇراتتى، بىردىنلا سېنى ئارزۇلاپ قالدى، بىزمۇ ئۇمىد بىلەن سېنى يولدىن قويۇپ سـىناپ بـاقتۇق، ھەقـقەتەن قىزىمنـىڭ مۇھەبـبىتىگە لايـق يىگىتكەنـسەن، ئەڭ مۇھىمى ۋەدىگە ۋاپا قىلىدىغان پەزىلەتلىك يىگىت بولۇپ چىقتـىڭ، شـۇ خـسلىتىڭ تـۇپەيلى قىزىمـز قـارغىش بالاسـىدىن قۇتۇلدى، ئەمدى ئۇ بىر ئۆمۈر سادىق ھەمراھىڭ بولىدۇ، بىزمۇ سـەندىن كۆپ مىننەتدارمىز.

شـاھزادە نـۇرئىلى بـۇ سـۆزلەرنى ئـاڭلاپ كـۆپ خۇرسـەن بولـدى، لـېكىن ئـۇنى قېرىنداشـلىرىنىڭ قايغۇسـى بېـسىپ تـۇرغىنى ئۈچـۈن ئـۇ پەقەت ئېچىلالمىدى، ئۇنىڭ روھىي كەيپىياتىنى چۈشەنگەن مومای:

— قېرىنداشـلىرىڭدىن كـۆپ قايغۇرمـا، بـىز سـەن ئۇخلاۋاتقانـدا جاھاننـامىگە قارىـدۇق، يەر يـۈزىنى ئـالا قويمـاي كۆزەتتـۇق، قېرىنـداش بولغاندىكىن ئاز - تـولا ئوخشـىشىڭلار چوقـۇم ئىـدى، ئـۇلار يەر يۈزىـدە كۆرۈنمىدى، — دېدى تەسەللى بېرىپ.

— ئۇنـداقتا ئـۇلارنى قەيەردىـن تـاپقۇلۇق، — سورىدى شـاھزادە نۇرئىلى ئەنسىرەپ.

— بەلكىم بىرەر سېھىر - جادۇگەر ياكى دىۋە - پەرى يەر ئاستىغا ياكى باشقا پىنھان جايلارغا ئېلىپ كەتكەن بولسا كېرەك، سـەن ئـاۋۋال قايسى تەرەپـكە، قەيەرگە مـاڭغىنىڭنى ئېيتـىپ بەر، — دېـدى پەرىـزات مومای.

— مەن پەقەت ئاكامنـىڭ مەغرىـب تامـام مـاڭغىنىنى كـۆرگەن، ئىنىممـۇ شـۇ تەرەپـكە ماڭغـان، شـۇڭا مەنمـۇ ئـۇلارنى شـۇ تەرەپـتىن ئىزدەشكە ئاتلانغانـىدىم، — دېدى شاھزادە نۇرئىلى.

— مەغرىب تەرەپـتە چـۆل - بايـاۋان، دەشـت - قۇملـۇقلار كـۆپ، نەچـچە ئـايلاپ يـول يۈرسـىمۇ ئـادەمزات يولۇقمايـدۇ، بەلكـى سـېھىر-

جادۇگەر، دىۋە - پەرى پەيدا قىلغان تىلسىملار ئۇچراپ تۇرىدۇ، غەلىتە مەخلۇقلارغا يولۇقىدۇ، چۈنكى بۇ يەر جىن، دىۋە، پەرى ۋە پېرىخونلار ماكانلاشقان سىرلىق دۇنيا، قېرىنداشلىرىڭ يا تىلسىمغا چۈشۈپ قالغان، ياكى دىۋە - پەرىلەر، جىنلار قوۋمىدىن بىرەرسىگە تۇتقۇن بولغان، ياكى بىرەر پېرىخوننىڭ دامىغا چۈشكەن بولۇشى مۇمكىن، ــ دېدى مومای.

ــ ئەمدى قانداق قىلىشىم كېرەك؟ ــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى.

ــ مەغرىب يولىدا بىر بۇلاق بولىدىغان، ــ دېدى پەرىزات مومای،ــ ئۇ مەغرىب تامام ماڭغانلار ئاۋۋال يولۇقىدىغان سىرلىق جاي، بۇ بۇلاقتا بىر جىن ماكانلاشقان، بەلكىم ئۇ ئاكاڭنىڭ دېرىكىنى بىلىشى مۇمكىن.

ــ مەن شۇ بۇلاق بويىغا باراي، ــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى، ــ ماڭا يول كۆرسەتكەن بولساڭلار .

ــ سەن شۇنداقلا بارىدىغان بولساڭ جىنغا ئەسىر بولىسەن ئوغلۇم،ــ دېدى پەرىلەر شاھى، ــ سەن ئەمدى مېنىڭ ئوغلۇم، مەن ساڭا ئاتا بولدۇم، شۇڭا بار ئىمكانىمنىڭچە ھەمدەم بولىمقىمنى زۆرۈر، مەسلىھەت بىلەن ئىش قىلايلى.

ــ مانا بۇ ئۇزۇكنى تاقىۋال، ــ دېدى مومای ئۇنىڭغا بىر تال يېشىل ياقۇت كۆزلۈك ئاق ئالتۇن ئۇزۇكنى بېرىپ، ــ قولۇڭدىن ئايرىما، ئۇ مەرھۇم ئانام كۈيۈيۈمگە ئاتىغان ئۇزۇك ئىدى، بىراق كۈيۈيۈم نەچچە يىل بۇرۇن رەھمەتلىك بولۇپ ئۇزۇك يادىكار قالدى، ئۇ بۇنى نەۋرە كۈيۈئوغلىمىزغا بېرىشنى ۋەسىيەت قىلغان. ئۇنىڭ خاسىيىتى، ئۇنى تاقىۋالسا ھەرقانداق تىلسىم بالاسىدىن ساقلاپ، سېھىر - جادۇ كار قىلالماس قىلىدۇ، بىراق ئۇ ساڭا ئۇچ قېتىملا ئەسقاتىدۇ، ئېسىڭدە بولسۇن، ئۇنىڭ رولىدىن ئۇچ قېتىملا پايدىلىنالايسەن، كەلسە - كەلمەس ئىشلىتىپ قويما، بىز ساڭا كۆپ ياردەم بېرەلمەيمىز، چۈنكى قەلئەدىن يىراقلاشساق سېھىر - كارامىتىمىز ئاجىزلايدۇ، دۈشمەنلىرىمىز بۇنى پۇرسەت بىلىپ ھۇجۇم قىلسا ھالاك بولىمىز.

ــ رەھمەت، ــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى، ــ ئۇزۇكنىڭ ئۆزىلا

ئەڭ چوڭ ياردەم، ئەمدى مەن يولغا چىقاي.
ـــ سىزنى كۆتسەن، ـــ دېدى شۇ چاغ مەلىكە يەردىن ئۇنگەنـ ـدەكلا پەيدا بولۇپ، ـــ بۇ مېنىڭ يوللۇقۇم بولسۇن، ـــ ئۇ شۇنداق دەپ بىر ئالتۇن سېۋەتنى سۇندى، سېۋەتتە بىر كىچىك قاشتاش كومزەك، بىر ئالتۇن تۇخۇم ۋە بىر گۈل كەشتىلەنگەن يىپەك رومال بار ئىدى .
ـــ رەھمەت مەلىكەم، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى ئۇنىڭغا مېھرى بىلەن بېقىپ.
مەلىكە دىلرەبا خىجىللىق بىلەن مومايىنىڭ كەينىگە ئۆتۈۋالدى.
پەرىزات مومای:
ـــ ئۇنىڭ بەرگەنلىرى دۆلىتىمىزنىڭ گۈھەرلىرى، خوتۇنۇڭنىڭ قىممەتلىك بايلىقلىرى، ئۇلارنى ئويۇنچۇقمىكىن دەپ قالماي، ئوبدان پايدىلان، ئۇچار گىلەم سېنى مەنزىلگە يەتكۈزۈپ قويسۇن ،خۇدا ئۆز پاناھىدا ساقلىغاي ئوغلۇم، ـــ دېدى كۈلۈمسىرەپ.
شاھزادە نۇرئېلى ئالتۇن سېۋەتنى ئېلىپ ماڭماقچى بولغانىدى، ئالتۇن سېۋەت ئۆزلۈكىدىن كىچىكلەپ ئۇنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى، ئۇلار شاھانە قەسىر ئالدىغا چىقتى، شۇ ھامان ئالتۇن يىپچىلاردىن توقۇلغان، توزنىڭ يېيىلىپ تۇرغان قۇيرۇقىدەك رەڭدار ۋە كۆركەم بىر گىلەم شاھزادە نۇرئېلىنىڭ ئالدىغا ئۇچۇپ كەلدى.
ـــ خۇداغا ئامانەت! ـــ دېدى پەرىزات موماي بىلەن پەرىلەر شاھى.
ـــ تېزرەك قايتىپ كېلىڭ! ـــ دېدى مەلىكە دىلرەبا ئۇنى ئۇزىتىـ ـۋېتىپ، ـــ ئاكىڭىز ھەم ئىنىڭىزنى تېزرەك تېپىۋالارسىز ئىلاھىم.
شاھزادە نۇرئېلى خوشلىشىپ گىلەمگە ئولتۇرۇپ ئۇچۇپ كەتتى، ئۇ گىلەمدىن سىيرىلىپ چۈشۈپ كەتمەسلىك ئۈچۈن گىرۇەكلىرىدىن مەھكەم تۇتۇپ ئولتۇردى. بىر چاغلاردا گىلەم شاھزادە نۇرمۇھەممەتنى جىن تۇتۇپ ئەكىرىپ كەتكەن بۇلاق بويىغا قوندى.
شاھزادە نۇرئېلى گىلەمدىن چۈشتى، شۇ ھامان گىلەم تىكلىنىپ، خۇددى ئادەمدەك سۆزلەپ:
ـــ سېنى مۇشۇ ئەتراپتا كۈتسەن، لازىم بولغاندا «ئۇچار

گىلەم»دەپ توۋلىساڭلا بولغىنى،ـــ دېدى ـ دە، كىچىكلەپ، كىچىكلەپ بىر چاشقانـــغا ئايلىنىپ يەردىكى بىر كامارغا كىرىپ كەتتى.

شاھزادە نـۇرئېلى بۇنـداق غەلىـتە ئىـش ۋە كـارامەتلەرگە خـېلىلا كۆنـۈپ قالغـان بولغاچقـا، بەك ئەجەبلەنمـدى، بىـراق نـېمە قىلىـشنى بىلمەي تۇرۇپ قالدى.

ـــ چوقـــۇم مۇشـــۇ بـــۇلاق، ـــ دېـــدى ئـــۇ ئـــۆز ـ ئـــۆزىگە سۆزلىگەندەك،ـــ ئاكام بەلكىم مۇشۇ بۇلاق ئاستىدا .

ـــ شـــۇنداق، ـــ دېـــگەن چىرقـــراق ســـادا كەلـــدى بـــۇلاق ئاستىدىن،ـــ سـەن نېمىـشقا بـۇلاق سـۈيىدىن ئىچمەيـسەن، شـۇنداق قىلساڭ ئاكاڭنى كۆرەلەيسەن.

شاھزادە نۇرئېلى بۇلاق كـۆزىگە نەزەر سالدى، بـۇلاق ئاستىدا قارا لايدىن باشقا ھېچ نەرسە كۆرمىـدى، قارىماققا بـۇلاق باشـقا بـۇلاقلاردىن ھېچبىر پەرقلەنمەيتتى.

ـــ ئىچـىپ باقايمۇيـا، ـــ شـۇبرلىدى ئـۇ ئـۆز ـ ئـۆزىگە مەسـلىھەت سالغاندەك، شۇ تاپتا ئۇ ئۆزىنى بەك چاڭقاپ كەتكەندەك ھېس قىلدى.

ـــ ياق، ياق! ـــ دېگەن ئاۋاز ئاڭلاندى يـىراقلاردىن، ـــ ھەرگىز ئۇنىڭ دامىغا چۈشمەڭ، قوينىڭىزدىكى ئالتۇن سېۋەتتىن پايدىلىنىڭ .

شاھزادە نـۇرئېلى قوينىغـا قـول سېلىـشىغا، ئـالتۇن سـېۋەت ئـۆزىلا قولىغا چىقتى، سـېۋەتتىن كەشـتىلىك رومـالنى ئالغانـدى، رومـال يەرگە چۈشۈپ بىردىنلا بۇلاق بويىدا خىلمۇخىل مېۋىلـىك دەرەخـلەر غۇنچىـدە مېۋىلەپ، مەي باغلاپ پىشىپ كەتكەن، تۇرلـۈك ـ تـۈمەن خىـل گـۈللەر پورەكلەپ ئېچىلىپ خۇش پۇراق چېچىـپ تۇرغـان، قۇشـلار سايرىـشىپ، تـوزلار يورغىلـىشىپ، كېپىـنەكلەر ئۇچۇشـۇپ يـۈرگەن بـىر چىمەنـزار بـاغ پەيـدا بولـدى. شـاھزادە نـۇرئېلى خۇرسـەن بولـۇپ مېـۋىلەردىن ئـۈزۈپ يېدى، ئۇسسۇزلۇقى ئوبدانلا قاندى، شۇ چـاغ بـۇلاقتىن پەتەك جىنىـڭ بېشى كۆرۈندى، ئۇمۇ چىمەنزار باغقا ھەۋەس بىلەن قاراپ تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئېلى ئەمدى قاشتاش كومزەكنى ئالدى، كومزەكتىن بىـر يىـپەك داسـتىخان ئۇچـۇپ چىقـىپ، ياپيېـشىل گىلەمـدەك چىملىقتـا يېيىلـدى ـ دە، ئارقـدىنلا كـومزەكتىن تۇرلـۈك لەزىـز تائـاملار ئۇچـۇپ

چىقىپ داستىخانغا تىزىلدى، شاھزادە نۇرئىلى ھۇزۇرلىنىپ تائاملارنى يېيىشكە تۇتۇندى. پەتەك جىن بۇلاقتىن بىپلىگىچە كۆتۈرۈلۈپ چىقتى، داستىخانغا تەلمۈرۈپ قاراپ، ساقاللىرىنى تۇتاملايتتى.

شاھزادە نۇرئىلى سېۋەتتىن ئەمدى ئالتۇن تۇخۇمنى ئالدى، شۇ ھامان تۇخۇم ئۇنىڭ قولىدىن پوككىدە يەرگە سەكرەپ چۈشتى- دە، ۋاققىدە يېرىلدى، ئىچىدىن بولسا، بويى ئۇچ غېرىچ كېلىدىغان كىچىك پەرىلەر چىقتى. بەزىلىرى تۈرلۈك چالغۇ ئەسۋابلىرىنى قۇچاقلىغان، بەزىلىرى مەي- شاراب كومزەكلىرىنى كۆتۈرگىنىچە چىقىپ كېلىشتى- دە، چىمەنزاردا مەشرەپ سورۇنى ھازىرلاپ، ناخشا ـ مۇزىكا ساداسىنى چاڭ كەلتۈرۈۋەتتى، ئارقىدىنلا يەنە تۇخۇم ئىچىدىن يەنە بىر توپ پەرى قىزلار چىقىپ سورۇندا ئۇسسۇلغا چۈشتى، يېقىملىق ناخشا ـ مۇزىكا ۋە نەپىس ئۇسسۇل، قەدەھلەردە ياقۇت رەڭگىدە ئۆزگىچە جىلۋىلەپ تۇرغان شارابلار ئاخىر بويى ئۇچ غېرىچ، ساقىلى توققۇز غېرىچ پەتەك جىننى بۇلاقتىن چىقىشقا مەجبۇر قىلدى، ئۇ لىككىدە بۇلاقتىن كۆتۈرۈلۈپ چىقىپ، سورۇنغا چۈشۈپ، شارابنى كومزەك بىلەن كۆتۈرۈپ ئىچىپ، ئاندىن پەرى قىزلار بىلەن تەڭ ئۇسسۇلغا چۈشۈپ ھەممىنى ئۇنتۇدى.

شۇ چاغ شاھزادە نۇرئىلىنىڭ قۇلىقىغا:

ــ ئۇنىڭ ساقلىدىن تۇتۇۋال، ساقلىدىن تۇتۇۋال..... ــ دېگەن شۇرلاشلار ئاڭلاندى.

شاھزادە نۇرئىلى پايلاپ تۇرۇپ، پەتەك جىنىنىڭ ساقلىغا چاڭگال سالدى، بىراق پەتەك جىن ئۇركۈگەن كېيىكتەك چاپچىپ، ئۆزىنى بۇلاق تەرەپكە ئاتتى، شۇنداقتىمۇ ئۇچ تال ساقلى شاھزادە نۇرئىلىنىڭ قولىدا يۇلۇنۇپ قالدى، پەتەك جىن بۇلاققا سەكرەپ غايىب بولدى.

شاھزادە نۇرئىلى سورۇننى قانداق يىغىشتۇرۇشنى ئويلاپ تۇراتتى، چىمەنزار باغ غايىب بولۇپ، داستىخان ئۆزلۈكىدىن يىغىلىپ كومزەككە كىرىپ كەتتى، پەرىلەرمۇ ئالتۇن تۇخۇمغا چۈنىدەك بولۇپ ئۇچۇپ كىرىپ كېتىشتى، ئارقىدىنلا رومال، كومزەك، ئالتۇن تۇخۇملار ئالتۇن سېۋەتتىن ئورۇن ئالدى. ئالتۇن سېۋەت شاھزادە نۇرئىلىنىڭ قوينىغا كىرىپ كېتىپ، ئۇنىڭ قولىدا جىننىڭ ئۇچ تال ساقلىلا قالدى.

شۇ چاغ بۇلاقتىن بىر چوڭ ئەجدىها چىقىپ ئۇنى دەم تارتتى، لېكىن يېشىل ياقۇت كۆزلۈك ئۇزۇكتىن نۇر چاقناپ، ئەجدىهانىڭ بېشىغا بىر ئوت چۈشتى، ئەجدىها دەرھال بۇلاققا چۆكتى، ئارقىدىنلا پەتەك جىن بۇلاقتىن بېشىنى چىقىرىپ:

— ساقلىمنى قايتۇرۇپ بەر! — دېدى چىرقىراق ئاۋازدا.

— ئاكامنى قايتۇرۇپ بەر، — دېدى شاھزادە نۇرئېلىمۇ.

— بۇ يەردە ئەمەس، — دېدى پەتەك جىن، — ساقلىم ساڭا ئەسقاتمايدۇ، ئۇنى ماڭا قايتۇرۇپ بەر، ھەر تېلى ئۇچۇن ساڭا بىردىن نەرسە بېرەي ياكى ئۇچ تىلىكىڭنى ئورۇنلاي.

— سەن ئاۋۋال ئاكامنىڭ قەيەردىلىكىنى ئېيتىپ بەر، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى.

— بۇ سېپىنىڭ بىرىنچى تىلىكىڭ، — دېدى جىن، — ئۇنى مەلىكە دىلخۇمار ئېلىپ كەتتى، ئەمدى ساقلىمنى قايتۇرۇپ بەر.

شاھزادە ئۇنىڭ بىر تال ساقلىنى قايتۇرۇپ بېرىپ يەنە سورىدى:

— مەلىكە دىلخۇمار قەيەردە؟

— بۇ سوئالغا جاۋاب ئېلىش ئىككىنچى تىلىكىڭ،— دېدى پەتەك جىن، — ئۇ نۇرلۇق تاغدا، ئەمدى يەنە بىر تال ساقلىمنى قايتۇرۇپ بەر.

شاھزادە نۇرئېلى ئۇنىڭ يەنە بىر تال ساقلىنى قايتۇرۇپ بېرىۋېتىپ سورىدى:

— ئاكامنى قانداق قىلسام قۇتقۇزىمەن؟

— بۇ ئۈچىنچى تىلىكىڭ، — دېدى پەتەك جىن ھولۇقۇپ، — بۇنى سەن سورىمىساڭ بولاتتى، بىراق ئاغزىمدىن چىققان گەپكە ئەمەل قىلمىسام بولمايدۇ، ساقلىمنى قايتۇرۇۋېلىش ئۈچۇن مەن ھەرقانداق بەدەلگە رازى. ئاڭلا، ئەمدى سەن قۇياشقا ئەگىشىپ ماڭغىن، قۇياش ئەڭ تىك ئۆرلىگەن مەھەلدە بىر ئېگىز تاغقا يېتىپ بارىسەن، تاغ چوققىسىدىن نۇر چاقناپ تۇرىدۇ، شۇ تاغ باغرىغا يەتكەندە ئەقلىڭگە ھەم ئالتۇن سېۋىتىڭدىكى ئەڭگۈشتەرىڭگە تايىنىپ مەلىكە دىلخۇمارنى بويسۇندۇرىسەن، ئەگەر ئۇنى بويسۇندۇرساڭ ئېسىڭدە بولسۇن، مېنىمۇ

قۇتقۇزۇۋال، ئەمدى ساقلىمنى بەرگىن، بولمىسا مەن تاشقا ئايلىنىپ قالىمەن.

شاھزادە نۇرئىلى ئۇنىڭ بۇنىڭدىن كۆپ نەرسە ئېيتىپ بېرەلمەيدىغانلىقىنى ھېس قىلىپ، ئاخىرقى بىر تال ساقلىنى قايتۇرۇپ بەردى. پەتەك جىن ساقالنى ئېلىپلا قالغان ئىككىسى بىللەن بىللە ئېڭىكىگە تاڭدى، شۇ ھامان ساقاللار يۇلۇنمىغاندەك بولۇپ ئەسلىگە كەلدى، لېكىن ئۆزى بولسا بۇلاق بويىغا چىقىپ ئولتۇرغانچە كۆزلىرى نۇرسىزلىنىپ جىمىپلا قالدى.

— ساڭا نېمە بولدى؟ — سوردى شاھزادە نۇرئىلى ھەيران بولۇپ.

پەتەك جىندىن سادا كەلمىدى، ھەتتا چىقىۋاتقان سەلكىن شامالدىمۇ ساقاللىرى مىت قىلىپ قويمىدى.

— ئۇ تاشقا ئايلىنىپ قالدى قەدىرلىكىم، — يىراقلاردىن مەلىكە دىلرەبانىڭ يېقىملىق شۇنىرلىشى ئاڭلاندى، — ئۇ سىرنى ئاشكارا قىلىپ قويغىنى ئۈچۈن غوجايىنى مەلىكە دىلخۇمارنىڭ قارغىشىغا ئۇچرىدى، سىز ئەمدى ئۇنىڭ دېگىنىدەك قىلىڭ، ئېسىڭىزدە بولسۇن، خاسىيەتلىك ئۇزۇك ئەمدى سىزنى پەقەت ئىككىنى قېتىملا قۇتقۇزالايدۇ، ئۈچىنچى قېتىم ئىشلىتىپ بولغان ھامان ئۇنى قولىڭىزدىن چىقىرىپ تاشلىۋېتىڭ، ئەمدى نۇرلۇق تاغقا قاراپ مېڭىڭ، بىراق ئەڭ ياخشىسى ئەتە ئەتىگەندە مېڭىڭ، كېيىنكى سەپىرىڭىزدە ئەمدى ياردەم بېرەلمەيمەن، چۈنكى بىزدىن يىراقلايسىز، ئاۋازىم بەك يىراققا يەتمەيدۇ، خەير- خوش، ئامان بولۇڭ، كېچىنى ئۈچار گىلەم ئۈستىدە ئۆتكۈزۈڭ، بىخەتەر بولىدۇ.

شاھزادە نۇرئىلى كۆپ خۇرسەن بولۇپ:

— مەن چوقۇم يېنىڭىزغا قايتىپ بارىمەن، — دېدى پىچىرلاپ. ئاندىن ئۇ ئەتراپقا قاراپ توۋلىدى، — ئۈچار گىلەم!

شۇ ھامان بىر كامارىدىن بىر ئالىتاغىل چاشقان يۈگۈرۈپ چىقتى - دە، ئاستا - ئاستا يوغىناپ، ئۆزگىرىپ ئۈچار گىلەمگە ئايلاندى، شاھزادە نۇرئىلى گىلەمگە چىقتى.

— يېتىۋال، — دېدى ئۇچار گىلەم زۇۋانغا كېلىپ.

شۇ ھامان گىلەم ئۇستىدە ئەتلەس كۆرپە، پەر ياستۇق پەيدا بولدى، شاھزادە نۇرئېلى ياستۇققا بېشىنى قويۇپ، كۆرپىدە سوزۇلۇپ ياتتى، ئۇچار گىلەم ھاۋادا لەيلەپ ئۇچۇپ كېتىۋېتىپ يېقىملىق ئەللەي ناخشىسى ئېيتىشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئېلى ھايالسىزلا شېرىن ئۇيقۇغا غەرق بولۇپ، تاڭلا سەھەر قۇياش نۇرى يۇزىگە چۈشكەندىلا ئويغاندى.

— قۇياشقا ئەگىشىپ ئۇچقىن، — قۇياش تىك ئۆرلىگەن جايدىكى نۇرلۇق تاغقا يەتكۈزگىن، — دېدى ئۇ.

ئۇچار گىلەم قۇياشقا ئەگىشىپ يېرىم كۈن ئۇچۇپ، چىڭقىچۈش مەزگىلدە چوققىسى بۇلۇتلار قوينىغا تېشىپ كىرگەن بىر تاغ باغرىغا يەتتى.

— بۇ يەردە بىرخىل سېھرىي كۈچ بار ئىكەن، — دېدى ئۇچار گىلەم، — سېنى تاغ ئۈستىگە ئەچىقىپ قويالمىغۇدەكمەن، ئۈستىگە چىقىش كېرەك بولسا ئۆزۈڭ ئامال قىلارسەن، مەن سېنى مۇشۇ ئەتراپتا ساقلايمەن.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇچار گىلەم كىچىكلەپ - كىچىكلەپ بىر رەڭدار كېپىنەككە ئايلىنىپ، ياۋا گۈللەر ئۈستىدە ئۇچۇشۇپ يۈرگەن كېپىنەكلەر ئارىسىغا قوشۇلۇپ كەتتى .

شاھزادە نۇرئېلى ئەتراپقا نەزەر سالدى، بۇ يەر تۈرلۈك - تۈمەن خىل ياۋا گۈل - چېچەكلەرگە پۈركەنگەن چىمەنزارلىق بولۇپ، رەڭگارەڭ كېپىنەكلەر توپ - توپ ئۇچۇشۇپ يۈرەتتى، بۇلاق سۈلىرى ھەرتەرەپكە كىچىك ئېقىنلار ياساپ شىرىلداپ ئېقىپ تۇراتتى .

شاھزادە نۇرئېلى غايەت زور ۋە ئېگىز مۇنارەڭ يېگانە قەد كۆتۈرۈپ، چوققىسى بۇلۇتلار قوينىغا تېشىپ كىرىپ كەتكەن بۇ تاغ چوققىسىغا قاراپ تۇرۇپ بىردەم تاغ ئەتراپىنى ئايلىنىپ بېقىشنى لازىم تاپتى. شۇ كۈنى كەچ كىرگۈچە ئايلاندى، ئاخىر تاغ تۈۋىدىكى بىر ئۆڭكۈر ياكى غار ئاغزىغا بېكىتىلگەن ئىشىكمىكىن، ئەيتاۋۇر بىر ئىشىكنى تېپىۋالدى، ئىشىك تۇچتىن قۇيۇلغان بولۇپ، بىر شىرنىڭ بېشى قاپارتما شەكلىدە نەقىشلەنگەنىدى. ئەپتى بەك قورقۇنچلۇق، لېكىن كۆزلىرى

يۇمۇق ئىدى.

شاھزادە نۇرئىلى ئىشكىنى ئىتتىرىپ باقماقچى بولدى، لېكىن شىر بېشى قولىنى چىشلەپ ئۈزۈۋالىدىغانىدەك بىر ھالەت يۈز بەردى، ئۇ دەرھال قولىنى تارتىۋالدى، ئەمما مۇشۇ ئىشىك كەينىدە بىر سىر بارەك ھېس قىلىپ يېراق كەتمىدى.

«بۇ تاغ چوقىسىغا چىقىدىغان يولنىڭ ئىشكى بولۇشى مۇمكىن» دېدى شاھزادە نۇرئىلى ئۆزۈ - ئۆزىگە، «چوقۇم ئېچىپ كىرىشىم كېرەك.»

ئۇنىڭ ئىشككە بولغان قىزىقىشى بارغانسېرى كۈچەيدى، ئاخىر تاقەت قىلالماي ئىشكىنى ئىتتىرىپ باققىلى يەنە قولىنى سوزدى، بىراق قولى ئىشككە تېگىپ بولغۇچە شىر بېشى نەقىشكە جان كىرىپ ئۇنى دەم تارتتى. بىراق، تەلىيىگە بارمىقىدىكى خاسىيەتلىك ئۈزۈكتىن نۇر چاقناپ، شىر بېشى تىنچلىنىپ قالدى، ئىشىك بولسا ئېچىلمىدى.

«خاسىيەتلىك ئۈزۈك ئەمدى مېنى بىرقېتىملا قۇتقۇزالايدۇ» دەپ ئويلىدى شاھزادە نۇرئىلى.« بىر قېتىملىق خاسىيىتىنى بىھۇدە زايە قىلدىم، ئەمدى بۇنداق خاتالىق سادىر قىلماسلىقىم كېرەك، نېمە قىلسام بولار؟!»

ئۇ بىردىنلا ئالتۇن سېۋەتنى ئېسىگە ئالدى- دە، قوينىغا قول سالدى، قولىغا كەشتىلىك يىپەك رومال چىقتى، ئۇنى يەرگە تاشلىغاندى، ئىشىك ئالدىدا كۈمۈش چىتلاق بىلەن چىتلانغان بىر كىچىك باغچا پەيدا بولدى، باغچا ئىچىدە بولسا ئالتۇن مۈڭگۈزلۈك، ئالتۇن تۇياقلىق، كۈمۈش مويلۇق بۇغلار، قاردەك ئاق، ئالتۇن تۇياقلىق كېيىكلەر، كۈمۈش مويلۇق، ئالتۇن مۈڭگۈزلۈك قوزا - ئوغلاقلار سەكرەپ- تاقلاپ ئويناقىشىپ يۈرۈشەتتى، بۇ ئوماق جانىۋارلارغا كىشىنىڭ بەكمۇ ھەۋىسى كېلەتتى.

شۇ چاغ ئىشككە نەقىشلەنگەن شىر بېشىنىڭ يۇمۇق كۆزلىرى ئاستا - ئاستا ئېچىلىپ ئاخىر پىيالىدەك بولۇپ، چەكچىيىپ، قىپقىزىل قانغا تولدى، ئارقىدىنلا شىر بېشى ئوقتەك ئېتىلىپ چىقتى، ئۇلىشىپلا كېلەڭسىز يوغان تېنىمۇ ئىشكتىن سۈغۇرۇلۇپ چىقتى- دە، ئورنىدا

يوغان تۆشۈك قالدۇرۇپ، چىتلاقتىن سەكرەپ ئۆتۈپلا كېيىك - بۇغا، قوزا - ئوغلاقلارغا چاك سالدى، شاھزادە نۇرئېلى پۇرسەتنى غەنىيمەت بىلىپ تۆشۈككە ئۆزىنى ئاتتى، شىر تۇيۇپ قېلىپ كەينىگە يانغۇچە ئۇ ئىشكتىن كىرىپ بولدى، شۇ ھامان شىر تاشقا ئايلىنىپ قالدى، باغچىمۇ، ئوماق جانۋارلارمۇ غايىب بولۇپ، يىپەك رومال شاھزادە نۇرئېلىنىڭ قوينىغا ئۇچۇپ كىرىپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئېلىنىڭ ئالدىدا تاغ چوققىسىنى يىلاندەك يۆمەپ ياتقان سان - ساناقسىز پەشتاقلاردىن ھاسىل بولغان بىر يول پەيدا بولدى.

— خۇداغا شۈكرى، — دېدى ئۇ، — ئاخىر يول تاپتىم.

ئۇ شۇ يول بىلەن يۇقىرىغا ئۆرلىدى، تاك ئاتقۇچە توختىماي ماڭدى، ھېرىپ چېكىلىرىدىن شۇرقىراپ تەر ئاقتى، ئەمما تاغ چوققىسىغا چىقىشقا يەنە ناھايىتى ئۇزۇن ئارىلىق بارلىقىنى ھېس قىلدى، پۇتلىرى بوشىشىپ، ماغدۇرسىزلاندى، بىر قەدەم چامدىغۇدەكمۇ ھالى قالمىدى، تاغ چوققىسى بولسا ئەمدى پات - پات تەۋرەپ قويۇشقا باشلىدى، سەللا بىخەستەلىك قىلىنسا ئىرغىتىپ تاشلىۋېتىدىغاندەكلا قىلاتتى.

«نېمە قىلاي؟» ئۇ شۇنداق ئويلاۋېتىپ ئىختىيارسىز ئۈمىد بىلەن سېۋەتكە قول سالدى، قولىغا ئالتۇن تۇخۇم چىقتى، تۇخۇمنى پەشتاققا قويغاندى، تۇخۇم يېرىلىپ ئىچىدىن ئالتۇن ئېگەرلىك بىر ئاق ئارسلان چىقتى، ئالتۇن سېۋەتكە يەنە قول سالدى، كومزەك چىقتى، كومزەكتىن بولسا بىر پەتنۇستا ئىسسىق تاماق بىلەن بىر جام گۈل رەڭلىك ئىچىملىك چىقتى.

شاھزادە نۇرئېلى تائامنى يېدى، ئىچىملىكنى ئىچتى، شۇ ھامان ۋۇجۇدى پۈتمەس - تۈگىمەس كۈچ - قۇۋۋەتكە تولغانىدەك بولدى، كومزەك بىلەن ئالتۇن تۇخۇم قوينىغا كىرىپ كەتتى، ئەمدى ئۇ ئارسلانغا مىندى- دە، مېڭىشقا ئىشارەت قىلدى، ئارسلان نەچچە پەشتاقنى بىر ئاتلاپ، قۇيۇندەك ئۆرلەپ، تېزلا ئۇنى تاغ چوققىسىدىكى چىمەنزارلىققا يەتكۈزۈپ قويۇپ غايىب بولدى.

بۇ يەرنىڭ تاشلىرى كەھرىۋا - مارجان، تۈپرىقى مۇشۇك - ئەنبەر بولۇپ، گۈل - گىياھلىرىنىڭ غول - شاخلىرى ئالتۇن، ياپراقلىرى كۈمۈشتىن، گۈلبەرگلىرى بولسا رەڭگارەڭ ياقۇتتىن، بەكمۇ نۇرلۇق ۋە خۇش پۇراق ئىدى. بۇلاقلىرىدىن گۈل رەڭلىك شاراب ۋە مۇسەللەسلەر ئېقىپ چىقىۋاتاتتى.

شاھزادە نۇرئېلى يەنە نېرىدا نۇرلىنىپ تۇرغان بىر ئالتۇن رەڭلىك سارايىنى كۆردى، سارايىنىڭ تاملىرىغا گۆھەرلەر پاتۇرۇلۇپ، گۈل - نەقشلەر ھاسىل قىلىنغاچقا، قۇياش نۇرىدا ۋالىلداپ نۇرلىنىپ تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئېلى گۈللەرنى ئارىلاپ ساراي ئالدىغا بېرىپ توختىدى، ساراي قىرىق پەلەمپەيلىك ئاق قاشتاش سۇپا ئۈستىگە بىنا قىلىنغان، پەلەمپەيلەر ئۈستىگە غايەت زور بىر جۈپ ئالتۇن ئەجدىھا نەقىشلەنگەنلىكىنى كۆردى، بىراق ئەجدىھالارنىڭ كۆزلىرى يۇمۇق ئىدى.

«بۇ ئەجدىھالاردىمۇ بىر سىر بار» دېدى ئۇ ئۆز - ئۆزىگە، «ئەمدى ئۈزۈكنىڭ خسلىتىنى زايە قىلماي.»

ئۇ شۇ ئۇي بىلەن قويىنىغا قول سالدى، قولىغا ئالتۇن تۇخۇم چىقتى، تۇخۇم ۋاققىدە يېرىلىپ ئىچىدىن قارەڭ ئاپئاق بىر جۈپ ئاق ئەجدىھا چىقتى، ئۇلار توپتەك يوغان، قۇياشتەك نۇرلۇق بىر گۆھەرنى ئېتىشىپ - تالىشىپ ئويناشقا باشلىدى، ئۇلارنىڭ قىزىل ياقۇتتەك كۆزلىرى ئويناپ تۇراتتى، ئالتۇن گىرۋەكلىك قارەڭ ئاق قاسراقلىرى ۋالىلدايتتى.

شاھزادە نۇرئېلى بۇلارنىڭ ئويۇنىغا ھەۋەس بىلەن قاراپ تۇرغىنىدا پەشتاقلارغا نەقىشلەنگەن بىر جۈپ ئالتۇن ئەجدىھانىڭ يۇمۇق كۆزلىرى ئاستا - ئاستا ئېچىلىپ، تاۋاقتەك كۆز چاناقلىرىدا كۆك ياقۇتتەك كۆز ئالماسلىرى پىلدىرلاپ ئويناپ كەتتى، ئاخىر ئاستا - ئاستا پەشتاقتىن ئاجراپ ئۇچۇپ چىقىشىپ، ئاق ئەجدىھالار بىلەن گۆھەر تالىشىپ قوغلىشىپ، چىرمىشىپ ئويناشقا باشلىدى، ئاق ئەجدىھالار ئۇلارنى ئاستا- ئاستا پەشتاقتىن يىراقلاشتۇرۇپ، ئازدۇرۇپ ئېلىپ كەتتى، شۇ پۇرسەتتە شاھزادە نۇرئېلى ئېسىنى يىغىپ ئوقتەك تېز سۈرئەتتە يۇقىرىغا

ئۆرلەپ ساراي ئىشىكىگە ئۆزىنى ئاتتى، ئالتۇن ئەجدىھالار ھوشىنى يىغىپ كەينىگە يانغۇچە شاھزادە ساراي ئىشىكىدىنمۇ كىرىپ بولدى، سىرتتىكى ئالتۇن ئەجدىھالار پەشتاق تۆۋىدە كۆزلىرىنى چەكچەيتكىنىچە تاشقا ئايلىنىپ قېلىشتى. ئاق ئەجدىھالار بولسا ئالتۇن تۇخۇم ئىچىگە، ئالتۇن تۇخۇم ئالتۇن سېۋەت ئىچىگە كىرىپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئېلى ساراي ئىچىگە نەزەر سالدى، ساراي ئىچىنى ئالتۇن شامدانلارغا قويۇلغان تۇپتەك يوغان نۇرلۇق گۆھەر يورۇتۇپ تۇراتتى، ئىچىدىكى جاھازلارمۇ، تام - تورۇس بېزەكلىرىمۇ ھەممىسى ئاجايىپ ئېسىل ۋە كۆركەم بولۇپ، تەرىپلەشكە تىل ئاجىزلىق قىلاتتى.

شاھزادە نۇرئېلى كۆزلىرى گۆھەرلەر چاقنىغان نۇرغا كۆنۈككەندىن كېيىن، ئۇدۇلدا بوش تۇرغان ئالتۇن تەختىنى كۆردى، تەختىنى تۆت ئالتۇن شىر كۆتۈرۈپ تۇراتتى، ئىككى تەرەپتە بولسا ئۇستۈنكى قەۋەتكە چىقىدىغان يېرىم ئايلانما پەشتاقلار بار ئىدى.

شاھزادە نۇرئېلى ئوڭ تەرەپتىكى پەشتاققا قاراپ ماڭدى ،بىراق قۇلاق تۇۋىدە كىمدۇر بىرىنىڭ:

ــ سولغا ماڭ، سولغا! ــ دېگەن شۇئىرلىشى ئاڭلاندى، بۇرۇلۇپ سول تەرەپتىكى پەشتاقتا ماڭغانىدى، يەنە كىمنىڭدۇر:

ــ ئوڭغا ماڭ، ئوڭغا! ــ دېگەن شۇئىرلىشى ئاڭلاندى.

شاھزادە نۇرئېلى گاڭگىراپ تۇرۇپ قالدى، تەۋەككۈلگە مېڭىشقا جۇرئەت قىلالمىدى، بىراق تۇرۇۋەرسە ئاقىۋىتى ياخشى بولماسلىقىنىمۇ ھېس قىلدى، چۈنكى سىرتتا بىر شاۋقۇن - سۇرەن ساداسى يېقىنلاپ كەلمەكتە ئىدى.

شۇنداق تۇرغىنىدا تۇيۇقسىز بىر ئاق مۇشۇك پەيدا بولۇپ، ئۇنىڭ تەخت ئاستىغا كىرىپ كەتكىنىنى كۆردى، زەن قويۇپ قارىغانىدى تەخت ئاستىدا تۆۋەنگە چۈشىدىغان گويا يول - يول سىزىقلارغىلا ئوخشايدىغان پەشتاقلىق يول بارلىقى مەلۇم بولدى. ئۇ ئىككىلەنمەستىن ئاشۇ پەشتاققا قاراپ مېڭىپ ئاستا - ئاستا تۆۋەنلىدى- دە، بىر يۇمىلاق ئالتۇن شىرە ئۇستىگە چىقىپ قالدى، شىرە ئۇ چىققان ھامان كۆتۈرۈلۈپ، ئۇستۈنكى قەۋەتتىكىدىنمۇ ھەشەمەتلىك ۋە ئازادە بىر

سارايغا ئاچقىپ قويدى، شاھزادە نۇرئېلى بۇ يەردە تۆت ئاق ئالتۇن ئەجدىھا كۆتۈرۈپ تۇرغان بىر تەخت ۋە تەختە ئۇستىدە ئالتۇن قوندىقتا ئولتۇرغان كۆك ياقۇت كۆزلۈك، ئالتۇن تۇمشۇق، ئالتۇن پۇتلۇق، پەرى-قانىتلىرى قارەك ئاق، ئېنى ئۇچ غېرىچچە كېلىدىغان كۆركەم بىر شاتۇتنى كۆردى، ھېلىقى مۇشۇك بولسا يەنە بىر تەرەپتىكى ئالتۇن سېۋەتكە سېلىنغان ماموق تۆشەك ئۇستىدە بىرى ئالتۇن مويلۇق، بىرى كۈمۈش مويلۇق بىر جۈپ ئاسلىنىنى ئېمىتىپ ياتاتتى.

شاھزادە نۇرئېلى ھەر تەرەپكە نەزەر سالدى، لېكىن شاتۇتى بىلەن مۇشۇكلەردىن باشقا ئېنىس - جىن كۆرۈنمىدى، شۇنداق تۇرغاندا تۇيۇقسىز شاتۇتى ئادەمدەك سۆزلەپ، ئۇنىڭدىن گەپ سورىدى:

— كىمسەن؟

شاھزادە نۇرئېلى شاتۇتنىڭ ئاۋازى ئاكىسى شاھزادە نۇرمۇھەممەتنىڭ ئاۋازىدەكلا ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدى- دە، «ئۇ شاتۇتىغا ئايلاندۇرۇۋېتىلگەنمىدۇ؟» دېگەن ئوي بىلەن:

— مەن سېنىڭ ئىنىڭ نۇرئېلى، ئاكا، بۇ سەنمۇ، — دېدى ئالدىراپ.

— ئۇ سېنى ئەمدى تونۇمايدۇ، — بىر قىزنىڭ ئاۋازى كەلدى شاھزادە نۇرئېلىنىڭ كەينىدىن.

شاھزادە نۇرئېلى كەينىگە ئۆرۈلۈپ، ھۆسن - جامال ۋە قەددى - قامىتىگە گەپ سىغمىغۇدەك بىر گۈزەل رەنانى كۆردى، ئۇنىڭ ئۈنچە-مەرۋايىتلاردىن گۈل - نەقىشلەر بېسىلغان رەڭدار يېپەك كىيىملەرگە ئورانغان نازۇك تېنىدىن ئىپار ھىدى چېچىلىپ، 15 كۈنلۈك تولۇن ئايدىنمۇ گۈزەل رۇخسارىدىن نۇر يېغىپ تۇراتتى.

— ئۇ راستتىنلا مېنىڭ ئاكامۇ، ئۆزىڭىز كىم؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئېلى ھاڭ - تاڭ بولۇپ.

— شۇنداق! ئۇ راستتىنلا ئاكىڭىز، شاھزادە نۇرمۇھەممەت، مېنىڭ مەھبۇبەم، مەن بولسام جىنلار مەلىكىسى دىلخۇمار. يىگىت، بۇ يەرگە قانداق كەلگىنىڭىزگە ھەيرانمەن، — دېدى گۈزەل رەنا.

— ئۇ نېمىشقا مېنى تونۇمايدۇ، نېمىشقا ئۇنى شاتۇتىغا ئايلاندۇرۇپ

قويدىڭىز؟ــ سوردى شاھزادە نۇرئېلى يەنە.
ــ بەك كــۆپ نەرســلەرنى سورايدىكەنــسىز، ــ دېــدى مەلــكە دىلخۇمار رەنجىش ئاھاڭــدا، ــ ئاكىڭىزنىــڭ يــۈز ـ خاتىرىــسى ئۈچــۈن ســىزگە زىيــان يەتكــۈزمەيمەن، ھــازىرلا مەملىكىتىڭــىزگە قايتىــڭ، ئاكىڭىزنىــڭ تــاج ـ تەختىگە ۋارىــسلىق قىلىــڭ، ئــۇ بــۇ يەردە ئەمــدى مەڭگۈلۈك قالمىدۇ، مېنىــڭ ئۆمۈرلــۈك ھەمــراھىم بولــمىدۇ، شاھلىق كېــرەك بولسا جىنلارغا ھۆكۈمران بولىدۇ، تېز كېتىڭ ياكى مەن ســىزنى ســېھرىم بىلەن مەملىكىتىڭىزگە ئاپىرىۋېتەي، يەنە مېنى ئاۋارە قىلمىسىڭىز، ســىزنى ئەجدىھا ـ شىرلىرىمنىڭ قىساسى ئۈچۈن تاشقا ئايلاندۇرۇپ قويىمەن.
ــ ماڭا سېھىر ـ جادۇ كار قىلمايدۇ، ــ دېــدى شــاھزادە نــۇرئېلى خاســــىيەتلىك ئــــۈزۈكنى ســــلاپ قويــــۇپ، ــ شــــۇڭا، ســــېھىر ـ جادۇيىڭىزدىن ئەنــسىرىمەيمەن. ماڭــا ســورىغان ســوئالىمنىڭ جــاۋابىنى بېرىڭ، ئاكام راستتىنلا سىزگە مەھبۇب بولغان بولسا ئۇنى توسۇمايمەن، بىراق ئادەملىك سىياقىغا كەلتۈرۈپ قويۇڭ.
ــ ياق-ياق! ــ توۋلىۋەتتى مەلىكە دىلخۇمار، ــ ئۇنى ئادەملىك سىياقىغا كەلتۈرسەم بولىــدۇ، لېكىن بــۇرۇنقى ھــالىتىگە ئەمەس، پەقەت بىر تاش ھەيكەل ئادەم ســىياقىغا كەلتۈرىمەن، چۈنكى ئۇنى ئەسلىگە قايتۇرســــام مېنــــى ئۇنتــــۇپ، يەنــــلا مەۋجــــۇت بولمىغــــان ھېلىقــــى ســــاھىبجامالنىڭ ئوتتــــدا كۆيــــدۇ، ئاشــــۇ نەس باســــقۇر لەۋھەنــــى كۆيدۈرۈۋەتسەم دەيمەن، مەن ئاكىڭىزنى چۈشۈمدە كــۆردۈم ھەم ئۇنىڭغا ئاشىق ـ بىقارار بولدۇم، ئۇنى بىر ئامال بىلەن قېشىمغا ئەكېلىۋالغۇچە، ئــۇ لەۋھەدىــن تەڭداشــسىز ســاھىبجامال بىــر قىزنــىڭ ســۈرىتىنى كــۆرۈپ ئاشىق بوپتۇ، ئاشۇ لەۋھەدىكى جانسىز سۈرەت مېنىڭ كۈشەندىم بوپتۇ، شــۇڭا مەن ئــۇنى يــول ئۈستىدە پەتەك جىنغــا تۇتقــۇزۇپ، بــۇ يەرگە ئەكېلىۋالدىم، بىراق ئۇنىڭ كۆڭلىــدىن ســۈرەتتىكى قىزنــىڭ سىيماســىنى چىقىرىۋېتەلمــدىم، مــۇھەببىتىگە نائىــل بولالمــدىم، نــائىلاج شــاتۇتنغا ئايلاندۇرۇپ قويدۇم، ئۇ شاتۇتى سىياقىدا تۇرۇپ ئاستا ـ ئاستا ھەممىنى ئۇنتۇشــقا باشــلىدى، ھەتتــا ئــۆز قېرىنداشــلىرىنىمۇ تونۇمــاس ھــالەتكە كەلدى. يىگىت، دەرھال كېتىڭ، سېھىر ـ جادۇ ئىشلەتمىسەممۇ ســىزنى

هەرنېمە قىلىشقا قۇربىم يېتىدۇ.

ئۇ شۇنداق دەپلا ئاق مۇشۇككە ئىشارەت قىلدى، ئاق مۇشۇك چاچراپ تۇرۇپ، شاھزادە نۇرئېلىغا پەنجە ئۇردى، شاھزادە نۇرئېلى ئۇنىڭ زەربىسىدە ئۇچۇپ بېرىپ تامغا سوقۇلۇپ يەنە يەرگە چۈشۈپ، ھوشىدىن كەتكىلى تاس قالدى.

ــ ئۇ بۇ يەردىكى جانىۋارلىرىم ئىچىدە ئەڭ ئاجىزراقى، ــ دېدى مەلىكە دىلخۇمار كۈلۈپ تۇرۇپ.

ــ بىز ئاكا ـ ئۇكا ئۈچ قېرىندىش ئىدۇق، ــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى ئورنىدىن تۇرۇۋېتىپ، ــ ئۈچىلىمىز ئاشۇ سۈرەتتىكى ساھىجامالغا ئاشىق بولۇپ، ئۇنى كىم بۇرۇن تېپىۋالسا ئۇ شۇنىڭغا مەنسۇپ بولسۇن دەپ كېلىشتۇق. ھازىر مەن ئۇنىڭدىن كەچتىم، چۈنكى مەن ئۆزۈمگە تەئەللۇق يار- مەھبۇبەمنى تاپتىم، ئاكامغا سىز ئاشىق بوپسىز، بەلكىم ئۇنىڭ تەقدىر ـ پېشانىسىگە پۈتۈلگەنسىز، ئىنىمىز بولسا ئاشۇ ساھىبجامالنى ئىزدەپ چىقىپ كەتكەن، ئۇ بىزگە قارىغاندا ھەقىقىي ئاشىق ئىدى، قالغان ئىككىمىز ئوردىدىن نېرى بولماي بىرىمىز ھوقۇقنىڭ كۈچى، يەنە بىرىمىز پۇلنىڭ كۈچى بىلەن مۇرادىمىزغا يېتىشنى ئويلىغان، بىراق مۇمكىن بولمىدى، مەن قېرىندىشىمنى ئىزدەپ تېپىش يولىدا ئۆمۈرلۈك جۈپتۈمگە يولۇقتۇم، ئاكامۇ قېرىندىشىنى ئىزدەش يولىدا سىزگە يولۇقۇپتۇ، ئۇنى ھەقىقىي ياخشى كۆرسىڭىز، ئۇنى ئەسلىگە كەلتۈرۈڭ، ئىنىمىزنى تېپىشىمىزغا ياردەم قىلىڭ، ئۇ چوقۇم بىر سىزگىلا كۆڭۈل بېرىدۇ، سۈرەتتىكى ساھىبجامالنى كۆڭلىدىن چىقىرىۋېتىدۇ.

ــ شۇنداق بولۇشىنى بەكمۇ ئۈمىد قىلاتتىم، ــ دېدى مەلىكە دىلخۇمار ئىككىلىنىپقىنا، ــ بىراق سىز دېگەندەك بولمىسچۇ؟

ــ بىز قېرىنداشلىق مېھرىنى ھەممىدىن ئەلا بىلىمىز، ــ دېدى شاھزادە نۇرئېلى، ــ ئۇ قېرىندىشىنى تېپىش ئۈچۈن تاج ـ دۆلەتتىن كەچكەن، خەتەرگە تەۋەككۈل قىلغان، سىز سۆزۈمگە ئىشىنىڭ.

ــ مۇشۇ بىر قېتىم سىزگە ئىشىنەي، ــ دېدى مەلىكە دىلخۇمار يۇمشاپ، ئاندىن ئۇ بىر ئالتۇن تاۋاقتا سۇ كەلتۈرۈپ ئەپسۇن ئوقۇپ ئاق

شاتۇتىغا چاچتى، شۇ هامان شاتۇتى غايىب بولۇپ، ئورنىدا شاھزادە نۇرمۇھەممەت پەيدا بولدى- دە، تەختتىن سەكرەپ چۈشۈپ، شاھزادە نۇرئېلى بىلەن قۇچاقلىشىپ كۆرۈشتى، مەلىكە دىلخۇمار ئۇلارنىڭ ئېجىل- ئىناقلىقىدىن، بىر - بىرىگە مېھرىبانلىقىدىن تەسىرلىنىپ، قىلغان ئىشلىرى ئۈچۈن خىجىل بولدى، ئاكا - ئۇكىلارنى سىرتقا تەكلىپ قىلىپ، تۆۋەنكى سارايغا ئەچۈشتى، شۇ چاغ ئاسلاندەك بىر قارا مۈشۈك سىرتتىن ئوقتەك تېز كىرىپ شاھزادىلەرگە چاڭگال سالدى، لېكىن شاھزادە نۇرئېلنىڭ بارمىقىدىكى خاسىيەتلىك ئۈزۈكتىن كۈچلۈك نۇر چاقناپ، ئۇ كۈل رەڭ چاچلىرى ئاياغ ئاستىدا سۆرىلىپ يۈرىدىغان، ھەممە يېرى كۆمۈردەك قارا ۋە بەتبەشىرە بىر ئايالغا ئايلىنىپ، پالاققىدە يەرگە يىقىلدى، مەلىكە دىلخۇمار دەرھال بىر تال چېچىنى ئونلارچە قىلىچقا ئايلاندۇرۇپ، ئۇنى گۆش قىيمىلىغاندەك چاناپ - چاناپ، قىيما- چىيما قىلىۋەتتى، ئارقىدىن بىرلا ئىسقىرتىۋىدى، بىر توپ ئالتۇن مويلۇق پىستە كۈچۈكلەر، كۈمۈش مويلۇق تۈلكىچاقلار شاۋقۇن - سۈرەن بىلەن ئېتىلىپ كىرىپ، گۆش قىيمىلىرىنى تېرىپ يېيىشكە كىرىشتى، پەقەت نوقۇتچىلىك بىر تال قىيما گۆشلا ئۇلارنىڭ ئاغزىدىن قۇتۇلۇپ، قارا قوڭغۇزغا ئايلىنىپ:

— خەپ توختاش، خەپ توختاش! — دەپ چىرىلدىغىنىچە ئۇچۇپ چىقىپ كەتتى، كۈچۈك ۋە تۈلكىچاقلارمۇ قانات چىقىرىپ ئۇنى قوغلاپ ئۇچۇپ چىقىپ كېتىشتى.

— ئېھتىمال تۇتالماسلىقى مۇمكىن، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — ئۇ تېزلا كۆزدىن غايىب بولىدۇ، بىراق ئەمدى ئۇنىڭ ئەندىشە قىلغۇچىلىكى قالمىدى.

— ئۇ كىم؟ نېمىشقا بىزگە ھۇجۇم قىلىدۇ؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئېلى ئەجەبلىنىپ.

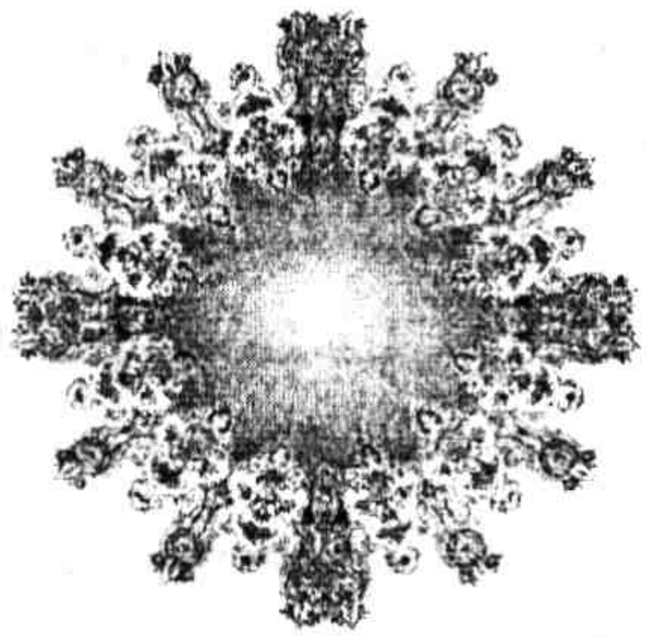
— ئۇ قاراڭغۇ تاغدىكى پېرىخون، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — سىلەرنى تۇتۇپ كەتمەكچى بولسا كېرەك، ئاخىر جاجىسىنى يېيدى، ئەمدى ھېچقانداق كارامىتى قالمىدى، چۈنكى ئۇ تېنىدىن ئايرىلدى، ئەسلىي بۇ يەرگە شىر بىلەن ئەجدىھالار پاسىبان ئىدى، مەن خالىمىغان

ئىنس - جىن بۇ يەرگە چىقالمايتتى، بىراق سىز نېمە ھۈنەر ئىشلەتتىڭىزكىن، ئۇلار تاشقا ئايلىنىپ قاپتۇ، شۇنىڭ بىلەن يول داغدام ئېچىلىپ، ھەركىم كىرەلەيدىغان بوپتۇ، شۇڭا ھېلىقى پېرىخونمۇ تەپتارتماستىن ئالدىمدىلا سىلەرگە چاڭ سالدى.

شاھزادە نۇرئېلى شۇ چاغ خاسىيەتلىك ئۈزۈكنىڭ بارمىقىنى ئۈزۈۋېتەك قاتتىق سىقىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى - دە، ئالدىراپ ئۇنى سۇغۇرۇۋېلىپ تاشلىۋەتتى، ئۈزۈك بىردىنلا تومۇزغا قانىتىدەك بىر جۈپ قانات چىقىرىپ، ۋىژىلداپ ئۇچۇپ سارايدىن چىقىپ كەتتى.

— بىلمىدىم، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — سىز ئاشۇ ئۈزۈكنىڭ شاراپىتىدىن بولسا كېرەك، پەتەك جىنغىمۇ، باشقىلارنىڭ سېھىر - ئەپسۇنلىرىغىمۇ تاقابىل تۇرالاپسىز، كارامىتى كۈچلۈك پېرىخونمۇ سىزدىن زەربە يېدى، ئەمدى خاسىيىتى تۈگەپ ئۈزۈك ئۆز ماكانىغا ماڭدى، ئېھتىيات قىلىڭ، ئەمدى سىزگە بۇ دۇنيا - پەرى، جىن - پېرىخونلار ئىقلىمىدا ئامانلىق بولمايدۇ.

— خاتىرجەم بولۇڭ مەلىكە، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى، — مەندە يەنە تېخى ئۈچ ئەگىشىتەر بار.

جىنلار مەلىكسىنىڭ يالماۋۇز شاھ ئالدىغا بېرىشى

مەلىكە دىلخۇمار ئەمدى ئۇلارنى چىمەنزارلىققا باشلاپ چىقتى، قولىغا يىگىنە سانجىپ، بىرقانچە تامچە قېنىنى بىر تاۋاق سۇغا ئاقتۇردى، ئاندىن سۇنى ئۇنچە - مارجان قىلىپ ئاسمانغا چاچتى، شۇ ھامان بىر تاۋاق سۇ قىزىل مارجان يامغۇرغا ئايلىنىپ، تاغ ئۈستى ۋە تاغ ئەتراپىغا تۆكۈلدى، شۇنىڭدىن كېيىن ئالتۇن ئەجدىھالار ئەسلىگە كېلىپ، ئۇچۇپ بارغانچە پەشتاقلارغا چاپلىشىپ يېتىشتى، تاغ تۆۋىنىدىن شىرنىڭ ھۆركىرىگىنى ئاڭلاندى. مەلىكە دىلخۇمار بىر چاۋاك چالغانىدى، باشلىرىغا تۇز پېيى قادالغان ئوتىغاتلىق تاج كىيگەن، خىلمۇخىل رەڭلىك، كەشتىلىك يىپەك پەرتۇقلارنى تارتىۋالغان قارىدەك ئاق مۇشۇكلەر ئادەملەردەكلا ئۆرە مېڭىپ كېلىپ، ئالدى ئىككى پۇتلىرىنى گىرەلەشتۈرۈپ، ئەدەپ- ئىكرام بىلەن تۇرۇشتى.

— زىياپەت تەييارلاڭلار، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار.

شۇ ھامان مۇشۇكلەر مىياۋلاپ قويۇشۇپ، تارقاپ كېتىشتى، ھايالسىزلا چىمەنزارلىققا يۇمىلاق شىرە، كۈمۈش كۈرسىلارنى كەلتۈردى، شىرەگە ئاپئاق يىپەك داستىخان سېلىپ، ئالتۇن تاۋاق، خىرۇستال جاملاردا لەززەتلىك تائام، شېرىن - شەربەت مېۋىلەرنى، ياقۇت قەدەھلەردە گۈل رەڭلىك خۇشبۇي ئىچىملىكلەرنى ھازىرلىدى، خۇددى ئادەملەردەك ماھىرلىق بىلەن خىزمەت قىلىشتى.

مەلىكە دىلخۇمار شاھزادىلەرنى تاماققا تەكلىپ قىلدى،شاھزادىلەرمۇ تارتىنماستىن نازۇنېمەتلەردىن بەھىرە ئېلىشتى ۋە شۇنداق ئولتۇرۇپ

سوربدی:
— ئەي مەلىكە، ئىنسىز ھەققىدە بىر ئۇچۇر بەرسىڭىز؟
— ئۇ سۇرەتتىكى ساھىبجامالنى ئىزدەپ يۈرگەن بولسا كېرەك، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار كۈلۈمسىرەپ.
— بىراق جاھاننامىدە كۆرۈنمەپتۇ، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى.
— جاھاننامىدە يەر يۈزىدىكى، ئادەمزات دۇنياسىدىكى نەرسىلەر، ھادىسىلەرنىلا كۆرگىلى بولىدۇ، ئىنسانلار يەر يۈزىدە، ئادەمزات دۇنياسىدا كۆرۈلمىگەن بولسا چوقۇم دىۋە - پەرى، جىنلار ئىقلىمىدا يا بىر تىلىسىمغا چۈشۈپ قالغان، يا بىرەر جادۇگەرگە تۇتقۇن بولغان، ياكى بىرەر دىۋە - پەرىگە ئەسىر بولۇپ، پىنھان جايلارغا ئېلىپ كېتىلگەن گەپ، ھېلىقى لەۋھەمۇ چوقۇم سېھىر - جادۇگەرلىكنى كەسىپ قىلغان بىرىنىڭ پەيدا قىلغان نېمىسى، ئۇلار بۇ ئارقىلىق سىلەرنى ۋەسۋەسىگە سېلىپ، ئاراڭلاردىن بىرىگە ئېرىشمەكچى بولغان بولسا كېرەك.
— ئۇنى رەھمەتلىك شاھ ئاتىمىز ھايات چېغىدا پىچەتلەپ خەزىنىگە قويغان، — دېدى شاھزادە نۇرمۇھەممەت، — شۇ سۇرەتنى كۆرۈپ ئەسلـ ۋەسلىدىن ئايرىلغان بىر بىچارە سودىگەر شەھرىمىزگە ئېلىپ كەلگەن، ئۇنىڭ مۇددىئاسىمۇ سۇرەتتىكى ساھىبجامالنى تېپىش ئىكەن، بىز ئۇنىڭ بىرەر سېھىر - جادۇگەر بىلەن ئالاقىسى بارلىقىنى بىلمەيمىز، بىزگە ياردەم قىلىڭ، ئىنسىزنى تاپساقلا مەن ھەممىدىن كېچىپ، سىز بىلەنلا ئۆتۈشكە رازى.
— سىز ئۇچۇن ھەممىگە تەييار مەن، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار،— بىراق، بۇ تاغدىن يىراقلىغانسېرى كارامىتىم ئاجىزلاپ، ئاسانلا دۇشمەنلىرىمنىڭ قولىغا چۈشۈپ قالىمەن، مېنى قولغا چۈشۈرۈش كويىدا يۈرگەنلەر ئاز ئەمەس، بىراق مۇشۇ يەردە تۇرۇپمۇ سىزگە ياردەم قىلىمەن، ئۇمىدىم، مېنى ئەمرىگىزگە ئالسىڭىز، ئۆمۈرلۈك چۈپتى - نىگارىڭىز بولسام.
— مەن رازى، — دېدى شاھزادە نۇرمۇھەممەت خۇرسەنلىك بىلەن، — سىزنى ئەمرىمگە ئالىمەن ھەم سىزدىن باشقا ئايال زاتىغا

كۆڭۈل بەرمەسلىككە ئەھدە قىلىمەن. بىراق، شەرتىم شۇكى، بىز ئىنىمىزنى تاپقان ھەم ئۇمۇ مەھبۇبەسىگە ئېرىشكەن كۈنى ئۈچىمىزنىڭ توي مەرىكىسىنى بىر قىلىپ، ئاندىن بىللە بولىمىز.

— شۇ كۈننى كۈتىمەن، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار خۇشاللىقىدىن چېھرى تېخىمۇ نۇرلىنىپ، — مېنى ھازىرلا نىكاھىڭىزغا ئېلىڭ، كۆڭلۈم تىنسۇن، قالغان ئىشلار سىز دېگەندەك بولسۇن.

شاھزادە نۇرمۇھەممەت رازىلىق بىلدۈردى، مەلىكە دىلخۇمار چاۋاك ئۇرغاندى، بىر قاناتلىق پىستە كۈچۈك پەيدا بولدى.

— دەرھال موللام ئېلىپ كەل، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار ئۇنىڭغا.

كۈچۈك ھاۋىسىپ قويۇپ ئۇچۇپ كەتتى، بىردەمدىن كېيىن قورققىنىدىن رەڭگى تامدەك تاتىرىپ، كۆزلىرى ئالىيىپ كەتكەن بىر موللامنى چىشلىگەن پېتى پەيدا بولدى، موللام كۈچۈك يەرگە قويغاندىن كېيىنمۇ قورقۇنچتا تىلى سۆزگە كەلمىدى.

— قورقماڭ موللام، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى.

— سىزگە زىيان - زەخمەت يەتمەيدۇ، سىز ھازىر مانا بۇ ئىككىيلەننىڭ نىكاھىنى ئوقۇپ قويىسىڭىزلا بولدى، ئاندىن يەنە ساق-سالامەت ئۆيىڭىزگە يەتكۈزۈپ قويىمىز.

— مېنى بۇ ناپاك ئىت چىشلەپ ئەكەلدى، — دېدى موللام دۇدۇقلاپقىنە، — كىيىمىم ناپاك بولدى، بولسا كىيىم يۆتكۈپلىپ، تەرەت ئېلىۋېلىپ ئاندىن نىكاھ قىلسام.

مەلىكە دىلخۇمار يەنە چاۋاك ئۇرغاندى، بىر توپ خىزمەتكار مۇشۇكلەر پەيدا بولدى.

— موللامنى خاس خانىغا ئەكىرىپ يېڭى كىيىم بېرىڭلار، — ئەمر قىلدى ئۇ، — ئاندىن تەرەت ئېلىپ، نىكاھ ئوقۇشقا ھازىر بولسۇن دېدى.

خىزمەتكار مۇشۇكلەر موللامنى خاس خانىغا ئەكىرىپ كېتىشتى، ئۇزاق ئۆتمەي موللام يېپىيېڭى زەرباب كىيىملەرگە ئورىنىپ، قاردەك ئاق يىپەك سەللە ئوراپ، نىكاھ قىلىشقا تەييارلىنىپ چىقتى ھەم ئادەمزات رەسىم - قائىدىسى بويىچە مەلىكە دىلخۇمارنى شاھزادە نۇرمۇھەممەتكە

نىكاھ قىلدى.

مەلىكە دىلخۇمار: «نىكاھ ھەققى» دەپ موللامغا بىر خۇرجۇن ئالتۇن، بىر خۇرجۇن گۆھەر بەردى، ئاندىن ئىككى قاناتلىق پىستە كۆچۈك خۇرجۇنلارنى ئۈستىگە ئارتىپ ۋە يەنە بىرى موللامنى كىيىمىدىن چىشلەپ كۆتۈرۈپ ئۇچۇپ كەتتى.

مەلىكە دىلخۇمار ئەمدى ئۆزىگە زور ئۆمىد باغلاپ تۇرغان شاھزادىلەرنى باشلاپ ئالتۇن سارايغا كىردى، شۇ ھامان ئۇك - سولدىكى پەشتاقلارنىڭ ھەر ئىككىسىدىن سادا كەلدى:

— مەن تەرەپكە، مەن تەرەپكە!

بىراق مەلىكە دىلخۇمار شاھزادىلەرنى ئۇدۇلدىكى تەخت ئاستىدىكى پەلەمپەيلەر بىلەن ئېلىپ ماڭدى، ئالدىدا تۇرغان شىرەگە قولىنى شىلتىغاندى، شىرە غايىب بولۇپ ئورنىدا قوش قاناتلىق بىر ئىشىك پەيدا بولدى، مەلىكە دىلخۇمار پىچىرلاپ ئەپسۇن ئوقۇغاندى، ئىشىك ئۆچەيلەننى سۈمۈرۈپ، قاپقاراڭغۇ بىر ھۇجرىغا ئەكىرىپ تاشلىدى.

مەلىكە دىلخۇمار يەنە بىر چاۋاك ئۇرغاندى، ھۇجرا ئىچى گۈڭگا يورۇدى، شاھزادىلەر بۇ ھۇجرىنىڭ ھەممە يېرىدىن بىر خىل سۇر يېغىپ تۇرىدىغانلىقىنى ھېس قىلدى، قانداقتۇر بىرنېمىلەر ھەر تەرەپتىن خىرىس قىلىۋاتقاندەكلا بىلىندى.

شاھزادىلەر ھۇجرىنىڭ تۆت تەرىپىگە زەن قويۇپ قاراۋېتىپ قاتتىق چۆچۈپ كېتىشتى، چۈنكى ھۇجرا تاملىرى ئاجايىپ - غارايىپ يىرتقۇچ ھايۋان، ۋەھشىي ئەجدىھالارنىڭ باشلىرى بىلەن بېزەلگەن، بۇ باشلارنىڭ بەزىلىرى چىشلىرىنى كىرىسلاتسا، بەزىلىرى قىپقىزىل تىللىرىنى سوزۇشۇپ، ئۇلارنى ھېلىلا يالماپ كېتىدىغاندەك بىر ئەلپازدا تۇراتتى، گاھىلىرىنىڭ كۆزلىرى قانغا تولۇپ، كۆز قارىچۇقلىرى چانىقىغا پاتمايلا ئېتىلىپ چىقايلا دەپ قالغان بولسا، گاھىلىرىنىڭ ئېغىز-بۇرنىدىن رەڭگارەڭ ئىس - تۈتەكلەر چىقىپ تۇراتتى، گاھىلىرى دەھشەتلىك چىرقىرىسا، گاھىلىرى ئادەمدەك قاقاقلاپ كۈلەتتى ۋە گاھىلىرى ۋەھىمىلىك ھۆركىرەيتتى.

— يورۇقلۇق بۇلارنى ۋەھشيلەشتۇرۇۋېتىدۇ، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — ئۇلار مۇشۇ مەخپىي خانىغا بەند قىلىنغان، ئۇلارنىڭ قايسى زامانلاردا بەند قىلىنغىنىنى مەنمۇ بىلمەيمەن، ئۇلار بۇ مەخپىي خانىنىڭ مۇھاپىزەتچىلىرى، ھەربىرى بىر خىل نەرسىگە مۇئەككەل قىلىنغانىكەن، بەزىلىرىنىڭ نېمىنى ساقلاۋاتقىنىنمۇ بىلمەيمەن، مەرھۇم ئۇستازىم بۇ مەخپىي خانىنى ماڭا ئۆتكۈزۈپ بېرىش ۋاقتىدا، پەقەت بىرنەچچىسىنىڭ سىرىنى ئېيتىپ بەرگەن، بىراق ئۇلاردىن خاتىرجەم بولۇڭلار، ئۇلار مېھمانلىرىمغا چېقىلمايدۇ، پەقەت ئاۋۇ بۇلۇڭدىكى مەخلۇققا يېقىنلاشمىساڭلارلا بولىدۇ.

شاھزادىلەر ئۇ كۆرسەتكەن بۇلۇڭغا قاريدى، لېكىن ھېچ نەرسىنى كۆرەلمىدى، مەلىكە دىلخۇمار شۇ بۇلۇڭغا پۈۋلىگەنىدى، بۇلۇڭ ئاستا - ئاستا يورۇپ، چوڭ بىر پەتنۇس كۆرۈندى، پەتنۇس ھاۋادا مۇئەللەق تۇراتتى، گويا كۆرۈنمەس بىر قول كۆتۈرۈپ تۇرغانىدەكلا، پەتنۇس ئۇستىدە بولسا توققۇز باشلىق بىر رەڭدار يىلان بار ئىدى.

شاھزادىلەر ئۇنىڭ نېمە كارامىتى بارلىقىنى سورايدىغانلا بىردىنلا توققۇز باشلىق يىلان شىر باشلىق بۇركۈتكە ئايلىنىپ، ھېلىلا ئۇچۇپ كېتىدىغاندەك قانات قاقتى، ئەمما ئۇچۇپ كەتمەستىن يەنە ئۇچ باشلىق ئەجدىھاغا، ئارقىدىنلا شىر، يولۋاس، ئېيىق باشلىق غەلىتە ھايۋانغا، ئارقىدىنلا يەنە بەتبەشىرە يايلىلىق كەسلەنچۇككە ئايلانىدى. ئەيتاۋۇر نەچچە مىنۇتتا بىر خىل كۆز كۆرۈپ، قۇلاق ئاڭلاپ باقمىغان غەلىتە مەخلۇققا ئايلاندى.

— ئۇ ئۆزگىرىشچان مەخلۇق، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — ئاشۇ پەتنۇسقا بەند قىلىنغان، ئۇ كەينىدىكى ئاۋۇ تىلسىم ئەينەكنى قوغدايدۇ، ئۇنىڭ جان رىشتى ئاشۇ تىلسىم ئەينەككە باغلانغان، تىلسىم ئەينەك بولسا ئۇستازىمدىن قالغان تەۋەررۈك ئەنگۈشتەر، سىلەر ئۇنىڭدىن يىراق تۇرۇڭلار.

ئۇ شۇنداق دەپ پىچىرلاپ ئەپسۇن ئوقۇغاچ، ھېلىقى غەلىتە مەخلۇققا يېقىنلاشتى، ئەپسۇنىنىڭ كۈچى بىلەن ھېلىقى غەلىتە مەخلۇق بىر بېشى ئىت، بىر بېشى مۇشۇك سىياقىدىكى غەلىتە ھالىتىدە بۇركۈت

پەنجىسىدەك پۇتلىرى ئۈستىگە باشلىرىنى قويۇپ ياتتى، كۆزلىرى ئاستا- ئاستا يۇمۇلدى، سىياقى قايتا ئۆزگەرمىدى.

شۇ چاغ ئۇنىڭ كەينىدىن بىر قارا پەردە ئۆرۈلگەندەك بولۇپ، چۆرىسىگە كۆك رەڭلىك گۆھەرلەر بىلەن نەقىشلەر چىقىرىلغان يۇمىلاق ئالتۇن ئەينەك زاھىر بولدى، ئەينەك ئىچىدە ئۇخلاپ ياتقان ئىككى باشلىق بىر جىن كۆرۈندى، جىننىڭ ئېنى بىر غېرىچ، بېشى ئالمىدەك بولۇپ، بىر بېشى كۆمۈردەك قارا، بىر بېشى سۈتتەك ئاق تەنلىك ئادەم بېشى ئىدى.

— ئويغان، سوئاللىرىمغاجاۋاب بەر! — دېدى مەلىكە دىلخۇمار.

شۇ هامان ئىككى باشلىق جىن كۆزىنى ئاچتى، بەدەشقان قۇرۇپ ئولتۇرۇپ، ئىنچىكە، چىرقىراق ئاۋازدا سۆزلەشكە باشلىدى:

— بىلمەكچى بولغانلىرىڭىزنى بىلىمەن مەلىكەم، سىز ئەمدى ئاغزىڭىزنى يۇمۇپ سۆزلىمگە قۇلاق سېلىڭ.

— قېنى سۆزلە! — دېدى مەلىكە دىلخۇمار تەقەززالىق بىلەن.

ئاۋۋال جىننىڭ قارابېشى سۆزلىدى:

— شاھزادە نۇرئەزىز يەر ئاستىدا، لەۋھەدىكى سۈرەتنى كۆرۈپ ئاشىق بولغان ساھىبجامال پەرىنى ئىزدەپ سەپەرگە ئاتلىنىپ خەتەرگە يولۇقتى، خەتەر ئىچىدە تۇرۇۋاتىدۇ، قۇتۇلمىقى بەك مۇشكۈل، ئۇنىڭغا سىزمۇ، ئۇ ئىككىسىمۇ ياردەم بېرەلمەيسىلەر، چۈنكى ئۇ بەك يىراق، بەك يىراقتا، سىزنىڭ كارامىتىڭىز يەتمەيدىغان بىر جايدا، ئۇ ئەڭ يامان پېرىخوننىڭ تىلسىمدا قاماقلىق.

ئەمدى جىننىڭ ئاق بېشى سۆزلىدى:

— خاتىرجەم بولۇڭلار، ئۇنىڭ ئۈمىد يۇلتۇزى چاقناپ تۇرۇپتۇ، ئۇنىڭغا بىرسى ياردەم قىلىدىكەن، خەتەر ئىچىدە بولسىمۇ تېخى تىنچ- ئامان ئىكەن، ئۇ تىلسىمدىن قۇتۇلۇشى مۇمكىن، يەنە ئۈچ يىلدىن كېيىن دىدارلىشىشىڭلار مۇمكىن.

— ئەمدى ئۇنى ئىزدىمەڭلار! — دېدى جىننىڭ قارا بېشى.

— ئۇنىڭدىن خاتىرجەم بولۇڭلار! — دېدى جىننىڭ ئاق بېشى.

شۇنىڭدىن كېيىن مەلىكە دىلخۇمار كەينىگە بۇرۇلدى، ئىككى

باشلىق جىن ئاستاغىنە قىڭغىيىپ، كۆزلىرىنى يۇمۇپ ئۈيقۇغا كەتتى. قارا پەردە چۈشۈپ، تىلىسىم ئەيىنەك كۆرۈنمىدى، ئۇخلاپ قالغان ئۆزگىرىشچان مەخلۇق ئويغىنىپ، ئاغزى - بۇرنىدىن ئوت چىقىپ تۇرغان ئاجايىپ قورقۇنچلۇق ئىسكىلىت باشلىق بىر مەخلۇققا ئايلىنىپ خىرىس قىلىپ قويدى، ئارقىدىنلا ئۇ تۇرغان بۇلۇڭ يەنە قاراڭغۇلىشىپ ھېچنېمىنى كۆرگىلى بولماس ھالغا كەلدى.

— جىنىڭ قارا بېشىغا بەكلا ئۆچ بولدۇق، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى.

— بىراق ئۇ راست سۆزلىدى، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — ئۇنىڭ ئەينەن ئەھۋالنى ئېيتىپ بەرگىنى ئۈچۈن مىننەتدار بولۇشىمىز كېرەك.

— يىراق دېگىنى قانچىلىك يىراقتۇ؟ — دېدى شاھزادە نۇرمۇھەممەت مەخپىي ھۇجرىدىن چىققاندىن كېيىن، — ئىنىمىز قانداق خەتەر ئىچىدە تۇرۇۋاتقاندۇ، بىز ئۇنى تاپمىغۇچە خاتىرجەم بولالمايمىز.

— مەن بېرىپ كېلەي، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — سىلەرنى خاتىرجەم قىلىش ئۈچۈن ئەڭ يامان پېرىخون بولسىمۇ بېرىپ كېلەي، ھېچبولمىغاندا شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ نە ھالدىلىقىنى ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆرۈپ كېلەرمەن.

— سىزنى يالغۇز ئەۋەتىشكە كۆزۈم قىيمايدۇ،— دېدى شاھزادە نۇرمۇھەممەت، — مەن بىللە باراي.

— سىز بىر ئاددىي ئىنسان، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — بارسىڭىز ئاسانلا تىلسىملارغا دۇچار بولىسىز ياكى سېھىر - جادۇغا مۇپتىلا بولىسىز، سىزنى قۇتقۇزىمەن دەپ، ئىشلىرىمىزغا دەخلى يېتىدۇ، شۇڭا ئۆزۈم يالغۇز بارغىنىم تۈزۈك، ئىككىڭلار بۇ تاغدا مېنى ساقلاڭلار ياكى شەھىرىڭلارغا قايتىپ ئۆز ئوردالىرىڭلاردا مېنى كۈتۈڭلار.

شاھزادە نۇرمۇھەممەت نائىلاج ئۇنىڭ پىكرىنى قوبۇل قىلدى، ئوردىغا قايتماقچى بولدى.

— بۇلاقتىكى جىنىمۇ ئەسلىگە كەلتۈرۈپ قويىسىڭىز، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى مېڭىش ئالدىدا.

مەلىكە دىلخۇمار كىچىككىنە بىر ئالتۇن قاپاققا سۇ ئېلىپ ئەپسۇن ئوقۇپ ئاسمانغا ئاتتى، قاپاق ئىككى يېنىدىن قانات چىقىرىپ ئۇچۇپ كەتتى.

مەلىكە دىلخۇمار ئەمدى قاناتلىق شىر قوشۇلغان بىر ئالتۇن رەڭلىك پەيتونىنى پەيدا قىلىپ، ئىككى شاھزادىنى مەنزىلگە يەتكۈزۈپ قويۇشقا ئەمر قىلدى.

— بىزنىڭ تاغ تۈۋىگە يەتكۈزۈپ قويسىلا بولدى، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى، — تۆۋەندە ئۇچار گىلەم مېنى كۈتۈۋاتقان.

— سىز دېگەندەك بولسۇن، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار خوشلىشىۋېتىپ، — مېنىڭ خەۋىرىمنى كۈتۈڭلار، ئەمدى ئۆز مەيلىڭلارچە ئىش قىلماڭلار، باشقا تەرەپلەرگە كېتىپ قالماڭلار، سىلەر تەسەۋۋۇر قىلغۇسىز خېيىم - خەتەرلەر قەدەمدە بىر يولۇقۇپ قالىدۇ، ئۆزۈڭلەرنى ئۇچار گىلەمنىڭ ئىختىيارىغا تاپشۇرساڭلارلا بولغىنى، ئۇ مەنزىلگە تىنچ - ئامان يەتكۈزىدۇ.

شاھزادىلەر پەيتونغا چىقىپ ئولتۇرۇشتى، قاناتلىق شىر پەيتونىنى سۆرەپ ئۇچۇپ ناھايىتى تېزلا تاغ تۈۋىگە قوندى، شاھزادىلەر چۈشۈۋالغان هامان قاناتلىق شىر بىلەن پەيتون ئالتۇن رەڭلىك قوڭغۇزغا ئايلىنىپ ئۇچۇپ كەتتى.

— ئۇچار گىلەم، قېنىسەن؟ — دەپ توۋلىدى شاھزادە نۇرئېلى.

شۇ هامان ئۇچۇپ يۈرگەن كېپىنەكلەر توپىدىن بىرسى ئايرىلىپ چىقىپ غۇدۇرىغىنىچە يېتىپ كەلدى:

— مېنى بەك ئۇزاق ساقلىتىۋەتتىڭ، تېخى مېنى لازىم قىلمايدىغان چېغى، ئۇنتۇپ قالغان ئوخشايدۇ دەپتىمەن.

— كەچۈرگىن، — دېدى شاھزادە نۇرئېلى، — سەن مېنىڭ سادىق دوستۇم بولۇپ قالغان تۇرسا، قانداقمۇ ئۇنتۇپ قالاي، بىزنى مەلىكەم قېشىغا ئېلىپ بارغان بولسا.

كېپىنەك چوڭىيىپ، چوڭىيىپ ئۇچار گىلەمگە ئايلاندى، شاھزادىلەر ئۇستىگە ئولتۇرغان هامان ئۇ خىيالدەك تېز سۈرئەتتە، ئەمما بەكمۇ سىلىق ئۇچۇپ ئۇلارنى تېزلا پەتەك جىن ماكانلاشقان تىلسىم

بۇلاق بويىغا ئېلىپ باردى.

— رەھمەت ساڭا شاھزادە! — دېدى پەتەك جىن تۇيۇقسىزلا بۇلاقتىن كۆتۈرۈلۈپ چىقىپ، — لازىم بولسام مېنى ئىزدىگىن. ئۇ شۇنداق دەپلا بۇلاققا كىرىپ كەتتى، ئۇچار گىلەم داۋاملىق ئۇچۇپ كېتىۋەردى، ئاخىر مەلىكە دىلرەبانىڭ خاس قەسىرى ئالدىغا بېرىپ قوندى، پەرىلەر شاھى، ئۇنىڭ ئانىسى ۋە مەلىكە دىلرەبا چىقىپ ئۇلارنى كۈتۈۋالدى.

ئەمدى سۆزنى مەلىكە دىلخۇماردىن ئاڭلىماق كېرەك. ئۇ شاھزادىلەرنى ئۇزىتىۋەتكەندىن كېيىن يەنە مەخپىي ھۇجرىسىغا كىردى- دە، چاۋاك ئۇردى، ھۇجرا ئىچى گۈڭگاغىنە يورۇدى، ئاندىن ئۇ تامدىكى غەلىتە مەخلۇقلارنىڭ باشلىرىغا قاراپ، ئاردىدىن قاپقارا تۈتەك پۇرقۇپ تۇرغان شەپەرەڭ بېشىغا ئىشارەت قىلدى. شۇ ھامان شەپەرەڭنىڭ ئاغزى يوغىناپ - يوغىناپ، ھەرە چىشلىرىدەك چىشلار ئارىسىدىن توپتەك - توپتەك ئوچ ئالتۇن تۈخۈم ئۇچۇپ چىقتى، مەلىكە دىلخۇمار ئالىقىنىدا بىرئالتۇن سېۋەت پەيدا قىلىپ، ئالتۇن تۈخۈملارنى سالدى- دە، مەخپىي ھۇجرىدىن چىقتى، ئاندىن ئەپسۇن ئوقۇشقا باشلىغانىدى، شاھانە قەسىر - سارايلىرى غايىب بولۇپ، ئورنىدا تاپتا- قىر تاشلىق تاغ چوققىسى قالدى، ئالدىغا بولسا ئالتۇن رەڭلىك سۇمۇرغ قوشۇلغان ئالتۇن پەيتون ھازىر بولدى.

مەلىكە دىلخۇمار پەيتونغا ئولتۇردى، سۇمۇرغ پەيتونى سۆرىگىنىچە مەغرىب تامام ئۇچۇپ كەتتى. نەچچە ئون كۈنلەر ئاقار يۇلتۇزدەك توختاۋسىز ئۇچۇپ، چەت - ياقىسىغا كۆز يەتكۈسىز بىر دەشت قۇملۇق ئاسمىنىغا يەتتى، مەلىكە دىلخۇمار پەيتونى شۇ يەردە قوندۇرۇپ، قۇملۇققا چۈشتى، سۇمۇرغ بىلەن پەيتون كىچىكلەپ، چاچ قىسقۇچقا ئايلىنىپ ئۇنىڭ سۇمبۇل چاچلىرىغا قادالدى.

شۇ چاغ ھەممىدىن ئېگىز ۋە چوڭ قۇم بارخان يېرىلىپ، ئاستىدىن غايەت زور بىر يالماۋۇز بېشى كۆتۈرۈلۈپ چىقتى، ئۇنىڭ ئۆڭكۈردەك كۆزلىرىدىن ئوت، كۆلدەك ئاغزىدىن زەھەرلىك تۈتەك پۇركۈلۈپ تۇراتتى، چاچلىرى ئورنىدا سانىقسىز يىلانلار كۈشۈلداپ يۈرەتتى.

— مەرھابا! مەرھابا! — شۇنداق سادا كەلدى يالماۋۇز بېشىدىن، — ئۆز ئايىغىڭ بىلەن ئىشىكىم ئالدىغا كەلگىنىڭنى قارشى ئالىمەن، سېنى كۆرۈشكە تاقىتىم تاق ئىدى.

— قىممەتلىك سوۋغاتلارنى ئېلىپ كەلدىم، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار تەمتىرىمەستىن، — مېھمان ئورنىدا كۈتىسىڭىز ئالدىڭىزغا كىرىمەن، بولمىسا كېتىمەن.

— سوۋغاتلار يارىپ قالسا ئەلۋەتتە مېھمىنىم بولىسەن، — شۇنداق سادا كەلدى يالماۋۇز بېشىدىن، — يارىمسا«دۈشمەن» دەپ بىلىمەن، قېچىشنى خام خىيال قىلماي، تەلىيىڭنى سىناپ باق، كەلمىگەن بولسامۇ ئۆزۈم ئىزدەپ بارار ئىدىم، ئىشىكىم ئالدىغا كەلگۈچى رۇخسىتىمسىز قايتالىغان ئەمەس.

مەلىكە دىلخۇمار سۆز قايتۇرماستىن ئالتۇن سېۋەتتىكى ئالتۇن تۇخۇملاردىن بىرىنى ئېلىپ چاقتى، ئىچىدىن يۇلتۇز باشلىق بۆك، يۇلتۇز سۈرەتلىك تون ۋە يۇلتۇز قوندۇرۇلغان كەش كىيگەن، يۈزلىرى ئالىپاساق بويالغان، قولىغا يۇلتۇز باشلىق ھاسا تۇتقان بىر قىزنىقچى قورچاق چىقتى- دە، ھاسىنى پىرقىراتتى، شۇ ھامان ئۇنىڭ ئەتراپىدا بىر توپ ئالتۇن مويلۇق، كۆك ياقۇت كۆزلۈك پىستىلەر ۋە كۈمۈش مويلۇق، قىزىل ياقۇت كۆزلۈك كىچىك شىرلار پەيدا بولۇپ، توپ- چەمبىرەكلەرنى پىرقىرىتىپ، موللاق ئېتىپ سەكرىشىپ، قىزىق ئويۇنغا چۈشتى. قىزنىقچى قورچاق يۇلتۇز باشلىق ھاسىنى ئوينىتىپ، ھاۋادا گاھ رەڭگارەڭ سالیۇت ئېتىلغان كۆرۈنۈشلەرنى، گاھ نۇردىن ھاسىل بولغان خىلمۇخىل مەخلۇقلارنى ھاسىل قىلىشقا باشلىدى.

— بۇ كىچىك بالىلارنىڭ ئويۇنچىقىكەن، — ئۇ شۇنداق دەۋاتقاندا ئاغزىدىن چىقۋاتقان تۈتەك غايىب بولدى، قىزنىقچى قورچاق ۋە ئۇنىڭ ئوماق ھايۋانلىرىمۇ ئالتۇن رەڭلىك تۇخۇم ئىچىگە كىرىپ كەتتى.

مەلىكە دىلخۇمار ئىككىنچى ئالتۇن تۇخۇمنى چاقتى، تۇخۇمدىن بىر كىچىك يۇمىلاق شىرە ئۇچۇپ چىقتى، شىرەنى توققۇز ئالتۇن شىر كۆتۈرۈپ تۇراتتى، شىرە بارا - بارا چوڭىيىپ، ئۇستىدە ئاپئاق بۇلۇت- تۇمانلار پەيدا بولدى، ئارقىدىنلا بۇلۇت - تۇمانلار ئىچىدىن

خىلمۇخىل چالغۇ ئەسۋابلىرى كۆتۈرۈۋالغان، گاھىلىرى ئالتۇن مويلۇق، گاھىلىرى كۈمۈش مويلۇق، گاھىلىرى قارەك ئاق ۋە گاھىلىرى تەڭگە گۈللۈك ئوماققىنە كىچىك ھايۋانلار پەيدا بولدى- دە، بەزىلىرى ئالتۇن كۇرسىلىرىدا ئولتۇرۇپ، بەزىلىرى ئۆرە تۇرۇپ، قارەك ئاق بىر كىچىك شىرنىڭ ئادەمدەك تىك تۇرۇپ دىرىژورلۇق قىلىشى بىلەن مۇقام مۇزىكىسى ئورۇنلاشقا، پەي قاناتلىرى ئەتلەستەك ئالىيېشىل ۋە كۆركەم، ئېنى ئۇچ غېرىچ كېلىدىغان بىرچوك شاتۇتى مۇزىكىغا ماسلاشتۇرۇپ ياڭراق ۋە خويمۇ يېقىملىق ئاھاڭدا مۇقام ناخشىلىرىدىن ئېيتىشقا باشلىدى، ئارقىدىنلا بۇلۇت - تۇمانلار ئىچىدىن بويۇنلىرى ئۇزۇن، بويلىرى زىلۋا، نازۇك، قارەك ئاق ئون ئىككى مۇشۇك چېكىپ دەسسەپ چىقىپ، نازىنىن رەققاس قىزلاردەك جىلۋە - ناز بىلەن تەزە ئۇسسۇلىغا چۈشتى، نەغمە- ناۋا، ئۇسسۇل راسا ئەۋجىگە چىققاندا يالماۋۇز بېشىدىن سادا كەلدى:

— بۇ ياشلار قىزنىقىدىغان نەرسىكەن.

شۇ سۆز بىلەن تەڭ ئوك كۆزىدىكى ئوت ئۆچۈپ، قاراڭغۇ ئوڭكۇرگە ئوخشاپ قالدى، شۇ ھامان ناخشىچى - ئۇسسۇلچى، سازەندىلەر يەنە بۇلۇت - تۇمانلار ئارىسىدا غايىب بولۇپ، شىرە كىچىكلىدى، ئاخىر ئالتۇن تۇخۇم ئىچىگە كىرىپ كېتىشتى، مەلىكە دىلخۇمار ئۇچىنچى ئالتۇن تۇخۇمنى چاقتى، تۇخۇم ئىچىدىن نەپىس ئىشلەنگەن، ئالتۇن چاق بېكىتىلگەن ئالتۇن سېۋەت غىلدىرلاپ چىقتى، سېۋەت ئىچىگە ماموق تۆشەك سېلىنغان بولۇپ، بەكمۇ ئوماق ۋە بۇدرۇققىنە بىر جۇپ بوۋاق — بىر ياشلاردىكى ئالتۇن كوكۇلىلىق ئوغۇل ۋە كۈمۈش كوكۇلىلىق قىز قوللىرىدىكى يۇمران مەڭزلىرىدەك قىزىل ئالمىلىرىنى ئوينىاپ، تېپىچەكلەپ ياتاتتى.

ئۇلار نېمىدىنىدۇر خۇشال بولغانىدەك ۋىلىقلاپ كۈلگەنىدى، شۇ ھامان ئەتراپتا گۈللەر ئېچىلىپ، ئاسماندىكى بۇلۇت - تۇمانلار تاراپ، قۇياش تېخمۇ پارلاپ نۇر چاچتى، يەنە بىردەمدە نېمىدىنىدۇر رەنجىپ يىغلىغانىدى، ھاۋا تۇتۇلۇپ، ئاسمان يۈزىنى قارا بۇلۇت - تۇمانلار قاپلاپ، ئارقىدىنلا شارقىراپ يامغۇر يېغىپ كەتتى، شۇ چاغ يالماۋۇزنىڭ

ئاغزىدىن بىر ئالتۇن دەستىلىك كۈنلۈك ئۇچۇپ چىقتى- دە، بوۋاقلارنىڭ ئۈستىگە كېلىپ، ئۇلارنى يامغۇردىن ئاسرىدى، پىرقىرىغاندى، گىرۋەكلىرىگە ئېسىلغان كۈموش قوڭغۇراقلار جىرىڭلاپ، بوۋاقلارنى بەزلىدى، ئۇلارنىڭ يىغىسى توختىدى، شۇنىڭ بىلەن تەڭ يامغۇرمۇ توختاپ، ئاسمان يۈزى سۈزۈلۈشكە باشلىدى، ئارقىدىنلا بوۋاقلارنىڭ ۋىلىق - ۋىلىق كۈلكىسى بىلەن تەڭ ئالەم-جاھان ۋاللىدە ئېچىلىپ، نۇر ۋە ئاپتاپقا چۆمۈلدى.

— بۇ سوۋغىتىڭدىن تولىمۇ رازىمەن! — شۇنداق سادا كەلدى يالماۋۇز بېشىدىن يېقىملىققىنە. شۇ هامان ئۇنىڭ سول كۆزىدىكى ئوتمۇ غايىب بولدى، بېشىدا مىغىلداپ يۈرگەن يىلانلارمۇ ئۇچتەك ئاقارغان چاچلارغا ئايلىنىپ قالدى، ئاندىن يالماۋۇز بېشىدىن بىر شامال چىقىپ سوۋغاتلار قاچىلانغان ئالتۇن سېۋەتنى ئۇچۇرۇپ ئەكىرىپ كەتتى- دە:

— مەرھەمەت!— دېگەن سادا كەلدى.

مەلىكە دىلخۇمار كۈز شامىلدا ئۇچقان غازاڭدەك يەڭگىل ئۇچۇپ، يالماۋۇزنىڭ ئاغزىغا كىرىپ كەتتى، بۇيەر بىر غارغىلا ئوخشايتتى، لېكىن ئاستى ۋە ئۈستىدە خەنجەردەك سوغۇق نۇر چېچىپ، يالتىراپ، دەھشەت يېغىپ تۇرغان قوزۇق چىشلار بار ئىدى.

مەلىكە دىلخۇمار ئېھتىيات بىلەن ئۇچۇپ، تىمساھتەك بىر جۈپ چايان بېقىپ ياتقان ئىشككە دۇچ كەلدى، ئىشىك ئۆزلۈكىدىن ئېچىلىپ يەنە:

— مەرھەمەت! — دېگەن سادا كەلدى.

مەلىكە دىلخۇمار ئىشىك ئىچىگە كىردى. بۇ يەردە تۈرلۈك يىلان-چايانلار، ئۆمۈچۈكلەر مىغىلدىشىپ، خىرىس قىلىشىپ تۇراتتى، يەر يۈزىگە دەسسىمەكچى بولغانلار شۇلارنىڭ ئۈستىگە دەسسەپ ئۆتۈشى كېرەك ئىدى، بىراق مەلىكە دىلخۇمار بۇنداق گېپزەندىلەرنى ئىلگىرى كۆرۈپ، ئۇچرىتىپ تۇرغان بولغاچقا، قورقماستىن يەڭگىل ئۇچۇپ، ئۇلارنىڭ ھېچبىرىگە تېگىپ كەتمەي، يەنە بىر ئىشككە يەتتى، ئىشكىنى كۆمتۈرۈپ قويۇلغان چوڭ قازاندەك، پۇتلىرى ھاسىدەك بىر جۈپ ئۆمۈچۈك ئارغامچىدەك تۇم ۋە زەھەرلىك تورى بىلەن پەردىلەپ،

تۇكلۇك پۇتلىرى بىلەن قامالالاپ ياتقانىدى.

— مەرھەمەت! — دېگەن سادا بىلەن تەڭ ئۆمۈچۈكلەر پۇتلىرىنى يېغىۋالدى، تورمۇ ئىككىسى تەرەپكە تارتىلىپ، ئوتتۇرىسىدىن يېرىق ئېچىلدى. مەلىكە دىلخۇمار يېرىقتىن ئوقتەك شۇڭغۇپ ئۆتۈپ كەتتى.

ئەمدى ئۇ بىر سارايغا كىردى، ساراي تاملىرى قوڭۇر رەڭلىك كەھرىۋادىن بولۇپ، ئىسكىلىت شامدانلاردا چاچ ئورنىدا ياپيېشىل يالقۇن چىقىرىپ كۆيۈپ تۇرغان شاملار سارايىنى گۈڭگاغنە يورۇتۇپ تۇراتتى. يەردە قازانداق يوغان چارپاقلار سەكرىشىپ، تىمساھتەك يوغان كەسلەنچۈكلەر يۈگۈرۈشۈپ يۈرەتتى. سارايىنىڭ تۆرىدە ۋەھشي ھايۋان شەكلىدىكى تەخت ئۇستىدە گاھ كۆمۈردەك قاريداپ، گاھ بوردەك ئاقىرىپ، گاھ سامانداەك سارغىيىپ تۇرىدىغان بىر ئادەم ئىسكىلىتى ئادەمنىڭ باش سۆڭكى ئورنىتىلغان ئۇستىخان ھاسىنى سقىملاپ ئولتۇرغانىدى.

— ئۆمرىڭىز ئۇزۇن بولسۇن! — دېدى مەلىكە دىلخۇمار سالام ئورنىدا.

— تىلىكىڭ ئىجاۋەت بولغاي، — دېدى ئىسكىلىت پېرىخون، — مەرھابا! سارىيىمغا قورقۇنچتىن يۈرىكىڭ يېرىلىپ كەتمەي، تىنچ-ئامان كىرەلىگىنىڭنى تەبرىكلەيمەن.

— ھەممىسى ھىممىتىڭىزدىن بولۇۋاتىدۇ، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار كۈلۈمسىرەپ، — سوۋغىتىمىمۇ، تىلىكىمىمۇ سىزگە ياققىنىدىن خۇرسەنمەن.

— ئالدىراپ خۇرسەن بولۇپ كەتمە، — دېدى ئىسكىلىت پېرىخون، — شاگىرتىم قاراڭغۇ تاغ پېرىخونىغا قىلغىنىڭنى تېخى ئۇنتۇپ قالمىدىم.

— ھېچ ئىش نەزەرىڭىزدىن قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار بىمالال، — ئۇ مېنىڭ خاس ئوردامغا بۆسۈپ كىرىپ، مېھمانلىرىمغا چاڭ سالدى، ئامالسىز جاجىسىنى بېرىشكە مەجبۇر بولدۇم، ئۆزىڭىزگە ئايان، سەۋەبسىزلا بىر - بىرىمىزگە ئالدىراپ زىيان يەتكۈزمەيتتۇق.

— هازىر سەنمۇ ماڭا مېھمان بولدۇڭ، — دېدى پېرىخون، — شۇڭا، كۆڭۈلسىز ئىشلارنى تەگمەي يۈرمەي، هازىرچە بولدى قىلاي، بىراق هېچى بول، هامان سەندىن قىساس ئالمەن، ئەمدى كېلىش مۇددىئايىڭ ئۈستىدە سۆزلىشەيلى، ئېھتىمال زىيادە بېرىشىمنى خالىمىساڭ كېرەك.

— قانداق مۇددىئا بىلەن كېلەي، سىزدىن يوشۇرغىلى بولاتتىمۇ،— دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — زىيادىتىڭىزگە كەلسەك، هەرقانداق هىممىتىڭىزگە نائىل بولۇش مەن ئۈچۈن شەرەپ ئىدى. ئەپسۇس، ئېتىقادىمىز، ئادىتىمىزدىكى پەرق تۈپەيلى سىز داستىخانغا كەلتۈرىدىغان نەرسىلەرنى مەن ئىستېمال قىلالمايمەن، ئەپۇ قىلارسىز.

— گەپلىرىڭ بەكمۇ چىرايلىق، — دېدى پېرىخون تېخىمۇ مۇلايىملىق بىلەن، — بوپتۇ، سېنى زىيادىتكىمۇ زورلىمايلى، «ئادەمگەرچىلىكى يوقكەن» دەپ قالمىساڭلا بولغىنى، ئەمدى نەق گەپكە كېلەيلى، سەن ئىزدەپ كەلگەن ئادەمزات هازىر يېنىمدا ئەمەس.

مەلىكە دىلخۇمار «ئۇنىڭغا خەۋپ يەتمىگەندۇ- هە؟!» دېگەنلەرنى كۆڭلىدىن ئۆتكۈزۈپ چۆچۈپ كەتتى.

— بىراق، كۆپ ئەندىشە قىلما، — دېدى ئىسكىلىت پېرىخون،— شىر يۈرەك ئەزىمەت ئىكەن، ئىشق - مۇھەببەت زەنجىرىگە باغلىنىپ، مەنزىلىدىن بىخەۋەر بۇ تەرەپلەردە تېنەپ يۈرگىنىدە تۇتۇۋالغانىدىم، ئەمما توققۇز كۈننىڭ ئالدىدا بەندىتىن قانداق قۇتۇلغىنى نامەلۇم، غايىب بولدى، بىخەستەلىك قىلىپ ئۇنى تىلسىم زىندانغا تاشلىماي، قەپەسكە سولاپ قويۇپلا بولدى قىلغان سەۋەنلىك ئۆزۈمدە، هازىر دېرىكىنى قىلىۋاتىمەن، مەنمۇ ئۇنىڭ هۆسن- جامالى، قەددى - قامىتىگە ئاشىق بولۇپ قالغانىدىم، شۇ سەۋەبلىك بىر تال مويىغىمۇ چېقىلمىغان.

— سىز دېگەن پېرىخونلارنىڭ ئانىسى، جادۇگەرلەرنىڭ شاهى، كۆپكە قادىرسىز، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار تىلىدىن شېكەردەك سۆزلەرنى ياغدۇرۇپ، — هېچ نەرسە ئالىقىنىڭىزدىن قېچىپ قۇتۇلالمىغان ئەمەس، سىزدىن ئۆتۈنىمەن، كارامىتىڭىز بىلەن ئۇنىڭ قەيەردىلىكىنى، نە هالدا ئىكەنلىكىنى بىلىپ بەرسىڭىز، بۇنىڭغا دېۋە - پەرى، جىن-

پېرىخونلار قوۋمى ئىچىده سىزدەك ئۇلۇغمىزدىن باشقا كىممۇ قادىر بولالىسۇن، بۇنىڭ ئۈچۈن يەنە كىمگە يېلىنای.

مەلىكە دىلخۇمارنىڭ ماختاش ۋە ئۆتۈنۈشلىرىدىن ئېرىگەن ئىسكىلىت پېرىخون:

— بوپتۇ، ھېچكىم مېنى بۇنداق رەھىم - شەپقەتلىك قىلىۋېتەلمىگەن، توققۇز يۈز يىل ياشاپ، قېرىپ ئەتلىرىممۇ سېزىپ، قۇرۇق ئىسكىلىت بولۇپ قالغان مۇشۇ كەمگىچە، ھېچكىمدىن بۇنداق شېرىن سۆزلەرنى ئىشتىمىگەن، ھېچكىمدىن سەن ئەكەلگەندەك ياخشى سۇۋغاتلارغا ئېرىشمىگەنىدىم، سۆزلىرىڭ دىلىمنى ياشارتتى، سۇۋغاتلىرىڭ ئارمانلىرىمنى ئەسلەتتى، شۇلارنىڭ يۈز - خاتىرىسى، ئۆمرۈمده ئاخىر بىر قېتىم بولسىمۇ ياخشى ئىش قىلىپ، مۇشۇ تەلىپىنى ئۇرونلاي، — دېدى.

— تەشەككۇر سىزگە، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار خۇشال بولۇپ،— ئۆمرىڭىزده ئۆزگىگە ياخشىلىق قىلماسلىقنى ئادەت قىلغانىدىڭىز، مەن ئۈچۈن ئادىتىڭىزنى بۇزغىنىڭىز هاياتىمدىكى ئەڭ چوڭ شەرەپ، پەخرلىنىشكە ئەرزىيدىغان بىردىنبىر ئىش.

ئۇ شۇنداق ماختاپ - ئۇچۇرۇپ يۈرۈپ ئىسكىلىت پېرىخوننى ئېرىتتى، ئىسكىلىت پېرىخون كامارەڭ ئاغزىنى مىدىرلىتىپ، ئەپسۇن ئوقوشقا باشلىغانىدى، تەخت قاراسلاپ يېرىلىپ، ئاستىدىن بىر قۇدۇق ئاغزى كۆرۈندى، ئاندىن ئۇ مەلىكە دىلخۇمارنىڭ قولىدىن تارتىپلا، چاقماق تېزلىكىده قۇدۇققا شۇڭغۇدى، شۇ هامان تەخت يەنە ئەسلىگە كېلىپ، قۇدۇق ئاغزى ئېتىلدى، قۇدۇقنىڭ تاملىرىدىن غەلىتە مەخلۇقلارنىڭ باشلىرى سوزۇلۇپ چىقىپ، ئۇلارنى چىشلىۋېلىش قەستىگە چۈشتى، لېكىن ئىسكىلىت پېرىخوننىڭ ئەپسۇنى ۋە چاقماقتەك تېزلىكى تۈپەيلىدىن ئۇلار زىيان - زەخمەتكە ئۇچرىماي قۇدۇق ئاستىغا يەتتى.

ئۇلارنىڭ پۇتلىرى قۇدۇق ئاستىغا تېگىشى، قۇدۇق ئاستى بىردىنلا چوغلىنىپ، لاۋۇلداپ ئوت يېنىشقا، ئارقىدىنلا لاۋا ئېتىلىپ چىقىشقا باشلىدى، ئىسكىلىت پېرىخون بولسا ئاجايىپ چاققانلىق بىلەن مەلىكە

دىلخۇمارنى تارتىپ، ياندىكى بىر ئاق ئەجدىھانىڭ ئاغزىغا ئۆزىنى ئاتتى، ئەمدى ئۇلار ئۆزلىرىنى بىر مۇزدىن ياسالغان ئۆي ئىچىدە كۆردى، ئۆيدىكى مۇز شىرە ئۇستىدە ھەر بىتى داستىخانچىلىك يوغان ۋە خىرىس قىلىپ تۇرغان يالماۋۇز باشلىرى نەقىشلەنگەن، قان - يىرىڭلار بىلەن بۇلغانغان بىر كىتاب تۇراتتى.

بۇ يەرگە يەتكۈچە قورقۇنچتىن ھوشىنى يوقاتقان مەلىكە دىلخۇمار تۆت تەرەپتىن ئۇرۇلۇپ، نەشتەردەك سانجىلىۋاتقان سوغۇق شامال ۋە دەسسەپ تۇرغان مۇزنىڭ تەپتىدىن ئەندىكىپ ئىسىنى تاپتى.

ئىسكىلىت پىرىخون ئەمدى ئۇنى قويۇۋېتىپ، ھاسا بىلەن كىتابقا ئىشارەت قىلىپ ئەپسۇن ئوقۇشقا باشلىدى. مەلىكە دىلخۇمارغا بولسا سۆزلىمەسلىككە ئىما قىلدى، مەلىكە دىلخۇماردا بولسا شۇ تاپتا سۆزلەش تۈگۈل بەكرەك تىنىشقىمۇ جۈرئەت يوق ئىدى.

شۇ چاغ ئىسكىلىت پىرىخوننىڭ ھاسىسى بېشىدىكى ئادەمنىڭ باش سۆڭكى زۇۋانغا كېلىپ، كىتابقا سۆزلەشكە باشلىدى:

— ئەي قۇدرىتى چەكسىز كىتاب، جاھاندىكى ئەڭ كارامەتلىك كىتاب، جاھالەتنىڭ كۈچ مەنبەسى كىتاب، ياخشىلارغا ئەجەل سىرتمىقى كىتاب، پېقىر قۇلۇڭغا جاۋاب بەر، ئادەمزات ئېلىدىن كەلگەن شاھزادە نۇرئەزىز قېنى؟ ئۇ ھازىر قەيەردە؟ نېمە ئىش بىلەن مەشغۇل؟

باش سۆڭكىدىن سادا چىققان ھامان كىتابتىكى يالماۋۇز باشلىرى قۇلاق پەردىسىنى يىرتىۋەتكۈدەك سەت چىرقىرىشىپ، سۆزلەۋاتقان باش سۆڭكىنى چىشلىۋېلىش ئۈچۈن يۇقىرىغا ئېتىلىدى. بىراق، باش سۆڭكىگە قىلدەك ئارىلىق قالغاندا كىتابنىڭ مۇقاۋىسى ئۆرۈلۈپ، ئۇلار غايىب بولدى- دە، يېڭى بەتتە قان - يىرىڭ قاينىاپ تۇرغان بىر دورداي كالپۇكلۇق چوڭ ئېغىز پەيدا بولۇپ، سۆزلەشكە باشلىدى:

— ئۇ ئالۋاستىلار شاھى، پىرىخونلار پېشۋاسى ئالۋاستىلارغا بەرپا قىلدۇرغان يەتتە تەخسىلىك تىلسىم مۇنارغا كەتتى، ئۇ مۇنارغا چىقىپ تىلسىمنى بويسۇندۇرۇش كويىدا، ھازىر مەغرىب كۆلى بويىدا يۈرۈپتۇ.

ئۇنىڭ سۆزى ئاخىرلاشقۇچە ئىسكىلىت پىرىخون مەلىكە دىلخۇمارنىڭ قولىدىن تارتىپلا ئۆزىنى بىر تەرەپكە ئاتتى، مۇز تام

قاراسلاپ يېرىلىپ، ئۇلار ئاق ئەجدىھانىڭ ئاغزىدىن چىقتى، ئەمما ئۇلارنىڭ كەينىدىن مىڭلارچە غالجىر ئىتنىڭ تەڭلا ھاۋشىغىنىدەك ئاۋاز ئاڭلىنىپ، قارداك ئاق، ئەمما ھەممە يېرى ئىغىزلار بىلەن توشقان بىر كاللا ئوقتەك ئېتىلىپ چىقتى، تۆۋەندىن بولسا گۇر قىلىپلا ئوت يېنىپ، قۇدۇق ئاستى يېرىلدى- دە، پىتىقلاپ قاياۋاتقان قىپقىزىل لاۋا كۆرۈندى. ئىسكىلىت پېرىخون بولسا مەلىكە دىلخۇمارنى سۆرەپ، كىرگەندىنمۇ تېز سۈرئەتتە يۇقىرىغا ئېتىلدى. كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە قۇدۇق ئاغزىغا يەتتى، تەخت يېرىلىپ ئۇلار چىقىۋالغان ھامان يەنە ئەسلىگە كەلدى، تەخت ئاستىدىن قاتتىق بىرنەرسە سوقۇلغاندەك بىر ئاۋاز ئاڭلىنىپ، تەخت سىلكىنىپ توختىدى. ئىسكىلىت پېرىخون ئاللىبۇرۇن يەنە ھوشىدىن كەتكەن مەلىكە دىلخۇمارنى تەخت ئالدىغا تاشلاپ، ئاندىن يۇزىگە پۈۋلىدى، مەلىكە دىلخۇمار يۇزىگە ئۇرۇلغان بەتبۇيى تىنىقتىن سەسكىنىپ ھوشىغا كېلىپ ئورنىدىن تۇردى ۋە ئىسكىلىت پېرىخونغا تەزىم قىلدى- دە:

— ھىممىتىڭىزگە كۆپ تەشەككۈر، جاھاندا سىزدىنمۇ قۇدرەتلىك يەنە بىرىنىڭ يوقلۇقىغا تېخىمۇ ئىشەندىم، دوستلىرىڭىز ئەزىز، دۈشمەنلىرىڭىز خار بولغاي، بۇ ئۆمرۈمدە تۇنجى قېتىم ھەقىقىي خەۋپ- خەتەرگە يولۇقتۇم ۋە قورقۇنچنىڭ تەمنى تېتىدىم، — دېدى پېشانىسىدىن ئۆمرىدە تۇنجى قېتىم تەپچىپ چىققان تەرنى سۈرتۈپ تۇرۇپ.

— ئاگاھ بول! — دېدى ئىسكىلىت پېرىخون، — قۇدۇق ئاستىدا كۆرگەنلىرىڭنى ئاغزىڭدىن چىقارغۇچى بولما، بولمىسا مەبۇدەم يالماۋۇز كىتابىنىڭ قارىغىشىغا كېتىپ، تاشقا ئايلىنىپ قالىسەن، ئۇنىڭ نەقەدەر خەتەرلىك ئورۇندا ئىكەنلىكىنى بىلدىڭ، مەندىن باشقا بىرسى ئۇ يەرگە كىرىشكە قادىر ئەمەس ھەم مەندىن باشقا قۇدۇق ئاستىغا ۋە مۇز ئۆيگە كىرىپ، يەنە تىنچ - ئامان چىقالىغان پەقەت سەن بىرلا، مېنى ئۆمرۈمدە تۇنجى قېتىم قەلبىمنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىغا يوشۇرۇنغان خۇشاللىق تۇيغۇلىرى ۋە ئارزۇ - ئۇمىدلىرىمنى قوزغىتىپ، خۇرسەن قىلغان تۆھپەڭنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن سېنى ئۇ يەرگە ئەكىردىم ھەم

ساق- سالامەت ئېلىپ ئەچىقتىم، ئەمدى مەندىن يەنە ياخشىلىق تەمە قىلما، يەتتە تەخسىلىك تىلسىم مۇنارنى ئالۋاستىلار شاھى، ئۇلۇغ پېشۋايىمىز بىنا قىلغانلىقى ۋە ئۇنىڭغا ھېچ نەرسىنىڭ يېقىنلىشالمايدىغانلىقى ھەم ئۇيەردە يۈز بەرگەن ئىشلار ۋە بار مەۋجۇداتلارنى مەبۇدەم يالماۋۇز كىتابتىن باشقىلارنىڭ بىلەلمەيدىغانلىقى بىر ماڭىلا ئايان، بۇگۈن يېنىغا سېنى ئېلىپ كىرگىنىم ئۇچۈن تولىمۇ غەزەپلەندى، ئەمدى خېلى ئۇزاققىچە ئۇنىڭ يېنىغا كىرىشكە جۈرئەت قىلالمايمەن، ھېلىقى ئادەمزات مەغرىب كۆلىدىكى يېگانە ئارالدا، ئۇنىڭ قەپىسىمدىن قاندىقلارچە ئازاد بولۇپ شۇ يەرگە بارغانلىقىدىن ھەيرانمەن، ھەممە جادۇگەر، پېرىخونلارنىڭ ئاتىسى شەيتان يارەم قىلدىمىكىنتاك.

— نېمىشقا بۇ ئىشنى يالماۋۇز كىتاب ئېيتىپ بەرمەيدۇ؟ — سورىدى مەلىكە دىلخۇمار.

— ئۇ پەقەت سەن بىلمەكچى بولغان ئۇچ مەسىلىگىلا جاۋاب بەردى، مەنمۇ سەن ئۇچۇن جاۋاب ئېلىش مەقسىتىدە كىرگەچكە باشقا مەسىلە كاللامغا كەلمەپتۇ، كەلگەن تەقدىردىمۇ ئۇ پەقەت ھەرقېتىم كىرگەندە ئۇچ مەسىلىگىلا جاۋاب بېرىدۇ، ئەمدى قايتىلاپ مەسىلە سوراپ كىرگۈم يوق، ئەگەر مەغرىب كۆلى تەرەپتىكى ئىشلار مېنىڭ جادۇ ئەينىكىمدە ئايان بولغان بولسىدى، ئۇ يەرگە كىرىپ يۈرمەيتتىم، بىراق مەغرىب كۆلى تەرەپنىڭ ئەھۋالى ھېچقانداق جادۇ ئەينەك ياكى باشقا كۆرسەتكۈچ ئەسۋابلاردا كۆرۈنمەيدۇ، ئىلگىرىكىدەك كۈچ - ماغدۇرۇم قالمىدى، شۇ ئەھۋالدىمۇ سېنى ئەڭ خەتەرلىك جايغا ئېلىپ كىرىپ، ساق ئەچىقالىغىنىم مېنىڭ ھەم سېنىڭ تەلىيىڭ، ئەمدى بۇ يەردىن دەرھال كەت، ھېلىقى ئادەمزاتنىڭ ئۆلدى دەپ بىل، ئۇ مەغرىب كۆلى ئەتراپىدا بولسا شەپەرەڭ پالۋانلىرىم تۇتۇپ كېلىدۇ، مەغرىب كۆلىگە تەۋەككۈل قىلىپ كىرگەنلا بولسا ئۆلگىنى شۇ، مەندىنمۇ تەلەيلىك چىقىپ، ئۇنى مەندىن بۇرۇن تېپىۋالىدىغىنىمەن، ئەگەر ئۇنى مەندىن بۇرۇن تېپىۋالساڭ، سېنىڭ بولسۇن، بىراق بۇ دېگەن خام خىيال.

— سىزنى كۆپ ئاۋارە قىلدىم، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار يەنە تەزىم قىلىپ، — ئەمدى مەن قايتاي، سىزدەك ئۇلۇغ سېھىرگەر، قۇدرەتلىك پېرىخونلار شاھى بىلەن قارشىلىشىپ، بىر ئادەمزات ئۇچۇن خەتەرگە تەۋەككۇل قىلىش ئەخمەقلىق، خەير - خوش.

— ئەمدى ئىككىنچى كۆزۈمگە كۆرۈنگۈچى بولما، — دەپ توۋلىدى ئىسكىلىت پېرىخون هاسا بىلەن ئىشارەت قىلىۋېتىپ.

شۇ هامان هاسا ئۇچىدىن دەھشەتلىك بىر قارا قۇيۇن پەيدا بولۇپ، مەلىكە دىلخۇمارنى يۆگەپ ئۇچقانچە ئاچىقىپ، قۇملۇققا تاشلىدى، ئارقىدىنلا ئاسمان كۆمتۇرۇلۇپ، يەر ئۆكتۇرۇلگەندەك گۇلدۇر-قاراسلىغان ئاۋاز ياڭراپ، يالماۋۇز بېشى قۇملۇق ئاستىغا چۆكتى. مەلىكە دىلخۇمار بېشىدىكى ئالتۇن چاچ قىسقۇچنى ئېلىپ تاشلىغانىدى، سۇمۇرغ قوشۇلغان پەيتونى هازىر بولدى، ئۇ پەيتونغا ئولتۇردى، سۇمۇرغ پەيتوننى سۆرەپ ئاسمانغا ئۆرلىدى، كەلگەن تەرەپكە قاراپ، بۇلۇتلار ئۇستىدە پەرۋاز قىلدى. شۇ ئۇچقانچە ئارىدىن ئۇچ كېچە - كۇندۇز ئۆتكەندە تۇيۇقسىز ئالدى تەرەپتىكى بۇلۇتلار دولقۇنلىنىپ، بۇلۇت ئارىسىدىن سۇغا چۇشكەن كۆلەڭگىدەك بىر سۇرەت چىقىپ كەلدى، زەرباب تون كىيىپ، ئاپئاق سەللە ئورىغان، قولىدا نۇر چېچىپ تۇرغان ئالتۇن رەڭ مۇقاۋىلىق كىتاب كۆتۇرۇۋالغان موللا - ئۆلىما كىشىنىڭ سىيماسى ئىكەنلىكى مەلۇم بولدى.

— كىمسەن؟ — توۋلىدى مەلىكە دىلخۇمار، — يولۇمنى توسۇشقا قانداق پېتىنىدىڭ؟

— هولۇقماڭ مەلىكە، — زەئىپ، ئەمما يېقىملىق بىر ئاۋاز كەلدى كۆلەڭگىدىن، — مەن مىڭ يىل مۇقەددەم ياشىغان پەرىلەر هۆكۇمدارىنىڭ ئەرۋاهى، سىزگە تاپىلايدىغىنىم، سىز ئىسكىلىت پېرىخونىنىڭ سىرلىق قەلئەسىدە كۆرگەن - بىلگەنلىرىڭىزنى كۇنلەرنىڭ بىرىدە شاھزادە نۇرئەزىز بىلەن دىدارلىشىش نېسىپ بولغاندا، ئۇنىڭغا ئېيتىپ بېرىشىڭىز كېرەك، بولمىسا جاھاندا تىنچلىق بولمايدۇ، سىزگىمۇ مەڭگۈلۈك ئەمىنلىك بولمايدۇ، ئەمما مەن بىلەن كۆرۈشكىنىڭىزنى هېچ كىشىگە تىنغۇچى بولماڭ هەم شاھزادە نۇرئەزىزنى ئىزدەپ ئاۋارە بولماڭ.

ئۇنىڭ سۆزى ئاياغلاشقۇچە بىر شامال چىقىپ، كۆلەڭگىنى تۇماندەك تارقىتىۋەتتى، مەلىكە دىلخۇمار گاڭگىراش ئىچىدە يولىنى داۋام قىلدى، ئۇ كېتىۋېتىپ بىر چاغدا ئۇچۇپ كېتىۋاتقان ئادەم يۈزلۈك شەپەرەڭگە يولۇقتى، شەپەرەڭنىڭ چوڭلۇقى ۋە بەتبەشىرىلىكىدىن كۆرگەن كىشىنىڭ تېنى شۇركۈنەتتى.

— يول بولسۇن، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار.

— پېرىخونلار شاھنىڭ ئەمرى بىلەن چارلاش ئېلىپ بېرىۋاتىمەن،— دېدى ئادەم يۈزلۈك شەپەرەك، — مەغرىب كۆلى تەرەپكە كېتىۋاتقانلار بارمۇ-يوق، پايلاۋاتىمىز.

— ئۇنىڭ ئالدىغا بارغاندا يەتكۈزۈپ قوي، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — ئەمدى ئارتۇق ئىشلارغا ئارىلاشمايمەن، ئۆمرۈمنىڭ تىنچ-خاتىرجەملىك ئىچىدە ئۆتۈشىنى خالايمەن.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ يولىغا راۋان بولدى، ئادەم يۈزلۈك شەپەرەڭمۇ ئۆز يولىغا ماڭدى.

بەشىنچى باب

گۈزەللىك شەرمـ ھايا بىلەن قوشماق

ئەمدى سۆزنى شاھزادە نۇرئەزىزدىن ئاڭلىماق كېرەك. ئۇ شۇتاپتا مەيىن شامالدا يەڭگىل دولقۇنلىنىپ، قۇياش نۇردا زۇمرەتتەك جىلۋىلىنىپ تۇرغان، چەت ـ ياقىسىغا كۆز يەتكۈسىز كەڭ بىر دېڭىزدەك كۆل بويىدا يىراق ـ يىراقلارغا نەزەر سېلىپ تۇراتتى، ئۇنىڭ يېنىدا ئۈچ باشلىق، مويىلىرى قاردەك ئاق بىر قاناتلىق شىر بولۇپ، ئۇنىڭ ئەتراپىنى چۆرگۈلەپ، يورغىلاپ يۈرەتتى.

ـ تېزرەك ئامال تاپساڭچۇ، ـ دېدى ئۇ بىر ۋاقىتتا يورغىلاشتىن توختاپ. ئاۋاز ئۇنىڭ ئۈچ بېشىدىكى ئۈچ ئېغىزدىن تەڭلا چىقىۋاتاتتى،ـ سېنى قانچىلىك زور خەتەرگە تەۋەككۈل قىلىپ، مېڭىبىر مۇشەققەتلەر ئىچىدە بۇ يەرگە ئېلىپ كەلگىنىم بىكار كەتمىسۇن، پېرىخونلار شاھى دېگەن قېرى جادۇ ھامان بۇنى بىلىپ قالىدۇ ھەم بىزنى قوغلاپ كېلىپ تۇتۇۋالىدۇ، مەن شۇ تاپتا بىر خەۋپنى سېزىۋاتىمەن.

ـ بىلدىم، ـ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز كەيپسىزلىنىپ، ـ يىراقلاردىن تۇرۇلۇپ كېلىۋاتقان قارا بۇلۇتتەك بىرنېمىلەرنى دەۋاتقانسەن، ئۇلارنى بايىلا مەنمۇ كۆرگەن.

ـ شۇنداق، ـ دېدى ئۈچ باشلىق شىر، ـ قانداق بالاغا دۇچ كېلىشىمىزنى بىلمەيمىز، تېز بىر ئامال تاپقىن.

ـ بىردەم ئاغزىڭنى يۇمساڭچۇ، ـ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ـ ھۆكۈمانىڭ ئەرۋاھى ئېيتقان ئاخىرقى بىر جۈملە سۆزنى ئەسلىيەلـ

مەيۋاتىمەن، ئۇ نېمە دېگەن بولغىيتتى، ئاۋازى بەك زەئىپ بولغاچقا ئېنىق ئاڭلىيالمىغانىدىم. توغرا، پەيغەمبەرلەرنىڭ بىرسىنىڭ ئىسمىنى تىلغا ئالغانىدەك قىلىدىغۇ دەيمەن، يەنە بېلىق..... دېگەنىدەك قولاشمىغان بىرنېمىلەرنى دېگەندەك قىلغان.

— يۇنۇس بېلىقى، كالۋا،— تووۇلىدى ئۇچ باشلىق شىر، — يۇنۇس بېلىقى دېگەندۇ.

— شۇنداق! يۇنۇس بېلىقى، — تووۇلۇندى شاھزادە نۇرئەزىزمۇ خۇشال بولۇپ.

شۇ چاغ ئۇلارنىڭ كەينى تەرىپىدىن قارا بۇلۇتتەك تۇرۇلۇپ كېلىۋاتقان بىرنېمىلەر قۇيۇندەك تېز سۈرئەتتە يېقىنلاشتى، ئەمدى ئۇلارنىڭ ئاجايىپ يوغان شەپەرەڭلەر ئىكەنلىكى مەلۇم بولدى.

— تۇۋا! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئەجەبلىنىپ! — مەن شەپەرەڭلەرنىڭ كۈندۈزى ئۇچقىنىنى كۆرمىگەن ئىكەنمەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇلار بەك يوغان مەخلۇقلار ئىكەن.

— ئۇلار دېگەن ئىسكىلىت پېرىخوننىڭ ئادەم يۈزلۈك شەپەرەڭلىرى، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر هودۇقۇپ، — ئۇلار بەك يامان نېمىلەر، تېز ئەرۋاھ هۆكۈمانىڭ يەنە نېمىلەرنى دېگەنلىكىنى ئەسلەپ، قۇتۇلۇش يولىنى تاپ.

— بىراق؟ قالغان سۆزلىرى پەقەتلا ئېسىمدە يوق، «پەقەت شۇ يۇنۇس بېلىقى» دىگەن سۆزلا ئېسىمدە قاپتۇ، — دېدى شاھزادە نۇرئېزىز .

شۇ چاغ كۆل سۈيى داۋالغۇپ، تېرىسى سېپىسلىق بىر كۈل رەڭ بېلىق سۇدىن بېشىنى چىقىرىپ:

— مېنى چاقىرىۋاتامسىلەر؟! — دېدى يېقىملىق ئاۋازدا، ئۇنىڭ چوڭلۇقى چوڭ بىر كىتتەك بار ئىدى.

— شۇنداق دېدى،— چۆچۈپ كەتكەن شاھزادە نۇرئەزىز، — ئەرۋاھ هۆكۈما ئىسمىڭنى تىلغا ئالغاندەك قىلىۋىدى.

— ئۇ «يۇنۇس بېلىقى !» دەپ ئۇچ قېتىم چاقىرىڭلار دېگەن

بولغيتتى، ـــ دېدى چوڭ بېلىق.

ـــ شۇنداق، شۇنداق دېگەنـدەك قىلغـان، بىـز كۆلـدىكى يېگـانە ئارالغا بارماقچىدۇق، لېكىن ئەرۋاھ ھۆكۈما بىزنىڭ ئۇچۇپمۇ ياكى ئۈزۈپمۇ بارالمايدىغىنىمىزنى ئېيتقان، ئاندىن ئىسمىڭنى تىلغا ئالغان.

ـــ بەلكىـم «يۇنـۇس بېلىقـى! دەپ ئـۈچ قېـتىم چاقىرسـاڭلار ئـۇ چىقىپ سىلەرنى ئارالغا يەتكۈزۈپ قويىدۇ» ، ـــ دېـگەن بـولغيتتى، ـــ دېدى يۇنۇس بېلىقى.

ـــ ئاز گەپ قىلىپ بىزنى نىجاتلىق يولىغا باشـلا! ـــ دېـدى ئـۈچ باشلىق شىر تاقەتـسىزلىنىپ، ـــ ئـادەم يۈزلـۈك شـەپەرەڭلەرگە تۈتۈلـۈپ قالمايلى يەنە.

شۇ چـاغ ئـادەم يۈزلـۈك شـەپەرەڭلەر ئۇلارنـىڭ قەسـتىدە گـاھىلىرى ئاغزىدىن ئـوت، گـاھىلىرى سـۇ، گـاھىلىرى تـۈتەك پۈركـۈپ، گـاھىلىرى شۇنىڭغان چىقىرىپ، قار ـ مۇز ياغدۇرۇپ يېقىنلاپ كېلىشتى.

ـــ تېز ئاغزىمغا كىرىۋېلىڭلار، ـــ دېـدى يۇنـۇس بېلىقـى غـاردەك ئاغزىنى ئېچىپ، ـــ سىلەرنى ئارالغا تىنچ ـ ئامان يەتكۈزۈپ قويىمەن.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئۇنىڭ ئاغزىغا سەكرىدى، ئارقىدىن ئـۈچ باشـلىق شـىرمۇ سـەكرىدى، يۇنـۇس بېلىقـى دەرھـال ئـاغزىنى يۇمـۇپلا، كەينىگە بۇرۇلۇپ، بېشىنى يېرىمىغىچە سـۇدىن چىقىرىۋالغـان ھالىتىـدە ئـۈزۈپ كەتتـى، ئـادەم يۈزلـۈك شـەپەرەڭلەر بولـسا ئـۇنى قـوغلاپ كـۆل ئاسـمىنىغا ئۇچـۇپ كېلىـشتى، يېتـىشۈپلىپ يۇنـۇس بېلىقنـى تۇتـۇش ئۈچۈن تۆۋەنگە شۇڭغۇپ، چاڭگـال سوزۇشـقاندا، كـۆل يۈزىـدە بـىردىنلا دەھـشەتلىك دولقـۇنلار پەيـدا بولـۇپ، ئاجايىـپ ـ غارايىـپ سـۇ مەخلۇقـاتلىرى ئوقچـۇپ چىقـىشتى ـ دە، ئـۇلارنى چـىشلەپ ئەكىرىـپ كېتىشتى، كـۆل ئاسمىنىغا ئۇچۇپ كەلگەن ئادەم يۈزلۈك شـەپەرەڭلەردىن بىرىمۇ ئامان قالمىدى، پەقەت سەپتىكى ئەڭ كەينىدە سـۆرىلىپ قېلىـپ، تېخى قىرغـاقتىن ئايرىلمىغـان بىـر چـولاق شـەپەرەڭلا تەلىيـى ئوڭـدىن كېلىپ ئامان قالدى ـ دە، ئالاقزادىلىك بىلەن دەرھال كەينىگە ياندى.

يۇنۇس بېلىقى ئاجايىپ تېز سـۈرئەتتە ئـۈزۈپ كەتتـى، بىـر ۋاقىتتـا كـۆل سۈيى مەۋج ئۇرۇپ، دولقۇنلار سوقۇلۇپ تۇرغان بىر قىيا تـاش ئـارال

يېنىغا كېلىپ، بېشىنى سۇدىن پۈتۈن چىقىرىپ، ئاغزىنى ئېچىپ تۇردى، كۆل سۈيىنىڭ قىيا تاشقا شارىلداپ ئۇرۇلغاندىكى دەھشەتلىك ئاۋازى يۇنۇس بېلىقنىڭ ئاغزى ئىچىدە بۇرۇقتۇرما بولۇپ، هوشىدىن كەتكەن شاهزادە نۇرئەزىز بىلەن ئۈچ باشلىق شىرنى هوشىغا كەلتۈردى.

— تېز ئۈستۈمگە مىنىۋال، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر، — يۇنۇس بېلىقى ئاغزىنى يۇمۇۋالماستا چىقىپ كېتەيلى، ئارالغا يېتىپ كەپتۇق.

شاهزادە نۇرئەزىز دەرهال ئۈچ باشلىق شىرغا مىندى، شىر قاناتلىرىنى هەربىكەتلەندۈرۈپ، يۇنۇس بېلىقنىڭ ئاغزىدىن ئۇچۇپ چىقتى- دە، ئارالنىڭ گىرۋىكىگە قوندى، شۇئان ئارالنىڭ گىرۋىكىدىن ئاسمان - پەلەك ئوت يالقۇنى كۆتۈرۈلۈپ، ئۇلارغا ئوت ئەجدىهاسىدەك ياماشتى، ئۈچ باشلىق شىر دەرهال بىر بېشىدىن سۇ پۈركۈگەندى، ئوت ئۆچتى.

— خۇداغا شۈكرى، — دېدى شاهزادە نۇرئەزىز، — هەر هالدا سېنىڭ بولۇپ قالغىنىڭ.

— بۇنداق قەدەمدە بىر خەتەرگە دۇچ كېلىدىغان سەپەردىن بەك بىزار بولدۇم، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر غۇدۇراپ.

— كەچۈرگىن، — دېدى شاهزادە نۇرئەزىز كۈلۈپ، — سېنى كۆپ ئاۋارە قىلىۋەتتىم، يەتتە تەخسىلىك تىلسىم مۇنار قېشىغىمۇ كېپ قاپتۇق، ئەنە قارا، تۈتەك - تۇمانلار ئارىسىدىن غىل - پال كۆرۈنۈپ تۇرغان مۇنار شۇ بولسا كېرەك.

ئۈچ باشلىق شىر بېشىنى كۆتۈرۈپ قاردى، ئارال ئاسمىنىنى قاپلىغان تۈتەك - تۇمانلار ئىچىدە خۇددى يەتتە تەخسىلىك شامدانغا ئوخشايدىغان بىر مۇنار قەد كۆتۈرۈپ تۇراتتى، ئۇنىڭ بۇلۇت - تۇمانلار قوينىغا تېشىپ كىرىپ كەتكەن ئۈستى تەرىپىگە نېمىلەر ئورۇنلاشقىنىنى بىلگىلى بولمايتتى، مۇنارنىڭ ئۆزى غايەت زور ۋە ئېگىز تۈۋرۈك بولۇپ، يانلىرىدىن شاخ - پۇتاقتەك يەتتە قول سوزۇلۇپ چىقىپ، هەربىر قولغا بىر چوڭ تەخسە تۇتقۇزۇلغانىدى، ئەڭ تۆۋەندىكى قولغا تۇتقۇزۇلغان تەخسىمۇ يەر يۈزىدىن ئالاهازەل نەچچە مىڭ غۇلاچ ئېگىزلىكتە بولۇپ قالغانلىرى بىر - بىرىدىن شۇنچىلىك ئارىلىقتا ئېگىزلىكتە ئىدى،

چىقىدىغانغا نە بىر پەلەمپەي، نە بىر شوتا يوق، ئۇچۇپ چىقىشتىن باشقا ئىمكان يوق ئىدى.

— مۇنارغا يېقىنلاشقۇم يوق دېدى، — ئۈچ باشلىق شىر يەنە غۇدۇراپ، — ئۇنىڭغا نېمە بالايىئاپەتلەر يوشۇرۇنغىنىنى كىم بىلسۇن.

— قورققان بولساڭ مۇشۇ يەردە قال ياكى يۇنۇس بېلىقى يەنە سېنى كۆلنىڭ گىرۋىكىگە ئاپىرىپ قويسۇن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — خەتەرگە مەن بىلەن تەڭ تەۋەككۈل قىلىشىڭ ھاجەتسىز، چۈنكى بۇ مېنىڭ ئىشىم.

— مېنى تېرىكتۈرمە، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر رەنجىگەندەك، — سەن مېنى قورقۇنچاق ھەم دوستىنى خەتەرگە دۇچ كەلگەندە تاشلاپ قاچىدىغان نامەرد دېمەكچىمۇ، مەن تېخى سەندىن ئايرىلىشنى ئويلاپ باقمىدىم، مېنىڭسىز مۇنارغا چىقىش تۇگۈل، يېقىنلاشىمۇ مۇمكىن ئەمەس.

— توغرا ئېيتتىڭ دوستۇم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز كۈلۈپ، — مۇشۇ كەمگىچە دوستلىرىم شاراپىتىدىن تىنچ - ئامان تۇرۇپتىمەن، سەن بولغاچقىلا قەپەستىن قۇتۇلۇپلا قالماي، نىشانغا يېقىنلىشىشقا ئىمكان بولدى، يەنە شۇنداق ئەسقاتىدىغىنىڭغا ئىشىنىمەن.

— بولدى، قۇرۇق گەپنى قويۇپ ماڭايلى، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر ئويناقشىپ، — مېنى تولا غۇدۇرايدىكەن دەپ قوغلۇۋەتمىسەڭلا ئاخىرغىچە سەن بىلەن بىللە بولىمەن.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچ باشلىق شىرغا مىندى، ئۈچ باشلىق شىر بىر سەكرەپلا مۇنار قېشىغا چۈشتى، ئەمما بۇ يەردە مىغىلدىشىپ يۈرگەن ھېسابسىز يىلان - چايانلار ئۇنىڭغا خىرىس قىلدى. ئۈچ باشلىق شىر قاناتلىرىنى ھەربىرىنى ئۈچۈپ كەتتى، ئۇچۇپ كېتىۋېتىپ بىر بېشىدىن ئوت پۈركۈگەنىدى، تۆۋەندىكى گېزەندىلەرنىڭ بىرى قالماي يوقىلىپ، ئۇرنىدا بىر دۆۋە كۈل قالدى، زەھەرلىك تۈتەك - تۈمان پەيدا بولدى، ئۈچ باشلىق شىر ئەمدى يەنە بىر بېشىدىن شامال چىقاردى، شامال بارغانسېرى كۈچىيىپ، بورانغا ئايلاندى- دە، كۈل ۋە تۈتەك - تۈمانىنى ئۇچۇرۇپ كەتتى.

ـــ كارامىتىڭ قالتىس- ده، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.
ـــ ماختىغىنىڭغا رەھمەت، ـــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر، ـــ ئەمدى نېمە قىلىمىز؟
ـــ بىرىنچى تەخسە ئۇستىگە ئۇچۇپ چىقىپ، نېمە كارامەتلەر بارلىقىنى كۆرىمىز، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.
ئۇچ باشلىق شىر دەرھال تىلسىم تەخسە مۇنارىنىڭ ئەڭ تۆۋىنىدىكى بىر قول تۇتۇپ تۇرغان تەخسىنى كۆزلەپ يۇقىرى ئۇچتى. شۇئان ئۇستى تەرەپتە سان - ساناقسىز قارا قاغىدەك قۇشلار پەيدا بولۇپ تۆۋەنگە شۇڭغۇدى، ئۇلار يېقىنلاشقاندا بۇركۇت باشلىق قاناتلىق شىرلار ۋە شىر باشلىق بۇركۇتلەر ئىكەنلىكى مەلۇم بولدى، بۇركۇت باشلىق شىرلارنىڭ تۇمشۇقى پولاتتىن ئىدى، شىر باشلىق بۇركۇتلەرنىڭ قانلىق ئېغىزلىرىدا خەنجەردەك چىشلار سوغۇق يالتىرايتتى، ئۇلار ھەممىسى تەڭلا خىرىس قىلدى، شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال مىسران قىلىچى بىلەن تاقابىل تۇردى، بىراق ئۇلاردىن بىرى چېپىلسا ئىككى بولۇپ، ئىككىسى چېپىلسا تۆت بولۇپ كۆپىيىۋەردى، ئاخىر ئۇچ باشلىق شىر تاقەتسىزلىنىپ، بىر بېشىدىن ئوت، بىر بېشىدىن سۇ پۇركۈدى، يەنە بىر بېشىدىن كۈچلۈك شامال چىقاردى، غەلىتە قۇشلارنىڭ بەزىلىرى ئوتتا ئۆلدى، بەزىلىرى قانىتى ھۆل بولۇپ ئۇچالماي تۆۋەنگە مولالاق ئاتتى، بەزىلىرىنى شامال ئۇچۇرۇپ كەتتى، شامالدا كۆل يۈزىگە بېرىپ قالغانلىرىنى سۇ مەخلۇقاتلىرى ئوقچۇپ چىقىپ يېۋەتتى. شۇنداق قىلىپ، تېزلا ھەممىسى يوقالدى، ئۇچ باشلىق شىر ئەمدى توسالغۇسىز ئۇچۇپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى تىنچ - ئامان تىلسىم مۇنارىنىڭ ئەڭ تۆۋىنىدىكى بىرىنچى گىگانت قول تۇتۇپ تۇرغان تەخسىگە ئېلىپ چىقتى.

شاھزادە نۇرئەزىز بۇ يەردە قاردەك ئاق فارفۇر خىشلاردىن قوپۇرۇلغان ۋە قاردەك ئاق ئېسىل تاشلار بىلەن بېزەلگەن بىر چوڭ گۈمبەزلىك سارايىنى كۆردى، ساراي گۈمبىزىنىڭ قۇببىسىدە تۆپتەك يوغان بىر تال ئاق گۆھەر نۇرلىنىپ تۇراتتى، ساراي ئالدىدا قاردەك ئاق ئەتىرگۈللەر ئېچىلىپ تۇرغان بولۇپ، گۈللەرنىڭ غول، ياپراقلىرىمۇ ۋە

گۈل كۆچەتلىرى تىكىلگەن تۇپراقمۇ ئاق ئىدى، گويا ھەممىسى ئاق فارفۇردىن ئاپىرىدە قىلىنغانىدى، بۇ يەردە ئاقتىن باشقا رەڭدىكى نەرسىنى تېپىش مۇمكىن ئەمەستەكلا قىلاتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ھەيرانلىق نەزەرى بىلەن ئەتراپقا نەزەر سېلىۋېتىپ، بىردىنلا ئۈچ باشلىق شىرنىڭ مىت قىلمايى، تاشتەك قېتىپ قالغىنىنى ھېس قىلدى، ئۈچ باشلىق شىر پۇتى تەخسە يۈزىگە تېگىشى بىلەنلا ئاق فارفۇر شىرغا ئايلىنىپ قالغانىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچ باشلىق شىر ئۈچۈن ئېچىندى. بىراق، نېمە ئامال، ئۇ ئەمدى ئۆزىمۇ تۆۋەنگە چۈشكەن ھامان شۇنداق ئاقىۋەتكە قالىدىغىنىغا كۆزى يەتتى- دە، يەرگە چۈشمەي قويىنىغا قول سېلىپ، رەڭگارەڭ گۆھەرلەر بىلەن بېزەلگەن ئالتۇن رەڭلىك كۆن مۇقاۋىلىق بىر كىتابنى ئالدى، كىتابتىن يېقىملىق مۇزىكا ئاۋازى كەلدى.

شاھزادە نۇرئېزىز كىتابنىڭ بىرىنچى بېتىنى ئاچتى، شۇ ھامان مۇزىكا توختاپ:

— ئارامىمنى بۇزۇپ، شۇنداق ياخشى مۇزىكىدىن بەھرە ئېلىشىمغا دەخلى يەتكۈزدۈڭ، — دېگەن رەنجىشلىك ئاۋاز كەلدى.

— كەچۈرگىن! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز مۇلايىملىق بىلەن، — يول كۆرسىتىشىڭگە موھتاجمەن، ماڭا ياردەم قىل.

شۇئان كىتابنىڭ بەت يۈزىدە بىر سۈرەت زاھىر بولۇپ، بارا - بارا روشەنلەشتى، ئاخىر بېشى ئالمىدەك، بويىنى ساپاقتەك، بويى بىر غېرىچ كېلىدىغان، يۈلتۇز باشلىق يېشىل بۆك، يۈلتۇز سۈرەتلىك قىزىل چاپان، يۈلتۇز سۈرەتلىك قىسقا بوغما ئىشتان كىيىپ، پۇتلىرىدا زىيادە ئۇزۇن ئالتۇن رەڭلىك كەشنى سۆرەلتىۋالغان بىر قورچاق بالا پەيدا بولدى، ئۇنىڭ قولىدا بويى بىلەن تەڭ بىر كاناي بار ئىدى .

ئۇ كانايىنى دۇربۇن ئورنىدا كۆزىگە تۇتۇپ، سارايىنى ئۇزاققىچە كۆزەتتى، ئاندىن:

— خەتەرلىك، خەتەرلىك، ئىچىدە ئاق دىۋىنى كۆردۈم، گۈل شەكىللىك تەختنى كۆردۈم، ئىسكىلىت يېنىدا ئاق كىيىملىك پەرىزاتنى كۆردۈم، پەرىزاتنىڭ قورسىقىدا بىر ئاچقۇچنى كۆردۈم، — دېدى

ئەنسىزلىك بىلەن.

— يەنىچۇ؟ — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— كۆرەلمىدىم، — دېدى قورچاق بالا، — قالغىنىنى كىرسەك بىلىسەن.

شۇ سۆزدىن كېيىن ئۇ كىتابنىك ئېچىلغان بېتىدىكى زەن قويۇپ قارىمىسا بار - يۇقلۇقىنى بىلگىلى بولمايدىغان سۇ بويىق رەسىمەك بىر ئۆيگە كىرىپ كەتتى، كىتاب يېپىلىپ يەنە ھېلىقى يېقىملىق مۇزىكا ئاۋازى ياڭراشقا باشلىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز كىتابنى قويىنىغا تىقىپ، قىلىچىنى قولىغا ئالدى، ئۇچ باشلىق شىر ئۇستىدىن يەرگە چۈشمەكچى بولدى، لېكىن يەنە خاتىرجەمسىزلىنىپ توختاپ قالدى، شۇئان قويىنىدىكى كىتابتىن كانايىنىك دۇت - دۇت قىلىپ چېلىنغان ئاۋازى ئاڭلىنىپ، نېرىدىكى سارايىنىك ئىشكى جالاقسىدە ئېچىلىپ كەتتى، ئارقىدىنلا بىر شامال كېلىپ، ئۇنى ئۇچۇرۇپ ساراي ئىشكىدىن ئەكىرىپ تاشلىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز سارای ئىچىگە نەزەر سالدى، ئۇدۇلىدا بويى ئۆزىدىن ئۇچ ھەسسە ئېگىز، قار ھەيكەلدەك ئاق بىر دىۋە قولىدا بويى بىلەن تەڭ بىر گۈرزىنى تۇتۇپ، يېنىدىكى گۈل شەكىللىك تەخت ئۇستىدە بوردەك ئاقرىپ ياتقان ئىسكىلىت ئۇستىخانغا مېھرى بىلەن قاراپ تۇراتتى. تەختىنىڭ يەنە بىر تەرىپىدە بولسا قاردەك ئاق يىپەك كىيىملەرگە ئورانغان نازاكەت بېغىنىڭ نازۇك نىھالى، ئاي يۈزلۈك بىر پەرى جىلۋە - ناز بىلەن كۈلۈمسىرەپ تۇراتتى. ئۇنى كۆرگەنلەرنىڭ ۋۇجۇد ئالتۇنى ئىشتىياق ئوتىدا سىمابتەك ئېرىپ كېتەيلا دەپ قالاتتى.

مەرھابا! — دېدى دىۋىمۇ، پەرىزاتمۇ تەڭلا، — تىلسىم قەسرىمگە قەدەم قويغىنىڭغا مەرھابا!

شاھزادە نۇرئەزىز بىرىنىڭ ھاۋا گۈلدۈرلىگەندەك قورقۇنچلۇق، يەنە بىرىنىڭ مۇزىكىدەك يېقىملىق ئاۋازىنى ئاڭلاپ، قايسىسىغا ئاۋۋال سالام بېرىشنى بىلەلمەي تۇرۇپ قالدى.

— سەن ماڭا سەت - چىرايلىقنى ئايرىپ بەر! — دېدى ئاق دىۋە يەنە گۈركىرەپ، — توغرا ئايرىپ بەرسەڭ مۇكاپاتىنى كۆرسەن، خاتا

ئايرىپ قويساڭ جازاسىنى تارتىسەن.

— ئەلۋەتتە توغرا ئايرىشقا تىرىشمەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز دادىللىق بىلەن.

— قارا، سۆيۈملۈكۈم شاھزادە! — دېدى ئاق كىيىملىك پەرىزات خويمۇ مۇلايىم ۋە يېقىملىق ئەلپازدا، — مانا بۇ تەخت ئۈستىدىكى قۇرۇق ئىسكىلىت بىلەن ماڭا قاراپ، قايسىمىز چىرايلىق، شۇنى ئايرىپ بېرىسەن.

ئۇ شۇنداق دەپ ھاياسىزلىق بىلەن كۆز قىسىپ جىلمايدى، نازـ كەرەشمە بىلەن ئاق يىپەك كىيىملىرىنى سىلكۈتتۈپ، يېرىم يالىڭاچ بولدى. قاشتاشتەك سۈزۈك ۋە سىلىق، تولغان بەدەنلىرىنى كۆز ـ كۆز قىلدى، بىراق تەخت ئۈستىدىكى ئىسكىلىت بولسا مىتمۇ قىلىپ قويمىدى، ئەمما بىر ئاق چۈمبەل ئىسكىلىتنىڭ ئۈستىگە يېپىلىپ قالدى.

— سىزنى «چىرايلىق» دېيىشكە تىلىم بارمايدۇ، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز پەرىزاتقا يىرگىنىش بىلەن قاراپ، — شۇ تۇرقىدا تەخت ئۈستىدىكى ئىسكىلىت بولسىمۇ سىزدىن چىرايلىق.

شۇئان پەرىزاتنىڭ رەڭگى ـ رۇخسارىدىكى گۈزەللىك نۇرى ئۆچۈپ خۇنۇكلەشتى، ئارقىدىنلا سەت چىرقىراپ، بەتبەشىرە ئالۋاستىغا ئايلىنىپ قالدى، تەخت ئۈستىدىكى ئىسكىلىت بولسا ئاق پەرەنجىگە ئورانغان دېۋە قىزغا ئايلاندى.

ئاق دېۋە قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپ، شاھزادە نۇرئەزىزغا چاڭگال سىلىشقا ئۇرۇنۇۋاتقان ئالۋاستىغا گۈرزە ئۇردى، ئالۋاستى «ئاھ!» تارتقىنىچە قان قۇسۇپ يىقىلىپ ،جىسمى «لاپپىدە» يانغان ئوت ئىچىدە قېلىپ، تېزلا كۆيۈپ، بىر سىقىم كۈلگە ئايلاندى، كۈل ئىچىدە بىر تال ئالتۇن ئاچقۇچ سەكرەشكە باشلىدى.

— ئۇنى تۇتۇۋال! — دېدى ئاق دېۋە، — قېچىپ كەتسە تاپالمايسەن.

شاھزادە نۇرئەزىز ئاچقۇچقا تاشلاندى، ئاچقۇچ چېكەتكىدەك سەكرەپ قېچىپ، تۇتۇق بەرمىدى. ئاق دېۋە دەرھال بىر ئاق خورازغا ئايلىنىپ ئالتۇن ئاچقۇچنى قوغلاپ يۈرۈپ، ئاخىر بىر چوقۇشىدىلا

تۇتۇۋالدى، ئاندىن يەنە ئەسلىگە كېلىپ، ئالتۇن ئاچقۇچنى شاھزادە نۇرئەزىزغا بەردى- دە:

ــ ساراي ساڭا قالدى، ــ دېدى مۇلايىملىق بىلەن، ــ مەھبۇبەمنى قۇتۇلدۇرۇۋالغىنىڭغا رەھمەت، ئېزىنتقۇ ئالۋاستى ئازدۇرۇپ كېتەرمىكىن دەپ ئەنسىرىۋىدىم، ئەزىمەت ئىكەنسەن، مەھبۇبەم تىلسىم بىنا قىلىنغاندا ئىسكىلىتقا ئايلاندۇرۇلۇپ، تىلسىمدىكى بىر مۇئەككەل قىلىنغان، تا ھازىرغىچە ھېچكىم ئۇنى «چىرايلىق» دېمىگەن، شۇ سەۋەبلىك ئۇمۇ تىلسىمدىن ئازاد بولالماي، بىز بۇ يەردىن كېتەلمىگەن، ئەمدى كېتىمىز، نەسىھەتىم، كۆپ ئېھتىيات قىل، كۆزۈڭگە ئىشەنمە، كۆڭلۈڭگە ئىشەن.

ــ چۈشەندىم، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ بولسا سىرتتا فارفۇر ھەيكەلگە ئايلىنىپ قالغان ئۇچ باشلىق شىرىمنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ بەرسەڭ، سەندىن مىننەتدار بولاتتىم.

ــ تىلسىمنى بويسۇندۇرساڭ ئەسلىگە كېلىدۇ، ــ ئۇ شۇنداق دەپلا ئاق دۇمە مەھبۇبىنىڭ قولىدىن تارتىپ ئاق قۇيۇنغا ئايلىنىپ، ساراي ئىچىدە بىر پىرقىرىۋېتىپلا ئىشىكتىن غۇيۇلداپ چىقىپ كەتتى، ئىشىك ئۇلار چىقىپ كەتكەندىن كېيىن ئاستا - ئاستا كىچىكلەپ يوقاپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ساراي ئىچىگە يەنە نەزەر سالدى، ساراي ئىچىدىكى جاھازلار ھەممىسى ئاق فارفۇردىن ياسالغان بولۇپ، سوغۇق نۇر چېچىپ تۇراتتى. نە بىر ئىشىك ياكى بۇ سارايدىن چىقىدىغانغا نە باشقا يولمۇ يوق ئىدى، تۆت تامۇ فارفۇردىن بولۇپ، ھەر تامدا بىردىن پۈتۈن - پۈتۈن خرۇستال ئەينەك سېلىنغان دېرىزە بار ئىدى، بۇ دېرىزىلەرنى چېقىۋەتمىگۈچە ئېچىلمايدىغاندەك قىلاتتى. دېرىزە سىرتىدا بولسا، پاختەكتەك، پاختەكتەك قار ئۇچقۇنلىرى لەپىلدەپ چۈشۈۋاتقان كۆرۈنۈش زاھىر بولۇپ تۇراتتى، شاھزادە نۇرئەزىز سىنچىلاپ قارىغانىدى، ھەربىر قار ئۇچقۇنىدا بىردىن ئۆزىنى مەسخىرە قىلىپ كۈلۈۋاتقاندەك چىراينى كۆردى، تۇرۇپلا قار ئۇچقۇنلىرى يەنە ئاق گۈللەرگە ئايلاندى، ئەمما ھەر گۈلنىڭ ھەربىر تال گۈل بەرگىدە بىردىن

كۈمۈش رەڭلىك چايان بار ئىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز تېنى شۇركۈنۈپ، دېرىزە تۈۋىدىن نېرىغا كەتتى، ئاچقۇچنى نېمىگە ئىشلىتىدىغانلىقىنى بىلمەي تېڭىرقاپ قالدى، قۇلاق تۈۋىدە ھېلى بىرسىنىڭ قورقۇنچلۇق سەت كۈلكىسى ياڭرىسا، ھېلى بىرسىنىڭ دەھشەتلىك چىرقىرىشى ئاڭلاندى، ئۇنىڭ مېڭىسى زىڭىلداپ كەتتى، ئۇ بۇنداق تۇرۇۋەرسە ئەقلىدىن ئازىدىغانلىقىنى ھېس قىلىپ، فارفۇر تامنى چېقىۋېتىپ، يول ئېچىپ چىقىپ كەتمەكچى بولدى- دە، ئۆيدىكى جاھازلاردىن بىرسىنى ئېلىپ تامغا ئاتتى، ئەمما ئېتىلغان نەرسە تامغا تەگمەن بولسىمۇ، تېۋىشسىزلا قاڭقىپ كېلىپ ئەسلىدىكى ئورنىغا چۈشتى، نە تامدا، نە شۇ ئېتىلغان جاھازدا چېكىتچىلىكىمۇ ئىز قالمىدى ياكى دەز كۆرۈنمىدى. شاھزادە نۇرئەزىز ئامالسىز ساراي تېمىنى چېقىپ چىقىپ كېتىش نىيىتىدىن يېنىپ، ھەربىر بۇلۇڭ، ھەربىر جابدۇقلا زەن قويۇپ قاراپ بېقىشنى لايىق تاپتى.

— مانا، — دېدى ئۇ ئاق ئەتىرگۈللەر چىلانغان ئاق فارفۇر گۈلدان قويۇلغان ئاق فارفۇر شىرەنى ئايلىنىۋېتىپ، — شىرە ئۈستىدە ئاچقۇچ تۆشۈكىدەك بىر يېرىقچىنى كۆردى.

ئۇ ئاچقۇچنى شۇ يېرىقچىگە سېلىپ، سىناپ باقماقچىمۇ بولدى. بىراق، يەنە ئاق دىۋىنىڭ «كۆزۈڭگە ئىشەنمە، كۆڭلۈڭگە ئىشەن» دېگەن ئاگاھلاندۇرۇشىنى ئېسىگە ئېلىپ توختىۋالدى، ئىككىنچى قېتىم قارىغانىدى، يېرىقچە چوڭىيىپ، سىرلىق ھىجىيىپ تۇرغان ئالۋاستى چىراي كۆرۈندى - دە، ئارقىدىنلا بىركىچىك يالماۋۇز بېشى ئوقتەك ئېتىلىپ چىقىپ، ئۇنى چىشلۇۋېلىشقا تاسلا قالدى. شاھزادە نۇرئەزىز چاققانلىق بىلەن ئامان قالدى، يالماۋۇز بېشى بولسا بەك كۈچەپ ئېتىلغانلىقى ئۈچۈن، بوينى ئۇزۇلۇپ كېتىپ ،توككىدە يەرگە چۈشتى - دە:

— خەپ توختا، خەپ توختا! — دەپ توۋلىغىنىچە ئېرىپ، ئاق سۇيۇقلۇققا ئايلىنىپ كەتتى، شىرەدىكى يېرىقچىدىنمۇ قان چېقىپ توختاپ قالدى .

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى تەخت يېنىغا بارىدى، تەخت ئەتىرگۈل

شەكلىدە ياسالغان بولۇپ، ئىككى تەرىپىدە بىر جۈپ چوڭ يوپۇرماق قايرىلىپ تۇرغان ئەگمەچ شاخ ئۇستىدە ئىدى .

ئۇ تەختىنىڭ ئەتراپىنى ئايلىنىپ كۆردى، شۇ چاغ قولىدىكى ئالتۇن ئاچقۇچ قۇتۇلۇشقا ئۇرۇنۇپ، بەكلا تىپىرلاپ كەتتى.

«ئاچقۇچنى ئىشلىتىدىغان ئۇرۇن مۇشۇ تەختە بولسا كېرەك ئويلىدى» شاھزادە نۇرئەزىز، «ئاق دىۋە مەھبۇبىنى تىلسىمدىكى بىر مۇئەككەل دېگەندەك قىلغان، ئېھتىمال ئۇ مۇشۇ تەختنى بىكاردىن بېسىپ ياتمىغان بولغىيتتى.»

خۇددى ئۇنىڭ ئويىنى ئىسپاتلىغاندەك گۈل شەكىللىك تەخت ئۆزلۈكىدىن سۈرۈلۈپ، ئۇ توسۇپ تۇرغان كىچىككىنە بىر ئىشىك ۋە ئىشككە سېلىنغان قۇلۇپ زاھىر بولدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئاچقۇچنى سالاي دەپ بولۇپ يەنە توختۇالدى، چۈنكى بايا تىندىن بېرى تىپىرلاپ جىم تۇرمىغان ئاچقۇچ ئەمدى تىنچلىنىپلا قالغانىدى.

— ياق! — دېدى ئۇ شۇرلاپ،— بۇ ئەمەس. شۇنداق دېيىشى هامان قۇلۇپ بىردىنلا ئەجدىها بېشىغا ئايلىنىپ، شاھزادە نۇر ئەزىزغا شىددەت بىلەن ئېتىلدى، ئەمما ئۇ چاققانلىق بىلەن ئۆزىنى قاچۇردى، ئەجدىهانىڭ بېشىمۇ ئۇنى چىشلىيەلمەي ئۈزۈلۈپ يەرگە چۈشۈپ ئېرىپ غايىب بولدى. شاھزادە نۇرئەزىز ئەجدىهانىڭ بېشى چۈشكەن يەردە مۇرەككەپ نەقىشلەر ئارىسىغا يوشۇرۇنغان بىر سىرلىق قۇلۇپنى غەل - پاللا كۆرۈپ قالدى، ئاچقۇچ ئەمدى شىددەت بىلەن تىپىرلاپ قېچىشقا ئۇرۇندى.

— تاپتىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى ئىشەنچ بىلەن، — دەل شۇ قۇلۇپ.

ئۇ ئاستا قۇلۇپقا يېقىنلىدى، قۇلۇپتا ئۆزگىرىش بولمىدى، ئېھتىيات بىلەن ئاچقۇچنى قۇلۇپقا سالماقچى بولدى، ئەمما تۇيۇقسىزلا قۇلۇپ تۆشۈكى قانلىق ئېغىزغا ئايلىنىپ، هاپ قىلىپلا ئاچقۇچنى يۇتۇۋالدى، شاھزادا نۇرئەزىز چۆچۈپ قولىنى تارتىۋالدى، قولى ئاچقۇچ سۇغۇرۇلۇپ چىققاندا بىرئاز سۈرۈلۈپ كەتكىنىنى ھېسابقا ئالمىغىنىدا ھېچنېمە بولمىدى، قۇلۇپتىن بولسا ئاچقۇچنى چاينىغاندىكى غۇچۇرلىغان ئاۋاز ۋە

بىرىنىڭ ئازابلىق ناله - پەريادى ئاڭلاندى. بىرئازدىن كېيىن غۇچۇرلىغان ئاۋازمۇ، ئازابلىق ناله - پەريادمۇ توختاپ، قۇلۇپ تىنچلاپ قالدى- ده، ئۆزلۈكسىز شالاققده ئېچىلىپ كەتتى، شۇ هامان گۈلدۇر- قاراسلىغان بىر سادا ياڭراپ، سارايدىن ئاستىغا چۈشىدىغان پەلەمپەيلىك بىر يولنىڭ ئىشكى ئېچىلدى.

— مەرهابا! — شۇنداق يېقىملىق سادا كەلدى ئىشكتىن.

شاهزاده نۇرئەزىز ئېهتىيات بىلەن پەلەمپەيگە قەدەم باستى، پەلەمپەي تۈيۇقسىزلا تۆۋەنلەپ، ئۇ پەلەمپەي ئاستىدىكى گۆردەك قاراڭغۇلۇققا موللاق ئېتىپ چۈشكىلى تاس قالدى، دەرهال پەلەمپەينىڭ گىرۋىكىنى تۇتۇپ ئولتۇرۇۋالدى، ئۈستىدىكى ئىشىك يېپىلىپ قالغىنى ئۈچۈن زۇلمەت قاراڭغۇلۇققا كىرىپ قالغاندەك بولدى، ئىككى يانىدىن كىملەردۇر ئۇنى تارتقۇشلاشقا، كىملەردۇر چاقىرىشقا باشلىدى. دەهشەتلىك چىرقىراشلارمۇ، يېقىملىق ئاۋازلارمۇ، بىرلىرىنىڭ قاقاقلاپ كۈلۈشلىرىمۇ، يەنه بىرلىرىنىڭ هۆركىرەپ يىغلاشلىرىمۇ، كىملەرنىڭدۇر تەهدىتلىرىمۇ، يەنه كىملەرنىڭدۇر يېلىنىش - يالۋۇرۇشلىرىمۇ ئاڭلاندى. ئەمما، ئۇ بارغانسېرى تۆۋەنلەپ چۈشۈۋاتقان پەلەمپەيدىن سىلجىمىدى، كۆڭلىده بىرى:

— مىدىرلىما، باشقىلارغا پەرۋا قىلما، ئۆزۈڭ توغرا تاپقان يولدا ماڭ، — دەپ يول كۆرسىتىۋاتقانده‌كلا ئىدى. ئاخىر ئايىغى چىقمايدىغانده‌كلا بۇ تۆۋەنلەش توختاپ، شاهزاده نۇرئېزىز هېچقانداق سادا يوق هەم سوغۇق بىر جايغا كېلىپ قالغانلىقىنى هېس قىلدى، ئەمما يەنىلا مىدىرلاشقا جۈرئەت قىلالمىدى.

— قورقما ئوغلۇم، ئەمدى چۈشكىن، — دېگەن زەئىپقىنا بىر ئاۋاز كەلدى يان تەرىپىدىن .

ئارقىدىنلا «ۋاللىده» قىلىپ بىر تال شام يانىدى، بىراق شامنىڭ كۆيۈپ تۈگەيلا دەپ قالغىنى مەلۇم ئىدى.

شاهزاده نۇرئەزىز ئاجىز شام يورۇقىدا ئۆزىنىڭ بىر چوڭقۇر زىندان ئاستىدا تۇرۇۋاتقىنىنى بىلدى، زىنداننىڭ بىر بۇلۇڭىغا سېلىنغان بورا ئۈستىده چاچ - ساقاللىرىدىن تارتىپ قاش - كىرپىكلىرىگىچه ئۇچتەك

ئاقىرىپ كەتكەن، قورايدەك ئورۇق ۋە تولمۇ زەئىپ بىر بوۋاينىڭ تەسۋى سىيرىپ ئولتۇرغىنىنى كۆردى.

ــ شام ئۆچۈپ قالماستىن بۇرۇن بۇ يەردىن چىقىپ كەت، ــ دېدى بوۋاي بىر تال قىزىل ئالمىنى ئۇنىڭغا سۇنۇپ، ــ بۇنى ياخشى ساقلا، ئۇ بولمىسا مەھبۇبەڭگە ئېرىشەلمەيسەن، ئۇنى تاپقاندا «بۇ ئالما ئاتاڭنىڭ سوۋغىسى» دېگىن، ئەمدى كۆرۈشمىكىمىز قىيامەتكە باقماي قالدى، تېز ماڭ.

شاھزادە نۇرئەزىز ئالمىنى ئالغان هامان شامال چىقىپ بوۋايغا ئۇرۇلدى، بوۋاينىڭ جىسمى تۈتەككە ئايلىنىپ، شامالدا تاراپ كەتتى. شاھزادە نۇرئەزىز ئويلىنىپ تۇرمايلا ئالمىنى قويىنىغا سېلىپ، پەلەمپەيگە چىقتى، پەلەمپەي ئەمدى شددەت بىلەن ئۈستىگە يىغىلىپ ئۆرلەشكە باشلىدى، ئەتراپتىن هەسرەتلىك پىغان ۋە هۆركىرەپ يىغلىغان ئاۋازلار ئاڭلاندى، تۆۋەندىكى شام يورۇقى بولسا بارغانسېرى ئاجىزلاشتى. شاھزادە نۇرئەزىز « شام كۆيۈپ تۈگەپ قالسا نېمە ئىشلار يۈز بېرەر» دېگەنلەرنى ئويلاپ قالدى. خۇددى ئۇنىڭغا جاۋاب بەرگەندەك ئىككى ياندىن ئەجدىهالارنىڭ، ياۋۇز ئالۋاستى ـ يالماۋۇزلارنىڭ قورقۇنچلۇق سىيماسى زاهىر بولۇپ، ئۇنىڭغا خىرىس قىلدى. شام يورۇقى ئاجىزلاشقانسېرى ئۇلار شۇنچە ئېنىق كۆرۈنۈپ، بارغانسېرى يېقىنلىدى، چىشلىرىنى غۇچۇرلاتقانلىرى ئاڭلاندى، شاھزادە نۇرئەزىزنى سۈر بېسىپ، پەلەمپەينىڭ يۇقىرىلاش سۈرئىتىنىڭ تېزلىششىنى تىلىدى، مىسران قىلىچىنى قولىغا ئېلىۋالدى، شام ئۆچكەن مەزگىلدە ئىشككىمۇ يەتتى، شۇ هامان كەينىدىن ۋە ئەتراپتىن گۈلدۇرلىگەن ئاۋاز كېلىپ، يالماۋۇز، ئەجدىهالار، ئالۋاستىلار ۋە غەلىتە مەخلۇقلار ئوقتەك ئېتىلىپ كېلىشتى، ئەمما چاڭگال سالغۇچە ئارىلىقتا ئىشىك ئېچىلىپ، شاھزادە نۇرئەزىز بىر سەكرەپلا چىقىپ كەتتى، شۇ هامان ئىشىك يېپىلىپ، بىرنەچچە يالماۋۇز، ئەجدىهانىڭ بېشى ۋە نەچچىلىگەن قوللار تېنىدىن ئۈزۈلۈپ، ئىشىك سىرتىغا چىقىپ قالدى ـ دە، سۇسىز تۇپراقتا جان تالىشىۋاتقان بېلىقتەك سەكرەپ ـ سەكرەپ، كېيىن جىمىپلا قالدى، ئارقىدىن گۈرىدە ئوت يېنىپ، هەممىسنى كۆيدۈرۈپ، تۈتەككە ئايلاندۇرۇۋەتتى،

گۈل شەكىللىك تەخت ئورنىغا يۆتكىلىپ كەلدى، ئارقىدىنلا گۈلدۈر - قاراسىلىغان سادا بىلەن تەڭ سارای گۈمۈرۈلۈپ چۈشتى، شاھزادە نۇرئەزىز چاققانلىق بىلەن چاراسلاپ يېرىلغان تام يېرىقىدىن سىرتقا ئۆزىنى ئاتتى، يەرگە چۈشكۈچە ئۈچ باشلىق شىر كېلىپ كىيىمىدىن چىشلەپلا تۇتۇۋالدى، ئاندىن بىرلا سىلكىنىپ، ئۇنى ئۈستىگە مىندۈرۈۋالدى، ئۈستىگە ئۆرلەپ ئۇچۇپ، مۇئەللەقتە توختاپ، تۆۋەندە يۈز بېرىۋاتقان ھادىسىلەرگە نەزەر سالدى.

سارای گۈمۈرۈلۈپ چۈشكەندىن كېيىن، خارابىلىكتىن ئاق ئىس كۆتۈرۈلۈپ ھېچنېمە قالمىدى، ئارقىدىنلا گىگانت قول تۇتۇپ تۇرغان غايەت زور تەخسىمۇ چاراسلاپ يېرىلىپ، قۇمدەك ئۇۋۇلىپ توزۇپ كەتتى، توزان ئىچىدىن گىگانت بىر قول سوزۇلۇپ چىقتى.

— تېز ئۇچ! — توۋلىدى شاھزادە نۇرئەزىز.

ئۈچ باشلىق شىرمۇ خەۋپنى سەزگەندى، ئۇ چاقماق تېزلىكىدە يۇقىرىغا ئۆرلەپ ئۇچۇپ كەتتى، گىگانت قول ئۇلارنى تۇتالماي تولغىنىپ، تولغىنىپ ئۇزۇلۈپ قۇمدەك توزۇپ كەتتى.

— مۇبارەك بولسۇن! — دېگەن ئاۋاز ياڭرىدى شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قۇلاق تۈۋىدە، — بىرىنچى تىلسىمنى بويسۇندۇردىڭىز.

— مېنى قۇتۇلدۇردۇڭ، — دېدى ئۈچ باشلىق شىرمۇ، — تېخى«فارفۇر قورچاق شىر بولۇپ تۇرۇۋېرىدىغان بولدۇم»دەپ ئويلىۋىدىم، بۇنداق ئوي نېمىدېگەن ئازابلىق - ھە؟! ھەممىنى كۆرۈپ، ئاڭلاپ تۇرۇپمۇ مىت قىلالمىساڭ، شۇ تاپتا سېھىر - جادۇ بىلەن تاشقا ئايلىنىپ قالغانلارنى ئويلىسام بەكمۇ ئىچىم ئاغرىيدۇ.

— چوقۇم ھەممە تىلسىمنى بويسۇندۇرىمىز، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئىشەنچ بىلەن.

— شۇنداق بولغاي ئىلاھىم، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر.

ئالتىنچى باب

ياخشىلىق يەردە قالماس

ئۇلار ئەمدى ئىككىنچى گىگانت قول تۇتۇپ تۇرغان تەخسىگە يېقىنلاشقاندا تۇيۇقسىز ئەتراپتا بىر توپ ساھىبجامال پەرىزاتلار پەيدا بولۇپ، جىلۋە - ناز بىلەن چەمبىرەك شەكلىدە قورشىۋالدى، ئۇلارنىڭ قوللىرىدا پورەكلەپ ئېچىلغان گۈللەر بار ئىدى، گۈللەردىن ئادەمنى مەست قىلغۇدەك خۇش پۇراق تارقىلاتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز بېشى قايغانىدەك بولۇپ تۆۋەنگە سىيرىلىپ چۈشۈپ كېتىشكە تاسلا قالدى، ئۇچ باشلىق شىر:

— ئاگاھ بول! — دەپلا ئۇنى پەرىزاتلارنىڭ قورشاۋىدىن چاقماق تېزلىكىدە ئۇچۇپ ئېلىپ چىقىپ كەتتى. شاھزادە نۇرئەزىز بېشىنى سىلكىۋېتىپ ھوشىنى يىغىۋالدى، ئەمما ھايالسىز پەرىزاتلار يەنە قوغلاپ كېلىپ قورشىۋالدى، ئۇچ باشلىق شىر غەزەپلىنىپ، بىر بېشىدىن ئوت پۇركۈدى، ئەمما پەرىزاتلارغا كار قىلمىدى، يەنە بىر بېشىدىن سۇ پۇركۈدى، ئۇلارغا كار قىلمىدى. ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ تۇرۇپ، ئوقيا بىلەن ئاتقىن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىزغا.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئوقياسىنى ئېلىپ، ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ ھۈردى - دە، پەرىزاتلارنى نىشانلاپ ئاتتى، شۇ ھامان پەرىزاتلار بەتبەشىرە ئالۋاستىلارغا ئايلىنىپ، سەت چىرقىراشقىنىچە قوللىرىدىكى گۈللەر ئورنىدا پەيدا بولۇپ قالغان غەلىتە - غەلىتە قوراللىرى بىلەن ھۇجۇمغا ئۆتتى، ئەمدى شاھزادە نۇرئەزىز مىسران قىلىچى بىلەن جەڭ قىلىشقا توغرا كەلدى، قىلىچى تەككەن ئالۋاستىلارنىڭ تەنلىرى پارە -

پـارە بولـۇپ، قاغـا ـ قۇزغۇنلارغـا ئايلىنىـپ ئۇچـۇپ كەتتـى، ئـاخىر ھەممـسى غايـب بولـدى، لـېكىن ئـۇچ باشـلىق شـىرغىمۇ، شـاھزادە نۇرئەزىزغىمۇ زەرىچىلىك زىيان ـ زەخمەت يەتمىدى.

ئـۇچ باشـلىق شـىر ئەمـدى بىمـالال ئۇچـۇپ، مۇنارنىـڭ ئىككىنچـى تەخسىسى ئۈستىگە يەتتـى. پـۇتى تەخـسە يـۈزىگە تەگـكەن ھامـان بـىر يېـشىل تاشـقا ئايلىنىـپ قالـدى، شـاھزادە نـۇرئەزىز چۆچـۈپ، تـۆۋەنگە چۈشۈشكە جۈرئەت قىلالماي توختاپ قالـدى. دە، تەخـسە يـۈزىگە نەزەر سالدى.

تەخـسىنىڭ يۈزىمـۇ، نېرىـدىكى چىمەنزارلىقمـۇ، چىمەنزارلىـق ئۇتتۇرىسىدىكى سۇ پۈركۈپ تۇرغان چوڭ شـىر ھەيكەلمـۇ، پۈركۈلۈۋاتقـان سۈمۈ ياپيېشىل، لەيلەپ يۈرگەن تۈتەك ـ تۈمانلارمۇ يېشىل ئىدى.

شۇ چاغ تۆۋەنـدىن ياپيېشىل پېلەكلەر بىخ سۈرۈپ چىقىـپ ئـۇچ باشـلىق شـىرنىڭ پۇتلىرىغـا يامـىشىپ ئۆسۈشـكە باشـلىدى، شـاھزادە نـۇرئەزىز يېڭـى بـىر خەۋپـىنىڭ يېقىنـلاپ كېلـۋاتـقىنىنى سـەزدى. چۈنـكى، يېـشىل پېلەكـلەرنىڭ ئۇچلىرىـدا كىچىككـىنە يالماۋۇز باشـلار چىشلىرىنى غۇچۇرلىتىپ، تەققەززالىق بىلەن ئۈستىگە ئۈمتۈلمەكتە ئىدى.

شـاھزادە نـۇرئەزىز قىلىچـى بىـلەن چـاپتى، لـېكىن بىرسـىنى چېپىۋەتسە ئۇرنىغا نەچچىسى ئۈنۈپ چىقىۋەردى، قىلىچ بىلەن مەسىلىنى ھەل قىلالمايـدىغانلىقىنى ھـېس قىلىـپ، قوينىغـا قـول سـالدى، خاسىيەتلىك كىتـاب قولىغـا چىقىـشى بىـلەن تەڭ بىرسـىنىڭ تـوۋلىغىنى ئاڭلاندى:

ـــ ئىككىنچى بەتنى ئاچ، ئىككىنچى بەتنـى، ئەمـدى مېنـى ئـاۋارە قىلما.

شـاھزادە نـۇرئەزىز ۋاراقـلاي دېگـۈچە ئىككىنچـى بەت ئۆزلۈكـسىزلا ئېچىلدى. دە، غىچىڭشىپ تەۋرىنىپ تۇرغان ئـالتۇن بۆشـۈكتە تـاتلىق ئۇخلاۋاتقان ئوماققىنە بىر قورچاق بالا زاھىر بولدى.

ـــ ئويغـان! ـــ دېـدى شـاھزادە نـۇرئەزىز پـۇتلىرىنىڭ چـىشلىۋالاي دەپ قالغان كىچىك يالماۋۇز باشلارنى چېپىۋېتىپ، ـــ مەن يـاردەمگە موھتاج.

شۇ هامان بۆشۇك تەۋرىنىشتىن توختاپ، قورچاق بالا كۆزلىرىنى ئۇۋۇلاپ ئورنىدىن تۇردى - دە:

— تاتلىق چۈش كۆرۈۋاتاتتىم، چۈشۈمنى بۇزدۇڭ، مېنى نېمىشقا ئاۋارە قىلىدىغانسەن؟!

ئۇ شۇنداق دەپ قاتتىق بىر ئەسنەۋەتتى، شۇ هامان بىر قاتتىق سوغۇق شامال چىقىپ، شاهزادە نۇرئەزىزغا چاڭ سالغان يېشىل پېلەكلىك يالماۋۇزلارنى توكۈلتىپ قويدى.

— نېمىنى بىلمەكچى بولغىنىڭنى بىلمەن، — دېدى قورچاق بالا، — كۆرۈۋاتىمەن، چىمەنزارلىقتىكى گۈللەرنىڭ هەممىسى يالماۋۇز، يېشىل شىر هەيكەل ئىچىدىمۇ يالماۋۇز، يالماۋۇزنىڭ يېنىدا بىر سېۋەت دان تۇرۇپتۇ، ئارىسىدىن بىرسىنىلا تېرىساڭ بولغۇدەك، ئۇنى تېرىغاندىلا ئالتۇن ئاچقۇچقا ئىگە بولالىغۇدەكسەن. ئۇ شۇنداق دەۋېتىپلا يەنە بىر ئەسىندى - دە، بۆشۈككە موك يېتىپلا كۆزىنى يۇمدى، بۆشۇك يەنە غىچىلداپ تەۋرىنىشكە باشلىدى، كىتابمۇ ئۆزلۈكىدىن يېپىلىپ، شاهزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى، قورچاق بالا ئەسىگەندە قوزغالغان سوغۇق شامال بارغانسېرى كۈچەيدى، چىمەنزارلىقتىكى گۈللەرمۇ، يېشىل شىر هەيكەلنىڭ ئاغزىدىن پۈركۈلۈۋاتقان يېشىل رەڭلىك سۇمۇ توكلاپ قېتىپ قالدى، ئارقىدىنلا بارغانسېرى كۈچىيىپ بېرىۋاتقان سوغۇق شامال شاهزادە نۇرئەزىزنى ئۇچۇرۇپ ئاپىرىپ، يېشىل شىر هەيكەل تۇرغۇزۇلغان تاش سۇپىغا تاشلىدى. شاهزادە نۇرئەزىز يېشىل تاشقا ئايلىنىپ قالماسلىق ئۈچۈن ئىسمىئەزەمنى زىكىرى قىلىپ تۇردى. ئەمما، ئۇ ئەندىشە قىلغاندەك تاشقا ئايلىنىپ قالماستىن، بەلكى بارغانسېرى يەڭگىللەپ قېلىۋاتقانلىقىنى هېس قىلدى. سوغۇق شامالمۇ توختىدى، توكلاپ قالغان گۈل - گىياهلار ئاستا - ئاستا تىرىلىشكە، يېشىل تاش شىر يەنە سۇ پۈركۈشكە باشلىدى، چاچراپ كەتكەن بىر تامچە سۇ شاهزادە نۇرئەزىزنىڭ قولىدىكى مىسران قىلىچقا چۈشۈپ، تۆشۈك ئېچىپ قويدى.

— ئېهتىيات قىلسام بولغۇدەك، — دېدى شاهزادە نۇرئەزىز شۇركۈنۈپ.

شۇ چاغ چىمەنزارلىقتا گۈللەرنىڭ تۈگۈلۈپ قالغان غۇنچىلىرى بەس- بەستە پورەكلەپ ئىچىلدى - دە، بىردىنلا ھەممىسى شاھزادە نۇرئېزنىڭ غالجىر ئىنتىتەك ئېتىلدى، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قىلىچى بولسا ئۇلارغا تەگكەن ھامان پۇچۇلۇپ كېتىپ كار قىلمىدى، شۇ خەتەرلىك مىنۇتلاردا ئۇ شىر ھەيكەلنىڭ قورسىقىدا بىر ئىشىك بارلىقىنى بايقاپ قالدى - دە، ھېچنېمىگە قارىماي ئۆزىنى ئاتتى، ئىشىك ئېچىلىپ ئۇ شىر ھەيكەلنىڭ ئىچىگە چۈشتى، ئىشىك غايىب بولدى.

— مەرھابا! — دېدى ئۇ ئورنىدىن تۇرغۇچە ئۇدۇلىدا يېشىل چاچلىق، سېرىق يۈزلۈك، يېشىل لىباسلىق بىر يالماۋۇز مومای پەيدا بولۇپ،— جاسارىتىڭگە قايىلمەن، ئەمدى بۇ ئالتۇن ئۇرۇقلاردىن تېرىغىن. شۇنداق دەپلا ئۇ بىر غەلۋىر ئالتۇن داننى ئۇنىڭ ئايىغ ئاستىغا تۆكۈۋەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز قايسىسىنى تېرىيدىغانلىقىنى بىلمەي تۇرۇپ قالدى، دانلار بولسا يەرگە چۈشۈپلا:

— مېنى تېرىڭ، مېنى تېرىڭ! — دەپ توختىماي سەكرىشەتتى ھەم ھەربىرى ئۆزىنىڭ بىر خىل ئەھمىيەتلىك تەرىپىنى سۆزلەيتتى.

— ئېسىڭدە بولسۇن، — دېدى يالماۋۇز مومای ئەسكەرتىپ، — دانلاردىن بىرسىلا ساڭا كېرەكلىك، قالغىنىنى سۈپۈرۈپ تاشلىۋەت، چاشقان يېسۇن.

شاھزادە نۇرئەزىز قۇلاق سالسا ھەربىر دانىڭ سۆزلىگىنى ئىنسانلار ئۈچۈن پايدىلىق بىر ئىش ئىكەن، شۇڭا ھېچقايسىسىنى سۈپۈرۈپ تاشلىۋەتكۈسى كەلمىدى ھەم قايسىسىنى ئېلىپ، قايسىسىنى قويۇشنى بىلمەي، خېلىلا ئارىسالدى بولۇپ تۇرۇپ قالدى.

مومای ئۇنىڭغا بىر ئالتۇن سۈپۈرگە بىلەن ئالتۇن گۈرجەكنى تاشلاپ بېرىپ:

— بۇ سۈپۈرگە بىلەن سۈپۈرۈپ، گۈرجەككە ئالساڭ ھازىر ساڭا كېرەكلىك بولغان بىرسىلا قالىدۇ، قالغىنىنى ئاۋۇ بۇلۇڭدىكى ئەخلەت دۆۋىسىگە تاشلا، شۇ يەردە چاشقانلارغا يەم بولسۇن، — دېدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇ كۆرسەتكەن بۇلۇڭغا قاردى، بۇلۇڭدا

ئەخلەتلەرنى غاجاپ يەۋاتقان بىر تۇپ رەزگى چاشقاننى كۆردى، ئۇلار شاھزادە نۇرئەزىزغا قاراپ، ئۆتكۈر چىشلىرىنى پارقىرىتىپ قويدى.

شاھزادە نۇرئەزىز بىر سۈپۈرگە بىلەن گۈرجەككە، بىر ئالتۇن دانلارغا قاريدى، ئالتۇن دانلار دەرھال چۈرقىرىشىپ كەتتى:

— بىزنى تاشلىۋەتمە، بىزنى چاشقانلارغا يەم قىلىۋەتمە.

شاھزادە نۇرئەزىز بۇلارنى تاشلىۋېتىشكە قىيمىدى، بەلكى:

— كىچەكلىك نەرسىلەرنى تاشلىۋېتىش ئىسراپچىلىق، مەن بۇلارنى تاشلىۋېتىشنى خالىمايمەن، كىچەكلىك بولغىنىنى ئالدىرىماي ئىلغىۋالسامۇ بولىدىغۇ،— دەپ ئويلىدى ئۇ.

شۇ ھامان نېمە ئويلىغىنىنى بىلىۋالغادەكلا ئالتۇن دانلار سەبىي بالىلاردەك كۈلۈشۈپ، تەنتەنە قىلىشىپ، ئارىسىدىن بىر تال داننى قالدۇرۇپ قالغان ھەممىسى بىر چەتكە ئۆتۈپ تۇرۇشتى- دە:

— ساڭا كىچىكىنە ئەنە ئۇ، بىزنى سۈپۈرۈپ تاشلىمىغىنىڭغا رەھمەت، بىز ھامان ساڭا ئەسقاتمىز، — دەپ چۈرقىراشقىنىچە غايىب بولدى.

— شاھزادە، ئوردىدا تەييارغا ھەييار بولۇپ تۇرمۇش ئۆتكۈزگەن بولساڭمۇ، ھەرھالدا ئەمگەك مېۋىسىنى قەدىرلەشنى، كىچەكلىك نەرسىلەرنى ئاسراشنى بىلىدىكەنسەن، — دېدى يالماۋۇز momay بىردىنلا مۇلايىملىشىپ، — ئالتۇن دانلار ھەممىسى ئەزىز پەرزەتلىرىم، ئۇلارنى «چاشقانلارغا يەم قىلىۋېتەرمۇ» دەپ كۆڭلۈمدە ئەندىشەم بار ئىدى، ئەگەر راستتىنلا شۇنداق قىلغان بولساڭ چاشقانلار كۈچلىنىپ، سېنىمۇ، مېنىمۇ قوشۇپ يېۋەتكەن بولاتتى. بەخىتكە يارىشا ئۇنداق قىلمىدىڭ، رەھمەت ساڭا، ئەڭ مۇھىم سىناقتىن ئۆتتۈڭ، ئەمدى قالغان ئىشلار ساڭا قالدى.

ئۇ شۇنداق دەپلا بىر تۇپ دەرەخكە ئايلىنىپ قالدى، دەرەخنىڭ بىر شېخىدا بۇغداي، بىر شېخىدا قوناق، بىر شېخىدا ئارپا..... ئەيتاۋۇر جاھاندا بارلىكى ھەممە زەل - زىرائەتلەرنىڭ باشاقلىرى ئۇنىڭ بىردىن شېخىدا ئورۇن ئالغانىدى.

— خەير - خوش، شۇنداق سادا كەلدى دەرەختىن، —

ئىشلىرىڭغا ئۇتۇق تىلەيمەن.

ئاندىن ئۇ بىر چۆرگۈلەپ غايىب بولدى، شۇ چاغ بۇلۇڭدىكى چاشقانلار بىردىنلا يوغىناپ، غايەت يوغان قاۋان توڭگۇزلارغا ئايلىنىپ، شاھزادە نۇر ئەزىزغا ھۇجۇم باشلىدى. شاھزادە نۇر ئەزىز ئۇلارغا دەرھال قىلىچى بىلەن تاقابىل تۇردى، ئەمما بىرنى ئۆلتۈرسە ئورنىغا ئىككىسى پەيدا بولۇپ، تالاپ - چىشلەپ، پۇتۇن بەدىنىنى قانغا بويىۋەتتى، ھاياتى خەۋپ ئىچىدە قالدى، شۇ چاغ يەردىن تۈيۇقسىزلا بىر تۈپ ئالتۇن باشاقلىق مايسا ئۇنۇپ چىقتى. ئارقىدىنلا يەنە بىر تۈپ، يەنە بىر تۈپ..... ئارقا - ئارقىدىن نەچچە يۈز تۈپ ئالتۇن باشاقلىق مايسىلار ئۇنۇپ چىقىپ، قاۋان توڭگۇزلارنى چىرمىۋالدى. يەنە بىرھازادىن كېيىن «ۋاللىدە» بىر يانغىن پەيدا بولدى - دە، ھەممىسىنى كۆيدۈرۈپ كۈل قىلىۋەتتى، ئاندىن بايا يالماۋۇز مومای غەلۋىردىن تۆكۈۋەتكەن ئالتۇن دانلار قېلىپ باشقا ھەممە نەرسە غايىب بولدى.

— مېنى يېگىن، — دېدى ئالتۇن دانلاردىن بىرسى ئۇنىڭ ئالىقىنىغا سەكرەپ چىقىپ.

— شاھزادە نۇر ئەزىز داننى ئاغزىغا سالدى. ئالتۇن دان ئۇنىڭ گېلىدىن ئۆزىلا ئۆتۈپ كەتتى. شاھزادە نۇرئەزىز ئۆمرىدە ئۇنىڭدىنمۇ لەزىز، شېرىن نەرسىنى تېتىپ باقمىغانلىقىنى ھېس قىلدى. شۇ ھامان ۋۇجۇدى تاغقا پەنجە ئۇرسا تالقان قىلىۋەتكۈدەك كۈچ - قۇدرەتكە تولۇپ، تېنىدىكى جاراھەتلىرى سەللىمازا ساقايدى، ھەتتا پۇچۇلۇپ كەتكەن قىلىچىمۇ ئەسلىگە كېلىپ، تىغى ئالماستەك نۇرلىنىپ كەتتى.

— بۇ بىزنى چاشقانلارغا يېگۈزۈۋەتمىگەنلىكىڭىزگە مۇكاپاتى، — دېيىشتى ئالتۇن دانلار، — سەن ئەمدى چارچىمايدىغان، تىغ كار قىلمايدىغان تەڭگە ئىگە بولدۇڭ، ئۆز خاھىشىڭ بىلەن ئۆزۈڭگە ئۆزۈڭ ئۆز قىلىچىڭنى سالمىساڭلا بولغىنى، قىلىچىڭمۇ ئەمدى پۇچۇلۇپ كەتمەيدۇ، ھەرقانداق نەرسىنى ياغدەك كېسىدۇ، «ياخشىلىققا ياخشىلىق ھەرجايدا بار» دېگەننى ئېسىڭدە تۇت، ئەمدى ئۆز ئىشىڭغا مەشغۇل بول.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار غايىب بولدى، ئەمما يەردە دەسلەپ

ئايرىلىپ قالغان بىر تال ئالتۇن دان قالدى.

— مېنى تېرىغىن، — دېدى ئۇ، — ئاندىن مول ھوسۇلنى يىغىۋالغاندا ئەڭ كېرەكلىك جايغا ئىشلەتكىن.

ئۇ شۇنداق دەپ دىككىدە سەكرەپ شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ ئالقىنىغا چىقتى. شۇ ھامان شاھزادە نۇرئەزىز دەسسەپ تۇرغان يەر يېرىلىپ، ئۇ تۆۋەنگە چۈشۈپ كەتتى، پۈتى يەرگە تەگكەندە ئۆزىنى بىر ئېتىز بويىدا كۆردى. قىردا بىر ئالتۇن ساپلىق كۈمۈش كەتمەن بىلەن، ئالتۇن ساپلىق كۈمۈش ئورغاقمۇ بار ئىدى. كەتمەننى ئېلىپ، ئېتىزلىقنى چېپىپ، دانىنى تېرىدى.

— سۇ، سۇ! — شۇنداق سادا كەلدى ئېتىزلىقتىن. شاھزادە نۇرئەزىز سۇ ئىزدەپ ئەتراپقا نەزەر سالدى، نېرىدا بىر فونتان كۆرۈندى، لېكىن فونتان بولۇپ ئېتىلغان سۇ يەرگە چۈشمەيلا پارىنىپ كېتەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز شۇ يەرگە باردى، كۆزى تاۋاقنىڭ ئاغزىچىلىك بىر بۇلاقنى كۆردى. بۇلاقتا كۆزلىرى يېشىل مەرۋايىت ۋە تېنى قىزىل ياقۇتتىن يارىتىلغانىدەك رەڭدار ۋە كۆركەم بىر بېلىق ئاسمانغا سۇ پۈركۈپ ئويناۋاتاتتى.

— ساڭا سۇ كېرەكمۇ؟ — سورىدى ئۇ شاھزادە نۇرئەزىزنى كۆرۈپلا سۇ پۈركۈشنى توختىتىپ.

— شۇنداق، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— ئالغان ھوسۇلۇڭغا شېرىك قىلساڭ سۇ بېرىمەن، — دېدى بېلىق.

— بىر بۆلۈكى سېنىڭ بولسۇن، — دېدى شاھزادە نۇر ئەزىز.

بېلىق شۇ ھامان كۈچەپ سۇ پۈركۈدى، پۈركۈلگەن سۇ ئېتىزلىققا ئۇنچە - مارجانىدەك چېچىلىپ، ئېتىزنى سۇغاردى، دان كۆمۈلگەن جايدىن ياپيېشىل ياقۇت ياپراقلىق مايسا باش كۆتۈرۈلۈپ چىقتى.

— ئوغۇت، ئوغۇت..... — توۋلىدى مايسا ياپرىقىدا بىر ئېغىز پەيدا بولۇپ. شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى ئۇنى نېمە بىلەن ئوغۇتلاشنى بىلەلمەي ئەتراپقا نەزەر سالدى، نېرىدا ئالتۇن مويلۇق، كۈمۈش تۇياقلىق بىر كېيىكنى كۆردى.

— ساڭا ئوغۇت كېرەكمۇ؟ — سوربدى كېيىك يۇگۈرۈپ كېلىپ.
— شۇنداق! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.
— ھۇسۇلۇڭدىن بىر بۆلۈكىنى ماڭا بېرىدىغان بولساڭ ئوغۇت بېرىمەن، — دېدى كىيىك.
— بىر بۆلۈكى سېنىڭ بولسۇن، — دېدى شاھزادە نۇر ئەزىز.
كېيىك ئېتىزلىققا كىرىپ، مايسا تۇۋىگە تېزەكلىدى، بىراق ئۇنىڭ تېزىكى ئالتۇن رەڭلىك، ئىپار ھىدلىق كۈمىلاچلار ئىدى، ھەممىسى مايسا تۇۋىگە سىڭىپلا كەتتى، مايسا ئەمدى ئۇچ غېرىچچە ئۆسۈپ باشاقلىدى، بىر تۇپ مايسىدا نەچچە ئون تال باشاق بولدى.
بېلىق سۇغىرىپ تۇردى، كېيىك ئوغۇتلاپ تۇردى، ئاخىر باشاقلار سارغىيىپ، ئالتۇندەك رەڭلىنىپ پىشتى.
— ھەققىمنى بەر، — دېدى بېلىق.
— ھەققىمنى، — بەر دېدى كېيىك.
— شاھزادە نۇرئەزىز باشاقلارنى ئۇزمەكچى بولدى، بىراق ئۇزەلمىدى، ئورغاقتا ئورۇلمىسا بولمايدىغانلىقىنى ھېس قىلدى، ئورغاقنى ئالاي دېگەنىدى، بىر قۇشقاچ كېلىپ ئېلىپ قاچتى، قۇشقاچنى قوغلىدى، قۇشقاچ بىر چىغلىق ئارىسىغا قونۇپ، ئورغاقنى تاشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز بېرىپ ئورغاقنى ئېلىۋېتىپ نېرىدا بىر قۇشقاچ ئۇۋىسىنى كۆردى، ئۇۋىدا قۇشقاچنىڭ بەش بالىسى ئېغىزلىرىنى ماكىلدىتىپ دان تەلەپ قىلىۋېتىپتۇ، ئۇلارنىڭ ھالسىزلىقىدىن ئاۋازى چىقماي قالغانىدى.
شاھزادە نۇرئەزىز گەپ- سۆز قىلماي ياندى، شۇھامان يېنىدا زەرباب تونلۇق بىر كىشى پەيدا بولدى - دە:
— ھوسۇلۇڭنى ماڭا سېتىپ بەر، بۇ بايلىق خالتىسى سېنىڭ بولسۇن، — دېدى بىر خالتىنى سۇنۇپ.
شۇنداق دەپ ئورغاققا قول سۇندى، لېكىن شاھزادە نۇرئەزىز پەرۋا قىلماي ئالتۇن باشاقلار يېنىغا كەتتى .
— ماڭا قارا! — دېدى ھېلىقى كىشى، — جاھانىدىكى ھەممە ئالتۇن - كۈمۈش، گۆھەر - ياقۇتلارنى يىغساڭمۇ بۇ خالتىدىكىچىلىك

بايلىققا ئېرىشەلمەيسەن.

ئۇ شۇنداق دەپ خالتىنىڭ بوغقۇچىنى يېشىپ، ئاغزىنى يەرگە قاراتتى، خالتىدىن شاربلداپ ئالتۇن - يامبۇ، گۆھەرلەر تۆكۈلۈشكە باشلىدى، يەرگە چۈشۈپلا بىرى ئون بولۇپ، تۈگمىدەكلىرى چىلگىدەك يوغىناپ، تېزلا بىر كىچىك دۆڭ بولدى، ئالتۇن ۋە گۆھەرلەرنىڭ ۋالىلداپ چاقناشلىرىدىن شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ كۆزلىرى قاماشتى.

شۇ چاغ بايلىق دۆۋىسى كەينىدىن ھېلىقى كىشى چىقىپ، خالتىسىنى تەڭلەپ شۇنداق دېدى:

— قېنى ئورغاقنى بەرگىن، ھوسۇلنى ئۆزۈملا يىغىۋالاي، خالىساڭ يەنە يەتتە ئىقلىمنىڭ شاھلىقىنى قولۇڭغا ئېلىپ بېرەي.

شاھزادە نۇرئەزىز نېرىدا تېپىرلاپ، بالىلىرى ئۈستىدە پەرۋانە بولۇۋاتقان قۇشقاچنى كۆردى، ئۈمىدسىزلىنىپ سۇ پۈركۈپ ئويناشتىنمۇ زېرىكىپ، بۇلاققا چۆكۈۋالغان بېلىقنى كۆردى، ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە بېشىنى ساڭگىلىتىپ، كېتىشكە تەمشىلۋاتقان كېيىكنى كۆردى.

— ياق! — دېدى ئۇ قەتئىيلىك بىلەن، — ماڭا خالتاڭمۇ، شاھىنشاھلىقمۇ كېرەك ئەمەس، ھەممىسى ئۆزۈڭدە قالسۇن، مەن بۇ يەرگە بۇلارنى كۆزلەپ كەلمىگەن، بۇلارغا ھاجىتىممۇ يوق، ھوسۇلۇمنى ھېچكىمگە ساتمايمەن، كېرەكلىك بولغان يەرگە ئىشلىتىمەن.

— ھاماقەت! — دېدى ھېلىقى كىشى چىرايى ئۆڭۈپ.

بىراق، شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭغا پەرۋا قىلماستىن ئالتۇن باشاقنىڭ غولىغا ئورغاق سالغۇچە، ئالتۇن باشاقلار ئۆزىلا ئۈزۈلۈپ چىقتى، ھېلىقى كىشى غايىب بولۇپ، بايلىق دۆۋىسى بىر تېزەك دۆۋىسىگە ئايلىنىپ قالدى.

— مانا ساڭا! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز بىر تال باشاقنى قۇشقاچقا تاشلاپ بېرىپ.

قۇشقاچ خۇشال - خۇرام چۇرۇقلاپ كېلىپ، باشاقنى چىشلەپ، ئۇۋۇسىغا كەتتى .

— مانا ساڭا! — دېدى يەنە بىر تال باشاقنى بۇلاقتىكى بېلىققا تاشلاپ بېرىپ.

بېلىق پىلتىڭشىپ چىقىپ باشاقنى يۇتۇۋالدى.

ــ مانا ساڭا! ــ دېدى يەنە بىر تال باشاقنى كېيىككە تاشلاپ بېرىپ.

كېيىكمۇ ئەمدى ئويناقشىپ كېلىپ، باشاقنى چىشلىۋالدى- دە، ــ رەھمەت! ــ دېگىنىچە كېتىپ قالدى.

ــ مانا سىلەرگە! ــ دېدى ئۇ يەنە قولىدا قالغانلىرىنىمۇ قاچانلاردىدۇر ئەتراپىغا يىغىلىپ، كۆزلىرىنى مۆلدۈرلىتىپ قاراپ تۇرغان كىچىك جانىۋارلارغا تاشلاپ بېرىپ.

كىچىك جانىۋارلارمۇ دەرھال بىر تالدىن باشاقنى چىشلەپ كېتىشتى، ئېشىپمۇ، كېمىپمۇ قالمىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى نېمە قىلارىنى بىلمەي ھەر تەرەپكە قاراپ تۇرغاندا، تۇيۇقسىز ئاسماندا بايىلا باللىرىغا دان ئېلىپ كەتكەن قۇشقاچ پەيدا بولۇپ، بىر تال ئالتۇن ئاچقۇچنى تاشلاپ بەردى، شاھزادە نۇرئەزىز ئاچقۇچنى تۇتۇۋېلىشى ھامان بىر قۇيۇن كېلىپ، ئۇنى يەنە يېشىل تاش شىر ھەيكەلنىڭ قوينىغا ئەكىرىپ تاشلىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئالتۇن ئاچقۇچنى ئىشلىتىدىغان ئورۇننى ئىزدەپ ھەرتەرەپكە قارىدى، شۇ چاغ بوينىغا بىر قۇلۇپ ئېسىلغان چاشقاننى كۆرۈپ قالدى، چاشقان تىنىمسىز ھالدا ئۇيانداىن - بۇيانغا يۇگۇرۈپلا يۈرەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز چاشقاننى قوغلىدى، تۇتالمىدى، ساق ئۇچ كېچە- كۈندۈز قوغلىدى، يەنىلا تۇتالمىدى، لېكىن بەل قويۇۋەتمىدى، شۇ چاغ يېشىل كىيىملىك يالماۋۇز مومايىنىڭ سىيماسى غىل - پال پەيدا بولۇپ يوقىدى. يەرگە بىر تال دان چۈشتى، چاشقان ئاچ كۆزلۈك بىلەن ئېتىلىپ كېلىپ دانىنى يۇتۇۋالدى، ئەمما شۇنىڭدىن كېيىن مىت قىلالمىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئاچقۇچنى ئۇنىڭ بويىنىدىكى قۇلۇپقا سالدى، شۇ ھامان يېشىل تاش شىر ھەيكەل تاراسلاپ يېرىلىپ، قۇمدەك توزۇپ غايىب بولدى، ئورنىدا يېشىل تاش سۇپا قېلىپ، سۇپىنىڭ بىر چېتىدە بىر كىچىك گۈمبەز پەيدا بولدى.

— بۇياققا كىر ئوغلۇم! — دېگەن ئاۋاز كەلدى گۈمبەزدىن زەئىپقىنا.

ئۇ گۈمبەزنىڭ ئالدىغا بېرىشىغا ئىشىك ئۆزلۈكىدىن ئېچىلدى، ئىچىدە جايناماز ئۈستىدە تەسۋى سىيرىپ ئولتۇرغان بىر ئۆلىما كىشى ئايان بولدى.

— مەھبۇبىڭنى تاپقاندا ئۇستازنىڭ سالام ئېيتتى دېگىن، — دېدى ئۇ بىر تال ئەتىرگۈل كامالچىسىنى بېرىپ، — ئاندىن بۇنى ئۇنىڭغا تۇتقىن، ئەمدى بېرىپ شىرىڭغا مىنىۋال، تېز بول، باشقا نەرسىلەر بىلەن كارىڭ بولمىسۇن.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەتىرگۈل كامالچىسىنى قولىغا ئېلىۋېتىپ ئۆلىما كىشىنىڭ بارا - بارا بىر كۆلەڭگىگە ئايلىنىپ غايىب بولۇشقا يۈزلەنگەنلىكىنى كۆردى ۋە دەرھال كەينىگە يېنىپ، نېرىدا تۇرغان ئۇچ باشلىق شىر تەرەپكە يۈگۈردى، ئۇچ باشلىق شىرمۇ ھازىرلا تېخى ئۇيقۇسىدىن ئويغانغاندەك بېشىنى سىلكىپ، سىلكىپ قويۇپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى ئۈستىگە مىندۈردى - دە، ئۇچۇپ كەتتى، ئۇنىڭ پۇتى دەسسىگەن يەردىن كۆتۈرۈلۈشى كىچىك گۈمبەز بېرىلدى، ئارقىدىنلا تىلسىم تەخسىمۇ چاراسلاپ بېرىلىپ، تېزلا غازاڭغا ئايلىنىپ تۇزۇپ كەتتى، گىگانت قول بولسا غازاڭلار ئىچىدىن سوزۇلۇپ چىقىپ، شاھزادە نۇرئەزىز بىلەن ئۇچ باشلىق شىرنى تۇتۇۋالماقچى بولدى، لېكىن تۇتالماي ئۇزۇلۇپ چۈشتى - دە، سان - ساناقسىز غازاڭغا ئايلىنىپ ئۇچۇپ كەتتى.

— مۇبارەك بولسۇن! — شۇنداق سادا ياڭرىدى بوشلۇقتا، — ئىككىنچى تىلسىم تەخسىنى بويسۇندۇردىڭىز.

— مۇبارەك بولسۇن! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئاچچىقى كەلگەندەك، — بۇ يەردە مەن يوقتەكلا سېنىلا مۇبارەكلەيدىكەن.

— رەنجىمە، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — شەرەپ ئىككىلىمىزگە ئورتاق، سەن بولمىسا قانداق قىلىپ كۆرمەك خەتەردىن ئامان قېلىپ، تىلسىملارنى بەربات قىلالايتتىم، ئۇ چاغدا مۇبارەكلەشلەر كىمگە بولاتتى.

— كۆڭلۈمنى ئۆستۈرۈپ قويغىنىڭغۇ بۇ، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر، بىراق ئاغزىدا شۇنداق دېسىمۇ، مەمنۇنلۇقىنى يوشۇرالمىدى.

بىزگە ھەممە تىلسىمنى بويسۇندۇرمىغۇچە ئارامچىلىق بولمايدىغان ئوخشايدۇ، — دېدى ئۇ يەنە.

شۇنداق! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز! — بىراق نە ئۇيقۇ، نە ئاچلىق - ئۇسسۇزلۇق دېگەنلەر خيالىمغا كىرىپ چىقمىدى، قارىغاندا بۇ ئەرۋاھ ھۆكۈما بەرگەن ئانارنىڭ خاسىيىتى بولسا كېرەك، يەنە تېخى بىر تال خاسىيەتلىك دانمۇ نېسىپ بولغان.

— مەنمۇ شۇ، — دېدى ئۈچ باشلىق شىرمۇ، — بولمىسا بۇرۇن گېپىمغا خېلى ئامراق ئىدىم.

ئەقىل ئەڭ توغرا يېتەكلىگۈچى

ــ ئاگاھ بول! ــ دېدى ئۇ يەنە ھودۇقۇپ، ــ ئۈستىمىزدىن بىرنېمىلەر چۈشۈۋاتىدۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۈستىگە قاراپلا چۆچۈپ كەتتى، چۈنكى ئۈستى تەرەپتىن يامغۇردەك سان ـ ساناقسىز مىخلىق چويۇن توپلار چۈشۈپ، ئۇدۇل ئۇلار تەرەپكە ئاقار يۇلتۇزلاردەك كېلىۋاتقانىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز نېمە قىلارىنى بىلمەي تەمتىرەپ قالدى، ئۈچ باشلىق شىرمۇ ھودۇقۇش ئىچىدە قالدى.

ــ ئامال تاپ! ــ دېدى ئۇ ئالدىرىتىپ.

شاھزادە نۇرئەزىز بىردىنلا ئەرۋاھ ھۆكۈمىا بەرگەن ئەڭگۈشتەر ئەينەكنى ئېسىگە ئالدى ـ دە، قويىنىدىن ئالتۇن تۇتقۇچلۇق بىر كۈمۈش ئەينەكنى چىقاردى.

«بۇ نېمىگە ئەسقاتار». ئۇ شۇنداق ئويلاۋاتقاندا ئەينەكتىن بىر ئاق قۇيۇن چىقىپ، ئۇلارغا يۈزلەنگەن ئاپەتنى يوق قىلدى، ئۈچ باشلىق شىر ئەمدى بىمالال ئۈستىگە ئۆرلىدى.

ــ مېنى ئۈچ قېتىملا ئىشلىتەلەيتتىڭ، ــ شۇنداق سادا كەلدى ئەينەكتىن، ــ بىر قېتىملىقى تۈگىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئەينەكنى قويىنىغا سالدى. ئۈچ باشلىق شىر بارغانسېرى تېز ئۇچۇپ، بىر چاغدا ئۈچىنچى گىگانت قول تۇتۇپ تۇرغان تىلسىم تەخسە يۈزىگە يەتتى، لېكىن ئىلگىرىكى ساۋاقلارغا

ئاساسەن تەخسە يۇزىگە قونمىدى، شۇنداقتىمۇ يەردىن ئالىيپشىل ھور كۆتۈرۈلۈپ، پۈتلىرىغا تەگكەن ھامان تاشتەك قېتىپ، تەخسە يۇزىگە پوككىدە چۈشتى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۆزىمۇ پالاكەتكە دۇچار بولۇشىدىن ئەندىشە قىلىپ، دەرھال پۈتلىرىنى يىغىۋالدى، ئالىيپشىل ھورمۇ غايىب بولدى .

شاھزادە نۇرئەزىز تەخسە يۇزىگە نەزەر سالدى، ئەمما ھېچ نەرسىنى كۆرەلمىدى، چۈنكى، تەخسە يۇزى ئاپئاق بۇلۇت - تۇمانلار بىلەن قاپلانغانىدى، تۆۋەنگە چۈشۈش ئىمكانىيىتى بولمىغىنى ئۈچۈن يەنە قولىنى قويىنىغا سېلىپ، خاسىيەتلىك كىتابنى ئالدى.

— ئۇچىنچى بەتنى ئاچ، ئۇچىنچى بەتنى، — دېگەن سادا كەلدى كىتاب ئىچىدىن.

ئارقىدىنلا شاراق - شۇرۇق قىلىپلا ئىككى بەت ئۆرۈلدى، ئېچىلغان بەتتە ئۆزى يالغۇز تاشتەرمەك ئويناپ ئولتۇرغان ئوماققىنە بىر قورچاق قىزنىڭ سىيماسى زاھىر بولدى.

— ئويۇنۇمنى بۇزماڭ، — دېدى قورچاق.

شاھزادە نۇرئەزىز سەۋرچانلىق بىلەن كۈتتى، قىزچاق بىرھازادىن كېيىن ئويۇننى يىغىشتۇرۇۋەتتى - دە:

— كۆرۈۋاتسەن، بۇلۇت - تۇمانلار ئىچىدە بىر چىمەنزارلىق، چىمەنزارلىقتا بىر كۆل، كۆلدە نېلۇپەر گۈلى، نېلۇپەر ئۈستىدە بولسا غوڭقا پەرى، غوڭقا پەرى بولسا..... بولدىلا، ئاخىرىنى ئېيتىشقا تىلسم بارمىغۇدەك، — دېدى توپىنى ئاسمانغا ئېتىپ تۇرۇپ. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ توپىنى تۇتۇۋېلىپ يەنە ئولتۇردى - دە، ئاندىن:

— ئاشۇ مەخلۇقنىڭ ئىچىگە كىرىڭ، — دەپلا يەڭگىل پۈۋلىدى، شۇ ھامان كىتاب يېپىلىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قويىنىغا كىرىپ كەتتى، ئارقىدىنلا بىر شامال چىقىپ، بۇلۇت - تۇمانلارنى ھەيدەپ كەتتى.

— ئەمدى قورقماي تۆۋەنگە چۈشۈڭ، — دېگەن ئىنچىكە ئاۋاز كەلدى ئۇنىڭ قويىندىكى كىتابتىن. شاھزادە نۇرئەزىز ئىككىلەنمەستىن

دىككىدە سەكرەپ يەرگە چۈشۈپ ئۈچ باشلىق شىرىنكۈ تاشقا ئايلانغان جىسمىغا شاپىلاقلاپ قويۇپ:

— سېنى چوقۇم قۇتقۇزىمەن دوستۇم، — دېدى - دە، چوكۈ- چوكۈ چامداپ نېرىدىلا كۆرۈنۈپ تۇرغان كۆكلەمزارلىققا قاراپ ماڭدى، كۆكلەمزارلىق زىچ ئۆسكەن گۈل - چېچەكلىك دەرەخلەر بىلەن قاشالانغانىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز يېقىنلاشقان هامان گۈل - چېچەكلەر تۆكۈلۈپ، هەممىسى ئوق بولۇپ، ۋىژىلداپ ئۇچۇپ كەلدى، شاھزادە نۇرئەزىز قېچىشقا ئۇلگۈرمىدى، لېكىن ئوقلارنىڭ هېچبىرى ئۇنىڭغا كار قىلمىدى، شۇ هامان دەرەخلەر بۆلۈنۈپ ئوتتۇرىسىدىن بىر ئىشىك ئېچىلدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئىشىكتىن كىرگەن هامان يەنە جىپسىلىشىپ، دەرەخ سېپىل هاسىل قىلدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۇدۇلغا قاراپلا چۆچۈپ كەتتى. چۈنكى، ئۇدۇلدا ئاجايىپ رەڭدار ۋە كۆركەم گۈل - چېچەكلەر هۈپپىدە ئېچىلغان چىمەنزارلىق، چىمەنزارلىق ئوتتۇرىسىدا كۆل، كۆلدە گۈل بەرگلىرى ياقۇتتەك نۇرلۇق ۋە جۇلالىق بىر چوكۈ نېلۇپەرگۈلى، گۈل بەرگلىرى ئوتتۇرىسىدا كۈمۈش تارلىق بىر غوڭقا، غوڭقىنىڭ جازىسى بىلەن بېلىنىڭ تۆۋىنى بىرلىشىپ كەتكەن، ئەمما ئاجايىپ ساھىبجامال بىر نازىنىن پەرى نازۇك قوللىرى بىلەن غوڭقىنىڭ تارىسىنى چېكىشكە تەمشىلىپ تۇرغان، لېكىن شۇنداق گۈزەل كۆرۈنۈش ئىچىدە كۆرگەنلا كىشىنىڭ تېنىنى شۇركۈندۈرۈپ، قورققاقلارنىڭ يۈرىكىنى يېرىۋەتكۈدەك قورقۇنچلۇق بىر ئادەم يۈزلۈك بەتبەشىرە قارا ئۆمۈچۈك پەرىزاتنى قاپقارا تۈكلۈك پۇتلىرىدا مەهكەم قاماللىۋالغان.

شاھزادە نۇرئەزىز ئىچىدە ئاللادىن پاناهلىق تىلەپ دۇئا قىلدى. دۇئا قىلىۋېتىپ، ئەتراپتىن سەت ۋىشىلدىغان ئاۋازلار كېلىۋاتقانلىقىنى سەزدى، ئەتراپىغا قاراپ، تېخىمۇ چۆچۈپ كەتتى، هەممە تەرەپتىن كۆزلىرى قىپقىزىل چوغدەك، قالغان هەممە يېرى قاپقارا، چوڭلۇقى چاقتەك، چاقپەلەكتەك ئۆمۈچۈكلەر چىمەنزارلىقنى چەيلەپ كېلىۋاتاتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرهال قىلىچىنى قولىغا ئېلىپ، جەڭگە هازىر

بولدى، يېقىنلاشقانلا ئۆمۈچۈكنى چاپتى، ئۇچ كېچە - كۈندۈز جەڭ قىلدى، بىراق ئۆمۈچۈكلەرنى يوقىتىپ بولالمىدى، بىرسىنى يوقاتسا، ئورنىغا يەنە بىرسى كېلىپ تۇردى. ئاخىر جەڭ قىلغاچ ئۆمۈچۈكلەرنىڭ قەيەردىن كېلىۋاتقانلىقىنى بىلىش ئۈچۈن ھەر تەرەپكە يۈگۈردى، بىر چاغدا چىمەنزارلىقتىكى بىر بۇلۇڭدا ئاجايىپ زور بىر چىشى ئۆمۈچۈكنى كۆردى، چىشى ئۆمۈچۈكنىڭ توختىماي تۇخۇملاپ تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئوقياسىنى بەتلەپ، ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ تۇرۇپ، چىشى ئۆمۈچۈكنىڭ ئاغزىغا قارىتىپ ئاتتى، شۇ ھامان چىشى ئۆمۈچۈكنى بىر ئوت قاپسۇبلىپ، كۆيدۈرۈپ، تېزلا بىر سىقىم كۈلگە ئايلاندۇرۇۋەتتى.

ئەمدى شاھزادە نۇرئەزىزغا قالغان ئۆمۈچۈكلەرنى يىغىشتۇرۇش خېلىلا ئاسانغا چۈشتى، شۇنداقتىمۇ ئۇچ كېچە - كۈندۈز توختىماي جەڭ قىلىشقا توغرا كەلدى، خاسىيەتلىك ئالتۇن داننىڭ شاراپىتىدىن ھېرىش - چارچاش ھېس قىلمىدى، بەلكى باشتىن - ئاخىر تېتىك ۋە غەيرەت - شىجائىتى ئۇرغۇپ تۇرغان ھالىتىدە تۇردى.

ئۆمۈچۈكلەرنى تەلتۆكۈس يوقاتقاندىن كېيىن يەنە كۆل بويىغا باردى، ئادەم يۈزلۈك قارا ئۆمۈچۈكمۇ، غوڭقا تەنلىك پەرىزاتمۇ مىت قىلمىدى، لېكىن ئۇنىڭ قۇلاق تۈۋىدە كىمدۇر بىرسىنىڭ يېقىمسىز شۇنىرلىشى ئاڭلاندى:

ــ ئۇخلا، ئۇخلىغىن، تېزرەك، شېرىن چۈشلەر قويىنىغا بۆلەنگىن، مەڭگۈ ئارامىلىق تاپسەن.....

شاھزادە نۇرئەزىز ھەرقانچە قىلىپمۇ ئۆزىنى كونترول قىلالماي كۆزلىرى يۇمۇلدى، تاتلىق بىر ئۇيقۇ ۋۇجۇدىنى ئەسىر قىلدى، بىر چاغدا ئۇ چۈشىدە غوڭقا تەنلىك پەرىنى كۆردى:

ــ كۆزۈڭنى ئاچ، تېز ئويغان، بولمىسا ھالاك بولىسەن! ــ دەۋاتاتتى ئۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز چۆچۈپ كۆزىنى ئاچتى، پۈتۈن بەدىنىنىڭ ئاپئاق مەشۇتتەك ئۆمۈچۈك توري بىلەن چىرمىلىپ كەتكەنلىكىنى، ئادەم يۈزلۈك ئۆمۈچۈكنىڭ ئۆزىگە نەشتەر سىلىشقا ئۈمتۈلۈپ تۇرغىنىنى كۆردى - دە،

جان - جەھلى بىلەن بىرلا كۆچىنىپ، ئۆمۈچۈك تورىنى پاراسلىتىپ ئۇزۇۋەتتى، پۇت - قولى ئازاد بولدى، ئادەم يۇزلۈك ئۆمۈچۈك دەرھال كەينىگە يېنىپ زەھەر پۇركۈدى، شاھزادە نۇرئەزنز چاققانلىق بىلەن ئۆزىنى بىر چەتكە ئېلىپ، ئامان قالدى، پۇركۈلگەن زەھەر چۈشكەنلا يەرنى پىژىلدىتىپ كۆيدۈرۈپ، ئويۇپ كىرىپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئەزنز يەنە ئوقيانى قولىغا ئالدى، ئوقنىمۇ بەتلىدى، شۇ هامان قۇلاق تۈۋىدە:

ـــ كۆزنگە ئات، ئاغزىغا ئات، بېشىغا ئات، پۇتىغا ئات..... دېگەندەك ئاۋازلار ئاڭلىنىپ، بارغانسېرى يۇزلەرچە ئادەم تەڭلا ۋاراڭ - چۇرۇك قىلىۋاتقاندەك بىلىنىپ، قۇلاق - مېڭىسى زىڭىلداپلا كەتتى، پىكرى چېچىلىپ، بىر ئۆمۈچۈك كۆزنگە نەچچە كۆرۈنۈشكە باشلىدى.

شاھزادە نۇرئەزنز بېشىنى سىلكىۋېتىپ، ئىسمىئەزەمنى ئوقۇدى، ئاندىن كىرىچنى كۈچ بىلەن تارتتى، قۇلاق - مېڭىسىنى يەپ، توختىماي ۋاڭ - چۇك سادالارنى پەيدا قىلىۋاتقان ئادەم يۇزلۈك ئۆمۈچۈكنىڭ ئاغزىنى نىشانلىدى، نەچچە كۆرۈنگەن ئۆمۈچۈكتىن ئەمدى بىرسىلا قالدى، ئوق ۋىزىلداپ بارغانچە ئۇنىڭ ئاغزىغا كىرىپ كەتتى، ئارقىدىنلا ئۆمۈچۈكنىڭ ئاغزىدىن بىر قۇيۇن چىقىپ، شاھزادە نۇرئەزنزنى ئۇچۇرۇپ ئەكىرىپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئەزنز پۇتى يەرگە تەككەندە بىر قاراڭغۇ هۇجرىدا تۇرغانلىقىنى هېس قىلدى، كۆزلىرى قاراڭغۇلۇققا كۆنۈككەندىن كېيىن ئالدىدا ئۇچ ئىشىك بارلىقىنى بايقىدى، هەربىر ئىشىك بېشىغا بىردىن لەۋھە ئېسىلغان بولۇپ، لەۋھەلەردىن بىرىگە «كىرسەڭ چىقارسەن»، يەنە بىرىگە «كىرسەڭ يا چىقارسەن، يا چىقماسسەن»، ئۇچىنچىسىگە «كىرسەڭ چىقماسسەن» دەپ يېزىلغانىدى. هەرپىلەرگە ئالتۇندىن هەل بېرىلگەن ۋە ئالتۇن رەڭلىك نۇر چاقناپ تۇرغاچقا، قاراڭغۇلۇقتىمۇ ئوقۇغۇلى بولاتتى.

شۇئان هەربىر ئىشىكتىن شۇنداق سادا كەلدى:

«ئاچقۇچ مەندە، ئاچقۇچ مەندە!»، «مېنى ئېچىپ كىرگىن، مېنى ئىچىپ كىرگىن!»

بـــۇلاردىن «كىرســـەك چىقارســـەن» دەپ يېزىلغـــان لەۋھە ئېسىلغانىنىڭ ساداسـى ئۇنلـۇكرەك، «كىرسـەك چىقماسـسەن» دەپ يېزىلغان لەۋھە ئېسىلغانىنىڭ ساداسى بوشراق ئىدى.

شـاھزادە نـۇرئەزىز تـۇرۇپلا بـىر ۋاقـىتلاردا مەدرىسەدىكى ئۇستازى ئېيتقان:

«قۇرۇق تـۇك بەك داراڭلايـدۇ، ئەقىللىـك كىشىلەر قـۇرۇق سـۆزگە ئالدانمايـدۇ» دېـگەن پەنـد - نەسـىھەتلىرىنى ئەسـلەپ قالـدى - دە، ئىككىلەنمەستىن:

«يا تەۋەككۈل، چىقىش - چىقماسلىق ئۆزۈمگە باغلىق» دېگىنىچە «كىرسـەك چىقماسـسەن» دېـگەن لەۋھە ئېـسىلغان ئىـشىككە قـاراپ ماڭدى، باشقا ئىشىكلەر بىـردىنلا ئاجايىـپ بەتبەشـىرە يالماۋۇز باشـلارغا ئايلىنىـــپ، شـــاھزادە نۇرئەزىزغـــا ئېتىلـــدى، بىـــراق شـــاھزادە نـــۇرئەزىز چاققانلىق بىلەن ئىشىكتىن كىرىپ كېتىپ ئامان قالدى.

ئەمـدى ئـۇ ئـۆزىنىڭ چەكـسىز بىـر قۇمـلـۇق - بايـاۋانـدا كـۆردى، قۇملۇقتىن بولسا شۇنداق ساداً كەلدى:

ـــ ئەي ئادەمزات، بوسـتانلىق ئىـدىم، سۇسـىراپ قۇملـۇق-بايـاۋان بولۇپ قالدىم، سەۋەبىنى بىلگەچ كەل.

شـاھزادە نـۇرئەزىز مـاقۇللۇق بىلـدۇرۇپ يـۇرۇپ كەتتـى، ئـاچقۇچنى قەيەردىـن ئىزدەشـنى بىلمىـگەچ بېـشى قايغـان، پـۇتى تايغـان تەرەپـكە كېتىۋەردى. كېتىۋېتىپ بىر ئېگىز تاغقا دۇچ كەلدى، تـاغ كەينـىدە نـېمە بارلىقىنى بىلىش ئۈچۈن تاغقا يامىشتى، ئۈچ كېچە - كۈندۈز تىرىشىپ-تىرمىشىپ تاغ ئۈستىگىمۇ چىقتى، تاغ كەينىدە قۇرۇپ قالغان بىر كـۆلنى كۆردى.

شۇ چاغ كۆلدىن سادا كەلدى:

ـــ ئەي ئادەمزات، ماڭا قۇيۇلىدىغان دەريا ئېقىنى ئۈزۈلـۈپ قالـدى، نېمە توسۇۋالغىنىنى بىلگەچ كەل.

شـاھزادە نـۇرئەزىز مـاقۇللۇق بىلـدۇرۇپ تاغـدىن چۈشـتى، كۆلـدىن ئۆتۈپ، كۆلنىڭ يەنە بىر گىرۋىكىگە ئۆتۈپ قۇرۇپ قالغـان دەريـا يـولىنى بويلاپ يۇرۇپ كەتتى. گاھى - گاھى ئاجايىپ - غارايىـپ يىرتقۇچلارغـا

يولۇقتى، ئۇلارغا قىلىچى بىلەن تاقابىل تۇرۇپ ماڭدى، يەنە ئۈچ كىچە- كۈندۈز يول يۈرۈپ، دەريانىڭ باش مەنبەسىگە يەتتى، تاغدەك زور بەستلىك بىر مەخلۇق دۈم يېتىپ، دەريانىڭ مەنبەسى بولغان چوڭ بۇلاقنىڭ سۈيىنى سۈمۈرۈۋېتىپتۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز ھەيران بولۇپ، قىلىچىنى ھېلىقى مەخلۇقنىڭ تاپىنىغا سانجىدى، ئۇنىڭغا چوڭىن قونغانچىلىك كار قىلمىدى، تۇۋلاپ باقتى، ئەمما ئاۋازىنى ھېلىقى مەخلۇقنىڭ سۇ سۈمۈرگەندىكى غۇرت - غۇرت قىلغان ئاۋازى بېسىپ كەتتى، ئاخىر تاغقا ياماشقاندەك يامىشىپ يۈرۈپ، مىڭبىر مۇشەققەتلەر ئىچىدە دۈمبىسىگە چىقىپ بولۇشىغا سەكرىدى، كار قىلمىدى. ئۇنىڭ دۈمبىسىگە قىلىچ ئۇردى، قىلىچ ئۈچ گەز ئۇزرىپ، چېپىلغان جايدىن قاپقارا قان ئارىلاش سۇ ئېتىلىپ چىقىپ بىر فونتان ھاسىل بولدى، شۇ چاغدىلا ئاندىن گىگانت مەخلۇق ئالەم - جاھانىنى زىلزىلىگە كەلتۈرۈپ، دەھشەتلىك ھۆركىرىگىنىچە ئورنىدىن تۇردى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ مويلىرىغا ئېسىلىپ سىيرىلىپ يۈرۈپ، تۆۋەنگە چۈشۈۋالدى، ئاندىن بار كۈچىنى ئاياغلىرىغا يىغىپ، قۇيۇندەك چېپىپ، يىراققا قاچتى، ئەمما مەخلۇقنىڭ سايىسىدىن نېرى كېتەلمىدى، ئاخىر توختاپ كەينىگە بۇرۇلغاندا كۆردىكى غايەت زور بىر دەۋە، پېشانىسىدە ۋولقان ئاغزىدەك بىر كۆزى بار، كۆزىدە ئوت يېنىپ تۇرغان، غايەت يوغان ئاغزىدا خەنجەرسىمان چىشلىرى ھىڭگىيىپ تۇرغان، تولىمۇ قورقۇنچلۇق ئىدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ ئالدىدا بىر چۈمۈلىچىلىكمۇ كۆرۈنمىدى.

ئۇ دەۋنىڭ ئۆزىنى تېخى كۆرمىگىنىنى ھېس قىلىپ، تېخىمۇ يىراققا كەتتى، ئەمما دەۋە ئاخىر ئۇنى كۆرۈپ قالدى - دە، قوغلىماستىن، بۇلاق ئەتراپىدىن قولىغا چىققانلا چوڭ تاشلارنى ئېلىپ ئېتىشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز مىڭبىر مۇشەققەتلەر ئىچىدە ئۆزىنى قاچۇردى، دەۋە تاشلار چۈشكەندە كۆتۈرۈلگەن چاغ - توزان ئىچىدە قالغان شاھزادە نۇرئەزىزنى ئۆلدى دەپ بىلىپ، ئاخىر تاش ئېتىشتىنمۇ توختىدى. شۇ پۇرسەتتە شاھزادە نۇرئەزىز ئوقياسىنى بەتلىۋالدى، ھاۋا سۈزۈلۈپ چاغ - توزان بېسىققاندا ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ تۇرۇپ،

دۇننىڭ يېگانە كۆزىنى نىشانلاپ ئاتتى، ئوق ۋىژىلداپ بارغانچە دۇننىڭ كۆزىدىن كىرىپ، ئارقا مېڭىسىدىن تېشىپ چىقىپ كەتتى، شۇ هامان دۇننىڭ تېنىمۇ تاغ پارتلىغاندەك پارتلاپ، ئاسماندىن شارىلداپ يامغۇر قۇيۇلدى، ئارقىدىنلا ئاسمان - پەلەك دولقۇنلاپ سەل پەيدا بولۇپ، هەممە نەرسىنى ئېقىتىپ، تۇرتۇپ، كۆل تەرەپكە هەيدەپ كەتتى، شاهزادە نۇرئەزىز گاه لەيلەپ، گاه چۆكۈپ ئېقىپ كېتىۋېتىپ، قولىغا ئىلىناشقان بىر قاقشال دەرەخكە ئېسىلىۋالدى، ئاخىر كەلكۇن بىلەن بىللە كۆلگە بېرىپ قالدى، كەلكۇن سۇيى بارا - بارا كۆلدىنمۇ تېشىپ، كۆلنىڭ يەنە بىر تەرىپىدىكى تاغدىنمۇ هالقىدى، ئاندىن بارا-بارا پەسلەپ، تاغنى ئىككىگە بۆلۈپ ئوتتۇرىدىن يول ئېچىپ ئېقىپ چەكسىز قۇملۇق - باياۋانغا يەتكەندە سىڭىپ كەتتى، يەنە بىر مەزگىلدىن كېيىن چۆل - باياۋان قويىنىدا سان - ساناقسىز دەل - دەرەخ، گۈل - گىياهلار، زەل- زىرائەتلەر كۆكلەپ چىقىپ، قۇملۇق - باياۋان ئورنىدا باغۇبوستانلىق پەيدا بولدى هەم قاياقتىندۇر هەددى - هېسابسىز هاشارات، هايۋانات، ئۇچار - قاناتلار پەيدا بولۇپ، بۇ يەرنى تېخىمۇ ئاۋاتلاشتۇرۇۋەتتى، شاهزادە نۇرئەزىز هەيرانلىق ئىچىدە هەرتەرەپكە نەزەر سالدى، ئۇ قەيەرگىلا بارمىسۇن شۇجايدىكى هەممە مەۋجۇداتتىن:

— مەرهابا! مەرهابا! — دېگەن ياڭراق سادا كەلدى، بىر چاغدا يەنە ئۇنىڭ باش ئۈستىدىلا بىر ئالتۇن رەڭلىك سوپىتورغاي پەيدا بولۇپ، بىر تال ئالتۇن ئاچقۇچنى تاشلاپ بەردى.

شاهزادە نۇرئەزىز ئالتۇن ئاچقۇچنى قولىغا ئېلىپ كۆپ خۇرسەن بولدى، ئەمما بۇ يەردىن قانداق كېتىشنى بىلمەي، بېشى قاتتى. شۇ چاغ ئۇ كەلكۈندە ئېقىپ كېتىۋېتىپ قولىغا ئىلىنىشىپ قالغان قاقشال دەرەخ چۈشكەن يېرىدىلا يىلتىزلاپ كۆكلەپ، بۇك - باراقسان شاخلىدى، چېچەكلىدى، ئارقىدىنلا هەر شېخىدا يۈزلەپ ئالتۇن ئانار چۈشتى، ئاندىن ئۇنىڭدىن شۇنداق سادا كەلدى:

— ئەي ئادەمزات، بىزگە نىجاتكار بولدۇڭ، قىلغان ياخشىلىقىڭ ئۈچۈن ياخشىلىق قايتۇرماق بىز ئۈچۈن قەرز، كىم بىزگە نىجاتلىق

بېغىشلىسا ئۇنىڭغا ئۆچ ياخشىلىق قىلىشنى ئەھدە قىلغانىدۇق، سوپىتورغاي ئالتۇن ئاچقۇچنى تېپىپ بېرىپ بىر ياخشىلىق قىلدى، ئىككىنچى ياخشىلىقنى مەن قىلاي، ئالتۇن ئانىرىمدىن ئۆچ تال ئۈزۈۋال، ئاندىن بېرىپ ئالتۇن مۇڭگۈزلۈك ئاق بۇغىنى ئىزدە، ئۇنىڭغا مەندىن سالام ئېيت.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇمىدلىنىپ ئۆچ تال ئانار ئۈزدى، ئاندىن ئالتۇن مۇڭگۈزلۈك ئاق بۇغىنى ئىزدەپ كەتتى، بۇ ئىقلىم ئاجايىپ گۈزەل، خۇش ھاۋالىق ئىدى، خىلمۇخىل جانىۋارلار بىر - بىرىگە دەخلى قىلىشماي ئەركىن يايلاپ يۈرەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز كۆپ ئىزدەپ ئاخىرى بىر توپ بۇغىغا يولۇقتى. بۇغىلار سەركىسى ئالتۇن مۇڭگۈزلۈك ئاق بۇغا ئىدى.

— ئالتۇن مېۋىلىك ئانار دەرىخى ساڭا سالام ئېيتتى! — دەپ توۋلىدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— سالامەت بولسۇن! — دېدى ئاق بۇغا ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ، — ئۆچىنچى ياخشىلىققا مېنى بۇيرۇغان بولسا كېرەك.

— شۇنداق! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— سەن بۇ ئىقلىمدىن تىلسىم تەخسە يۈزىگە چىقماقچى، — دېدى ئاق بۇغا، — لېكىن بۇ بارسا كەلمەس ماكاندىن سېنى چىقىرىپ قويۇشقا قۇربىم يەتمەيدۇ، پەقەت خەتەردىن قورقمىساڭ ئۆچ خەتەرلىك دەريادىن ھالقىپ، ئالتۇن سۇمۇرغىنىڭ ماكانىغا يەتكۈزۈپ قويۇشۇم مۇمكىن، بۇمۇ باشقىلارنىڭ قولىدىن كېلىدىغان ئىش ئەمەس، ئالتۇن سۇمۇرغنى كۆندۈرۈش بولسا ئۆزۈڭنىڭ ئىشى، ساڭا شۇ ياردەم قىلمىسا باشقا مەخلۇقاتلاردا بۇنداق كۈچ - قۇدرەت يوق.

— مېنى ئالتۇن سۇمۇرغنىڭ ماكانىغا ئېلىپ بار، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز قەتئىيلىك بىلەن:

— قالغىنىنى تەلىيىمدىن كۆرىمەن.

ئۇستۈمگە مىن، — دېدى ئاق بۇغا، — مەزمۇت ئولتۇرغىن، سۇمۇرغنىڭ ئالدىغا بارمىغۇچە يەرگە دەسسىگۈچى بولما.

شاھزادە نۇرئەزىز ئاق بۇغىغا مىندى، ئاق بۇغا يەردىن بىر تاقلاپلا

هاۋاغا كۆتۈرۈلۈپ، ئىككى بىقىنىدىن قانات چىقىرىپ، ئاجايىپ تېز سۈرئەتتە ئۇچ كېچە - كۈندۈز ئۇچتى، يىراقتىن ئاسمان - پەلەك داۋالغۇپ، ئۆركەشلەپ ئېقىۋاتقان بىر دەريايى ئەزىم كۆرۈندى.

— كۆزۈڭنى يۇمۇۋال، — دېدى ئاق بۇغا تاپىلاپ، — ئۇ دېگەن تىلسىم دەريا، خيالىي كۆرۈنۈش، دولقۇنلار سېنى ئېقىتىپ كەتمەكچى، ئاجايىپ مەخلۇقاتلار سېنى يەپ كەتمەكچى بولىدۇ، قورقۇپ ئۆزۈڭنى قاچۇرمىساڭلا بولغىنى، ئەڭ ياخشىسى «كۆزۈڭنى ئاچ» دېمىگۈچە چىڭ يۇمۇپ ئولتۇر، ھېچنېمىگە پەرۋا قىلما.

— شاھزادە نۇرئەزىز ماقۇللۇق بىلدۈردى، رومال بىلەن كۆزىنى تېڭىۋېلىشنى، قۇلاقلىرىنىمۇ ئېتىۋېلىشنى لايىق تاپتى.

ئاق بۇغا ئالدىدىكى دەريادا ئۈچ كېچە - كۈندۈز ئۈزدى، ئاندىن بىر تاقلاپ، تاقىر دەشت - باياۋانغا چىقىپ:

— كۆزۈڭنى ئاچ! — دەپ قايتا - قايتا توۋلىغاندىن كېيىن، ئاندىن شاھزادە نۇرئەزىز ئاڭلاپ، رومالنى كۆزىدىن ئالدى، قۇلاقلىرىدىكى نەرسىلەرنىمۇ ئېلىۋەتتى، يۈزىگە قىزىق ھاۋا ئۇرۇلدى.

— ئەمدى بىر ئوت دەريادىن ئۆتىمىز، — دېدى ئاق بۇغا، — ئوت يالقۇنلىرى ئوت ئەجدىھادەك خىرىس قىلىدۇ، لېكىن تەمتىرىمىسەك ھېچ ئىش بولمايدۇ، كۆزۈڭنى تاڭما، چۈنكى ئۇ قورقانلىقنىڭ ئىپادىسى بولۇپ قالىدۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز ماقۇللۇق بىلدۈردى،ئۇلار ھايالسىز ئاسمان-پەلەك يالقۇنلاپ، لاۋۇلداپ كۆيۈۋاتقان ئوت بەلبېغىغا دۈچ كەلدى. شاھزادە نۇرئەزىز كۆزلىرىنى يۇمۇۋالدى، تاكى ئۈچ كېچە - كۈندۈزگىچە ئاچمىدى، كۆزىنى ئاچقاندا بولسا ئوت دەرياسى كەينىدە قالغانىدى.

ئۇلار يەنە دەشت - باياۋان ئاسمىنىدا ئۈچ كېچە-كۈندۈز ئۇچتى، ئەمدى نېرىدىن كىشىنى ئەندىشىگە سالغۇدەك دەھشەتلىك قىيا - چىيا، ناله -پەريادلار ئاڭلاندى.

— ئەمدى ئازاب دەرياسىدىن ئۆتىمىز، — دېدى ئاق بۇغا، — بۇمۇ بىر تىلسىم، خيالىي كۆرۈنۈش، لېكىن قورقانلارغا ئاپەت، شۇڭا باتۇر بول، ئاستىدا قان - يىرىڭ دەريا بولۇپ ئاقىدۇ، قارىساڭ كۆڭلۈڭ

ئېلىشىدۇ، ئەگەر ھۆ قىلىپلا سالساڭ، ھۆ بىلەن تەڭ جان كەپتىرىڭ چىقىپ ئەجەل تۇزىقىغا چۈشىدۇ، شۇڭا ھىچ يەرگە قارىما، ھەرقانداق ئاۋازغا پىسەنت قىلما، قورقۇپ - ھودۇقۇپ كەتكۈدەكلا بولساڭ يۈرىكىڭ يېرىلىپ كېتىدۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز ماقۇللۇق بىلدۈردى، ئاندىن قۇلاق - كۆزلىرىنى ئېتىۋالدى، لېكىن كۆزى ھېچنېمىنى كۆرمىگەن بىلەن قۇلاقلىرى ئاڭلاپ تۇردى، قۇلىقىنى ئەتكەنىڭ كۆپ پايدىسى بولمىدى، ئېچىنىشلىق ناله- پەريادلار، قۇلاق پەردىسىنى يىرتىۋەتكۈدەك چىرقىراشلار، ئەيتاۋۇر كىشىگە ۋەھىمە سېلىپ، يۈرەكنى تىترىتىدىغان دەھشەتلىك سادالار ھەممىسى قۇلاق تۈۋىدە ياڭراپ تۇردى.

شاھزادە نۇرئەزىز دىلىدا ئىسمىئەزەمنى زىكرى قىلىپ، ئۆزىگە مەدەت بېرىپ تۇردى، شۇ ھالدا ئۈچ كېچە-كۈندۈز بەرداشلىق بېرىپ، ئازاب دەرياسىدىنمۇ ئامان - ئېسەن ئۆتۈپ كەتتى، ئەمدى يەنە بىر چۆل - باياۋانغا چىقتى، چۆل - باياۋاندا كۆز كۆرۈپ، قۇلاق ئاڭلاپ باقمىغان ئاجايىپ - غارايىپ ھايۋانات ۋە ئۇچار - قاناتلار ياشايتتى، بىراقتا بولسا بىر چوڭ دەرەخ قەد كۆتۈرۈپ تۇراتتى، دەرەخنىڭ تاجسى ئاسماندىكى بۇلۇتلارنى تېشىپ چىققان، شاخلىرى نەچچە يۈز غۇلاچ يەرگىچە سوزۇلغان غايەت زور كۈنلۈككىلا ئوخشايتتى.

— كەلدۇق، — دېدى ئاق بۇغا، — ئاشۇ دەرەخ سۇمۇرغنىڭ ماكانى، دەرەختىكى چاڭگىدا سۇمۇرغنى كۆرىسەن، ئۇنىڭغا ئاۋۋال سەن سالام بەرگىن.

ئاق بۇغا يېقىنلاشقان ھامان دەرەخ شاخلىرى ئىككى ياققا ئايرىلىپ، سۇمۇرغنىڭ چاڭگىسى كۆرۈندى، سۇمۇرغ بىر جۈپ چۈجىسىنى پوكىنىغا بېسىپ، ھالسىراپ ياتاتتى، پەي قاناتلىرى ئالتۇندەك تاۋلىنىپ، پارقىراپ تۇراتتى.

— ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم! — سالام بەردى شاھزادە نۇرئەزىز.

— ۋەئەلەيكۇم ئەسسالام! — دېدى سۇمۇرغ جاۋابەن، — سالىمىڭ بولمىغىنىدا بىر چوقۇپلا يېۋەتكەن بولاتتىم. ئۆزۈممۇ، چۈجىلىرىممۇ كېسەلدىن پارىغ بولاتتۇق، بىراق بەرگەن سالىمىڭنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن

بىرەر تال مويىڭغا تېگىپ قويۇشقىمۇ كۆڭلۈم ئۇنىماس.

ــ ھەرقانداق كىيسەل ئۇچۇن مەنده شىپالىق دورا بار،ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ئاندىن ئۇ قويىندىن ئۇچ تال ئالتۇن ئانارنى چىقىرىپ بەردى، سۇمۇرغ چۇجىلىرى بىلەن بىر تالدىن يېدى، شۇ ھامان ئابىھايات ئىچكەن مىسالى تېتىكلىشىپ ئورنىدىن تۇردى، چۇجىلىرىمۇ جانلىنىپ، چۇرۇقلىشىپ كەتتى.

ــ خۇدانىڭ قۇدرىتى بىلەن بىر جۇپ چۇجىلىك بولغانىدىم،ــ دېدى سۇمۇرغ،ــ ئەمما چۇجىلەر تۇخۇمدىن چىققۇچە توققۇز ئاي يېمەي- ئىچمەي، مىت قىلماي تۇخۇم بېسىپ يېتىپ، ھالىمدىن كېتىپتىمەن، بېرىپ ئۇۋ قىلغۇدەك ماجالىم يوق، يېقىن ئەتراپتىن يولۇققان بىر چوڭ تاپنى ئەكېلىپ، ئۆزۈممۇ، چۇجىلىرىممۇ ئوزۇق قىلدۇق، ئۆمرۈمده سادىر قىلغان شۇ بىر خاتالىقىم تۇپەيلى تاسلا قالدىم، ئىككى يۈرەك پارەم بىلەن بىللىلا ئۇ دۇنياغا سەپەر قىلغىلى، بەخت - تەلىيىمگە سەن كەلدىڭ، بىز قۇتقۇزۇپ قالدىڭ، مەنمۇ ساڭا قەرزدار بولدۇم، ئېيتقىنا، قانداق قىسمەتكە دۇچ كەلدىڭ، ئەگەر قولۇمدىن كېلىدىغانلا ئىش بولسا ئورونلاشقا تەييارمەن، ئەمدى بارلىقىم سەن ئۇچۇن پىدا.

شاھزادە نۇرئەزىز تىلسىم تەخسىگە چىقىش ئارزۇسىنى بىلدۈردى، سۇمۇرغ ئورنىدىن قوزغىلىپ، بىرلا قانات قېقىپ ئۇچۇپ كەتتى، ھايالسىزلا غايەت زور يىلانلارنى تۇتۇپ، قامالالاپ كېلىپ، چۇجىلىرىگە پارچىلاپ يېگۈزدى، ئاندىن شاھزادە نۇرئەزىزنى ئۇستىگە ئېلىپ:

ــ مەھكەم ئولتۇرغىن، كىرگەن ئىشىكنى بۇزۇپ چىقىسەن، بۇزۇش ئالدىدا بىر تال پېيىمنى يۇلۇۋال، كېرەك بولغاندا پۈۋلىسەك قېشىڭغا ھازىر بولىمەن، قولۇمدىن كېلىشچە مۇشكۈلۈڭنى ئاسان قىلىمەن،ــ دېگىنىچە ئاستا - ئاستا كۆككە ئۆرلەپ، بارغانسېرى شىددەت بىلەن تېز ئۇچۇپ كەتتى، ئۇچقانسېرى ئېگىزلىدى، ھاۋا گۈلدۈرلەپ، چاقماق چېقىلدى، ئەمما ھوشيارلىق بىلەن ئۆزىنى قاچۇرۇپ ئۇچۇپ، خەتەردىن ئامان قالدى، شۇ ھالەتتە ئۈچ كېچە - كۈندۈز ئۇچتى، ئۇستى تەرەپتىن ھېلىقى ئىشىك كۆرۈندى.

— تەييار بول! — دېدى سۇمۇرغ، — ئىشىككە قىلىچ ئۇرىسەن.

شاھزادە نۇرئەزىز سۇمۇرغنىڭ بىر تال پېيىنى يۇلۇپ قوينىغا سالدى- دە، ئاندىن قىلىچنى سۇغۇرۇپ تەييار بولدى، سۇمۇرغ يېقىنلاشقان هامان قىلىچ ئۇردى، ئىشىكتىن قان چاچراپ، قاتتىق چىرقىرىغان ئاۋاز ئاڭلاندى - دە، قاپقارا بىر ئۆمۈچۈككە ئايلىنىپ شاھزادە نۇرئەزىزنى دەم تارتتى، ئۇنىڭغىچە سۇمۇرغ بىر ئوت پۈركۈپلا ئۆمۈچۈكنى كۆيدۈرۈپ كۈل قىلىۋەتتى، ئاندىن شاھزادە نۇرئەزىزنى ئۇزۇن قۇيرۇق پېيى بىلەنلا يۆگەپ كۆتۈرۈۋېلىپ، ئۇستىگە ئېتىۋەتتى.

شۇ چاغ ئالتۇن ئاچقۇچ ئۇنىڭ قوينىدىن ئۇچۇپ چىققانچە:

— ماڭا ئەگەش! — دېدى ئۇنىڭغا.

شاھزادە نۇرئەزىز ئالتۇن ئاچقۇچقا ئەگىشىپ ماڭدى، ئالتۇن ئاچقۇچ ئالدىدا ئۇچۇپ، قاراڭغۇ غاردەك بىر يەردىن ئۇنى ئەگەشتۈرۈپ چىقتى - دە، ئارقىغا بۇرۇلۇپلا چىققان تۆشۈك — ئادەم يۈزلۈك ئۆمۈچۈكنىڭ ئاغزىغا كىرىپ كەتتى، شۇھامان ئادەم يۈزلۈك ئۆمۈچۈك ئوت ئىچىدە قېلىپ، جان تالىشىشقا باشلىدى. غوڭقا تەنلىك پەرىزات ئاستا - ئاستا مىدىرلاپ، نازۇك قوللىرىنى هەركەتلەندۈرۈپ، كۆمۈش تارلىرىنى تىترىتىپ، ئاجايىپ نەپىس ۋە يېقىملىق بىر كۈي ياڭرىتىشنى باشلىدى، كۈي ئەۋجىگە چىققانسېرى ئادەم يۈزلۈك ئۆمۈچۈكنى ئورىۋالغان ئوت شۇنچە ئۇلغىيىپ، ئاخىر ئۇنى پۈتۈنلەي كۆيدۈرۈپ تاشلىدى، ئاندىن بىر فونتان پەيدا بولۇپ، ئۇنچە- مارجانىدەك چېچىلىپ، دەسسەپ - چەيلۈپتىلگەن گۈلزارلىقنى ئەسلىگە كەلتۈردى.

— مەن كۈيچى پەرىلەر تائىپىسىدىن غوڭقا پەرى، — دېدى غوڭقا تەنلىك پەرى، — ئەمدى تىلسىم بەرباد بولدۇ، خالىساڭ مېنىمۇ ئېلىپ كەت، مېنى ئۆمۈچۈك ئالۋاستىنىڭ بەندىتىدىن قۇتۇلدۇرۇپ قويغان ياخشىلىقىڭنى قايتۇرسام دەيمەن، بەلكىم ساڭا ئەسقېتىپ قالارمەن.

— دوستلارنىڭ كۆپ بولغىنى ئەلۋەتتە ياخشى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — مۇشكۈلاتلارغا دۇچ كەلگەندە هامان ئۇلارنىڭ ياردىمىگە موهتاج بولىدىغان گەپ.

غوڭقا پەرى كىچىكلەپ - كىچىكلەپ بىر تال تەڭگىچىلىك

بولدى- ده، غۇي قىلىپلا ئۇچۇپ بارغانچه شاهزاده نۇرئەزىزنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى. شۇ هامان چىمەنزارلىق غايىب بولۇپ، گۈلدۇر - قاراسلىغان ئاۋاز ياڭراپ، جاهانغا زىلزىله سالدى، ئۈچ باشلىق شىر ئۇچۇپ كەلگەنچه شاهزاده نۇرئەزىزنى ئۈستىگه ئېلىپ يۇقىرىغا ئۆرلىدى، گىگانت قول توتۇپ تۇرغان تەخسه كۆمپەيكۆم بولۇپ، چاڭ - توزانغا ئايلاندى، ئارقىدىنلا گىگانت قول توزان ئىچىدىن سوزۇلۇپ چىقىپ، ئۇلارنى توتۇشقا ئۇمتۇلدى، ئەمما توتۇشقا قادىر بولالماي، ئۇزۇلۇپ كەتتى - ده، قۇمدەك توزۇپ كەتتى.

— مۇبارەك بولسۇن، مۇبارەك بولسۇن! — ئۈچىنچى تىلسىم تەخسىنى بويسۇندۇردىڭىز، — دېگەن سادا كەلدى بوشلۇقتىن.

— كارامەت سەن جۇمۇ، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر، — دېۋە - پەرىلەرمۇ قىلالمىغان ئىشلارنى قىلدىڭ.

— سېنىڭ، يەنه هۆكۈمانىڭ ياردىمى بولمىغاندا مەن نېمىمۇ قىلالايتتىم، — دېدى شاهزاده نۇرئەزىز ئۇنىڭ مويلىرىنى سىلاپ تۇرۇپ، — ئەڭ چوڭ تۆهپه يەنىلا ساڭا مەنسۇپ.

ئەھمىيەتلىك ئۆتكىنى ھەممىدىن ئەۋزەل

ئۇچ باشلىق شىر ئۇنىڭ سۆزلىرىدىن سۆيۈنۈپ تۆتىنچى تىلسىم تەخسىنى كۆزلەپ تېخىمۇ تېز ئۇچتى. شۇ چاغ تۇيۇقسىز ئۇستى تەرەپتە شېخىدىن ئۇزۇلگەن گۈل مىسالى ساھىبجامال پەرىلەرنىڭ باشلىرى پەيدا بولدى، ئۇلارنىڭ نازۇك بويۇنلىرى ھېللا زالىملارنىڭ قىلىچىدا تەن دەرىخىدىن چېپىپ تاشلانغاندەكلا ئىدى، توختىماي قىپقىزىل قانلىرى تامچىلاپ تۇراتتى.

ــ يەنە قانداق قىسمەتكە دۇچ كېلەرمىز، ــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر خەۋپسىرەپ.

شۇ چاغ بۇ باشلار بىردىنلا قاقاقلاپ كۈلۈشكە باشلىدى، ئۇلارنىڭ كۈلكىسى كىشىنى مەست ـ مۇستەغرەق قىلىپ، ئەس ـ ھوشىنى ئوغرىلايتتى. ئۇلارنىڭ كۈلكىسى كۈچەيگەنسېرى شاھزادە نۇرئەزىزنىڭمۇ، ئۇچ باشلىق شىرنىڭمۇ بېشى ئايلىنىپ ھېللا مۇللاق ئېتىپ چۈشىدىغاندەك بىر ھالغا كەلدى.

شاھزادە نۇرئەزىز نېمە قىلارىنى بىلمەي، ئۇچ باشلىق شىرنىڭ دۈمبىسىگە مەھكەم چاپلاشتى، ئۇچ باشلىق شىر بولسا مەست بولۇپ قالغاندەك قالايمىقان ئۇچۇشقا، ئاخىر بىرئورۇندا پىرقىراشقا باشلىدى، شۇ چاغ شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قويىنىدىن يېقىملىق بىر مۇزىكا ئاۋازى ياڭرىدى ـ دە، غوڭقا پەرى ئاستا ـئاستا لەيلەپ چىقىپ، نازۇك بارماقلىرىدا غوڭقىنىڭ سېھرىي كارامىتىنى نامايان قىلدى، كۈي ئەۋجىگە چىققانسېرى ساھىبجامال پەرىلەرنىڭ گۈلدەك رەڭگى ـ رۇخسارى

خۇنۇكلىشىپ، كۈلكىسى پەسلەپ، بىردىنلا يالماۋۇز باشلارغا ئايلىنىپ قالدى ـ دە، ھەرتەرەپتىن قاپساپ كېلىپ ئۇلارغا خىرىس قىلدى.

غوڭقا پەرى ئەمدى كۈينى غەزەپلىك بىر ئاھاڭغا يۆتكىدى، شۇ ھامان يالماۋۇز باشلارغا ئوت تۇتىشىپ، ھەممىسى تېزلا كۆيۈپ كۈل بولدى، غوڭقا پەرى يەنە شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى.

ـــ خۇداغا شۈكرى، ـــ دېدى ئەمدىلا مەستلىكى يېشىلگەندەك بولغان ئۇچ باشلىق شىر، ـــ بىر خەتەردىن ئامان قالدۇق.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ ئوقتەك ئۇچۇپ ئۆرلەپ تۆتىنچى تەخىسە يۈزىگە يەتتى، ئەمما پۈتلىرى تەخسە يۈزىگە تەگكۈچە زەنجىر ئۇچ باشلىق شىرنىڭ پۈتلىرىنى بەند قىلىۋالدى.

شاھزادە نۇرئەزىز زەنجىرگە قىلىچ ئۇرغانىدى، قىلىچ شامال كەسكەندەك ئۆتۈپ كەتتى، لېكىن زەنجىرنىڭ كېسىلگەن يېرى يەنە ئۇلىنىپ قالدى.

ـــ بولدى قىل! ـــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر، ـــ يەنە بۇ تىلىسم بويسۇندۇرۇلمىغۇچە ئەركىنلىككە ئېرىشەلمەيدىغان بولدۇم.

شاھزادە نۇرئەزىز ئامالسىز قىلىچىنى قىنىغا سېلىپ، ئەتراپىغا نەزەر سالدى، تىلىسم تەخسە يۈزىنى كۈل رەڭ بۇلۇت ـ تۇمانلار قاپلىغان بولۇپ، ھېچنېمىنى كۆرگىلى بولمىدى، شۇ چاغ بۇلۇت ـ تۇمانلار ئىچىدىن كۈمۈش قوڭغۇراق جاراڭلىغاندەك بىر كۈلكە ئاۋازى ياڭرىدى ـ دە، بۇلۇت ـ تۇمانلار تاراپ كېتىپ نۇر ۋە ئاپتاپ جىلۋە قىلدى، نېرىدا چېھرى قۇياشتەك نۇرلىنىپ، كۈلۈمسىرەپ ئولتۇرغان بىر ساھىبجامال كۆرۈندى، ئەمما ئۇ ئادەتتىكى كىشىلەردىن ئون ھەسسە چوڭ بولۇپ، گۈل شەكىللىك تەخت ئۈستىدە ئولتۇراتتى، بىراق ئۇ كۆزىنى يۇمۇپ ئاچقۇچە يانپاشلاپ ياتقان ھالەتتە كۆرۈندى، چېھرىمۇ بىر ئېچىلىپ، بىر تۇتۇلۇپ تۇردى، تۇتۇلغاندا كۈل رەڭ بۇلۇت ـ تۇمانلار پەيدا بولدى، كۈلۈمسىرىگەندە ھەممىسى يوقلىپ ۋاللىدە ئاپتاپ چىقتى.

شاھزادە نۇرئەزىز نېمە قىلارىنى بىلمەي قالدى، ئۈچ باشلىق شىرنىڭ ئۈستىدىن تۆۋەنگە چۈشەلمىدى، ئاخىر قوينىدىن يەنە

خاسیەتلىك كىتابنى چىقاردى، كىتاب ئىچىدىن شۇ تاپتا كىمنىڭدۇر كىتاب ئوقۇغان ئاۋازى كېلەتتى، لېكىن ئوقۇۋاتقانلىرىنىڭ مەزمۇنىنى بىلگىلى بولمايتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز كىتابنى ۋاراقلاي دېگۈچە، كىتاب ئۆزىلا شارت-شۇرت ۋاراقلىنىپ، تۆتىنچى بېتى ئېچىلدى، ياپيېشىل چىملىقتىكى تەۋرەنمە ئورۇندۇقتا تەۋرىنىپ ئولتۇرۇپ، ئىخلاس بىلەن كىتاب ئوقۇۋاتقان بىر قورچاق بالا زاھىر بولدى.

— دەخلى قىلدىڭ، دەخلى قىلدىڭ! — دېدى قورچاق بالا سەكرەپ تۇرۇپ، — كىتاب ئوقۇشۇمغا دەخلى قىلدىڭ.

— كەچۈرگىن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ياردەمگە موھتاجمەن.

قورچاق بالا يەنە تەۋرەنمە ئورۇندۇقتا ئۆزىنى تاشلاپ، كىتابنى ۋاراقلىدى، ئارقىدىنلا كىتاب ئوقۇغاندەك:

— كۆرۈۋاتىمەن، كۆرۈۋاتىمەن..... سەن ئۇنىڭ قېشىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى خالىنى ئاتالىساڭ، ئۇنىڭ ئاغزىغا كىرەلىسەڭ، ئالتۇن ئاچقۇچنى تاپالىساڭ، ئاندىن سېھرلىك ئىشىكنى ئاچالىساڭ..... ئاندىن ..... — دېدى - دە، كىتابنى يېپىۋالدى. شۇ ھامان خاسىيەتلىك كىتابمۇ شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى، ئاسماندىن بولسا كۆكۈچ يالقۇنلار چۈشۈپ، ئۈچ باشلىق شىرنىڭ پۇتلىرىنى بەند قىلىۋالغان زەنجىرلەرنى كۆيدۈردى، شۇنىڭ بىلەن تەڭلا تىلسىم تەخسە يۈزىدىن چىرقىرىغان، ناله - پەريات قىلغان سادالار ياڭراپ، كۆك ۋە قارا ئارىلاش بىر تۈتەك - تۈمان كۆتۈرۈلدى - دە، تېزلا تاراپ كەتتى، ئۈچ باشلىق شىر ئازاد بولۇپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى ئېلىپ گىگانت پەرىزات تەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى.

گىگانت پەرىزات تۇيۇقسىز قاقاقلاپ كۈلگەنىدى، ئاسماندىن چاقماق چۈشتى، ئۈچ باشلىق شىر چاققانلىق بىلەن ئەگىپ ئۇچۇپ ئامان قالدى، شاھزادە نۇرئەزىزمۇ ھېچنېمە بولمىدى.

— تېز بول، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر ئالدىرىتىپ، — ئۇنىڭ ئىككى قېشى ئوتتۇرىسىدىكى قارا خالىنى ئاتقىن.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئوقياسىنى بەتلەپ، گىگانت پەرىزاتنىڭ ھىلال ئايدەك ئەگىم قاشلىرى ئوتتۇرىسىدىكى چوغدەك يېنىپ تۇرغان نوقۇتچىلىك خالىنى قارىغا ئالدى، بىراق گىگانت پەرى ھېلى يېتىپ، ھېلى ئولتۇرۇپ، ھېلى تۇرۇۋېلىپ، خىلمۇخىل ھالەتتە زاھىر بولۇپ، ئۇنى تەمتىرىتىۋەتكەچكە، ئوق نىشانغا تەگمىدى، شۇ ھامان شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ پۇتلىرى تاشقا ئايلىنىپ قالدى.

گىگانت پەرىزات رەنجىگەندەك بولۇپ، قاپىقىنى تۇرگەنىدى، ھاۋا گۈلدۇرلەپ، تاراسلاپ مۆلدۈر ياغدى، ھەربىر تال مۆلدۈرنىڭ چوڭلۇقى تاۋۇزدەك بولۇپ، مۇز بولماستىن يېلىنجاپ تۇرغان چوغ ئىدى.

ئۇچ باشلىق شىر بىر بېشىدىن سۇ پۇركۈسە، بىر بېشىدىن شامال چىقىرىپ، مىڭبىر مۇشەققەتتە ئۆزىنىمۇ، شاھزادە نۇرئەزىزنىمۇ خەتەردىن ساقلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز بولسا ئىككىنچى تال ئوقنى بەتلىدى، ئۆزىنى توختىتىۋېلىشقا تىرىشىپ، تەمتىرىمەستىن ئوقنى نىشانغا قويۇۋەتتى، لېكىن ئولتۇرغان ھالەتتىكى پەرىزات ياتقان ھالەتكە ئۆزگىرىۋېلىپ، ئوق يەنە بىكارغا كەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز بولسا كۆكسىگىچە تاشقا ئايلىنىپ قالدى.

— بىر قېتىملا پۇرسىتىڭ قالدى، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئاگاھلاندۇرۇپ، — پۇتۇنلەي تاش بولۇپ قالساڭ تىلسىمنى بويسۇندۇرۇش مېنىڭ قولۇمدىن كەلمەيدۇ جۇمۇ، ئۇ چاغدا.....

گىگانت پەرىزات شۇدەم چېھرىدىن دەھشەت ياغدۇرۇپ، كۆزلىرىدىن غەزەپ ئوچقۇنلىرى چاقناتتى، شۇھامان شىددەتلىك قارا بوران كۆتۈرۈلۈپ، ئۇچ باشلىق شىر بىلەن شاھزادە نۇرئەزىزنى غازاڭدەك ئۇچۇرۇپ، پىرقىرىتىشقا باشلىدى، ھوش - كاللىسىدىن ئايرىدى، بىراق- بىراقلارغا ئاپىرىپ تاشلايدىغاندەكلا قۇتۇرىدى، ئالەم -جاھاننى زۇلمەت قاراڭغۇلۇقى قاپلاپ، ھېچنېمىنى كۆرگىلى بولماس بولۇپ كەتتى.

شۇ خەتەرلىك مىنۇتلاردا شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينىدىن ئاجايىپ يېقىملىق، ئارامبەخش بىر كۈي ياڭراشقا باشلىدى - دە، غوڭقا پەرى نازۇك بارماقلىرىدا كۈمۈش تارلىرىنى چېكىپ چىقىپ كەلدى.

شۇ هامان بوران ئاستا - ئاستا پەسلەپ، ئاسمان يۈزى سۈزۈلدى، ئۇچ باشلىق شىرمۇ، شاھزادە نۇرئەزىزمۇ ھوشىغا كەلدى، مۇزىكا ئاۋازى ئاخىر بوراننى تىنجىتىپ، قاراڭغۇلۇققا خاتىمە بەردى، گىگانت پەرىمۇ ئەمدى شەكلىنى ئۆزگەرتمەستىن، گۈل شەكىللىك تەخت ئۈستىدە يانپاشلىغىنىچە كۆزلىرىنى يۇمدى.

— تېز بول! — دېدى غوڭقا پەرى، — ئۇنى ئۇزاقىچە تىنچلاندۇرۇۋېتەلمەيمەن.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئۈچىنچى تال ئوقنى بەتلەپ، ئىسمىئەزمنى ئوقۇپ تۇرۇپ، گىگانت پەرىنىڭ خالىنى نىشانلاپ ئاتتى، ئوقنىڭ ۋىشىلدىغان ئاۋازى گىگانت پەرىنى غەپلەتتىن ئويغاتتى، لېكىن ئۇ كۆزلىرىنى ئېچىشى هامان ئوقمۇ نىشانغا تېگىپ تېشىپ كىرىپ كەتتى، گىگانت پەرى تاشتەك قېتىپلا قالدى، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ ۋۇجۇدىدىن ئىس - تۈتەك كۆتۈرۈلۈپ، تاشقا ئايلانغان جىسمى ئەسلىگە كەلدى، غوڭقا پەرى ئۇنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى.

— ئەمدى يولىمىز راۋان، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر، — بىراق ئۇنىڭ ئىچىگە كىرسەك نېمە خەتەرگە يولۇقارمىز.

— بىلمەيمەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — تېزرەك ئۇنىڭ ئاغزىدىن كىرەيلى.

ئۈچ باشلىق شىر گىگانت پەرىنىڭ هاڭغرىقاي ئوچۇق ئىشكىتەك ئاغزىدىن ئۇچۇپ كىردى، شۇ هامان ئۇ كىرگەن ئىشىك غايىب بولدى، ئۇلار ئۆزلىرىنى تۆت تەرىپى تۆت دېرىزىلىك، ئىشىكسىز بىر سارايدا تۇرغىنىنى هېس قىلدى.

بىر دېرىزىدىن لەپلىدەپ يېغىۋاتقان قار ۋە قار بىلەن قاپلانغان كەڭ دالا كۆرۈنۈپ تۇراتتى، يەنە بىر دېرىزىدىن غۇر - غۇر شامالدا يەلپۈنۈپ تۇرغان چوكانتال ۋە هۆپپىدە ئېچىلغان ئۆرۈك، شاپتۇل، ئالما، ئامۇت چېچەكلىرى كۆرۈنۈپ تۇراتتى. زېمىن يېشىللىققا پۈركەنگەنىدى، يەنە بىر دېرىزىدىن قارىسا پورەكلەپ ئېچىلغان گۈللەر، ئالتۇن رەڭ باشاقلار، ئورۇشنى كۈتۈپ تۇرغان بۇغدايلىقلار كۆرۈنۈپ تۇراتتى، يەنە بىر يەرلىرى رەڭدار گىلەم يېپىنغاندەكلا ئىدى. يەنە بىر دېرىزىگە

قارىسا يوپۇرماقلىرى سارغايغان دەرەخلەر، شامالدا ئۇچۇپ يۈرگەن غازاڭلار ۋە ئالتۇن رەڭلىك غازاڭلار بىلەن بېزەلگەن كەڭ دالا كۆرۈنۈپ تۇراتتى.

شۇ چاغ ھەر دېرىزىدىن بىردىن باش چىقتى، بىرى، خىرۇستالدەك سۈزۈك مۇزدىن تاج كىيىۋالغان، چاچ ۋە قاش - كىرپىكلىرىنى قىروۋ باغلىغان؛ يەنە بىرى، چېچەك چەمبەر كىيىۋالغان، چاچ ۋە قاش - كىرپىكلىرى ياپيېشىل؛ يەنە بىرى، ئالتۇن رەڭ بۇغداي باشاقلىرىدىن ئۆرۈلگەن ۋە رەڭگارەڭ گۈللەر بىلەن بېزەلگەن گۈل تاج كىيگەن، چاچ ۋە قاش - كىرپىكلىرى كۆيۈۋاتقان يالقۇنىدەكلا؛ يەنە بىرى، ئالتۇن رەڭلىك جۇخار گۈللىرىدىن ھاسىل بولغان گۈل تاج كىيگەن ۋە گۈل تاجغا كۈزلۈك مېۋىلەرنى قىستۇرۇۋالغان، چاچ ۋە قاش-كىرپىكلىرى ئالتۇن رەڭلىك.

ئۇلار بىردەك شۇنداق سورىدى:

— ئېيتقىنا، بىزدىن قايسىمىز ئەڭ گۈزەل، قايسى پەسىل ئەڭ ئەۋزەل؟

شاھزادە نۇرئەزىز جاۋاب بېرەي دېگۈچە، ئۈچ باشلىق شىر غۇدۇرىدى:

— مېنىڭغۇ قەھرىتان سوغۇق بىلەن خۇشۇم يوق.

ئۇ شۇنداق دېيىشى بىلەن مۇز تاج تاقىغان باش قاش - قاپاقلىرىنى تۈردى، شۇ ھامان ساراي ئىچىنى ھۇۋۇلداپ تۇرغان سوغۇق قاپلىدى، شاھزادە نۇرئەزىزمۇ تىترەپ كەتتى، ئۈچ باشلىق شىر بولسا مۇزغا ئايلىنىپ قالدى.

— مانا ساڭا سوۋغىتىم، — دەپ ۋارقىراپ كەتتى مۇز تاجلىق باش.

— ئۇنداق قىلما، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز يالۋۇرۇپ، — ئۇنىڭ ئاغزى ئىتتىك بولغىنى بىلەن كۆڭلى ياخشى.

— سەن بۇ تىلسىمنى سۇندۇرغاندا ئۇمۇ ئەسلىگە كېلىدۇ، — دېدى چېچەك چەمبەر كىيىۋالغان يېشىل چاچلىق باش تەسەللى بېرىپ، — سەن ھازىر سورىغان سوئالىمىزغا جاۋاب بەر.

— قارىسام ھەربىر ئۆزگىچە ياخشى تەرىپىگىلار بار ئىكەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — زىمىستان قىشتا ياغقان قار گۈللىرى زېمىننى ئاپئاق لىباسقا پۈركەيدۇ، باھار پەسلىدە بولسا رەڭگارەڭ چېچەكلەر كىشىگە ھۇزۇر بېغىشلايدۇ، يازدىكى ھۆپپىدە ئېچىلغان گۈللەرنىڭ خۇش پۇرىقى ھەممىگە بەك ياقىدۇ، كۈزدە بولسا مول ھوسۇل شادلىقىدىن يايراپ كېتىمىز، مېنىڭچە بىر نېگىلارنىڭ يەنە بىر نېگىلاردىن كەم يېرى يوق، پەقەت ئۆزگىچە ئەۋزەللىكلىرىگىلار بار، شۇڭا مەندىن سوراشلار ھەممىگىلار گۈزەل، لېكىن ۋاقىت ئەڭ ئەھمىيەتلىك ئۆتكۈزۈلگەن پەسىللا ھەمىدىن ئەۋزەل، — دەپ جاۋاب بېرىمەن.

شۇ ھامان ساراي ئىچىدە خۇشال كۈلكە ساداسى ياڭراپ، تۆت باش غايىب بولۇپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ چۆرىسىدە بىرى ئاق چاچلىق، بىرى يېشىل چاچلىق، بىرى قىزىل چاچلىق، يەنە بىرى ئالتۇن چاچلىق ئوماققىنە تۆت بالا پەيدا بولۇپ، قول تۇتۇشۇپ چەمبىرەك بولۇپ چۆرگۈلەشكە باشلىدى، چۆرگۈلىگەچ شۇنداق ناخشا باشلىدى:

بولغاچ سۆزۈڭ مەنىلىك،
ياقتى بىزگە، خۇرسەنمىز .
قەدىرىمىزنى بىلگەچ سەن ،
بەختـ ئامەت تىلەيمىز .

ئۇلار بارغانسېرى تېز چۆرگۈلىدى، ئاندىن بىردىنلا ھەسەنـ ھۈسەن چەمبىرىكى بولۇپ ئۆزگەردى ـ دە:

— ساڭا ئىشىك ئوچۇق! — دەپلا غايىب بولدى.

— شاھزادە نۇرئەزىز ئاياغ ئاستىدا بىر ئالتۇن ئىشىك پەيدا بولغىنىنى كۆردى، ئىشكىنى ئىتتىرگەنىدى، ئىشىك ئېچىلىشى بىلەن غۇرـغۇر شامال چىقىپ، ئۇنى ئۇچۇرۇپ ئەكىرىپ كەتتى، قولىدا بولسا بىر تال قار گۈلى، بىر شاخچە شاپتۇل چېچىكى، بىر ئالتۇن باشاق ۋە يەنە بىر ئالتۇن رەڭلىك غازاڭ پەيدا بولدى.

ـــ ساڭا سوۋغىمىز، ـــ شۇنداق سادا كەلدى ئىشىك سىرتىدىن.

شاھزادە نۇرئەزىز سوۋغاتلارنى قويىنىغا سالدى، ئاستا ـ ئاستا لەيلەپ ئۇچۇپ، پۇتى يەرگە تەككەندە ئۆزىنى جۇت ـ شۇبرغان ئۇشقىرتىپ تۇرغان، قار ـ مۇز بىلەن قاپلانغان بىر زېمىندا كۆردى، قايانىغا بېرىش، ئالتۇن ئاچقۇچنى قانداق تېپىشنى بىلمەي، قاتتىق سوغۇقتا تىترەپ تۇرۇپ قالدى، ئاخىر بېشى قايغان، پۇتى تايغان تەرەپكە يۈرۈپ كەتتى. شۇنداق قىلىپ، ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز توختىماي يول يۈردى، قويىنىغا سالغان خاسىيەتلىك نەرسىلەردىن يارەم سوراشقا كۆڭلى ئۇنمىدى، چۈنكى ئۇلاردىن پايدىلىنىش قېتىم سانى چەكلىك ئىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز يەنە ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز يول يۈردى، ئاخىر بىر قەدىمي قەلئەگە دۇچ كەلدى، قەلئە ئېگىز تاغ ئۈستىدە، كۈل رەڭ تۇمانلار ئىچىدە تۇتۇقلا كۆرۈنۈپ تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز شۇ تەرەپكە ماڭدى، بىراق قەلئە دەرۋازىسىغا يەتكۈچە يەنە ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز يول يۈردى، قەلئە دەرۋازىسى تۆمۈردىن بولۇپ، داتلىشىپ، ئۆتمىتۆشۈك بولۇپ، ئۇۋۇلۇپ كېتەيلا دەپ قالغانىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئىنتىرىشىلا داتلىرى تۆكۈلۈپ، سەت غىچىرلاپ كەتتى، لېكىن ئېچىلمىدى، بەلكى زەئىپقىنا بىر سادا كەلدى:

ـــ رەھىم قىلىپ ياغلاپ قويغىنا.

شاھزادە نۇرئەزىز قەلئە تېمىدىكى بىر تەكچىدە تۇرغان ياغ قۇتىسىنى كۆردى ـ دە، ئېلىپ ئىشكىنى مايلاپ قويدى، شۇ ھامان ئىشىك ۋالىلداپ پارقىراپ، يېپىڭى ھالەتكە كېلىپ داغدام ئېچىلدى، شاھزادە نۇرئەزىز دەرۋازىدىن كىرىپلا ئۇستىدىكى سارايغا چىقىدىغان پەلەمپەيلەرنى، بىر ياندا ياتقان قارا ئىتنى كۆردى، ئىت غايەت زور ئىت بولسىمۇ، لېكىن بىر تېرە يېپىپ قويغان ئىسكىلىتقىلا ئوخشايتتى، كۆزلىرى نۇرسىز بولۇپ، جېنى بار بىلەن يوقنىڭ ئارىلىقىدا ئىدى.

ـــ ماڭا سۆڭەك بەر، ـــ دېدى ئىت ھالسىزغىنە ھاۋشىپ.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭغا سۆڭەكنى نەدىن تېپىپ بېرىشنى بىلمەي

تۇرۇپلا قالدى.

ــ ئۇياقتــا، ئۇياقتــا! ــ دېــدى ئــت زەن قويمــسا ئــاڭلىغىلى بولمىغۇدەك ھاۋشىپ.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۆرۈلۈپلا تامدا بىر تام جاۋىنى بــارلىقىنى، جــاۋەن قۇلۇپلاقلىق بولۇپ، بىر قوزۇقتا ئاچقۇچ ئېسىپ قويۇلغــانلىقىنى كــۆردى. ئــاچقۇچنى ئېلــىپ قۇلۇپقــا ســالغان ھامــان قۇلــۇپ شــالاققىدە ئېچىلــىپ غايــىب بولــدى، جاۋەننىــڭ ئــىشىكىمۇ ئۆزلۈكــىدىن ئېچىلــىپ، ئىچىــدە ئادەمنىڭ يوتىسىدەك توم، ئۇزۇن - ئۇزۇن ســۆڭەكلەر كۆرۈنــدى، بــىر-نەچچە سۆڭەكنى ئېلىپ، ئىتنىڭ ئالدىغا تاشــلىدى، ئــت ســۆڭەكلەرنى پۈتۈن - پۈتۈن يالماپ يۇتتى - دە، ئەتلىنىپ، تېتىكلىشىپ، تۈكلىرى پــارقىراپ تۇرىــدىغان بىــر ھەيۋەتلىــك ئىتقــا ئايلىنىــپ، ئويناقــشىپ ئورنىدىن تۇردى.

ــ مەرھەمەت! ــ دېــدى ئــۇ ئەمــدى ھــاۋا گۈلدۈرلىگەنــدەك بىــر ئاۋازدا.

شــاھزادە نــۇرئەزىز پەلەمــپەيلەر ئــارقىلىق ســاراي ئــىشكى ئالــدىغا باردى، ئىشكنىڭ ئىككى تەرىپىدە قــۇرۇق ئــسكىلىتقا ئايلىنىــپ قالغــان ئىككى ياساۋۇلنى كۆردى، ئۇلارنــڭ بــرى قىلىــچ، بــرى گــۈرزە تۇتــۇپ تۇرغــان، ئۇلارنــڭ پــۇتلىرى تاشــقا ئايلانغــان بولــۇپ، تۇرغــان يېرىــدىن يۆتكەلمەسكە بېكىتىۋېتىلگەنىدى.

ــ بىزگە يېمەك ـ ئىچمەك بەر! ــ دېدى ئۇلار زەئىپ ئاۋازدا.

شاھزادە نۇرئەزىز بىر چەتتە پەتنۇسقا قويۇلغــان، قىزىرىــپ پىــشقان گىــردە، يەنە بىــر چەتــتە كىرپىلــداپ قاينــاپ تۇرغــان چــاي چۆگــۈنىنى كۆردى. لېكىن، ئاۋۇ بىچارىلەرنىــڭ بولسا نە نانغــا، نە چۆگــۈنگە قــولى يەتمەيتتى. نانىنى پەتنۇس بىلەن ئەكېلىپ بەردى، چايىنى چۆگۈن بــە-ــلەنلا ســۇنۇپ بەردى، ئىــسكىلىت ياســاۋۇللار نــانىنى پۈتــۈن - پۈتــۈن ئاغزىغــا ســالدى، چــايىنى چۆگــۈن بىلەنــلا ئاغزىغــا قۇيــدى، ئانــدىن كۆزلىرىدە نۇر، يۈزلىرىــدە قىزىللىــق جىلــۋە قىلــىپ زەبەردەس پالۋانلارغــا ئايلاندى.

ــ مەرھەمەت! ــ دېــدى ئــۇلار ئەدەپ بىــلەن ئــىشكنى ئىتتىرىــپ

ئېچىپ بېرىپ، ئىشىك ئېچىلغان ھامان پۇرۇلداپ چاڭ - توزان كۆتۈرۈلدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئىشىكتىن كىرىپلا تاغدەك كىتاب دۆۋىسىگە دۇچ كەلدى، ئايلىنىپ كىتاب دۆۋىسىنىڭ كەينىگە ئۆتكەندە بولسا مۈكچىيىپ ئولتۇرۇپ، بار ئىشتىياقى بىلەن كىتاب ئوقۇۋاتقان كۆزئەينەكلىك بىر بوۋاينى كۆردى، ئۇنىڭ چاچ - ساقاللىرى ئاپئاق ۋە پاخپىيىپ كەتكەن، تېنى قورايدەك ئورۇق ئىدى.

— ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم! — سالام بەردى شاھزادە نۇرئەزىز تەۋەزۇ بىلەن.

ئەپسۇس، بوۋاي ئاڭلىمىغاندەك ھەم ئۇنى كۆرمىگەندەكلا كىتاب ئوقۇش بىلەن بولۇۋەردى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنى گاس بولسا كېرەك دەپ ئويلاپ، ئىككىنچى قېتىم تېخىمۇ ئۇلۇك ئاۋازدا سالام بەردى، بوۋاي ئەمدى بىردىنلا چۆچۈپ، يەلتوپتەك سەكرەپ تۇرۇپ كەتتى - دە، شاھزادە نۇرئەزىزغا كۆزئەينەك تېگىدىن ھاڭۇنقىپ قاراپ تۇرۇپ كېتىپ:

— سەنمۇ بىر كىتابمۇ؟— دەپ سوردى.

— ياق، ئادەم ! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— ياق! سۆزلىيەلەيدىغان كىتاب، — دېدى بوۋاي كاجلىق بىلەن.

— ياق! خۇددى سىزگە ئوخشاشلا ئادەم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— ئۇنداقتا سەنمۇ كىتاب ئوقۇ، — دېدى بوۋاي پەسكويغا چۈشۈپ، — ئۆمرۈڭ كىتاب ئوقۇش بىلەن مەنسلىك ئۆتىدۇ.

— توغرا! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — مەنمۇ كىتاب ئوقۇشقا ئامراق.

— ئۇنداقتا ياخشى، — دېدى بوۋاي ئۇنىڭ گېپىنى بۆلۈپ خۇشاللىق بىلەن، — مەن بىلەن بىللە كىتاب ئوقۇ، بۇيەردە جاھاندىكى بارلىق كىتابلارنىڭ ھەممىسى بار، ئۆتمۈشتە بولغانلىرىمۇ، ھازىر بارلىرىمۇ، كەلگۈسىدە بولىدىغانلىرىمۇ بار، سەن ئولتۇرۇپ ھېچ

ئىش قىلماي ئوقۇ، جاھاندىكى ھەممە سىرلارنى چۈشىنىسەن، ھەممە بىلىمدە مۇكەممەل، ئالەمدە تەڭداشسىز دانىشمەن بولسەن.

— مەن بۇ كىتابلارنى قاچانلاردا ئوقۇپ بولارمەن، — سوربدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— بىر ئۆمۈر ئوقۇ،— دېدى بوۋاي ھاياجان بىلەن، — خۇددى ماڭا ئوخشاش، مەن تۇغۇلۇپلا ئوقۇشنى ئۆگىنىۋالدىم ھەم مانا ھازىرغىچە ئوقۇۋاتىمەن، تاكى ئۆلگۈچە ئوقۇيمەن، يەنە مۇشۇ كىتاب دۆۋىسىنى قەبرە قىلىپ ياتىمەن، ھېچكىم دەخلى قىلمايدۇ.

— بىراق، بۇنىڭ نېمىگە پايدىسى؟ — سوربدى شاھزادە نۇرئەزىز ئەجەبلىنىپ.

— نېمە پايدىسى دېدىڭما؟ — قايتۇرۇپ سوربدى بوۋاي يەنە بىرھازا ھاڭۋىقىپ قالغاندىن كېيىن قۇلاقلىرىغا ئىشەنمىگەندەك.

— شۇنداق! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— سەن كىتاب ئوقۇشنىڭ قىممىتىنى تېخى بىلمەپسەن، — دەپ تۇۋلاپ كەتتى بوۋاي غەزەپ بىلەن، — سەن مېنى ئورۇنسىز سوئاللىرىڭغا جاۋاب بېرىشكە مەجبۇرلاپ ۋاقتىمنى ئىسراپ قىلدىڭ. ئىسىت، كىتاب ئوقۇشقا سەرپ قىلىدىغان بىرمۇنچە قىممەتلىك ۋاقتىم ئىسراپ بولدى، تېز يوقال، تېز!

— رەنجىمەڭ، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — مەنمۇ كىتاب ئوقۇشقا ئامراق، ئەگەر قارشى تۇرمىسىڭىز بۇ كىتابلاردىن بىرقانچىنى تاللىۋېلىپ ئالغاچ كەتسەم بولامدۇ؟ كېيىن ئارام تاپقاندا ئوقۇپ پايدىلىنارمەن.

— ياق! ياق! — كانىيى يىرتىلغۇدەك توۋلىدى بوۋاي،— بۇ كىتابلار، يەنە ئۇلار، بۇلار، يەنە ..... ئىشقىلىپ، ھەممىسى مېنىڭ قىممەتلىك بايلىقىم، بىرەر تالنىمۇ، ھەتتا بىرەر ۋاراقنىمۇ ئېلىپ كېتىشىنى خام خىيال قىلما!

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇ ئىشارەت قىلغان تەرەپلەرگە قاردى، چاڭ - توزانلار خېلىلا بېسىقىپ قالغاچقا، ئۇ ئەمدى سارايى ئىچىنىڭ گويا بىر چوڭ شەھەردەك چوڭلۇقىنى، ھەممە يېرىدە زىچ كىتاب ئىشكاپلىرى بار

بولۇپ، سان ـ ساناقسىز كىتابلار تىزىلغانلىقىنى كۆردى.
ـــ بۇلار هەممىسى بىر-بىرىگە ئوخشىمايدىغان كىتابلار، ـــ دېدى بوۋاي يەنە قوشۇمچە قىلىپ، ـــ بىرسىنىمۇ بۇ خەزىنىدىن ئاچقىچ كېتىشكە بولمايدۇ، پەقەت مۇشۇ يەرنىڭ ئۆزىدە ئوقۇشقىلا روخسەت.
ـــ توۋا! ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئۆزىنى باسالماي، ـــ نېمانچە كۆپ كىتاب بۇ.
شۇ چاغ تۇيۇقسىز بىر كىتاب توۋلاپ كەتتى:
ـــ مېنى قۇتقۇزۇڭ!! مېنىڭ بۇ كىتاب زىندانىدا تۇرغۇم يوق.
ئارقىدىنلا يەنە بىرمۇنچە كىتابلار سەكرىشىپ، توۋلىشىپ كەتتى:
ـــ بىزنى قۇتقۇزۇڭ! بىزنى قۇتقۇزۇڭ!.....
بارا ـ بارا هەممە كىتابلار ۋاڭ ـ چۇڭ كۆتۈردى:
ـــ بىزنى قۇتقۇزۇڭ!، بىزنى قۇتقۇزۇڭ!.....
ئۇلارنىڭ ۋاڭ ـ چۇڭى شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قۇلاقلىرىنى يېرىۋەتكۇدەك بولدى، ئۇ ئاخىر:
ـــ ماقۇل! ـــ دېيىشكە مەجبۇر بولدى، ـــ لېكىن قانداق قۇتقۇزىمەن.
ـــ ئىشكنى ئېچىۋەت، ئىشكنى ئېچىۋەت! ـــ دەپ چۇرقىراشتى كىتابلار.
شاھزادە نۇرئەزىز ئالاقزادە بولۇپ، ئۆڭكۆلى ئۆچۈپ، نېمە قىلارىنى بىلمەي، تېپىرلاپ قالغان بوۋايغا قاراپ قويۇپ، ئۆزى كىرگەندىن كېيىن هىم يېپىلىپ قالغان ئىشكنى ئېچىشقا ماڭدى.
ـــ ئاچالمايسەن! ـــ دېدى بوۋاي مەسخىرىلىك كۈلۈپ، شاھزادە نۇرئەزىز بىرىپ ئىشكنى تارتتى، ئىتتىرىپمۇ باقتى، ئىشىك مىت قىلمىدى، هېچقانداق قىلىپ ئاچالمىدى، ئويلىنىپ تۇرۇپ كېتىپ بوۋايغا شۇنداق دېدى:
ـــ جاهاندا يەنە بىر كىتاب بارلىقىنى بىلەمسەن؟ ئۇ چوقۇم سېنىڭ خەزىنەڭدە يوق.
ـــ مۇمكىن ئەمەس! ـــ دېدى بوۋاي ئۆڭۈپ ـ تاتىرىپ، ئاندىن ئۇ قويىنىدىن بىر چوڭايتقۇچ ئەينەكنى چىقىرىپ قارىدى ـ دە، توۋلاپ

كەتتى.

ــ تــوغرا!! تــوغرا!! مەن ئــۇنى كــۆردۇم، بىــر ئەمەس، تېخــى ئۇچكەن، يەنە تېخى بىرسى مۇشــۇ يەردە، سېنىڭ قوينۇڭــدا ئىــكەن، مەن نېمشقا بالدۇررراق بايقىمىدىم ـ هە.

شۇنداق دەپ ئۇ ئەينەكنى يەرگە ئۇرۇپلا چېقىۋەتتى، ئاندىن:

ــ بــۇ ئۇنىڭغــا بېــرىلگەن جــازا، ئــۇ نېمــشقا يەنە ئــۇچ كىتــاب بارلىقىنى بۇرۇنراق كۆرسىتىپ بەرمەيدۇ،مەن ھەممىگە ئېرىشىشىم كېرەك ئىدى، ــ دېدى زەردە بىلەن.

شاھزادە نۇرئەزىز:

ــ سەن ئۇنداق ئاچ كۆزلۈك قىلساڭ بولمايــدۇ، ــ دېــدى ـ دە، خاسيەتلىك كىتابنى ئېلىش ئۇچۇن قويىنىغا قول سالدى، بىــراق كىتــاب ئورنىغا ئەڭگۈشتەر ئەينەك چىقتى.

ــ ساڭا نــېمە كېرەك؟ ــ سوربدى ئەينەكــتىن بېشى بــار، تېنى يوق، ئۇزۇن چاچلىق بىر جىن پەيدا بولۇپ.

ــ مەن بــۇ كىتــابلارنى ئــازاد قىلمــاقچى، ــ دېــدى شــاھزادە نۇرئەزىز.

ــ بۇ ئىككىنچى قېتىملىق ياردىمىم، ــ دېدى جىــن، ئانــدىن ئــۇ ئاغزىنى يۇقىرىغا توغرىلاپ پۇۋلــدى، شــۇھامان قــاتتىق شــامال چىقــىپ، ساراي تورۇسىدىن توققۇز تۆشۈك ئېچىۋەتتى.

ساراي ئىــشكىمۇ جالاققــدە ئېچىلــىپ كەتتــى، شــۇنىڭدىن كېيىن جىــن غايــب بولــدى، شــاھزادە نــۇرئەزىز ئەڭگۈشــتەر ئەينەكنــى قويىنىغــا سالدى، كىتابلار بولسا ھەممىسى كەپتەرگە ئايلىنىپ، گۈرۈلدەپ ئۇچــۇپ كېتىــشكە باشــلىدى، بــوۋاي ئــۇلارنى تۇتۇۋالمــاقچى بولــۇپ كىتابلارغــا ئېسىلدى، لــېكىن مىڭلىغــان، مىليونلىغــان كىتــابلاردىن بىرنىمــۇ ئېلىــپ قالالمىدى، ئاخىر كىتابلار ھەممىسى غايىب بولدى.

بوۋاي ئەمدى غەزەپتىن كۆزلىرى چەكچىيىپ، چانىقــدىن ئېتىلىــپ چىققۇدەك بولدى ـ دە، بىــردىنلا ئارىــدەك قــوللىرىنى ســوزۇپ، شــاھزادە نۇرئەزىزغا ئېتىلدى ھەم:

ــ خەپ، گۆشۈڭنى بىر چىشلەم، بىر چىشلەمدىن يېۋەتمىسەم،ــ

دەپ تووڵدی.

شاهزادە نۇرئەزنز ئۇنىڭ بىلەن ئېلىشىشنى خالىماي، كەينىگە قاچتى، بوۋاي تووڵاپ كەتتى:

— ياساۋۇللىرىم، ئۇنى تۇتۇڭلار، ئۇنى تۇتۇڭلار!

— ياق! ياق! — دېيىشتى ئىشىك تۇۋىدىكى ياساۋۇللار، — سەن كىتاب ئوقۇش بىلەنلا بولۇپ، بىزنى ئاچ قويغىلى 100 يىل بولغاندۇ، ئۇ بىزنى تويغۇزدى، ئۇسسۇزلۇقىمىزنى قاندۇردى، ئەمدى ساڭا بويسۇنمايمىز، تېز قاچ يېگىت، تېز قاچ!

شاهزادە نۇرئەزنز ئىشىكتىن چىقىپلا ئۆزىنى پەلەمپەيگە ئاتتى.

— ئۇنى تۇتۇۋال ئىتىم، ئۇنى تۇتۇۋال! — دەپ تووڵىدى بوۋاي قوغلاپ چىقىپ.

— ياق، ياق! — دېدى گىگانت ئىت، — سەن مېنى 100 يىل ئاچ قويدۇڭ، ئۇ كېلىپلا ماڭا سۆڭەك بەردى، ئەمدى ساڭا بويسۇنمايمەن، تېز قاچ يېگىت، تېز قاچ!

شاهزادە نۇرئەزنز پەلەمپەيلەردىن چۈشۈپ دەرۋازىغا يۈگۈردى، دەرۋازا داغدام ئېچىلدى.

— ئۇنى توسۇۋال دەرۋازام، ئۇنى توسۇۋال! — دەپ تووڵىدى بوۋاي قەلئە دەرۋازىسىغا.

— ياق، ياق! — دېدى دەرۋازا غەزەپلىك سادا چىقىرىپ، — سەن مېنى يۇز يىلغىچىمۇ بىرەر قېتىم ياغلاپ قويمىدىڭ، ئۇ كېلىپلا ياغلاپ قويدى، ئەمدى سېنىڭ گېپىڭنى ئاڭلىمايمەن.

شاهزادە نۇرئەزنز بوسۇغىدىن ئاتلاپ چىقىپ كەتكەن هامان، دەرۋازا قوغلاپ كەلگەن بوۋاينىڭ يۇزىگىلا يېپىلدى، شۇ هامان ئىچىدىن بوۋاينىڭ ناله - پەريادى ئاڭلاندى، ئارقىدىنلا ئىتنىڭ هاۋشىغىنى، گۈرزىنىڭ ئۇرۇلغىنى، قىلىچنىڭ چېپىلغان ئاۋازى ئاڭلاندى - دە، بوۋاينىڭ زۇۋانى ئۆچتى.

— بۇياققا ماڭ، — دېدى دەرۋازا شۇ چاغ بىر قانىتى بىلەن ئىشارەت قىلىپ.

شاهزادە نۇرئەزنز ئۇ كۆرسەتكەن تەرەپكە يۈرۈپ كەتتى.

ئۇچ كىچە - كۈندۈز ئىنس - جىنسىز، ئاجايىپ - غارايىپ مەنزىللەرنى بېسىپ، توختىماي مېڭىپ، ئاخىر بىر گۈمبەزگە دۇچ كەلدى، گۈمبەزنىڭ ئىشىكى ئوچۇق بولۇپ، بىر كىشى ئوتداننى چۈخچىلاپ ئولتۇراتتى.

— ئەسسالامۇ ئەلەيكۈم! — گۈمبەزگە كىرىپلا سالام بەردى شاھزادە نۇر ئەزىز.

— ۋەئەلەيكۈم ئەسسالام! — دېدى ھېلىقى كىشى بېشىنى كۆتۈرۈپ، — سالىمىڭ بولمىغىنىدا كاۋاپ قىلىپ يېۋېتەتتىم، بۇ يەرگە قەدىمىڭ يېتىپ قاپتىغۇ؟

تىلسىم تەخسىنى بويسۇندۇرۇش ئۈچۈن ئالتۇن ئاچقۇچنى ئىزدەپ كەلگەنىدىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— بۇ يەردە قىش - زىمىستاندىن باشقا پەسىل بولمايدۇ، ئەگەر ماڭا باشقا پەسىللەرنىڭ قانداق بولىدىغىنىنى كۆرسىتىپ قويالىساڭ مەن ساڭا ئالتۇن ئاچقۇچنى تېپىپ بېرىمەن، — دېدى ھېلىقى كىشى.

— ھازىرلا كۆرسىتەي، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ئاندىن قويىنىدىن چېچەكلىگەن شاپتۇل شېخىنى ئېلىپ تاشلىدى، شۇ ھامان گۈمبەزنىڭ بىر تەرىپىدە باھار شامىلى غۇرقىراپ، جۇت - شۇنىرغاننى قوغلىدى، ھاۋا ئېچىلىپ يەر يۈزىدىن ياپيېشىل زەل- زىرائەتلەر، گۈل- گىياھلار بىخ سۈرۈپ چىقتى، كۆچەتلەر پەيدا بولۇپ، كۆكلەپ، ھۈپپىدە چېچەكلىدى، قىزىلگۈللەر پورەكلەپ ئېچىلدى، قار - مۇزلار ئېرىپ، ئېقىنلار ئويناقلىشىپ ئاقتى. ناھايىتى تېزلا گۈزەل باھار مەنزىرىسى زاھىر بولدى.

— بۇ ئۇرۇقنى تېرىغىن، — دېدى ھېلىقى كىشى بىر تال ئالتۇن رەڭلىك داننى بېرىپ.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇرۇقنى تېرىماقچى بولغانىدى، شۇ ھامان تاغدەك بەستلىك كالا بىلەن ئالتۇندىن سوقۇلغاندەك ۋالىلداپ تۇرىدىغان ساپان پەيدا بولدى، ئۇلارنى ئىشقا سېلىپ يەرنى ھەيدىمەكچى بولدى، بىراق يەر چوڭۇندەك قاتتىق بولۇپ، ھەيدەش ئۈچۈن خېلى جاپا تارتىشقا توغرا كەلدى، پەقەت پىشانىسىدىن چىپىلداپ تەر تۆكۈلگەندىن كېيىنلا

يەر يۈمشاپ ئاغدۇرۇلدى، تېرىلغان ئۇرۇقمۇ ھايالسىزلا يېشىل زۇمرەتتەك بىخ سۈرۈپ چىقتى.

ـــ ئەمدى ماڭا يەنە بىر پەسىلنى كۆرسەت، ـــ دېدى ھېلىقى كىشى.

شاھزادە نۇرئەزىز قويىنىدىن ئالتۇن باشاقنى ئېلىپ تاشلىدى، شۇئان چېچەكلەر تۆكۈلۈپ، ئورنىدا مېۋىلەر پەيدا بولدى، گۈل ـ گىياھلار پۈرەكلەپ ئېچىلدى، كېپىنەكلەر ئۇسسۇلغا چۈشتى، ئورۇۋېلىشنى كۈتۈپ تۇرغان ئالتۇن باشاقلىق بوغدايزارلىق سەلكىن شامالدا چايقىلىشقا باشلىدى، قۇشلارنىڭ نەغمە ـ ناۋاسى ئەۋجىگە چىقتى، باھاردا بىخ سۈرگەن مايسا ھەم ئادەم بويى ئۆسۈپ، ئۇچىدا ئۇرچۇقتەك بىر تاللا دان تۇتتى.

ـــ ئەمدى يەنە بىر پەسىلنى كۆرسەت، ـــ دېدى ھېلىقى كىشى خۇرسەنلىك بىلەن.

شاھزادە نۇرئەزىز ئالتۇن رەڭلىك غازاڭنى تاشلىدى، شۇ ھامان دەل ـ دەرەخلەرنىڭ يېپراقلىرى سارغىيىپ، كۈزلۈك مېۋىلەر ۋايىغا يېتىپ پىشىپ، يىغىۋالغۇدەك بولدى، ھاۋا سۆرۈنلەشتى، ھەمە يەردە ئالتۇن رەڭ جىلۋە قىلىشقا باشلىدى، يازدا دان تۇتقان ھېلىقى مايسىمۇ ئالتۇن رەڭدە تاۋلىنىپ، دېنى قۇچاق يەتمىگۈدەك يوغىنىدى ـ دە، ئارقىدىنلا ۋاققىدە يېرىلىپ، بىر چوڭ ئالتۇن ئاچقۇچ چىقتى.

ـــ يەنە بىر پەسىلنى كۆرگۈڭىز بارمۇ؟ ـــ سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز ئالتۇن ئاچقۇچنى تۇتۇۋېلىپ.

ـــ ياق! ـــ دېدى ھېلىقى كىشى كۈلۈمسىرەپ تۇرۇپ، ـــ شۇ تاپتا تۆت پەسلىنىڭ ھەممىسى تەل بولدى .

شاھزادە نۇرئەزىز شۇ چاغ گۈمبەزنىڭ تۆت تەرىپىدىكى ئىقلىمنىڭ تۆتكە بۆلۈنگىنىنى، بىر بۆلۈكى ئەتىياز، بىر بۆلۈكى ياز، بىر بۆلۈكى كۈز، بىر بۆلۈكى قىش پەسلى ئىكەنلىكىنى كۆردى.

ـــ ئالتۇن ئاچقۇچ سېنى مەنزىلىڭگە يەتكۈزىدۇ، ـــ دېدى ھېلىقى كىشى، ـــ ئەمدى ئۇنىڭغا مىنىۋال.

شاھزادە نۇرئەزىز خۇشاللىق بىلەن ئالتۇن ئاچقۇچنى ئات قىلىپ

مىندى، ئالتۇن ئاچقۇچ ئاقار يولتۇزدەك تېزلىكتە ئۇچۇپ كەتتى.

قانچىلىك ۋاقىت ئۇچقىنى، قانچىلىك مۇساپە باسقىنى نامەلۇم، بىر چاغدا ئاسماندىكى بۇلۇت - تۇمانلارنى يېرىپ ئۆتتى، ئاندىن بىر ئالتۇن ئىشىككە دۇچ كەلدى، ئالتۇن ئىشىك بۇلۇتلار ئۈستىدە تۇراتتى ھەم ئالتۇن ئاچقۇچ يېقىنلىغان ھامان ئىشىك ئېچىلىپ كەتتى، ئۇلار كىرىپ بولغاندىن كېيىن بولسا غايىب بولدى.

ئۈچ باشلىق شىر تېخىمۇ چىدىمى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ ئەسلىگە كەلمىگىنىنى كۆرۈپ تولىمۇ مەيۈسلەندى.

— تېز بول! بۇيەردىن چىقىپ كېتەيلى، — دېدى ئالتۇن ئاچقۇچ بىردىنلا تىلغا كىرىپ.

— بىراق، دوستۇمنى تاشلاپ كېتەلمەيمەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— تېز چىقىپ كەتمىسەك ئۈلگۈرەلمەيمىز، — دېدى ئالتۇن ئاچقۇچ تاقەتسىزلىنىپ.

— ئۇنى كۆتۈرۈپ بولسىمۇ ئەچىقىپ كېتىمەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

ئۇ شۇنداق دېگىنىچە كۆتۈرۈۋېلىش ئۈچۈن ئۈچ باشلىق شىرنى قۇچاقلىدى، ئۈچ باشلىق شىردىن شۇ ھامان بىر ھور كۆتۈرۈلۈپ، ئەسلىگە كەلدى.

— رەھمەت دوستۇم، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر ئويناقشىپ، — دوستلۇق مېھرىڭ مېنى ئېرىتتى.

— تېز ماڭايلى! — دېدى ئالتۇن ئاچقۇچ يەنە، — ئەمدى شىرنىڭغا مىنىپ ماڭا ئەگىشىپ ئۇچ.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئۈچ باشلىق شىرغا مىندى، ئالتۇن ئاچقۇچ تامغا قاراپ ئۇچتى، تام قاراسلاپ يېرىلىپ چوڭ بىر يوچۇق ئېچىلدى، ئۇلار چىقىپ بولغان ھامان يەنە ھىملىشىپ، ئەسلىگە كېلىپ قالدى.

تېز كېتىڭلار! — دېدى ئالتۇن ئاچقۇچ.

ئۈچ باشلىق شىر دەرھال شاھزادە نۇرئەزىزنى ئېلىپ ئۇچۇپ

كەتتى، ئالتۇن ئاچقۇچ گىگانت پەرىزاتنىڭ ئوق تېشىپ كىرىپ كەتكەن خالىغا بېرىپ سانجىلدى، شۇھامان دەھشەتلىك سادا ياڭراپ،گىگانت پەرىزات بىر يالماۋۇزغا ئايلاندى - دە، ئاغزىدىن، بۇرنىدىن، كۆزلىرىدىن ئوت چىقىپ، تىلسىم تەخسە يۈزى ئوت دېڭىزىغا ئايلاندى، ئوت يالقۇنلىرى شاھزادە نۇرئەزىز بىلەن ئۇچ باشلىق شىرنى قوغلىدى، ئۇچ باشلىق شىر سۇ پۈركۈدى، كار قىلمىدى، نائىلاج بار كۈچىنى يىغىپ يۇقىرى ئۆرلەپ ئۇچتى، ئوت يالقۇنلىرى يېتىشۇالاي دېگەندە، تۆۋەندىن غەلىتە بىر ئاۋاز ئاڭلىنىپ، تىلسىم تەخسە ئىس - تۈتەككە ئايلىنىپ كەتتى، ئارقىدىنلا غايەت زور بىر گىگانت قول يىلاندەك سوزۇلۇپ كەلدى، ئەمما ئۇلارنى تۇتۇۋالالماي ئۈزۈلۈپ چۈشتى- دە، سانسىزلىغان ئۇچقۇنغا ئايلىنىپ توزۇپ كەتتى.

— مۇبارەك بولسۇن ! تۆتىنچى تىلسىمنى بويسۇندۇردىڭىز، — دېگەن سادا كەلدى بوشلۇقتىن.

— يەنە ئۈچى قالدى - هە؟! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — هەممىدە مېنى ئاۋۋال پالاكەت بېسىۋاتىدۇ.

جاندىن كەچمىگۈچە جانانغا يەتكىلى بولماس

كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە جاھاننى قاراڭغۇلۇق ۋە چاڭ - توزان قاپلاپ ھېچنېمىنى كۆرگىلى بولمىدى، بوران ئۇلارنىڭ كۆزىنى ئاچۇرمايلا قالماي يەنە ئۇلارنى غازاڭدەك ئۇچۇرۇپ، پىرقىرىتىپ يۈردى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچ باشلىق شىرغا مەھكەم يېپىشىۋالدى.

شۇ ھالدا ئۈچ كېچە - كۈندۈز ئۆتتى، بوران تىنچىماقتا يوق، بارغانسېرى كۈچەيدى، ئاخىر شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينىدىن غوڭقا پەرى چىقىپ ئارامبەخش بىر كۈي ياڭراتقاندى، بوران تىنچىدى، ھاۋا سۈزۈلۈپ، ئاسمان يۈزى ۋاللىدە ئېچىلدى، غوڭقا پەرى يەنە شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى بەشىنچى تىلسىم تەخسە ئاستىدا ئۆزىگە مەسخىرىلىك قاراپ تۇرغان بىر چىراينى كۆردى، بىراق ئۇ بىر يالماۋۇزنىڭ گەۋدىسىدىن ئايرىلغان بېشى ئىدى.

ئۈچ باشلىق شىر داۋاملىق يۇقىرىغا ئۆرلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئوقياسىنى بەتلەپ، يالماۋۇز بېشىنى ئېتىشقا تەييارلاندى، بىراق يالماۋۇز بېشى پەرۋا قىلماستىن قاقاقلاپ كۈلۈشكە باشلىدى، شۇ ھامان ھاۋادا ئوت ئەجدىھالار پەيدا بولۇپ، ئۇلارغا خىرىس قىلدى، ئۈچ باشلىق شىر ئاغزىدىن سۇ پۈركۈدى، ئوت ئەجدىھالار سۇغا يولۇقۇپلا غايىب بولدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئوقنى قويۇۋەتتى، تىلىدا توختىماي ئىسمىئەزەمنى زىكرى قىلدى، ئوق ۋېرىلداپ بارغانچە يالماۋۇز بېشىنىڭ ئاغزىدىن كىرىپ كەتتى، شۇ ھامان يالماۋۇز بېشى قاپقارا تۈتەك-تۇمان بولۇپ تارالدى، ئارقىدىنلا يىغىلىپ بىر قارا ئەجدىھاغا ئايلاندى- دە،

شاهزاده نۇرئەزىز بىلەن ئۇچ باشلىق شىرنى تۇتۇش ئۈچۈن ئۇچۇپ كەلدى.

شاهزاده نۇرئەزىز قىلىچىنى يالىڭاچلىدى، ئەمما قىلىچ ئۇرغۇچە ئەجدىها بىردىنلا ئاكىسى شاهزاده نۇرمۇھەممەتنىڭ شەكلىگە كىرىپ قالدى، شاهزاده نۇرئەزىز قىلىچنى تارتىۋالدى، شۇ پۇرسەتتە شاهزاده نۇرمۇھەممەتنىڭ شەكلىدىن سادا كەلدى:

ــ قەدىرلىك ئىنىم، مېنى قۇتقۇزۇۋال، تېز بول، مېنى شىرىڭغا مىندۇرۇۋال!

شاهزاده نۇرئەزىز ئىككىلىنىپ تۇرۇپ قالدى، ئاڭغۇچە ئۇچ باشلىق شىر بىر بېشىدىن شامال چىقاردى، شاهزاده نۇرمۇھەممەتنىڭ شەكلى تۇتەك بولۇپ تاراپ كەتتى.

ــ هاماقەت! ــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر، ــ بۇ يەردە ئاكاڭ نېمە ئىش قىلىدۇ، ئۇ دېگەن يالماۋۇزنىڭ سېھرىدىن پەيدا بولغان بىر كۆرۈنۈش، ئالدىنىپ قالما.

ئۇچ باشلىق شىر ئەمدى شىددەت بىلەن ئۆرلەپ ئۇچۇپ، هېلىلا تاراپ كەتكەن تۇتەك ـ تۇمانلار يىغىلىپ هاسىل قىلغان يالماۋۇز بېشىنى كەينىدە قالدۇرۇپ، بەشىنچى تىلسىم تەخسە يۈزىگە قوندى، ئۇنىڭ پۇتلىرى تىلسىم تەخسە يۈزىگە تەگكەن هامان، قوغلاپ كېلىۋاتقان يالماۋۇز بېشى قاتتىق ئاھ تارتىپ، بىر ئوت ئىچىدە قالدى- دە، تېزلا كۈل بولۇپ توزۇپ كەتتى، ئەمما ئۇچ باشلىق شىرنىمۇ قاتتىق مۇگە بېسىپ، كۆزلىرى يۇمۇلدى، تېزلا ئۇچ بېشىدا ئۇچ خىل خورەك تارتىپ، ئۇيقۇغا كەتتى.

شاهزاده نۇرئەزىز تىلسىم تەخسە يۈزىگە نەزەر سالدى، نېرىدىكى غايەت زور تاش سۇپىدا بىز گىگانت ئادەم كېرىلىپ ئەسنەۋاتاتتى.

شاهزاده نۇرئەزىز ئۇچ باشلىق شىرنى تۇرتۇپ باقتى، تۇۋلاپ باقتى، مويىدىن تارتىپ باقتى، ئويغىتالمىدى، ئۇنىڭ سېھرىلىك ئۇيقۇغا غەرق بولغىنى ئايان بولدى.

ئەمدى هېلىقى گىگانت ئادەم ئېزىلەڭگۈلۈك بىلەن تاش سۇپا ئۈستىدە يانپاشلاپ، كۆزىنى يۇمدى ـ دە، خورەك تارتىپ ئۇيقۇغا

چۈشتى. ئۇ ھەرقېتىم خورەك تارتقاندا تىلسىم تەخسە تەۋرەپ ئاسمان كۆمتۈرۈلۈپ، يەر ئۆڭتۈرۈلگەندەك دەھشەتلىك سادالار ياڭراپ، ھاۋا گۈلدۈرلەپ، چاقماق چېقىلدى، بۇرنىدىن ئۇشقىرتىپ قارا قۇيۇن چىقتى.

شاھزادە نۇرئەزىز تۇرۇۋەرسە چاقماق زەربىسىگە ئۇچرىشى مۇمكىنلىكىنى ھېس قىلىپ، دەرھال قوينىغا قول سېلىپ، خاسىيەتلىك كىتابنى ئالدى. كىتابتىن: «ۋىژ - ۋىژ» قىلغان ئاۋاز چىقتى، ئارقىدىنلا كىتاب شاراق - شۇرۇق ۋاراقلىنىپ، تۆت بېتى ئۆرۈلۈپ، بەشىنچى بېتىدە ئىلەڭگۈچ ئۇچۇپ ئويناۋاتقان بىر قورچاق كۆرۈندى.

— ئۇ ئۇخلاپ قاپتۇ، — دېدى قورچاق ئىلەڭگۈچ ئۇچقاچ، — ھېلىلا ئويغانغۇدەك، ئەگەر ئويغانسا ساڭا خەۋپ يېتىدۇ، تاش سۇپىغا بارغىن، گىگانت ئادەمنىڭ ئىچىگە كىرگىن، ئالتۇن ئاچقۇچنى تاپقىن، ئاندىن..... مەن ساڭا شۇنچىلىكلا ياردەم قىلالىغۇدەكمەن.

ئۇ شۇنداق دەپ پۈۋلەپ قويۇۋىدى، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ ئالدىدا قويدەك بىر ئاق بۇلۇت پەيدا بولدى.

— خەير - خوش! — دېدى قورچاق قىز، — بۇلۇتقا مىنگىن، ئۇ سېنى تاش سۇپىغا ئاپىرىپ قويسۇن.

خاسىيەتلىك كىتاب يېپىلىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز ئاق بۇلۇتقا مىندى، ئاق بۇلۇت ئۇنى تىنچ - ئامان تاش سۇپىغا يەتكۈزۈپ قويۇپلا غايىب بولدى.

ئەمدى گىگانت ئادەمنىڭ خورىكى پەسلەشكە باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز گىگانت ئادەمنىڭ قارنىغا قانداق كىرىشنى بىلمەي، ئۇنىڭ ئەتراپىنى بىرقېتىم چۆرگۈلەپ چىقتى، ئۇنىڭ ئاغزىلا كىرىش ئىشىكى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدى، ئاندىن گىگانت ئادەمنىڭ گۈمبەزدەك بېشىغا يامىشىپ يۈرۈپ، ئاغزىغا ئۆمىلەپ كىرىپ كەتتى، شۇ چاغ گىگانت ئادەم ئۆرە بولۇپ ئەسنىگەنىدى، ئەسنەك بىلەن تەڭ ئىچىدىن كۈچلۈك شامال چىقىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى ئۇچۇرۇپ چىقىپ كېتىشكە تاسلا قالدى. شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ بىر چىشىنى مەھكەم قۇچاقلىۋېلىپ ئامان قالدى. گىگانت ئادەم ئەمدى ئۇنى

چاينۇپتىدىغاندەك چىشلىرىنى غۇچۇرلاتتى. شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئۇنىڭ چىشىنىڭ كاۋىكىغا كىرىۋېلىپ ئامان قالدى، گىگانت ئادەم چىشىنى ئەمدى بىلەكتەك تومۇلۇقتىكى ئۇچلانغان پولات كالتەك بىلەن كوچىلاشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ ئۆزىگە كار قىلمايدىغانلىقىنى ئويلاپ، بىمالال تۇرۇۋەردى. ئاخىر پولات كالتەكنىڭ نەيزىدەك ئۇچى شاھزادە نۇرئەزىزنى زەخىملەندۇرمەستىن، بەلكى تېيىلىپ كېتىپ، چىش يىلتىزى تەرەپتىن بىر تۆشۈك ئېچىپ قويدى، تۆشۈك شاھزادە نۇرئەزىزنى سۈمۈرۈۋالدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى ئۆزىنى ھاۋادا لەيلەپ، تۆۋەنلەپ كېتىۋاتقاندەك ھېس قىلدى، تۆۋەندە بولسا لاۋا قاينىۋاتاتتى.

— ئۆلىدىغان ۋاقتىم بولدىمۇ نېمە؟ — دېدى ئۇ مەيۈسلىنىپ، — كاشكى ئۇنى يەنە بىر كۆرۈۋېلىش نېسىپ بولغان بولسىچۇ.

— ۋاز كەچكىن! — كىمدۇر بىرى شۇنداق دېدى، — سېنى ئاپەتتىن خالاس قىلىمەن.

نېمىدىن؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز تېڭىرقاپ.

— مەھبۇبەڭدىن! — شۇنداق سادا كەلدى بوشلۇقتىن.

— ياق! — دېدى ئۇ تۆۋەنگە قاراپ قويۇپ، — يۈرىكىمدىكى ئىشق ئوتى ئالدىدا ئۇ ھېچنېمە ئەمەس.

— ۋاز كەچكىن! — دېدى ھېلىقى گەپ قىلغۇچى يەنە.

— نېمىدىن؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— قېرىنداشلىرىڭدىن، — شۇنداق سادا كەلدى بوشلۇقتىن، — ئۇلار سەن ئۈچۈن قۇربان بولسۇن.

— مۇمكىن ئەمەس! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئۇلار مېنىڭ جان- جىگەرلىرىم، كىممۇ ئۆز جىگىرىنى ئوتقا تاشلىسۇن.

— ۋاز كەچكىن! — شۇنداق سادا كەلدى يەنە بوغۇققىنە، — ۋەتىنىڭ سەن ئۈچۈن شۇ ئوتتا خاراب بولسۇن .

— ياق! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز قەتئىيلىك بىلەن،— ئۇنىڭ ئۈچۈن ئاشۇ لاۋادا مەن كۆيەي، سەن مېنى ئۆز باغرىدا چوڭ قىلغان ئاشۇ ئەزىز ۋەتىنىمگە ۋاپاسىزلىق قىلدۇرماقچىمۇ؟

— ۋاز كەچكىن! — بىرىنىڭ ئۇمىدسىزلىك ئىچىدىكى نالىسى ئاڭلاندى يەنە، — دوستلىرىڭ بۇ ئوتتا سەن ئۈچۈن كۆيسۇن.

— جۆيلۇمە! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى تېخمۇ غەزەپلىنىپ،— بەلكى مەن ئۇلار ئۈچۈن جېنىمدىن كېچىمەن.

قىپقىزىل لاۋادىن كۆتۈرۈلگەن زەھەرلىك قىزىق ھور ئۇنىڭ دىماقلىرىنى ئېچىشتۇردى، كۆزلىرىنى قان قۇيۇلغاندەك قىزارتىۋەتتى، نەپەسنى سىقتى، ئوت يالقۇنلىرى تاپانلىرىنى يالاشقا باشلىدى، ۋۇجۇدى ئوتقا چۈشكەن قىلدەك تولغىنىشقا باشلىدى.

— ۋاز كەچكىن، ۋاز كەچكىن، ۋاز كەچكىن! — دېگەن سادا قۇلاق تۈۋىدە بارغانسېرى ياڭراق ئاڭلىنىشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز بۇرۇقتۇرما بولۇپ، ھوشىدىن كېتەيلا دەپ قالدى، لېكىن:

— ئەلھەمدىللا! ھاياتىم مۇشۇ يەردە ئاخىرلىشىدىغان بولدى، — دېدى ئۇ ئىچىدە شۈرلاپ.

بىراق، ئاقۇبەت ئۇ ئويلىغاندەك بولمىدى، چۈنكى پۈتلىرى پىتىقلاپ قاياۋاتقان لاۋاغا ئەمەس، بىر چىمەنزارلىق تۇپراققا تەگكەنىدى. بۇ يەرنىڭ گۈزەللىكىگە ھەرقانچە تەرىپ - تەۋسىپمۇ ئاجىزلىق قىلىدىغان بولۇپ، شاھزادە نۇرئەزىز «بەلكىم ئەرۋاھقا ئايلىنىپ جەننەتكە كىرىپ قالغاندىمەنمۇ؟» دەپ ئويلاپ قالدى. ۋولقان ئېغىزى قانداقسىگە بىر جەننەت مىسالى باغۇبوستانلىققا ئايلىنىپ قالغىنىنى بىلمەيلا قالدى.

ئۇ باغنى ئارىلاپ يۈرۈپ كەتتى، تاۋاقتەك - تاۋاقتەك پورەكلەپ ئېچىلغان رەڭگارەڭ گۈللەردىن ئۇنى كۆرۈپلا قاقاقلاپ كۈلگەندەك شوخ كۈلكە ساداسى ياڭراپ كەتتى، يولۇققان سۈزۈك بۇلاقلارمۇ ۋىلقىلاپ كۈلۈپ كەتتى، يوپۇرماقلاردا لىغىرلاپ تۇرغان شەبنەملەردىمۇ كۈلۈۋاتقان چىرايلار جىلۋە قىلدى، ھەممە نەرسىلەر كۈلۈۋاتقاندەك بىر ھالەت پەيدا بولدى، شاھزادە نۇرئەزىزمۇ ئىختىيارسىز كۈلۈپ كەتتى، كۈلكىسى ئىچ - ئىچىدىن توختاۋسىز قاياپ چىقاتتى ۋە ھەممىسىدىن ئۇنىڭ كۈلكىسى ياڭراق ئىدى.

ئۇ كۈلكىسىنى توختىتالماي تۇرغىنىدا، يەردىن ئۈنگەندەكلا،

ئالدىدا ئاي ۋە كۈن بىلەن ھۆسن تالاشقۇدەك چېھرى نۇرانە بىر پەرىزات پەيدا بولدى - دە، ئارامبەخش مۇزىكىدەك يېقىملىق ئاۋازدا شۇنداق دېدى:

— مەرھابا! شاھزادە، شوخ كۆلكىڭىز مىسكىن دىلىمغا شادلىق بېغىشلىدى، سىزگە قانداق رەھمەت ئېيتىشنى بىلمىدىم.

— رەھمەت ئېيتىش ھاجەتسىز، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى ئۆزىنى زورىغا تۇتۇۋېلىپ، — مەن پەقەت بۇ يەردىكى مەۋجۇداتلارنىڭ كۆلكىسىگە قوشۇلۇپ كۈلدۈم شۇ، ئەگەر ماڭا شۇ تاپتا قەيەرگە كېپقالغىنىمنى، ئالتۇن ئاچقۇچنى قەيەردىن، قانداق قىلسام تاپالايدىغىنىمنى ئېيتىپ بەرسىڭىز تولىمۇ مىننەتدار بولغان بولاتتىم .

— شۇ تاپتا گۈلىستانى ئېرەمدە تۇرۇۋاتىسىز،— دېدى پەرىزات،— بۇ يەر كىشىلىك دۇنيانىڭ ئازاب - كۈلپەت، رەنج- مۇشەققەتلىرىدىن خالىي، راھەتبەخش ئارامگاھ، شۇغىنىسى بۇلارغا مەن بىلەن ئورتاق بولىدىغان بىرى يوق، ئالتۇن ئاچقۇچنى تېپىش ئۈچۈن بولسا ھەرقەدەمدە جانغا زامىن بولغۇچى خەتەر- مۇشكۈلاتلارغا دۇچ كېلىسىز، گويا جەننەتنى تاشلاپ، دوزاخقا مەھكۇم بولغاندەك بولىسىز، خالىسىڭىز ئالتۇن ئاچقۇچ كويىدىن ۋاز كېچىڭ، گۈلىستانى ئېرەمنىڭ شاھى سۈلتانى بولۇپ، راھەت - پاراغەتكە مەن بىلەن ھەمشېرىك بولۇڭ.

— ئەپسۇس! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ھەرقانچە رەنج - مۇشەققەت، ئازاب - كۈلپەتلەرگە ئۇچرىساممۇ ئەقىدە قىلغان، ياخشى كۆرگەنلىرىمدىن ۋاز كېچەلمەيمەن، كۆزلىگەن نىشانىمغا يەتمىگۈچە توختىمايمەن، سىزنى نائۈمىد قويغىنىمدىن خىجىلمەن.

— ئەجەبا مەن سىز ئېرىشمەكچى بولغان مەھبۇبىڭىزدەك گۈزەل ئەمەسمۇ، ئەجەبا گۈلىستانى ئېرەم سىز يەتمەكچى بولغان نىشانىڭىزدەك ئەۋزەل ئەمەسمۇ؟ — دېدى پەرىزات، — سىز تېخى ئۇنىڭ ئىچىنى تولۇق ئارىلاپ چىقمىدىڭىز، تېخىمۇ گۈزەل، ئاۋات يەرلىرىنى كۆرمىدىڭىز، ئەگەر ھۆكۈمرانلىق تاج - تەختى كېرەك بولسا گۈلىستانى ئېرەمگە شاھ قىلاي، ئۆز قەلبىمگە سۈلتان قىلاي، ھەرقانداق پەرمانىڭىزنى بەجانىدىل ئورۇنلاي.

ـــ سىز بەك گۈزەل، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ـــ لېكىن ئۆزۈم سۆيگەن مەھبۇبەم سىزدىنمۇ گۈزەل، مەن ئالتۇن ئاچقۇچنى تېپىپ تىلسىمنى بويسۇندۇرماقچى، چۈنكى ئۇ مەھبۇبەمنى ئەركىنلىكتىن مەھرۇم قىلدى، ئۇنى يورۇق ئالەمدىن ئايرىدى، ئازاب ـ كۈلپەتلەرگە غەرق قىلدى، ئۇنى قۇتقۇزمەن، ئۇنىڭ ئۈچۈن بارلىقىمنى بېغىشلايمەن، ئەجەبا سىز مېنى ئۇنىڭغا ساداقەتسىزلىك قىلىشقا ئۇندىمەكچىمۇ،خەتەر ـ مۇشكۈلاتلاردىن قورقۇپ، راھەت ـ پاراغەت كويىدا ئۆز مەھبۇبەمدىن كەچكەن بىر بىۋاپا، نامەردنى ياخشى كۆرەرسىزمۇ؟

ـــ تۇغرا ئېيتتىڭىز، ـــ دېدى پەرىزات كۈلۈمسىرەپ، ـــ ئىرادىڭىزنى سىناپ باقتىم، قاينىاپ تۇرغان لاۋاغا دۇچ كەلگەندە بوشىشپ كەتمىگەن قەتئىي ئىرادىڭىزنىڭ، تاسادىپىي دۇچ كەلگەن بەخت ـ ئامەت ئالدىدا بوشىشپ كېتىش ـ كەتمەسلىكىڭىزنى بىلمەكچى بولدۇم. بېرىڭ، ئالتۇن ئاچقۇچنى تېپىڭ، ھەممە تىلسىمنى بويسۇندۇرۇپ، مەھبۇبىڭىزنى تېپىشىڭىزغا تىلەكداشمەن.«جاندىن كەچمىگۈچە جانانغا يەتكىلى بولماس»، ئەمدى يولىڭىز خەتەرگە تولغان، لېكىن قەيسەرلىكىڭىز بىلەن ھەممە مۇشكۈل ـ خەتەر ئۈستىدىن غالىب كېلىشىڭىزگە ئىشەنچىم كامىل، ئەمدى سىزنى يولغا سېلىپ قويماي.

ئۇ شۇنداق دەپ قولىدا بىر پەي يەلپۈگۈچ پەيدا قىلىپ يەلپۈدى، بىر قارا قۇيۇن چىقىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى «خوش» دېيىشكىمۇ ئۈلگۈرتمەي پىرقىرىتىپ ئۇچۇرۇپ، ئاسمان قەرىگە ئېلىپ چىقىپ كەتتى، ئاندىن يىراق ـ يىراقلارغا ئىرغىتىپ تاشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز پولاتتىن قۇيۇلغان بىر ئېگىز سېپىل ئىچىگە چۈشتى.

ئورنىدىن تۇرغىنىدا تۇپرىقى قارا چويۇندەك، ھەممە يېرىدىن ئىس ـ تۈتەك پۇرقىراپ تۇرغان، گاھ ئۇ يەر، گاھ بۇيەردە ئوت يېنىپ، گاھى يەرلەردىن ۋولقان ئېتىلىپ، يەنە بەزى جايلىرىدا بۇلاق ئورنىدا زەرداب قاينىاپ چىقىۋاتقان، ئاسمىنى بولسا قارامتۇل كۈل رەڭ بىر مۇدھىش ئىقلىمنى كۆردى، گويا جەھەننەمگە كىرىپ قالغاندەكلا ھېس

قىلدى.

شۇ چاغ تۇيۇقسىز ئۇستىدىن نېمىنىڭدۇر غارقىرىغان ئاۋازى ئاڭلىنىپ، بېشىنى كۆتۈرۈشى ئاسماندىن ئۆزىگە چاڭگال سوزۇپ، شۇڭغۇپ چۈشۈۋاتقان بىر قاناتلىق ئەجدىھانى كۆردى، دەرھال قىلىچىنى سۇغۇرۇپ ئەجدىھانىڭ بېشىنى ئۈزدى، ھايالسىزلا ھەرتەرەپتىن نەچچە ئونلاپ ئۇچار ئەجدىھالار ئۇچۇپ كەلدى، ئۇلارنىڭ قىيقاس - چۇقانلىرى شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قۇلاق - مېڭىسىنى زىڭىلدىتىۋەتتى. شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئوقياسىنى بەتلەپ ئۇلارنى ئېتىشقا باشلىدى، ئاخىرى ھەممىسىنى ئېتىپ چۈشۈرۈپ ئارام تاپتى، ئوقداندىن بىر تال ئوق ئالسا يەنە بىر تال پەيدا بولۇپ تۇردى. ئەمما، ئاسماندىكى ئاپەتنى بىر تەرەپ قىلىپ تۇرۇشىغا، زېمىن يۈزىدىن يەنە ئاپەت يۈزلەندى، بىر تەرەپتىن ئاتلارنىڭ كىشنىشىغا، كاللارنىڭ مۆرىشى، يولۋاسلارنىڭ ھۆركىرىشى، بۆرىلەرنىڭ ھۇۋلىشى، توڭگۇزلارنىڭ خورتۇلداشلىرىدەك خىلمۇخىل ئاۋازلار ئاڭلىنىپ، قىيقاس - چۇقانلار كۆتۈرۈلۈپ، دۈپۈر - دۈپۈر، گۈلدۈر - غالاپ، تاراق - تۇرۇقلار زېمىننى تىترىتىپ، ئالەمنى لەرزىگە سېلىپ، بىر مانان كۆتۈرۈلدى، ئارقىدىنلا مانان ئىچىدىن ئات باشلىق، كالا باشلىق، يولۋاس باشلىق، بۆرە باشلىق، توڭگۇز باشلىق ۋە باشقا خىلدىكى خىلمۇخىل ھايۋان باشلىق، ئادەم تەنلىك، تۆمۈر تىرناقلىق غەلىتە مەخلۇقلار چېپىشىپ كەلدى، ئېتىپ چۈشۈرۈلگەن ئۇچار ئەجدىھا تاپلىرىنى ھايالسىزلا خامتالاش قىلىپ، سۆڭەكلىرىنىمۇ قويماي پاك - پاكىز يېغىشتۇرۇپ، ئاندىن شاھزادە نۇرئەزىزغا خىرىس قىلىشتى، لېكىن يەنە نېمىدىندۇر بېشارەت ئالغاندەك قۇلاقلىرىنى دىڭ قىلىپ تۇرۇپ كېتىشتى - دە، بىردىنلا چاپراقشىپ قېچىشتى، شاھزادە نۇرئەزىز ھەيران بولۇپ، ئۇلارنىڭ قېچىشىغا نېمە سەۋەب بولغىنىنى بىلەلمەي تۇرغىنىدا، تۇيۇقسىز زېمىن تەۋرەپ، نەچچە يېرىدىن چاك كېتىپ، يېرىلىپ، تۆتەك - تۇمانلار كۆتۈرۈلدى، ئارقىدىنلا تۆتەك - تۇمانلار ئىچىدىن بويى ئاسمانىنى تىرەپ تۇرغانداك ئېگىز، قوللىرىدا گۈمبەزدەك يوغان بىر چوماق بار، تېنى چويۇندىن قۇيۇلغاندەك بىر قارا دىۋە چىقىپ كەلدى.

شاهزاده نۇرئەزىز ئۇنىڭغا روبورو تاقابىل تۇرۇشقا كۆزى يەتمەي، دەرھال كەينىگە بۇرۇلۇپلا قاچتى، ئەمما قېچىشمۇ ئۇنىڭغا خېلى تەسكە چۈشتى.

دىۋە بولسا ھېلىلا ئالدىدىن قاچقان غەلىتە مەخلۇقلارغا چاڭگال سوزۇپ، ھەرقولىدا نەچچە ئونىنى بىرلا سىقىملاپ ئالدى - دە، دوزاخنىڭ دەرۋازىسىدەك ئاغزىغا تىقتى. شاھزادە نۇرئەزىزنى كۆرمىدىمۇ ياكى ئۇنى بەك كىچىك كۆردىمۇ ئەيتاۋۇر ئۇنى قوغلىمىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز قېچىپ كېتىۋېتىپ، ئۇچرىغان ۋولقان ۋە ئوت ئازگاللىرىدىن پۈتۈن تېنى چوغلانغان، ئېغىز - بۇرۇنلىرىدىنمۇ ئوت يېنىپ تۇرىدىغان مەخلۇقلارنىڭ بېشىنى چىقىرىپ، ئۆزىنى كۆزىتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى. ئۇلارنىڭ ھۇجۇم قىلىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن قىلىچىنى قولىغا ئالدى، شۇ چاغ ھېلىقى ئوت تەنلىك مەخلۇقلاردىن سىياقى كىچىك دىۋىگىلا ئوخشايدىغان بىرى تۈيۇقسىز سەكرەپ چىقىپ، شۇنداق دېدى:

— ئەي ئادەمزات، بىزدىن خەۋپسىرىمە، بەلكى بىز سەندىن ئۇركۈپ تۇرىمىز، چۈنكى ۋۇجۇدۇڭدا تۈگىمەس كۈچ، ئۇرغۇپ تۇرغان شىجائەت ۋە قىلىچىڭدا بىر خاسىيەت بولمىسا بۇ يەرلەردە تىنچ - ئامان يۈرەلمەيتتىڭ، بىزگە زىيان يەتكۈزمىگەيسەن.

— تۇغرا! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — كۈچ - غەيرىتىم، شىجائىتىمگە، قىلىچىمغا گەپ تۇغرا كەلمەيدۇ، لېكىن غەلىتە مەخلۇقلاردىن خەۋپسىرەش بىز ئىنسانلارنىڭ تەبىئىي تۈيغۇسى، سىلەر ماڭا خىرىس قىلمىساڭلارلا، مەن سىلەرگە زىيان يەتكۈزمەيمەن.

— ئۇنداقتا يول بولسۇن، — دېدى ئوت تەنلىك دىۋە، — ساڭا ئامانلىق تىلەيمەن.

— بىراق مەن ياردىمىڭلارغا موھتاج، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ماڭا ئالتۇن ئاچقۇچ ھەققىدە بىرنەرسە دەپ بېرەلەمسىلەركىن.

— دەپ بېرىپلا قالماي، ساڭا بىر ئالتۇن ئاچقۇچ سوقۇپمۇ بېرىمىز، — دېدى ئوت تەنلىك دىۋە، — بىراق، سەنمۇ بۇنىڭ

بەدىلىگە بىر ئىش قىلىپ بېرىشىڭ كېرەك.

— قولۇمدىن كەلسىلا دېگىنىڭلارنى قىلىمەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — بىراق ماڭا كېرىكى تىلىسمنى بويسۇندۇرغۇچى ئالتۇن ئاچقۇچ، بۇنى بىلىشىڭلار كېرەك.

— ئەلۋەتتە! — دېدى بېشى ئۆچكىگە، تېنى دۇڭگە ئوخشايدىغان، تۇك - ساقاللىرى ئورنىدا ئوت يالقۇنلىرى يېلىنجاپ تۇرىدىغان يەنە بىر غەلىتە مەخلۇق پەيدا بولۇپ، — بىز ساڭا تىلىسم ئاچقۇچنى ياساپ بېرىمىز، سەن بەشىنچى تىلىسم تەخسىنى ۋەيران قىلىسەن، شۇ ئالتۇن ئاچقۇچنىڭ بەدىلىگە سەن بايا كۆرگەن چويۇن تەنلىك دۇئىنى يوقىتىپ بېرىشىڭ كېرەك، بىز بۇ ئىقلىمدا شۇنىڭدىنلا قورقىمىز، چۈنكى ئۇنىڭ تېنىگە ئوت كار قىلمايدۇ، ۋولقانلارغا خۇددى سۇ كۆلچىكىگە چۈشكەندەك چۈشۈۋېرىدۇ، قېرىنداشلىرىمىزنى ۋولقانلاردىن ياكى ئوت ئازگاللىرىدىن بېلىق تۇتقاندەكلا پىلتىڭلىتىپ تۇتۇۋېلىپ، ناله- زارىغا قارىماي ئاغزىغا تىقىدۇ، ئوتتىن يارالغان تېنىمىز ئۇنىڭغا گويا قەنتتەك بىلىنىدۇ، بۇ ئىقلىمدا ئۇنىڭدىن باشقىمۇ كۈرمىڭلىغان يىرتقۇچلار بار، لېكىن ئۇنىڭدىن باشقىسى بىزگە چېقىلىشقا پېتىنالمايدۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز كەينىگە ئۆرۈلۈپ، يىراقلاردا، تۇتەك - تۇمانلار ئارىسىدا يۈرگەن چويۇن تەنلىك دۇئىگە قاراپ تۇرۇپ كەتتى - دە، ئاخىر يەنە بايىلا ئۇنىڭدىن قېچىپ، بۇيەرگە كېلىپ قالغىنىنمۇ ئۇنتۇپ شۇنداق دېدى:

— بولىدۇ، ئالتۇن ئاچقۇچ ئۈچۈن خەتەرگە تەۋەككۈل قىلىشقا رازى.

— ناھايىتى ياخشى، — دېدى ئەمدى بۇركۇت باشلىق شىرغىلا ئوخشاش بىر ئوت تەنلىك مەخلۇقمۇ ۋولقاندىن ئۇچۇپ چىقىپ، — بىراق ئەسكەرتىپ قويماي، چويۇن تەنلىك دۇئىنىڭ ئاجىزلىقى ئاتەش تەنلىك پەرىزاتنى ياخشى كۆرگەنلىكىدە، ئۇ ئاتەش تەنلىك پەرىزات نېمىنى سورىسا راست جاۋاب بېرىدۇ، ھەتتا ئۆز جېنىنىڭ قەيەرگە يوشۇرۇنغىنىنمۇ دەپ بېرىدۇ، ئاۋۋال ئاتەش تەنلىك پەرىزاتنى ئىزدە،

ئۇ چويۇن قەلئەسىگە بۇلاپ ئەكېتىلگەن، چويۇن قەپەسكە قامالغان، قىلىچلىك ئۇنىڭغا ئەركىنلىك ئاتا قىلىدۇ، ئۇمۇ ياخشىلىقلىك ئۈچۈن ساڭا ياردەم قىلىدۇ.

— چويۇن قەلئە قايسى تەرەپتە؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— ئوڭ تەرىپىگدە، — دېدى شۇ چاغ يەنە شىر باشلىق، بېلىق تەنلىك غەلىتە بىر مەخلۇق ۋولقاندىن سۇغۇرۇلۇپ چىقىپ، — ساڭا بىر ئەگىشىتەر بېرەيلى، ئۇ سېنى كۆرۈنمەس قىلىدۇ، چويۇن قەلئەگە كىرىشىگە ياردىمى بولىدۇ، چويۇن قەپەستىكى ئاتەش تەنلىك پەرىزاتقا يولۇققاندا ئەگىشىتەرنى ئېلىۋېتىپ، ئۆزۈڭنى ئاشكارا قىل،«شىر باشلىق ئاتاڭ سالام ئېيتتى» دېگىن، ئۇ تەلىپىگنى تېزلا قوبۇل قىلىدۇ، يول كۆرسىتىدۇ.

— نېمىشقا ئۆزۈڭ كۆرۈنمەس بولۇپ قىزىگنى قۇتقۇزمايسەن؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز ئەجەبلىنىپ.

— ئەگىشىتەر بىر ساڭا خاس، — دېدى يەنە ۋولقاندىن مۇشۇك باشلىق، بېلىق تەنلىك بىر مەخلۇق سۇغۇرۇلۇپ چىقىپ، — بۇنىڭدىن يۇز يىل بۇرۇن بىر مالائىكە سۈپەت كىشى كېلىپ، بىزگە بىر ئۈزۈكنى ئامانەت قىلىپ كەتكەن، كېتىش ئالدىدا «بۇ يەرگە بىر ئادەمزات كېلىدۇ، بۇنى شۇنىڭغا بېرىڭلار، پەقەت شۇلا ئىشلىتەلەيدۇ» دېگەن.

— قېنى ئۈزۈكنى بېرىڭلار، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — هازىرلا يولغا چىقاي.

شۇ چاغ ئەڭ چوڭ بىر ۋولقان ئاغزىدىن بېشىغا تاج كىيگەن، پۈتۈن تېنى قىپقىزىل چوغدىن يارالغان بىر قاناتلىق ئەجدىها ئۇچۇپ چىقىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ ئالدىغا بىر كۆرۈمسىز مىس ئۈزۈكنى پۈركۈپ تاشلىدى.

— ئۇنى بارمىقىڭغا سال، — دېدى ئۇ، ئاندىن قورقماستىن ماڭا مىنىۋال، سېنى چويۇن قەلئەگە تىنچ - ئامان يەتكۈزىمەن.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۈزۈكنى بارمىقىغا سېلىپ، ئىككىلىنىش ئىچىدە ئەجدىهاغا مىندى، ئۇت ئەجدىهانىڭ تېنىدىكى يېلىنجاپ تۇرغان ئوت

يالقۇنى ئۇنى كۆيدۈرمىدى، بەلكى راھەتبەخش بىر ئىللىقلىق ھېس قىلدۇردى، ئوت ئەجدىھا قاناتلىرىنى ھەربىر كەتتى.

ئۇلار ھايالسىز بىر لاۋا دېڭىزىغا دۈچ كەلدى، قاينام تۇرغان لاۋا دېڭىزىدىن تۇرۇپ - تۇرۇپ ھاۋاغا قىزىق لاۋا ئېتىلىپ چىقىپ تۇراتتى.

ئوت ئەجدىھا ئاجايىپ ھوشيارلىق ۋە ماھىرلىق بىلەن ئېتىلىپ چىققان لاۋا چاچراندىلىرىدىن ئەگىپ ئۇچۇپ كېتىۋېتىپ مۇنداق دېدى:

— بۇ لاۋا دېڭىزى چوڭ تەنلىك دۇنيانىڭ بېلىگىچە كېلىدۇ، لېكىن ئۇ كىچىپ ئۆتكەندە بىر تال مويىنىمۇ كۆيدۈرمەيدۇ، ئۇ ۋە بىزدىن باشقا مەخلۇقلارنى بولسا تېگىپ كەتكەن چاچراندىسىمۇ كۆيدۈرۈۋېتىدۇ .

ئۇلار ئۇچ كېچە - كۈندۈز ئۇچۇپ قارشى قىرغاققا يەتتى، بۇ يەر غول - يوپۇرماقلىرىدىن تارتىپ ھەممە يېرى ئۆتكۈر پىچاق بىسىدەك قىرلىق تۆمۈر ئوغرىتىكەن ۋە تۆمۈر يانتاق، قومۇش بىلەن قاپلانغان بىر زېمىن بولۇپ، تېنى چويۇنىدىن قۇيۇلغان غەلىتە مەخلۇقلار ئوتلاپ يۈرەتتى. ئۇلار تۆمۈر تىكەن، يانتاق، قومۇشلارنى خۇددى قوي - كالىلار ئادەتتىكى ئوت - چۆپلەرنى يېگەندەك كورۇسلىتىپ چايناۋاتاتتى.

ئۇلار بىردىنلا باشلىرىنى كۆتۈرۈشۈپ، قورقۇنچلۇق كۆزلىرىنى ئوت ئەجدىھاغا تىكتى، لېكىن قاناتسىز بولغانلىقىدىن ئۇنى تۇتۇۋېلىشقا ئىلاج قالغاندەك بىر ھالەتتە قاراپ قېلىشتى. بەزىلىرى جاھانىنى زىلزىلىگە سالغۇدەك دەھشەتلىك ھۆركىرەپ قويۇشتى.

— ئۇلار چويۇن دۇنيانىڭ چارۋىلىرى، — دېدى ئوت ئەجدىھا، — يەر يۈزىدە بولغان بولساق بىزنى يېۋېتەتتى، بىراق بىز ئاسماندا، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئەگىشىتەر ئۇزۇن سەۋەبلىك ئۇلار سېنى كۆرەلمەيدۇ، شۇڭا سەن خاتىرجەم بولساڭ بولىدۇ.

ئۇلار يەنە ئۇچ كېچە-كۈندۈز ئۇچۇپ، ئاخىر پەلەكتە تاقاشقان ئېگىز تاغدەك بىر چوڭ قەلئە يېنىغا يەتتى.

— ئەمدى ئۇستۇمدىن چۈشۈۋال، — دېدى ئوت ئەجدىھا، — ئىشىكدا مۇۋەپپەقىيەت قازانساڭ ئاتەش تەنلىك پەرىزات ساڭا نېمە قىلىشنى ئېيتىپ بېرىدۇ، مەن تېزرەك كېتىۋالاي، چويۇن تەنلىك

دۇننىڭ كۆزىگە چېلىقىپلا قالسام تۇگىشمەن.

شاھزادە نۇرئەزىز دىككىدە سەكرەپ تۆۋەنگە چۈشتى، ئۆزىنى چوڭۇن ياتقۇزۇلغان بىر زېمىندا ــ قەلئە ئالدىدا يۈرگەن بىر چۈمۈلىچىلىك ھېس قىلدى، ئوت ئەجدىھا بولسا ئۇچۇپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز بېشىنى كۆتۈرۈپ قەلئە دەرۋازىسىغا نەزەر سالدى، دەرۋازا بوسۇغىسىمۇ ئالاھازەل نەچچە قەۋەتلىك ئۆيىنىڭ ئېگىزلىكىدەك بولۇپ پولاتتىن قۇيۇلغان ئىدى، ئۇنىڭغا يامىشىپ چىقىش ئەسلا مۇمكىن بولمايتتى، دەرۋازا بولسا يېپىق ئىدى.

ــ بوسۇغا ئۈستىگە چىقالىسامىلا ئىشىك يېرىقىدىن بولسىمۇ كىرىپ كېتەركەنمەن، ــ دېدى ئۇ مەيۈسلىنىپ.

دەل شۇ چاغ كەينىدىن قىزىق شامال كېلىپ ئۇنى بوسۇغا ئۈستىگە ئۇچۇرۇپ ئاچىقىپ قويدى. شاھزادە نۇرئەزىز كەينىگە قارىغىنىدا ئوت ئەجدىھانىڭ ۋاللىدە قىلغان سىيماسىنى كۆرۈپ قالدى، ئارقىدىنلا بۇ سىيما يوقلىپ، قۇلاق تۈۋىدە:

ــ يىگىت، ئەمدى ھەممە ئىش ئۆزۈڭگە باغلىق بولۇپ قالدى، خەير خوش! ــ دېگەن ئاۋاز ياڭرىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرۋازا يېرىقىدىن قىسىلىپ قەلئە سىپىلى ئىچىگە كىرىۋالدى. ئىچىدە 40 پەشتاقلىق بىر سۇپا ئۈستىگە ئاسمان ـ پەلەك ئېگىز بىر ساراي بىنا قىلىنغان بولۇپ، بۇ بەك كۆرۈمسىز ۋە قوپال ئىدى، ئۆگزىسىدە بولسا ئاجايىپ يوغان، يىلان تەنلىك غەلىتە مەخلۇقلار چاپلىشىپ ياتاتتى. پەشتاقلارنىڭ ھەربىرىنىڭ ئېگىزلىكىمۇ نەچچە قەۋەتلىك بىنا ئېگىزلىكىدە بولۇپ، شاھزادە نۇرئەزىزغا چىقىش مۇمكىنچىلىكى يوق ئىدى.

ئۇ نېمە قىلارىنى بىلمەي، بېشى قېتىپ تۇرغىنىدا تۇيۇقسىز بىر تەرەپتىن غايەت يوغان بىر مۇشۇك پەيدا بولدى ـ دە، پەشتاقلارغا قاراپ ماڭدى، شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال مۇشۇكنىڭ قۇيرۇقىغا ئېسىلدى، مۇشۇك بولسا چوڭقۇقىدىن قۇيرۇقىغا ئېسىلغان شاھزادە نۇرئەزىزنى سەزمەستىنلا پەشتاقلاردىن سەكرەپ چىقىپ، سارای ئىچىگە كىردى، شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال مۇشۇكنىڭ قۇيرۇقىنى قويۇۋەتتى، مۇشۇك بولسا

بىر سەكرەپلا بىرتەكچىگە چىقىپ، ئۇ يەردە ياتقان قاپقارا يىلپىزدەك بىر جۇپ ئاسلىنىنى باغرىغا بېسىپ ياتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز سارايى ئىچىگە نەزەر سالدى، بۇ يەردە ئۆي بىساتى دېگۈدەك بىرنېمە يوق ئىدى، پەقەت تورۇستىن يېلىنجاپ تۇرغان ئوت شولىسى چۇشۇپ تۇراتتى.

ئۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ، تولىمۇ ئېگىز تورۇسقا ئېسىلغان بىر چويۇن قەپەسنى كۆردى، قەپەس ئىچىدە ئوت يالقۇنى باردەك قىلاتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز توۋلىدى:

ــ ئاتەش تەنلىك پەرىزات، شىر باشلىق ئاتاڭ ساڭا سالام ئېيتتى.

شۇئان قەپەس تەۋرىنىپ، ئىچىدىكى ئوت يالقۇنى تېخىمۇ يېلىنجاپ شۇنداق سادا كەلدى.

ــ سەن كىم؟ سېنى كۆرمىدىمغۇ؟

ــ مەن ئادەمزات ئېلىدىن كەلگەن شاھزادە نۇرئەزىز، ــ دېدى ئۇ، ــ كۆرۈنمەس قىلىدىغان ئەجگۈشتەر ئۈزۈكنى تاقىۋالغانىدىم، شۇڭا مېنى كۆرەلمەيسەن، ئۆزۈمنى ئاشكارا قىلاي دېسەم ئاۋۇ مۇشۇكتىن خەۋپسىرىدىم، ئەگەر ماڭا خىرىس قىلسا بىكاردىن ـ بىكار جېنىغا زامىن بولۇپ قالارمەنمىكىن دەيمەن.

ــ ئۇلارنى ئۇخلىتىۋېتەي، ــ دېدى غوجقا پەرى ئۇنىڭ قوينىدىن چىقىپ، ــ سەن تېزرەك ئاتەش تەنلىك پەرىزاتنى قۇتۇلدۇر،ــ ئاندىن ئۇ ئارامبەخش مۇزىكا ساداسى ياڭراتتى، ئارقىدىنلا ئەللەي ناخشىسىنى باشلىدى، ئانا ـ بالا مۇشۇكلەر تېزلا تاتلىق ئۇيقۇغا كەتتى. قەپەس تۆۋەنلەپ ـ تۆۋەنلەپ سارايى سەھنىسگە چۇشتى.

شاھزادە نۇرئەزىز قەپەس ئىچىدە، ۋۇجۇدى ئوت يالقۇنلىرىدىن ھاسىل بولغان، ئەمما ئاجايىپ ساھىبجامال، بېلىق تەنلىك بىر نازىنىنى كۆردى.

ــ ئەمدى ئۆزۈڭنى ئاشكارا قىل ئادەمزات، ــ دېدى ئۇ، ــ بىخەتەر بولدۇڭ.

شاھزادە نۇرئەزىز بارمىقىدىن ئەجگۈشتەر ئۈزۈكنى ئالدى،ئاتەش تەنلىك پەرىزات قاقاقلاپ كۈلۈپ كەتتى، سارايى ئىچىنى سالقىنلىق ۋە

خۇشهد قاپلىدى.

ــ تولىمۇ كېلىشكەن ساھىبجامال يىگىت ئىكەنسەن، ــ دېدى ئۇ، ــ بىراق مېنىڭ نەزەرىمدە يەنىلا ئوت تەنلىك دىۋە سۈپەت يىگىتتىم ئەڭ سۆيۈملۈك، بەلكىم ئۇنى كۆرگەنسەن.

ــ شۇنداق، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ قووغىدىن ماڭا ئەڭ بۇرۇن گەپ قىلغىنى ھەم سەندىن باشقا كۆزگە ئەڭ يېقىشلىقى شۇ ئىكەن، ئۇ ھازىر تىنچ ـ ئامان.

ــ سەن مېنى قۇتقۇزۇپ كەتمەكچى، ــ دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات، ــ ھەم چويۇن دىۋىنى يوقاتماقچى، لېكىن ياردىمىمسىز بۇ ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرالمايسەن، ئەمدى يەنە ئاۋۇ چالغۇ تەنلىك پەرىنى قوينۇڭغا سېلىپ، كۆرۈنمەس بولۇپ تۇر، چويۇن تەنلىك دىۋە كەلگىنىدە ئۇنىڭ جېنىنىڭ قەيەردىلىكىنى سورايۋ، ئاندىن ئۇ ئۇخلىغاندا سەن ئىشىڭنى باشلا.

شاھزادە نۇرئەزىز ماقۇللۇق بىلدۈردى، غوڭقا پەرى يەنە ئۇنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتكەندىن كېيىن قولىغا ئەڭگۈشتەر ئۈزۈكنى سالدى، شۇ چاغ سىرتتىن زېمىن تەۋرىگەندەك بىر سادا كەلدى، قەلئە تاملىرى تىترەپ كەتتى.

ــ ئۇ كەلدى، ــ دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات، ــ سەن بۇلۇڭغا بېرىپ تۇر.

شاھزادە نۇرئەزىز بۇلۇڭغا بېرىپ تۇردى، ھايالسىز قەلئە دەرۋازىسى گۈلدۈرلەپ ئېچىلىپ، قەلئە ھېلىلا ئۆرۈلۈپ كېتىدىغاندەك تەۋرەپ كەتتى ـ دە، چويۇن تەنلىك دىۋە كىرىپ كەلدى.

ئۇنىڭ قولىدا گۈل بەرگلىرىدىن تارتىپ، شاخ ـ يوپۇرماقلىرىغىچە تۆمۈردىن بولغان، يار ـ يار ھارۋىنىڭ چاقىدەك يوغان ئەتىرگۈل كامالچىسى بار ئىدى.

ــ مەھبۇبەم، ــ دېدى ئۇ ھاۋا گۈلدۈرلىگەندەك ئاۋازدا، ــ مانا بۇ گۈلنى سەن ئۈچۈن كەلتۈردۈم، شۇنىڭ ھۆرمىتىگە بولسىمۇ بىر كۈلگىنە.

ــ مېنى ھەقىقەتەن ياخشى كۆرسىڭىز، ــ دېدى ئاتەش تەنلىك

پەرىزات قېيىدىغاندەك، ــ نېمىشقا مېنىڭ چېنىمنىمۇ سىزنىڭ چېنىڭىز يوشۇرۇنغان جايغا ئاپىرىپ قويۇپ، ھاياتىم، بىخەتەرلىكىمنى كاپالەتكە ئىگە قىلمايسىز، گۈل بىلەن مېنى گوللايمەن دېمەك.

ــ شۇنچە ۋاقىتتىن بېرى ماڭا قارىماي، بىرئېغىزمۇ سۆز قىلماي يۈرگىنىڭنىڭ سەۋەبى شۇمىدى، ــ دېدى دىۋە، ــ بۇ ئاسانلا ھەل بولىدىغان ئىشقۇ، مېنىڭ چېنىم تۇن ئاسمىنىدا چاقناپ تۇرىدىغان سان- ساناقسىز يولتۇزلارنىڭ بىرىدىكى چاشقانغا بەند قىلىنغان، كىمكى بىر قېتىمدا ئۇنى ئېتىپ چۈشۈرەلىسە چاشقانمۇ چۈشىدۇ، بىراق بۇ چاشقان ئاجايىپ چاققان، زېرەك، ئۇنى تۇتۇش مۇمكىن ئەمەس، ئۇ يەرنى تېشىپ كىرىپ كەتسە، ئالەمنىڭ يەنە بىر تەرىپىنى تېشىپ چىقىپ، يەنە بىر يولتۇزغا كۆچىدۇ، سېنىڭ چېنىڭنى ئۆز چېنىم ساقلانغان شۇ يولتۇزغا بەند قىلىپ قويغۇم بار، لېكىن سۆيۈملۈك مەھبۇبەم، مېنى كەچۈرگىن، ئۇ يولتۇزنىڭ قايسى يولتۇز ئىكەنلىكىنى ھازىر مەنمۇ ئېيتىپ بېرەلمەيمەن، شۇڭا خالىساڭ چېنىڭنى باشقا يولتۇزغا كۆچۈرۈپ بەند قىلايلى، بۇ ماڭا ئاسانلا بىر ئىش.

ــ سۆزىڭىز راستمۇ؟ ــ سورىدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات ئىشەنچسىزلىك بىلەن.

ــ مەن يالغان سۆزلىسەم ئاشۇ يولتۇزدىكى چاشقان ئۆزلۈكىدىن ئۆلىدۇ، ئاندىن مەنمۇ چېنىمدىن جۈدا بولىمەن، چۈنكى مەن كۈچ - قۇدرەتتە تەڭداشسىز بولغاچقا يالغان سۆزلىشىم ھاجەتسىز، ــ سۆزلىمگە ئىشەنگىن، گەرچە ئەڭ ۋەھشي مەخلۇق بولساممۇ يەنە ئەڭ سەممي، راستچىلمەن، ئەمدى ماڭا بىر كۈلۈپ بەر.

ــ سۆزىڭىزگە ئىشەندىم، ــ دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات كۈلۈپ تۇرۇپ.

ــ ماڭا شۇ يېقىملىق كۈلكەڭلا كۆپايە، ــ دېدى دىۋە خۇشال بولۇپ، ــ قوشۇلۇشىمىز مۇمكىن ئەمەسلىكىنى بىلىمەن، لېكىن گۈزەل ھۆسنۈڭدىن، شېرىن - شېكەر سۆزلىرىڭدىن، جانغا ھۇزۇر كۈلكەڭدىن ئۆزۈمنى بەختلىك ھېس قىلىمەن، ئەمدى تاتلىق چۈشلەرنى ھەمراھ قىلىپ ئۇخلايدىغان بولدۇم.

ئۇ شۇنداق دەپ ئۆزىنى يەرگە تاشلاپ، خورەك تارتىپ ئۇخلاپ كەتتى، ھەر خورەك تارتقانسىرى ساراي ئۆگزىسى تاراقلاپ، شىددەتلىك بوران چىقىپ كېتەتتى.

— ئۇ 40 كېچە - كۈندۈز ئۇخلايدۇ، — دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات، — ئەمدىكى مەسىلە مۇشۇ ۋاقىت ئىچىدە ئۇنىڭ جان يۇلتۇزىنى تېپىش، چاشقاننى تۇتۇش، بۇنىڭغا قۇربىڭ يېتەرمۇ؟

شاھزادە نۇرئەزىز تۇرۇپ كېتىپ ئەگىشىتەر ئەينەكنى ئېسىگە ئالدى - دە:

— قۇربىم يېتىدۇ، — دېدى ئىشەنچ بىلەن.

— ئۇنداقتا مېنى ئاۋۋال قەپەستىن ئازاد قىل، — دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات.

شاھزادە نۇرئەزىز قىلىچى بىلەن بىرلا ئۇرۇپ چويۇن قەپەسنى پارە- پارە قىلىۋەتتى.

— مۇشۇنداق ئۇسۇل بىلەن ئاۋۇ مەلئۇنىنمۇ ھالاك قىلغىلى بولسىچۇ كاشكى، — دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات، — بىراق بۇ مۇمكىن ئەمەس، جېنى تېنىدە بولمىغىنى ئۈچۈن ئۇ ھەرقانچە چېپىلسىمۇ ئۆلمەيدۇ، بەلكى بىرنى چاپساڭ بۇ مەلئۇن ئىككىگە كۆپىيىدۇ.

— مېنىڭ ئەندىشە قىلىدىغىنىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — يۇلتۇزنىغۇ ئېتىپ چۈشۈرەرمىز، خىسلەتلىك ئوقيا بار يەردە ئۇنىڭدىن غەم يوق، لېكىن چاشقاننى قانداق بىر تەرەپ قىلارمىز.

— ئاۋۇ مۇشۇكنى ئىشقا سالايلى، — دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات، — ئۇ ئاسلانلىرى ئۈچۈن ھەممىگە كۆنىدۇ، ئۇ چاشقان تۇتۇشنىڭ ماھىرى.

ئۇ شۇنداق دەپ تەكچىدە خورۇلداپ ئۇخلاۋاتقان مۇشۇك يېنىغا ئۇچۇپ چىقتى، ئۇنىڭدىن تارقالغان قىزىق ھارارەت مۇشۇكنى ئويغىتىۋەتتى، مۇشۇك ئاسلانلىرىنى قوغداش ئۈچۈن دەھشەتلىك مياۋلاپ ئاتەش تەنلىك پەرىزاتقا خىرىس قىلدى.

— ئەگەر ئاسلانلىرىم ئامان قالسۇن دېسەڭ ماڭا بىر چاشقاننى

تۇتۇپ بېرىشكە ماقۇل بولغىن، ــ دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات.
مۇشۇك ئەمدى دەھشەتلىك ئەلپازىدىن يېنىپ، بوشقىنە مياۋلاپ قويدى.
ــ ئۇ قوشۇلدى، ــ دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات، ــ ئەمدى ئىشىمىزنى باشلىساق بولىدۇ.
شاھزادە نۇرئەزىز قويىنىدىن ئەگگۈشتەر ئەينەكنى چىقىرىپ قارىدى، ئەينەكتە بىر جىنىنىڭ سىيماسى ئايان بولدى.
ــ ماڭا چويۇن تەنلىك دۇشمىنىڭ جان يۇلتۇزىنى تېپىپ بەر، ــ دېدى ئۇنى ساراي سىرتىغا ئېلىپ چىقىپ.
ــ بۇ خېلى قېيىن ۋەزىپىكەن، ــ دېدى جىن، ــ لېكىن، مەن يەنىلا قوبۇل قىلىمەن، چۈنكى بۇ سەن ئۈچۈن ئورۇنلىغان ئۇچىنچى خىزمىتىم، ئاندىن بۇ ئەينەكتىن ئايرىلىپ، ئەركىنلىككە ئېرىشىمەن.
شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ بىر دۇربۇننى تۇتقىنىچە ئەينەكتىن بىلىگىچە سوزۇلۇپ چىقىپ، ئاسمانىنى كۆزىتىشكە باشلىدى.
ــ ئاسماندا يولتۇزلار ھەددى ـ ھىسابسىز، ــ دېدى جىن، ــ شۇڭا چويۇن تەنلىك دۇشمىنىڭ جان يۇلتۇزىنى تېپىشقا ناھايىتى كۆپ ۋاقىت كەتكۈدەك.
ــ بىزگە يەنە 39 كۈن ۋاقىت بار، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.
ــ يېتىدۇ، ــ دېدى جىن، ــ بىراق ئۇنىڭ قانداق ئېتىپ چۈشۈرۈلۈشى بىلەن مېنىڭ كارىم يوق.
شاھزادە نۇرئەزىز باش لىڭشىتىپ، سەۋرچانلىق بىلەن كۈتتى، ئاتەش تەنلىك پەرىزات، غوڭقا پەرى ۋە قارا مۇشۇك ئۇنىڭ يېنىدا جىممىدە تۇردى.
ئۇلار ئۈن ـ تىنچسىز ئولتۇرۇپ كۈتتى، قارا مۇشۇكنىڭ ئانچە-مۇنچە ئاسلانلاردىن خەۋەر ئالغىلى ۋە بىرنەرسە تېپىپ يېگىلى بېرىپ-كېلىپ يۈرگىنىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئۇلار 39 كۈننى سەۋرچانلىق بىلەن كۈتۈش ئىچىدە ئۆتكۈزدى، 39- كۈنى بولسا دۇشمىنىڭ خورىكى پەسلەشكە باشلىدى.
ــ چاتاق بولدى، ــ دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات، ــ

دۇننىڭ ئويغىنىدىغان ۋاقتى بولايلا دەپ قالدى.
ـــ بىراق، ماڭا ئازراق ۋاقىت كېرەك، ـــ دېدى جىن.
ـــ مەن ئامال قىلاي، ـــ دېدى غوڭقا پەرى، ـــ بىراق، بىر كۈنلۈككىلا كاپالەتلىك قىلالايمەن.
ـــ كۆزىتىدىغان دائىرىمۇ ئاز قالدى، ـــ دېدى جىن، ـــ شۇ بىر كۈن يېتىدۇ.
غوڭقا پەرى سارايغا كىردى، دۇننىڭ بىگىزدەك كىرپىكلىرى مىدىرلاپ كېتىۋاتقىنىنى كۆردى ـ دە، ئالدىراپ ئاجايىپ يېقىملىق ۋە ئارامبەخش بىر كۈيگە تارلىرىنى چېكىشكە باشلىدى، ئۇنىڭ نازۇك بارماقلىرى غوڭقا تارلىرى ئۈستىدە ھەربىرىكەتلىنىشكە باشلىغان ھامان، چويۇن تەنلىك دۇننىڭ چالا ئېچىلىشقا باشلىغان كۆزلىرى قايتىدىن يۇمۇلۇشقا باشلىدى ۋە ئاخىر يەنە خورىكى كۈچىيىپ، ئۇيقۇسى داۋاملاشتى، ئۇنىڭ ئۆمرىدە تۇنجى قېتىم نورمىدىن ئاشۇرۇپ ئۇخلىغان بۇ ئۇيقۇسى ئۇنى ئەجەلگە سۆرىدى، چۈنكى ئۇنىڭ خورىكى تازا ئەۋجىگە چىققان مەھەلدە جىنمۇ ئۇنىڭ جان يۇلتۇزىنى تاپتى ـ دە، دۇربۇننى كۆزئەينەككە ئايلاندۇرۇپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ كۆزىگە تاقاپ تۇرۇپ:
ـــ يولتۇزلار دۇنياسىنىڭ ئەڭ چەت ياقىسىدىكى ئەڭ كىچىك ۋە قارا نۇر چېچىپ تۇرغان قارا يولتۇزنى نىشانغا ئال، ـــ دېدى جېكىلەپ،ـــ ھەرگىز باشقىسىنى ئېتىپ سالما، بولمىسا ئۇ تۇيۇپ قېلىپ، تېخمۇ يىراقلاپ كەتسە تاپالماي قالىمىز.
شاھزادە نۇرئەزىز ئۆزىنى قاتتىق تۇتۇۋېلىپ، نىشانىنى توغرا پەرق ئېتىۋالغاندىن كېيىن ئوقدىنىدىن ئالتۇن ئوچلۇق، كۈمۈش ساپلىق، سۇمۇرغ پېيى قادالغان بىر ئالاھىدە ئوقنى سۇغۇرۇپ، بەتلەپ، ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ ھۇرۇپ تۇرۇپ، كۆزلىگەن نىشانىنى قارىغا ئېلىپ، دىلىدا ئاللادىن مەدەت تىلەپ، ئوقنى قويۇۋەتتى، ئوق ئاقار يولتۇزدەك ئاسمان بوشلۇقىغا شۇڭغۇپ، كۆزدىن غايىب بولدى.
شۇ چاغ غوڭقا پەرىنىڭ:
ـــ تېزرەك بولۇڭلار! ـــ دەپ ئالدىراتقان ئاۋازى ئاڭلاندى،

چۈنكى، دۇننىڭ خورىكى يەنە پەسلەشكە باشلىغانىدى.
شۇ چاغ شاھزادە نۇرئەزىز ئوقنىڭ نىشانغا دەل تەگكىنىنى كۆرۈپ خۇشاللىق بىلەن:
— ئوق تەگدى، بىراق بۇ يۇلتۇز ئالدىمىزغا چۈشەرمۇ - چۈشمەسمۇ، بىلمىدىم، — دېدى ھەمراھلىرىغا.
— چۈشىدۇ، — دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات، — ئۇ ئىگىسىنىڭ ماكانىغىلا چۈشىدۇ، تەييار بول مۇشۇك، چاشقانىنى قاچۇرۇپ قويىدىغان بولساڭ، مەندىن رەنجىپ قالمىسەن.
مۇشۇك تەييار ئىكەنلىكىنى بىلدۈرگەندەك مياۋلاپ قويدى، شۇ چاغ ئاسماندىن بىر قارا يۇلتۇز سارقىپ چۈشكەنچە، ساراي ئالدىدىكى سەيناغا سوقۇلۇپ، ئەينەك شار چېقىلغاندەك بىر ئاۋاز ئاڭلاندى ـ دە، ئارقىدىنلا قارا چاشقان غىل ـ پال كۆرۈنۈپلا غايىب بولدى، تەييار تۇرغان مۇشۇكمۇ مياۋلاپ بىرلا سەكرەپ، كۆزدىن يىتتى، ھەممەيلەن ئۇمىدسىزلىنىپ تۇرغان بىر پەيتتە يەنە يەردىن ئۇنگەندەكلا پەيدا بولدى، ئاغزىدا بولسا ھېلىقى قارا چاشقان جان تالىشاتاتتى.
شۇ چاغ سارايدىن چويۇن تەنلىك دۇننىڭ نالە-پەريادى ئاڭلىنىپ، ئارقىدىنلا غوڭقا پەرى ئۇچۇپ چىقتى - دە:
— ئۇ قان قۇسۇۋاتىدۇ، ئۇنىڭ قېنى قارا لايغىلا ئوخشايدىكەن ھەم سېسىق، ھەم قۇرتلاپ كەتكەن، — دېدى يىرگىنىش بىلەن.
— تېز ئۇنى چاينىۋەت! — دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات قارا مۇشۇككە، — ئۇ ئوزۇقۇڭ بولسۇن، ئۇ ساڭا كۈچ - قۇۋۋەت بولىدۇ.
قارا مۇشۇك چاشقاننى چاينىاپ - چاينىاپ پۈركىۋەتتى - دە، ئاندىن پۈركۈگەنلىرىنى زەررىچە قالدۇرماي دەم تارتتى، سارايدىن بولسا قويۇق قارا تۈتەك - تۈمان كۆتۈرۈلۈپ، تېزلا يەنە غايىب بولدى.
— ئاخىر بۇ مەلئۇندىن قۇتۇلدۇق، — دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات، — ئەمدى مەن شاھقا خۇش - خەۋەر يەتكۈزەي.
ئۇ شۇنداق دەپلا چېچىدىن بىر كېپىنەك چازنىنى ئالدى - دە، ئاسمانغا ئاتتى، ئاسماندا بىر ئوت كېپىنەك پەيدا بولۇپ، تېزلا كۆزدىن غايىب بولدى.

شۇ چاغدا يەنە جاراڭكىدە قىلىپ ئەڭگۈشتەر ئەينەك چېقىلدى، ئىچىدىن بويى ئىككى غېرىچچە كېلىدىغان بىر كىچىك جىن چىقىپ:

ــ خەيىر-خوش! مەن ئەركىن بولدۇم، ماڭا ئامانلىق تىلەڭلار، مەنمۇ سىلەرگە ئامانلىق تىلەيمەن، ــ دەپ غۇيۇ قىلىپلا بىر تەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ۋە ھەمراھلىرى ئۇنىڭغا ئامانلىق تىلەپ قالدى، قارا مۇشۇك بولسا ئاسلانلاردىن خەۋەر ئېلىش ئۈچۈن سارايغا كىرىپ كەتتى.

ــ ئىسىت! ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ ئۇ تازا جىددىي پەيتلەردە ئەسقاتقانىدى.

ــ بىز ساڭا قولىمىزدىن كېلىشچە ياردەم بېرىمىز، ــ دېدى غوڭقا پەرى بىلەن ئاتەش تەنلىك پەرىزات تەسەللى بېرىپ .

ئۇلار شۇنداق دېيىشىۋاتقاندا بىر تەرەپتىن ئاتەش بۇلۇتلار توپ - توپى بىلەن كېلىشكە باشلىدى، بۇلۇتلار ئىچىدىن داقا - دۇمباق ئاۋازى ياڭرايتتى.

ــ قوۋۇم - قېرىنداشلىرىم كەپتۇ، ــ دېدى ئاتەش تەنلىك پەرىزات، ــ ئۇلار چويۇن تەنلىك دۈشمىنىڭ يوقالغانلىقىنى تەبرىكلەپ كەپتۇ.

ھايالسىزلا ئاتەش بۇلۇتلار قەلئە سەيناسىغا قونۇپ، ئىچىدىن ئوت ئەجدىھا شاھ باشچىلىقىدا بىر توپ ئوت تەنلىك غەلىتە مەخلۇقلار چىقتى. ئاردىدىن شىر باشلىق، مۇشۇك باشلىق، ئوت تەنلىك بېلىقلار ۋە ئوت تەنلىك كىچىك دۈشە ئېتىلىپ چىقىپ، ئاتەش تەنلىك پەرىزات بىلەن يىغا - زار قىلىشىپ قۇچاقلىشىپ كۆرۈشتى، ئۇلارنىڭ كۆز يېشى ئورنىدا قىپقىزىل ئوت سۇيۇقلۇقى ئاقاتتى.

ــ رەھىمەت ساڭا ئەزىمەت يىگىت، ــ دېدى ئوت ئەجدىھا شاھ، ــ بىزنى چويۇن تەنلىك دۈشە بالاسىدىن قۇتۇلدۇردۇڭ، ئەمدى بىز ئەسلىي ماكانىمىزغا قايتالايدىغان بولدۇق، ئۇيەردە ساڭا چوقۇم ئالتۇن ئاچقۇچ ياساپ بېرىمىز.

ــ تېز بارايلى، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئالدىرىتىپ.

غوڭقا پەرى شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى، ئۇت ئەجدىھا شاھزادە نۇرئەزىزنى ئۇستىگە ئېلىپ ئۇچتى. باشقىلار ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ئۇچتى، ئۇلار چوڭ تەنلىك دۈشمەنلىرى يايلاۋاتقان يايلاقتىن ھالقىپ، لاۋا دېگىزى بويىغا يەتتى ـ دە، شۇ يەردە توختاپ، ئۇت ئەجدىھا شاھ بىلەن شاھزادە نۇرئەزىزدىن باشقا ھەممىسى ئۆزىنى لاۋا دېگىزىغا ئاتتى، لاۋا قاينامليرىغا بېلىقتەك شۇڭغۇپ، پىلىتىڭلاپ، مۇللاق ئېتىشىپ، قىيقاس ـ چۇقان كۆتۈرۈشۈپ، خۇشاللىقىنى باسالمايلا قېلىشتى.

ـــ مانا بۇ دېگىز ئەسلىي ماكانىمىز ئىدى، ـــ دېدى ئۇت ئەجدىھا شاھ، ـــ بىز مۇشۇنداق ئۇت ـ لاۋا ئىچىدە ياشايدىغان مەخلۇقلار، قاچانكى چوڭ تەنلىك دۈشمەن پەيدا بولدى، شۇنىڭدىن كېيىن بىزگە بۇ يەردە ئامانلىق بولماي كۆچۈپ كەتكەن، مۇساپىر بولۇپ يۈرگەنىدۇق، ئەمدى مۇبارەك قەدىمىڭ شاراپىتىدىن ماكانىمىزغا قايتىدىن ئېرىشتۇق، ئالتۇن ئاچقۇچنى مۇشۇ يەردە ياساپ بېرىمىز، ئەمدى خاسىيەتلىك ئۈزۈكنى قايتۇرۇپ بەر، ئۇنىڭ سەن ئۈچۈن رولى قالمىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز بارمىقىدىن ئۈزۈكنى چىقىرىپ بەردى، ئۇت ئەجدىھا شاھ ئۈزۈكنى قويۇۋەتكەنىدى، ئۈزۈك قانات چىقىرىپ ئۇچۇپ بارغانچە بىر قاپقارا دۆڭلۈككە قوندى ـ دە، غايىب بولدى.

ـــ قارا!! ـــ دېدى ئۇت ئەجدىھا شاھ، ـــ سەن ئاشۇ دۆڭنى قازىسەن، ئاستىدىن چىققان داشقاللارنى ئېرىتىپ ئالتۇن چىقىرىمىز، بۇ ئادەتتىكى ئالتۇنلار ئەمەس، بەلكى تىلسىمنى بويسۇندۇرغۇچى ئاچقۇچ ياساشقا لايىق خىسلەتلىك ئالتۇن، ئۇنى قېزىش، ئېرىتىش، ياساشتەك جاپالىق جەريانىدىن كېيىن قولغا كەلتۈرەلەيسەن، بۇ سېنىڭ چىدامچانلىقىڭنى سىنايدىغان بىر مۇشەققەتلىك ئىش.

ـــ چىدايمەن، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز قەتئىيلىك بىلەن، ـــ ھەرقانچە مۇشكۈلاتلارغىمۇ چىدايمەن.

ئۇت ئەجدىھا شاھ لاۋا دېگىزىغا شۇڭغۇپ كىرىپ كېتىپ، سېپىمۇ، تىغىمۇ قاپقارا بىر جوتۇنى ئېلىپ چىقتى ـ دە:

ـــ مانا بۇ رۇدا قازغاندا ئىشلىتىدىغان بىردىنبىر قورال، ھېلىقى

دۆگلۇككه بۇنىڭدىن باشقىسى كار قىلمايدۇ، — دېدى جوتۇنى بېرىۋېتىپ.

شاھزادە نۇرئەزىز جوتۇنى ئېلىپ، گويا بىر تاغ كۆتۈرۈۋالغاندەك ھېس قىلدى. كۆرسىتىلگەن دۆگگە بېرىپ جوتۇنى ئېگىز كۆتۈرۈپ سالدى، لېكىن داراڭلىغان ئاۋاز بىلەن تەڭ قولىغا قاتتىق تۇ كەتكەندىن باشقا نەتىجىگە ئېرىشەلمىدى، ھەتتا دۆگلۇكتىن تىرناق ئىزىچىلىكمۇ زىدە بولغان جاي كۆرۈنمىدى، بىراق ئۇ بوشاشماستىن دۆگلۇكنى چېپىۋەردى، پېشانىسىدىن شۇرۇلداپ تەر ئاقتى، پەقەت پېشانە تەرى تۆكۈلگەندىن كېيىنلا دۆگلۈك تۇيۇقسىز يۇمشاپ، ئاستا - ئاستا، ئاز - ئازدىن كولىنىشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچ كېچە-كۈندۈز چىلىق - چىلىق تەرگە چۆمۈلگەن ھالدا ئىشلەپ، تۇنجى رۇدىنى قېزىپ چىقتى، قېزىلغان رۇدىنى ئوت تەنلىك مەخلۇقلار يۆتكەپ بىر يەرگە دۆۋىلىدى، ئارقىدىن ئوت ئەجدىھا شاھ لاۋا دېگىزى ئاستىدىن ئۈچ پۇتلۇق بىر قارا داڭقاننى ئاچىقىپ، رۇدىلارنى داڭقانغا تاشلىدى، ئاندىن يەنە ھەمە ئوت تەنلىك مەخلۇقلار ئوت پۈركۈپ، داڭقاننى قىزىتىشقا باشلىدى، ئۇلارنىڭ توختىماستىن ئۈچ كېچە - كۈندۈز جاپالىق ئىشلىشى بىلەن رۇدىلار ئېرىپ، داڭقاندىن ساپسېرىق سۇيۇقلۇقلار ئېقىپ چىقىپ، يەرگە چۈشۈپلا قېتىشىپ، كاللەك - كەللەك ئالتۇن بولدى.

ئوت ئەجدىھا شاھ «ئالتۇن يېتەرلىك بولدى»دەپ قارىغاندا ئاندىن ئىشنى توختاتقۇزۇپ، يەنە لاۋا دېگىزى ئاستىدىن بىر قارا سەندەل بىلەن قارا بولقىنى ئېلىپ چىقتى.

— بۇنىڭ بىلەن ئالتۇن ئاچقۇچ ياسا! — دېدى بولقىنى شاھزادە نۇرئەزىزغا تۇتقۇزۇۋېتىپ، — شەكلى ئوقدىنىڭدىكى يا ئوقلىرى شەكلىدە بولسۇن.

شاھزادە نۇرئەزىز بولقىنىمۇ بىر تاغ ۋەزنىدە ھېس قىلدى. ئالتۇنلارنى سەندەل ئۈستىگە قويۇپ سوقۇشقا باشلىدى، ئەمما زەررىچە كار قىلمىدى، ئوت تەنلىك مەخلۇقلار يەنە ئوت پۈركۈپ ئالتۇنلارنى يۇمشىتىپ بەردى، لېكىن شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ پېشانە تەرلىرى

تۆكۈلگەنـدىلا ئانـدىن ئـالتۇن پـارچىلىرى بىرىكـىپ، بولقـا ئاسـتىدا شەكىلگە كىرىشكە باشلىدى.

ئـالتۇن ئـاچقۇچ ئـۇچ كـىچە-كۈنـدۈز ئەجىـر قىلغانـدىن كـىيىن ياسىلىپ بولدى. ئۇ ئەمدى پەيدەك يەڭگىـل، پـۈۋلەپ قويـسىمۇ ئۇچـۇپ كېتىدىغاندەكلا بىر ھالەتتە بولۇپ، ۋالىلداپ، نۇرلىنىپ تۇراتتى.

ـــ ئەمدى بۇ يەردىن قانداق چىقىپ كېتىمەن، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئالتۇن ئاچقۇچنى قولىغا ئېلىۋېتىپ.

ـــ بۇنىڭغا يەنىلا مەن ياردەم قىلىمەن، ـــ دېدى ئـوت ئەجدىھا شاھ، ـــ سەن ئالتۇن ئاچقۇچنى قويۇۋەت، ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ئۇچساقلا كۆزلىگەن مەنزىلگە يېتىسىز.

شـاھزادە نـۇرئەزىز ئـوت تەنلـىك مەخلـۇقلار بـىلەن خوشلـىشىپ مېڭـىشقا تەمـشەلدى، شـۇ چـاغ ئـاتەش تەنلـىك پەرىـزات بـىلەن ئـوت تەنلىك دېۋە توپتىن ئايرىلىپ چىقىپ ئۇنىڭغا:

ـــ بـۇ بىزنـىڭ سـوۋغىتىمىز، ـــ دېـدى بـىر ئـالتۇن ئەينەكنـى سۇنۇپ تۇرۇپ، ـــ بۇ سەن يوقاتقان ئەڭگۈشتەر ئەينەكتىكى خىسلەتلىك بولمىسىمۇ، لېكىن خېلى ئەسقاتىدۇ، ئـۇنى بـىز يـۈرەك قېنىمىزنـى سـەن قازغـان رۇدىلارغـا سـىڭدۈرۈپ تـۇرۇپ چىقىرىۋالغـان ئـازغىنە ئالتۇنـدىن ياسىدۇق، ئېلىۋالغىن.

ـــ رەھـمەت سـىلەرگە، ـــ دېـدى شـاھزادە نـۇرئەزىز، ـــ ئـۇنى قىممەتلىك يادىكارلىق سۈپىتىدە ساقلايمەن.

ـــ ئۇ يادىكارلىق ئەمەس، ـــ دېـدى ئـاتەش تەنلـىك پەرىـزات،ـــ ئۇ ھەرقانـداق نەرسـىنى ئېرىتىۋېتەلەيـدىغان سـېھرلىك ئـوت چـاچقۇچى ئەينەك.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەينەكنى قويىنىغا سېلىپ، ئـوت ئەجـدىھا شـاھقا مىندى، ئوت ئەجدىھا شاھ ئۇنىڭغا يەنە ئالتۇن ئـاچقۇچنى قويۇۋېتىـشنى ئېيتتى.

ـــ ئـۇنى كـىيىن يەنە تاپالامـدىم، ـــ سـوردى شـاھزادە نـۇرئەزىز ئەندىشە قىلىپ.

ـــ ئۇ سېنىڭ رايىڭغا باقىدۇ، ـــ دېدى ئوت ئەجدىھا شاھ،ـــ بـۇ

ئىقلىم يەجۇج - مەجۇجلار ئىقلىمى، ئىلگىرى سەن يەجۇج-مەجۇجلار قوۋمىنىڭ ئەڭ ئادەتتىكىلىرىنى كۆرگەن بولۇشۇڭ مۇمكىن، بۇ ئىقلىم بەكمۇ كەڭرى، ئۇنىڭ ئۇستىگە بىلىنمەيلا تەرەپلىرى ئالمىشىپ قالىدۇ، سەن كەلگەن تەرەپ ھازىر شۇ تەرەپ بولماسلىقى مۇمكىن، ئالتۇن ئاچقۇچنى قويۇۋەتسەڭلا بىز نىشانغا ، يەجۇج - مەجۇجلارنى باشقا ئىقلىمدىن ئايرىپ تۇرىدىغان سېپىلغا يېتىپ بارىمىز، سېنى شۇ سېپىلنىڭ نېرىسىغىلا ئاپىرىپ قويالايمەن، ئۇنىڭدىن يىراقلاشقا ماڭا رۇخسەت قىلىنمىغان، چۈنكى چېگرادىن ھالقىپ كەتسەم ئۆزگە ئىقلىملارغا بىر ئاپەت بولۇپ قالىمەن.

شاھزادە نۇرئەزىز خاتىرجەم بولۇپ، ئالتۇن ئاچقۇچنى قويۇۋەتتى، ئالتۇن ئاچقۇچ بىر تەرەپكە قاراپ ئاقار يولتۇزدەك ئۇچۇپ كەتتى، ئوت ئەجدىھا شاھ ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ئۇچتى، ئۇلار ئاجايىپ - غارايىپ ۋە بەتبەشىرە مەخلۇقلار، غەلىتە مەنزىرىلەر ئۈستىدىن ئۇچۇپ ئۆتتى، توققۇز كېچە - كۈندۈز توختىماي ئۇچۇپ، ئاخىر ئاسمانغا تاقاشقان پولات سېپىلغا يەتتى، تېخىمۇ يۇقىرى ئۆرلەپ سېپىلدىنمۇ ھالقىدى-دە، ئوت ئەجدىھا شاھزادە نۇرئەزىزنى ئىرغىتىپ تاشلاپ، چاقماق تېزلىكىدە كەينىگە يانىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى بىر دەشت - باياۋانغا چۈشتى، گۈلىستانى ئېرەمنىڭ قايانداللىقىنى بىلمىدى، بىراق ئالتۇن ئاچقۇچ بىر نىشاننى كۆرسىتىپ مۇئەللەقتە تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇ كۆرسەتكەن نىشانغا ماڭدى، ئۈچ كېچە - كۈندۈز مېڭىپمۇ دەشت - باياۋاندىن چىقالماي، ئالتۇن ئاچقۇچنى تۇتۇۋالدى - دە، قوينىغا سېلىپ، بىر دۆڭلۈكنىڭ سايىسىدە يېتىپ ئويقۇغا كەتتى، كۆزى يۇمۇلۇپ، ئۇزاق ئۆتمەيلا ئۇ چۈشىدە گۈلىستانى ئېرەم پەرىسىنى كۆردى.

— گۈلىستانى ئېرەمنى يەنە خالاپ قالدىڭمۇ؟ — سورىدى ئۇ، — جاپا- مۇشەققەت ۋە تىلسىمات- خەتەرلەر ئىچىدە تېنەپ يۈرۈشتىن بىزار بولغانسەن، خالىساڭ سېنى مەڭگۈلۈك تىنچ ئارامگاھ گۈلىستانى ئېرەمگە ئەكېتەي.

— ياق! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئۇيقۇلۇقتا جۆيلۈگەندەك، — ماڭغان يولۇمدىن يانمايمەن، پەقەت گۈلىستانى ئېرەمگە سىزدىن ياردەم سوراپ بارماقچىدىم شۇ.

پەرىزات قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپ ،قولىدىكى پەلپۈگۈچنى شىلتىدى، بىر شامال چىقىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى ئۇچۇرۇپ كەتتى، شۇ ھالدا قانچىلىك ئۇچقىنى نامەلۇم، بىر ۋاقىتتا«پوككىدە» يەرگە چۈشۈپ، كۆزىنى ئاچقىنىدا ئۆزىنى گىگانت ئادەم ياتقان سۇپىدا كۆردى، گىگانت ئادەم تېخىمۇ چىچە ئۇيقۇدا ئىدى.

— خۇداغا شۈكرى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز چوڭقۇر تىنىپ،— ھەرھالدا تىنچ - ئامان بۇ يەرگە كېلىۋاپتىمەن.

شۇ چاغ گىگانت ئادەمنىڭ خورىكى پەسلەپ قالدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ ھېلىلا ئويغىنىپ قالىدىغانلىقىنى پەملەپ، ئالتۇن ئاچقۇچنى قولىغا ئالدى، ئەمما ئۇنى قەيەرگە ئىشلىتىشنى بىلمەي تۇرۇپ قالدى، شۇ چاغ ئۇنىڭ قۇلاق تۈۋىدە ئوت ئەجدىھا شاھنىڭ:

— «ئۇ سېنىڭ رايىڭغا باقىدۇ» دېگەن سۆزلىرى جاراڭلىدى. شاھزادە نۇرئەزىز ئەقلىنى تېپىپ، ئالتۇن ئاچقۇچنى قويۇۋەتتى - دە:

— بارغىن ئالتۇن ئاچقۇچۇم، تىلسىمنى بويسۇندۇرغىن! — دەپ توۋلىدى.

ئالتۇن ئاچقۇچ ئۇنىڭ سۆزى ئاياغلاشقان ھامان كۆزلىرى ئېچىلىشقا باشلىغان گىگانت ئادەمنىڭ ئوڭ قۇلىقىدىن كىرىپ، سول قۇلىقىدىن چىقتى - دە، ئارقىدىنلا ئاغزىدىن كىرىپ غايىب بولدى، شۇ ھامان گىگانت ئادەمنىڭ دەھشەتلىك ھۆركىرەشلىرى ئىچىدە تېنى گويا زەربە يېگەن بۇت - ھەيكەلدەك قاراسلاپ يېرىلىپ غۇلاپ چۈشتى، شاھزادە نۇرئەزىز ھودۇقۇپ، تاش سۇپىدىن تۆۋەنگە سەكردى، پۈتى تەخسە يۈزىگە تەگكۈچە ئۇچ باشلىق شىر كېلىپ ئۇستىگە مىندۈرۈپلا ئۇچۇپ كەتتى، گۈلدۈرلىگەن دەھشەتلىك سادا بىلەن تەڭ تىلسىم تەخسە پارتلاپ، تېرىقتەك چېچىلىپ كەتتى، قۇرۇق قالغان گىگانت قول قورقۇنچلۇق سادا چىقىرىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى تۇتۇشقا سوزۇلۇپ كەلدى.

ـــ تېز ئۇچ دېدى، ـــ شاھزادە نۇرئەزىز، ـــ گىگانت قولىنىڭ چاڭگىلىغا چۈشۈپ قالمايلى.

ئۈچ باشلىق شىر بىر ئۇيان، بىر بۇيان ئەگىپ ئۇچۇپ، تۇتۇق بەرمىدى، گىگانت قول ئاخىر ئۈزۈلۈپ چۈشۈپ پارتلاپ كەتتى.

ـــ مۇبارەك بولسۇن، بەشىنچى تىلىسم تەخسىنى بويسۇندۇر-دىڭىزغا، ـــ دېگەن ساداً ياڭرىدى قۇلاق تۇندە.

ـــ يەنە ئىككىسى قالدى، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز مەمنۇنلۇق بىلەن، ـــ ئۇلارنىمۇ بويسۇندۇرۇش نېسىپ بولارمۇ، بىر - بىرىدىن قېينىغا توختاۋاتىدۇ.

ـــ ئۈمىدۋار بولساڭچۇ، ـــ دېدى ئۈچ باشلىق شىر، ـــ غەلىبە بىزگە مەنسۇپ، بىراق بىرەر قېتىمدىمۇ ماڭا ئاخىرغىچە رولۇمنى جارى قىلدۇرۇش پۇرستى بولمايۋاتىدۇ.

ـــ بوپ قالار، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز تەسەللى بېرىپ، ـــ شۇ نەرسە ئېنىقكى، سەن بولمىساڭ ھېچبىر تىلىسمغا قەدەم قويالمىغان، تىلىسمنى بويسۇندۇرغاندىن كېيىن تىنچ - ئامان كېتەلمىگەن بولاتتىم، سەن ئەڭ ھالقىلىق پەيتلەردە ناھايىتى بەك ئەسقاتسەن.

ـــ مېنى ئۇچۇرما، ـــ دېدى ئۈچ باشلىق شىر، لېكىن سۆزىنىڭ ئورامىدىن ئۆز - ئۆزىدىن پەخىرلىنىۋاتقانلىقى چىقىپ تۇراتتى.

تىلسىمنى سۇندۇرغۇچى ئالتۇن ئاچقۇچلار

ــ ئېھتىيات قىلايلى، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ ھەرقېتىم مۇشۇنداق ئارا يولدا خەتەرگە دۇچ كېلىپ تۇراتتۇق، يەنە بىر ئىش چىقمىسۇن.

ــ ھەيرانمەن، ــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر، ــ خېلى ئۇچتۇق، لېكىن بىرەر توسالغۇ كۆرۈنمەيدىغۇ.

ئۇ شۇنداق داۋاتقاندا تۇيۇقسىز ئۇستىدىن چاقماق چۈشتى. شاھزادە نۇرئەزىز ئالدىراپ، قىلىچىنى بىلەن توسۇدى، چاقماق دەھشەتلىك بولسىمۇ، لېكىن قىلىچقا دۇچ كەلگەن ھامان قايتىپ كەتتى، ئۇنداق بولمىغاندا ئۇلار چاقماق تېگىپ نېمە بولۇپ كېتەركىن.

ئارقىدىنلا قارا بۇلۇتلار پەيدا بولدى، شاھزادە نۇرئەزىزغا يېقىنلىشىپ ئالتىنچى تىلسىم تەخسىگە چىقىش يولىنى توسۇۋالدى، قارا بۇلۇتلار ئىچىدىن يالماۋۇزلارنىڭ بەتبەشىرە چىرايلىرى، جىن - ئالۋاستىلارنىڭ قورقۇنچلۇق قىياپەتلىرى، ئاجايىپ - غارايىپ غەلىتە مەخلۇقلارنىڭ سىياقلىرى كۆرۈنۈپ تۇراتتى، قۇلاق پەردىسىنى يېرىۋەتكۈدەك قاتتىق چىرقىراش ۋە ئازابلىق ناله - پەريادلار، ۋەھىمىلىك ئاۋازلار ئاڭلىنىپ تۇراتتى، گاھى ئوت، گاھى زەھەرلىك تۈتەك - تۇمان، گاھى ئۆيدەك - گۈمبەزدەك چوغلانغان تاشلار ئېتىلىپ چىقىپ، ئۇلارغا خەۋپ يەتكۈزەتتى.

ئۇچ باشلىق شىر ئۇچ بېشىدىن ئوت، سۇ، شامال چىقىرىپ تاقابىل تۇرماقچى بولدى، لېكىن كار قىلمىدى، بەلكى قارا بۇلۇتلار ئۇستى

تەرەپتىن تۆۋەنگە شارقىراتمىدەك تۆكۈلۈپ، ئۇلارنى خېلىلا كەينىگە قايتۇرۇۋەتتى.

— قانداق قىلىمىز، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر هودۇقۇپ، — بۇ قارا بۇلۇتلار بىزنى تاكى يەر يۈزىگە قايتۇرۇۋەتمىگۈچە توختىمايدىغان ئوخشايدۇ.

— ئالتۇن ئەينەكنى ئىشلىتىپ باقاي، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز. شۇنداق دەپ قويىنىدىن ئالتۇن ئەينەكنى ئېلىپ قارا بۇلۇتلارغا توغرىلىدى، ئالتۇن ئەينەكتىن قۇياشتەك پارلاق نۇر چاقناپ، ئارقىدىنلا گۈرۈلدەپ ئوت پۈركۈلدى، كۈچلۈك نۇر ۋە ئوتقا دۇچ كەلگەن قارا بۇلۇتلار شىددەت بىلەن كەينىگە ياندى، لېكىن ئوت يالقۇنى ئىچىدە قاپسىلىپ قالدى - دە، دەھشەتلىك قىيا - چىيالار ئاڭلىنىپ، يالماۋۇزلار، جىن - ئالۋاستىلار ۋە غەلىتە مەخلۇقلار كۆيۈپ كۈل بولۇپ، قارا بۇلۇتمۇ تارقاپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئالتۇن ئەينەكنى قويىنىغا سېلىۋېتىپ:

— ئەمدى بىمالال ئۇچۇۋېر، — دېدى ئۇچ باشلىق شىرغا.

ئۇچ باشلىق شىر شىددەت بىلەن يۇقىرى ئۆرلىدى، ئاخىر ئالتىنچى تىلسىم تەخسە يۈزىگىمۇ يەتتى.

— تېز خاسىيەتلىك كىتابقا قارا، بىرەر پالاكەت يۈز بەرمەستە ئالتۇن ئاچقۇچنى تېپىش يولىغا ماڭايلى، — دېدى قونماي تۇرۇپ.

شاھزادە نۇرئەزىز تىلسىم تەخسە يۈزىگە نەزەر سېلىپ بىر چوڭ دېڭىزنى كۆردى، گويا ئۇلار ھازىر تىلسىم تەخسە ئۈستىدە ئەمەس، بەلكى بىر پايانسىز دېڭىز ئاسمىنىدا تۇرۇۋاتقاندەكلا ئىدى، دېڭىز يۈزى سەلكىن شامالدا يەڭگىل دولقۇنلىنىپ، دولقۇنلىرىدا قۇياش نۇرى جىمىرلاپ، كۈلۈمسىرەپ تۇرغان بىر چىراينى ھاسىل قىلغانىدى، دېڭىز سۈيى كۆپكۆك ۋە سۈپسۈزۈك بولۇپ، ئاستىدىكى گۆھەر، ياقۇت، ئۇنچە - مارجانلار، مەرۋايىت ۋە مەرۋايىت قولۇللىرى ناھايىتى روشەن كۆرۈنۈپ تۇراتتى، لېكىن نە بىر گىياھ، نە بىر بېلىق كۆرۈنمەيتتى.

— بىردەم ئۈزۈپ ئويىنىغۇم كېلىۋاتىدۇ، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

ــ ھەرگىز ئۇنداق قىلغۇچى بولما، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز،ــ ئاۋۋال خاسىيەتلىك كىتابنىڭ كۆرسەتمىسىنى ئاڭلاپ باقايلى.

ئۇ قوينىغا قولىنى سالغۇچە خاسىيەتلىك كىتاب ئۆزىلا ئۇچۇپ چىقتى ـ دە:

ــ مېنى ئاۋارە قىلمىساڭچۇ؟ بېلىق قارماققا ئىلىنىاي دەپ قالغان، لېكىن سەن قاچۇرۇۋېتىدىغان بولدۇڭ، ــ دېگەن رەنجىشلىك ئاۋاز ئاڭلاندى.

ئارقىدىنلا كىتاب ئۆزلۈكىدىن ۋاراقلىنىپ، ئالتىنچى بېتى ئېچىلدى ـ دە، بۇ بەتتە بىر زۇمرەتتەك سۈزۈك كۆل ۋە كۆل بويىدا كۆلگە قارماق تاشلاپ ئولتۇرغان بىر قورچاق بالا زاھىر بولدى، ئۇنىڭ يېنىدا بىر بېلىق سېۋىتىمۇ بار ئىدى.

ــ ماڭا ياردەم قىل،ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز بىردەم ساقلاپ بېقىپ.

قورچاق بالا:

ــ مانا تۇتتۇم! ــ دەپ خۇشال ـ خۇرام ھالدا قارماقنى كۆتۈردى، قارماققا بارماقچىلىك كېلىدىغان ۋە ۋاللىداپ نۇرلىنىپ تۇرىدىغان بىر قىزىل ياقۇت بېلىق ئىلىنغانىدى.

بېلىق ھاۋادا ھەر تەرەپكە پىلتىڭلاپ تۇرۇپ سۆزلەپ كەتتى:

ــ ۋاھ! نېمىدېگەن قورقۇنچلۇق دېڭىز بۇ، تېگىپ كەتكەنلا جانلىقنى ئېرىتىپ يۇتۇۋېتىدىغانىدەك، مەن ھەرگىز ئۇنىڭغا يېقىن يولۇمايمەن، سىلەر بىلمەكچى بولغانىنى مەن دەپ بېرەي، يىراقتا، بەكمۇ يىراقتا بىر كىچىك ئارال، ئارالدا ئۈچ ئىشكىلىك بىر سارايى، ھەربىر سارايدا بىردىن تىلسىم مۇئەككەل باركەن، بۇ تىلسىمنى بويسۇندۇرۇشتا تۆت ئالتۇن ئاچقۇچ كېتىدىكەن، ئاۋۋال ئۈچ ئالتۇن ئاچقۇچنى تاپقاندا، ئاندىن تۆتىنچىسىنىمۇ تاپقىلى بولىدىكەن، ھەربىر سارايغا بىرنىڭلار كىرىشىگلار كېرەككەن. بىراق، ئاشۇ سارايلار جايلاشقان كىچىك ئارالغا بېرىش تولىمۇ مۇشكۈلكەن، چۈنكى قۇياش نۇرى قىزىتقاندا ھورلىنىپ چىققان دېڭىز سۈيىمۇ ئوخشاشلا جانلىقلارنى نابۇت

قىلالايدىكەن، بۇنىڭغا غوجايىنىم ئامال قىلسۇن، خەير - خوش.

ئۇ شۇنداق دەپلا قارماقتىن ئاجراپ، كىتاب بېتىدىكى كۆلچەككە چولتۇككىدە چۈشۈپ كەتتى.

— كاساپەت! — دېدى قورچاق، — ئۇنى ئاران تەسلىكتە تۇتقانىدىم، بىراق يەنە قېچىپ كەتتى، ئەمدى مۇشۇ بېلىق سېۋىتى سىلەرگە يارىمىم قىلسۇن، بەربىر ئۇنىڭمۇ ئەمدى كېرىكى قالمىدى.

ئۇ شۇنداق دەپلا قېشىدىكى بېلىق سېۋىتىنى چۆرۈپ بەردى، شۇ ھامان كىتاب يېپىلىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى، دېڭىز يۈزىدە بولسا ئالتۇن بېلىق شەكىللىك بىر چىرايلىق ئالتۇن كېمە پەيدا بولۇپ قالدى، كېمە ئۈستىدە تېخى يەتتە خىل رەڭلىك گۈل شەكىللىك سايىۋەن بار ئىدى.

— راھەتلىنىپ ماڭىدىغان بولدۇق، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر مەمنۇن بولۇپ. ئۇ شۇنداق دەپلا كېمىگە قوندى، كېمە ئۆزلۈكىدىن بېلىقىتەك ئۈزۈپ كەتتى، بىراق دېڭىز يۈزى ئەمدى تىنچسىزلىنىشقا باشلاپ، بارا - بارا شىددەتلىك دولقۇنلاپ، داۋالغۇپ، كېمىنى ئۆكتۈرۈۋېتىشكە ئۇرۇندى، ئىلگىرى كۆزگە چېلىقمىغان ئاجايىپ گۈزەل ۋە رەڭدار سۇ پەرىلىرى جىلۋە - ناز بىلەن دېڭىز يۈزىگە چىقىپ، ئانار دانىسىدەك لەۋلىرىدىن زەھەرلىك سۇ پۈركۈدى، ئەمما كېمىنى كۆرۈنمەس بىر سېھرىي كۈچ مۇھاپىزەت قىلىپ، ئۆرۈلۈپ كېتىشتىن ساقلىدى، پۈركۈلگەن دېڭىز سۈيىنىمۇ كېمە ئىچىگە يولاتمىدى، ئەمدى ئۇستىدىن چېلەكلەپ قۇيغاندەك شارقىراپ يامغۇر قۇيۇلدى، بىراق سايىۋەندىن نۇر چاقناپ، يامغۇرنىڭ بىر تامچىسىمۇ كېمە ئىچىگە چۈشمىدى، چېقىلغان چاقماقلارمۇ كار قىلمىدى.

— يارەببىم! — دېدى ئۇچ باشلىق شىرمۇ چۆچۈپ، — تېخى ئارامخۇدا ماڭغۇدەكمىز دەپ چۈشەكەپتىمەن، ئەگەر كىتابنىڭ كۆرسەتمىسىنى ئالمايلا ئۇچقان بولسام، ئاللىبۇرۇن .....

— بولدى قىل، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز كۈلۈپ، ئەگەر شۇنداق قىلغان بولساڭ ئاللىبۇرۇن ئېرىپ، دېڭىز سۈيىگە قوشۇلۇپ بولار ئىدۇق، بۇ يەرنىڭ ھەممە يېرى بىز ئۈچۈن خەتەرگە تولغانلىقىنى

ئۇنتۇپ قالما.

ئۇلار كېمىگە جايلىشىپ ئولتۇرۇپ، يۈز بېرىۋاتقان ھادىسىلەرگە نەزەر سالغاچ سەپىرىنى داۋام قىلدى. كېتىۋاتقاندا تۈيۈقسىز يەنە غايەت يوغان بىر سەككىزئاياغ پەيدا بولۇپ، كېمىنى قارمىۋالدى. شاھزادە نۇزئەزنىز قىلىچىنى ئىشقا سالاي دېگۈچە كېمىنىڭ ئۆزىدىن يەنە كۈچلۈك نۇر چاقناپ، سەككىز ئاياغنى قېچىشقا مەجبۇر قىلدى، توپتوغرا ئۈچ كېچە ـ كۈندۈز ئۆزگەندىن كېيىن كېمە بىر كىچىك ئارالغا چىقىپلا غايىب بولدى، لېكىن ئەمدى نە ئاسماندىن، نە دېڭىزدىن بولسۇن ئۇلارغا خەۋپ يەتمىدى، دېڭىز شۇ تاپتا يەنە تىنچلىنىپلا قالغانىدى، سۇ پەرىلىرى ئارال ئەتراپىدا ئويناۋېتىپ ئۇلارغا كۈلۈمسىرەپ قول پۇلاڭلاتتى.

ـــ ئۇلار نېمانچە رەزىل، ـــ دېدى ئۈچ باشلىق شىر غودۇكشۇپ،ـــ كۆڭلىگە نېمە شۇملۇقلارنى يوشۇرغىنى نامەلۇم، تېخى كىشىگە كۈلۈمسىرەپ قول پۇلاڭلىتىپ كېتىشلىرىنى كۆرمەمدىغان.

ـــ قارا!! ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزنىز ئارالدىكى ئۈچ ئىشكىلىك سارايىنى كۆرسىتىپ، ـــ بىز كىرىدىغان سارايۇ مۇشۇدەك قىلدۇ، ئىككىمىز ئىككىسىگە كىرسەكمۇ يەنە بىرەيلەن كەملەيدىكەن.

ـــ غوڭقا پەرىنى تەكلىپ قىل،ـــ دېدى ئۈچ باشلىق شىر، ـــ ئۇمۇ بىرگە ھېساب.

تۇغرا، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزنىز، ـــ ئۇنى نېمىشقا ئۇنتۇپ قالغاندىمەن، بىراق ئۇ تەنھا كىرىشكە ئۇناپ قالارمۇ؟

ـــ ئەلۋەتتە، ـــ دېدى غوڭقا پەرى ئۇنىڭ قوينىدىن ئۇچۇپ چىقىپ،ـــ مەن ئۆزۈمنى خېلىلا كېرەككە كېلىمەن دەپ ئويلايمەن.

رەھمەت! ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزنىز، ـــ ئەگەر سىز بولمىسىڭىز يەنە بىرەيلەننى نەدىنمۇ تاپاتتۇق.

ـــ دوستلار ئارىسىدا تەكەللۇپ ھاجەتسىز، ـــ دېدى غوڭقا پەرى كۈلۈمسىرەپ، ـــ ئەمدى گەپ قايسىمىز قايسى ئىشىكتىن كىرىمىز دېگەن مەسىلىدە قالدى، ئىشىك بېشىدا خەت بارەك قىلدۇ.

ئۇلار ئىشكىلەرگە يېقىنلاپ، ئىشىك باشلىرىغا ئېسىلغان لەۋھەلەرنى كۆردى، بىراق ھەربىر لەۋھەدە بىردىنلا ھەرپ بار ئىدى.

— بۇ لەۋھەدە «ئا» ھەرپىلا بار ئىكەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— بۇنىڭدا «ھ» ھەرپى بار ئىكەن، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئىككىنچى ئىشكىتىكى لەۋھەگە قاراپ.

— بۇ لەۋھەدە «پ» ھەرپى بار ئىكەن، — دېدى غوڭقا پەرى ئۈچىنچى ئىشىك بېشىدىكى لەۋھەگە قاراپ .

— بۇ ھەرپلەر نېمىدىن دېرەك بېرىدۇ؟ — سورىدى ئۇچ باشلىق شىر ئەجەبلىنىپ.

— بىلدۇق، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز بىلەن غوڭقا پەرى بىر - بىرىگە قاراپ كۈلۈمسىرەپ.

نېمىنى بىلدىڭلار، تېز ئېيتىڭلارچۇ؟! — دېدى ئۈچ باشلىق شىر ئالدىرىتىپ.

— «ئا» ھەرپى بار لەۋھە ئېسىلغان ئىشكىتىن مەن كىرىمەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، «ھ» ھەرپى بار لەۋھە ئېسىلغان ئىشىككە سەن كىرىسەن، ئۈچىنچى ئىشىككە غوڭقا پەرى كىرىدۇ، سەن باشقا ئىشنى ئويلىماي، ئۆز ئىشىڭغا ماڭغىن، ئاخىرىدا يەنە مۇشۇ ئىشىكلەر ئالدىدا كۆرۈشەيلى.

— چوقۇم، — دېدى غوڭقا پەرى، ئاندىن ئۇ قالغان ئىككىيلەن بىلەن خەيرلىشىپ «پ» ھەرپى يېزىلغان لەۋھە ئاستىدىكى ئىشىككە ماڭدى. شاھزادە نۇرئەزىز «ئا» ھەرپى يېزىلغان لەۋھە ئاستىدىكى ئىشىككە باردى، ئۈچ باشلىق شىرمۇ ئىچىدە نېمىلەرنىدۇر غۇدۇرىغىنىچە ئوتتۇرىدىكى ئىشىككە يۈزلەندى، شۇ ھامان ئۈچ ئىشكىتىن ئۈچ قول چىقىپ، ئۇلارنى بىردىن سىقىملاپ ئەكىرىپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىزنى سىقىملىغان قول بارغانسېرى ئۇنى چىڭ سىقىشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قوۋۇرغىلىرى ھېلىلا غاراسلاپ سۇنۇپ كېتىدىغاندەك بىر ھالغا يەتتى- دە، ئۇ چىدىماي، قاتتىق كۈچىنىپ قۇتۇلۇشقا ئۇرۇندى، بىراق كۈچىگەنسېرى ھېلىقى قولنىڭ بارماقلىرى تېنىگە تېخىمۇ پېتىپ، تېخىمۇ چىڭ سىقتى، شاھزادە نۇرئەزىز ئامالسىز قىلىچىنى قولنىڭ بېغىشىغا چاپتى، شۇھامان قول

بېغىشىدىن ئۆزۈلۈپ، ئاستا بوشىدى ـ ده، تۇتەك بولۇپ تاراپ كەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز مۇئەللەقتە قېلىپ، تۆۋەنگە موللاق ئېتىپ چۈشۈشكە باشلىدى.

ئۇ ئۆزىنى چوڭقۇرلۇقىدىن تېگىگە كۆز يەتكۈسىز، بەلكى تېگى يوقلا بىر ھاڭغا چۈشۈپ كېتىۋاتقاندەك ھېس قىلدى، شۇ ھالەتتە ئۈچ كېچە ـ كۈندۈز توختىماي تۆۋەنلىدى، بىر چاغدا تۆۋەندىن كېلىۋاتقان قىيقاس ـ چۇقانلارنى ئاڭلىدى، كۆزلىرىنى ئۇۋۇلاپ زەن قويۇپ قارىغىنىدا، ئېغىزلىرىنى غارەك ئېچىپ، خەنجەرەك چىشلىرىنى پارقىرىتىپ، ئۆزىنى كۈتۈپ تۇرغان يالماۋۇز باشلارنى، غەلىتە مەخلۇقلارنى كۆردى، پۈتى يەرگە تەگكۈچە ئۇلارنىڭ ئاغزىغىلا چۈشىدىغىنىنى ھېس قىلىپ، قۇتۇلۇش يولىنى ئىزدىدى، بىردىنلا سۇمۇرغ ئېسىگە كېلىپ، قوينىدا ساقلاۋاتقان سۇمۇرغ پېيىنى تېپىپ، ئاسمانغا ئېتىۋەتتى، ئاندىن قىلىچىنى مەھكەم سىقىملاپ، ھەر ئېھتىمالغا قارشى تەييارلاندى.

مانا ئۇ يالماۋۇزلارنىڭ ئاغزىغا يېقىنلاپمۇ قالدى، غەلىتە مەخلۇقلار بولسا ئېتىلىپ چىقىپلا ئۇنى يۇتۇۋېلىشقا تەييارلاندى، ئۇلارنىڭ ھەر-بىرىنىڭ چوڭلۇقى بىر كىچىك تاغدەك، سانى بولسا بىرەر مىڭچە ئىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئاقىۋىتىدىن ئەنسىرەپ، چېكسىدىن سوغۇق تەر تامچىغان بىر پەيتتە تۇيۇقسىز ئۇستىدە بىر كۆلەڭگە پەيدا بولۇپ، ئۇنى چاڭگاللىغىنىچە يۇقىرىغا ئۆرلىدى، تۆۋەندىكى يالماۋۇزلار ۋە يىرتقۇچلار بولسا ئاغزىغا چۈشۈۋاتقان لوقمىدىن قۇرۇق قالغىنى ئۈچۈن ئەلەملىك چۇرقىرىشىپ، ھۆركىرىشىپ قالدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۆزىنى قاماللىۋالغان ئالتۇن پەنجىلەر ۋە ئۇنىڭ ئىگىسى ئالتۇن رەڭ پەي قانىتلىق قۇش ــ سۇمۇرغ ئىكەنلىكىنى بىلىپ، تولىمۇ خۇرسەن بولدى ۋە يۇرىكى ئىزىغا چۈشتى .

ــ رەھمەت ساڭا، ــ دېدى سۇمۇرغ ئۇنى بىر تاغ چوققىسىغا قويغاندا مىننەتدارلىق بىلدۈرۈپ، ــ دەل ۋاقتىدا كېلىپ نىجاتلىق بېغىشلىدىڭ.

ــ ئارىلىقىمىز بەك يىراق، توسالغۇلار كۆپ، ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ

ئىقلىم ماڭا ناتونۇش بولغىنى ئۈچۈن ئۈلگۈرەلمىگىلى تاسلا قاپتىمەن، — دېدى سۇمۇرغ، — بۇ يەردە ساڭا كۆپ ياردەم قىلالمىغۇدەكمەن، كەچۈرگىن، ئەمدى قايتاي.

— خوش، خۇداغا ئامانەت، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — يەنە كۆرۈشۈش نىسىپ بولغاي.

— كۆپ ئىھتىياتقىل، — دېدى سۇمۇرغ ئۇچۇشقا تەييارلىنىۋېتىپ، — بۇ تاغ بۇ ئىقلىمدىكى ئەڭ ئېگىز تاغكەن، تۆۋەندە ساپلا غەلىتە مەخلۇقلارنى كۆردۈم، تاغدىن ئەتراپنى ئوبدان كۆزىتىپ ئاندىن چۈشكىن.

سۇمۇرغ كۆككە كۆتۈرۈلۈپ، ھەش - پەش دېگۈچە غايىب بولدى. شاھزادە نۇرئەزىز تاغ چوققىسىدا تۇرۇپ ئەتراپقا نەزەر سالدى.

بۇ ئىقلىمنىڭ ھاۋاسى شالاڭ بولۇپ، ئادەمنىڭ دېمى سىقىلاتتى، ئاسمىندا ئوت رەڭلىك بۇلۇتلار توپ - توپى بىلەن ئەگىپ يۈرۈپ، پات- پات چوغمۇلدۇر ياغدۇراتتى، يەر يۈزىدىن بولسا قاتتىق ئىسسىق ھارارەت كۆتۈرۈلۈپ، گاھى -گاھى گۈرۈلدەپ ئوت يېنىپمۇ كېتەتتى، غايەت زور ئاجايىپ مەخلۇقلار چوڭلىرى كىچىكلىرىنى، يىرتقۇچلىرى ئاجىزلىرىنى قوغلاپ يۈرەتتى، ئۆيدەك، تاغدەك يوغان قورام تاشلار پات- پات ئۆزلۈكىدىن پارتلاپ، پارە - پارە بولۇپ كېتەتتى.

— دوزاخنىڭ ئۆزىكەنغۇ بۇ يەر، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز چىلىق - چىلىق تەرگە چۆمۈپ.

شۇ چاغ تاغدىكى بىر كامىردىن يۈزى بىر قارىسا ئادەمگە ،بىر قارىسا مۈشۈككە ئوخشايدىغان، مويلىرى ئالتۇن، تېنى ئاغمىخاندەك، ئەمما بىر جۈپ قانىتى بار كىچىك بىر مەخلۇق چىقىپ، تەپ تارتماستىن ئۇنىڭ يۈزىگە مىختەك قادىلىپ قاراپ كەتتى، كۆپكۆك ياقۇتتەك كۆزلىرىدىن كۆك ئۇچقۇنلار چاقناپ تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئىھتىياتچىلىقىنى چىڭ سىقىملاپ ھېلىقى مەخلۇقتىن يىراقلاشتى، كىچىك مەخلۇق بولسا چىرىلداق ئاۋازدا شۇنداق دېدى:

— ئەي ئادەمزات، قوينۇڭدىكى قارگۈلنى تاشلا، بۇ يەردىمۇ

زىمىستان قىش بولسۇن، بۇ ھەممىزگە پايدىلىق، بولمىسا ئۇزاققا بارمايلا ئىسسىقتا دىمىقىپ كېتىسەن، تېنىڭ يىرتقۇچلارغا يەم بولىدۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز توختاپ، قويىنىغا قول سالدى ـ دە، قارگۇلنى ئېلىپ يەرگە تاشلىدى، ھايالسىز بۇ يەردە جۇت ـ شۇرغانلىق سوغۇق شامال چىقىپ، ئوت رەڭلىك بۇلۇتلارنى سۈر ـ توقاي قىلىۋەتتى، ئورنىدا قىش بۇلۇتلىرى پەيدا بولۇپ لەپىلدەپ قار ۋە تاراسلاپ مۆلدۈر ياغدى، جاندىن ئۆتكۈدەك قاتتىق سوغۇق بولدى، ئەزەلدىن سوغۇققا دۇچ كېلىپ باقمىغان يىرتقۇچلار ھەر تەرەپكە قاچتى، سۈرئىتى ئاستىراقلىرى جايىدىلا مۇزلاپ قاتتى، بىراق سوغۇق شاھزادە نۇرئەزىزغا زەرەر يەتكۈزمەيلا قالماي، بەلكى سالقىنلىق ھۇزۇرى بېغىشلىدى.

ــ سەن كىم؟ ــ سوردى شاھزادە نۇرئەزىز سوغۇقتا بارغانسېرى تېتىكلىشىپ، ئويناقشىپ كېتىۋاتقان ھېلىقى مەخلۇقتىن.

ــ مېنى غەلىتە كىچىك مەخلۇق دەۋەر، ــ دېدى ھېلىقى جانىۋار، ــ باشقىلارنىڭ مېنى نېمىدەپ چاقىرىشى بەربىر، ئۆزۈمنىڭمۇ ئىسمىم بولغان ئەمەس، بىراق سەندىن سوراپ باقاي، بۇ يەرگە سەن قانداق كېلىپ قالدىڭ؟ نېمىشقا كەلدىڭ؟

ــ ئالتىنچى تىلسىم تەخسىنى بويسۇندۇرۇش ئۈچۈن ئالتۇن ئاچقۇچ ئىزدەپ كېلىپ قالدىم، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ ماڭا يول كۆرسەتكىن، بولامدۇ؟

ــ بۇ تاغ راھەتبەخش بىر ماكانغا ئايلاندى، ــ دېدى غەلىتە كىچىك مەخلۇق، ــ بۇ مەن ۋە قېرىنداشلىرىم ئۈچۈن زور بەخت دېگىنە، بۇ تاغنىڭ نېرىسىدا بولسا يەنىلا بۇرۇنقىدەك ئوتلۇق ھارارەت، دەم سىقىدىغان ھاۋا ھۆكۈم سۈرىدۇ، ئوت رەڭلىك بۇلۇتلار ئوت مۆلدۈرلەرنى تۆكۈپ تۇرىدۇ، بىلەمسەن، بىز بۇنداق قاتتىق ئىسسىقتىن بىزار، شۇڭا ئەڭ ئېگىز ۋە ئەڭ سالقىن تاغ چوققىسىنىڭ باغرىنى تېشىپ كىرىۋالغان، بۇ يەردە ئىسسىقتىن بىرئاز پاناھلانغىلى بولاتتى، يېمىكمىز بولسا تاغدىكى ئالتۇن رۇدىسى، شۇڭا مويلىرىمىزمۇ ئالتۇن بولۇپ قالغان، سەن بىزگە زور ياخشىلىق ئاتا قىلدىڭ، شۇڭا ياردەم قىلىشنى ئەلۋەتتە خالايمەن، سېنى بىر خەزىنىگە باشلاپ باراي، شۇيەردىن

ئالتۇن ئاچقۇچنى تېپىپ قالساڭ ئەجەب ئەمەس.

شۇ سۆزدىن كېيىن ئۇ شاھزادە نۇرئەزىزغا يول باشلاپ، تاغدىن تۆۋەنلىدى، تىك تاغدىن چۈشۈش شاھزادە نۇرئەزىزغا بەك مۈشكۈل بولدى، ھېلىمۇ ئۇنىڭغا تىغ كار قىلماس بولغىنى، بولمىسا قىرلىق تاشلار ئاللىبۇرۇن قول - پۇتلىرىنى ناكار قىلىپ، بەدىنىنىمۇ ئۇچلۇق تاشلار ئۆتمىتۆشۈك قىلۋېتەر ئىدى.

— سەن ھەقىقەتەن كۆپ خاسىيەتكە ئىگە ئىكەنسەن، — دېدى غەلىتە كىچىك مەخلۇق، — بىز كىچىك ۋە يەڭگىل بولغاچقا قىلىچ بىسىدەك قىرلىق ۋە نەيزىدەك ئۇچلۇق تاشلار ئارىسىدىمۇ بىمالال سەكرەپ - تاقلاپ، زەخىملەنمەي يۈرەلەيمىز، گىگانت مەخلۇقلار بولسا بۇ تاغقا يېقىنمۇ يولىيالمايدۇ، سەن بولساڭ بىرەر زىيان - زەخمەتكە يولۇقماي، تىنچ - ئامان كېتىۋاتىسەن.

— ماڭا تىلسىم تەخسىلەرنى بويسۇندۇرۇشنى ھاۋالە قىلغان ھۆكۈما بەزى خاسىيەتلىك ئەڭگۈشتەرلەرنى بەرگەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — كېيىن يەنە باشقىلارغا ياخشىلىق قىلىش بەدىلىگە يېڭىدىن - يېڭى خاسىيەتلەرگە، خاسىيەتلىك نەرسىلەرگە، تېخىمۇ مۇھىمى ياخشى دوستلارغا ئېرىشتىم، شۇلارنىڭ شاراپىتىدىن كۈرمىڭ مۈشكۈل - خەتەرلەر ئىچىدىن تىنچ - ئامان چىقىپ بۇ يەرگە كېلەلىدىم.

ئۇلار ئۈچ كېچە - كۈندۈز توختىماي تۆۋەنلەپ، تاغنىڭ قاق يېرىمىغا چۈشكەندە بىر غار ئۇچرىدى، غارنىڭ دەرۋازىسى ئالتۇندىن بولۇپ، نۇر چېچىپ تۇراتتى.

— كەلدۇق، — دېدى غەلىتە كىچىك مەخلۇق، — بۇ يەرگە تا ھازىرغىچىلىك مەيلى بىز ياكى بۇ ئىقلىمدىكى باشقا مەخلۇقلاردىن بولسۇن ھېچبىرىمىزگە كىرىش نېسىپ بولمىغان، ئۇنى بىز خەزىنە دەپ ئاتايمىز، بەلكىم ئىچىدە سەن دېگەن نەرسە ياكى ساڭا پايدىلىق خاسىيەتلىك بۇيۇملار بولۇشى مۇمكىن، سەن ئامال قىلىپ كىرىپ باق، باشقا يەرگە بارساڭمۇ ئىختىيارىڭ، لېكىن بۇ ئىقلىمدا مەندىن باشقا سۆزلەشكۈدەك بىرسىنى تاپالمايسەن، باشقا مەخلۇقلار ھەممىسى

چۇشىنىكسىز ھۆركىرەش، چىرقىراشلارنى، ئۇچرىغانلا مەخلۇقنى يېيىشنى بىلىدۇ، ھەتتا بەزىدە پەرزەنتلىرىنىمۇ يەپ قويۇشىدۇ، ساڭا ئامەت تىلەيمەن، خەير - خوش!

ئۇ سۆزنى تۈگىتىپلا ئويناقشىپ تاغ ئۇستىگە يامىشىپ چىقىپ كېتىپ قالدى. شاھزادە نۇرئەزىز ئىشىككە نەزەر سالدى، ئىشىكتە قۇلۇپ يوق ئىدى، بىر قانىتىغا نۇرلىنىپ تۇرغان قۇياش، يەنە بىر قانىتىغا ھىلال ئاي - يۇلتۇز نەقىشلەنگەنىدى، ئىتتىرىپ باققانىدى، گويا بىر چۇمۇلە چوكۈ دەرەخنى لىگىشتماقچى بولغانچىلىك كار قىلمىدى، ئىشىكنى ئۇ قانداق ئېچىشنى بىلمىدى، كەتكۈسى تېخى كەلمىدى.

شۇ چاغ ئىشىكتىن ھەيۋەتلىك بىر سادا كەلدى:

— كىمسەن؟

شاھزادە نۇرئەزىز جاۋاب بەردى:

— ئالتۇن ئاچقۇچنى ئىزدىگۈچى.

— بۇ يەردە كىتابلا بار، ئالتۇن ئاچقۇچ دېگەندەك نېمىلەر يوق،— دېگەن ئاۋاز كەلدى ئىشىكتىن، — بۇ يەردە بىھۇدە ئاۋارە بولماي باشقا يەردىن ئىزدە.

— كىتابنىكى ئۆزى ئالتۇن ئاچقۇچ! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز بۇ يەردە قانداق كىتابلار بارلىقىنى بىلگۈسى كېلىپ، — مەن ئىزدەيدىغان نەرسە دەل ئاشۇ، ماڭا كىرىشكە ئىجازەت قىلغىن.

— سەندە بۇ يەرگە كىرگۈدەك سالاھىيەت يوق، — شۇنداق سادا كەلدى ئىشىكتىن، — كىرگۈزسەممۇ ھېچنېمىگە ئېرىشەلمەي كېتىسەن، تېز كەت، ھازىرلا كەت!

— ياق! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — بۇ ئىشىنىكى سالاھىيەت بىلەن ئالاقىسى يوق، مەندە چىدام - غەيرەت، يەنە ئىجتىھات بار، مەن چوقۇم كۆزلىگەن نەرسەمگە ئېرىشىمەن.

ئىشىك ئەمدى «مەرھابا! مەرھابا! مەرھابا!» دېگەن يېقىملىق ئاۋاز چىقىرىپ داغدام ئېچىلدى، شاھزادە نۇرئەزىز خۇشاللىق بىلەن بوسۇغىدىن ئاتلىغان ھامان يەنە يېپىلىپ قالدى، ئىچى بىر ھەشەمەتلىك ساراي بولۇپ، بارى- يوقى بىر ئالتۇن شىرە، شىرە

ئۇستىدە كارامەت چوڭ ۋە كۆركەم گۈل نەقىشلىك، زەر يالتىلغان خۇرۇم مۇقاۋىلىق بىر كىتاب بار بولۇپ، كىتابتىن نۇر يېغىپ تۇراتتى، سارايى ئىچى شۇ نۇر بىلەن ئاپتاپتەك يورۇپ كەتكەنىدى.

— مەن كىتاب ئوقۇشقا ئامراق،— دېدى شاھزادە نۇرئەزىز خۇرسەنلىك بىلەن، — بۇ يەردە بۇ كىتابنى ئوقۇۋالغىنىمنى بىر بەخت، ئۇنىڭ بۇ يەردە ساقلانغىنىغا قارىغاندا يەر يۈزىدە كۆرۈلۈپ باقمىغان ئېسىل كىتاب ئىكەنلىكىدە شەك يوق.

ئۇ شەرە يېنىغا بېرىپ كىتابنى ئېلىپ كۆرمەكچى بولدى، لېكىن قوزغىتالمىدى، ئامالسىز ئورنىدا قالدۇرۇپ ۋاراقلىماقچى بولغانىدى، پەيدەك يەڭگىل ئۆرۈلدى، ئۇ كىتابنىڭ ۋاراقلاپ تۈگەتكۈسىز كۆپ بەتلىك ئىكەنلىكىنى، ئىچىدە جاھاندا بارلىكى ھەممە پايدىلىق بىلىملەرنىڭ ئېپار ھىدلىق يېشىل سىياھ بىلەن خاتىرىلەنگەنلىكىنى ھېس قىلدى.

ئۇ ئالتۇن ئاچقۇچنىڭ دېرىكىنى ئېلىش مەقسىتىدە كىتابنى زېھىن قويۇپ ئوقۇشقا باشلىدى، ئوقۇغانسېرى بېرىلىپ ئوقۇپ، باشقا ھەممىنى ئۇنتۇدى، ۋاقىتنىڭ قانداق ئۆتكىنىنىمۇ سەزمىدى، ئوقۇغانلىرى بولسا دىلىغا نەقىشلىنىپ باردى، بىر چاغدا ئۇ تۇرلۈك يەر ئاستى قېزىلما بايلىقلىرىنى قېزىش، ئۇلاردىن مەدەن تاۋلاش، ئىنسانلار تۇرمۇشىغا پايدىلىق ئەسۋابلارنى ياساش ھەققىدىكى مەزمۇنلارنى ئوقۇۋېتىپ، بىردىنلا «ئالتۇن ئاچقۇچ» ئېسىگە كەلدى- دە، كىتابتىن ئاستا - بېشىنى كۆتۈردى، كۆز ئالدىدا بىر ئالتۇن ئاچقۇچنىڭ كۆلەڭگىسى پەيدا بولغىنىنى كۆردى.

— چۈشەندىم، — دېدى ئۇ خۇشاللىق بىلەن، — بۇ كىتابنى ئوقۇپ بولغىنىمدا ئالتۇن ئاچقۇچمۇ قولۇمغا كەلگۈدەك.

شۇنىڭ بىلەن ئۇ كىتابنى يەنە باش چۆكۈرۈپ ئوقۇشنى داۋام قىلدى، كىتابتىكى بىلىم دېڭىزىغا غەرق بولدى، لېكىن كىتابنىڭ بەتلىرى ئەسلا ۋاراقلىنىپ تۈگىمىدى، شۇنداقتىمۇ ئۇ پەرۋا قىلماستىن ئوقۇشنى داۋام قىلدى، ئاخىر كىتاب يۈزىدە ئۆزلۈكىدىن بىر نۇرانە چېھىر زاھىر بولدى - دە، شۇنداق دېدى:

— ئوغلۇم، بىلىم دېگىنىڭ چەكسىز - بىپايان، ئاستىغا شۇڭغۇپ يېتەلمەيسەن، چېتىگە ئۇزۇپ بارالمايسەن، لېكىن ئەھمىيەتلىكى ئۆگەنگىنىڭنى ئىشلىتىپ ئەلگە نەپ بېرىشتە، ئەگەر ئوقۇش بىلەنلا بولساڭ، ئۆمرۈڭ يار بەرمەيدۇ، ئۆگەنگىنىڭنى ئىشلىتىش پۈرسىتىڭ تېخىمۇ بولمايدۇ، ئەمدى بارغىن، ئالتۇن ئاچقۇچ بىلەن تىلسىمنى بويسۇندۇرغىن، سېنى يەنە نۇرغۇن ئىشلار كۈتۈپ تۇرىدۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى كىتابتىن بېشىنى كۆتۈرۈپ مۇئەللەقتە ۋالىلداپ نۇرلىنىپ تۇرغان ئالتۇن ئاچقۇچنى كۆردى، خۇشاللىقى قىن-قىنىغا سىغمىغان ھالدا قولىغا ئېلىپ، ئاچقۇچقا نەقىشلەنگەن «بىلىم — كۈچ» دېگەن خەتلەرنى كۆردى.

كىتاب ئەمدى ئۆزلۈكىدىن يېپىلىپ، ئۇنىڭدىن: «بارغىن، ئىشلىرىڭنى داۋاملاشتۇر، ئىزدەنگۈچىلەر سەن ئوقۇپ بولالمىغانىنى ئوقۇغىلى كېلىدۇ» دېگەن يېقىملىق سادا كەلدى، ئارقىدىنلا ئالتۇن ئىشىك يەنە داغدام ئېچىلدى، شاھزادە نۇرئەزىز قىيالماسلىق نەزىرى بىلەن كىتابقا ئاخىرقى بىر قېتىم قارىۋېتىپ، ئالتۇن ئاچقۇچنى سىقىملىغىنىچە سىرتقا چىقتى، شۇ ھامان ئىشىك يېپىلىپ قالدى، ئۇنى ئالتۇن سۇمۇرغ كۈتۈۋالدى.

— نېمانچە ئۇزاقتا چىقىسەن، — دېدى ئۇ رەنجىگەندەك، — سېنى ساقلىغىلى قىرىق كېچە - كۈندۈز بولدى.

— كەچۈرگىن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز كۈلۈمسىرەپ، — ساقلاۋاتقىنىڭدىن خەۋەرسىزمەن، سېنى كەتتى دەپ ئويلىغانىدىم.

— بۇ قاباھەتلىك ئىقلىمدا كەلگەن يولۇمنى تاپالمايتېنەپلا يۈردۈم، — دېدى سۇمۇرغ، — ئاخىر يەنە بۇيەرگە قايتىپ كەلدىم، ئالتۇن مويلۇق كىچىك جانىۋار سېنى ساقلىشىمنى دەۋەت قىلدى، ساقلاۋېرىپ سەۋر قاچام يېرىلاي دېگەنىدى. ئەمدى بۇ يەردىن چىقىش يولىنى بىزگە كىم كۆرسىتىپ بېرەركىن.

— ئالتۇن ئاچقۇچ، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئۇ بىزنى توغرا يولغا باشلايدۇ.

— سېنىغۇ كىرگەن ئىشىككە باشلاپ بارارمەن، لېكىن مەن باشقا

يولدىن كەلگەنىدىم، شۇ يولنى ئەمدى قانداق تاپارمەن، ــ دېدى سۇمۇرغ.

ــ خاتىرجەم بول، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ ئالتۇن ئاچقۇچلا بولىدىكەن، ھەممە غەمدىن خالاس قىلىدۇ.

ــ ياخشىسى، ئۇنىڭغا كومپاس ياساپ بەر، ــ دېدى شۇ چاغ غەلىتە كىچىك مەخلۇق بىر كامارىدىن بېشىنى چىقىرىپ، ــ ئۇ ئازماي كېتىۋېرىدۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز ماقۇللۇق بىلدۈردى، غەلىتە كىچىك مەخلۇق بىرنەچچە پارچە ئالتۇن ئەكېلىپ بەردى، شاھزادە نۇرئەزىز خېلى ئەجىر قىلىپ، بىر كومپاس ياسىدى، ئاندىن ئالتۇن ئاچقۇچقا خىتاب قىلدى:

ــ خاسىيەتلىك ئالتۇن ئاچقۇچۇم، كومپاسقا جان كىرگۈزۈپ، ئىشلەيدىغان قىلىپ بەرگىن، سۇمۇرغنىڭ يولىنى كۆرسىتىپ بەرسۇن.

شۇ ھامان ئالتۇن ئاچقۇچتىن ئالتۇن رەڭلىك نۇر تۆكۈلۈپ، كومپاس مىلى بىر تەرەپكە ئاغدى.

ــ بىلدىم، ــ دېدى سۇمۇرغ كومپاسنى بىرلا چوقۇپ يۇتۇۋېتىپ، ــ ئەمدى ئۇ دىلىمدا تۇرۇپ يول كۆرسەتسۇن، سېنى كىرگەن ئىشىكىڭدىن چىقىرىۋېتىپ ئاندىن كېتەي.

شاھزادە نۇرئەزىز ئالتۇن ئاچقۇچنى چىڭ سىقىملاپ، سۇمۇرغقا مىندى، ئالتۇن ئاچقۇچتىن بىر ئالتۇن يۇلتۇز چىقىپ، ئالتۇن رەڭلىك ئىز قالدۇرۇپ ئۇچۇپ كەتتى، سۇمۇرغ ئىزنى بويلاپ ئەگىشىپ ئۇچتى، ئۇچ كېچە-كۈندۈز توختىماي ئۇچۇپ، ئاخىر ئاسمان گۈمبىزىدە غىل-پال چېلىقىپ تۇرغان بىر ئىشىكنى كۆردى. ئالتۇن يۇلتۇز ئۇرۇلغان ھامان ئىشىك ئېچىلدى، شاھزادە نۇرئەزىزمۇ كۆرۈنمەس بىر قول تارتىۋالغانىدەك سۇمۇرغنىڭ ئۈستىدىن ئاجراپ ئىشىك سىرتىدىكى سارايغا چىقىپ قالدى، شۇ ھامان ئىشىك غايىب بولدى، قالغان ئىككى ئىشىك بولسا ئۆز پېتى تۇراتتى.

ــ ئۇلار تېخى قايتىپ كەلمەپتۇ - دە، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز قايغۇرۇپ، ــ تىنچ - ئامان بولغىيدى ئىلاھىم.

ئەمدى سۆزنى ئۇچ باشلىق شىردىن ئاڭلىغايمىز. ئۇچ باشلىق

شىرنى سىقىملىۋالغان قول ئۇنى ئىشىك ئىچىگە ئەكىرىپلا قويۇۋەتتى، بۇيەردە ئۇچۇپ يۈرگەن ئاجايىپ - غارايىپ يىرتقۇچ قۇشلار ئۇنى كۆرۈپلا قى - چۇ قىلىشىپ، ھەممىسى ئۇنى ئوۋلاش قەستىدە ھۇجۇمغا ئۆتتى، ئۇلارنىڭ كىچىكلىرى پىلدەك، چوڭلىرى كىچىك تاغدەك يوغان بولۇپ پەيلىرى ئۆتكۈر تىغ ئىدى.

ئۇچ باشلىق شىر ئوت پۈركۈدى، كار قىلمىدى، سۇ پۈركۈدى، كار قىلمىدى، شامال چىقىرىپمۇ باقتى، ھېچبىرىگە كار قىلمىدى، ئامالسىز بار كۈچىنى يىغىپ تېز ئۇچۇپ، گاھىلىرىنىڭ ئۆتكۈر تۇمشۇقى ئاستىدىن، گاھىلىرىنىڭ پولات پەنجىلىرى ئارىسىدىن قېچىپ، يەم بولۇش گىردابىدىن قۇتۇلدى، قۇلاق تۈۋىدە بولسا «قايتقىن، ئامان قالسەن!» دېگەن ئاۋاز تەكرار - تەكرار ئاڭلىنىپ تۇردى، لېكىن ئۇ قايتىشنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرۈپ قويمىدى.

«قورقۇنچاق، نان قېپى، يارىماس دېگەندەك نومۇسلۇق ئاتاقلارنى كۆتۈرۈپ يۈرگىنىمدىن، بۇ يەردە مۇشۇلارغا يەم بولۇپ تۇگەشكىنىم ياخشىراق» دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئۆز - ئۆزىگە ئاچچىق بىلەن.

ئۇ ئۇچ كېچە - كۈندۈز توختىماي تېرىكىشىپ يۈرۈپ، يىرتقۇچ قۇشلار توپىدىن تىنچ - ئامان قۇتۇلۇۋالدى - دە، ئوقتەك تېزلىكى بىلەن كېلەڭسىز يىرتقۇچ قۇشلارنى كەينىدە قالدۇرۇپ، ئۇدۇل كەلگەن بىر تەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى، ئەمما يەرگە قونۇپ ئارام ئېلىۋالاي دېگۈچە يېڭى بىر خەۋپ ئۇنى كۈتۈۋالدى، يەر يۈزىدىن سان - سانا‌قسىز ئوقيالار ۋىشىلداپ ئېتىلىپ ئۇنى قوغلىدى، ئەسلىدە بۇ يەردە ئۆز مويلىرىنى ئوقيا قىلىپ ئېتىپ، باشقا جانىۋارلارنى ئوۋلاپ يەيدىغان ۋەھشىي مەخلۇقلار ياشايتتى.

ئۇچ باشلىق شىر دەرھال ئېگىزگە ئۆرلەپ ئۇچۇپ، ئاخىر ئوق يېتەلمەيدىغان ئېگىزلىككە كۆتۈرۈلۈپ ئامان قالدى. ئارام ئالىدىغان جاي ئىزدەپ يەنە ئۇچ كېچە - كۈندۈز ئۇچتى، شۇنداق كېتىۋېتىپ بارغانسېرى قۇياشقا يېقىنلاپ بېرىۋاتقاندەك تۇيغۇغا كېلىپ هالسىزلاندى، چۈنكى ئۇ كېتىۋاتقان تەرەپتە غايەت ئېگىز بىر يانار تاغ ئاغزىدىن دوزاخ ئوتىدەك يانغىنلار يېنىپ، قىپقىزىل لاۋالار دەريادەك ئېقىن ياساپ ئېقىپ

چۆشۈۋاتاتتى، ئاخىرى بولسا يانار تاغ ئەتراپىدىكى تېگى يوق ھاڭلارغا قۇيۇلۇپ تۈگەيتتى.

ئۈچ باشلىق شىرغا ئەمدى ئىلگىرىلەشكە ئىمكان بولماي تۆۋەنلەشكە توغرا كەلدى، قۇلاق تۈۋىدە بولسا:

«قايتقىن، ئامان قالىسەن!» دېگەن سادا ياڭراپ تۇردى، لېكىن ئۇنىڭ جىسمى ھالسىزلانغان بولسىمۇ ئىرادىسى بوشاشمىغاچقا ئۆز - ئۆزىگە مەدەت بېرىپ ئۇچۇۋەردى، تەلىيىگە مويىلىرىنى ئوق قىلىپ ئاتىدىغان ۋەھشىي مەخلۇقلار يوق بىر جايغا قوندى، لېكىن بۇ يەر يانار تاغقا يېقىنلا بولغاچقا تاش تۇپرىقى قىپقىزىل چوغلىنىپ كەتكەنىدى.

ئۈچ باشلىق شىر سۇ پۈركۈپ، قىزىق ھارارەتنى پەسەيتىپ، دەسسىگۈدەك جاي پەيدا قىلدى - دە، بىرئاز ئارام ئالدى، خېلى ماغدۇرىغا كېلىپ قالغاندەك بولدى، شۇنداق تۇرۇپ ئۆتكۈر قۇلاقلىرى بىر تەرەپتىن دۈپۈر - دۈپۈر، دۈپۈر - دۈپۈر قىلغان، زېمىننى لەرزىگە سېلىۋاتقان بىر ئاۋازنى ئاڭلىدى - دە، دەرھال قوزغىلىپ ھاۋاغا كۆتۈرۈلۈپ، تۆۋەنگە نەزەر سالدى.

بىر تەرەپتىن بوي - بەستى كىچىك تاغدەك كېلىدىغان ئاجايىپ مەخلۇقلار دۈپۈرلەپ چېپىپ كېلىۋاتاتتى، ئۇلارنىڭ كەينىدىن توققۇز باشلىق يىلانلار ئوقتەك قوغلاپ كېلىۋاتاتتى، ئالدىدا قاچالىغان گىگانت مەخلۇقلار قۇتۇلدى، كەينىدە قالغانلىرى توققۇز باشلىق يىلانلارغا يەم بولدى ،ئۇلار ئولجىسىنى توققۇز بېشىدا تەڭلا قاساپ- چىشلەپ، تىتما- تىتما قىلىپ يۇتاتتى، توققۇز باشلىق يىلانلار ئەمدى بۇ يەردىن باشقا جايغا يۆرۈش قىلىشقا تەييارلاندى، بىراق دەل شۇ پەيتتە ئۈچ باشلىق بىر گىگانت قۇش كېلىپ تۇمشۇقلىرىدىن گۈرۈلدىتىپ ئوت پۈركۈدى، قاچالماي چالا كاۋاپ بولغان يىلانلارنى ئوت ئىچىدىن چاڭگاللاپ تارتىۋېلىپ، ئۇچۇپ كەتتى.

— يا رەببىم! — دېدى ئۈچ باشلىق شىر سوغۇق تەرگە چۆمۈپ،— شاھزادە نۇرئەزىز بىر ئىنسان بالىسى تۇرۇپ بەش تىلسىم تەخسىنى ۋەيران قىلدى، شۇ جەرياندا قانچىلىغان مۈشكۈل - خەتەرگە دۇچ كەلگەندۇ - ھە، بىراق ھەممىسىدىن ئامان قالدى، مەن بولسام ئالتۇن

ئاچقۇچنى تېپىشنىڭ مۇشۇ بىرقېتىملىق پۈرسىتىگىلا ئېرىشتىم، لېكىن قاناتلىق تۇرۇپ، ئۇچ بېشىمدا ئۇچ خاسىيەت بار تۇرۇپ، شۇنچە رىيازەت چەكتىم، ئەمما تېخىنچە ئالتۇن ئاچقۇچنىڭ دېرىكىنى قىلالمىدىم، راستتىنلا بىر ياردىمىگە ئىگە ئەمەن.

ئۇ شۇنداق دەپ مەيۈسلەنگەنسېرى تېنى ئېغىرلاشقاندەك بولۇپ ھالسىزلاندى، قۇلاق تۇۋىدە ھېلىقى ئېزىنتقۇ ئاۋاز تېخىمۇ جاراڭلىق ئاڭلىنىشقا باشلىدى.

— ياق! — تووۋلىۋەتتى ئۇچ باشلىق شىر بىر چاغدا، ئالەمنى زىلزىلىگە سالغۇدەك چىداملىق، غەيرەتلىك، قەيسەر بولۇشۇم كېرەك، ئالتۇن ئاچقۇچنى مەنمۇ تاپالايمەن.

شۇ ھامان ئۇ ۋۇجۇدى تۆگسىمەس كۈچ- قۇدرەتكە، غەيرەت - جاسارەتكە تولۇپ، ھارغىنلىق، ئۈمىدسىزلىك تۇيغۇلىرى غايىب بولدى. ھېلىقى ئېزىنتقۇ ئاۋازمۇ يوقالدى، ئۇ ئەمدى پەيدەك يەڭگىللەپ، يانار تاغنى ئايلىنىپ ئۇچۇپ كەتتى.

— ئالتۇن ئاچقۇچ چوقۇم مۇشۇ ئىقلىمنىڭ بىرەر يېرىدە، — دېدى ئۇ ئۆز - ئۆزىنى ئۈمىدلەندۈرۈپ، — ھەرقانچە مۇشكۈل - خەتەر بولسىمۇ چوقۇم يېڭەلەيمەن، ئالتۇن ئاچقۇچنى ھامان تاپالايمەن.

ئۇ گاھ يىرتقۇچ قۇشلارغا، گاھ ئۇچار ئەجدىھالارغا، گاھ يەر يۈزىدە تۇرۇپلا دەم تارتىپ كېتىدىغان يالماۋۇز باشلارغا، گاھ تۇرلۇك ئاپەت يېغىپ تۇرغان خەتەرلىك ھاۋارايىغا دۇچ كەلدى، لېكىن بوي بەرمەستىن ئۇچۇشنى داۋام قىلدى، گاھى جەڭ قىلدى، گاھى قاچتى. شۇنداق قىلىپ، ئامان قالدى، شۇ ھالدا نەچچە ئون كېچە - كۈندۈز ئۇچتى، خېلى كۆپ جايلارغا باردى، لېكىن ئالتۇن ئاچقۇچنىڭ دېرىكى بولمىدى ياكى سورىغۇدەك بىرەرسى ئۇچرىمىدى، ئاخىر شۇ ئىقلىم بويىچە ئەڭ ئېگىز تاغ چوققىسىغا يەتتى، تاغ ئۈستىدە ئاپئاق بۇلۇت - تۇمانلار لەيلەپ تۇراتتى.

ئۇچ باشلىق شىر ئۈمىد بىلەن ئۆرلەپ ئۇچۇپ، تاغ چوققىسىغا قوندى. تاغ گويا خېيىم - خەتەر دېگىزىدا قەد كۆتۈرۈپ تۇرغان يېگانە خادا تاشتەك، مۇشۇ ئىقلىم بويىچە خەۋپ - خەتەر، مۇشكۈلاتلاردىن

خالي بىردىنبىر ئارامگاھ ئىدى.

گەرچە كۆلىمى چوڭ بولمىسىمۇ ھەممە يېرىدە كۆز كۆرۈپ، قۇلاق ئاڭلاپ باقمىغان ئاجايىپ - غارايىب گۈللەر ھۈپپىدە ئېچىلىپ، خۇش پۇراقلار چېچىپ تۇرغان، زىلال چەشمە سۈلىرى ھەرتەرەپكە شىلدىرلاپ ئېقىپ، ئېقىنلاردا ئاجايىپ - غارايىپ رەڭدار بېلىقلار ئۈيناقىشىپ، ئېقىن بويلىرىدا توزدىنمۇ گۈزەللەرنىڭ قۇشلا ر يورغىلىشىپ، بۇلبۇلدىنمۇ يېقىملىق سايرىغۇچى قۇشلار چاڭىلداپ سايرىشىپ يۈرگەنىدى. مەيىن شامالنىڭ يەلپۈشلىرى كىشىنى ھۇزۇرلاندۇراتتى، تاشلىرى ئورنىدا گۆھەر - ياقۇتلار چېچىلىپ ياتاتتى. قىسقىسى، بۇ تاغ چوققىسى گويا شۇ ئىقلىمنىڭ جەننىتى ئىدى.

ئۈچ باشلىق شىر ئاستا قەدەم تاشلاپ بۇ ئېرەمباغنى ئارىلىدى. تۈيۇقسىز گۈللەر ئارىسىدىن مويلىرى قاردەك ئاق ۋە نۇرلۇق،كۆزلىرى دېڭىزدەك كۆپكۆك، لەۋلىرى ئانار دانىسىدەك، بويى زىلۋا - نازۇكقىنە، بوينى ئۇزۇن ۋە چىرايلىق بىر چىشى شىر چىقىپ كەلدى.

— ئاھ! — دېۋەتتى ئۈچ باشلىق شىر ئۆزىنى بېسىۋالالماي،— مېنىڭ قووۋمىدىمۇ مۇشۇنداق ساھىبجامالالار بارىكەن؟!

— مەرھابا! — دېدى ئاق شىر مۇزىكىدەك يېقىملىق بىر ئاھاڭ- ىدا، — ئارامگاھىمغا كەلگىنىڭىزنى قارشى ئالىمەن.

— ئۆزىڭىز كىم بولىسىز گۈزىلىم، — سورىدى ئۈچ باشلىق شىر تولىمۇ مۇلايىملىق بىلەن، ئۇ شۇ كەمگىچە ھېچكىمگە بۇنداق سىلىق- سىپايىلىك بىلەن سۆزلەپ باقمىغانىدى.

— مۇشۇ خىلۋەت ئارامگاھنىڭ ئىگىسى، — دېدى ئاق شىر ئىنسانەدەك نازاكەت بىلەن، — سىز قانداق بولۇپ بۇ يەرگە كېلىپ قالدىڭىز؟

— تىلسىم تەخسىنى بويسۇندۇرغۇچى ئالتۇن ئاچقۇچنى ئىزدەپ،— دېدى ئۈچ باشلىق شىر.

بۇ ئارامگاھنىڭ سىرتى كۈرمىڭ خەتەرگە تولغان تۇرسا، ئاشۇ بىر تال ئالتۇن ئاچقۇچ ئۈچۈن تەۋەككۈل قىلدىڭىزمۇ؟ — سورىدى ئۇ يەنە ئەجەبسىنغاندەك.

— شۇنداق! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئىپتىخارلىنىش هېسسىياتى بىلەن، — مەن ئۇنى تاپمىغۇچە توختىمايمەن.

— هاماقەت! — دېدى ئاق شىر نازىنىن قىزلاردەك ۋىلقىلاپ كۈلۈپ، ئارقىدىنلا ئۇ گۈللەر ئارىسىغا شۇڭغۇپ غايىب بولدى. ئۇ غايىب بولۇشى هامان ئۇچ باشلىق شىر ئۆزىنى گويا يۇرىكىنى بىرسى يۇلۇپ ئېلىپ كەتكەندەك هېس قىلدى - دە، تۇرالماي گۈللەر ئارىسىدا يورغىلاپ، ئاق شىرنى ئىزدىدى، لېكىن هەرقانچە قىلىپمۇ تاپالمىدى. شۇ چاغ بۇلاق ئىچىدە پىلتىڭلاپ ئويناۋاتقان بېلىقلارنىڭ ئۇنى مەسخىرە قىلىپ كۈلگەندەك «ۋىلىق - ۋىلىق» كۈلكىسى ئاڭلاندى.

— كۈلۈشمە! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئاچچىقى بىلەن، — ئۇنى چوقۇم تېپىۋالىمەن.

ئۇ ئېرەمباغدا ئاق شىرنى ئىزدەپ توپتوغرا ئۇچ كۈن يورغىلىدى، ئىزدىمىگەن يېرى قالمىدى، يېڭىنە ئىزدىگەن بولسىمۇ تېپىۋالار ئىدى، لېكىن ئاق شىرنىڭ سايىسىمۇ تېپىلمىدى ياكى ئۇنىڭ مەردىن كېچىپ كېتەلمىدى.

ئاخىر ئۇنى ئۈمىدسىزلىك تۇيغۇلىرى چىرمىغان بىر مەزگىلدە يەنە ئاق شىرنىڭ يېقىملىق ئاۋازى قۇلاق تۈۋىدە ياڭرىدى.

— سىز مېنى ياخشى كۆرمەيدىكەنسىز، شۇڭا سىزگە ئەمدى قايتا كۆرۈنگۈم يوق، ئۇچ كېچە - كۈندۈزلا ئەمەس، ئۇچ يىل ئىزدىسىڭىزمۇ مېنى تاپالمايسىز.

— ياق ئامرىقىم، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر هەر تەرەپكە تەلمۈرۈپ، — سېنى ياخشى كۆرۈپ قالدىم، شۇنىڭا يۈرەك - باغرىمدا كۆيۈپ تۇرغان ئوتقا هېچنېمە توغرا كەلمەيدۇ.

— ئىشەنمەيمەن، — شۇنداق سادا كەلدى ئۇنىڭ قۇلاق تۈۋىدە نازلىققىنە.

— ئىشەنگىن جېنىم، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — بىلەمسەن، ئوك تەرەپتىكى بىرىنچى بېشىمدىن ئوت پۈركۈيەلەيمەن، بۇ شۇ بېشىمدىكى ئاغزىمدا ساقلانغان قىزىل گۆھەرنىڭ خاسىيىتى، قىزىل گۆھەر قىممەتلىك بايلىقىم، جاھاندا ئۇنىڭدىنمۇ نۇرلۇق، ئۇنىڭدىنمۇ

كۆركەم قىزىل گۈھەر يوق، ئۇ گويا چوغ بولۇپ يانغان قىزىل يۈرەككە، ئوتقاشتەك نۇرلىنىپ تۇرغان قىزىل ئەتىرگۈلگە ئوخشايدۇ، خالىساك ئۇنى ساڭا تەقدىم قىلاي، ساڭا بولغان ئوتلۇق مۇھەببىتىمنىڭ گۇۋاھچىسى بولسۇن.

ئۇ شۇنداق دەپ ئالمىدەك بىر تال قىزىل گۈھەرنى ئاغزىدىن چىقاردى، گۈھەردىن تارالغان نۇر ئېرەمباغنى شەپەق قىزىللىقىغا چۆمدۈردى، شۇ هامان كۆرۈنمەس بىر قول قىزىل گۈھەرنى ئەكېتىپ، بىر تەرەپتە ئاق شىرنىڭ سۈدىكى كۆلەڭگىدەك سىيماسى زاهىر بولدى.

— سىز مۇشۇ بىر تال گۈھىرىڭىز بىلەن مېنى ئالدىماقچىمۇ؟ — دېدى ئاق شىرنىڭ كۆلەڭگىسى جىلۋە - ناز بىلەن.

— ماڭا ئىشەنگىن! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئۇنىڭغا تەلمۈرۈپ،— بىلەمسەن، ئوتتۇرىدىكى بېشىمدىن سۇ پۈركۈيەلەيمەن، بۇ شۇ بېشىمدىكى ئاغزىمدا ساقلانغان ئاق گۈھەرنىڭ سېھرىي كۈچىدىن بولغان. ئاق گۈھەر جاهانىدىكى ئەڭ قىممەت، ئەڭ غۇبارسىز، داغسىز گۈھەر، ئۇنىڭدا ساڭا بولغان پاك مۇھەببىتىم جىلۋە قىلىدۇ، ئۇنىڭغا قارىساڭ مېنىڭ قەلبىمنى كۆرەلەيسەن، ئۇ قىشتا ياغقان تۇنجى قاردەك ئاق، سەدەپ قوينىدىكى مەرۋايىتتەك پاك، پارلاپ تۇرغان قۇياشتەك نۇرلۇق، خالىساڭ ئۇنىمۇ ساڭا تەقدىم قىلاي.

ئۇ شۇنداق دەپ يەنە ئالمىدەك چوڭلۇقتىكى قاردەك ئاق ۋە قۇياشتەك نۇرلۇق بىر گۈھەرنى ئاغزىدىن چىقاردى، ئېرەمباغدا ئاق نۇر جىلۋە قىلدى، سامادىن سانسىزلىغان يۇلتۇزلار تۆكۈلگەندەك بىر كۆرۈنۈش زاهىر بولدى، شۇ هامان ئاق گۈھەرنىمۇ كۆرۈنمەس بىر قول ئەكەتتى، ئاق شىرنىڭ هېلىلا تاراپ كېتىدىغان تۇتەكتەك سىيماسى تېخىمۇ روشەنلەشتى ۋە يېقىنلاشتى.

— يەنىلا ئىشەنگۈم كەلمەيدۇ، — دېدى ئۇ مۇڭلىنىپ.

— ئىشەن ئامرىقىم! — دېدى ئۇچ باشلىق شىرمۇ ئالدىغا بىر قەدەم چاماداپ، — بىلەمسەن، سول تەرەپتىكى بېشىمدىن شامال چىقىرالايمەن، بۇ شۇ بېشىمدىكى ئاغزىمدا ساقلانغان كۆك گۈھەرنىڭ كارامىتى، كۆك گۈھەرمۇ باشقا ئىككى گۈھەردەك بىباها ئەڭگۈشتەر،

جاھاندىكى ھەمە گۆھەرلەرنى يىغىۋالغىلى بولمايدۇ، ئۇ بولسىلا تومۇز ئىسسىقتىمۇ غۇر - غۇر سالقىن شامال ھۇزۇرىنى سۈرىسەن، ئۇ بولسىلا قاناتسىزمۇ بۇلۇتلار ئارىسىدا سەيلە قىلىسەن، ئۇ بولسىلا گۈللەر ئارىسىدا كېپىنەكتەك ئۇچىسەن، ئۇنىڭغا قارىسا ساقا بولغان مەڭگۈ سولماس مۇھەببىتىمنى كۆرسەن، ئۇنىڭ شامىلى ساقا تەلپۈنۈپ سوقۇۋاتقان يۈرەك تېۋىشىمنى ئېلىپ بارىدۇ، ئۇنىڭ شامىلى يۈرىكىمنى ئۆرتەۋاتقان مۇھەببەتنىڭ ئوتلۇق ھارارىتىنى يەتكۈزۈپ بارىدۇ، ئۇنىڭ رەڭگى چوڭقۇرلۇقنىڭ يەتكۈسىز دېڭىزدەك كۆك، بۇلۇتسىز كەڭ سامادەك كۆك، ئۇ مېنىڭ ھەم چوڭقۇر، ھەم چەكسىز مۇھەببىتىمنىڭ سىمۋولى، ماڭا ئىشەن، مەن بارلىقىمنى ساقا بېغىشلاشقا رازى.

ئۇ شۇنداق دەپ ئاغزىدىن يەنە ئالمىدەك چوڭلۇقتىكى كۆپكۆك بىر گۆھەرنى چىقاردى، ئۇنىڭدىن بالقىغان كۆك نۇر ئېرەمباغنى كۆكۈچ رەڭگە، كۆكۈچ تۇمان، كۆكۈچ بۇلۇتلارغا پۈركۈدى، غۇر - غۇر شامال چىقىپ گۈللەر ئۇسسۇلغا چۈشتى، قۇشلارنىڭ سايرىشى تېخىمۇ ئەۋجىگە چىقتى، شۇ ھامان بىر كۆرۈنمەس قول كۆك گۆھەرنىمۇ ئېلىپ كەتتى، ئاق شىر بۇلۇت - تۇمانلار ئارىسىدىن لەرزان قەدەم تاشلاپ چىقىپ كەلدى، لېكىن ئۇ ئۈركۈپ تۇرغان كېيىكتەك، يېقىنلاشسا قېچىپ كېتىدىغاندەكلا ئىدى، كۆزىدە بولسا مەرۋايىتتەك ياشلىرى لىغىرلايتتى.

— ئەمدى تەقدىم قىلغۇدەك، مۇھەببىتىڭگە ئىسپات بولغۇدەك يەنە نېمە قالدى؟ — دېدى ئۇ ئاچچىق كۈلۈمسىرەپ، — يەنىلا سىزگە ئىشەنچ قىلالمايۋاتىمەن.

— ئىشتىياقىڭدا چوغلانغان قېيقىرىل يۈرىكىم قالدى، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئۇنىڭغا ئىنتىلىپ،— خالىساڭ ئۇنىمۇ سۇغۇرۇۋېلىپ، ساقا تەقدىم قىلاي.

— سىز شۇنداق دېگەنبىلەن ھامىنى مېنى تاشلاپ كېتىسىز، — دېدى ئاق شىر كۆز ياشلىرى تارىلاپ ئاققان ھالدا، — بۇ يەرگە ئالتۇن ئاچقۇچنى دەپ كەلدىڭىز، ئۇنى تېپىۋالسىڭىزلا كېتىپ قالىسىز، مەن يەنە تەنھا قالىمەن، ھىجران ئازابىنى تارتىمەن، شۇنداق ئەمەسمۇ؟

ـــ بىرگە كېتىمىز، ـــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر، ـــ مەڭگۈ ئايرىلمايمىز.

ـــ ھازىر ئۇچ گۆھىرنىڭىزدىن ئايرىلىدىكىز، ئۇلارنى قولدىن چىقارماسلىقىڭىز كېرەك ئىدى، مۇشكۇل- خەتەرگە تولغان بۇ ئىقلىمدىن ئەمدى مەن ئەمەس، بەلكى ئۆزىڭىزنىمۇ ئامان - ئېسەن ئەكېتەلىشىڭىز مۇمكىن ئەمەس.

ـــ ياق! ـــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر، ـــ مەندە تېخى جاھانداكى ھەممە گۆھەردىنمۇ قىممەتلىك بولغان جاسارەت بار، پەقەت شۇلا بولىدىكەن قانىتىم سۇنمايدۇ، ماغدۇرۇم ئۇزۇلمەيدۇ، مۇشكۇلاتلار مېنى توسۇيالمايدۇ، بەلكى ئۆزۈمنى، سېنىمۇ تىنچ - ئامان ئېلىپ چىقىپ كېتىمەن.

ـــ مېنى ھەقىقەتەن ياخشى كۆرسىڭىز بۇ يەردە قېلىڭ، ـــ دېدى ئاق شىر ئالدىغا بىر قەدەم چامداپ، ـــ خەتەرگە تەۋەككۇل قىلماڭ، بۇ يەردە شېرىن مۇھەببەت پەيزىنى سۈرۈپ، ئارامخۇدا ياشايمىز.

ـــ ھازىرچە ئۇنداق قىلالمايمەن، ـــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر ھەسرەت بىلەن، ـــ مېنى تولىمۇ قىيىن تاللاشتا قويدۇڭ، ئەگەر ئالتۇن ئاچقۇچنى ئېلىپ بارمىسام كۈرمىڭ خەتەرلەر ئىچىدە بىرگە بولغان سادىق دوستۇم مەڭگۈ تىلسىم ئىچىگە قامىلىپ قالىدۇ، ئۇنىڭ ئىلگىرى بەش تىلسىم تەخسىنى بويسۇندۇرغۇچە تارتقان ھەممە جەبىر - جاپاسى بىكار بولىدۇ، ئەرۋاھ ھۆكۈمانىڭ مېنى سېھىر جادۇگەرنىڭ تىلسىم بالاسىدىن ئازاد قىلىپ تەربىيەلىگىنى، بار سېھرىي كۈچ - ھېكمىتىنى جارى قىلدۇرۇپ ئۇچ گۆھەرگە ئىگە قىلغىنى بىكار بولىدۇ، سېنىڭچە مەن بۇلارنى ئۇنتۇپ، ئۆز بەختىمىنلا، ئۆز راھەت - پاراغىتىمنىلا ئويلىسام بولارمۇ، ياق، ئالتۇن ئاچقۇچنى چوقۇم تاپىمەن، مېنى كەچۈرگىن، سەن قەلبىمدە مەڭگۈ قۇياشتەك پارلايسەن، يۈرىكىمدە سەندىن بىر ئەستىلىك قالدۇرۇۋالغىنىم ئۈچۈن ئۇچ گۆھەردىن ئايرىلغىنىمغا ئۆكۈنمەيمەن، ئەمدى ئۆز ئىشىمغا ماڭاي، خۇدا نېسىپ قىلسا كېيىن پۇرسەت بولسا سېنى ئىزدەپ كېلىمەن.

ـــ ئالتۇن ئاچقۇچ يانار تاغدا، ـــ دېدى ئاق شىر ئۇنىڭدىن

كۆزلىرىنى ئېپ قېچىپ، ــ ئۇيەرگە بارسىڭىز ھالاك بولىسىز.

ــ ھېچقىسى يوق، ــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر، ــ يول كۆرسەتكىنىگە رەھمەت، ئامان بولغىن.

ئۇ شۇنداق دەپلا قاناتلىرىنى ھەربىكەتلەندۈرۈپ ئۇچۇپ كەتتى، ئاق شىر ئارقىدىن تەلمۈرۈپ قاراپ قالدى.

ئۇچ باشلىق شىر ئەمدى چىشىنى چىشلەپ، ئالتۇن ئاچقۇچتىن باشقا ھەممىنى ئۇنتۇش نىيىتىگە كەلدى. ئۇ كۆتۈرۈلگەن يانغىن ۋە تۈتەكلەرگە قاراپ يۆنىلىشىنى بەلگىلىدى ـ دە، شىددەت بىلەن ئۇچۇپ كەتتى، سۈرئىتىنىڭ تېزلىكىدىن ئۇنى قوغلىغان يىرتقۇچ قۇشلارمۇ، توسۇغان يالماۋۇز باشلىق قۇشلارمۇ، ئۇچقۇر ئوق يىلانلارمۇ نائۈمىد قالدى. پۈركۈلگەن ئوت، زەھەرلىك چاچراندىلارمۇ، ئېتىلغان يا ئوقىدەك قۇش پەيلىرىمۇ زىيان ـ زەخمەت يەتكۈزەلمىدى، نەچچە كېچە ـ كۈندۈز توختىماستىن ئۇچتى، ئاخىر يانار تاغقىمۇ يېقىنلىدى، يىرتقۇچلار بالاسىدىنمۇ قۇتۇلدى، بىراق ئەمدى قىزىق ھارارەت ۋە زەھەرلىك تۈتەك، لاۋا چاچراندىلىرى ئۇنى قىينىشقا باشلىدى، شۇنداقتىمۇ ئۇ ھەممىگە چىداپ، يانار تاغ ئۈستىگە ئۆرلەپ، ئوت يالقۇنلىرى ۋە تۈتەك ـ تۈمانلار ئارىسىدىن دوزاخنىڭ ئوچىقىدەك لاۋا قاينىاپ، گۈرۈلدەپ ئوت كۆيۈپ تۇرغان يانار تاغ ئاغزىغا نەزەر سالدى، لاۋا ئىچىدە تاۋلىنىپ، پارلاق نۇر چېچىپ تۇرغان ئالتۇن ئاچقۇچنى كۆردى، بۇ يەردىن ئالتۇن ئاچقۇچنى ئالىمەن دېيىش دوزاخقا ئۆزىنى تاشلىغانغا باراۋەر ئىدى، لېكىن ئۇ ھەممىنى ئۇنتۇپ يانار تاغ ئاغزىغا شۇڭغۇدى، تېزلا قاناتلىرى كۆيۈپ، مويلىرى ئۈتلىنىپ، تېنى لاۋا چاچراندىلىرىدا ئۆتمىتۆشۈك بولۇپ تېشىلىپ، ھوشىدىن كەتتى.

ــ كەيىنىگە قايت! ئامان قالىسەن، ــ شۇنداق شىۋىرلاش ئاڭلاندى ئۇنىڭ قۇلاق تۈۋىدە.

بىراق، ئۇ بىر چاغدا يۈزىگە ئۇرۇلغان سالقىنلىق تەپتىدە ھوشىغا كەلدى، قولىدا ئالتۇن ئاچقۇچنى سىقىملىغان، ۋۇجۇدىدىكى ھەممە زەخىمەر قىلچىلىك ئىز قالماي ساقىيىپ، ئاجايىپ زور كۈچ ـ قۇۋۋەتكە تولغان ھالەتتە ئىدى، خۇشاللىقى قىن ـ قىنىغا سىغمىغان ھالدا

ئۆرلەپ ئۇچۇۋېتىپ، يانار تاغنىڭ ئەمدى بىر مۇز تاغقا ئايلىنىپ قالغانلىقىنى كۆردى، ھەيرانلىق ئىچىدە ھەر تەرەپكە نەزەر سېلىۋېتىپ، يەنە ئۆزىگە كۈلۈمسىرەپ قاراپ تۇرغان ئاق شىرنى كۆردى، بىراق ئۇمۇ شۇ تاپتا سۈپسۈزۈك خرۇستالدىن ئويۇلغاندەك بىر ھەيكەلگە ئايلىنىپ قالغان بولۇپ، بىر قولىدا بىر خرۇستال شار نۇر چېچىپ تۇراتتى.

ئۈچ باشلىق شىر يۈرىكى خەنجەردە تىلىنغاندەك بولۇپ، ئۆمرىدە تۇنجى قېتىم يىغلىۋەتتى، ياشلىرى يىپى ئۈزۈلگەن مارجاندەك تۆكۈلدى، ئاق شىرنى باغرىغا بېسىش ئۈچۈن ئىنتىلدى.

— ياق! — شۇنداق بىر ياڭراق سادا كەلدى ئاق شىرنىڭ خرۇستالدەك سۈزۈك جىسمىدىن، — ماڭا يېقىنلاشماڭ، تېز كېتىڭ، بولمىسا سىزمۇ ماڭا ئوخشاش تەقدىرگە دۇچار بولىسىز، خرۇستال شارنىڭ سېھرىي كۈچىدىن ئامان قالمايسىز، ئالتۇن ئاچقۇچقا قارىڭ، ئۇنىڭغا نەقىشلەنگىنى سىز ئۈچۈن ئەڭ زۆرۈر نەرسە، شۇنداقلا ئۇ سىزدىكى ئەڭ قىممەتلىك نەرسە، تېز مېڭىڭ، ھەممە تىلسىم بويىسۇندۇرۇلغاندا مەنمۇ ئەسلىمگە كېلىمەن، بىر كۈنلەردە يەنە ئۇچرىشىش نېسىپ بولۇپ قالار، خەير - خوش، سىزگە ئامەت تىلەيمەن.

ئۈچ باشلىق شىر ئالتۇن ئاچقۇچقا سنچىلاپ قاردى، ئاچقۇچنىڭ بىر تەرىپىگە «جاسارەت»، يەنە بىر تەرىپىگە «ساداقەت» دېگەن خەتلەر نەقىشلەنگىنىنى كۆردى، شۇ ھامان كۆز يېشى توختاپ، غەيرىتى تىخىمۇ جۇش ئۇردى - دە:

— سەن ئۈچۈن بولسىمۇ چوقۇم تىلسىمنى بويسۇندۇرىمەن، — دەپ شۇنرلىغىنچە مەھبۇبىنىڭ مۇز جىسمىغا ئاخىرقى قېتىم قارىۋېتىپ ئۇچۇپ كەتتى. شۇ چاغ قىزىل، ئاق، كۆك گۈھەرلەر قاياقتىندۇر ئاقار يۇلتۇزلاردەك ئۇچۇپ كېلىپ ئۇنىڭ ئېغىزلىرىدىن كىرىپ كەتتى.

ئۈچ باشلىق شىر كەلگەن تەرىپىنى كۆزلەپ ئۇچتى، نەچچە ئون كۈنلەر كۈرمىڭ خەتەر - مۇشكۈلاتلارنى يېڭىپ ئۇچۇپ، ئاخىر ئالتۇن ئاچقۇچنىڭ نىشان كۆرسەتكەن بىلەن شاھزادە نۇرئەزىز تاقەتسىزلىك بىلەن كۈتۈپ ئولتۇرغان سارايغا چىقتى، شۇھامان ئىككىنچى ئىشىك

غايىب بولدى، دوستلار خۇشاللىق ئىچىدە قۇچاقلىشىپ كۆرۈشتى.
— يارايسەن! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئاخىر تىنچ - ئامان قايتىپ كەلدىڭ، سەندىن بەك ئەنسىرىگەنىدىم.
— مېنى ياربماس چاغلىغان بولغىيتتىڭ، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر چېقىشىپ.
— سېنى شۇنداق چاغلىغانلىقىڭ تىلى كۆيسۇن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئەمدى غوڭقا پەرىمۇ قايتىپ كەلسە بولاتتى.
— ئۇ چوقۇم قايتىپ كېلىدۇ، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر تەسەللى ئېيتقاندەك، ئەمەلىيەتتە ئۇ ئۆزى - ئۆزىنى ئۇمىدلەندۇرۇۋاتاتتى.
ئەمدى سۆزنى غوڭقا پەردىن ئاڭلاش كېرەك. ئۇنى تۇتۇپ ئەكىرىپ كەتكەن قول بىر خۇش ھاۋالىق باغۇچىمەنزارغا تاشلىدى. بۇ يەردە تالى مەجنۇندەك ئەۋرىشىم شاخلاردا تاۋاقتەك - تاۋاقتەك ئاجايىپ يارقىن رەڭلەردىكى گۈللەر پورەكلەپ ئېچىلغان بولۇپ، سەلكىن شامالدا ئىرغاڭلاپ ئۇسسۇل ئويناۋاتاتتى، بۇلدۇقلاپ تۇرغان زىلال چەشمىلەردە بويى ئۇچ غېرىچ كېلىدىغان، تېنى رەڭگارەڭ ئالتۇن قاسراقچىلار بىلەن قاپلانغان سۇ پەرىلىرىمۇ پىلتىڭلاپ شوخ ئۇسسۇلغا چۈشكەنىدى. ھەر بۇلاقنىڭ يېنىدا نەچچىلىگەن گۈزەل قۇشلاردىن تەشكىللەنگەن بىر قۇشلار ئوركېستىرى گۈللەر ۋە سۇ پەرىلىرى ئۇچۇن مۇزىكا ئورۇنلاۋاتاتتى. بۇ يەردىكى ھەممە نەرسە ئۇسسۇلغا چۈشكەن ياكى مۇزىكا ئورۇنلاۋاتقان ھالەتتە ئىدى، ھەتتا باغۇچىمەنزارغا چۈشكەن قۇياش نۇرىمۇ ئۇسسۇل ئويناۋاتاتتى.
غوڭقا پەرى بۇ ئاجايىپ مەنزىرە تۇرتكىسىدە ھاياجانلىنىپ ئۆزىنى باسالماي نازۇك بارماقلىرىنى ھەركەتلەندۇرۇپ، كۈمۈش تارلىرىدىن يۇرەكنى لەرزىگە سالغۇدەك ئاجايىپ سېھرلىك بىر كۈي ياڭراتتى. شۇھامان گۈللەر ئۇسسۇلدىن توختىدى،سۇ پەرىلىرى بۇلاق بويىدا ئېڭەكلىرىنى يۆلگىنىچە يانپاشلىدى، قۇشلار ئوركېستىرىدىكىلەرمۇ مۇزىكا ئەسۋابلىرىنى قۇچاقلىغىنىچە تۇرۇپ قالدى، سەلكىن شامالمۇ توختاپ، قۇياش نۇرىمۇ چىمەنزارغا جىمجىتلا سىڭىپ كەتتى، ھەممە سۈكۈنات ئىچىدە بار ئىشتىياقى بىلەن غوڭقا پەرىنىڭ سېھرلىك كۈيىگە

قۇلاق سالدى.

ئۇچ كېچە - كۈندۈز شۇ ھالەتتە ئۆتتۈپ كەتتى، كۈندۈزى قۇياش بۇ سېھرلىك كۆيدىن مېھرىنى ئۈزەلمەي پېتىشقا ئالدىرىمىسا، كېچىسى ئاي مەپتۇنلۇقىدىن ماڭار يولىدىن ئازدى. ئاخىر غوڭقا پەرى كۈمۈش تارلىرىدىن نازۇك بارماقلىرىنى تارتىۋالغاندىلا بۇ سۈكۈناتقا خاتىمە بېرىلىپ گۈلدۈراس ئالقىش ساداسىرى ياڭرىدى، گۈللەر ياپراقلىرىدا، قۇشلار قاناتلىرىدا، سۇ پەرىلىرى نازۇك قوللىرىدا چاۋاك چالدى، مەيىن شامال يېشىل چۆپلەرنى شىلدىرلاتتى، چەشمىلەردىن فونتانلار ئېتىلدى.

— تەشەككۈر! — دېدى ھەممە بىر ئېغىزدىن، — سىز بىزگە ھازىرغىچە ئاڭلىغان كۈيلەر ئىچىدىكى ئەڭ يېقىملىقىنى بەخش ئەتتىڭىز.

— رەھمەت سىلەرگە، — دېدى غوڭقا پەرى كەمتەرلىك بىلەن، — سىلەرنىڭ مېنى، كۈيلىرىمنى قەدىرلىگىنىڭلارغا رەھمەت، مەنمۇ بۇ كۈينى سىلەرنىڭ يېقىملىق مۇزىكا، نەپىس ئۇسسۇلۇڭلار ئىلھامىدا چالدىم، سىلەردىن بىر ئۆتۈنۈشۈم بار ئىدى، ماڭا ياردەم قىلارسىلەرمۇ؟

— ئەلۋەتتە! — دېدى گۈللەر، قۇشلار، سۇ پەرىلىرى تەڭلا.

تىلسىم تەخسىنى بويسۇندۇرغۇچى ئالتۇن ئاچقۇچنى ئىزدەپ كېلىۋىدىم، — ئۇنىڭ قەيەردىلىكىنى ئېيتىپ بېرەلەمسىلەر؟

— ئېيتىپ بېرەلمەيمىز، — دېيىشتى ئۇلار مەيۈسلۈك بىلەن بىر - بىرىگە قارىشىپ.

— ھېچقىسى يوق، — دېدى غوڭقا پەرى، — بەلكىم باشقا جايلاردا بىلىدىغان بىرەرسى يولۇقۇپ قالار.

— بىراق بىز قانداق قىلغاندا ئالتۇن ئاچقۇچ ياسىغىلى بولىدىغانلىقىنى بىلمىز، — دېدى بىر سۇ پەرىسى.

— شۇنداق، — دېيىشتى باشقىلارمۇ، — خالىسىڭىز سىزگە ئېيتىپ بېرەيلى، سىز شۇ بويىچە قىلسىڭىز ئالتۇن ئاچقۇچقا ئېرىشەلەيسىز.

— قېنى ئېيتىڭلارچۇ؟! — دېدى غوڭقا پەرى خۇشال بولۇپ، — ياردىمىڭلاردا ئالتۇن ئاچقۇچقا ئېرىشىپ قالسام ئەجەب ئەمەس، شۇ تاپتا ئۇنى تېپىشقا، ئۇنىڭغا ئېرىشىشكە تولىمۇ تەقەززامەن.

گۇللەر، قۇشلار، سۇ پەرىلىرى بىر يەرگە توپلىشىپ پەس ئاۋازدا بىرھازا مەسلىھەتلىشىۋالغاندىن كېيىن ئاردىدىن بىرسى شۇنداق دېدى:

— بۇ ئىش بىز ئۇچۇن بەك ئازابلىق، لېكىن سىز ئۇچۇن قۇربان بېرىشكە رازى بولدۇق. ئاڭلاڭ، بىز چەك تاشلايمىز، چەككە چىققان گۇلنى يىلتىزى بىلەن قومۇرۇۋېلىپ ئوتقا تاشلاڭ، ئاندىن يەنە چەككە چىققان ساھىبجامال سۇ پەرىلىرىنىڭ ئالتۇن قاسراقلىرىنى ئاجرىتىۋېلىپ ئوتقا تاشلاڭ، ئاندىن يەنە چەككە چىققان قۇشنىڭ پەيلىرىنى يۇلۇۋېلىپ ئوتقا تاشلاڭ، شۇنداق قىلسىڭىز تىلسىمنى بويسۇندۇرغۇچى ئالتۇن ئاچقۇچ تاۋلىنىپ چىقىدۇ، بىز ھازىر چەك تاشلايلى.

— ياق! — توۋلىۋەتتى غوڭقا پەرى، — ھەرگىز ئۇنداق قىلالمايمەن، باشقىلارنىڭ ئازاب - ئوقۇبىتى بەدىلىگە ئۆزى ئېرىشمەكچى بولغان نەرسىنى قولغا كەلتۈرۈش تولىمۇ نومۇسسىزلىق، تاش يۈرەكلىك، ياخشى كۆڭلۈڭلەرگە رەھمەت، مەن باشقا يول ئارقىلىق ئالتۇن ئاچقۇچنى تاپىمەن.

ئەگەر بۇ ئىشنى ئۆز قولىڭىز بىلەن بېجىرىشكە رايىڭىز بارمىسا بىز ئۆزىمىز ھەرىكەتلىنىپ، ئالتۇن ئاچقۇچ تاۋلاپ بېرەيلى، — دېدى يەنە بىرسى.

— ياق! — دېدى غوڭقا پەرى كۆزلىرىگە ياش ئېلىپ، — شۇنداق قىلىشقا يول قويۇش تۇگۈل ئويلاشقىمۇ ئۇيىلمەن، سىلەردەك ئالىيجاناب بولمىساممۇ، لېكىن ھەر ھالدا باغرىم يۇمشاق، ساپ دىلمەن، ئۇنداق پاجىئە بەدىلىگە ئالتۇن ئاچقۇچقا ئېرىشىشنى خالىمايمەن، ئەمدى بۇ گەپنى تىلغا ئالمايلى، بولامدۇ.

— لېكىن باشقا يول بىلەن تاپىمەن دېسىڭىز نۇرغۇن خەتەرگە يولۇقسىز، ھەتتا ھاياتىڭىزدىن ئايرىلىشىڭىز مۇمكىن، — دېدى يەنە بىرسى.

— مەيلى! — دېدى غوڭقا پەرى قەتئىيلىك بىلەن، — ھاياتلىق ھەممىز ئۇچۇن قىممەتلىك، بۇ يەردە ئۇچ جانغا زامىن بولۇپ، ئالتۇن ئاچقۇچقا ئېرىشكۈچە ئۆزۈم قانچىلىك خەتەرگە يولۇقسام بەرداشلىق بېرىمەن، بەدەل تۆلەش كېرەك بولسىمۇ ئۇچ جاننى نابۇت قىلغاندىن،

مەن بىر جاننى قۇربان قىلغان ئەۋزەل، خەير - خوش، ئامان بولساق يەنە كۆرۈشەرمىز.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ سەلكىن شامال ئۇچۇرغان غازاڭدەك يەڭگىل كۆتۈرۈلۈپ ئۇچۇپ كەتتى.

— خەير - خوش، ئامان بولۇڭ! — توۋلاشتى گۈللەر، قۇشلار، سۇ پەرىلىرى بىر ئېغىزدىن، — ئۆزىڭىزنى ئاسراڭ، ئامان قايتىپ كېلىشىڭىزنى كۈتىمىز، بىز سىزگە موھتاج.

غوڭقا پەرى شۇ ئۇچقانچە بۇ باغۇچىمەنزارىنىڭ مۇھاپىزىتىدىكى بىر سېپىلدىن ھالقىدى، سېپىلنىڭ بۇ تەرىپى بىر خىشى ئالتۇن، بىر خىشى كۈمۈشتىن، تۈرلۈك گۆھەرلەر بىلەن نەقىشلەر چىقىرىلغان بەكمۇ نەپىس، لېكىن يەنە بىر تەرىپى بولسا بىر خىشى تۆمۈردىن بولسا، بىر خىشى قوغۇشۇندىن، پولات مىخلار بىلەن قورقۇنچلۇق سۈرەتلەر ھاسىل قىلىنغان بىر ھالەتتە ئىدى.

بۇ يەردە گۈللەر سولغۇن ۋە قاپقارا رەڭدە بويالغان ھالەتتە، تۇپرىقىمۇ قاپقارا كۈل ۋە كۈيە بىلەن تولغانىدى. نە قۇشلارنىڭ سايرىشى، نە شامالنىڭ يەلپۈشى يوق ئىدى، ھەتتا ئېرىقلىرىدىمۇ تىپتىنچ قارا سىياھ ئاقاتتى، ئاسمىنىدا بولسا قارا بۇلۇت - تۇمانلار لەيلەپ يۈرەتتى.

غوڭقا پەرى ئەجەبلىنىپ تۇرۇپ كەتتى - دە، ئاخىر يەنە ئالدىغا قاراپ ئۇچۇۋەردى. بىر چاغدا ئالدىغا ھەممە ئەزاسى قارىغا بويىاپ قويۇلغاندەك، بويى بىر غېرىچ، نازۇكقىنە كېپىنەك پەرىلەرگە دۇچ كەلدى، ئۇلارنىڭ قاناتلىرى سالپايغان، ئۇچقۇدەك مادارىمۇ قالمىغانىدى.

— سىز كىم؟ — سورىدى ئۇلار ھەيرانلىق بىلەن.

— غوڭقا تەنلىك پەرىزات، مۇزىكا ئورۇنلىغۇچى، — دېدى غوڭقا پەرى ئارقىدىن ئەجەبلىنىش تۇيغۇلىرىنى باسالماي سورىدى، — سىلەرچۇ؟ نېمىشقا بۇنداق سالپىيىپ قالدىڭلار؟

— بىز كېپىنەك پەرىلەر، — دېدى ئۇلار چۇۋۇرلىشىپ، — بۇ بىزنىڭ ئېرەمبېغىمىز ئىدى، ھازىر ئۆزگىرىپ مۇشۇنداق بولۇپ قالدى،

سەۋەبىنى ئېيتىشتىن قورقمىز، بۇ يەردىن تېز كېتىڭ، بولمىسا سىزمۇ يامان كۈنگە قالىسىز.

ــ كۆڭۈل بۆلگىنىڭلەرگە رەھمەت، بىراق سىلەرنى بۇ ھالدا تاشلاپ كېتىشكە قىيمايمەن، ئاۋۋال سىلەرگە نېمە ئاپەت كەلگىنىنى بىلەي، ئاندىن قولۇمدىن كېلىشچە سىلەرنى قۇتقۇزۇشقا ھەرىكەت قىلاي،ــ دېدى ئۇ.

بىزگە ياردەم قىلمەن دەپ ئۆزىڭىزمۇ بىزدەك ئاقىۋەتكە قالىسىز، بۇنداق بولۇشنى ھەرگىز خالىمايمىز، ئازاب ـ كۈلپەت بىز بىلەنلا قالسۇن، تېز كېتىڭ، بىرەرنەرسە ئىزدەپ كەلگەن بولسىڭىز باشقا يەردىن ئىزدەڭ، بىز بىلەن كارىڭىز بولمىسۇن، ــ دېيىشتى ئۇلار.

ــ ياق! ــ دېدى غوڭقا پەرى قەتئىيلىك بىلەن، ــ سىلەردەك ئاق كۆڭۈل دوستلارغا ياردەم قولۇمنى سۇنمايلا كەتسەم بىر ئۆمۈر پۇشايمان قىلمەن، ئازابلىنىمەن، ئالتۇن ئاچقۇچنى ئىزدەپ كەلگەنىدىم، ھازىر ئۇنى ئىزدەشنى كېيىنگە قالدۇرۇپ، سىلەرگە ياردەم قىلاي، سىلەرنى تاشلاپ كېتىشىمنى سىرلىق سارايدا مېنى كۈتۈپ تۇرغان دوستلىرىمۇ راۋا كۆرمەيدۇ، مەندىن خاتىرجەم بولۇڭلار، سىلەرگە بىر مۇزىكا ئورۇنلاپ بېرەي، بولامدۇ، كۆڭلۈڭلەردىن غەم - قايغۇ كۆتۈرۈلۈپ كەتسۇن.

ــ ھەرگىز ئۇنداق قىلماڭ، ــ دېدى كېپىنەك پەرىلەر ھودۇقۇپ،ــ مۇزىكىزنى شۇنچە ئاڭلىغۇمىز بولسىمۇ، لېكىن ھازىر ئۇنداق قىلالمايمىز، سەۋەبىنى ھامان بىلىپ قالىسىز، سىز ھازىر ئۇن - تۇنۇشسىزلا ئاۋۇ تەرەپكە بېرىپ بېقىڭ، كۆپ ئېھتىيات قىلىڭ.

غوڭقا پەرى ئۇلارنى شۇ يەردە قالدۇرۇپ، كۆرسەتكەن تەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى، كۆزلىرىدە غەزەپ ئوتى يالقۇنلىدى، يۈرىكى ئوتتا پۈچىلانغانىدەك بولدى، چۈنكى بۇ يەردە بىرمۇنچە كېپىنەك پەرىلەر گاھىلىرى چېچىدىن گۈللەرگە ئېسىپ قويۇلغان، گاھىلىرى زىخلارغا ئۆتكۈزۈپ قويۇلغان ۋە گاھىلىرى قاناتلىرى قىرقىلىپ، پۇتىدىن باغلاپ ئېسىلغان، گاھىلىرى ئۆمۈچۈك توربىغا چىرمىشىپ قالغان ھالەتتە تۇرغان، بىرنەچچە ئادەم يۈزلۈك ئۆمۈچۈكلەر بولسا ئۇلارنىڭ قېنىنى

شوراۋاتقانىدى.

ــ ئاھ خۇدا! ــ شۇنىڭدىن غوڭقا پەرى، ــ ماڭا ئازاب سالغان مەلئۇنلاردىن بۇ يەردىمۇ بار ئىكەنغۇ، تېخى ئۇلار بۇ زەئىپ بىچارىلەرنى كۆلپەت ئوتىدا كۆيدۈرۈۋېتىپتۇ.

ئۇ شۇنداق دەپ بارماقلىرىنى ھەربىكەتلەندۈرۈپ، كۆمۈش تارلىرىنى زەرب بىلەن چەكتى، قەھر ـ غەزەپلىك بىر كۈي ياڭرىدى. ئادەم يۈزلۈك ئۆمۈچۈكلەر چۆچۈشۈپ، ھەر تەرەپكە قاراپ چەكىچىيىشتى. ئۇنىڭغىچە دەھشەتلىك ھاۋا گۈلدۈرلەپ، چاقماق چېقىلىپ، ئۇلاردىن نەچچىسى چاقماققا يولۇقۇپ كۆيۈپ كۈل بولدى، نەچچىسى گۈلدۈرمامىنىڭ دەھشىتىدىن قورقۇنچىدا قان قۇسۇپ ئۆلدى، شۇنداق قىلىپ، ھەممىسى بىر تەرەپ بولدى، ئۆمۈچۈك تورلىرىمۇ ۋە كېپىنەك پەرىلەرگە سانجىلغان زىخلارمۇ كۆيۈپ تۈگىدى، ئەمما كېپىنەك پەرىلەر نە چاقماقنىڭ، نە گۈلدۈرمامىنىڭ زەربىسىگە ئۇچرىمىدى.

غوڭقا پەرى ئۇلارنىڭ باش ـ كۆزىنى سىلاپ، خېلى كۆپىنىڭ تېخى تىنىقى بارلىقىنى ھېس قىلدى ـ دە، ئەمدى ئارامبەخش بىر كۈيگە كۆمۈش تارلىرىنى چېكىشكە باشلىدى، شۇ ھامان سەلكىن شامال چىقىپ كېپىنەك پەرىلەرنى سۆيۈپ ئۆتتى، كېپىنەك پەرىلەر ھوشىغا كېلىپ:

ــ رەھمەت! ــ دېيىشتى زەئىپ ئاۋازدا، ــ ئەمدى تېز كېتىڭ، چوڭ ئۆمۈچۈك جىن كېلىپ، باللىرى ئۈچۈن سىزدىن قىساس ئالىدۇ، بىز سىزگە ياردەم قىلالمايمىز، تېز كېتىڭ، ئۇ ئۇيقۇغا كەتمىگەنلا بولسا ھېلىلا كېيىقالىدۇ.

ــ ياق! ــ دېدى غوڭقا پەرى، ــ سىلەرنى بۇ ھالدا تاشلاپ كەتمەيمەن، چوقۇم ئۇنى يوقىتىمەن، ئېيتىڭلارچۇ، ئۇ قەيەردە تۇرىدۇ.

ــ ئۇ قارا تاغدىكى ئۆمۈچۈك غارىدا، ــ دېدى كېپىنەك پەرىلەر، ــ بىزنىڭ ئاجىزلىقىمىزدىن پايدىلىنىپ، باللىرىنى ئەۋەتىپ قېنىمىزنى شوراتقۇزدى، ئېرەمبېغىمىزنى مۇشۇ ھالغا كەلتۈرۈپ قويدى، سىز ئۇنىڭ باللىرىنى ئۆلتۈرىدىكەن، ئەمدى ئۇ ھېچقايسىمىزنى بوش قويمايدۇ.

ــ ئۇنىڭ بىلەن ئېلىشىمەن، ئۇنىڭ يەنە ئەسكىلىك قىلىشىغا

يول قويمايمەن، ـــ دېدى غوڭقا پەرى قەھر بىلەن.

شۇ قارارغا كەلگەن بولسىڭىز توسۇپ قالالمىغۇدەكسىز، ئۇ ھازىر 40 كۈنلۈك ئۇيقۇدا، شۇ پۈرسەتتە قاچسىڭىز بەلكىم قۇتۇلۇپ قالار ئىدىڭىز، ئۇنى يوقىتىش بولسا زور بەدەل تۆلىنىدىغان خەتەرلىك بىر ئىش، ـــ دېيىشتى كېپىنەك پەرىلەر يەنە.

ـــ مەن ھەممىگە رازى، ـــ دېدى غوڭقا پەرى قەتئىيلىك بىلەن،ـــ ئېيتىڭلارچۇ؟ ئۆمۈچۈك جىننى يوقىتىش ئۈچۈن قانداق قىلسام بولار؟

ـــ سىزنى بىر يەرگە باشلاپ باراي، ـــ دېدى سەل ماغدۇرغا كەلگەن بىر كېپىنەك پەرى.

غوڭقا پەرى ئۇ باشلىغان تەرەپكە ئۇچتى، ئاخىر ئېرەمباغنىڭ دەرۋازىسىغا يەتتى، دەرۋازىدا ئوقياسىنى بەتلەپ تۇرغان بىر دۆتنىڭ قارا تاش ھەيكىلى تۇراتتى.

ـــ ئۇ بىزنىڭ مۇھاپىزەتچىمىز ئىدى، ـــ دېدى كېپىنەك پەرى،ـــ ئۇ ئۇخلاپ قالمىسلا ھەرقانداق يامان نىيەتلىك مەخلۇقنى ئېرەمباغقا كىرگۈزمەيتتى، كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئۆمۈچۈك جىن تۇيدۇرماستىنلا ئۇخلىتىش ئەپسۇنى ئوقۇپتۇ، يەنە شامال چىقىرىپ بىھوش قىلغۇچى تالقان دورىسىنى چېچىپتۇ، ئۇخلاتقۇچى ئىسرىق ھىدىنى ئەۋەتىپتۇ، ئۇخلاتقۇچى ئەپسۇن ئوقۇپ ھۇرۇلگەن سۇنى ئاسمانغا چېچىپ يامغۇر ياغدۇرۇپتۇ، ئىشقىلىپ، قىلمىغان ئەسكىلىكى قالماپتۇ، ئاخىر شۇ ھۇنەرلىرىدىن بىرسى كارغا كېپ قېلىپ، مۇھاپىزەتچىمىزنىڭ كۆزلىرى يۇمۇلۇپتۇ. شۇ پۈرسەتتە ئۆمۈچۈك جىن يېقىنلاپ كېلىپ، ئەپسۇن ئوقۇلغان بىرچاكگال تۇپراقنى چېچىۋەتتى، مۇھاپىزەتچىمىز قاراتاش ھەيكەلگە ئايلىنىپ قالدى، شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ ئېرەمباققا بالىلىرىنى ئەۋەتىپ، بىزنى ئازاب ـ كۈلپەتكە دۇچار قىلدى، ئەگەر مۇھاپىزەتچىمىزنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ بېرەلىسىڭىز، ئۇ ئۆمۈچۈك جىننى يوقىتاتتى.

ـــ بىراق، ئەپسۇن ئوقۇشنى بىلمەيمەن، ـــ دېدى غوڭقا پەرى قايغۇرۇپ، ـــ باشقىلارنىڭ ئەپسۇنىنى ياندۇرۇشنىمۇ بىلمەيمەن،

بىلدىغىنىم پەقەت مۇزىكا .

ــ ئېرەمباغقا بىر شاتۇتى كېلىدىغان، ــ دېدى كېپىنەك پەرى ئويلىنىپ تۇرۇپ، ــ ئۇ ياخشى دوستىمىز ئىدى، ھالىمىزغا ئېچىناتتى، بىزنى قۇتقۇزۇشنى ئويلايتتى. بىز قايتىپ كېتەيلى، ئەگەر ئۇ بۇغۇنمۇ كېلىپ قالسا ئۇنىڭدىن مەسلىھەت سورايلى.

ــ ئۇنداقتا قايتايلى، ــ دېدى غوڭقا پەرى.

ئۇلار ئېرەمباغقا قايتتى، ھايالسىزلا ئالتۇن تۇمشۇق، ئالتۇن پەنجىلىك، كۆزلىرى ھال رەڭ ياقۇت پاتۇرۇپ قويۇلغاندەك، پەي ـ قاناتلىرى قاردەك ئاق ۋە جۇلالىق بىر چوڭ شاتۇتى ئۇچۇپ كەلدى.

ــ خۇش كەپسىز، ــ دېدى كېپىنەك پەرى، ــ سىزگە تەقەززا بولۇپ تۇرغانىدۇق.

ــ ئۇ كىم؟ ــ سوردى شاتۇتى سالاملىشىپتىپ، ــ بۇ يەردە يەنە نېمە ئىشلار بولدى ؟

ــ ئۇ بىر ئاق كۆڭۈل پەرىزات، ــ دېدى كېپىنەك پەرى، ــ ئۇ كىچىك ئۆمۈچۈك جىنلارنى يوقىتىپ بىزنى ئازاد قىلدى، ئەمدى مۇھاپىزەتچىمىزنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشنىڭ ئامالىنى تاپالمای سىزدىن مەسلىھەت سورايلى دەپ تۇرغانىدۇق، ئۇ نە ئەپسۇن ئوقۇش، نە سېھىر-جادۇنى قايتۇرۇش دېگەنلەرنى بىلمەيدىكەن.

ــ ئىلگىرى بىرسى چۈشۈمدە كېپىنەك پەرىلەرنى ئازابتىن خالاس قىلغۇچى پات يېقىندا كېلىدۇ دەپ بېشارەت بەرگەن، مانا شۇ چۈشۈم رېئاللىققا ئايلىنىپتۇ، ــ دېدى شاتۇتى خۇشاللىق بىلەن، ــ بىر ئاق كۆڭۈل پېرىنخوننى بىلىمەن، بەلكىم مۇھاپىزەتچىڭلەرنى قۇتقۇزۇشقا ئۇ ياردەم قىپقالار.

ــ مېنى باشلاپ بارغىن، ــ دېدى غوڭقا پەرى، ــ ئۇنىڭدىن ياردەم قىلىشنى بىرلىكتە ئۆتۈنەيلى.

ــ يول خەتەرلىك، ــ دېدى شاتۇتى قايغۇرۇپ، ــ مەنغۇ دوستلىرىم ئۈچۈن ھەرقانچە خەتەر بولسىمۇ مەيلى، لېكىن سىز تەۋەككۈل قىلىسىڭىز بولمايدۇ، چۈنكى سىز ئۇلار ئۈچۈن ئاز ـ تولا ياردەم بېرەلەيسىز، سىز قېلىڭ، ھېچنېمىگە كارغا كەلمەيدىغان مەن

باراي.

ــ ياق! ــ دېدى غوڭقا پەرى، ــ بەلكىم مېنىڭ بارغىنىم تۇزۇكتۇ، سەن يولدا بىرەر كىشىمەسلىككە ئۇچرىساڭ بىز يولباشچىمىزدىن ئايرىلىپ قالىمىز، ھېلىقى پېرىخوننى تاپالمايمىز.

ــ بىللە بارايلى، ــ دېدى شاتۇتى، ــ بىر - بىرىمىزگە ھەمدەم بولارمىز.

ئۇلار بىللە ئۇچۇپ كەتتى، ئېرەمباغدىن ھالقىپ، خېلى يوللارنى بېسىپ، بىر دېڭىز ئۇستىگە يەتتى، دېڭىز تۇيۇقسىز دولقۇنلاپ، قاينىملاردىن ئاجايىپ سۇ مەخلۇقلىرى ئېتىلىپ چىقىپ، ئۇلارنى يۇتۇپ كېتىشكە ئۇرۇندى.

ــ قايتايلى، ــ دېدى شاتۇتى ئالاقزادە بولۇپ، ــ ھەرقانچە ئېگىز ئۇچساقمۇ بۇنىڭدىن قۇتۇلالمايمىز، تېخى ئالدىمىزدا ئاسماندىكى بۇلۇتلارنىمۇ يالماپ كېتىدىغان يامانلىرى يولۇققۇشى مۇمكىن، باشقا يول تاپايلى.

ــ توختا، ــ دېدى غوڭقا پەرى، ــ بىزگە بىكار ئايلىنىپ يۈرىدىغان ۋاقىت يوق، ئۆمۈچۈك جىن ئويغانغۇچە تېز بېرىپ ئىشنى پۈتكۈزۈۋېتىمىز كېرەك.

ئۇ شۇ سۆزنى دەپلا نازۇك بارماقلىرىدا كۆمۈش تارلىرىنى چېكىپ، ئاراملىق بېغىشلىغۇچى يېقىملىق بىر كۈي يېڭراتتى، شۇ ھامان دېڭىز تىنچلىنىپ، غەلىتە سۇ ھايۋانلىرى غايىب بولدى، غوڭقا پەرى مۇزىكىنى توختاتماي، شاتۇتىغا ئەگىشىپ ئۇچۇۋەردى، ئاخىر ئۇچ كېچە - كۈندۈز ئۇچۇپ دېڭىزدىن ئۆتتى، دېڭىزنىڭ بۇ تەرىپى بىر شورلۇق بولۇپ، زەھەرلىك يىلان - چايانلار ۋە ئۇلارنى تۇتۇپ يەپ ياشىغۇچى يىرتقۇچ قۇشلار ماكانى ئىدى.

ــ مۇزىكىڭىزنى توختاتماڭ، ــ دېدى شاتۇتى، ــ مۇزىكىڭىزنىڭ سېھرىي كۈچىدىن بۇلار ياۋاشلاپ، بىزگە چېقىلمىسا ئەجەب ئەمەس.

غوڭقا پەرى بارماقلىرىنىڭ تېلىپ ئاغرىپ كەتكىنىگە قارىماي، مۇزىكا چېلىشنى داۋام قىلدى، ئۇ ئەزەلدىن ئۆچ كېچە - كۈندۈزدىن ئارتۇق چالالمايتتى، ئەمدى ئۇنىڭغا ۋاقىت ئۆچ كېچە -كۈندۈزدىن

خېلى ئاشقان بولسىمۇ، يېقىملىق كۈيلىرىنى توختاتماي ياڭرىتىشقا تىرىشقان كەلدى، چۈنكى ئۇ بىردەملىك توختاپ قېلىشنىڭ ئۇلارغا ئەجەل ئېلىپ كېلىدىغانلىقىنى ئوبدانلا ھېس قىلغانىدى، شۇ تاپتا يىلان-چايانلار مۇزىكىنىڭ سېھرىي كۈچىدىن ئويقۇغا كەتكەنىدى، يىرتقۇچ قۇشلار بولسا قىيا تاشلار ئۈستىدە، قاقشال دەرەخلەر شېخىدا مىت قىلمايلا ئولتۇرۇپ، غوڭقا مۇزىكىسىنى تىڭشىماقتا ئىدى.

غوڭقا پەرى بارا - بارا قوللىرىنىڭ ئېچىشىپ ئاغرىۋاتقانلىقىنى سەزدى، شۇ تاپتا ئۇنىڭ بارماقلىرىدىن قېيقىزىل قانلار كۈمۈش تارلىرىنى بويلاپ ئاقماقتا ئىدى، قان تامغان جايلاردىن ھايالسىزلا قىزىلگۈللەر پۈركىلەپ ئېچىلىپ بۇ مۇدھىش جەزىرىگە گۈزەللىك بېغىشلىدى، شۇ ھامان جەزىرە قوينىدىكى شورلۇقلاردىن بۇلدۇقلاپ بۇلاقلار ئېتىلىپ چىقتى، ئارقىدىنلا زېمىندىن يېشىل زۇمرەتتەك مايسىلار ئۈنۈپ چىقىپ، تېزلا ئۆسۈپ، ئاجايىپ - غارايىپ ۋە رەڭگارەڭ گۈل-گىياھلارغا ئايلىنىپ پۈركىلەپ ئېچىلدى، قاقشال دەرەخلەرمۇ يېشىل لىباسلارغا ئورنىپ، شاخ - شېخىدا كۆز كۆرۈپ، قۇلاق ئاڭلاپ باقمىغان مېۋىلەر سانجاق - سانجاق چۈشۈشكە باشلىدى، يىلان - چايانلار ئېقىنلاردا ئويناقشىپ يۈرىدىغان ئالتۇن، كۈمۈش بېلىقلارغا ئايلانىدى، يىرتقۇچ قۇشلار توز- شاتۇتى، بۇلبۇل - سوقسۇر، ئاققۇ..... دېگەندەك كۆركەم قۇشلارغا ئايلىنىپ، گاھىلىرى غوڭقا مۇزىكىسىغا ئەگىشىپ ئۈسسۈلغا چۈشتى. بەزىلىرى چاڭلىداپ سايراشقا ، بۇ زېمىن بولسا ئەمدى جەننەت مىسالى بىر باغۇگۈلىستانغا ئايلاندى.

شۇ چاغ يەردىن بىر تۈتۈن كۆتۈرۈلۈپ، تۈتۈن ئىچىدىن كۆزلىرى تامنىڭ تۆشۈكىدەك، يۈزى ھېلىلىدەك قورۇلغان، تېنى قۇرۇق قاقشالغا ئايلىنىپ، پاخماق چاچلىرى چاڭگىلىشىپ، بوزىرىپ كەتكەن بىر بەتبەشىرە موماي پەيدا بولدى- دە:

— زېمىنمدا گۈل ئۈندۈرگەن سەنمۇ؟ — دېدى دەھشەتلىك بىر ئەلپازدا.

شۇنداق، — دېدى غوڭقا پەرى مۇلايىملىق بىلەن، — ئەمدى بۇ يەر ئارامبەخش ئېرەمباغقا ئايلاندى، ئۇنىڭدىكى گۈزەل نەرسىلەردىن

هۇزۇر ئالىسىز، ساپ ھاۋاسىدىن نەپەسلىنىپ ياشىرىسىز، شۇ تاپىنىڭ ئۆزىدىلا قورۇقلىرىڭىز تۇڭەپ، بوز چاچلىرىڭىز قارىداشقا، تېنىڭىز ئەتلىنىشكە باشلىدى، قاراڭ، ئەينەكتەك سۇ يۈزىگە، ئۆزىڭىزنىڭ گۈزەللىشىپ بېرىۋاتقىنىڭىزنى كۆرۈڭ.

پېرىخون ھەقىقەتەن ئۆزگەرمەكتە ئىدى،ئۇ سەل ئارىسالدى بولۇپ، ئاندىن سۇ يۈزىگە قارىدى، ئۆزىدىكى ئۆزگىرىشلەرنى كۆردى، ئەتلىنىپ قېلىۋاتقان بەدەنلىرىنى، قورۇقلىرى تۇڭەپ قېلىۋاتقان يۈزلىرىنى سىلىدى.

ــ مەرھابا! ــ دېدى ئۇ ئاخىر يېقىملىق تەلەپپۇزدا، ــ سەن مېنىڭ تاشتەك يۈرىكىمنىمۇ ئېرىتكەندەك، قاراڭغۇ زۇلمەت دىلىمنى يورۇتۇۋەتكەندەك قىلىسەن.

شۇ چاغ ئۇنىڭ يېنىغا بوينىغا ئالتۇن قوڭغۇراق ئېسىلغان، مويىلىرى قارەك ئاق، كۆزلىرى زۇمرەتتەك يېشىل، ئەمما ئۈچ باشلىق بىر چىرايلىق مۇشۇك ئوينىقىشىپ كەلدى، ئۆزگىچە گۈل ـ نەقىشلىك پەي قاناتلىرى نەچچە ئون خىل رەڭدە ۋالىلداپ ـ جۇلالاپ تۇرىدىغان ئۈچ باشلىق چوڭ توزمۇ ئۇچۇپ كەلدى.

ــ بۇلارمۇ ئۆزگىرىپتۇ، ــ دېدى پېرىخون سەل ئەجەبلەنگەندەك،ــ ئۇلار ئەسلىي ئۈچ باشلىق كەسلەنچۈك بىلەن ئۈچ باشلىق كۆرۈمسىز يىرتقۇچ تازقارا ئىدى.

ــ ئەسلىدە مۇشۇندىق بولۇشى كېرەك، ــ دېدى شاتۇتى سۆز قىستۇرۇپ، ــ مەن ھېچقاچان سىزنى بۇندىق گۈزەل قىياپەتتە كۆرۈپ باقمىغان.

پېرىخون يەنە ئەينەكتەك سۈزۈك سۇ يۈزىگە قارىدى، شۇ تاپتا ئۇ بىر ساھىبجامال پەرىزاتقا ئايلىنىپ قالغانىدى .

ــ پېرىخونغا ئوخشىمايلا قاپتىمەن، ــ دېدى ئۇ سەل دېلىغۇللۇق ئىچىدە، ــ بۇرۇن بەك سۈرلۈك، بەتبەشىرە، قورقۇنچلۇق ئىدىم، سەن شۇ ھالىتىمنى كۆرۈپ باقمىدىڭ پەرىزات، كۆرگەن بولساڭ يۈرىكىڭ يېرىلىپ كېتەتتى، بايا كەلگىنىمدىمۇ خېلىلا ئۆزگىرىپ، ئادەم ئىسكەتىگە كېپقالغانىدىم، ئەمدى بۇ ھالىتىمدىن كىممۇ ئەيمىنەر، شۇ

تۇرقۇم بىلەن رەقىبلىرىمنى قانداقمۇ قورقۇنچقا سالالايمەن، ئەمدى ھەركىم مېنىڭ پېيىمدە يۈرىدۇ .

ـــ ئۇنداق ئەمەس، ـــ دېدى غوڭقا پەرى كۈلۈمسىرەپ، ـــ سىز يەنىلا قۇدرەتلىك، پەقەت قىياپىتىڭىز ئۆزگەردى، خالاس. سىز پېرىخون بولىسىڭىز بولۇۋېرىڭ، بەتبەشىرە پېرىخون بولمىسىڭىزمۇ ساھىبجامال پېرىخون بولىسىڭىز بولىدىغۇ ،باشقىلار سۈرلۈك ئەپتىڭىزدىن ئەمەس، بەلكى سېھرىي كۈچ - قۇدرىتىڭىزدىن ئەيمىنىدۇ. رەقىبلىرىڭىزگىمۇ قورقۇنچلۇق سىياقىڭىز بىلەن ئەمەس، بەلكى سېھرى كۈچ - قۇدرىتىڭىزنىڭ زەربىسىدە قورقۇنچ سالىسىز، ھازىرقى گۈزەل قىياپىتىڭىز ئەينەككە ھەر قاريغىنىڭىزدىمۇ ئۆزگىچە ھۇزۇر بېغىشلايدۇ ئەمەسمۇ.

ـــ خەير! ـــ دېدى پېرىخون ئۇلۇغ - كىچىك تىنىپ، ـــ بۇرۇنقى ياۋۇزلۇقۇم بىلەن خوشلاشقىنىمغا خوشلىشاي، تۇرق - سىياقىمنىڭ ئۆزگەرگىنىمۇ بىر ھېسابتا ياخشى بولدى، ئىلگىرى ئەينەككە قاراشتىنمۇ ئەيمىنەتتىم، ھەتتا ئۆز سايەمدىنمۇ ئۇركۈپ قالاتتىم، ئەمدى ئېيتقىنا، بۇيەرگە نېمە ئىش بىلەن كېپقالدىڭ؟

ـــ كېپىنەك پەرىلەر يارىمىگە موھتاج، ـــ دېدى غوڭقا پەرى،ـــ ئۇلارنىڭ ئېرەمبېغىنى ئۆمۈچۈك جىنلار ئىگىلىۋاپتۇ، ئۇلار تېخى بۇ بىچارىلەرنىڭ قېنىنى شوراپ، قاتتىق ئازابلايدىكەن، ئۇلارغا يارەم قىلغىلى بولىسىز، كېپىنەك پەرىلەرنىڭ مۇھاپىزەتچىسى تاشقا ئايلانىدۇرۇۋېتىلگەنىكەن، شەپقەت قىلىپ ئۇنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ بەرسىڭىزلا بولغىنى، ئۇ ئۆمۈچۈك جىنىنى يوقتىپ، كېپىنەك پەرىلەرگە ئەسلىك بەرگەن بولاتتى.

ـــ ئۆمۈچۈك جىنغۇ مەن بىلەن ئۆچەكىشىپ باقمىغان، بىراق ئاجىز، بىچارىلەرگە زىيانكەشلىك قىلىۋاتقان بولسا قاراپ تۇرساق بولماس، بوپتۇ، مەن بىلەن ماڭ، ـــ دېدى پېرىخون، ئاندىن ئۈچ باشلىق مۇشۈكنى كۆتۈرۈۋېلىپ، ئۈچ باشلىق توزغا مىندى - دە، ئۇچۇپ كەتتى. غوڭقا پەرى بىلەن شاتۇتى ئۇنىڭغا ئەگەشتى، ئۇلار تېزلا تۈزۈك، پېشايۋانلارغا تولىمۇ رەڭدار ۋە كۆركەم گۈل - چېچەكلىك غەلىتە ئۆسۈملۈكلەر چىرمىشىپ ئۆسكەن بىر ھەشەمەتلىك ساراي ئالدىغا

يېتىپ باردى.

ــ ئوردامدۇ ئۆزگىرىپتۇ، ــ دېدى پېرىخون مەمنۇنلۇق بىلەن، ئاندىن ئۇ غوڭقا پەرىنى باشلاپ بىر يەر ئاستى ھۇجرىغا كىردى، مانا بۇ يەر ھەقىقىي پېرىخونلار ماكانىغا ئوخشاش بولۇپ، يەردە يىلان - چايانلار ۋە باشقا گېزەندىلەر مىغلدىشىپ يۈرەتتى؛ قوندىقلاردا بولسا ئاجايىپ - غارايىپ ئۇچار قاناتلار ھېلىلا چوقۇۋالىدىغانىدەك ئەلپازدا ھۇرپىيىپ تۇراتتى؛ شىرە - جاۋەنلەردە بولسا رەڭگارەڭ سۈيۇقلۇقلار تولدۇرۇلغان بوتۇلكىلار، زەھەرلىك ھاشاراتلار، غەلىتە كىچىك مەخلۇقلار سولانغان شىشە- كومزەكلەر يەنە ھەرخىل ئەسۋاب - ئۈسكۈنىلەرمۇ قويۇلغانىدى.

پېرىخون سەككىز بوتۇلكىدىن سەككىز خىل رەڭلىك سۈيۇقلۇقنى بىر قاچىغا تېمىتتى، ئاندىن غوڭقا پەرىگە قاراپ:

ــ ئەمدى سېنىڭ يۈرەك قېنىڭدىن ئۈچ تامچە، كۆز يېشىڭدىن ئۈچ تامچە كېرەك، ــ دېدى كۈلۈمسىرەپ، ــ بىراق بۇنداق ئازابلىق بەدەل تۆلەشتىن ۋاز كەچسەڭمۇ بولىدۇ.

ــ ۋاز كەچمەيمەن، ــ دېدى غوڭقا پەرى، ــ ھەتتا ھاياتىمنى بەدەل قىلىشقىمۇ تەييارمەن.

ــ پاك قېنىڭ بىلەن كۆز يېشىڭ دورامنىڭ سېھرىي كۈچىنى ئاشۇرىدۇ، ئۇنىڭ بىلەن ھەرقانچە كۈچلۈك سېھرىي جادۇمۇ يېنىپ كېتىدۇ، تەييارلان، ــ دېدى پېرىخون، ئاندىن ئۇ ئىچى كاۋاك بىر تىكەننى غوڭقا پەرىنىڭ سول كۆكسىگە سانجىدى، غوڭقا پەرىنىڭ ئازاب ئىچىدە گۈل رەڭگى كۈلدەك بولۇپ، ھوشىدىن كېتەيلا دەپ قالدى.

ــ تېزرەك بولۇڭ، ــ دېدى ئۇ شۇرلاپ، ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن تارىلاپ ياش قۇيۇلدى، پېرىخون دەرھال بىر قاچىغا ئۈچ تامچە كۆز يېشىنى ئېلىۋېلىپ، ئارقىدىنلا تىكەننىمۇ سۇغۇرۇۋالدى، غوڭقا پەرى بولسا ھالسىزلانغىنىدىن پوككىدە يەرگە چۈشتى، مىغلداپ يۈرگەن گېزەندىلەر ئۈستىدە يېتىپ قالدى.

پېرىخون بىر سېھرلىك تاياقنى شىلتىغاندى، شامال چىقىپ، غوڭقا پەرىنى ئۇچۇرۇپ ھۇجرىدىن ئېلىپ چىقىپ كەتتى.

پېرىخون ئەمدى قان ۋە كۆز يېشىنى سەككىز خىل رەڭلىك سۈيۇقلۇقنىڭ بىرىكمىسىگە قوشتى، شۇھامان ئۇلار بىرلىشىپ، ۋاراقلاپ قاينىپ، ھورىدىن تۈرلۈك قورقۇنچلۇق شەكىللەر پەيدا بولدى، ھەرخىل ئاۋازلار ئاڭلاندى، ئاخىر قاينىش توختىغاندا ھەممە تىنچلىنىپ، قاچىدا بۇلاق سۈيىدەك سۈپسۈزۈك سۇ پەيدا بولدى. پېرىخون سۇنى كىچىك بىر كۈمۈش قاپاققا قاچىلىدى ـ دە، يەر ئاستى ھۇجرىدىن چىقتى.

ـــ ئۇنى قۇتقۇزۇۋېلىڭ، ـــ دېدى شاتۇتى يېلىنىپ، ـــ ئۇ ھوشىدىن كەتتى، تىنىقمۇ توختاپلا قالدى.

ـــ خاتىرجەم بول، ـــ دېدى پېرىخون، ئاندىن ئۇ بىرلا پىرقىراپ غايىب بولدى ۋە يىراقلاردىن، ـــ ئۇچ كۈندە كېلىمەن! ـــ دېگەن ئاۋازى ئاڭلاندى .

شاتۇتى، ئۇچ باشلىق مۇشۇك ۋە ئۇچ باشلىق تۇز غوڭقا پەرىنىڭ جانسىز مۇردىسىگە بولۇپ قالغان جىسمىنى چۆرىدەپ پىغانلىق ياشلىرىنى تۆكۈپ قېلىشتى، ئۇچ كېچە ـ كۈندۈزگىچە ھېچ يەرگىمۇ بېرىشمىدى، ساق ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز ئۆتكەندە، يەنە ئۇلارنىڭ يېنىدا بىر ئالىيېشىل تۇتەك پەيدا بولۇپ، تۇتەك ئىچىدىن پېرىخون چىقىپ كەلدى، ئۇنىڭ قولىدا يوپۇرمىقى يېشىل زۇمرەت ۋە گۈلى ھال رەڭ ياقۇتتەك نۇر چېچىپ تۇرىدىغان بىر گىياھ بار ئىدى.

پېرىخون نۇرلۇق گىياھنى غوڭقا پەرىنىڭ كۆكسىگە قويدى، نۇرلۇق گىياھ ئاستا ـ ئاستا غوڭقا پەرىنىڭ تېنىگە سىڭىپ كەتكەندەك غايىب بولدى، شۇ ھامان غوڭقا پەرىنىڭ تېنىدىن نۇر يېغىپ، چېھرىگە قىزىللىق يۈگۈردى، ئاندىن ئۇ كۆزلىرىنى ئاچتى، ھېچ ئىش بولمىغاندەك، بەلكى ئىلگىرىكىدىنمۇ روھلۇق ۋە تېتىك ھالەتتە ئورنىدىن تۇردى.

رەھمەت سىزگە، ـــ دېدى پېرىخونغا مىننەتدارلىق نەزەرى بىلەن قاراپ، ـــ ماڭا يېڭى ھاياتلىق بېغىشلىدىڭىز.

ـــ ئەمدى ساڭا ھېچنېمىدىن زەخمىم يەتمەيدۇ، ـــ دېدى پېرىخون كۈلۈمسىرەپ، ـــ ئۇچ كۈن ئەمەس، ئۇچ يىل ساز چالساڭمۇ قوللىرىڭ قانىمايدۇ، چارچىمايسەن، ھالسىزلانمايسەن، قەبىھ سېھىر ـ جادۇلارمۇ

ساڭا كار قىلمايدۇ، ئەمدى تېز بارغىن، كېپىنەك پەرىلەرنى كۆلپەتتىن خالاس قىل، مانا بۇ قاپاقتىكى سېھرىنى ياندۇرغۇچى سۇ، ئۇنى چاچساڭ كېپىنەك پەرىلەرنىڭ مۇھاپىزەتچىسى ئەسلىگە كېلىدۇ ھەم قايتا سېھرىلەنمەيدىغان بولىدۇ.

ئۇ شۇنداق دەپ غوڭقا پەرىگە كۆمۈش قاپاقنى بەردى، غوڭقا پەرى خەيرلىشىپ شاتۇتى بىلەن بىرگە كەلگەن تەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى.

— سىلەر ئۇچۇن دېگىزنى تىنچلاندۇرىمەن، — دەپ توۋلىدى پېرىخون، — ھېچنېمىگە قارىماي تېز ئۇچۇڭلار، ئۆمۈچۈك جىن ئويغىنىشتىن بۇرۇن يېتىپ بېرىڭلار.

غوڭقا پەرى بار كۈچى بىلەن تېز ئۇچتى، يېتىشەلمەي قالغان شاتۇتى ئۇنىڭ مۇرىسىگە قونۇۋالدى. شۇنداق قىلىپ، ئۇلار تىنچلىنىپ قالغان دېگىزدىنمۇ ئۆتۈپ تېزلا ئېرەمباغقا قوندى.

— تېز، تېزرەك بولايلى، — دېدى شاتۇتى، — ئۆمۈچۈك جىن ئويغىنىپتۇ.

غوڭقا پەرى دەرھال كۆمۈش قاپاقتىكى سېھرلىك سۇنى تاشقا ئايلىنىپ قالغان دۇنگە چاچتى، شۇ ھامان بىر تۈتەك - تۈمان كۆتۈرۈلۈپ، تاشقا ئايلانغان دۇنە ئورنىدا قاردەك ئاق، سېمىز، بۇدرۇققىنە، خويمۇ ئوماق بىر دۇنە بالا پەيدا بولدى - دە، دۈمبىسىدىن بىر جۈپ ئاق قۇ قانىتىدەك قانات چىقىرىپ ئۇچۇپ كەتتى، بىراق يىراققا بارمايلا ئالدىدىن قاپقارا بۇلۇت - تۈمانلارنى دولقۇنلىتىپ، بوران چىقىرىپ كېلىۋاتقان ئۆمۈچۈك جىنغا يولۇقتى. ئوقياسىنى ئۆمۈچۈك جىننىڭ بىرنېمىلەرنى دەپ ئەپسۇن ئوقۇۋاتقان ئاغزىغا قارىتىپ ئاتتى، ئۆمۈچۈك جىن قاپقارا يالقۇن پۈركۈدى، قارا يالقۇن دۇنە بالىغا كار قىلمىدى، ئوق بولسا ئۆمۈچۈك جىننىڭ ئاغزىدىن كىرىپ گەجگىسىدىن چىقتى، ئاندىن يەنە دۇنە بالىنىڭ ئوقدىنىغا قايتىپ كەلدى، ئۆمۈچۈك جىن دەھشەتلىك چىرقىراپ، قۇيۇندەك پىرقىراپ، ھەر تەرەپكە ئۆزىنى ئۇردى، ئاخىر قاپقارا قان - يىرىڭ قۇسۇپ، پوككىدە يەرگە چۈشتى- دە، تولغىنىپ - تولغىنىپ جان بەردى، تېنى بىر ئوت ئىچىدە قېلىپ كۆيۈپ كۈل بولدى، قارا بۇلۇت -

تۇمانلار غايىب بولۇپ، بوران توختىدى. يىراقلاردىكى بىر تاغدىن ئاسمان - پەلەك يانغىن كۆتۈرۈلۈپ، قىيا - چىيا ئاۋازلار ئاڭلاندى، ئارقىدىنلا تاغ گۈمۈرۈلۈپ چۈشۈپ، ئوت ئۆچتى، بىرھازادىن كېيىن ھەممە تىنچىدى.

— خۇداغا شۈكرى! — دېدى شاتۇتى خۇشاللىق بىلەن، — ئۆمۈچۈك جىنىسكى ئۇۋۇسىمۇ گۈمران بولۇپ تۇخۇمى قۇرۇدى، خوپ بولدى، بۇ مەلئۇنلار كۈرمىكلىغان قووۇم - قېرىنداشلىرىمغا زىيان سالغانىدى.

دۈپە بالا ئەمدى ئېرەمباغنىكى ئىشىكىگە كېلىپ قاتۇرۇپ قويغانىدەك تۇرۇپ قالدى، كېپىنەك پەرىلەر غوڭقا پەرىنى ئورنۇبلىپ، ئېرەمباغقا ئېلىپ كىردى، لېكىن ئېرەمباغ يەنىلا قارا رەڭگە پۈركەنگەن، قارا كۈيە، قارا كۈلگە مىلەنگەن ھالەتتە ئىدى.

— بۇ جاي ئەسلىگە كەلمەپتۇ، — دېدى غوڭقا پەرى قايغۇرۇپ.

— ھېچقىسى يوق، — دېدى كېپىنەك پەرىلەر، — بىز ئاستا-ئاستا تازىلىۋالىمىز، شۇ تاپتا يېقىملىق مۇزىكىمىزنى ئاڭلىغۇمىز بار.

غوڭقا پەرى ئۈلارنىڭ ئۈمىدكە تولغان كۆزلىرىگە قاراپ كۈلۈمسىرەپ قويدى - دە، نازۇك بارماقلىرىدا كۈمۈش تارلىرىنى چەكتى، ئېرەمباغدا ئاجايىپ يېقىملىق ۋە ئارامبەخش كۈي ياڭرىدى، كۈي ئەۋجىگە چىققاندا كۈچلۈك بىر شامال چىقىپ، قارا كۈيە، كۈل -تۇزانلارنى زەررىچە قويماي ئۈچۈرۈپ كەتتى، ئارقىدىنلا سىم - سىم يامغۇر يېغىشقا باشلاپ، ئۇچ كۈنگىچە توختىمىدى، يامغۇر توختىغاندا ئېرەمباغ پاك - پاكىز تازىلىنىپ، ئېقىنلار سۈزۈلۈپ، گۈل - چېچەكلەر ياشىرىپ، ئاجايىپ گۈزەل تۈسكە كىردى، شۇنىڭدىن كېيىن غوڭقا پەرى كۈمۈش تارلىرىنى چېكىشتىن توختىدى، كېپىنەك پەرىلەر ئۇنىڭ ئەتراپىدا پەرۋانىدەك ئايلىنىپ تەشەككۈر بىلدۈرۈشتى.

— بۇ يەردە قېلىڭ، — دېيىشتى ئۈلار، — بىزمۇ سىزگە نەپىس ئۇسسۇللىرىمىز بىلەن خۇشاللىق بېغىشلايمىز، سىزنى مەڭگۈ قەدىرلەيمىز.

— ياخشى كۆڭلۈڭلەرگە رەھمەت، — دېدى غوڭقا پەرى، — بۇ

يەرگە ئالتۇن ئاچقۇچنى ئىزدەپ كەلگەنىدىم، ئۇنى تېپىشىم كېرەك، ئەمدى مەن كېتەي.

— كەتمەڭ، — دېدى كېپىنەك پەرىلەر، — بىز توختىماي توققۇز كۈن ئۇسسۇل ئوينىساق بىرىمىز ئالتۇن ئاچقۇچقا ئايلىنىمىز ،بۇ يەردىكى ھەربىرىمىز سىز ئۈچۈن ئالتۇن ئاچقۇچقا ئايلىنىشقا رازى، ئۇنى سىزگە بىز بېرەيلى.

— ياق! — دېدى غوڭقا پەرى قەتئىيلىك بىلەن، — سىلەردەك ئوماقلىرىمنىڭ ھېچبىرىنىڭ ئالتۇن ئاچقۇچقا ئايلىنىپ قېلىشىنى، ئۆزىنى قۇربان قىلىشىنى خالىمايمەن، ئۇنىڭدىن كۆرە ئۆزۈم ئالتۇن ئاچقۇچقا ئايلىنىپ قېلىشقا رازى.

ئۇ شۇنداق دەپ ئېرەمباغدىن چىقتى، ئېرەمباغ سېپىلىنىڭ ئۈنچە-مارجانلار بىلەن بېزەلگەن ئالتۇن سېپىلغا ئايلىنىپ قالغىنىنى كۆردى، كېپىنەك پەرىلەر بىلەن قىيالماسلىق ئىچىدە خوشلىشىپ ئۇچۇپ كەتتى، شاتۇتمۇ خوشلىشىپ ماكانىغا كەتتى.

غوڭقا پەرى بۇ ئاجايىپ ئىقلىمدا ئالتۇن ئاچقۇچنى قەيەردىن ئىزدەشنى بىلمەي، ئۇدۇل كەلگەن تەرەپكە ئۇچتى، نۇرغۇن مەنزىللەرنى باسقاندىن كېيىن بىر كۈنى يۇرەكنى ئەزگۈدەك قايغۇلۇق يىغا ئاۋازىنى ئاڭلىدى.

ئۇ يىغا ئاۋازى كەلگەن تەرەپكە ئۇچتى، لېكىن ئۇچ كېچە-كۈندۈز توختىماي ئۇچۇپمۇ سەل نېرىدىلا ئاڭلىنىپ تۇرغان يىغا-زارنىڭ ئىگىلىرىنى تاپالمىدى، ئاخىر توختىغان ۋاقتىدا تۇيۇقسىز يەردىن ئۇنگەندەكلا قارا كىيىنگەن، كۆزلىرى ياشلىق، ئۇچ باشلىق بىر جىن پەيدا بولدى:

— نېمىشقا بىزنى قوغلاپلا يۈرىسەن، ئۆلگۈڭ كەلدىمۇ يا، — دېدى چالۋاقاپ.

ئۇنىڭ ئۇچ بېشى تەڭلا سۆزلەيتتى، ئاۋازى بىر-بىرىدىن ياڭراق، خۇددى ئۇنلۈك سۆزلەشتە بەسلىشىۋاتقاندەكلا ئىدى.

— كەچۈرگىن، — دېدى غوڭقا پەرى، — يىغا ئاۋازىنى ئاڭلاپ نېمە ئىش بولغىنىنى بىلەي دېگەنىدىم.

— بۇنىڭ سەن بىلەن ئالاقىسى يوق، تېز كېتىۋال، بولمىسا سېنى چاينىپ پۈركىۋېتىمەن، — دېدى ئۇچ باشلىق جىن تېخىمۇ ئەزۋەيلەپ.

— يىغا - زارىڭلار يۈرەكنى ئېزىدىكەن، — دېدى غوڭقا پەرى مۇلايىملىق بىلەن، — سەۋەبىنى ئېيتىپ بەر، بولامدۇ، بەلكىم ياردىمىم تېگىپ قالار، قولۇمدىن كېلىشچە سىلەرنى خۇشاللىققا ئېرىشتۈرسەم دەيمەن.

ئۇچ باش بىرھازا بىر - بىرى بىلەن كۈسۈرلىشىپ مەسلىھەتلىشىۋالغاندىن كېيىن:

— بوپتۇ، دەپ بەرسەك يامىنى يوق دەپ ئويلىدۇق، — دېدى سەل پەسكويغا چۈشۈپ، — ئاڭلا، بىز بىرەر قېتىم مۇسىبەت كەلسىلا ھەرگىز يىغا - زارىدىن توختىيالمايمىز، يېيىشمىز غەم - قايغۇ، ئىچىشمىز كۆز يېشى بولىدۇ، خۇشاللىق تۇرمۇشمىزدىن خوشلىشىدۇ.

— سىلەرگە خۇشاللىق بېغىشلىسام دەيمەن، — دېدى غوڭقا پەرى، — مېنى قېرىنداشلىرىڭ يېنىغا ئېلىپ بارغىن.

— ئىشەنمەيمەن، — دېدى ئۈچ باشلىق جىن، ئۇ شۇنداق دەپ يەنە ئۈچ باش بىرھازا كۈسۈرلاشتى - دە، — لېكىن شۇنداقتىمۇ بىر سىناپ باققانىڭ يامىنى يوق، — دېدى.

ئاندىن جىن بىر شامال چىقىرىپلا غوڭقا پەرىنى ئۈچۈرۈپ يەر ئاستىدىكى بىر سارايغا ئېلىپ كىردى، ساراي ئىچى قاراڭغۇ بولۇپ، جىنلارنىڭ كۆزلىرىدىن چاقنىغان نۇرلار بۇ يەرنىڭ يورۇقلۇق مەنبەسى ئىدى، جىنلار بولسا بىر قارا تاۋۇتنى چۆرىدەپ ئولتۇرۇپ، بىر - بىرىدىن ئاشۇرۇپ، ھۆكۈرەپ يىغلىشىۋاتاتتى.

— ئۇ كىم؟ — دېدى ئۇلار بىردىنلا بىرسى كوماندا بەرگەندەك تەڭلا يىغىدىن چىپىدە توختىشىپ، — ئۇنى نېمىشقا ئېلىپ كىردىڭ؟

— مەن مۇزىكانت پەرى، — دېدى غوڭقا پەرى كۈلۈمسىرەپ، — سىلەرنى غەم - قايغۇدىن خالاس قىلغىلى كىردىم، سىلەر ئاۋۋال بىر پەدە مۇزىكا ئورۇنلاپ بېرىشىمگە رۇخسەت قىلساڭلار، ئەگەر سىلەرنى خۇشال قىلالمىسام مېنى قانداق جازالىساڭلار مەيلى.

— بۇنىڭ ئۈچۈن بىزدىن نېمە تەلەپ قىلىسەن؟ — سورىدى

جىنلار بىرھازا مەسلىھەتلىشۇالغاندىن كېيىن گۈمانسىراپ.

ــ ھېچنېمە، ــ دېدى غوڭقا پەرى، ــ مۇزىكا ئورۇنلاش مېنىڭ ئارتۇقچىلىقىم ھەم خۇشاللىقىم، ئەگەر يېقىملىق بىر مۇزىكا ئورۇنلىسام، لېكىن ئۆزۈمدىن باشقا ئاڭلىغۇچى بولمىسا، بۇ بەك ئەپسۇسلىنارلىق ئىش بولمامدۇ، مەن دەل سىلەردەك ئاڭلىغۇچىلارغا موھتاج.

ئۇ شۇنداق دەپ نازۇك بارماقلىرىنى كۈمۈش تارلىرى ئۈستىدە ئەپچىللىك بىلەن ھەرىكەتلەندۈرۈپ، ئارامبەخش تۇيغۇلارنى بېغىشلىغۇچى يېقىملىق بىر كۈي ياڭراتتى. ئۈچ باشلىق جىنلار بارا - بارا تىنچلىنىپ، ئاخىر ھەممىنى ئۇنتۇپ، بار ئىشتىياقى بىلەن تىڭشاپ ئولتۇرۇشتى، چېھرىگە كۈلكە يۈگۈردى، غوڭقا پەرى ئەمدى بارماقلىرىنى تېز - تېز ھەرىكەتلەندۈرۈپ، ئۆلۈككىمۇ جان كىرگۈزگۈدەك شۇخ پەدىگە چالدى، ئۈچ باشلىق جىنلار بارغانسېرى جىم ئولتۇرالماي، ئاخىر بىر - بىرلەپ ئۇسسۇلغا چۈشتى، ھەتتا تاۋۇت ئۈستىگە سەكرەپ چىقىپ ئويناقشىپ كېتىشتى، سارای ئىچىمۇ ۋاللىدە يورۇپ كەتتى، قاقاقلاپ كۈلگەن شادلىق سادالىرى مۇزىكىغا جور بولدى، مۇزىكا ۋە كۈلكە گىرەلىشىپ كەتكەن بۇ كۈنلەر ئۈچ كېچە-كۈندۈز داۋاملاشتى، ئاخىر غوڭقا پەرىنىڭ نازۇك بارماقلىرى كۈمۈش تارلىرىنى چېكىشتىن توختىغاندا ئاخىرلاشتى.

ــ رەھمەت ساڭا! ــ دېيىشتى ئۈچ باشلىق جىنلار ئاغزى - ئاغزىغا تېگىشمەي، ــ ئۈچ يىلدىن بېرى داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان يىغا - زار، قايغۇ - نادامىتىمىزگە خاتىمە بەردىڭ، بىزگە خۇشاللىق بېغىشلىدىڭ، بىزمۇ ئەمدى نېمە تەلىپىڭ بولسا ئورۇنلايمىز.

ــ سىلەر خۇشال بولساڭلارلا مەن شۇنىڭغا رازى، ــ دېدى غوڭقا پەرى، ــ ئەمدى بۇ تاۋۇتنى يەر قوينىغا تاپشۇرۇڭلار، ئۈستىگە چىرايلىق بىر گۈمبەز قاتۇرۇپ ئىچىگە قەبىرە ياساڭلار، ئەگەر ئۇنىڭغا يەنە قايغۇرۇش توغرا كەلسە يىغا - زار ئورنىغا روھنىغا ئاتاپ دۇئا - تىلاۋەت قىلىڭلار، بەك ئۇزاققا داۋاملىشىدىغان يىغا - زار تىرىكلەرگىمۇ، ئۆلۈكلەرگىمۇ ئازاب، ئەمدى تۈگىمەس قايغۇ - نادامەتتە يۇرمەسلىكىڭلارنى ئۆتۈنىمەن، قازا قىلغان قېرىنداشلىرىڭلارمۇ ئەلۋەتتە

خۇشال - خۇرام ياشىشكىلارنى ئۈمىد قىلىدۇ، ئەمدى بىز خوشلىشايلى.
— قەيەرگە بارىسەن؟ — سوربدى ئۇچ باشلىق جىنلار، — راستتىنلا ياردىمىمىز كېرەك ئەمەسما؟
— ئالتۇن ئاچقۇچ ئىزدەپ كېتىۋاتىمەن، — دېدى غوكىقا پەرى، — ئۇنىڭ بىلەن تىلسىمنى بويسۇندۇرماقچىدىم، قەيەردىن تېپىشنى بىلمەي تېنەپ يۈرۈۋاتىمەن، بۇھەقتە بىلىدىغانلىرىكىلارنى ئېيتىپ بەرسەكىلار ماكا چوڭ ياردىمى بولار ئىدى.
— ئۇ بىزنىڭ كۆز يېشىمىزدىن ھاسىل بولىدۇ، بىز يەنە توختىماي توققۇز ئاي، توققۇز كۈن، توققۇز سائەت، توققۇز مىنۇت يىغلىساق، كۆز ياشلىرىمىز ئېقىن بولۇپ ئاقسا، ئېقىندا بېلىقلار پەيدا بولىدۇ، بېلىقلار ئارىسىدا ئەلۋەتتە ئالتۇن ئاچقۇچمۇ بولىدۇ - دە.
— ياق! — دېدى غوكىقا پەرى قەتئىيلىك بىلەن، — كۆز يېشىكىلار بەدىلىگە ئالتۇن ئاچقۇچقا ئېرىشىشنى خالىمايمەن، سىلەر قايغۇ - ھەسرەتنى يېكىلا تەرك ئەتكەن، تۇرمۇشۇكىلاردا خۇشال - خۇراملىق يېكىلا باشلانغان، ئەمدى ئۇنىكىغا خاتىمە بەرمەيلى، ياخشى كۆكىلۈكىلەرگە رەھمەت.
شۇ سۆزدىن كېيىن ئۇ جىنلار بىلەن خوشلىشىپ، سارايدىن چىقتى، نۇرغۇن كۈنلەر توختىماي ئۇچتى، كۆپ جايلارغا باردى، بارغانلا يېرىدە شوخ، يېقىملىق مۇزىكا ساداسى بىلەن خۇشاللىق ئۇرۇقى چاچتى، لېكىن ئالتۇن ئاچقۇچقا ئېرىشەلمىدى، باشقىلارنىڭ ھاياتىنى بەدەل قىلىشى، ئازاب - ئوقۇبىتى، كۆز ياشلىرى بەدىلىگە ئالتۇن ئاچقۇچ پەيدا قىلىشنى خالىمىدى، ئىزدەش يولىدىنمۇ يانمىدى.
شۇنداق يۈرۈپ بىر چۆل - باياۋانغا بېرىپ قالدى ،چۆل قويىنىدا ئىسكىلىتلار ئاپئاق ئاقىرىپ ياتاتتى، قۇم - بورانلار ئۇچۇپ، ئوتتەك قىزىق ھارارەت يەر - زېمىنىنى ئوت سالغان تونۇردەك قىلىۋەتكەنىدى، ئىسسىقىنىڭ ھارارىتىدىن بۇ چۆلگە كىرىپ قالغۇچىنىڭ بېشى قېيىپ، كۆزلىرى تورلىشىپ، دېمى سىقىلاتتى، ھايالسىزلا ھوشسىزلىنىپ بىر يېقىلغانچە مەڭگۈ ئورنىدىن تۇرالماي ئىسكىلىتقا ئايلىنىپ قالاتتى.
بىراق، غوكىقا پەرى ۋۇجۇدىدىن نۇر يېغىپ تۇرغان ھالىتىدە چۆلنى

كېزنىڭ بىمالال يۈرۈۋەردى، ئۇ بۇنىڭ ۋۇجۇدىغا سىڭىپ كەتكەن خىسلەتلىك گىياھنىڭ خاسىيىتى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ، ئاق كۆڭۈل پېرىخونغا غايىبانە تەشەككۈر ئېيتتى، لېكىن ئۇ ئۇچۇپ كېتىۋاتقان قۇشلارنىڭمۇ موللاق ئېتىپ چۈشۈپ، قوپالماي ياتقىنىنى، يەر يۈزىدە بولسا بىرمۇ تىرىك جانلىق يوقلۇقىنى كۆردى - دە، ھېچكىمنىڭ بۇ يەردىن تىنچ - ئامان كېتەلمەيدىغانلىقىنى ھېس قىلدى، ئاپئاق ئىسكىلىتلارغا ئايلىنىپ قالغانلارنىڭ بەختسىز تەقدىرىگە ئېچىنىپ كۆز ياشلىرى تارىلاپ ئاقتى، شۇ ھالەتتە مۇڭلى بىلەن تاشنىمۇ ئېرىتىۋەتكۈدەك بىر كۈيگە كۈمۈش تارلىرىنى ساداغا كەلتۈردى، ھايالسىزلا ئالىقانچىلىكمۇ بۇلۇت يوق كۆپكۆك ئاسمان توپ - توپ قارا بۇلۇتلار بىلەن قاپلىنىپ، ھاۋا گۈلدۈرلەپ، قاراسلاپ چاقماق چېقىلدى، چېلەكلەپ قۇيغاندەك يامغۇر تۆكۈلدى، يامغۇر سۈيى ئۇنىڭ يۈزىدىن كۆز ياشلىرىنى، لەۋلىرىدىن چىشلىگەندە چىققان قانلىرىنى ئېقىتتىپ، يەر يۈزىگە ئەچۈشتى، شۇ ھامان چۆل قوينىدا ئوتقاشتەك قىزىل، تاۋاقتەك يوغان ۋە تاڭدىكى قىزىل قۇياشتەك نۇرلۇق بىر قىزىلگۈل پەيدا بولدى، ئۇ پېرىخون ئەكەلگەن خىسلەتلىك گىياھقىلا ئوخشايتتى، قىزىلگۈلنىڭ نۇر - جۇلاسى يامغۇرلۇق ئاسمان ۋە چۆل قوينىنى قىزىللىققا پۈركىدى، ئارقىدىنلا چۆل باغرىدىن بۇلۇدۇقلاپ نۇرغۇنلىغان بۇلاقلار ئېتىلىپ چىقىپ، خىلمۇخىل گۈل - گىياھلار ئۈنۈشكە باشلىدى، ئۇلار تېزلا ئۆسۈپ ھەر شېخىدا يۈزلەپ غۇنچىلار پەيدا بولدى.

چۆلدىكى مۆجىزىلىك ئۆزگىرىشتىن سۆيۈنگەن غوڭقا پەرى كۈمۈش تارلىرىنى مۇڭلۇق كۈيلەرگە چېلىشتىن توختىغان ھامان غۇنچىلار قاقاقلاپ كۈلگەندەك سادا ياڭرىتىپ، ھەممسى پورەكلەپ ئېچىلدى، ئارقىدىنلا ھەر خىلدىن بىر تال گۈل ئۆزلۈكسىدىن ئۈزۈلۈپ، بىر دەستە بولۇپ باغلىنىپ، غوڭقا پەرىنىڭ قولىغا ئۇچۇپ كەلدى - دە، ۋالىلداپ نۇرلىنىپ تۇرغان ئالتۇن ئاچقۇچقا ئايلىنىپ قالدى، ئالتۇن ئاچقۇچنىڭ بېغىشىغا «پەزىلەت» دېگەن خەت نەقىشلەنگەنىدى.

غوڭقا پەرى خۇشاللىقىنى ئىچىگە سىغدۇرالماي، ئالتۇن ئاچقۇچنى باغرىغا بېسىپ، يېنىش - يېنىشلاپ سۆيدى، ئاندىن غۇيۇلداپ

ئۇچقانچە كەينىگە ياندى. ئۇچتى، ئۇچتى، نەچچە ئون كۈنلەر ئۇچتى، ھېچبىر مەخلۇقات يولىنى توسمىدى، لېكىن سىرلىق سارايغا چىقىش يولىنى تاپالمايۋاتقان ئاۋارە بولدى، شۇنداق تېنەپ يۈرۈپ، ئۈمىدسىزلەنگىنىدىن يىغلۇۋېتەيلا دەپ تۇرغىنىدا، تۇيۇقسىز ئالدىدا بىر ھەسەن - ھۈسەن يول پەيدا بولدى، ئۇنىڭ بىر ئۇچى زېمىنغا، بىر ئۇچى ساماغا تۇتاشقانىدى.

— بۇ يولنى سىزگە تەييارلىدۇق! — كىملەردۇر ئۇنىڭ قۇلىقىغا شۇنىرلىغاندەك بولدى، ئارقىدىنلا جاراڭلىق شوخ كۈلكىلەر ئاڭلاندى.

غوڭقا پەرى خۇشاللىق بىلەن ھەسەن-ھۈسەن يولىنى بويلاپ ئۇچۇپ كەتتى، كۆڭلىدە ئۆزىگە يول ھازىرلاپ بەرگۈچىلەرگە غايىبانە رەھمەت - تەشەككۈر ئېيتتى.

ئۇ ھەسەن - ھۈسەن يولىدا توققۇز كېچە - كۈندۈز ئۇچۇپ ئاخىر بىر ئىشكىنىڭ ئالدىغا كەلدى، ئىشىك ئۆزلۈكىدىن ئېچىلىپلا ئۇ چىققان ھامان يەنە غايىب بولدى، غوڭقا پەرى ئۆزىنى تەقەززالىق بىلەن كۈتۈپ تۇرغان شاھزادە نۇرئەزىز ۋە ئۇچ باشلىق شىر بىلەن دىدارلاشتى، ئۇچەيلەننىڭ ھاياجان ياشلىرى بىرلىشىپ كۆل بولدى. ئۇلارنىڭ شۇ چاغدىكى خۇشاللىقىنى تەسۋىرلەشكە قەلەم ئاجىزلىق قىلاتتى.

شۇ چاغ ئۇلارنىڭ كۆز ئالدىدا يەنە بىر تال ئالتۇن ئاچقۇچ ۋالىلداپ نۇرلىنىپ پەيدا بولدى، ئۇنىڭ بېغىشىغا نەقىشلەنگەن بىر قۇر خەت ئۆزگىچە چاقناپ تۇراتتى، ئۇچەيلەن ئۇنىڭغا تەڭلا قارىدى، ئېغىزلىرىدىن «ئىتتىپاقلىق» دېگەن سادا تەڭلا جاراڭلىدى.

— ئالتۇن ئاچقۇچلار تەل بولدى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئەمدى تىلسىم تەخسىنى تېزرەك گۈمران قىلايلى.

شۇ ھامان تۆت ئالتۇن ئاچقۇچ ساراينىڭ تۆت تېمىنى يېرىپ غايىب بولدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۇچ باشلىق شىرغا مىندى، غوڭقا پەرى ئۇنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى. ساراي تاملىرى چاراسلاپ يېرىلىپ، ئۆگزىسى گۈمۈرۈلۈپ چۈشتى، ئۇچ باشلىق شىر تامنىڭ چوڭراق يېرىقىدىن چاقماق تېزلىكىدە ئۇچۇپ چىقىپ كەتتى، شۇ چاغ ئارال دېڭىز قوينىغا چۆكۈشكە باشلىدى، ئۇچ باشلىق شىر شىددەت بىلەن يۇقىرى ئۆرلىدى،

دېڭىز بولسا دەھشەتلىك ئۆركەشلەپ، قاينام ياساپ، قايناملىرىدىن سۇ ئەجدىھالىرى چىقىپ ئۇچ باشلىق شىرنى قوغلىدى، سۇ پەرىلىرى ئېچىنىشلىق ناله ـ پەريات قىلىپ، ئۇلارنى يېنىغا چاقىرىشقا باشلىدى، بىراق تېزلا يالماۋۇز باشلىق بېلىقلارغا ئايلىنىپ قالدى. ئۇچ باشلىق شىر بولسا بار كۇچ ـ مادارىنى قاناتلىرىغا يىغىپ، يۇقىرىغا ئۆرلەپ ئۇچۇۋەردى، سۇ ئەجدىھالىرى ئۇلارغا يېتىشەلمىدى، ئاخىر تىلسىم تەخسە چاراسلاپ يېرىلىپ، تەخسە يۈزىدىكى دېڭىز يامغۇر بولۇپ تۆكۈلدى، قۇرۇق قالغان گىگانت قول ئۇچ باشلىق شىرنى تۇتالماي، ئۇزۇلۇپ چۈشتى ـ دە، سانسىزلىغان تامچىلارغا ئايلىنىپ چېچىلىپ كەتتى.

ـــ مۇبارەك بولسۇن! ئالتىنچى تىلسىم تەخسىنى بويسۇندۇردىڭىز، دېگەن يېقىملىق بىرئاۋاز ئاڭلاندى.

ـــ ئاخىرقى بىرسى قالدى ـ دە، ـــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر مەمنۇنلۇق بىلەن.

ـــ شۇنداق، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ـــ ئۇنىمۇ چوقۇم بەربات قىلىمىز.

ئون بىرىنچى باب

يەتتە خىل ئېزىنتقۇ

ئۇلار يۇقىرىغا قاراپ ئۆرلەپ ئۇچۇۋەردى، تۇيۇقسىز جاھاننى زۇلمەت قاراڭغۇلۇقى قاپلاپ ھېچنېمىنى كۆرگىلى بولمىدى، شىددەتلىك بوران چىقىپ، ئۇلارنى غازاڭدەك ئۇچۇرۇپ كەتتى، نەچچە كۈنلەر پىرقىراپ يۈردى، ئاخىر غوڭقا پەرى چىقىپ، كۈمۈش تارلىرىدىن ئارامبەخش كۈي ياڭرىتىپ، بوراننى تىنچىتتى، لېكىن قاراڭغۇغا ئامال بولمىدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئامالسىز ئالتۇن ئەينەكنى قولىغا ئالدى، ئۈچ باشلىق شىر ئالتۇن ئەينەكتىن چاقنىغان نۇر كۆرسەتكەن تەرەپكە ئۇچتى، بىراق ئۇلارنىڭ كېتىۋاتقان تەرىپىنى قىزىللىق قاپلاپ بىر يانغىن پەيدا بولۇپ ھەرتەرەپكە يامرىدى، يول توسۇلدى، ئۈچ باشلىق شىر سۇ پۈركۈپ، يول ئېچىپ ئىلگىرىلىدى، غوڭقا پەرى مۇڭلۇق كۈيلىرى بىلەن يامغۇر ياغدۇرۇپ، ئوتنىڭ ھارارىتىنى پەسلەتتى، ئۇلار مۇشەققەت ئىچىدە ئىلگىرىلىدى، شۇنداق كېتىۋېتىپ ئەمدى ئۇلار لەپىلدەپ يېغىۋاتقان قار ۋە جاندىن ئۆتكۈدەك جۇت ـ شىۋىرغانغا دۇچ كەلدى. ئۈچ باشلىق شىر ئوت پۈركۈپ يول ئېچىپ ئىلگىرىلىدى، ئارقىدىنلا ئۇلارغا گۈلدۇرمامىلىق يامغۇر ھۇجۇم قىلدى، يامغۇر تامچىلىرى ئورنىدا تاش پارچىلىرى ياغاتتى، ئۇلار شۇنداق قىينىچىلىق، مۇشەققەتلەر ئىچىدە كۈرمەك بالالارنى يېڭىپ، ئاخىر يەتتىنچى تىلسىم تەخسە يۈزىگمۇ قوندى، تەخسە يۈزى ئالتۇن بولۇپ، ئۈچ باشلىق شىرنىڭ پۇتى تېگىپ بولغۇچە ئۇمۇ ئالتۇنغا ئايلىنىپ قالدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەتراپقا نەزەر سالدى، نېرىدا لەۋھەدىن

كـــۆرۈنگەن پەرىزاتنـــڭ پـــارلاق سىيماســـى جىلـــۋە قىلـــپ قـــول پۇلاڭلىتىۋاتاتتى.

شـــاھزادە نـــۇرئەزىز مەھبۇبـــسىنىڭ سىيماســـىنى كـــۆرۈپ، ئەس-ھوشىنى يوقىتـايلا دەپ قالـدى، بـراق ئـۇچ باشـلىق شـىردىن چۈشـۈپ مەھبۇبسىنىڭ سىيماسى كۆرۈنگەن تەرەپكە ماڭاي دېگـۈچە غوڭقـا پەرى قوينىدىن چىقىپ تۇتۇۋالدى.

ـــ بـــر ئېزىنتقـــۇ كۆرۈۋاتـــسىز، ـــ دېـــدى ئـــۇ، ـــ كـــاللىڭىزنى سـىلكىۋېتىڭ، پـۇتىڭىز تىلـسىم تەخـسە يـۈزىگە تەگـكەن ھامـان سـىزمۇ ئالتۇن ھەيكەلگە ئايلىنىپ قالىسىز، ھەممە ئەجرىڭىز بەربات بولىدۇ.

شـــاھزادە نـــۇرئەزىز ھوشـــىنى يىغـــىپ ســـىنچىلاپ قارىـــدى، مەھبۇبسىنىڭ سىيماسى ئەمدى ئاستا ـ ئاسـتا غايـب بولـۇپ، ئورنـىدا يەتتە تەخسلىك بىر شامدان تۇراتتى، بىر ئايلانما پەشـتاق شـامداننىڭ يەتتە تەخسىسىنى بىر ـ بىرىگە تۇتاشتۇرۇپ تۇراتتى، ھەر تەخسىدە بىر خىل رەڭلىـك ئـوت كۆيـۈپ تـۇراتتى؛ شـاھزادە نـۇرئەزىز نـېمە قىلارىنـى بىلمەي غوڭقا پەرىگە قارىدى.

ـــ خاســـىيەتلىك كىتابىڭىزغـــا قـــاراڭ، ـــ دېـــدى غوڭقـــا پەرى كۈلۈپ،ـــ مەھبۇبىڭىزنىڭ سىيماســـىنى كـــۆرۈپلا ئەقلىڭىزدىن ئېزىپسىز، ئەمدى ھەرقانداق نەرسىگە بىر كۆرۈپلا ئىشىنىپ قالماڭ، بولمىـسا دامىغـا چۈشۈپ، ھەممە ئەجرىڭىز بىكار كېتىدۇ.

ـــ چۈشـەندىم، ـــ دېـدى شـاھزادە نـۇرئەزىز خىجىللىـق بىـلەن، ئانـــدىن قويىنـــدىن خاســـىيەتلىك كىتـــابنى ئالـــدى، كىتـــاب ئـــۆزىلا ۋاراقلىنىـــپ، يەتتىنچى بېتى ئېچىلـدى، بەت يۈزىـدە بىـر گۈلزارلىـق ۋە گۈلزارلىقتـا كېپىـــنەكلەر بىـــلەن قوغلىـــشىپ ئويناۋاتقـان ئومـاققىنە بىـــر قورچاق قىز كۆرۈندى.

شاھزادە نۇرئەزىز گەپ قىلاي دېگۈچە كېپىنەكلەر يەتتە تەخسىلىك شامدان تەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى.

ـــ كېپىنەكلىرىمنـــى قاچۇرۇۋەتتىـــڭ، ـــ دېـــدى قورچـــاق قىـــز رەنجىگەنـــدەك، ـــ ئـــۇلار قايتىـــپ كەلمىگـــۈچە ســـاڭا ھېچنـــېمە دەپ بەرمەيمەن.

شاھزادە نۇرئەزىز ئامالسىز كېپىنەكلەرنىڭ قايتىپ كېلىشىنى كۈتۈپ ئولتۇرۇشقا مەجبۇر بولدى، بىراق بۇ كۈتۈش توپتوغرا ئۈچ كېچە - كۈندۈز داۋاملاشتى، بۇ ئۈچ كۈندە ھەر تەرەپتىن ھەرخىل خەۋپ - خەتەرلەر ئۇلارغا تەھدىت سېلىپ تۇردى، گاھ گۇرۇلدەپ ئوت يالقۇنلىرى كەلسە، گاھ دەھشەتلىك شاۋقۇنلاپ كەلكۈن بېسىپ كەلدى، گاھ بەتبەشىرە يىرتقۇچ مەخلۇقلار، تىمساھتەك يوغان چايانلار ۋە ئۆمۈچۈكلەر ھۇجۇم قىلدى، گاھ يالماۋۇز جادۇگەر سېھىر قىلدى، گاھ چاقماق چۈشسە، گاھ تاشىيامغۇر ياغدى..... ئەيتاۋۇر خىلمۇخىل ئاپەتلەر ئۇلارنى قاپساپ كەلدى، بىراق قورچاق قىزدىن تارالغان نۇرغا دۇچ كەلگەن ھامان غايىب قىلدى.

— ئۇ بولمىسا قانداق قىلاتتۇقكىن، — دېدى غوڭقا پەرى تېنى شۇركۈنۈپ.

— كېپىنەكلەر قايتىپ كەلمىسە قانداقمۇ قىلارمىز؟! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز قايغۇرۇپ. بىراق، ئۇ ئۈمىدسىزلىككە پېتىپ تۇرغان شۇ پەيتتە كېپىنەكلەر لىپ - لىپ ئۇچۇشۇپ قايتىپ كەلدى، ئۈچ كۈندىن بېرى گۈلزارلىقتا ئېڭەك يۆلىگىنىچە مىت قىلماي ئولتۇرغان قورچاق قىزنىڭ تۇتۇلغان چېھرى ئاپتاپتەك ئېچىلغىنىچە دىككىدە تۇرۇپ كەتتى- دە، قولىدا كىچىككىنە بىر ئالتۇن قەپەس پەيدا قىلىپ، كېپىنەكلىرىنى سولۇۋالدى، ئاندىن سۆزلەپ كەتتى:

— قارا! ئاشۇ شامدانمۇ تىلسىم مۇنار، مۇنارنىڭ كىرىش ئىشىكىدە ئالتۇن ئاچقۇچ ئېسىقلىق، سەن شامداننىڭ يەتتىنچى تەختىسىگە چىقىشنىڭ كېرەك ھەم شۇنىڭغا قەدەر ئالتۇن ئاچقۇچنى يېتىۋېلىپ قويماسلىقنىڭ كېرەك، ساڭا پەقەت يەتتە كۈنلا ۋاقىت بار، بۇگۈن دۈشەنبە، مۇنارنىڭ بىرىنچى ئىشىكى ئوچۇق، سەن بارغۇچە يېپىلىپ قالماسلىقىغا ياردەم قىلىمەن، بىراق كېيىنكى ئىشىكلەردىن ئېچىلغان ھامان كىرىۋالمىساڭ مەڭگۈ كىرەلمەيسەن، بارغىن!

ئۇ شۇنداق دەپ پۈۋلەپ قويۇپلا گۈللەر ئارىسىغا كىرىپ غايىب بولدى، كىتاب يېپىلىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى، ئارقىدىنلا شىددەتلىك بىر قۇيۇن چىقىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىمۇ، غوڭقا

پەرىنىمۇ ئۇچۇرۇپ، كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە مۇنار ئىشكى تۈۋىگە تاشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز بىلەن غوڭقا پەرى تۈۋرۈككە ئېسىلىق ئالتۇن ئاچقۇچنى ئېلىپلا يېپىلىپ قېلىۋاتقان ئىشككە ئۆزىنى ئاتتى، ئۇلار ئىشىك ئىچىگە كىرىشى ئىشىك يېپىلىپ قالدى.

ئۇلار بىرىنچى تەخسىگە چىقىدىغان ئايلانما پەشتاقنى كۆردى، بىراق پەشتاقلارغا ئاغزىدىن قان - يىرىك تېمىپ، خەنجەردەك چىشلىرىنى ھېڭگايتىپ تۇرغان باشلار نەقىشلەنگەن بولۇپ، قارىغانلا كىشىنى سۇر باساتتى، غوڭقا پەرى يىرگىنىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىك قويىنىغا كىرىپ كەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز بىرىنچى پەشتاققا قەدەم باستى. شۇ ھامان پەشتاققا نەقىشلەنگەن باشلار سوزۇلۇپ چىقىپ، ئۇنى غالجىر ئىتتەك چىشلەپ تالاشقا باشلىدى، ئۇلارغا قىلىچمۇ كار قىلمىدى، لېكىن شاھزادە نۇرئەزىزمۇ تىغ كار قىلمايدىغىنى ئۈچۈن زەخمىلەنمىدى، شۇنداقتىمۇ پۈتلىرىنى بىر پەشتاقتىن يەنە بىر پەشتاققا يۆتكەش ئۈچۈن تاغ يۆتكىگۈدەك زورۇقۇشقا توغرا كېلىپ خېلى كۆپ ۋاقتى زايە بولدى، ئاخىر كۈرمەك مۇشەققەتلەر ئىچىدە بىرىنچى تەخسىگە چىققىنىدا، بىر چوڭ شىرە ئۈستىدە ۋىلىلداپ يېنىپ تۇرغان ئادەم بويى ئېگىزلىكتىكى قىپقىزىل يالقۇننى كۆردى، قىزىل يالقۇندىن قىزىل نۇر چاقناپ، بۇ يەردە كەچكى شەپەق مەنزىرىسى ھاسىل بولغانىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز قارىغانسىرى ئوت يالقۇنىنىڭ يىلانىدەك تولغىنىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى، بارا - بار ئوت يالقۇنىدا جىلۋە - ناز بىلەن تولغىنىپ ئۈسۈل ئويناۋاتقان قىزىل كىيىملىك، چېھرى قىزىلگۈلدەك بىر قىزنىڭ سىيماسى زاھىر بولدى، ئۇنىڭ نەپىس ئۈسسۈلى كۆرگۈچنى بارغانسىرى مەپتۇن قىلاتتى، شۇنىڭ بىلەن تەڭ ئۇ تېخىمۇ نۇرلىنىپ، گۈزەللىشىپ باراتتى، ئويناپ تۇرغان خۇمار كۆزلىرى، ئانار دانىسىدەك جىلۋىلىنىپ تۇرغان لەۋلىرى كىشنى يۇز يىللىق ئېسىل شاراب ئىچكەندەك مەست قىلىپ، ئەس - ھوشىنى ئوغرىلايتتى.

بارا - بارا بىر ئۈسسۈلچى قىز ئىككى بولدى، ئىككىسى تۆت، تۆتى سەككىز بولدى، ئەمدى ئۇلار شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ ئەتراپىدا

پەرۋانىدەك ئايلىنىپ، يىلانىدەك تولغىنىپ، ئىپار ھىدلىق تىنىقلىرىدا يۈزلىرىنى غىدىقلاپ، تېخىمۇ نازلىق ۋە شوخ ئۇسسۇلغا چۈشتى، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ ۋۇجۇدى سىمابتەك ئېرىپ كېتىۋاتاتتى. قۇلاق تۈۋىدە بولسا:

«ئالتۇن ئاچقۇچنى بەر، ئۇلار سېنىڭ! ئالتۇن ئاچقۇچنى بەر، ئۇلار سېنىڭ!.....» دېگەن ئاۋاز باشتا پەس، بارغانسېرى يېقىراق چىقىشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز ھەممىنى ئۇنتۇپ، ئالتۇن ئاچقۇچنى ئۆزىگىلا سوزۇلغان بىر قولغا بېرەي دېگۈچە تۇيۇقسىز كۆز ئالدىدا مەھبۇبىسىنىڭ سولغۇن چىرايى نامايان بولدى - دە، چۆچۈپ قولىنى تارتىۋالدى، شۇ چاغ بىر ياندىكى ئىشىك غىچچىدە ئېچىلدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئالتۇن ئاچقۇچنى مەھكەم سىقىملىغىنىچە ئۆزىنى ئىشككە ئاتتى، بوسۇغىدىن ئاتلىشىغا ئىشكىمۇ يېپىلىشقا باشلىدى، كەينىگە قارىغانىدا بىرىنچى تەخسىدىكى قىزىل يالقۇننىڭ ئۆچۈپ قالغىنىنى كۆردى.

ــ ئازغىلى تاسلا قاپتىمەن، ــ دېدى ئۇ شۇرلاپ قارا تەرگە چۆمگەن ھالدا، ــ نېمانچە ھاماقەتلىك قىلدىم!؟

ئەمدى ئۇ ئىككىنچى تەخسىگە چىقىدىغان پەشتاققا قەدەم قويدى، پەشتاقلاردىن چىققۇچە تىزىپ قويۇلغان قورچاق شىرلار بىلەن جەڭ قىلىشقا تۇغرا كەلدى، گەرچە بۇلار كىچىككىنە قورچاق كۆرۈنسىمۇ، لېكىن خىرىس قىلغىنىدا ھەربىر پەشتاق بىر جەڭ مەيدانىغا ئايلىنىپ، ھەربىر قورچاق شىر تاغدەك يوغان گىگانت مەخلۇققا ئۆزگىرىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى بىر كۈنىڭ كۆپ قىسمىنى قانلىق جەڭ ئېچىدە ئۆتكۈزۈشكە مەجبۇر قىلدى. شاھزادە نۇرئەزىز ئاخىر جەڭنى ئاياغلاشتۇرۇپ، ئىككىنچى تەخسىگە چىققاندا يۇمىلاق شىرە ئۈستىدە يېنىپ تۇرغان يېشىل يالقۇننى كۆردى، يالقۇنغا قارىغانسېرى يالقۇن ئېچىدە بىر چىمەنزارنى كۆردى، چىمەنزاردا گۈللەر پورەكلەپ ئېچىلىپ تۇرغان بولۇپ، گۈللەر ئارىسىدا قۇياش تەلئەتلىك، سەرۋى قامەتلىك بىر پەرىزات ھەممە گۈللەرنىڭ سەر خىلىدەك كۆزگە تاشلىنىپ تۇراتتى، چىمەنزار ئۇنىڭ ھۆسنىدىن پارلىغان نۇرغا چۆمگەنىدى.

پەرىزات بىردىنلا شاھزادە نۇرئەزىزغا قاراپ ئاجايىپ يېقىملىق بىر كۈيگە ناخشا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز ناخشىنىڭ مەزمۇنىنى چۈشەنمىگەن بولسىمۇ، لېكىن ناخشىنىڭ يېقىملىق ئاھاڭى، سېھرىي كۈچى ئۇنى مەھلىيا قىلىپ، ئەس - ھوشىنى يوقىتايلا دەپ قالغانىدى.

پەرىزات ناخشىسى ئەۋجىگە چىققانسېرى، تېخىمۇ نۇرلىنىپ كەتتى، بارا - بارا بىردىن ئىككىگە، ئىككىدىن تۆتكە، تۆتتىن سەككىزگە كۆپەيدى، ئۇلارنىڭ گۈزەل رۇخسارىغا قارىغانسېرى شاھزادە نۇرئەزىز گويا ئونلىغان قۇياش تەڭلا بىر ئۆزىگە كۈلۈمسىرەۋاتقاندەك ھېس قىلدى، ئۇلارنىڭ يۈرەك تارىنى تىترىتىۋاتقان ناخشىلىرى ئۇنىڭ ۋۇجۇدىنى سىمابتەك ئېرىتىۋېتەيلا دەپ قالدى، ئىختىيار تىزگىنىنى قولدىن بېرىپ، ئالدىغا قاراپ نەچچە قەدەم چامدىدى، شۇ چاغ قۇلاق تۈۋىدە:

«ئالتۇن ئاچقۇچنى بەر، ئۇلار سېنىڭ! ئالتۇن ئاچقۇچنى بەر، ئۇلار سېنىڭ !.....» دېگەن ئاۋاز باشتا پەسرەك، بارغانسېرى ئۇرغۇلۇق ياڭراشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئىختىيارسىز ئالتۇن ئاچقۇچنى ئۆزىگە سۇنۇلغان بىر قولغا ئۇزاتتى، بىراق دەل شۇ دەقىقە كۆز ئالدىدا ئاكىلىرىنىڭ سىيماسى پەيدا بولدى، ئۇلار ھەسرەت بىلەن نېمىلەرنىدۇر دەۋاتاتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ھوشىنى يىغىپ، ئالتۇن ئاچقۇچنى چىڭ سىقىملىغىنىچە قولىنى تارتىۋالدى - دە، قۇلاق تۈۋىدە ئاڭلانغان «غىچ» قىلغان ئاۋاز بىلەن تەڭ، ئۆزىنى يانداكى ئىشىككە ئاتتى، ئىككىنچى تەخسىدىكى يېشىل يالقۇن ئۆچتى، ئۇ كىرىپ بولۇشى ئىشىكمۇ يېپىلدى.

شاھزادە نۇرئەزىز سەل ئۆزىنى بېسىۋالغاندىن كېيىن، ئۈچىنچى تەخسىگە چىقىدىغان پەشتاققا قەدەم باستى، بىراق پۈتى بوشلۇققا دەسسىگەندەك بولۇپ چولتوككىدە بىر دەرياغا چۈشۈپ كەتتى، دەريادىن ئۈزۈپ ئۆتكۈچە ئاجايىپ - غارايىپ سۇ مەخلۇقلىرى بىلەن ئېلىشىشقا توغرا كەلدى، مىڭبىر مۇشەققەتتە قىرغاققا چىققىنىدا، ئىككىنچى دەرياغا تېيىلىپ كەتتى، دەريالار بىر - بىرىدىن خەتەرلىك

ئىدى، شاھزادە نۇرئەزىز زور غەيرەت ـ شىجائەت بىلەن تېرىكىشىپ يۇرۇپ 36 دەريادىن ھالقىپ، ئاخىر ئۇچىنچى تەخسىگە يەتتى، بىراق ھېچ يېرى ھۆل بولمىغانلىقىنى، ئالتۇن ئاچقۇچ بوينىغا ئېسىلغان ھالىتىدە ئىكەنلىكىنى كۆردى.

ئۇچىنچى تەخسىدىكى شىرە ئۇستىدە شاپتۇل چېچىكى رەڭلىك يالقۇن يېنىپ تۇراتتى، قارىغانسېرى شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ كۆزلىرىگە يالقۇن بىر خۇشتار بولۇپ كۆرۈندى، بىراق خۇشتارنىڭ بېشى ئورنىدا ئاجايىپ كېلىشكەن ساھىبجامال بىر پەرىزاتنىڭ بېشى پەيدا بولدى، خۇشتار ئۇنىڭ گەۋدىسى ئىدى، ئىككى بىقىنىدا بىر جۈپ ئەۋرىشىم قول بولۇپ بىر قولىدا پەدە باسسا، بىر قولىدا كامالچە تارتىپ، كۈمۈش تارلىرىدىن ئاجايىپ يېقىملىق بىر كۈي ياڭرىتاتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ ئۆزگىچە تۇرقىغا قاراپ، بارغانسېرى ئۇنىڭ گۈزەل ھۆسنىگە، ئۇنىڭدىنمۇ بەكرەك سېھرىلىك كۈيىگە مەپتۇن بولۇپ قالدى، ھايالسىز يەنە دۇتار، تەمبۇر، چىلتار، بەرباپ، راۋاب، ساتار، غىجەك، ئىسكرىپكا تەنلىك..... پەرىلەرمۇ پەيدا بولدى؛ ئۇلارنىڭ ھەممىسى بىر خىل ساز گەۋدىلىك بولۇپ، گاھىلىرىنىڭ قۇلاقلىرى ئورنىدا قوللىرى ۋە گاھىلىرىنىڭ قۇلاقلىرى ئورنىدا نەچچىدىن بېشى بار، قوللىرى بولسا بىقىنىدا، قۇياشتەك نۇرلۇق ۋە گۈزەل ھۆسن ـ جامالىمۇ، ئۆزگىچە تۇرق ـ سىياقىمۇ، سېھرىلىك كۈي ـ مۇزىكىلىرىمۇ ئوخشاشلا كىشىنى ئۆزىگە رام قىلاتتى.

ئۇلارنىڭ نەغمىسى ئەۋجىگە چىققانسېرى چېھرى تېخىمۇ گۈزەللىشىپ باراتتى، شاھزادە نۇرئەزىز ئىختىيارسىز ئۇلارغا ئىنتىلىپ، ئالدىغا چامدىدى، قۇلاق تۇۋىدە شۇدەم يەنە:

«ئالتۇن ئاچقۇچنى بەر، ئۇلار سېنىڭ! ئالتۇن ئاچقۇچنى بەر، ئۇلار سېنىڭ!» دېگەن ئاۋاز ياڭراشقا ۋە بارغانسېرى ئۇرغۇلۇق ئاڭلىنىشقا باشلىدى، ئۇ ئۆزىمۇ تۇيمىغان ھالدا ئالتۇن ئاچقۇچنى بويىندىن ئېلىپ، ئۆزىگە سۇنۇلغان بىر قولغا بېرەي دەپ تۇرۇشىغا، تۇيۇقسىز بىرسى قولىنى تۇتۇۋېلىپ توۋلىدى:

ـــ كۆزىڭنى ئېچىڭ شاھزادە! ھوشىڭنى تېپىڭ، تېز ئىشىك

تەرەپكە بېرىڭ.....

شاھزادە نۇرئەزىز چۆچۈپ بېشىنى سىلكىۋەتتى، قولىنى تۇتۇۋالغۇچى غوڭقا پەرى ئىدى.

ــ ئىشىك ھازىرلا ئېچىلىدۇ، دەرھال چىقىپ كېتىشكە تەييارلىنىڭ، ــ دېدى ئۇ يەنە جىددىي تەرزدە.

ــ سىزچۇ؟ ــ سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز.

ــ ھەمشىرىلىرىمنى تاپتىم،ــ دېدى غوڭقا پەرى،ــ ئۇلار تىلسىمغا بەند بولۇپ قاپتۇ، ئەگەر بۇ يالقۇن ئىچىدە ئۇزاققىچە تۇرۇۋەرسە ئۇلار مەڭگۈلۈك غايىب بولىدۇ، مەن بۇ يەردە قالىمەن، ئۆلۈم - كۆرۈمدە ئۇلار بىلەن بىللە بولىمەن، تېز مېڭىڭ، ھەممە تىلسىمنى بويسۇندۇرسىڭىز بىزمۇ ئەركىنلىككە چىقىمىز، بەلكىم يەنە ئۇچرىشىپمۇ قالارمىز.

ئۇ شۇنداق دەپلا ئۆزىنى يالقۇن ئىچىگە پەرۋانىدەك ئاتتى، شاپتۇل چېچىكى رەڭلىك يالقۇن تېخىمۇ قېنىقلىشىپ، گۈرۈلدەپ يانىدى، ئۇلغايدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئىككىلىنىپ تۇرغىنىدا«غىچ!» قىلىپلا يانىدىكى ئىشىك ئېچىلدى، ئۇ نائىلاج دىلىدا غوڭقا پەرىگە ئامانلىق تىلەپ، ئىشىككە ئۆزىنى ئاتتى، كىرىپلا كەينىگە قاراپ بولغۇچە ئىشىك يېپىلىپ قالدى.

ئەمدى ئۇ تۆتىنچى تەخسىگە چىقىدىغان پەشتاقنى قەدەم قويۇشى بىلەن تېگى يوق بىر ھاڭغا چۈشۈپ كەتتى، چۈشۈپ كېتىۋاتقاندا قولىغا ئۇرۇنغان بىرنېمىنى مەھكەم تۇتۇۋالدى، ئېسىنى يىغىپ، تۇتۇۋالغىنىڭ تاغ بېغىرلاپ ئۆسكەن ياۋا پېلەك ئىكەنلىكىنى بىلدى.

تاغ ئېگىز ۋە تىك ئىدى، ئۇ بار كۈچىنى قوللىرىغا يىغىپ، ياۋا پېلەكلەرگە ئېسىلىپ، تاغ چوققىسىغا ياماشتى، مېڭىر مۇشەققەتتە بىرىگە يامىشىپ چىققاندا يەنە بىرىگە دۈچ كەلدى، شۇ ھالدا كۈرمەك رىيازەتلەر ئىچىدە تاغ چوققىلىرىغا بىر - بىرلەپ يامىشىپ 36- تاغ چوققىسىغا يەتكەندە ئۆزىنى ھاۋا رەڭلىك ئوت يالقۇنى كۆيۈپ تۇرغان شىرە ئالدىدا كۆردى، تاغلار غايىب بولۇپ، ئورنىدا پەشتاقلا قالدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئىختىيارسىز يالقۇنغا قارىدى، قارىغانسېرى

قىزنقىپ، مەپتۇن بولۇپلا قالدى، چۈنكى يالقۇن ئىچىدە شۇنداق ساھىبجامال بىر پەرىزات نازۇك بارماقلىرىدا سېھرلىك قەلەمنى ئويناتىپ، سۈتتەك ئاق قەغەزگە رەسسام سىزماقتا ئىدى.

ئۇ گاھ چاڭىلداپ سايراۋاتقاندەك گۈزەل قۇشلارنى، گاھ ئېچىلاي دەپ قالغان گۈل - غۇنچىلارنى، گاھ ئەۋرىشىم تالى مەجنۇنلارنى، گاھ ئاق قۇلار ئۇزۇشۇپ يۈرگەن، بېلىقلار ئويناقشىپ تۇرغان كۆللەرنى، گاھ كېيىك - بۇغىلار چاپراقشىپ چېپىپ يۈرگەن، يولۋاس - قاپلانلار خىرىس قىلىۋاتقان ئورمان - ئوتلاقلارنى سىزاتتى. سىزغان رەسىملىرىنى شامال ئۇچۇرۇپ، ھەرتەرەپكە تاشلايتتى -دە، رەسسام چۈشكەن جايىدا رەسمدىكى مەۋجۇداتلار شۇ پېتى پەيدا بولۇپ قالاتتى، قۇشلار پەرۋاز قىلاتتى، گۈل - چېچەكلەر پورەكلەپ ئېچىلىپ، تالى مەجنۇنلار مەيىن شامالدا يەلپۈنەتتى، ئاق قۇلار نېمىدىندۇر ئۈركۈپ ئۇچۇپ كەتسە، بېلىقلار پىلتىڭلىشىپ ئويناياتتى، كېيىك -بۇغىلار قېچىپ، يولۋاس - قاپلانلار قوغلاپ يۈرۈشەتتى.

پەرىزات ئەمدى ئاق قەغەزگە ئۆزىدىنمۇ گۈزەل خۇش قامەتلىك نازىنىن پەرىلەرنىڭ رەسمىنى سىزىشقا كىرىشتى، سىزىپ بولۇنغانلىرى دەرھال ناز - كەرەشمە بىلەن ئورنىدىن تۇرۇشۇپ، گاھىلىرى ساز چالسا، گاھىلىرى ناخشا ئېيتتى، گاھىلىرى لەززان ۋە نەپىس ئۇسسۇلغا چۈشتى، ئۇلارنىڭ گۈزەللىكى ۋە نازاكىتىگە رام بولۇپ قالغان شاھزادە نۇرئەزىز ھوشىنى يوقىتايلا دەپ قالدى. رەسسام پەرىزات ئەمدى ئۇنىڭ ئالدىدا جەننەت مەسەللىك بىر باغنى پەيدا قىلدى، پەرىلەر باغ ئىچىدە جەننەتنىڭ ھۆرلىرىدەك نەغمە - ناۋا، ئۇسسۇلنى ئەۋجىگە چىقىرىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى باغقا كىرىشكە ئىشارەت قىلىشتى، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قەدىمىمۇ بىلىپ - بىلمەي شۇ تەرەپكە يۆتكەلدى، قۇلاق تۈۋىدە يەنە:

«ئالتۇن ئاچقۇچنى بەر، ئۇلار سېنىڭ! ئالتۇن ئاچقۇچنى بەر، ئۇلار سېنىڭ!» دېگەن ئاۋاز ئاڭلاندى، ئالتۇن ئاچقۇچنى تەلەپ قىلىۋاتقاندەك بىر قول ئۇنىڭغا سوزۇلدى.

شاھزادە نۇرئەزىز شۇ چاغ يەنە يۈرەك قېتىدىن چىقىۋاتقان بىر

سادانىمۇ ئاڭلىدى، كىمدۇر بىرى ۋەزمىن ئاھاڭدا:

— بۇ دۇنيادىكى جەننەت — ۋەتەنىڭ دەۋاتقانىدى.

ئۇ قەدىمنى ئىختىيارسىز توختىتىپ، سەل ئېسىنى يىغىۋالدى - دە، ياندىكى ئىشىك تەرەپكە بۇرۇلدى، ئىشىكمۇ ئۇنىلا كۈتۈۋاتقانىدەك «غىچ!» قىلىپلا ئېچىلدى، شاھزادە نۇرئەزىز كىرىپ، ئىشىك يېپىلغۇچە كەينىگە قاراپ، ھاۋا رەڭ يالقۇننىڭ ئۆچۈپ قالغىنىنى كۆردى.

ئەمدى بەشىنچى تەخسىگە چىقىدىغان ئايلانما پەشتاققا قەدەم باستى، شۇ ھامان پەشتاقتىن بىر قارا قۇيۇن كۆتۈرۈلۈپ، ئۇنى غازاڭدەك ئۇچۇرۇپ كەتتى، قۇيۇن ئىچىدە پىرقىراپ يۇرۇپ، ئاخىر بىر تىك قىياغا دۇچ كېلىپ، ئۇنىڭغا مەھكەم يېپىشىپ قىيا ئۈستىگە ياماشتى، ئۈستىگە چىققان ھامان قىيا گۈمۈرۈلۈپ چۈشۈشكە باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز بار كۈچى بىلەن ئالدىغا يۈگۈرۈپ، گۈمۈرۈلۈپ چۈشۈۋاتقان قىيادىن يەنە بىر ئېگىزلىككە چىقىۋالدى، ئەمدى بۇ يەردە ئۇنى تىمساھتەك يوغان چايانلار ۋە تومۇقدىن بېلىگە قۇچاق يەتمىگۈدەك يىلانلار كۈتۈۋالدى. ئۇ ئۇلارغا قىلىچى بىلەن تاقابىل تۇرۇپ، يەنە بىر ئېگىزلىككە يەتتى، ئەمما بىر ئوت دېگىزى ئىچىدە قالدى..... شۇنداق قىلىپ، ئۇ 36 پەشتاقتىن چىقىپ بولغۇچە 36 خىل ئاپەتكە يولۇقتى، كۈرمەك مۇشەققەتلەر ئىچىدە بەشىنچى تەخسىگە قەدەم قويدى، بۇيەردە شىرە ئۈستىدە يېنىپ تۇرغان قاردەك ئاق يالقۇننى كۆردى ۋە يەنە يالقۇن ئىچىدە ئۇ ئۆزى ئۆسۈپ چوڭ بولغان شاھ ئوردىسىنى، شاھلىق تەختىدە ئولتۇرغان ئاكىسى نۇرمۇھەممەتنى كۆردى ۋە يەنە ئوردىغا يانداش بىر ھەشەمەتلىك سارايىنى، سارايدا ئۈلپەتلىرى بىلەن شاھمات ئويناۋاتقان ئاكىسى شاھزادە نۇرئېلىنى كۆردى، يەنە بىر جايدا ئاجايىپ يېقىملىق نەغمە - ناۋا ئاڭلىنىپ، ئاستا - ئاستا غوڭقا پەرى ۋە ئۇنىڭ ھەمشىرىلىرى كۆرۈندى، ئۇلار بار ئىشتىياقى بىلەن نەغمىگە قۇلاق سېلىپ، سوزۇلۇپ ياتقان ئۈچ باشلىق شىرغا قاراپ كۈلۈمسىرەيتتى.

تۇيۇقسىز ئاكىلىرى ئۇنى چاقىردى:

— تېز بول ئىنىم، بۇياققا كەل، سېنى بەك سېغىندۇق، بىز بىلەن بىرەم ھەمسۆھبەت بول.

ئارقىدىنلا مۇزىكانت پەرىلەر بىلەن ئۇچ باشلىق شىرمۇ توۋلىدى:

— بۇ ياققا كېلىڭ، بۇياققا!، سىزنى بەك سېغىندۇق.

شاھزادە نۇرئەزىز ئاۋۋال قايسى تەرەپكە بېرىشنى بىلەلمەي دېلىغۇل بولۇپ تۇرغىنىدا يانىدىكى ئىشىك «غىچ!» قىلىپ ئېچىلدى، بىراق شاھزادە نۇرئەزىز سەزمىدى، شۇ چاغ تۇيۇقسىز ئۇنىڭ كاللىسىدا:

«ئۇچ باشلىق شىر ئالتۇن ھەيكەلگە ئايلىنىپ قالغان ئەمەسمىدى، ئەجەب بۇ يەردە پەيدا بولۇپ قاپتۇ؟!» دېگەن ئوي پەيدا بولدى، ئۇيقۇدىن ئويغانغاندەك بولۇپ، كۆزىنى ئۇۋۇلدى، كۆز ئالدىدا ئەمدى ئاق يالقۇندىن باشقا ھېچنېمە قالمىدى، ئۆرۈلۈپلا يېپىلىپ قېلىۋاتقان ئىشىكنى ئۆزىنى ئاتتى، قىسىلىپ قالغىلى تاسلا قېلىپ ئىچىگە ئاران كىرىۋالدى.

— خۇداغا شۈكرى! — دېدى ئۇ كاللىسىنى سىلكىۋېتىپ، — تاسلا قالدىم غەپلەتتە قېلىپ، ھەممە ئەجرىمنى يوققا چىقارغىلى.

ئەمدى ئۇ ئېھتىيات بىلەن ئالتىنچى تەخسىگە چىقىدىغان ئايلانما پەشتاققا قەدەم قويدى، شۇ ھامان ئۆزىنى ئاجايىپ ئاۋات ۋە گۈزەل بىر شەھەردە كۆردى، شەھەردە ئۇ كۆرۈش تۈگۈل، بارلىقىنى ئاڭلاپمۇ باقمىغان ئاجايىباتلار، گۈزەل مەنزىرىلەر، قىزىق - قىزىق ئويۇن - تاماشىلار كۆپ ئىدى، كۆرگەنسېرى كۆرگۈسى كېلىپ كەتكۈسى كەلمىدى، شەيتىنى شەھەرنى بىردەم بولسىمۇ ئايلىنىپ كۆرۈشكە دەۋەت قىلاتتى.

ئۇ ئۆز - ئۆزىنى سەگەك تۇرۇشقا ئاگاھلاندۇرۇپ تۇرۇپمۇ بۇ شەھەردىن چىقىشتا خېلى ھايال قالدى، ئىككىنچى بىر شەھەرگە يەتكەندە قەتئىي ئىرادىگە كېلىپ، ھېچنېمىگە قارىماي كېتىۋەردى، شۇنداق قىلىپ، بىرىدىن بىرى گۈزەل، بىرىدىن بىرى ئاۋات 36 شەھەردىن ئۆتۈپ، ئالتىنچى تەخسىگە يەتتى، بىر كۈننىڭ خېلى كۆپ قىسمى يولدا ھارام بولغىنى ئۈچۈن شىرە ئۈستىدە يېنىپ تۇرغان ئادەم بويى ئېگىزلىكتىكى قاپقارا يالقۇنغا قارىماسلىق نىيىتىگە كەلدى، لېكىن قېرىشقاندەك قارا يالقۇن ئۇ قايسى تەرەپكە قارىسا شۇ تەرەپتە پەيدا بولۇپ، كۆزىنى يۇمۇۋالسا يۈزلىرىگە ئۇرۇلۇپ بىئارام قىلىپ، قاراشقا

مەجبۇر قىلدى.

شاھزادە نۇرئەزىز قارىدى - يۇ، چۆچۈپ كەتتى، چۈنكى يالقۇن ئىچىدە ئۆزىنى كۆرگەنىدى، ئەنە ئۇ تۇلپارغا مىنىپ يايلاقلاردا كېيىك - بۆكەن، بۇغا - مارال، قىرغاۋۇل - توشقانلارنى قوغلاۋاتىدۇ، بۇلار ئارىسىدا يولۋاس - يىلپىزلارمۇ بار تېخى، ئاتقان ھەربىر تال ئوقىدا بىردىن جانۋار يىقىلىۋاتىدۇ.....

ئەنە ئۇ قوشنا ئەل زېمىنىدا قىلىچ ئوينىتىپ جەڭ قىلىۋاتىدۇ، قىلىچى ھەر كۆتۈرۈلگەندە قېپقىزىل قانلار مارجاندەك چېچىلىپ، باشلار گەۋدىسىدىن تۇڭ سويمىدەك ئۇزۇلۇپ، تورۇكلاپ چۈشمەكتە، ئەنە تەڭتۇشلىرى بىلەن غەلىبە شادلىقىنى تەبرىكلەپ، قان رەڭلىك شارابلارنى سۈمۈرۈۋاتىدۇ. ئايىغى ئاستىدا بولسا قوشنا ئەل شاھىنىڭ كاللىسى قانغا - لايغا مىلىنىپ رەسۋاسى چىققان، قان تولغان كۆزلىرى چەكچەيگەن ھالىتىدە، خەزىنىدىن بۇلاپ چىقىلغان ھېسابسىز بايلىقلار بىلەن بىللە ياتىدۇ.....

ئەنە ئۇ بىر جۈپ ساھىبجامال مەلىكىنى سۈمبۈل چاچلىرىدىن قامىللاپ تۇتۇپ سۆرەپ كېتىۋاتىدۇ، ئۇلارنىڭ ئېچىنىشلىق نالە-پەريادىنى ئۇنىڭ قاقاقلاپ كۈلگەن ئاۋازى بېسىپ كېتىۋاتىدۇ..... ئەنە .....

— ياق، ياق! بۇ مەن ئەمەس، مەن ئەمەس! — تووۇلۇۋەتتى شاھزادە نۇرئەزىز قاراۋېرىشكە تاقەت قىلالماي.

— ئۇ سەن، سېنىڭ يېرىمىڭ، — كىمدۇر بىرى ئۇنىڭ قۇلاق تۈۋىدە مەسخىرىلىك شۇرلىدى، — تېز بول، ئۇنى قۇتۇلدۇرۇۋال، ئۇ ھېلىلا كۆيۈپ كېتىدۇ، ئۆز يېرىمىڭدىن ئايرىلىپ قالما، تېز ئۇنى ئوت يالقۇنى ئىچىدىن تارتىۋال.

ئۇ شۇ چاغ قارا يالقۇن ئىچىدىكى بىر تۈۋرۈككە باغلىنىپ قالغان، ئاياغ ئاستىغا دۆۋىلەنگەن ئادەم ۋە ھايۋانلارنىڭ ئۇستىخانلىرى ئوت ئېلىپ، لاۋۇلداپ كۆيۈشكە باشلىغانىدى.

— مېنى قۇتقۇزۇۋال، تېز بول! — دەپ نالە قىلدى ئوت ئىچىدىكى ئۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز ۋۇجۇدى راست شۇ ئوت ئىچىدە كۆيۈۋاتقانـدەك ھېس قىلـدى، ئوتقـا چۈشـكەن قىلـدەك تولغىنـىپ كەتتـى، شـۇ چـاغ «غىـچ!» قىلىـپلا يانـدىكى ئىـشىك ئېچىلـدى، شـاھزادە نـۇرئەزىز قـارا يالقۇن ئىچىدىكى ئۆزىگە بىر قاراپ قويۇپ:

ــ كۆيـۈپ كەت! ــ دەپ شـــۇىرلىدى ـ دە، ئـــشىككە ئـــۆزىنى ئـاتتى، ئـــشىكتىن كـــرىپلا كەيـنىگە بۇرۇلـۇپ ئـــشىك يېپىلغـۇچە قـارا يالقۇننىڭ ئۆچۈپ قالغىنىنى كۆردى.

ئەمدى ئۇ يەتتىنچى تەخسىگە چىقىدىغان ئايلانـما پەشـتاققا قەدەم باستى، شۇ ھامان زېمىن تەۋرەپ، ئاسمان كۆمتۇرۈلۈپ چۈشكەندەك بىـر ھالەت يۈز بەردى، ئـۇ چۆچـۈپ كېتىـپ پـۇتىنى تارتىۋالغانـدى، ھەمـە تىنچلىنـىپ قالـدى. يەنە پەشـتاققا قەدەم باسقاندى، ئىلگىرىكىـدىنمۇ دەھشەتلىكرەك بىر ھالەت يـۈز بەردى، ئەنـدىكسىپ پـۇتىنى تارتىۋېلىـشقا مەجبۇر بولدى، كېيىن ھېچنېمىگە پەرۋا قىلماسلىق ئىرادىسىگە كېلىـپ، پەشـتاققا قەدەم باسـتى. ئەمـدى ئۇنىـڭ قۇلاقلىرىغـا نـالە ـ پەريـاد، تەھدىت ـ يېلىنىش، يىغا ـ زار، ھۆركىرەش، مەسخىرىلىك كـۈلكە سادالىرى..... خىلمۇخىـل ئـاۋازلار ئاڭلانـدى، پەشـتاقلاردىن بەزىلىرى نـازۇك ۋە بەزىلـىرى قوپـال، بەزىلـىرى يـۇمران ۋە بەزىلـىرى قاتمـال، بەزىلىرى پاختىدەك يۇمشاق.ۋە بەزىلـىرى پـولات ئـامبۇردەك، بەزىلـىرى سـۈتتەك ئـاق ۋە بەزىلـىرى قاپقـارا قـوللار سـوزۇلۇپ چىقىـپ، ئۇنىـڭ پۇتلىرىغـا ئېسىلىۋالدى، گـۈل بەدەن نـازىنىنلار پەيـدا بولـۇپ يـولىنى تورىۋالدى. يـاۋۇز تەلەتلىـك يالمـاۋۇزلار پەيـدا بولـۇپ تەھـدىت سـالدى، ئەيتاۋۇر خىلمۇخىل توسالغۇلار پەيدا بولدى، لېكىن ھېچقايسـسى ئـۇنى يولـدىن توسـۇپ قالالمـدى. ئەمـدى ئـاخىرقى پەلەمـپەي يەتتىنچـى تەخسىگە قەدەم باستى، ئالتۇن شىرەدە يېنىپ تۇرغـان ئـالتۇن رەڭلـىك يالقۇننى كۆردى، مۇنار ئەتراپىدا ئۈزۈپ يۈرگەن ئاق بۇلـۇتلارنى كـۆردى، يـىراقلاردا پـارلاپ تۇرغـان نۇرلـۇق قۇياشـنى كـۆردى، كەڭ زېمـىن بولـسا تولىمۇ تۆۋەندە، بۇلۇت ـ تۇمانلار ئاستىدا قالغاچقا كۆرۈنمىدى.

ــ مەرھابـا! ــ ئـالتۇن رەڭلـىك يالقۇنـدىن سـادا كەلـدى، سـادا كەلگەندە كېپەك ئالتۇن چېچىلغاندەك بىر ھالەت يۈز بەردى ھەم يالقۇن

ئىچىدە ئالتۇن نىقابتەك بىر چىراي زاھىر بولدى.
— سەن كىم؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز.
— سېنىڭ بەختىڭ! — شۇنداق ئاۋاز كەلدى ئالتۇن نىقابتەك چىرايدىكى ئېغىز مىدىرلاپ. ئارقىدىنلا ئۇنىڭدىن ئالمىدەك، ياڭاقتەك گۈلدەك ئاجايىپ ئېسىل ۋە نۇرلۇق، قارىغان كۆزلەر قامىشىپ يۇمۇلۇشقا مەجبۇر بولغۇدەك يەتتە خىل رەڭلىك گۆھەر بىلەن بېزەلگەن، ۋالىلداپ- نۇرلىنىپ تۇرىدىغان ئالتۇن تاج، بىر بېشىغا قوش مۇشتەك چوڭلۇقتىكى، قۇياشتەك پارلاق ئالماس ئورنىتىلغان ھەم يەتتە خىل رەڭلىك يۇلتۇزلاردەك گۆھەرلەر بىلەن بېزەلگەن ئالتۇن ھاسا، دېڭىزدەك كۆپكۆك ئالماس كۆز قويۇلغان ئالتۇن ئۈزۈك، بىر شاختا ئېچىلغان ئۈچ تال گۈلدەك ياسالغان ۋە چۆرىسىگە يەتتە خىل رەڭلىك گۆھەرلەر ئورنىتىلغان ئۈچ كۆزلۈك ئالتۇن ئەينەك ئۈچۈپ چىقتى، شاھزادە نۇرئەزىز كۆزلىرى ئىمىر- چىمىر بولۇپ، ھەيرانلىق ئىچىدە تۇرۇپلا قالدى.
— قارا ! — سادا كەلدى ئالتۇن رەڭلىك يالقۇندا ھاسىل بولغان چىرايدىن، — بۇ تاجنى كىيىسەڭ يەتتە ئىقلىم شاھلىرى ساڭا غۇلام بولىدۇ، ئىنسانلارنىڭ ئەڭ ئالىي ھۆكۈمرانى بولىسەن، شەرتى ئالتۇن ئاچقۇچنى تاپشۇرۇشۇڭ كېرەك.
— بۇنىڭ ماڭا كېرىكى يوق، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — مەن ئۇنى مەھبۇبەمنىڭ ئالتۇن بېشىنىڭ ئامانلىقى ئۈچۈن سەدىقە قىلىۋېتىمەن.
ئالتۇن رەڭلىك يالقۇن ئۆڭدى ۋە بىرئاز كىچىكلەپ قالدى، شۇ ھامان تاج غايىب بولدى.
— قارا! — سادا كەلدى يالقۇندا ھاسىل بولغان چىرايدىن يەنە، — بۇ ھاسىنى قولۇڭغا ئالساڭ ھەممە دېۋە - پەرى، جىن - ئالۋاستى، شايانلار پەرمانىڭغا بويسۇنىدۇ، ئۇلارنىڭ شاھلىرى ساڭا غۇلام بولىدۇ، ساڭا نېمە كېرەك بولسا شۇنى ھازىر قىلىدۇ.....
— ئۇلار ماڭا يار - مەھبۇبەمنى ئالدىمدا ھازىر قىلىپ بېرەلەمدۇ؟— سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈپ.
— ياق، — دېگەن ئاۋاز كەلدى يالقۇندا ھاسىل بولغان چىرايدىن

زەئىپقىنا، ـــ سەن ئۇنىڭغا ئېرىشەلمەيسەن، ئۇنىڭدىن ۋاز كېچىشىڭ كېرەك.

ـــ مۇمكىن ئەمەس، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز كەسكىنلىك بىلەن، ـــ يار ۋەسلىدىن جۇدا قىلىدىغان بۇ ھاسىنىڭ ماڭا كېرىكى يوق.

شۇ ھامان ئالتۇن ھاسا غايىب بولۇپ، ئالتۇن رەڭلىك يالقۇن تېخىمۇ ئۆڭدى، يەنە بىرئاز كىچىكلەپ قالدى.

ـــ قارا! ـــ دېگەن ئاۋاز كەلدى يەنە يالقۇندا ھاسىل بولغان چىرايدىن، ـــ مانا بۇ ئۇزۇكنى تاقىساڭ جىمى مەخلۇقات خىزمىتىڭدە بولىدۇ، گويىاكى سۇلايمان پەيغەمبەردەك كۈچ - قۇدرەتكە ئىگە بولىسەن، شەرت شۇكى پەقەت شۇ ئەرزىمەس ئالتۇن ئاچقۇچنى تاپشۇرساڭلا بولغىنى.

ـــ ياق! ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز قەتئىيلىك بىلەن، ـــ مېنى ئالدايمەن دېمە، بۇ ئاچقۇچ ئەرزىمەس نەرسە بولسا نېمىشقا شۇنچە ياخشى نەرسىلەرگە، بىباھا ئەڭگۈشتەرلەرگە تېگىشمەكچى بولدۇڭ؟

ـــ ئۇنى سورىما، ـــ دېگەن ئاۋاز كەلدى يالقۇندا ھاسىل بولغان چىرايدىن يىغلامسىرىغاندەك، ـــ سەن ئەمدى بۇ ئۈچ كۆزلۈك ئەينەككە قارا، ئۇنىڭ بىر كۆزىدە زېمىن، بىر كۆزىدە ئاسمان، بىر كۆزىدە دېڭىز- ئوكيانلاردىكى جىمى مەۋجۇداتلارنى كۆرەلەيسەن ھەم ئۇلاردا كۆرۈنگەنلا نەرسىلەرنى خالىغانچە ئالالايسەن، مەيلى ئۇ تەھتىسارادا بولسۇن ياكى يەتتە قات ئاسماننىڭ ئۈستىدە بولسۇن، ياكى ئوكيانلار ئاستىدا بولسۇن، قول ئۇزاتساڭلا ئۇ سېنىڭ بولىدۇ، ھېچنېمە قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ..... بىرلا شۇ.....

ـــ بولدى قىل! ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز غەزەپ بىلەن، ـــ مەن بۇ تىلىسىم ئاچقۇچنى ھېچ نەرسىگە تېگىشمەيمەن، بەلكى بۇ تىلىسمنى گۈمران قىلىمەن، ئەمدى سەنمۇ ئۆچۈپ قال.

شۇ ھامان ئۈچ كۆزلۈك ئەينەكمۇ غايىب بولۇپ، ئالتۇن رەڭلىك يالقۇن كىچىكلەپ، كىچىكلەپ شام ئوتىدەك پىلدىرلاپ قالدى - دە:

ـــ پۇشايمان قىلىسەن، ـــ دېگەن ئاۋاز كەلدى ئاران - ئاران

ئاڭلانغۇدەكلا.

شاھزادە نۇرئەزىز جاۋاب ئورنىغا پۈۋلەپ قويدى، ئالتۇن رەڭلىك يالقۇن ئۆچۈپ، ئورنىدا قارا ئىس - تۈتەك پەيدا بولدى - دە، بارغانسېرى ئۇلغىيىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنى ئورىۋالدى، شاھزادە نۇرئەزىز ھېچنېمىنى سەزمەيلا قالدى، بىر چاغدا ئېسىگە كېلىپ، ئۆزىنى ئاسمانغا تاقاشقۇدەك ئېگىز بىر قۇم بارخان ئالدىدا كۆردى، شۇ ھامان قۇم بارخىنى يەنە بىر تەرەپكە دېڭىز دولقۇنسىمان ئۇرۇپ كۆچۈپ، ئاستىدىن كۆك چىنە خىش - كاھىش بىلەن بېزەلگەن بىر چوڭ گۈمبەز كۆتۈرۈلۈپ چىقتى ۋە ئىشكى ئۆزلۈكىدىن ئېچىلدى.

شاھزادە نۇرئەزىز گۈمبەزگە كىردى، ھەددى - ھېسابسىز بايلىق دۆۋىسىگە دۇچ كەلدى، بىراق بۇلار ئۇنى ئەسلا قىزىقتۇرالمىدى، بۇ يەرگە زادى نېمىشقا كىرگىنىنى بىلمەي تۇرغىنىدا، تۇيۇقسىز كىمدۇر بىرىنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى، — يەنە بىر ياغاچ ساندۇقنى تاپ ئوغلۇم!

شاھزادە نۇرئەزىز بايلىق دۆۋىسىنى ئاختۇرۇشقا باشلىدى، كۆپ ئاختۇرۇپ ئاخىر بىر كۆرۈمسىز ياغاچ ساندۇقنى تاپتى، ساندۇق ئۇنىڭ قولىغا چىقىپ ئالقانچىلىك كىچىكلەپ قالدى.

— كەينىڭگە يان! — شۇنداق ئاۋاز كەلدى يەنە.

ئۇ گۈمبەزدىن چىققان ھامان بىر قارا قۇيۇن كېلىپ، كۆزىنىمۇ ئاچقۇرماي ئۇچۇرۇپ كەتتى - دە، يەتتىنچى تىلسىم تەخسە يۈزىگە ئاپىرىپ تاشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۆچ باشلىق شىرغا مىنىۋالدى، شۇ تاپ ئۈچ باشلىق شىر ئەسلىگە كېلىپ قالغان، يەتتە تەخسىلىك شامدان مۇناردىكى يەتتە خىل رەڭلىك ئوتنىڭ ھەممىسى ئۆچكەنىدى، يەتتە تەخسىلىك شامدان مۇنار تۇرۇپلا يەتتە باشلىق يالماۋۇزغا ئايلىنىپ قالدى.

شۇ ھامان ئالتۇن ئاچقۇچ يەتتە تال ئالتۇن ئوق بولۇپ، ۋىشىلداپ بارغانچە يەتتە باشلىق يالماۋۇزنىڭ يەتتە بېشىغا قادالدى، دەھشەتلىك چىرقىراق سادا ئىچىدە يەتتە باشلىق يالماۋۇز قان قۇسۇپ، ئارقىدىنلا ئۆزلۈكىدىن كۆيۈپ كۈل بولدى، كۈل ئىچىدىن يەتتە خىل رەڭلىك تۈتەك - تۈمان كۆتۈرۈلۈپ، ھەر تەرەپكە تاراپ كەتتى، ئارقىدىنلا

يەتتىنچى تىلسىم تەخسە چاراسلاپ يېرىلىشقا باشلىدى، ئۇچ باشلىق شىر دەرھال بۇلۇتلار ئۈستىگە پەرۋاز قىلدى، تۆۋەندىكى تىلسىم تەخسە كېپەك ئالتۇنغا ئايلىنىپ توزۇپ كەتتى، توزاڭ ئارىسىدىن بىر گىگانت قول يىلاندەك سوزۇلۇپ چىقتى، بىراق ئۇچ باشلىق شىر تېخىمۇ ئېگىزلەپ ئۇچۇپ، تۇتۇق بەرمىدى، ئاخىر گىگانت قولىمۇ ئۈزۈلۈپ، كېپەك ئالتۇنغا ئايلىنىپ توزۇپ كەتتى، ئارقىدىنلا ئاسمان كۆمتۇرۇلۇپ، يەر ئۆڭتۇرۇلگەندەك دەھشەتلىك ئاۋازلار يېڭراپ، ئالەمنى زىلزىلىگە كەلتۈرۈپ، تىلسىم مۇنارمۇ غۇلاپ چۈشتى، ئۇنىڭ پارچىلىرى مەغرىب كۆلىگە چۈشكەندە ئاسمان - يەلەك داۋالغۇشلار پەيدا قىلدى، كۆل تاشقىنلاپ، ئەتراپىغا نەچچە كۈنلۈك يەرگىچە تاشقىن يامرىدى، ئارىدىن ئۇچ كېچە - كۈندۈز ئۆتۈپ، ئاندىن ئالەم - جاھان تىنچلاندى.

ئون ئىككىنچى باب

ۋىسال شادلىقى، ئۇلۇشىپ كەلگەن جۇدالىق

ئۇچ باشلىق شىر ئاستا ـ ئاستا تۆۋەنلىدى، نەچچە كۈنلەر توختىماي تۆۋەنلەپ، ئاخىر مەغرىب كۆلىدىكى يىگانە ئارالغا قوندى، ئارالدا شۇ چاغ گۈمبەزدەك يوغان قورام تاشتىن باشقا ھېچنېمە قالمىغانىدى.

شۇ چاغ قورام تاش ۋاققىدە يېرىلىپ، ئىچىدىن بىر ئاق كىيىملىك پەرىزات چىقىپ شۇنداق دېدى:

— مۇبارەك بولسۇن! ھەممە تىلسىمنى بوسۇندۇردىڭىز، تىلسىم مۇئەككىلى يەتتە باشلىق يالماۋۇزنى يوقاتتىڭىز، ئەمدى جىنلار مەلىكىسى دىلخۇمارنىڭ ئالدىغا بېرىڭ، ئۇ سىز بىلىشكە تېگىشلىك ئىشلارنى ئېيتىپ بېرىدۇ، گۈمبەزدىن ئېلىپ چىققان ياغاچ ساندۇقنى قولدىن چىقىرىپ قويماڭ، بولمىسا ئۆمۈرلۈك پۇشايماندا قالىسىز، يەتتە تەخسىلىك تىلسىم مۇنارنى گۈمران قىلىشىڭىز شۇ ساندۇق ئۇچۇن ئىدى.

پەرىزاتنىڭ سۆزى تۈگەش بىلەن تەڭ پەرىزات ئاق ئىسقا ئايلىنىپ كەتتى، ئارال قاتتىق تەۋرەشكە باشلىدى.

— تېز كېتەيلى، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — تېز ھېلىقى بېلىقنى تووڭلا، ئىسمى نېمىتى ئۇنىڭ.

— يۇنۇس بېلىقى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— يۇنۇس بېلىقى!، يۇنۇس بېلىقى! — ئۇچ باشلىق شىر ئالدىراپ تەكرارلىدى.

شۇ هامان ئارال گىرۋىكىدە يۇنۇس بېلىقىنىڭ سىپسىلىق كۆل رەڭ بېشى كۆرۈندى.

— تېز ئاغزىمغا كىرىۋېلىڭلار، — دېدى يۇنۇس بېلىقى، — ئارال هازىرلا چۆكۈپ كېتىدۇ.

شاهزادە نۇرئەزىز بىلەن ئۇچ باشلىق شىر دەرهال ئۇنىڭ ئاغزىغا سەكرىدى. يۇنۇس بېلىقى كەينىگە بۇرۇلۇپلا دولقۇن يېرىپ ئۇزۇپ كەتتى. قىرغاققا يەتكەندە ئاغزىنى ئېچىپ تۇردى، بۇرۇقتۇرما بولۇپ، هوشىدىن كېتەيلا دەپ قالغان شاهزادە نۇرئەزىز بىلەن ئۇچ باشلىق شىر قىرغاققا چىقىۋالدى.

— خەير - خوش! — دېدى يۇنۇس بېلىقى خوشلىشىپ، — پېرىخونلار شاهى چوقۇم سىلەرنى تۇتۇۋېلىش كويىدا يۈرىدۇ، ئېهتىيات قىلىڭلار، ئۇ هەرقاچان يەتتە تەخسىلىك تىلىسىم مۇنارىنىڭ غۇلاپ چۈشكىنىنى بىلىپ بولدى، ئۇدۇل ماڭماي، ئايلىنىپ ئۆتۈڭلار، سىلەرگە ئاق يول تىلەيمەن.

شۇ سۆزدىن كېيىن ئۇ سۇ ئاستىغا شۇڭغۇدى، ئۇچ باشلىق شىر شاهزادە نۇرئەزىزنى ئېلىپ كۆلنى بويلاپ ئۇچ كېچە - كۈندۈز ئۇچتى، بىر ئۇيان - بىر بۇيان ئەگىپ ئۇچۇپ، پېرىخونلار شاهىنىڭ جېسەكچىلىرىگە يولۇقۇپ قالماي، قار - مۇز بىلەن قاپلانغان بىر ئېگىز تاغ چوققىسىغا بېرىپ قوندى، تاغ چوققىسىدىكى مۇزلۇق ئىچىدىن تۈيۈقسىز بىر پارچە مۇز ئاجرىلىپ چىقىپ، ئادەم سىياقىغا كىردى - دە:

— هۆكۈما سىلەرگە مەلىكە دىلخۇمار بىلەن كۆرۈشۈش، يالماۋۇز قەلئەسىگە بېرىش، يالماۋۇز كىتابىنى يوقىتىشنى تاپشۇردى، هازىر سىلەر قۇياشقا ئەگىشىپ ئۇچۇڭلار، قۇياش تىك ئۆرلىگەن مەزگىلدە نۇرلۇق تاغ چوققىسىغا بارىسىلەر، مەلىكە دىلخۇمار بىلەن دىدارلىشىسىلەر، — دېدى ئۇلارغا يول كۆرسىتىپ، ئاندىن ئۇ شۇرۇرىدە ئېرىپ، سۇ بولۇپ ئېقىپ كەتتى.

— يەنە هېلىقى مۇدهىش قەلئەگە بارىدىكەنمىز - دە، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — مېنىڭغۇ ئۇ يەرگە قايتا دەسسىگۈم يوق ئىدى.

— بىراق ئۇ بىز تىلسىم مۇناردا دۇچ كەلگەن خېيىم - خەتەرلەر ئالدىدا ھېچ نەرسە ئەمەس، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

ئۇچ باشلىق شىر ئەمدى قۇياشقا ئەگىشىپ ئۇچتى، قۇياش تىك ئۆرلىگەن مەزگىلدە نۇرلۇق تاغقا يەتتى. تاغدىن بىر شامال كېلىپ، ئۇلارنى غازاڭدەك ئۇچۇرۇپ ئاپىرىپ، مەلىكە دىلخۇمارنىڭ ساراىيى ئالدىغا ئاپىرىپ تاشلىدى.

— مەرھابا! ئەزىمەتلەر، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار ئۇلارنىڭ ئالدىغا چىقىپ، — سىلەرنى كۈتۈپ بەك تەقەززا بولغانىدىم.

— سىز كىم؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز ھەيران بولۇپ.

— يەڭگىز، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار كۈلۈپ تۇرۇپ، — جىنلار مەلىكىسى دىلخۇمار بولىمەن، ئەرۋاھ ھۆكۈمىا سىلەرگە يالماۋۇز قەسىرىدىكى قۇدۇقتا كۆرگەنلىرىمنى ئېيتىپ بېرىشىمنى تاپىلىغان، سىزنىڭ يەتتە تەخسىلىك تىلسىم مۇنارىدىن تىنچ - ئامان كېلەلمەسلىكىڭىزدىن ئەنسىرىگەنىدىم، تىلسىم مۇنارغا بېرىش تۇغۇل، ھەتتا بارلىقىنى ئاڭلاشمۇ بىزگە نېسىپ بولمىغان، ئۇ يەردىكى ئىشلارنى بىلىشكە، ھەتتا ئارىمىزدىكى ئەڭ قۇدرەتلىك پېرىخونلار شاھىنىڭمۇ قۇربى يەتمىگەن، ئۇمۇ شۇ يەردىلىكىڭىزنى قۇدۇق ئاستىغا چۈشكەندىن كېيىن بىلگەن، ئاخىر تىنچ - ئامان قايتىپ كەلدىڭىز، بۇ بىر مۆجىزىدەكلا ئىش بولدى، ئەمدى سىزنى سىردىن خەۋەردار قىلاي.

— ئاۋۋال ئاكىلىرىمنىڭ خەۋىرىنى بەرسىڭىز؟ — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئالدىراپ.

— ئۇلار پۈتۈن شەھەر بىلەن قوشۇلۇپ تاشقا ئايلىنىپ كەتتى، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار كۆزلىرىگە ياش ئېلىپ، — ئىسكەلىت پېرىخون ئادەمزات دۇنياسىغا قانداق بارالىدىكىن، سېھرىلىك يامغۇر ياغدۇرۇپ شەھەرنىڭىزنى، شەھەردىكى ھەممە ئادەم ۋە باشقا جانلىقلارنى قوشۇپ تاشقا ئايلاندۇرۇۋەتتى، ئۇ بۇ ئارقىلىق سىزنى ئۆز قەلئەسىگە بېرىشقا مەجبۇرلىماقچى.

— ئۇنىڭسىزمۇ يالماۋۇز قەلئەسىگە بارماقچىدىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز غەزەپ بىلەن، — ئەمدى يالماۋۇز قەلئەسىدە

كۆرگەنلىرىڭىزنى ئېيتىپ بېرىڭ، يالماۋۇز قەلئەسىنى ئىسكىلىت پېرىخون بىلەن قوشۇپ گۈمران قىلىمەن، شەھىرىمنى، ئاكىلىرىمنى ۋە باشقىلارنى قۇتقۇزىمەن.

— سىز ئاۋۋال قاراڭغۇ تاغقا بېرىڭ، — دېدى مەلىكە دىلخۇمار، — قۇياشقا ئەگىشىپ ئۇچۇپ، قۇياش پاتقاندا بىر قارا تاغ چوققىسىغا يېتىسىز، تاغدا زۇلمەت غارى بار، غار ئىچىدە بۇلاق بار، بۇلاقتىن تۆت تارام سۇ ئاقىدۇ، بىر تارامدىكى شەربەت، بىر تارامدىكى سۈت، بىر تارامدىكى مۇسەللەس، بىر تارامدىكى قىرتاق، شورلۇق سۇ، ئۇنىڭدىن كۆتۈرۈلگەن ھور دىماقلىرىڭىزنى ئېچىشتۇرىدۇ، شۇ شورلۇق سۇدا يۇيۇنسىڭىز بولىدۇ، شۇ چاغدا مەن قېشىڭىزدا ھازىر بولۇپ، نېمە قىلىشىڭىزنى ئېيتىپ بېرىمەن، تېز بولۇڭ، زۇلمەت غارىنىڭ ئىشىكى ھەر پەسلىدە بىركۈن ئېچىلىدۇ، بۈگۈن ئۇنىڭ ئېچىلىدىغان كۈنى.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئۆچ باشلىق شىرغا مىنىپ ئۇچۇپ كەتتى، قۇياشقا ئەگىشىپ ئۇچۇپ، كۈن پاتاردا ئاسمانىنى تىرەپ تۇرغان تۈۋۈككىلا ئوخشايدىغان، تاش - تۇپرىقى قاپقارا ۋە ئېگىز بىر تاغقا دۇچ كەلدى، تاغ ئەتراپى قارا بۇلۇت-تۇمانلار بىلەن ئورالغان ۋە جاندىن ئۆتكۈدەك سوغۇق شۇرغان ئۇشقىرتىپ تۇرىدىغان، تولىمۇ غەلىتە ۋە خەتەرلىك بىر جاي ئىدى.

ئۆچ باشلىق شىر غارنى ئىزدەپ، تاغنى ئايلىنىپ ئۇچتى، ئاخىر بىر مۇزلۇق ئارىسىغا يوشۇرۇنغان غار ئاغزىنى تاپتى، لېكىن غار ئاغزى مۇز بىلەن توسۇلۇپ قالايلا دېگەچكە، كىرىشكە مۇمكىنچىلىك بولمىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال قويىنىدىن خاسىيەتلىك ئالتۇن ئەينەكنى ئېلىپ، غار ئاغزىدىكى مۇزغا توغرىلىدى، ئەينەكتىن ئوت پۈركۈلۈپ چىقىپ، كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە مۇزلارنى ئېرىتىپ، غار ئاغزىنى داغدام ئېچىۋەتتى، ئۆچ باشلىق شىر ئەمدى بىمالال غارغا ئۇچۇپ كىردى، خاسىيەتلىك ئالتۇن ئەينەك يورۇقىدا توسالغۇسىز ئىلگىرىلەپ، ئاخىر غارنىڭ ئىچكىرىسىدىكى بىر كەڭرى مەيدانغا يەتتى، بۇ يەردە ئۇلار پۈتۈن ۋۇجۇدى تۆمۈر تىكەندەك موي بىلەن قاپلانغان، ۋۇجۇدىدىن قارا رەڭدىن باشقا ئۆزگە رەڭ دىدارى تېپىلمايدىغان بىر دىۋىگە يولۇقتى،

دۇننىڭ قولىدا ئادەمنىڭ باش ئىسكىلىتى شەكلىدە ياسالغان گۈرزە بار ئىدى، ئۇ ئۇن ـ تۇنۇشسىزلا شاھزادە نۇرئەزىزغا ھۇجۇم قىلدى، ئاربىدا قىلىچ ـ گۈرزىلەر بىر ـ بىرىگە ئۇرۇلۇپ، دەھشەتلىك جەڭ باشلاندى. قارا دۇننىڭ گۈرزىسىدىكى ئېغىز- بۇرۇن، كۆز ـ قۇلاقلاردىن ئوت چىقىپ تۇراتتى، قىلىچ كار قىلمايتتى، شۇنداقتىمۇ شاھزادە نۇرئەزىز ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز جەسۇرلۇق بىلەن ئېلىشىپ، قارا دۇننى ھالسىراتتى، ئۆزى بولسا ئېلىشقانسېرى كۈچلىنىپ باردى، ئاخىر قىلىچقا ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ ھۇرۇپ زەرب بىلەن ئۇرغانىدى، قىلىچ گۈرزىنى كېسىپ ئۆتۈپ، دۇننىڭ بېشىنى ئۈزدى، ئىككى پارە بولغان گۈرزىدىن بىر قاناتلىق قارا چاشقان ئۇچۇپ چىقىپ:

ـــ خەپ سېنى! خەپ! ـــ دېگىنىچە قاچتى، ئەمما ئۇچ باشلىق شىر پۇرسەت بەرمەي ئوت پۇركۇپ ئۇنى كۆيدۈرۈپ كۈل قىلىۋەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى تېخىمۇ ئىچكىرىلەپ كىرىپ بىر بوشلۇقتا بۇلدۇقلاپ چىقىپ تۇرغان بۇلاقتا يولۇقتى، بۇلاق سۈيى تۆت تارامغا بۆلۈنۈپ ئېقىپ غاردىكى كامارلارغا كىرىپ كېتىۋاتاتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز دىماقنى ئېچىشتۇرىدىغان ھور كۆتۈرۈلۈۋاتقان بىر تارام سۇغا چۈشتى، بىراق ئادەمدەك تىرىك تۇرالايدىغان قاسراقلىق ئەجدىھاغا ئايلىنىپ قالدى.

شۇ چاغ كۆز ئالدىدا مەلىكە دىلخۇمارنىڭ سىيماسى زاھىر بولۇپ:

ـــ مۇشۇ تارام سۇ كىرىپ كېتىۋاتقان كامارغا كىرىڭ شاھزادە، سۇ مەخلۇقلىرى بىلەن جەڭ قىلىپ، ئۇلار ساقلاۋاتقان تاش گۈمبەز ئىشىكنى ئېچىڭ، ئالتۇن ئاچقۇچنى تېپىڭ، ئاندىن قايتىپ چىقىپ، سۈت ئېقىنىدا يۇيۇنسىڭىز ئەسلىڭىزگە كېلىسىز، ـــ دېدى ئۇنىڭغا.

ئەجدىھا سۈرىتىگە كىرىپ قالغان شاھزادە نۇرئەزىز كامارغا بېشىنى تىقتى، يىلاندەك سوزۇلۇپ كىرىپ، چولتۇككىدە بىر يەر ئاستى كۆلگە چۈشۈپ كەتتى، شۇ ھامان تەرەپ ـ تەرەپتىن خەنجەر چىشلىق، تۆمۈر تىرناقلىق غەلىتە سۇ مەخلۇقلىرى ئۇنىڭغا ھۇجۇم قىلدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئەجدىھا پەنجىسىگە ئايلىنىپ قالغان قوللىرىدا قىلىچىنى چىڭ سقىملاپ، ئۇلارغا تاقابىل تۇردى. بۇ جەڭ ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز داۋام

قىلدى، ئاخىر مەخلۇقلارنى بىر تەرەپ قىلىپ، كۆل ئاستىغا شۇڭغۇدى، بىر تاش گۈمبەز كۆرۈندى، تاش گۈمبەزنى غايەت زور بىر سەككىزئاياغ قامااللاپ ياتاتتى، سەككىز ئاياغنىڭ ھەر پۈتىدا بىردىن يالماۋۇز بېشى بار ئىدى، كۆرگەنلەرنىڭ يۈرىكى سىرقىرايتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى سەككىزئاياغ بىلەن ئېلىشىشقا مەجبۇر بولدى، ئەمما سەككىز ئاياغنىڭ قىلىچتا كېسىلگەن، ئۇزۇلگەن يەرلىرى ھايال ئۆتمەي ئەسلىگە كېلىپ قالاتتى، ئاندىن ئۇ شاھزادە نۇرئەزىزنى چىشلەپلىشقا ياكى چىرمەپلىشقا ئۇرۇناتتى، پات - پات زەھەرلىك قارا سۇيۇقلۇق پۈركۈيتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنى يوقىتىشقا ئامال قىلالماي كۆپ ئاۋارە بولدى، ئاخىر كەينىگە يېنىپ، سەككىزئاياغدىن يىراقلىشىپ ئۇنى كۆزەتتى، سەككىزئاياغنىڭ گۈمبەزدەك يوغان بېشىدا بىلىنەر-بىلىنمەس بىر ئىشكنى بايقىدى.

«بۇ گۈمبەزنىڭ ئىشكى بولۇشى مۇمكىن،» دەپ ئويلىدى ئۇ: «ئەمدى ئۇنىڭ بىلەن ئېلىشىمەن دەپ ئاۋارە بولماي ئاشۇ ئىشكتىن كىرىشنىڭ ئامالىنى قىلاي».

ئۇ ئاستا - ئاستا ئۆزۈپ، سەككىز ئاياغنىڭ ئۈستى تەرىپىگە بارىدى، ئاندىن شىددەت بىلەن تۆۋەنگە شۇڭغۇپ سەككىزئاياغنىڭ سەككىز پۈتى تەڭلا سوزۇلۇپ كېلىپ، تۈتۈۋالغۇچە ئىشكتىن كىرىپ كەتتى، ئەمدى ئۇ ئۆزىنى تاملىرى كەھرىۋادىن قوپۇرۇلغان بىر سارايدا كۆردى، سارايدا تىنىمسىز ئۇچۇپ يۈرگەن بىر ئالتۇن ئاچقۇچتىن باشقا ھېچنېمە يوق ئىدى، ئالتۇن ئاچقۇچ قەپەستىن قۇتۇلماقچى بولغان قۇشتەك ھەر تەرەپكە ئۆزىنى ئۇرۇۋاتاتتى.

— بۇياققا كەل! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — مەن سېنى ئەركىنلىككە ئېرىشتۈرىمەن.

بىراق، قاناتلىق ئاچقۇچ ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلىمىغاندەك قالايمىقان ئۇچۇۋەردى. شاھزادە نۇرئەزىز ئامالسىز ئۇنى قوغلىدى، ئالتۇن ئاچقۇچ ئۇنىڭغا تۇتۇق بەرمىدى، بەلكى بىرى ئون، ئونى يۈز بولۇپ، ئەسلىدىكىسى قايسى بىلگىلى بولمىدى، شاھزادە نۇرئەزىز نېمە قىلارىنى

بىلىمەي، خالىغان بىرىنىڭ تۇتقاي دېگۈچە مەلىكە دىلخۇمارنىڭ شۇنىڭلىندى:

— ھەرگىز قالايمىقان ئىش قىلماڭ، ئەسلىدىسكىنى تۇتۇشىڭ كېرەك، باشقا بىرىنى تۇتسىڭ تاشقا ئايلىنىپ قالىسىز، بارمىقىڭنى چىشلەپ، بىر تامچە قان چىقىرىڭ، قانىنى كۆرۈپلا ئېتىلىپ كەلگەننى تۇتۇۋېلىڭ، ئاندىن گۈمبەز پارتلىغان ھامان ھېچنېمىگە قارىماي قايتىپ چىقىڭ، كېچىكسىڭىز ھەممە ئىشىڭىز بىكار بولۇپ، ئىسكىلىت پېرىخوننى يوقىتالمايسىز.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى ئالتۇن ئاچقۇچلارنى قوغلاشتىن ۋاز كېچىپ، قولىنى چىشلەپ قان چىقاردى، شۇ ھامان يۈزلىگەن قاناتلىق ئاچقۇچلاردىن بىرى ئوقتەك تېزلىكتە ئېتىلىپ كەلدى ، شاھزادە نۇرئەزىز چاققانلىق بىلەن ئۇنى تۇتۇۋالدى، شۇ ھامان قاراسلىغان ئاۋاز بىلەن تەڭ ساراي پارتلاپ، ئۆگزە ۋە تاملىرى پارە - پارە بولۇپ، ھەرتەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى. شاھزادە نۇرئەزىز شىددەت بىلەن يۇقىرى ئۆرلەپ ئۇچتى، ئەتراپتا ئۇنى چاقىرغان ئاۋازلار ئاڭلاندى، لېكىن پەرۋا قىلمىدى، ئارقىدىن گۈلدۇر - قاراس، قىيا - چىيالار ئاڭلاندى، خىلمۇخىل سۈرەتلەر، بەزىلىرى ئاجايىپ گۈزەل ۋە بەزىلىرى بەتبەشىرە ھالەتتە پەيدا بولدى، لېكىن ئۇ ھېچبىرىگە پەرۋا قىلماي سۇ يېرىپ يۇقىرىغا ئۆرلەپ ئۇچۇۋەردى، ئاخىر بىرلا ئۇچۇپ كامارىدىن چىقىپ، سۈت ئېقىنىغا كىرگەندى، دەرھال ئەسلىگە كەلدى.

— تېز بولۇڭ شاھزادە! — دېدى يەنە مەلىكە دىلخۇمارنىڭ سىيماسى زاھىر بولۇپ، — ئالتۇن ئاچقۇچنى غارنىڭ ئۈستىدىكى تۆمۈر قۇلۇپقا سېلىڭ، ئاندىن ئېچىلغان ئىشىكتىن كىرىپ باغدا يۈرگىلاپ يۈرگەن توققۇز كەكلىكنىڭ ھەممىسىنى ئوۋلاڭ، بېشىنى ئۈزۈڭ، ئىسكىلىت پېرىخون غار ئالدىغا كېلەيلا دەپ قالدى، ئۇ ئىشلىرىمىزنى سېزىپ قالدى، ئۇ كىرىپ بولغۇچە ئىشنى تۈگىتىڭ.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچ باشلىق شىرغا مىنىپ غارنىڭ ئۈستىگە ئۆرلىدى. ئالتۇندىن، كۈمۈشتىن، تۆمۈردىن ياسالغان ئۈچ قۇلۇپنى كۆردى، ئالتۇن، كۈمۈش قۇلۇپلار ساھىبجامال نازىنىنلارنىڭ يۈزىدەك

كۆرۈندى، ئۇلار سىرلىق كۈلۈمسىرەپ تۇراتتى، تۆمۈر قۇلۇپ بولسا چىشلىرىنى ھىڭگايتىپ، خىرىس قىلىپ تۇرغان غالجىر ئىت سۈرىتىلىپ ئىدى.

— مېنى ئالتۇن قۇلۇپقا سال، ئالتۇن قۇلۇپقا! — چىرقىراق سادا كەلدى ئالتۇن ئاچقۇچتىن، — تۆمۈر قۇلۇپقا سالساڭ تۈگىشىسەن.

بىراق، شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ سۆزىگە پەرۋا قىلماستىن تۆمۈر قۇلۇپقا تەڭلىدى، شۇ ھامان تۆمۈر قۇلۇپ غالاپ - غۇلۇپ قىلىپلا ئالتۇن ئاچقۇچنى ئۇنىڭ قولىدىن چۈشلەپ ئېلىپ يۇتۇۋالدى - دە، غىرىچلىتىپ چاينىپ يۇتۇۋەتتى، ئۇنىڭ ئاغزىدىن ئېچىنىشلىق ناله-پەرياد ئاڭلىنىپ، قان - يىرىڭ ئاقتى.

ئارقىدىنلا تاغ چوققىسى تەۋرەپ ھېلىلا گۈمۈرۈلۈپ چۈشىدىغاندەك بىر ھالەت زاھىر بولۇپ، تۆمۈر قۇلۇپنىڭ تۆشۈكى يوغىناپ-يوغىناپ بىر ئىشىككە ئايلاندى، شاھزادە نۇرئەزىز ئىشىكتىن كىرگەن ھامان ئىشىك يوقىدى، ئەمدى ئۇ ئۆزىنى بىر چارباغدا كۆردى، باغدا پەيلىرى ھەسەن- ھۈسەندەك يەتتە رەڭدە جۇلالىنىپ تۇرىدىغان توققۇز كەكلىك يورغىلاپ يۈرەتتى.

ئۇلارنىڭ چىرايلىقلىقىغا قارىغان كىشى ئېتىش تۈگۈل، بىرەر تال پىيىگە زىيان سېلىشقىمۇ چىدىمايتتى.

— تېز بول! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئالدىرىتىپ، — تاغ تەۋرەۋاتىدۇ، يەر يېرىلىدىغاندەكلا قىلىدۇ، ئىسكىلىت پېرىخون غارغا كىرگەن بولۇشى مۇمكىن.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئوقياسىنى بەتلەپ ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ، كەكلىكلەرنى بىر - بىرلەپ ئاتتى، ئۇچ باشلىق شىر ئېتىلغانلارنىڭ بېشىنى ئۇزۇپ تۇردى، توققۇزىنچى كەكلىكنىڭ بوينىنى ئۇزگۈچە ئىسكىلىت پېرىخوننىڭ كۈلەڭگىسى زاھىر بولۇپ يېلىندى:

— قوي، ئۇنى قويۇۋەت، توققۇز جېنىمدىن بىرسى قالدى، ئەمدى ھېچ نەرسىگە زىيان - زەخمىتىم يەتمەيدۇ، رەھىم قىلغىن.

— سەن شەھىرىمدىكى نەچچە يۈز مىڭلىغان جانغا رەھىم قىلدىڭمۇ؟ — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئاچچىق بىلەن، — جان -

جىگەر قېرىنداشلىرىمغا رەھىم قىلدىڭمۇ؟! مەھبۇبەم شۇ تاپتا قەيەرلەردە ئازاب تارتىۋاتىدىكىن، ئۇنىڭغا رەھىم قىلدىڭمۇ؟! قوي ئۈنداق قۇرۇق گەپلىرىڭنى، ساڭا ئۆلۈملا بار، ئامانلىق يوق.

ئۇنىڭ گېپى ئاخىرلاشقۇچە ئۇچ باشلىق شىر:

— بۇنداق مەلئۇنلارغا ئېغىز ئۇپرىتىپ يۈرۈشنىڭ نېمە ھاجىتى،— دەپ غۇدۇرىغىنىچە كەكلىكنىڭ بوينىنى ئۈزدى، شۇ ھامان ئىسكىلىت پېرىخوننىڭ سىياسى ئېچىنىشلىق ناله - پەريـاد ئىچىده قارا تۈتەككه ئايلىنىپ تاراپ كەتتى، ئارقىدىنلا چاربـاغ ئاستىدىكى زېمىن قاراسلاپ يېرىلىپ، سانسىزلىغان ئاق كەپتەر ئۇچۇپ چىقىپ، تەرەپ - تەرەپكه تاراپ كەتتى، ئۇچ باشلىق شىر بۇ ئاق كەپتەرگه ئەگىشىپ ئۇچۇپ، بىردىنلا يورۇق ئالەمگه چىقىپ قالدى، پارلاپ تۇرغان قۇياش ئۇلارنى كۆتۈۋالدى، قاراڭغۇ تاغ غايىب بولغانىدى.

— نۇرلۇق تاغقا! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

ئۇچ باشلىق شىر ئۇچۇپ قۇياش تىك ئۆرلىگەن مەھەلده نۇرلۇق تاغقا يەتتى، بىراق نۇرلۇق تاغدىكى نۇر جۇلاسىنىڭ ئۆچكىنىنى، خاسىيەتلىك گۈل - گىياھلارنىڭ كۈلگه ئايلىنىپ، نۇرلۇق سارايىنىڭ ۋەيران بولغىنىنى كۆردى. خارابلىكته مەلىكه دىلخۇمارنىڭ تاشقا ئايلانغان جىسمى قالغانىدى، ئۇنىڭ بىر قولى مەشرىق تەرەپنى كۆرسىتىپ تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز نېمە ئىش يۈز بەرگىنىنى بىلەلمەي ھەسرەت چەكتى، شۇ چاغ تاغدىكى بىر كاماردىن بوينى ئۇزۇن، زىلۋاغىنه قاردەك ئاق بىر مۇشۇك ئالتۇن-كۈمۈش مويلۇق بىر جۈپ ئاسلىنىنى ئەگەشتۈرۈپ چىقتى - دە:

— بۇلار ئىسكىلىت پېرىخوننىڭ ئىشى، مەلىكەم ئۇنىڭ بىلەن كۆپ ئېلىشتى، لېكىن تەڭ كېلەلمەي ئاخىر تاشقا ئايلىنىپ كەتتى، ئۇ ئىلگىرى مەخپىي ھۈجرىغا كىرىپ، سىرلىق ئەينەكتىكى بىلەرمەن جىننى ئازاد قىلىش بەدىلىگه ئىسكىلىت پېرىخوننىڭ سىرىنى سۇراپ بىلىۋالغان، ئاندىن سىلەرگه يەتكۈزگەنىدى، ئەمدى مەن سىلەرگه يەنه بىر سىرنى ئېيتىپ بېرەي، مەلىكەم بۇنى ماڭا تاپىلاپ قويغانىدى،

ئاڭلاڭ، يالماۋۇز قەلئەسىگە كىرسىڭىز ئىسكىلىت پېرىخوننىڭ تەختىدىن باشقىغا يولىماڭ، تەخت ئاستىدا قۇدۇق بار، قۇدۇق ئاستىدا ئوق ـ سول ئىككى تەرەپتە ئىككى ئەجدىها بار، بىرى ئاق، بىرى قارا. ئاق ئەجدىهانىڭ ئاغزىدا يالماۋۇز كىتاب بار، ئۇ ھەممە رەزىللىكنىڭ مەنبەسى، ئۇنى يوقاتىسىڭىز ئاكىلىرىڭىزمۇ، شەھىرىڭىزمۇ ئەسلىگە كېلىدۇ،ــ دېدى مىياۋلاپ. گېپى ئاياغلاشقان ھامان مۇشۇك ئاسلانلىرى بىلەن قوشۇلۇپ تاشقا ئايلىنىپ قالدى، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ قۇلاق تۇۋىدە «بۇنى كىشىگە تىنغۇچى بولماڭ!» دېگەن سادا ياڭرىدى.

ــ بۇ سىرنى ئېغىزدىن چىقارغۇچىلار تاشقا ئايلىنىپ قالىدىكەن،ــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

ــ بىز مەشرىق تامام ماڭايلى، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ مەلىكىنىڭ قولى شۇ تەرەپنى كۆرسىتىپ تۇرۇپتۇ، بۇنىڭدا نېمە سىر بارلىقى نامەلۇم.

ئۇچ باشلىق شىر ئۇنى ئېلىپ شۇ تەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى. بىر چاغدا تۆۋەندىكى بىر بۇلاقتىن ساقاللىق پەتەك جىن ئۇچۇپ چىقىپ، ئۇلارنىڭ يولىنى توستى ـ دە:

ــ توختاپ تۇرغىن شاھزادە! بۇ يەردە بىر ئامانەت بار، تاپشۇرۇۋېلىپ كەت، ــ دېدى مەيۇسلۇك بىلەن.

ئۇچ باشلىق شىر ئۇنىڭغا ئەگىشىپ بۇلاق بويىغا قوندى، جىن بۇلاققا كىرىپ كېتىپ، بىر پەرىزاتنىڭ تاش ھەيكىلىنى ئېلىپ چىقتى.

ــ ئۇ كىم؟ ــ سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز ئەجەبلىنىپ.

ــ مەلىكە دىلرەبا، ــ دېدى جىن، ــ ئىككىنچى ئاكاڭنىڭ مەھبۇبىسى، ئاكىلىرىڭمۇ، شەھىرىڭمۇ ئىسكىلىت پېرىخون تەرىپىدىن تاشقا ئايلاندۇرۇۋېتىلگەندىن كېيىن، ئۇ ھەم ئۇنىڭ ئاتىسى، مومىسى ۋە باشقا پەرىلەر ئىسكىلىت پېرىخون ھەم ئۇنىڭ قولچوماقلىرى بىلەن ئېلىشتى، ئىسكىلىت پېرىخوننىڭ قولچوماقلىرىنى يوقىتالىدى، لېكىن ئۆزىگە كۈچى يەتمەي، مەلىكە دىرەبادىن باشقىلارنىڭ ھەممىسى ئۆلۈپ كەتتى، مەن ئۇنىڭ تاشقا ئايلىنىپ كەتكەن جىسمىنى مەلىكە دىلخۇمارنىڭ تاپشۇرۇقى بىلەن ئەكېلىپ ساقلاپ قويدۇم.

— ئۇنى چوقۇم قۇتقۇزىمەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئۇنى يەنىلا سەن ساقلاپ بەرگىن، زىيان - زەخمەت يېتىپ قالمىسۇن.

— خاتىرجەم بول، — دېدى جىن، — ئەمدى ئۇنىڭغا زەررىچىلىكمۇ زىيان - زەخمەت يەتمەيدۇ، لېكىن سەن كۆپ ئېھتىيات قىل، ھەممىسىنىڭ ئۈمىدى سەندە، ساڭا ئاق كەپتەر يول باشلايدۇ، ئۇنىڭغا ئەگەشكىن.

شاھزادە نۇرئەزىز قەلبى غەزەپ - نەپرەتكە تولغان ھالدا ئۆچ باشلىق شىرغا مىنىپ، تۈيۇقسىز پەيدا بولغان بىر ئاق كەپتەرگە ئەگىشىپ ئۇچۇپ كەتتى.

كەپتەر ئاجايىپ تېز سۈرئەتتە ئۇچتى، ئۆچ باشلىق شىر بار كۈچى بىلەن تىرىشىپ - تىرمىشىپ ئاران - ئاران يېتىشتى. ئۇلار ئۆچ كېچە-كۈندۈز توختىماي ئۇچۇپ بىر قاراڭغۇلۇققا يېتىپ كەلدى، ئاق كەپتەردىن نۇر چاقناپ، نىشاننى كۆرسىتىپ بەردى، قاراڭغۇلۇق ئىچىدە مۇزلار قاراسلاپ يېرىلىپ، ئاستىدىن غايەت زور سۇ مەخلۇقلىرى چىقىپ، ئۇلارنى تۇتۇشقا ئۇرۇندى، ئاسماندىن تورۇكلاپ مۆلدۈر يېغىپ كەتتى، ھەرتال مۆلدۈرنىڭ چوڭلۇقى تاۋۇزدەك كېلەتتى، ئارقىدىنلا سوغۇق نەشتەردەك سانجىلىدىغان قاتتىق شۇرغان چىقتى. شۇنداق مۇشكۈلاتلار ئىچىدە ئۇلار تۇيۇقسىز قاپقارا ۋە تۆمۈردەك قاتتىق بىر ئارالغا يەتتى.

ئارالدا يالماۋۇز قەلئەسى ھەممە تۆشۈك - ئېغىزلىرىدىن جۇت - شۇرغان ئۇشقىرتىپ، كەلگەنلەرنى «ھاپ» قىلىپلا يۇتۇۋېتىدىغاندەك بىر ئەلپازدا تۇراتتى.

ئاق كەپتەر ئەمدى قايىقىدۇر غايىب بولدى، شاھزادە نۇرئەزىز ئۆچ باشلىق شىردىن چۈشىمەيلا يالمۇۋۇز قەلئەسىگە كىرىپ كەتتى، مانا ئەمدى ئۇلار قۇرۇق سارايغا كىرگەندەكلا ئىلگىرىلىدى، ئاخىر ئىسكىلىت پېرىخوننىڭ تەختى ئالدىغا بېرىپ توختىدى، ئەمما تەخت ئاستىدا نە قۇدۇق، نە بىر ئىشىكتىن ئىزنا يوق ئىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز قىلىچىنى قولىغا ئالدى - دە، ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ، ھۈرۈپ تۇرۇپ، تەختكە قىلىچ ئۇردى، شۇھامان گۈلدۈر-

قاراسلىغان دەھشەتلىك سادا بىلەن تەڭ، تەخت يېرىلىپ، ئىككى پارە بولدى، ئاندىن ئاستىدا بىر قۇدۇق زاھىر بولدى، قۇدۇقتىن ھايالسىزلا ئوت لاۋا ئېتىلىپ چىقىشقا، خىلمۇخىل ۋەھىمىلىك ئاۋازلار ئاڭلىنىشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز قۇدۇققا قاراپ تېنى شۇركۈنۈپ تۇرۇپ قالدى.

— خاسىيەتلىك كىتابقا قارىغىنا، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — يول كۆرسەتسە ئەجەب ئەمەس.

شاھزادە نۇرئەزىز قوينىغا قول سالاي دېگۈچە، كىتاب ئۆزىلا ئۇچۇپ چىقتى، ئۇنىڭدىن شۇنداق سادا كەلدى:

— ھەقىقي رەقىبىمگە يولۇقتۇم، ئەمدى مېنى قۇدۇققا تاشلا، ئۇچ كۈن كۈتكىن، ھەسەن - ھۈسەن كۆرۈنسە مېنى «يىگىپتۇ» دەپ بىل، ئالىپاساق ئىس - تۈتەكلەر چىقسا ئۆزۈڭنى ياقمىغا ئال، قۇدۇققا يېقىنلاشقۇچى بولما.

— ئەگەر سەن يەڭسەڭ مەن نېمە قىلىشىم كېرەك؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز ئالدىراپ.

— قۇدۇق ئاستىغا چۈشۈپ قارا ئەجدىھانىڭ ئاغزىغا كىرگىن.

— خاسىيەتلىك كىتاب شۇنداق دەپ ئۇچۇپ قۇدۇققا كىرىپ كەتتى. قۇدۇقتىن ھەرخىل رەڭلىك نۇر چاقنىدى، تۇرۇپ قارا ئىس چىقسا، تۇرۇپ ئاق ئىس ئۆرلىدى، تۇرۇپ دەھشەتلىك ھۆركىرىگەن ئاۋاز ئاڭلانسا، تۇرۇپ يېقىملىق نەغمە - ناۋا ياڭرىدى، تۇرۇپ بەتبۇي پۇراق تارالسا، تۇرۇپ خۇش پۇراق چېچىلدى، ھېلى غالجىر ئىتلارنىڭ نېمىلەرنىدۇر تالىغان ئاۋازى، تۇرۇپ يەنە بوۋاقلارنىڭ سەبىي كۈلكىسى ئاڭلاندى، ئەيتاۋۇر ئۇچ كېچە - كۈندۈزگىچە قۇدۇقتىن خىلمۇخىل سادا، ھىد - پۇراقلار چىقىپ تۇردى، بۇ ئۇچ كېچە - كۈندۈز شاھزادە نۇرئەزىزغىمۇ، ئۇچ باشلىق شىرغىمۇ گويا ئۇچ يىلدەك ئۇزاق بىلىندى، قۇدۇققا قاراپ باقايلى دېسە كۆرۈنمەس بىر قول ئىتتىرىۋەتتى، ئۇلار تازا تەقەززا بولغان بىر چاغدا قۇدۇق تىنچىپ قالدى، شاھزادە نۇرئەزىز زادى نېمە ئىش بولغىنىنى بىلەلمەي تېخىمۇ جىددىيلىشىپ قالدى.

—كىرەيلى، — دېدى ئۇ خېلى ساقلاپ بېقىپ، — نېمىلا بولسۇن

ياردىمىمىز تېگىپ قالسا ئەجەب ئەمەس.

ــ بول ئەمسە، ــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

ئۇلار قۇدۇققا چۈشۈشكە تەييارلىنىۋاتقاندا بىردىنلا قۇدۇقتىن ئۇنچە ـ مارجانلار چېچىلىپ، ھەسەن ـ ھۈسەن جىلۋە قىلدى.

ــ خۇداغا شۈكرى، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز خۇشاللىقىدا ئۇچ باشلىق شىرنىڭ باشلىرىغا سۆيۈپ، ــ خاسىيەتلىك كىتاب غەلىبە قىپتۇ.

شۇ چاغ قۇدۇقتىن تىتما ـ كاتىكى چىقىپ، قارىغۇسىز بولۇپ كەتكەن، ھەممە يېرىدىن قان ـ يىرىڭ ئېقىپ تۇرغان بىر رەزگى كىتاب چىقىپ، پالاققىدە يەرگە چۈشتى، ئارقىدىنلا يەتتە خىل رەڭدە جۇلالاپ تۇرىدىغان خاسىيەتلىك كىتاب ئۇچۇپ چىقتى ـ دە، بىرلا ئوت پۈركۈپ، رەزگى كىتابنى كۆيدۈرۈپ كۈل قىلىۋەتتى.

ــ ئۇھ! ــ دېگەن سادا كەلدى خاسىيەتلىك كىتابتىن، ــ ئۇنى يېڭىپ بولغۇچە كۈچ ـ ماداريمدىن كېتىپتىمەن، ئەمدى خوشلىشايلى، قالغان ئىشلار ئۆزۈڭگە قالدى.

شۇنىڭدىن كېيىن خاسىيەتلىك كىتاب يەتتە رەڭلىك بىر چوڭ يۇلتۇزغا ئايلىنىپ، يالماۋۇز قەلئەسىنىڭ تورۇسىنى بۆسۈپ چىقىپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇچ باشلىق شىرغا مىنىپ قۇدۇققا شۇڭغۇپ كىردى، قۇدۇق دىۋارىغا چاك كەتكىنىنى، بېشى ئۈزۈلگەن ياكى كۆيۈپ قارىداپ كەتكەن غەلىتە مەخلۇقلارنىڭ يېرىم گەۋدىلىرىنىڭ ساڭگىلىشىپ تۇرغىنىنى كۆردى. قۇدۇق ئاستىغا چۈشتى، بىر قارا ئەجدىھادىن باشقا ھېچ نەرسە قالمىغانىدى، قارا ئەجدىھا بولسا ئۇلارنى كۈتۈپ تۇرغاندەكلا، ئاغزىنى ھاڭغىرقاي ئېچىپ تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەجدىھانىڭ ئاغزىدىن كىرىپ، كەھرىۋادىن كۆز قويۇپ بېزەلگەن بىر گۈمبەز قېشىغا كەلدى، گۈمبەز ئىشىكىدىن شۇنداق سادا كەلدى:

ــ كىمسەن؟ شاھزادە نۇرئەزىز بولساڭ گۈمبەزگە كىر، بولمىسا كەينىڭگە يان.

شاهزاده نۇرئەزىز ئۇچ باشلىق شىردىن چۈشۈپ بىمالال گۈمبەز ئىشىكىگە يەتتى، بوسۇغىدىن ئاتلىغان هامان ئۇنىڭ ئالدىغا ئۇچ كۆزلۈك جاهاننەما ئەينەك چىقتى- دە:

— مەرهابا! سېنى قايتا كۆرگىنىمدىن خۇرسەنمەن،— دېگەن ئاۋاز ئاڭلاندى.

شاهزاده نۇرئەزىز ئۇنىڭ قانداقسىگە بۇ يەرگە كېلىپ قالغىنىنى بىلەلمەي هەيران بولدى، ئارقىدىنلا كۆز ئالدىدا يەتتە خىل رەڭلىك گۆھەر ئورنىتىلغان تاج، گۆھەر باشلىق هاسا ۋە گۆھەر كۆزلۈك ئۈزۈكلەرمۇ پەيدا بولدى.

— مەرهابا! — شۇنداق سادا كەلدى هەممىسىدىن، — هەممىز خىزمىتىگىز ئۈچۈن كەلدۇق، بىز غەلىبىگىزنىڭ مۇكاپاتى، بىزنى ئېلىپ كېتىڭ.

شاهزاده نۇرئەزىز تولىمۇ هەيرانلىق ئىچىده هەرتەرەپكە نەزەر سالدى، گۈمبەزدىن چىقىدىغان يەنە بىر ئىشىكنى كۆردى، شۇ ئىشىكتىن چىققانىدى، قىلىچ، ئوقيا، گۈرزە تۇتۇپ تۇرغان ئۇچ تىلسىم هەيكەلنى كۆردى، تىلسىم هەيكەللەر يەنە بىر ئاق تاش گۈمبەزنى مۇهاپىزەت قىلىپ تۇراتتى.

— يىگىت! — دېدى تىلسىم هەيكەللەر بىردەك، — غەلىبە مېۋەڭدىن بىزنىمۇ بەهرىمەن قىل، ئاندىن مەهبۇبەڭ يېنىغا كىر، غەلىبە مېۋەڭدىن كېچەلمىسەڭ كەينىڭگە يان.

شاهزاده نۇرئەزىز ئىككىلەنمەي شاهلىق تاجنى قىلىچ تۇتقان تىلسىم هەيكەلگە، گۆھەر باشلىق هاسىنى گۈرزە تۇتقىنىغا، گۆھەر كۆزلۈك ئۈزۈكنى ئوقيا تۇتقان تىلسىم هەيكەلگە بەردى، شۇ هامان ئۇچ هەيكەل گۈمبەزگە بىرى قىلىچ، بىرى گۈرزە ئۇردى، بىرى ئوق ئۇزدى، ئاندىن ئۇچىلىسى غايىب بولدى، گۈمبەز بولسا چاراسلاپ يېرىلىپ، ئىچىدىن بىر خرۇستال تاۋۇت چىقتى، تاۋۇت ئىچىده بولسا بىر پەرىزات سۈت ئۇيقۇدا ياتاتتى، ئۇنىڭ يۈزىگە قات - قات يىپەك پەرەنجىلەر يېپىلغان بولۇپ، پەرەنجىلەر ئاستىدىن نۇر ۋە گۈزەللىك ئاپتىپى جىلۋە قىلىپ تۇراتتى.

شۇ چاغ يۇرىكى ھاياجان ھېسلىرى ئىچىده دۈكۈلدەپ سوقۇپ تۇرغان شاھزاده نۇرئەزىزنىڭ كۆز ئالدىدا ئەرۋاھ ھۆكۈمانىڭ تاراپ كېتەيلا دەپ قالغان تۇتەكتەك غۇۋا سىيماسى زاھىر بولۇپ:

— مۇبارەك بولسۇن شاھزاده! مەھبۇبەڭنىڭ ۋۇجۇد نوتىسىنى تاپتىڭ، ئەمدى ئاتىسى بەرگەن ئالما بىلەن ئۇستازى بەرگەن كامالچىنى تاۋۇت ئۇستىگە قوي، مەلىكە دىلئارام ئەمدى ساڭا مەنسۇپ، قوينۇڭدىكى ياغاچ قۇتىنمۇ ئەمدى ئاچساڭلا مەھبۇبەڭ ئۇيقۇدىن پارىخ بولىدۇ، ئۇنىڭدىكى كارامەتلەرنى كۆرسەڭ بولىدۇ، ئۇنى قەدىرلە، ئۇنى سۆي، ئۇ بەخت يۇلتۇزۇڭ، سەن ئاتاڭنىڭ خەزىنىسىده كۆرگەن لەۋھە بولسا پەقەت سېنى بۇ مۇشەققەتلىك ئۇزاق سەپەرگە باشلىغۇچى، ئۇنى قۇملۇقتىكى گۈمبەزدىن ئېلىپ كەلگەن بوۋايغا ھەمراھ بولۇۋاتقان مەلىكە بولسا بىر قورچاق، ئۇ بوۋاينىڭ ئەجرى ئۈچۈن ئۇنىڭ پەرزەنتى بولۇپ، بوۋاينىڭ ئاخىرقى ئۆمرىده خۇشاللىق بېغىشلايدۇ، بوۋاي باقي ئالەمگە رىھلەت قىلغاندا ئۇمۇ غايىب بولىدۇ، مانا بۇ لەۋھەدىكى مەھبۇبەڭنىڭ ھەقىقىي تەسۋىرى، جېنى، ئۇنى ئاچساڭلا مەھبۇبەڭ ئۇيقۇدىن پارىخ بولىدۇ، تېز بول، ياغاچ قۇتىنى ئاچ، ئالما بىلەن ئەتىرگۈل كامالچىسىنى تاۋۇت ئۇستىگە قوي، مەلىكە دىلئارامنىڭ گۈزەل رۇخسارى جاھاندا نۇرلانسۇن.

شاھزاده نۇرئەزىز چەكسىز سۆيۈنۈش ئىچىده قوينىدىن ياغاچ قۇتىنى ئېلىپ ئاچتى، شۇ ھامان قۇتىدىن ئېپار ـ ئەنبەر ھىدىغا تويۇنغان بىر يىپەك لەۋھە چىقتى، لەۋھەده تاڭدىكى قۇياش ۋە تۇندىكى تولۇن ئايدىنمۇ نۇرلۇق ۋە گۈزەل ھۆسن ـ جامال، قەددى-قامىتىنى تەرىپلەشكە ھەرقانچە سۆزمەن تىلمۇ ئاجىزلىق قىلىدىغان تەڭداشسىز ساھىبجامال بىر پەرىزاتنىڭ سىيماسى زاھىر بولدى. شاھزاده نۇرئەزىزنىڭ قوللىرى ھاياجىنىنى باسالماسلىق تۇپەيلى تىترەپ كەتتى، بىراق لەۋھەدىكى سىيما تېزلا غۇۋالىشىپ ئاخىر ئۆچتى، قوينىدىكى ئالما بىلەن ئەتىرگۈل كامالچىسى ئۆزىلا ئۇچۇپ چىقىپ تاۋۇت ئۇستىگە چۈشتى ۋە ئاستا ـ ئاستا تاۋۇتقا سىڭىپ كەتكەندەك غايىب بولدى، شۇ ھامان تاۋۇتمۇ غايىب بولۇپ، تاۋۇت ئىچىده ياتقان پەرىزات ئاستاغىنە ئورنىدىن تۇردى، مىڭ يىل ئۇخلىغان بولسىمۇ يەنىلا 14 ياشلىق غۇنچە

هالىتىده ئىدى.

پەرەنجىلىرىنى بىر - بىرلەپ ئالغانىدى، ھۆسن - جامال ئاپتىپى شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ كۆزلىرىنى قاماشتۇردى، ئالەم - جاھان پارلاق كەتتى.

— سىزنى چۈشلىرىمدە كۆرگەنىدىم، — دېدى مەلىكە مۇزىكىدەك يېقىملىق ئاۋازى بىلەن، — خۇداغا شۈكرى، مانا ئوخشۇمدىمۇ كۆرۈشكە مۇيەسسەر بولدۇم، ئەمدى جاھاندا ئۆزۈمنى بېگانە ھېس قىلمايمەن، سىز بىلەن دىدارلاشقىنىم مېنىڭ بەختىم.

ئۇنىڭ ھەربىر ئېغىز سۆزى بىلەن تەڭ خۇشبۇي ھىدلار تارالدى، كۈلۈمسىرىگەنىدى، ئونلارچە قۇياش تەڭلا پارلىغانىدەك بىر ھالەت زاھىر بولدى، ئەتراپتا يۈزلەرچە گۈل پورەكلەپ ئېچىلغانىدەك كۆرۈنۈشلەر پەيدا بولۇپ.

شاھزادە نۇرئەزىز ۋۇجۇد ئالتۇنى سىمابتەك ئېرىپ كېتىدىغانىدەكلا ھېس قىلدى، خىلىغىچە ئېسىنى يىغالماي يېرىم بىھوش ھالەتتە تۇرۇپ قالدى، ئاندىن چەكسىز بەخت تۇيغۇلىرى ئىچىدە ئۇنى نازۇك ۋە يۇمران قوللىرىدىن تۇتۇپ يېتىلەپ تاشقىرىغا ئېلىپ چىقتى.

— ۋاھ! — دېدى ئۈچ باشلىق شىر، — بۇ ھەقىقەتەن تارتقان رەنج - مۇشەققەتلىرىمىز ئۈچۈن ئەرزىيدىغان ئەڭ قىممەتلىك سوۋغا ئىكەن.

ئۇلار ئۈچ كۆزلۈك جاھانىمانى ئېلىپ قارا ئەجدىھانىڭ ئاغزىدىن چىقتى، شۇھامان جاھاننى زىلزىلىگە سالغۇچى گۈمبۈرلىگەن ئاۋاز بىلەن تەڭ ئاسمان كۆمتۈرۈلگەندەك بىر ھالەت زاھىر بولۇپ، شاھزادە نۇرئەزىز ھوشىدىن كەتتى؛ سەلكىن شامال يۈزلىرىنى سۆيۈپ ئۆتكەن بىر مەھەلدە كۆزلىرىنى ئېچىپ، بۇلۇت - تۇمانلار ئارىسىدىن قۇياش ئۆزىگە كۈلۈمسىرەۋاتقاندەك بىر ھالاتنى كۆردى.

ئەسلىدە قات-قات پەرەنجىگە ئورانغان مەلىكە دىلئارام چۈمپەردىلىرى ئىچىدىن ئۇنىڭغا مېھرى بىلەن قاراپ ئولتۇرغانىدى.

— يالماۋۇز قەلئەسى گۈمران بولدى، — دېدى ئۇ، — قارا تۇتەككە ئايلىنىپ غايىب بولدى، ئەمدى تاشقا ئايلانغان شەھىرىگىزمۇ،

شەھىرىڭىزدىكىلەرمۇ ئەسلىگە كەلگەن بولۇشى، شۇنداقلا ئاكىلىرىڭىز بىلەن ئۇلارنىڭ مەھبۇبىلىرى ئوردىدا سىزنى كۈتۈۋاتقان بولۇشى مۇمكىن، توپتوغرا ئۈچ كۈن هوشسىز ياتتىڭىز.

شۇ چاغ ئۈچ باشلىق شىرنىڭ خۇشال ئاۋازىمۇ ئاڭلاندى:

— كۆردۈم، مەن ئۇنى كۆردۈم، ئۇ ئەسلىگە كەپتۇ، يانار تاغدىن تىنچ - ئامان چىقىپتۇ.

ئۇ شۇ تاپتا ئۈچ كۆزلۈك ئالتۇن ئەينەك ئالدىدا ئويناقىشىپ، سەكرەپ - تاقلاپ يۈرەتتى.

— نېمىنى كۆردۈڭ؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز ئەجەبلىنىپ.

— بۇ بىر سىر، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر هەييارلىق بىلەن.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچ كۈزلۈك ئەينەك ئالدىغا باردى، ئەينەكلەرنىڭ بىرسىدە قايغام تاشقىنلىققا چۆمگەن ئاۋات شەھىرى، شەھەر مەركىزىدىكى هەشەمەتلىك ئوردا، ئوردىدا قىزغىن سۆھبەتلىشىپ ئولتۇرغان ئىككى ئاكىسى بىلەن ئىككى يەڭگىسى كۆرۈندى.

يەنە بىر ئەينەكتە بولسا جەننەت مىسالى بىر باغ ئىچىدە نەغمە-ناۋا قىلىۋاتقان غوڭقا پەرى ۋە ئۇنىڭ هەمشىرىلىرى، لېپ - لېپ ئۇسسۇل ئويناۋاتقان كېپىنەك پەرىلەر ۋە ناخشا ئېيتىۋاتقان ئاق شاتۇتى كۆرۈندى، بۇيەردە يەنە رەسسام پەرىزات، ناخشىچى ۋە ئۇسسۇلچى پەرىزاتلارمۇ بار ئىدى.

— ئۇ سىز خالىغان مەنزىرىلەرنى كۆرسىتىپ بېرەلەيدۇ، — دېدى مەلىكە دىلئارام.

— بىز ئەمدى كېتەيلى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — مېنىڭ شەھىرىمگە كېتەيلى، شۇيەردە ئۆمرىڭىزنى مەن بىلەن تىنچ - خاتىرجەم ئۆتكۈزۈڭ، شۇ تاپتا ئارمانلىرىمغا يەتكەندەك قىلىمەن.

مەلىكە دىلئارام رازىمەنلىك بىلەن ئۇنىڭغا ئەگەشتى، ماڭغان ئىزلىرىدىن گۈللەر ئۈنۈپ، شاخلاپ، هەر شېخىدا ئونلاپ گۈل پورەكلەپ ئېچىلدى، ئارال تېزلا بىر گۈلىستانغا ئايلاندى، ئاسمان يۈزى سۈزۈلۈپ، جۇت - شۇرغان يوقلىپ، مۇزلار ئېرىپ كەتكەن، هەممە يەر باهار ئاپتىپىغا چۆمگەنىدى.

ـــ بۇلار ھەممىسى سىزنىڭ خاسىيىتىڭىز، ـــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر مەلىكە دىلئارامغا، ـــ سىز تۇرغان جايدا قىشمۇ باھارغا ئۆزگىرىپ قالىدىكەن، زۇلمەت بولسىمۇ نۇر ـ ئاپتاپقا چۆمىدىكەن.

ئۇ شۇنداق دەپ بىر جۇپلەرنى ئۇستىگە ئېلىپ ئۇچتى ۋە نەچچە كېچە ـ كۇندۇز توختىماي ئۇچۇپ ئاخىر ئالتۇنىدىن قۇيۇلغان، ئېگىزلىكى ئاسمانغا تاقاشقان بىر كەڭ دەرۋازا ئالدىغا كەلدى.

دەرۋازا گويا تۇز يەرگە تىكلەپ قويۇلغان غايەت زور كىتابقىلا ئوخشايتتى، بۇ دەرۋازىدىن ئۆتسەڭلەرلا ئادەمزات دۇنياسى، ئەمدى دىۋە، پەرى، جىن، پېرىخونلار ياشايدىغان بۇ رىۋايەت دۇنياسىنىڭ دەرۋازىسى تاقىلىدۇ، مەنمۇ مېنى كۇتۇۋاتقان بىرسىنىڭ يېنىغا قايتىمەن، ئۆز بەختىمنى تاپىمەن، سېنى ئەسلەپ تۇرىمەن دوستۇم.

ـــ ئامان بولغىن، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز قىيماسلىق نەزەرى بىلەن ئۇزىتىپ، ـــ سەندەك ياخشى دوستۇمنىڭ بولغىنىدىن ئۆز بەختىمنى تاپقانىدىم، سېنى مەڭگۇ ئەسلەپ تۇرىمەن.

ئۇچ باشلىق شىر ئۇلارنى دەرۋازا تۇۋىگە چۈشۈرۈپ قويۇپلا ئۇچۇپ كەتتى، ئەمما كۆك ئاسمان قەرىدە قاچاندۇر پەيدا بولغان بىر قارا بۇلۇتتىن يىلاندەك بىر قول سوزۇلۇپ كېلىپ، ئۇنى قۇشقاچنى سقىملىغاندەك تۇتۇپ كەتتى، ئارقىدىنلا يەنە بىر قارا قول سوزۇلۇپ كېلىپ، شاھزادە نۇرئەزىز بىلەن قول تۇتۇشۇپ، دەرۋازىدىن چىقىپ كېتەيلا دەپ قالغان مەلىكە دىلئارامنى سىقىملاپ ئېلىپ، قارا بۇلۇت قويىنىغا ئەكىرىپ كەتتى.

ـــ ئاھ، مەلىكەم! ـــ دەپ تۇۋلاپ قالغان شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ يۇزىگە غايىبتىن بىر شاپىلاق تەگدى، ئۇ كەينىگە ئۆگۈرۈلۈپ، بوسۇغىغا ئۇستىگىلا يېتىپ قېلىپ، ھوشىدىن كەتتى.

ئىككىنچى قىسىم

بەخت ئۇچۇن ئاخىرىغىچە كۈرەش

ئۇچ باشلىق شىرنى قۇتقۇزۇش

سەلكىن شامال يۇزلىرىدىن سۆيۈپ ئۆتكەن مەھەلدە شاھزادە نۇرئەزىز كۆزلىرىنى ئېچىپ، ئورنىدىن تۇردى.

ــ ئۇ قېنى؟ ــ ئۇ گاڭگىراش ئىلكىدە ھەر تەرەپكە قارىدى، بىراق ئۇ يەككە ـ يېگانە قالغانىدى، ئۇچ كۆزلۈك جاھاننەمگۇ كۆرۈنمەيتتى.

ــ ئاھ خۇدا! ــ ئالە قىلدى ئۇ ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە، ئاندىن ئورنىدىلا ئولتۇرۇپ قالدى.

ــ قارىغاندا رېۋايەت دۇنياسىدىكى ئىشلىرىڭ تۈگىمىگەن ئوخشايدۇ، ــ دېگەن ئاۋاز كەلدى دەرۋازىدىن، ــ روھلۇقراق بولغىن يىگىت، ئۈمىدسىزلەنمە.

ئارقىدىنلا ئۇنىڭ قۇلاق تۈۋىدە يەنە شۇنىرلاش ئاڭلاندى:

ــ ئورنۇڭدىن تۇر، غەيرەتلىك بول شاھزادە، يوقتىپ قويغانلىرىڭنى ئەمدى ماڭا ئەگىشىپ بېرىپ ئىزدە.

شاھزادە نۇرئەزىز كىم گەپ قىلىۋاتقىنىنى بىلىش ئۈچۈن ھەر تەرەپكە نەزەر سالدى، بىراق نېرىدا مەلىكە دىلئارامنىڭ چۈشۈپ قالغان رومىلىدىن باشقا ھېچ نەرسىنى كۆرمىدى، گويا ئاشۇ رومال سۆزلەۋاتقاندەكلا ئىدى.

رومال بىردىنلا پەي قاناتلىرى ئەتلەستەك رەڭدار ۋە جۇلالىق شاتۇتىقا ئايلاندى ـ دە، ئۇچۇپ كەتتى. شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ماڭدى، نەچچە ئون كۈن كېچە ـ كۈندۈز توختىماي يۈردى، ئاخىر مۇز قاپلىغان بىر دېڭىزغا يەتتى، شاتۇتى بىر كاچكۈلغا كىرىپ

كەتتى، شاھزادە نۇرئەزنز سەل ئىككىلىنىپ تۇرۇپ كېتىپ، ئاندىن ئۆزىنى شۇ كاچكۇلغا تاشلىدى، جېنىدىن ئۆتكۈدەك سوغۇق ۋۇجۇدىغا تارىدى، نەپسى قىسلدى، ھېللا مۇزلاپ ياكى تۇنجۇقۇپ جېنىدىن جۇدا بولىدىغاندەكلا ھېس قىلدى، قۇلاق تۈۋىده «قايتقىن، ئامان قالسەن!» دېگەن ئاۋاز ئاڭلاندى.

ئۇ بۇ ئاۋازنى ئاڭلاپ يەتته تەخسىلىك تىلسىم مۇناردا ئالتۇن ئاچقۇچلارنى تاپقۇچە خەتەرگە يولۇققاندا ئاڭلىغىنىنى ئەسلىدى، قەتئىيلىك بىلەن ئۆز - ئۆزىگە قەسەم قىلدى:

«ئەگەر بۇ يولدىن قايتىدىغان بولسام ھازىرلا مېنى ئەجەل سىرتمىقى بوغسۇن».

ئۇ شۇنداق دەپ بارا - بارا سېزىمىنى يوقاتتى، جىسمى بولسا داۋاملىق دېڭىز ئاستىغا چۆكۈۋاتاتتى.

بىر چاغدا ئۇ ئۇيقۇدىن ئويغانغاندەك بولۇپ كۆزىنى ئاچتى، ئۆزىنى بىر گۈلشەندە كۆردى، كىيىملىرىمۇ قۇرۇق ۋە ھەممە يېرى ساپسالا ئىدى، ھەيرانلىق نەزەرى بىلەن ھەر تەرەپكە نەزەر سالدى، ئاسماندا كۈلۈپ تۇرغان قۇياش، ئەتراپىدا پورەكلەپ ئېچىلىپ تۇرغان گۈللەر ۋە ئاستىدا بېسىلىپ ياتقان خۇشبۇي چۆپلەردىن باشقا ھېچ نەرسىنى كۆرمىدى.

شۇ چاغ گۈللەردىن ۋىلىقلاپ كۈلگەن سادالار ياڭرىدى، ھەر گۈلدە بىردىن ساھىبجامال پەرىنىڭ گۈلدەك چېھرى زاھىر بولدى، ئۇلار ئۇنىڭغا كۆز قىسىشاتتى، نازلىناتتى، نېمىلەرنىدۇر شۇرلايتتى، ھەتتا گۈل نوتىلىرى نازۇك قوللارغا ئايلىنىپ، ئۇنى قۇچاقلىماقچى بولاتتى.

شاھزادە نۇرئەزنز سەگەك بولۇشى كېرەكلىكىنى ھېس قىلدى - دە، بۇ يەردە تۇرۇۋەرگۈسى كەلمەي، شاتۇتنى ئىزدەپ گۈل ئارىلاپ يۈرۈپ كەتتى.

ئۇنىڭغا ئەينەكتەك سۇزۇك بۇلاقلار يولۇقتى، بۇلاقلاردىمۇ نازىنىن پەرىلەرنىڭ سىيماسى جىلۋە قىلاتتى، نازلىق كۈلكىسى ئاڭلىناتتى.

شاھزادە نۇرئەزنز ئۇچ كېچە - كۈندۈز توختىماي گۈلباغنى ئارىلىدى، گۈلباغنىڭ چەك - چېگرىسى يوقتەكلا ئىدى، شۇنداقلا ئۇ

دەسلەپ تۇرغان يېرىدىن نېرى كېتەلمىگەندەكلا ئىدى.

ئاخىر ئۇ قىلىچىنى سۇغۇرۇپ گۈللەرنى چاپماقچى بولدى، بىراق گۈللەردىن تېخىمۇ جارانگلىق كۈلكە ياڭرىدى، شاھزادە نۇرئەزىز راستتىنلا بۇ گۈللەرنى چېپىشقا قىيمىدى، شۇنداق قىينىلىپ تۇرغىنىدا، تۇيۇقسىز گۈللەر ئارىسىدىن ھېلىقى شاتۇتى پۇرراپ ئۇچۇپ چىقتى:

ــ ئۇھ! ، ئاخىر قۇتۇلدۇم،ــ دېدى ئۇ ئۇچۇپ كېتىۋېتىپ.

شاھزادە نۇرئەزىز يەنە ئۇنىڭغا ئەگىشىپ يۇرۇپ كەتتى، شاتۇتى ئۇزۇن ئۇچمايلا يەنە بىر بۇلاققا شۇڭغۇپ كىرىپ كەتتى، ئارقىدىنلا شاھزادە نۇرئەزىزمۇ بۇلاققا سەكرىدى، بىراق ۋاراقشىپ تۇرغان قازانغا سەكرىگەندەك ھېس قىلدى، ئەتلىرى ئۇستىخانلىرىدىن ئاجراپ كېتىۋاتقاندەك بولۇپ، قاتتىق ئازاب ئىچىدە قالدى، قۇلاق تۇۋىدە بولسا،«قايتقىن، ئامان قالسەن!» دېگەن سادا ياڭرىدى.

ــ ياق! ــ ئۇ پەقەت شۇنچىلىكلا دېيەلدى، ئاندىن سېزىمىنى يوقاتتى.

بىر چاغدا ئۇ بىر سالقىنلىقتىن ھوشىغا كېلىپ، كۆزلىرىنى ئاچتى، ئۆزىنىڭ ساپساق تۇرغىنىنى ھېس قىلدى، لېكىن ئەمدى بىر چۆل - باياۋانىدا تۇراتتى، چۆلدە ئالىيىپشىل زەرداب قاينىاپ تۇرغان بۇلاقلار قەدىمدە بىر ئۇچرايتتى، ئاجايىپ چوڭ چايانلار ۋە گىگانت كەسلەنچۇك- يىلانلار مىغىلداپ تۇراتتى.

شاھزا نۇرئەزىز دەرھال قىلىچىنى يالىڭاچلىدى، گېزەندىلەر ۋالىلداپ تۇرغان قىلىچتىن ئۇركۈدىمۇ ئەيتاۋۇر ئۇنىڭغا چېقىلمىدى، لېكىن ماڭغانسېرى ھاۋا گۈلدۈرلەپ، زېمىن تەۋرەشكە باشلىدى، بارا - بارا يېراقلاردىن بۇلۇت - تۇمانلار ئارىسىدا چوقچىيىپ تۇرغان بىر تاغ چوققىسى، تاغ چوققىسىدا بولسا ۋالىلداپ نۇرلىنىپ تۇرغان بىر مۇنار كۆرۈندى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى ھېلىلا قاناتلىرىدا يەلپۇپ ھوشىغا كەلتۈرگەن شاتۇتىغا ئەگىشىپ ماڭدى، لېكىن تېيىلىپ، بۇلاقلارغا چۈشۈپ كەتمەسلىك ئۈچۈن بەكمۇ ئېھتىيات قىلىشى لازىم بولۇپ، قەدىمى ئاستىلاپ قالدى، شاتۇتى ئۇنى مۇنار تەرەپكە باشلىدى،

كېتىۋېتىپ ئۇلار ئەمدى بىر سازلىققا دۇچ كەلدى، سازلىقنىڭ سۈيى ئەينەكتەك سۈزۈك، ئاستىدا يىلانغىلا ئوخشايدىغان سۇ ئوتلىرى ئۆسكەن بولۇپ، يىلاندەك تولغىشىپ تۇراتتى، گاھىلىرى بوردەك ئاقىرىپ كەتكەن جەسەتلەرنى چىرمىۋالغان بولۇپ، جەسەتلەرنىڭ ئېغىزلىرى ھاڭغىرقاي ئوچۇق ۋە كۆزلىرى مۆلدۈرلەپ تۇراتتى، گويا ئورنىدىن تۇرۇپ كېتىدىغاندەك، گويا ھېلىلا ئۇنىڭغا نېمىلەردۇر دەيدىغاندەك ئىدى.

تۇيۇقسىز بىر جەسەتنىڭ ئاغزىدىن قاندەك قىزىل رەڭلىك بىر چوڭ چايان ئۆمىلەپ چىقتى، ئارقىدىنلا باشقا جەسەتلەرنىڭ ئېغىزلىرىدىنمۇ شۇنداق چايانلار بىر - بىرلەپ ئۆمىلەپ چىقىشتى ۋە ھېلىلا شاھزادە نۇرئەزىزغا ئېتىلىدىغان بىر ئەلپازدا سازلىق گىرۋىكىگە يېقىنلاشتى، كىشىگە ۋەھىمە سالىدىغان قورقۇنچلۇق ئاۋازلارنى چىقىرىشتى - يۇ، لېكىن قىرغاققا چىقىشمىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز شۇركۈنۈپ، نەچچە قەدەم كەينىگە يېنىپ توختىدى. سازلىقتىن ئۆتكۈدەك يول ئىزدەپ ھەر تەرەپكە نەزەر سالدى، ئاخىر نېرىدا سازلىقنى ئوتتۇرىسىدىن ئىككىگە بۆلۈپ تۇرغان تارغىنە يولنى كۆردى.

— خۇداغا شۈكرى، — دېدى ئۇ خۇرسەن بولۇپ، — ھەرنېمە بولسا يول بار ئىكەن.

بىراق، بۇ يولغا قەدەم باساي دېگۈچە يولنىڭ گويا يىلان تېرىسى يېپىلغانىدەكلا تۇرغىنىنى ھېس قىلدى، ئەمەلىيەتتىمۇ بۇ سازلىقتا ئۇزۇنسىغا سوزۇلۇپ ياتقان گىگانت يىلان ئىدى.

— يا پىرىم! — دېۋەتتى شاھزادە نۇرئەزىز، — نېمانچە چوڭ ھەم ئۇزۇن يىلان بۇ.

— بۇ سەن ماڭىدىغان بىردىنبىر يول، — دېدى شاتۇتى، — بىمالال ئۆتۈۋەر، خەتەر قورقۇنچاقلارغىلا مەنسۇپ.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۆزىنى توختىتىۋېلىپ، ئېھتىيات بىلەن بۇ خەتەرلىك يولغا قەدەم باستى، يىلاننىڭ تېرىسىدە ئاجايىپ قورقۇنچلۇق نەقىشلەر بار ئىدى، گاھ بەتبەشىرە يالماۋۇزلارنىڭ باشلىرى ھېلىلا ئۇنى چىشلەپ - چاينىاپ پۈركۈۋېتىدىغاندەك كۆرۈنسە، گاھ ئالۋاستىلارنىڭ

سىرلىق ھىجىيىپ تۇرغان چېھرى نامايان بولاتتى، گاھ غەلىتە مەخلۇقلار زاھىر بولسا، گاھ يىلان تەنلىك، چايان تەنلىك ساھىبجامالارنىڭ شۇملۇق يېغىپ تۇرغان چىرايى كۆرۈنەتتى، گاھىلىرىنىڭ ئېغىزلىرى ئېچىلىپ قالسا، گاھىلىرىنىڭ يۇمۇق كۆزلىرى تۇيۇقسىز جامەدەك چەكچىيىپ قالاتتى .

شاھزادە نۇرئەزىز ئۆز - ئۆزىگە مەدەت بېرىپ، بىر تەرەپتىن ئىسمىئەزەمنى زىكرى قىلغاچ، يىلاننىڭ مايلاپ قويغانىدەك سىپسىلىق دۈمبىسىدە مېڭىپ كەتتى. قورقۇنچلۇق سۈرەت - نەقىشلەرگە قارىماسلىققا تىرىشتى. سازلىقتىكى يىلانسىمان ئوتلار ئۇنى تۇتۇۋېلىشقا ئۇرۇنۇپ سوزۇلۇشتى، قىزىل چايانلار بولسا ئۇ تېيىلىپ يېقىلغان ھامان چىشلەپ - تالاپ پارە - پارە قىلىۋېتىدىغانىدەك يىلاننىڭ تېنىنى بويلاپ ئەگىشىپ، سۇ ئۈزۈپ مېڭىشتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ھېچقايسىسىغا پىسەنت قىلماي، شاتۇتىغا ئەگىشىپ، يىلان ئۈستىدە كېتىۋەردى. بىر كېچە - كۈندۈز مېڭىپ، ئاندىن ئۇخلاپ ياتقان يىلاننىڭ بېشىغا يەتتى، بىرلا سەكرىسە سازلىقنىڭ يەنە بىر گىرۋىكىگە چۈشەتتى.

بىراق، بۇ يەردە ئۆزىنى كۈتۈپ تۇرغان بىر گىگانت چارپاقنى كۆردى، چارپاقا ئاغزىنى غارىدەك ئېچىپ، ئۇ سەكرىگەن ھامان يۇتۇۋېلىش قەستىدە تۇراتتى.

شۇ چاغ يىلاننىڭ بېشى مىدىرلاشقا، كۆزلىرى ئاستا - ئاستا ئېچىلىشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىزنى تىترەك باستى.

— كەينىگە يان، ئامان قالسەن! — دېگەن ئاۋاز قۇلاق تۈۋىدىلا ياڭرىدى، بىراق گەپ قىلغۇچى يەنىلا نامەلۇم ئىدى.

— يەنە شۇ ئېزىنتقۇ ئاۋاز،— دېدى شاھزادە نۇرئەزىز غەزەپ بىلەن، — بىراق ھەرگىز يانمايمەن.

شۇنداق دەپ قىلىچىنى يالڭاچلاپ، چارپاقىنىڭ ئاغزىغا سەكرىدى، ئۇنىڭ باتۇرلۇقى ۋە قىلىچىنىڭ تىغىدىن يالتىرىغان نۇردىن چۆچۈگەن چارپاقا بىر سەكرەپلا نەچچە يۈز قەدەم نېرىغا چۈشتى. شاھزادە نۇرئەزىز ئامان - ئېسەن يەرگە قەدەم باستى، ئاندىن يىلاندىن

يىراقلىشىش ئۇچۇن بار كۆچى بىلەن ئالدىغا قاراپ يۈگۈرۈپ تاغ چوققىسىغىمۇ يېقىنلاشتى، بىراق يېقىنلاشقان تاغ چوققىسىنىڭ ئۇخلاپ ياتقان غايەت زور دۈشمىنىڭ بېشى، مۇنار بولسا دۈشمىنىڭ يەككە شاخ مۇڭگۈزى ئىكەنلىكىنى بىلدى، مۇڭگۈز دۈشمىنىڭ پېشانىسىدىن ئۆسۈپ چىققان بولۇپ، دۈشمە ئوڭدىسىغا ياتقاندا مۇنارىدەك تىكلەنگەنىدى، دۈشمە ھەر خورەك تارتقاندا زېمىن تەۋرەپ، ھاۋا گۈلدۈرلەيتتى، بۇرنىدىن قارا بوران چىقاتتى.

— ئۇنى يوقات! — دېدى شاتۇتى توختاپ، — ئاندىن ئالتۇن ئاچقۇچ مۇڭگۈزى بىلەن ئالتۇن قەلئەنىڭ دەرۋازىسىنى ئاچ، مەن ساڭا مۇشۇ يەرگىچىلا يول باشلىيالايمەن، ئەمدى قالغان ئىشلار ساڭا قالدى.

سۆزى تۈگىگەن ھامان شاتۇتى كەينىگە يېنىپ، چاقماق تېزلىكىدە ئۇچۇپ كەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز كەينىدىن ھاڭۇنقىپ قاراپ قالدى، شۇ تاپتا گاڭگىراپلا قالغانىدى: «دۈشمىنى قانداق يوقىتىمەن، ئۇنىڭ مۇنارىدەك مۇڭگۈزىنى قانداق قىلىمەن؟ ئالتۇن قەلئەنى قەيەردىن تاپىمەن؟» دەپ سوئال قويياتتى ئۆز-ئۆزىگە تىت - تىت بولۇپ.

شۇ چاغ ئۇنىڭ ئالدىدا ئۇچ مەخلۇق پەيدا بولدى. بىرى، تېنى ئالتۇندىن قۇيۇپ ياساپ قويۇلغاندەك چوڭ بىر چايان؛ يەنە بىرى، قاسراقلىق تېرىسى ئەتلەستەك رەڭگارەڭ جۇلالىنىپ تۇرىدىغان يىلان؛ يەنە بىرى، تېنىدىن يەتتە خىل رەڭلىك نۇر چاقنايدىغان كەسلەنچۇك ئىدى. ئۇلار تەڭلا شۇنداق دېيىشتى:

— ئەگەر شەرتىمىزنى قوبول قىلساڭلا بىز ساڭا ياردەم قىلىمىز.

— مەن قوبۇل قىلغۇدەكلا شەرت بولسا مەيلى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئۇلارنىڭ ئۆزىگە خەۋپ يەتكۈزمەيدىغىنىنى ھېس قىلغاندىن كېيىن تەمكىنلىك بىلەن، — قېنى شەرتىڭلارنى دەڭلار.

— ماڭا دۈشمىنىڭ بىر جۇپ كۆزى كېرەك، — دېدى ئالتۇن چايان.

— ماڭا ئۇنىڭ يۇرىكى كېرەك، — دېدى رەڭدار يىلان.

— ماڭا ئۇنىڭ بىر جۇپ قۇلىقى كېرەك، — دېدى رەڭدار كەسلەنچۇك.

— شەرتىڭلار شۇمىدى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز

كۈلۈمسىرەپ، — دۇننى يوقتتىش نېسىپ بولسا ئۇنىڭ ئالتۇن مۈڭگۈزىدىن باشقا هەممە نېمىسى سىلەرگە مەنسۇپ بولسۇن.

— ئالدىراپ ۋەدە بېرىۋەتتىڭ، — دېدى ئالتۇن چايان، — ئەمدى پۈشايمان قىلماسسەن، بىلەمسەنكى، ئۇنىڭ كۆزىنى يېگەن ئادەم «جادۇ كۆز» بولۇپ، ئاسماننىڭ قەرىدە بولسۇن ياكى يەرنىڭ تەكتىدە بولسۇن، ياكى ئالەمنىڭ ئۇ چېتىدە بولسۇن ئاللا ياراتقان هەرقانداق مەۋجۇداتنى كۆرىدىغان بولدۇ.

— ئۇنىڭ يۇرىكىنى يېگەن ئادەم، — دېدى رەڭدار يىلان، — هەرقانداق مەخلۇق تەڭ كەلگۈسىز كۈچ - قۇدرەتكە، هەرقانداق قورال كار قىلماس، زىيان - زەخمەتكە ئۇچرىماس رويىنتەنگە ئىگە بولدۇ.

— ئۇنىڭ قۇلاقلىرىنى يېگەن ئادەم، — دېدى رەڭدار كەسلەنچۈك، — ئادەمدىكى هەممە سىرلارنى ئاڭلاپ بىلەلەيدۇ، مەيلى ئادەمزات، مەيلى غەيرىي مەخلۇق بولسۇن، مەيلى يەتتە قات ئاسمان ئۈستىدە تەسۋى سىيرىۋاتقان پەرىشتىلەرنىڭ بولسۇن، جىمىكى تىلى بار مەۋجۇداتنىڭ سۆزىنى ئاڭلاپ چۈشىنىدىغان بولدۇ.

— هېچقىسى يوق، — دېدى شاهزادە نۇرئەزىز، — پۈشايمان قىلمايمەن، ئىشىنىمەنكى، دۇننى يوقتىپ، ئالتۇن قەلئەگە كىرگىنىمدە سىلەر ئېرىشكەندىنمۇ قىممەتلىك نەرسىگە ئېرىشەلەيمەن.

— شۇنداق بولغاي ئىلاهىم، — دېدى ئۇچ جانىۋار تەڭلا.

ئاندىن ئالتۇن چايان:

— مېنى كۈتۈپ تۇر، — دەپلا دۇمۇ تەرەپكە يۇرۇپ كەتتى.

— بېشىمغا چىق، — دېدى شۇ چاغ رەڭدار يىلان، — ساڭا چايان شاهنىڭ نېمە كارامەت كۆرسىتىدىغانلىقىنى تاماشا قىلدۇراي.

ئۇ شۇنداق دەپ يوغىناپ، يوغىناپ، تومۇقى ئادەمنىڭ بېلىدەك، بېشى چوڭ بىر شىرەدەك بولدى. شاهزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ بېشىغا چىقىپ ئولتۇردى، رەڭدار يىلان بولسا داۋاملىق يوغىناپ غايەت ئېگىز تۇۋرۇكتەك تىكلىنىپ توختاپ، دۇمۇگە يېقىنلاشتى، شاهزادە نۇرئەزىز هەممىنى ئېنىق كۆرەلىگۈدەك جايغا يەتتى.

يىراقتا ئالتۇن مۈڭگۈزلۈك دۇمۇ گويا بىر تاغ تىزمىسىدەك سوزۇلۇپ

ياتاتتى، تېنىدىكى مويلىرى تاغ قاپتىلىدىكى ئورمانلىققا ئوخشايتتى.
دەل شۇ چاغدا ئالتۇن چايان يېتىپ بېرىپ ئۇنىڭ بېشىغا ئۆمىلەپ چىقتى، دۈمە نەپەس ئالغاندا ھاۋا بىلەن بىللە بۇرنىغا كىرىپ كەتتى.
— ۋاي ئىسست! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئۇ بىئەجەل تۇغۇلىدىغان بولدى.
— ئەنسىرىمە، — دېدى رەڭدار يىلان، — دۈنيانىڭ تېنى رويىنتەن، ھېچنېمە كار قىلمايدۇ ،ئۇنىڭ كۆكرەك قەپىسىگە كىرىپ، يۈرىكىگە نەشتەر ئۇرغاندا ئاغزىدىن جان كەپتىرى ئۇچۇپ چىقىدۇ، سەن خاسىيەتلىك ئوقيانى بەتلەپ تەييار تۇر، دۈنيانىڭ جان كەپتىرىنى پەقەت خاسىيەتلىك ئوقيا بىلەن ئېتىپ چۈشۈرگىلى بولىدۇ، بىر ئوقتىلا ئىشنى تامام قىلمىساڭ دۈمە ئويغىنىپ، ھەممىمىزنى ھالاك قىلىدۇ، ئېھتىيات قىل، چەبدەسىرەك بول، بۇ بىزنىڭ سېنى كۈتۈپ تۇرۇشىمىزدىكى سەۋەب، بولمىسا ئاللىبۇرۇن دۈمىنى ئۆزىمىزلا بىر تەرەپ قىلىۋەتكەن بولاتتۇق.
شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال خاسىيەتلىك ئوقيانى بەتلەپ تەييار بولدى، ھايالسىزلا دۈمنىڭ ئاغزىدىن بىر قارا كەپتەر ئۇچۇپ چىقتى، شاھزادە نۇرئەزىز ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ تۇرۇپ، ئوقنى قويۇۋەتتى، يا ئوقى كىرىچتىن ئايرىلغۇچە ۋىشىلداپ بېرىپ، قېچىپ كېتىۋاتقان قارا كەپتەرگە تەگدى، شۇ ھامان دۈمنىڭ تېنى تاغ پارتلىغاندەك دەھشەتلىك پارتلاپ پارە - پارە بولۇپ، ھەرتەرەپكە چېچىلدى، ئاسماندىن قاپقارا قان يامغۇرى يېغىپ، گۆش پارچىلىرى چۈشتى.
رەڭدار يىلان بىلەن كەسلەنچۈك دۈمە ياتقان جايغا باردى، ئۇلارنى ئالتۇن چايان كۈتۈۋالدى، شاھزادە نۇرئەزىز يەرگە چۈشتى.
— دۈنيانىڭ بىر جۇپ كۆزنىگە ئېرىشتىم، — دېدى ئالتۇن چايان ،— ئەمدى مەن خوشلىشاي، ئامان بولغىن.
ئۇ شۇنداق دەپ بىر كامارغا كىرىپ كەتتى، يىلان بىلەن كەسلەنچۈك دۈنيانىڭ ھەر تەرەپكە چېچىلغان تەن پارچىلىرى ئارىسىدىن يۈرىكى بىلەن قۇلاقلىرىنى ئىزدەپ تېپىشتى، ئاندىن شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ ئالدىغا كېلىشتى.

— ئالتۇن مۇڭگۈز ۋولقان ئېغىزغا چۈشۈپ كېتىپتۇ، — دېدى رەڭدار يىلان، — ئۇنى ئېلىش ئۈچۈن ئالتۇن قۇشنىڭ ياردىمى بولمىسا بولمايدۇ، ئۇ نېمە تەلەپ قىلسا شۇنى بەجا كەلتۈرگىن، ئېھتىمال ئۇ سەندىن بىر پارچە گۆش تەلەپ قىلار، ئەگەر ئۆزۈڭگە زەخمەت يەتكۈزۈشنى خالىمىساڭ بىز سېنى كەلگەن يېرىڭگە يەتكۈزۈپ قويايلى، ئىزدەپ تاپماقچى بولغانلىرىڭدىن ۋاز كەچ.

— ياق! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭ سۆزىنى بۆلۈپ، — ھەرگىز ۋاز كەچمەيمەن ،تېنىمدىن گۆش شىلىپ بېرىشكە رازى.

— ئۇنداقتا قۇشنى چاقىراي، — دېدى رەڭدار يىلان، — ئۇ ۋولقاندىن ئالتۇن مۇڭگۈزنى ئەچىقىپ بەرسۇن، ئاندىن ساڭا قانداق قىلىشنى ئۆگىتىمەن.

ئۇ ئاسمانغا قاراپ ئەپسۇن ئوقۇدى، ھايالسىزلا كۆك قەردىن بىر ئالتۇن رەڭلىك قۇش شۇڭغۇپ چۈشتى، ئۇ گويا ئالتۇندىن قۇيۇپ قويغاندەكلا ئىدى.

— مېنى نېمىشقا چاقىردىڭ؟— ئۇنىڭ ئاۋازى جاراڭلىق ئىدى.

— ۋولقاندىن دۇنيانىڭ ئالتۇن مۇڭگۈزىنى ئەچىقىپ بەر، — دېدى رەڭدار يىلان، — بۇ ئادەمزاتقا كېرەك ئىكەن.

— بۇ بەك قىيىن ئىش، — دېدى ئالتۇن قۇش، — بۇنىڭ بەدىلىگە تېنىدىن بىر پارچە گۆش كېسىپ بېرىشى كېرەك، ئادەمزات گۆشى مېنى ئۆلمەس قۇشقا ئايلاندۇرىدۇ، شۇ چاغدىلا ۋولقان ئاغزىغا شۇڭغۇپ، لاۋا ئىچىدىن ئالتۇن مۇڭگۈزنى ئەچىقىپ بېرەلەيمەن، بىراق ئۇ ئالتۇن مۇڭگۈزنى ئىشلىتىشكە مۇيەسسەر بولالمايسەن قانسىراپ ئۆلۈپ كېتەرمىكىن.

— ئۇنىڭ ئۆلمەسلىكىگە مانا مەن كېپىل، — دېدى رەڭدار يىلان، — خاتىرجەم ئىشىڭغا مەشغۇل بول.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال چىشىنى چىشلەپ، يوتىسىدىن بىر پارچە گۆش كېسىپ، ئالتۇن قۇشقا تاشلاپ بەردى، بىراق ھايالسىزلا ئۆزى قانسىراپ ھوشىدىن كەتتى.

ئالتۇن قۇش بولسا تاشلاپ بېرىلگەن لوقمىنى بىر چوقۇپلا

يۇتۇۋەتتى، شۇ هامان ئۇنىڭ پەي قاناتلىرى ئىلگىرىكىدىن ئون ھەسسە نۇرلىنىپ، جۇلالىنىپ كەتتى، ئاندىن ئۇ يىراقلاردا قىپقىزىل لاۋا تاشقىنلاپ، گۈرۈلدەپ ئوت يېنىپ تۇرغان ئەڭ ئېگىز يانار تاغ تەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى ۋە تېزلا يانار تاغ ئاغزىغا يېتىپ بېرىپ، پورۇقلاپ قاينىۋاتقان لاۋا سۇيۇقلۇقى ئىچىگە شۇڭغۇپ كىرىپ كەتتى.

رەڭدار يىلان بولسا شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ بىھوش جىسمىنى رەڭدار كەسلەنچۈككە قالدۇرۇپ، قاياققىدۇر كېتىپ قالدى. رەڭدار كەسلەنچۈك شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ تېنىنى«ھاپلا» قىلىپ يۇتۇۋېتىپ، بىر تۆشۈككە كىرىپ غايىب بولدى، ئۇ تۆشۈككە كىرىپ كەتكەن ھامان بۇ يەرگە تەرەپ - تەرەپتىن ئاجايىپ - غارايىپ ۋەھشي مەخلۇقلار توپلاشتى، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ جاراھىتىدىن تامغان قانىنى يالاشتى، بىر تامچىمۇ قالدۇرماي پاكىزلاپ بولۇشقاندىن كېيىن غالجىرلىق بىلەن بىر - بىرىنى تالاشقا چۈشتى، كارامەت دەھشەتلىك بىر جەڭگى - جېدەل بولدى، ئاخىر بىر قىسمى ئۆلۈپ، قالغىنى يارىلىنىپ ھالسىزلىنىپ، يۆتكەلگۈدەكمۇ مادارى قالماي يېتىپ قېلىشتى. بۇچاغدا تاغدەك بىر مەخلۇق كېلىپ، ئۆلۈك - تىرىك ھەممىسىنى دەم تارتىپ يۇتۇۋەتتى - دە، يەنە كېتىپ قالدى.

شۇ چاغدىلا رەڭدار كەسلەنچۈك تۆشۈكتىن چىقتى، ئارقىدىنلا رەڭدار يىلان بىر تال رەڭدار تۇخۇمنى چىشلەپ يېتىپ كەلدى - دە سورىدى:

— ئۇ قېنى؟

— مانا بۇ يەردە، — دېدى رەڭدار كەسلەنچۈك شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ بىھوش جىسمىنى پۇرقۇپ چىقىرىپ، — ئۇنى يۇتۇۋېلىپ يەر ئاستىغا كىرىپ كەتمىگەن بولسام، ئاللىبۇرۇن باشقىلار تەرىپىدىن خامتالاش قىلىنىپ تۈگەيتتى.

يىلان تۇخۇمنى شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ زەخمىسى ئۈستىگە ئەكېلىپ چاقتى، تۇخۇمدىن ئالتۇن رەڭلىك سۇيۇقلۇق چىقىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ تېنىگە سىڭىپلا كەتتى، زەخىم غايىب بولۇپ، شاھزادە نۇرئەزىز ۋۇجۇدى نۇرغا چۆمۈلگەن ھالدا ئورنىدىن تۇردى.

— ساڭا ئۆزۈڭنىڭ تىغىدىن باشقىسى كار قىلمايدىكەن، — دېدى رەڭدار كەسىلەنچۈك، — سېنى يۇتقانىدا خەنجەردەك چىشلىرىمدىن زەخمە يېتىپ قالارمىكىن دەپ ئەنسىرىۋىدىم، ئۇنداق بولمىدى.

ئۇلار شۇنداق تۇرغىنىدا كۆك قەرىدە ئالتۇن نۇرلار پارلاپ ، ئالتۇن مۇڭگۈز ئۇلارنىڭ يېنىغىلا چۈشتى.

رەڭدار يىلان شاھزادا نۇرئەزىزنىڭ قۇلىقىغا بىر ئەپسۇننى ئۆگەتتى:

— بۇنى ئوقۇساڭلا ئۇ كىچىكلەپ، بىر ئالتۇن ئاچقۇچقا ئايلىنىدۇ، ئاندىن ساڭا ئالتۇن قەلئە ئىشىكىنى ئېچىپ بېرىدۇ، ئېسىڭدە بولسۇن، دەرۋازا ئېچىلغان ھامان ئۇنىڭغا «ئازاد بولدۇڭ!» دېگىن، ئەمدى بىزمۇ خوشلىشايلى.

شۇ سۆزدىن كېيىن رەڭدار يىلان ھەسەن - ھۈسەنگە ئايلىنىپ غايىب بولدى، رەڭدار كەسلەنچۈك شۇنداق دېدى:

— ئەمدى ئۈستۈمگە مىن، مەيلى قەيەرگە ئېلىپ باراي، ئۈستۈمدە بىمالال ئولتۇرغىن، ھەرگىز چۈشكۈچى بولما.

شاھزادە نۇرئەزىز كەسلەنچۈككە مىندى، كەسلەنچۈك ئالتۇن مۇڭگۈزنى چىشلەپ، تېز يۈرۈپ كەتتى، ئۇنىڭ سۈرئىتىنىڭ تېزلىكىدىن شاھزادە نۇرئەزىز ئەتراپنىڭ مەنزىرىسىنى تۈزۈكرەك كۆرۈش پۇرسىتىگىمۇ مۇيەسسەر بولالمىدى.

ئۇلار شۇنداق يۈرۈپ بىر ئوت بەلبېغىغا يېتىپ كەلدى، كەسلەنچۈك توختىماستىن ئوت بەلبېغىغا كىرىپ كەتتى، ئەمما شاھزادە نۇرئەزىز ئوت ئىچىدە ئەمەس، بىر گۈلشەندە كېتىۋاتقىنىنى ھېس قىلدى.

بۇيەردىن چىقىپ بىر دەريا بويىغا كەلدى، دەريا سۈيى قۇلاقنى يارغۇدەك شاۋقۇنلاپ، داۋالغۇپ ئېقىۋاتاتتى، كەسلەنچۈك يەنە توختىماستىن كىرىپ كېتىۋەردى، بىراق شاھزادە نۇرئەزىز دەريا ئەمەس، بەلكى بىر دەشت قۇملۇقتا كېتىۋاتقىنىنى ھېس قىلدى.

بۇ يەردىن ئۆتۈپ، يەنە قانچىلىك يۈرگىنى نامەلۇم، بىر چاغدا بىراقلاردىن ۋالىلداپ نۇرلىنىپ تۇرغان بىر ئالتۇن قەلئە كۆرۈندى. قەلئە

غايەت زور خىرۇستال شار ئىچىگە جايلاشقان، خىرۇستال شار بولسا مۇئەللەقتە چاقپەلەكتەك توختىماي پىرقىراپ تۇراتتى.

كەسلەنچۈك قەلئە ئاستىغا بېرىپ توختىدى، قەلئەدىن تارالغان ئالتۇن نۇردا كۆزلەر قامىشاتتى.

— مانا بۇ ئالتۇن قەلئە، — دېدى رەڭدار كەسلەنچۈك، — سىنىك ئۇنىڭغا نېمىدەپ كىرمەكچى بولغىنىڭنى بىلمەيمەن، لېكىن ئېسىڭدە بولسۇن، ئۇنىك ئىچىگە كىرسەك ئۈچ كۈندىن ئارتۇق تۇرما، ئۈچ كۈن بولغىنىدا ئۈچ قېتىم ئۇرۇلغان دۇمباق ئاۋازىنى ئاڭلايسەن، ئۈچىنچى دۇمباق ئاۋازى توختىغۇچە قەلئەدىن چىقىپ كەتمىسەك مەڭگۈ شۇ يەردە قالسەن.

— بىلدىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — سەممىي ئاگاھلاندۇرغىنىڭغا رەھمەت، بىراق قەلئەنىك ئىشكى قاياقتا، ئۇ توختىماي پىرقىراۋەرسە قانداق ئاچمەن، ئۇستىگە قانداق چىقمەن؟

— ئالتۇن مۇڭگۈزنى ئالتۇن ئاچقۇچقا ئايلاندۇرۇپ قويۇپ بەرسەك ساڭا ياردەم قىلىدۇ، — دېدى رەڭدار كەسلەنچۈك، — ئەمدى سەن بىلەن خوشلىشاي، ساڭا كېرىكمۇ قالمىدى.

ئۇ شۇنداق دەپ يەتتە خىل نۇرغا ئايلىنىپ غايىب بولدى. شاھزادە نۇرئەزىز ئالتۇن مۇڭگۈزگە قاراپ يەتتە خىل رەڭلىك يىلان ئۆگەتكەن ئەپسۇننى ئوقۇدى، ئالتۇن موڭگۈز كىچىكلەپ، بىر جۇپ ئالتۇن قانىتى بىلەكتەك تومۇلۇقتىكى بىر ئالتۇن ئاچقۇچقا ئايلاندى.

— قەلئە ئىشىكىنى ئاچقىن، ئاندىن سەن ئازاد، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

ئالتۇن ئاچقۇچ قاناتلىرىنى لەپىلدەتكەن پېتى خىرۇستال شارنى توققۇز قېتىم چۆرگۈلەپ ئۇچۇپ، ئاخىر بىر تەرىپىگە تېشىپ كىردى، هايالسىزلا شۇ يەردىن بىر ئىشىك پەيدا بولۇپ، خىرۇستال شار پىرقىراشتىن توختىدى، ئىشىك بوسۇغىسى بىر شوتىغا ئايلاندى.

شاھزادە نۇرئەزىز شوتىدىن ئۆرلەپ ئىشىك ئىچىگە قەدەم ئالغان هامان ئالتۇن ئاچقۇچ:

— يەتتىنچى هۇجرىغا كىرگىن، — دەپلا چاقماقتەك شۇڭغۇپ

يېپىلىپ قېلىۋاتقان ئىشكىتىن چىقىپ كەتتى .

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى ئۆزىنى ئاجايىپ ھەشەمەتلىك بىر ئوردا- سارايى سەھنىسىدە كۆردى، تاملار ئالتۇن خىشتىن قوپۇرۇلغان، گۆھەرلەر بىلەن گۈل - نەقىشلەر چىقىرىلىپ زىننەتلەنگەنىدى، ھەيۋەت - ھەشەمىتى، گۈزەللىك تەرىپىگە سۆز توغرا كەلمەيتتى، قىلىچ- گۈرزە، ئايپالتا - نەيزىلىرىدىن ۋالىلداپ نۇر چاقناپ تۇرىدىغان، ئالتۇن دۇبۇلغا- ساۋۇتلۇق ياساۋۇللار ئوردىنى مۇھاپىزەت قىلىپ، سۈرلۈك قىياپەتتە قېتىپ تۇرۇشاتتى، ئىنسانلار دۇنياسىدىكى شاھنشاھلارنىڭ شاھانە تونلىرىدىنمۇ ئېسىل تون ۋە ئالتۇن تاجلارنى كىيىۋالغان، پادىشاھلاردەك سۆلەتلىك غۇلاملار ۋە كۆزنى قاماشتۇرغۇدەك ئېسىل گۆھەرلەر بىلەن زىننەتلەنگەن رەڭدار يىپەك كىيىملەرنى كىيگەن، ئىنسانلار دۇنياسىدىكى خانىش- مەلىكىلەرنىڭكىدىنمۇ ئېسىل گۈل تاجلارنى تاقىغان، جەننەتنىڭ ھۆرلىرىدەك گۈزەل، گۈل بەدەن كېنىزەكلەر ئۆز خىزمەتلىرى بىلەن ئالدىراش ئىدى.

بىردىنلا ھەممىسى:

— مەرھابا! مەرھابا! مەرھابا! خىزمەتلىرىگە تەييارمىز ئالىيلىرى!— دەپ توۋلاشتى، ئاندىن ئۇنى ئىززەت -ئېكراملار بىلەن شاھانە قەسرگە ئەكىرىپ، شاھانە تەختكە ئولتۇرغۇزدى، شۇ ھامان تۆۋەندە بىر سەپ پەرىزات شاھلىرى، بىر سەپ دىۋە شاھلىرى، بىر سەپ جىنلار شاھلىرى پەيدا بولۇپ، ھەممىسى تەخت ئالدىدا باش قويدى ۋە:

— ئالىيلىرىغا ئۇزاق ئۆمۈر تىلەيمىز، — دەپ بىر ئېغىزدىن توۋلاشتى.

شاھزادە نۇرئەزىز بۇ ئىشتىن ئەجەبلىنىپ تۇرۇپ قالدى، دىۋە - پەرى، جىن شاھلىرى ئۇنىڭدىن ئىجازەت بولمىغۇچە بېشىنى كۆتۈرمىدى.

— ئالىيلىرى! — دېدى شۇڭچاغ شاھانە تەختىنىڭ يېنىغا تىكلەپ قويۇلغان ئالتۇن قوندىقتىكى ئالتۇن رەڭلىك شاتۇتى، — ئۇلارغا ئىجازەت قىلغايلا.

شاھزادە نۇرئەزىز ھەيرانلىق نەزەرىدە ئۇنىڭغا قاراپ قويۇپ شۇنداق

دېدى:

ــ سىلەرگە ئىجازەت، مېنى يالغۇز قالدۇرۇپ، ماكانىڭلارغا يېنىڭلار.

ــ پەرمانبەردارمىز ئالىيلىرى! ــ شاھلار بىر ئېغىزدىن شۇنداق تۇۋلىشىپلا ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشۇپ، ئۇچ قەدەمدىن كەينىگە يېنىپلا ئاستا ـ ئاستا غايىب بولدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى ئالتۇن رەڭ شاتۇتنىغا يۈزلىنىپ سورىدى:

ــ ئېيتقىنا؟ بۇ نېمە ئىش، قەلئەگە كىرىپلا تەختكە ئولتۇردۇم، تېخى دۇئا ـ پەرى، جىن شاھلىرى ماڭا باش قويدى، ھېچنېمىنى چۈشىنەلمىدىم.

ــ قەلئەگە كىرەلىگەن كىشى شاھ بولىدۇ،يەنە كېلىپ مۇشۇ قەلئەگە قاراشلىق دۇئا ـ پەرى، جىنلار قوۋمىدىن 36 شاھقا پەرمان چۈشۈرگۈچى شاھنشاھ بولىدۇ، بۇ سېنىڭ كۆزلىگىنىڭ ئەمەسمۇ؟

ــ ياق! ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز تەختتىن تۇرۇپ كېتىپ، ــ بۇ مېنىڭ كۆزلىگىنىم ئەمەس، مەن يەتتىنچى ھۇجرىغا كىرمەكچى، ئىزدەيدىغان نەرسەم چوقۇم شۇ يەردە، مېنى شۇ يەرگە باشلاپ بار.

ــ پۇشايمان قىلسەن، ــ دېدى شاتۇتى ئىزتىراپ بىلەن.

ــ مېنى باشلا، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز تەھدىت سېلىپ، ــ بولمىسا بوينۇڭنى ئۈزۈۋېتىمەن.

شاتۇتى نائىلاج قوندىقتىن كۆتۈرۈلۈپ ئۇچتى، ئۇلار ھەشەمەتلىك ئوردا ـ قەسرلەرنى ئارىلاپ يۈرۈپ كەتتى.

شاتۇتى ئۇنى 35 سارايدىن باشلاپ ئۆتۈپ 36 ـ سارايدا توختىدى، 35 سارايىنىڭ ھەربىرىنىڭ ئۆزگىچە ھەيۋەت ـ ھەشەمەت، گۈزەللىكىمۇ، ئېسىل مەنقۇلاتلىرى، ئاجايىپ ـ غارايىباتلىرىمۇ شاھزادە نۇرئەزىزنى بىردەملىككىمۇ توختىتىپ قالالمىدى، شۇنداقتىمۇ بۇ سارايلاردىن ئۆتكۈچە ئىككى يېرىم كۈن ۋاقىت ئۆتۈپ كەتتى، 36 ـ سارايدا بولسا ئۇنى قۇلۇپلانغان يەتتە ھۇجرا كۈتۈپ تۇراتتى.

ــ ئاچقۇچ، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ ماڭا ئالتۇن ئاچقۇچ كېرەك.

شاتۇتى بىرلا سىلكىندى، ئالتە تال ئالتۇن پىيى چۈشۈپ ئالتە ئاچقۇچقا ئايلاندى.

ــ ماڭا يەتتىنچى ھۇجرىنىڭ ئاچقۇچى كېرەك، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ ماڭا شۇ بىر تال ئاچقۇچنىلا بەرسەڭ بولدى.

شاتۇتى بىردىنلا ئەنسىزلىنىپ قېچىشقا ئۇرۇندى، شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئوقياسىنى بەتلەپ، بىر ئوقتىلا ئۇنى ئېتىپ چۈشۈردى، شاتۇتى يەرگە چۈشۈپلا بىر ئالتۇن ئاچقۇچقا ئايلىنىپ قالدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئاچقۇچنى ئېلىپ، يەتتىنچى ھۇجرا ئىشىكىدىكى قۇلۇپقا سالدى، ئىشىك غىچچىدە ئېچىلدى، ئۇ ھۇجرىغا كىردى، ھۇجرىدا ئۈچ باشلىق شىرنى كۆردى، ئالتۇن زەنجىر بىلەن ئالتۇن تۈۋرۈككە باغلانغانىدى.

ــ ئەمدى كەلدىڭمۇ؟ ــ دەپ توۋلىدى ئۇ ئاچچىق بىلەن، ــ بۇ يەردە بۇرۇقتۇرما بولۇپ ئۆلەيلا دېدىم.

ــ كەچۈرگىن! ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ سېنىڭ بۇ يەردىلىكىڭنى بىلمەيتتىم، مەلىكەم قېنى؟

ــ ئۇنى پېرىخونلار شاھىنىڭ ئانىسى ئەكەتتى، ــ دېدى ئۈچ باشلىق شىر، ــ ئۇنىڭ قەيەردىلىكىنى بىلمەيمەن.

شاھزادە نۇرئەزىز قىلىچىنى سۇغۇرۇپ، ئالتۇن زەنجىرنى چاپتى، كار قىلمىدى، زورۇقۇپ ئۇزمەكچى بولغانىدى، ئۇزەلمىدى، قانداق قىلارىنى بىلمەي تۇرغىنىدا تۇيۇقسىز ئالدىدا ئۈچ يىگىت پەيدا بولدى، بىرى ئاق، بىرى قارا، بىرى سېرىق تەنلىك ئىدى.

ــ بىز ياردەم قىلايلى، ــ دېدى ئۇلار.

ــ سىلەر كىم؟ ــ سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز تەئەججۇپلىنىپ.

ــ بىز ھېلىقى رەڭدار يىلان، كەسىلەنچۇك، ئالتۇن چايانلارمىز، ــ دېدى ئۇلاردىن بىرى، ــ بىز ئەسلىي پەرى، دىۋە، جىنلار تائىپىسىنىڭ شاھزادىلىرى ئىدۇق، پېرىخونلارنىڭ ئانىسى ئالدىغا ئۇقۇشماي بېرىپ قالغىنىمىزدا سېھرىي ئەپسۇن بىلەن ھېلىقىدەك مەخلۇقلارغا ئايلاندۇرۇپ قويغان، ئاندىن بىرىمىزنى مۇھاپىزەتچى، بىرىمىزنى ئالتۇن ئاچقۇچنى ساقلىغۇچى، بىرىمىزنى خەزىنىچى قىلىپ بەلگىلىگەن، كېيىن ھېلىقى

رويىنتەن گىگانت دىۋىنى ئەل قىلىپ، خىزمىتىگە سالغاندىن كېيىن ئالتۇن ئاچقۇچنى ئۇنىڭ مۇڭگۈزىگە ئايلاندۇرۇپ قويدى، بىزنى ئەسلىمىزگە قايتۇرمايلا ھەيدىۋەتتى، ھېلىقى شاتۇتى ئۇنىڭ سادىق خىزمەتكارى ئالتۇن رەڭ جىن ئىدى، ئۇ يوقالسىلا بىز ئەسلىمىزگە كېلەتتۇق، ئۇنى ئۆلتۈرۈپ بىزگە زور ياخشىلىق قىلدىڭ، بۇنىڭ بەدىلىگە شىرىكىنى ئازاد قىلىپ بېرەيلى، سېنىڭ بۇ سېھرىلىك زەنجىرنى ئۈزۈۋىشكە قۇربىڭ يەتمەيدۇ.

شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلار ئاق، قارا، سېرىق ئوت يالقۇنىغا ئۆزگىرىپ، ئالتۇن زەنجىر ئاستىدا گۈرۈلدەپ كۆيۈشكە باشلىدى، ھايالسىزلا زەنجىر ئېرىپ ئۈزۈلدى، ئۇچ خىل رەڭلىك ئوت يالقۇنىمۇ:

— خەير - خوش! قالغان ئىشلار ئۆزۈڭگە قالدى، — دېگىنىچە ئۇچۇپ كەتتى.

— خۇداغا شۈكرى! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — ئاخىر ئازاد بولدۇم.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇچ باشلىق شىر بىلەن ھۇجرىدىن چىقتى. يەردە ئالتۇن رەڭلىك جىنىڭ جەسىتى بىلەن ئالتە تال ئالتۇن ئاچقۇچنى كۆردى.

— بۇ ھۇجرىلارغىمۇ كىرىپ باقساقمىكىن،— دېدى ئۇچ باشلىق شىرغا مەسلىھەت سېلىپ.

بىراق، ئاغزىدىن شۇ گەپ چىقىشى ئالتۇن ئاچقۇچلار بىر-بىرلەپ ئۇچۇپ بېرىپ ئالتە ھۇجرىنىڭ قۇلۇپلىرىغا ئۆزلۈكىدىن سېلىندى، ئىشىكلەر بىر-بىرلەپ ئېچىلىپ بىرىنچى ئىشىكتىن توختىماي كۈلكە ئاۋازى، ئىككىنچى ئىشىكتىن ئېچىنىشلىق يىغا ئاۋازى، ئۈچىنچى ئىشىكتىن مۇڭلۇق نەغمە ئاۋازى، تۆتىنچى ئىشىكتىن شوخ ۋە يېقىملىق ناخشا ئاۋازى، بەشىنچى، ئالتىنچى ئىشىكتىن مۇلايىملىق بىلەن تەكلىپ قىلغان ئاۋاز ئاڭلاندى.

— قانداق قىلاي؟ — دېدى ئۇ يەنە ئۆزىنى توختىتالماي.

— كىرىپ باققۇڭ بولسا كىرەيلى، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

شۇچاغ ئىككىنچى دۇمباق ئاۋازىمۇ ئاڭلاندى، شاھزادە نۇرئەزىز

چۆچۈپ ـ ئەندىكسىپ دەرھال ئۇچ باشلىق شىركا مىندى ـ دە:

ـــ دەرھال قەلئەدىن چىقىپ كېتەيلى، بولمىسا مەڭگۈ بۇ يەردە قالىمىز، ـــ دېدى جىددىيلىشىپ.

ئۇچ باشلىق شىر هودۇقۇپ ئاجايىپ تېز سۈرئەتتە ئۇچۇپ كەتتى، شۇ هامان ئالتە هۇجرىدىن ئاغزى-بۇرنىدىن ئوت- تۈتەك پۇرقۇپ تۇرىدىغان ئالتە گىگانت ئىت غالجىرلارچە قاۋاپ چىقىپ ئۇلارنى قوغلىدى .

ئۇچ باشلىق شىر بار كۈچى بىلەن تېز ئۇچتى، سارايلاردىن چىقىشىغا 3-دۇمباق ئاۋازى ياڭراپ، قەلئە دەرۋازىسى ىپىپلىشقا باشلىدى.

ـــ تېز بول! ـــ دېدى شاهزادە نۇرئەزىز ئالدىرىتىپ.

ئۇچ باشلىق شىر قەلئە دەرۋازىسىغا چاقماقتەك ئېتىلدى، دەرۋازا ئۇ چىقىپ بولۇشى ىپىپلىپ، ئۇچ باشلىق شىرنىڭ قۇيرۇقىنىڭ ئۇچى قىسىلىپ قېلىپ، بىر سىقىم مويى يۇلۇنۇپ قالدى. دەرۋازا ئىچىدە بولسا غالجىر ئىتلارنىڭ ئېچىنىشلىق هاۋشىشى ئاڭلىنىپ، بىردىنلا قەلئە ئىلگىرىكىنىڭ تەتۇرسىگە پىرقىراشقا باشلىدى ـ دە، پىرقىرىشى بارغانسىرى تېزلەشتى. ئەتراپىدا شىددەتلىك تەتۇر قۇيۇنلار پەيدا بولدى- دە، ئۇچ باشلىق شىرنىمۇ، شاهزادە نۇرئەزىزنىمۇ بىراقلارغا ئۇچۇرۇپ ئاپىرىپ تاشلىدى. ئۇزاق ئۆتمەي خىرۇستال شار ئىچىدىكى ئالتۇن قەلئە گۈمبۇرلىگەن پارتلاش ساداسى ئىچىدە غايىب بولدى، ئاسماندىن كېپەك ئالتۇن ياغدى، چۆل -باياۋان ئالتۇن رەڭ تۈس ئالدى.

ئىككىنچى باب

تۆمۈر مۇناردىكى قىيىن تاللاش

— ئەمدى قانداق قىلىمىز؟ — دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

— پېرىخونلار ئانىسى مەلىكەمنى قاياقلارغا ئەكەتتىكىن، ئىزدەپ تاپىمىز، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— نەدىنمۇ تاپارمىز؟! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

— بىلمەيمەن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — بىراق تۇرۇۋەرمەيلى، قارا، ئۇ تەرەپتىن بىر توپ غەلىتە مەخلۇقلار كېلىۋاتىدۇ، تېز كېتەيلى. ئۇچ باشلىق شىر يىراقتىن چاپراقشىپ كېلىۋاتقان غەلىتە مەخلۇقلارغا قاراپ قويۇپ، كۆككە ئۆرلىدى، نىشانسىزلا بىر تەرەپكە ئۇچتى.

ئۇلار بۇ يەردە نەچچە كۈنلەر ئۇچۇپ يۈردى، ھېسابسىز غەلىتە مەخلۇقلارنى يوقاتتى، كۈرمەك خەتەرلەردىن قۇتۇلدى، لېكىن پېرىخونلار ئانىسىنىڭ دېرىكىنى ئالالمىدى، ھەممە يەر بىر تەكشى ھالەتتە زەرداب قاينىاپ تۇرغان بۇلاقلار، ۋولقان ئېغىزلىرى يولۇقۇپلا تۇرىدىغان شور تۇپراقلىق بىر ئىقلىم ئىدى، غەلىتە مەخلۇقلاردىن باشقا ئىنىس - جىن كۆرۈنمەيتتى.

— چۆرگۈلەپ - چۆرگۈلەپ بىر ئورۇندىن نېرى كېتەلمەيۋاتقاندەكلا ھېس قىلىۋاتسەن، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر غۇدۇراپ.

— ھېلىقى يول باشلىغۇچى شاتۇتى بولسىچۇ، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىزمۇ مەيۈسلىنىپ، — ئۇ نەگىمۇ كېتىپ قالغاندۇ.

— ئۇ ئاللىبۇرۇن بىرەر يىرتقۇچ مەخلۇققا يەم بولغاندۇ بەلكىم، —

دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

— بۇ ئىقلىمدىن كەتمەكچى بولساڭ ماڭا ئەگەش، — دېدى شۇ چاغ ئالتۇن قۇش پەيدا بولۇپ.

— بىز مەلىكەمنى ئىزدەپ تاپماقچى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز،— ئۇنى پېرىخونلارنىڭ ئانىسى بۇلاپ كەتكەن.

— ئۇنى قايتا ئېغىزغا ئالما، — دېدى ئالتۇن قۇش هودۇقۇپ، — مەن كېتەي، ساڭا ياردەم قىلالمىغۇدەكمەن، ئۆزۈمگە بالا تاپقۇم يوق. ئۇ شۇنداق دەپ كېتىشكە تەمشەلدى.

— توختا! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئالدىراپ،— ھېچبولمىغاندا بىزگە بىرەر بېشارەت بەرمەمسەن.

— ئوت قويۇۋەت، — دېدى ئالتۇن قۇش ئۇچۇپ كېتىۋېتىپلا.

— ئوت قويۇۋەت! — تەكرارلىدى شاھزادە نۇرئەزىز گاڭگىراش ئىلكىدە.

— شۇنداق، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — بۇ ۋەزىپىنى مەن ئورۇنلاي، لېكىن نېمىگە ئوت قويىمەن، بۇ چۈشىنىكسىزلا بىر گەپ بولدى، ئۇنىڭسىزمۇ بۇ ئىقلىمدا ۋولقانىڭ كۆپلۈكىدىن زېمىن قىزىپ، يېرىلىپ كېتەي دەپ قاپتۇ، ئوت قويغۇدەك دەرەخ - چاتقالمۇ يوق.

— بىلدىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئاۋۋال ئوت پۈركۈپ باقمامسەن.

ئۇچ باشلىق شىر ئۇندىمەستىن ھەر تەرەپكە ئوت پۈركۈدى، لېكىن پۈركۈلگەن ئوتنىڭ كۈچى ئاجىز كەلدىمۇ - قانداق، تېزلا ئۆچۈپ قالدى.

— توختا! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — خاسىيەتلىك ئەينەكنى ئىشلىتەي.

ئۇ خاسىيەتلىك ئەينەكنى قويىنىدىن ئېلىپ، ھەر تەرەپكە قارىتتى، خاسىيەتلىك ئەينەكتىن ھەرقانداق نەرسە ئۆچۈرەلمىگۈدەك سېھرلىك ئوت گۈرۈلدەپ چىقىپ، ھەر تەرەپكە يامرىدى، ئۇچرىغان تاغ - تاشلار پارتلاپ كۈكۈم - تالقان بولدى، بۇلاقلار قۇرۇپ، سازلىقنىڭ تېگى كۆرۈنۈپ، چاك - چاك يېرىلدى، ئوت يالقۇنلىرى ئىچىدىن ئوت

ئەجدىھالىرى پەيدا بولۇپ، ھەرتەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى، بۇ ئىقلىم تېزلا ئوت دېگىزىغا ئايلىنىشقا باشلىدى.

ــ مانا كارامەت، ــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئويناقشىپ.

شۇ چاغ يىراقلاردىن كىملەرنىڭدۇر ناله ـ زارى ئاڭلاندى:

ــ بىزگە رەھىم قىل، ئوت قويۇشنى توختات.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەينەكنى قويىنىغا سالدى، ئوت يالقۇنلىرى يامراشتىن توختىدى، ئاندىن ئۇ ئۇچ باشلىق شىرغا بۇيرۇدى:

ــ ئاۋاز چىققان تەرەپكە ئېلىپ بار.

ئۇچ باشلىق شىر ئوت دېگىزى ئۇستىدىن ھالقىپ ئۇچۇپ، قېچىپ كېتىۋاتقان بىر توپ غەلىتە مەخلۇقلار ئارىسىغا چۈشتى، ئاردىدىن پەي قاناتلىرى ئۇتلىنىپ كەتكەن بىر غەلىتە قۇش ئايرىلىپ چىقىپ شۇنداق دېدى:

ــ ساڭا نېمە كېرەك، نېمىشقا سەۋەبسىزلا ئوت قويىسەن؟

ــ پېرىخونلارنىڭ ئانىسى مەشۇقۇمنى ئەكەتكەن، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ ئۇلارنى ئىزدەپ كېلىپ بۇ ئىقلىمدا نەچچە ئون كۈنلەر يۈردۈم، لېكىن كۆزلىگىنىمنى تاپالمىدىم، شۇڭا ئاچچىقىمدا ئوت قويغانىدىم.

ــ بولدى، ــ دېدى ھېلىقى قۇش، ــ بۇ چوقۇم بىرسى كۆرسەتكەن ئەقىل، سېنى توغرا يولغا سالمەن، بۇ ئوت مىڭبىر جاپادا چوڭ قىلغان چۈجىلىرىمنى نابۇت قىلغۇدەك، ھېلىمۇ ئون جېنىنىڭ بىرسى قالدى ئۇلارنىڭ، بىز خاسىيەتلىك قۇشلار بولغاچقا بۇ ئىقلىمدا ھېچ مەخلۇقات زىيان يەتكۈزمەيتتى، بىراق سەن بىر ئاپەت بولدۇڭ.

شۇ سۆزدىن كېيىن ئۇ بىر تەرەپكە قۇيۇندەك تېز سۈرئەتتە يۈرۈپ كەتتى، ئۇچ باشلىق شىر ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ئۇچتى.

ئۇلار توپتوغرا ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز يۈرۈپ بىر بۇلاققا يەتتى، بۇ بۇلاقتىمۇ ئوخشاشلا زەرداب قاينىاپ تۇراتتى، بىراق ئىچىدە تۇلۇمدەك يوغان بىر چارپاقا كۆزلىرىنى يۇمۇپ ياتاتتى.

ــ يىگىت، ــ دېدى يارىلانغان قۇش، ــ سىرنى ئاشكارا قىلغىنىم ئۈچۈن تاشقا ئايلىنىپ قالمەن، تاكى سەن پېرىخونلارنىڭ

ئانىسىنى يوقاتمىغۇچە ئەسلىمگە كېلەلمەيمەن، بۇ ئىقلىم بىر تىلسىم دۇنيا، ئاشۇ چارپاقنىڭ ئاغزىدىن كىرسەڭ مەنزىلگە يېتەلەيسەن، ئەمدى خۇداغا ئامانەت، ساڭا ئامەت يار بولسۇن.

ئۇ شۇنداق دەپ پۇتلىرىدىن باشلاپلا تاشقا ئايلىنىپ قالدى.

شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ ئىچى ئېچىشىپ قالدى، لېكىن نېمە ئامال، ئەمدى ئۇ چارپاقنىغا نەزەر سالدى، ئۇ تولىمۇ يىرگىنىشلىك ئىدى.

— ئۇنىڭ ئاغزىدىن كىرگۈم يوق، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر سەسكىنىپ.

— بىراق، باشقا ئامالىڭ بارمۇ؟ — سورىدى شاھزادە نۇرئەزىز، — مېنىڭمۇ ئۇنىڭ يىرگىنىشلىك ئاغزىغا كىرگۈم يوق، ئەگەر بەك سەسكىنىپ كەتكەن بولساڭ سەن قېپقال.

— سېنى يالغۇز كىرگۈزەمتىم، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — بولدى، قۇرۇق گەپنى قويايلى، تېز ئامال قىل، ئۇنىڭ ئاغزىغا كىرەيلى، ئۇ ئۆزى بىزنى يۇتۇۋالىدىغاندەك ئەمەس.

— ئويغىتايلى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ئاندىن ئۇ قىلىچىنىڭ ئۇچىنى چارپاقنىغا سانجىدى، چارپاقا ئەندىكىپ كۆزلىرىنى ئاچتى - دە، «ھاپ!» قىلىپلا خۇددى چىۋىن تۇتۇپ يېگەندەك ئۇلارنى سوزۇلۇشچان رېزىنكىدەك تىلىدا يۆگەپ يۇتۇۋەتتى، لېكىن شاھزادە نۇرئەزىز چارپاقنىڭ قارنىغا ئەمەس، بەلكى بىر سوغۇق ئارالغا چۈشۈپ قالدى.

— پېرىخونلارنىڭ ئانىسى چوقۇم مۇشۇ ئەتراپتا، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

شۇ چاغ ئۇلارنىڭ ئالدىدا يەنە ھېلىقى پەي قاناتلىرى ئەتلەستەك جۇلالىنىپ تۇرىدىغان شاتۇتى پەيدا بولدى - دە، ئارالنىڭ ئىچكىرىسىگە قاراپ ئۇچتى، ئۇچ باشلىق شىر شاھزادە نۇرئەزىزنى ئېلىپ ئۇنىڭغا ئەگىشىپ ئۇچتى. ئۇلار يەنە بىر مۇز قاپلىغان دېڭىز بويىغا كەلدى، شاتۇتى ئۇچۇش سۈرئىتىنى تېزلەتتى، شۇ چاغ مۇزلارنى قاراسلىتىپ يېرىپ غەلىتە سۇ مەخلۇقلىرى ئېتىلىپ چىقىشقا باشلىدى، غايەت ئېگىز سېپىلدەك يول توسۇپ تۇرغان بىر قىيا تاشقا دۇچ كەلدى،

شۇ چاغ قىيا تاش ۋاققىدە يېرىلدى ـ دە، ئارىسىدىن قارا ئەجدىھا چىقىپ دەم تارتتى، شاتۇتى ئۇنىڭ قارىنىغا كىرىپ كەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز چاققانلىق بىلەن خاسىيەتلىك قىلىچىنى ئەجدىھانىڭ بېشىغا چاپتى، ئەجدىھانىڭ بېشى ئىككى پارە بولۇپ، قارىنىدىن شاتۇتى ئۇچۇپ چىقتى، ئەمما قىيا تاش يەنە ۋاققىدە يېپىلىپ قېلىپ، شاتۇتى ئارىسىدا قالدى، ئۇچ باشلىق شىر بولسا بىر پۈتۈن بولۇپ قالغان قىيا تاشقا سوقۇلۇپ توختىدى، ئۇلارنىڭ قۇلاق تۈۋىدە شاتۇتىنىڭ:

— ئالغا! — دېگەن ئاۋازىلا ياڭراپ قالدى.

— ئىسىت! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — يول باشچىدىن ئايرىلىپ قالدۇق.

— نېمە دېدىڭ؟ — سورىدى سوقۇلۇشتىن بېشى ئايلانغان ئۇچ باشلىق شىر ئېسىگە كېلىپ.

— بۇ قىيا تاشتىن ھالقىشىمىز كېرەك، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— بۇ ئاسان گەپقۇ، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، ئاندىن قىياتاشنى ئايلىنىپ ئۇچماقچى بولدى، لېكىن شىددەتلىك جۇت ـ شىۋىرغان كېلىپ، ئۇنى كەينىگە يېنىشقا مەجبۇر قىلدى، ئۇستىگە ئۆرلەپ قىيا تاشتىن ھالقىماقچى بولغانىدى، ئەمما چاقماق چۈشۈپ ئىمكان بولمىدى، يەنە تېخى تاراسلاپ مۆلدۈر ياغدى.

— قىيا تاشقا قىلىچ ئۇر، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئامالسىز.

شاھزادە نۇرئەزىز ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ ھۇرۇپ تۇرۇپ، قىيا تاشقا قىلىچ ئۇردى، قىيا تاش يېرىلدى ـ يۇ، يەنە تېزلا ھىملىشىۋالدى.

— ئوت قوي، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر يەنە، — ئۇ قىزىپ پارتلاپ كەتسۇن.

شاھزادە نۇرئەزىز خاسىيەتلىك ئەينەكنى چىقىرىپ، قىيا تاشقا توغرىلىدى ـ دە، خاسىيەتلىك ئەينەكتىن ئوت ئەجدىھالىرى چىقىپ قىيا تاشقا ياماشتى، ئوت يالقۇنلىرى ھەر تەرەپكە يامرىدى، يېغىۋاتقان مۆلدۈرلەر ئېرىپ پارلىنىپ كەتتى، مۇزلارمۇ ئېرىپ، بىردەمدىلا دېڭىز ۋاراقشىپ قاياشقا باشلىدى، غەلىتە مەخلۇقلارنىڭ چىرقىراشلىرى ئالەمنى بىر ئالدى. قىيا تاشمۇ ئاخىر قىزىپ چوغلاندى ـ دە، ئورنىدا

بىر تاش بەدەنلىك دىۋە پەيدا بولۇپ يېلىندى:
— رەھىم قىلغىن، يول بېرەي، پېرىخونلارنىڭ ئانىسىنىڭ پەرمانى بىلەن يول توسۇشقا مەجبۇر بولغانىدىم.
— ئۇ قەيەردە؟ — سوربدى شاھزادە نۇرئەزىز، — تېز ئېيت، ئاندىن رەھىم قىلىمەن.
— بىلمەيمەن، — دېدى تاش دىۋە، — بىراق بۇ تەرەپكە نېمىنىدۇر بەند قىلىپ قويغىنىنى بىلىمەن، مەن شۇ نەرسىنى ساقلاش ئۈچۈن قويۇلغان توسۇقلارنىڭ بىرى.
— كەت! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز خاسىيەتلىك ئەينەكنى يىغىشتۇرۇپ، — ئەمدى كۆزۈمگە كۆرۈنگۈچى بولما.
تاش دىۋە ھالسىزغىنە دېگىزغا چۆكتى، قىزىق ھور كۆتۈرۈلۈپ تۇرغان دېگىز ئۈستىدە غەلىتە مەخلۇقلارنىڭ مۇردىلىرى لەيلەپ قالدى.
ئۈچ باشلىق شىر ئالدىغا قاراپ ئۇچتى. ئەمدى ئۇلار يەنە تىك قىيا تاش ئارالدا يېگانە قەد كۆتۈرۈپ تۇرغان قارا تۆمۈر مۇنارنى كۆردى، مۇنار ئەتراپىدا قارا بۇلۇت ـ تۇمانلار لەيلەپ، ئاجايىپ زور قاناتلىق ئەجدىھالار سەت چىرقىرىشىپ ئۇچۇشۇپ يۈرەتتى، ئۈچ باشلىق شىر ئارالغا يېقىنلاشتى، ئارالنى يەنە ئاجايىپ زور گىگانت سەككىزئاياغنىڭ قامااللاپ ياتقىنى مەلۇم بولدى.
— قارىغاندا بىر مەيدان ھايات ـ ماماتلىق جەڭ بولىدىغان بولدى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.
— شۇنداق، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر، — ھوشيار بول، قاناتلىق ئەجدىھالار ھۇجۇم قىلىپ كېلىۋاتىدۇ.
شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال خاسىيەتلىك ئوقياسى بىلەن قاناتلىق ئەجدىھالارنى ئېتىشقا باشلىدى. ئۈچ باشلىق شىر گاھى ئوت، گاھى سۇ پۈركۈپ، گاھى شامال چىقىرىپ، قاناتلىق ئەجدىھالارنى يېقىنلاشتۇرمىدى، بۇ جەڭ ئۈچ كېچە ـ كۈندۈز داۋاملاشتى، ئاخىر قاناتلىق ئەجدىھالاردىن بىرى قالماي يوقالدى.
ئەمدى ئۇلار گىگانت سەككىزئاياغنى يوقىتىشقا تۇتۇندى، بىراق ئوقيادىن ئېتىلغان ئوق سەككىزئاياغنىڭ قەيىرىگە تەگمىسۇن تېشىپ

كىرگەنچە غايىب بولدى، زەخىم بولسا كۆزنى يۇمۇپ - ئاچقۇچە ساقىيىپ قالدى، ئۇرۇلغان قىلىچ ئۇنى پارە - پارە قىلدى - يۇ، لېكىن سەككىز ئاياغنىڭ تېنى يەنە پۈتۈنلىنىپ تۇردى، كېسىلگەن پارچىلىرى بولسا يەنە بىر گىگانت سەككىز ئاياغقا ئايلىنىپ ھۇجۇم قىلدى.

— ئوت قوي، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — كۆيدۈرۈپ يوقىتايلى.

شاھزادە نۇرئەزىز خاسىيەتلىك ئەينەكتىن ئوت يالقۇنى ئورنىدا ئوت ئەجدىھالىرى چىقىپ، ئارالغا، گىگانت سەككىزئاياغلارغا ياماشتى، ھايالسىزلا سەككىزئاياغلار كۆيۈپ تۈگىدى، تاش ئارال چاراسلاپ يېرىلىپ، تۆمۈر مۇنار قىڭغايدى .

مۇناردىن كىمنىڭدۇر زەئىپقىنا ئاۋازى ئاڭلاندى:

— خاسىيەتلىك ئەينەكنى تېز تاشلىۋەت شاھزادە، ئۇنىڭ ئىشى تۈگىدى، تېز بول، بولمىسا ھەممىمىز تۈگىشىمىز.

شاھزادە نۇرئەزىز بۇ ئاۋازلارنى قەيەردىدۇر ئاڭلىغاندەك ھېس قىلدى.

— توغرا! بۇ ئۇنىڭ ئاۋازى، — دېدى سەل ئويلىنىپ.

ئۇ خاسىيەتلىك ئەينەككە قاردى، ئۇنىڭ نۇر جۇلاسى ئۆچكەنىدى، ئوت ئەجدىھالار بولسا تولىمۇ غالجىرلىشىپ مۇنارغا يامىشىۋاتاتتى. شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى ئىككىلەنمەستىن ئەينەكنى دېگىزغا تاشلىدى، ئوت ئەجدىھالىرى ئاستا - ئاستا غايىب بولدى.

ئۇچ باشلىق شىر ئارالغا قوندى، تۆمۈر مۇنارنىڭ ئىشىكىگە ئات كاللىسىدەك چويۇن قۇلۇپ سېلىنغانىدى، قۇلۇپ تۆشۈكىدە بولسا بىر قارا ئۆمۈچۈك جىن سىرلىق ھىجىيىپ تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز قۇلۇپقا قىلىچ ئۇردى، قۇلۇپ يېرىلدى، ئەمما يەنە كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە ئەسلىگە كېپقالدى.

— بىھۇدە ئاۋارە بولما، — شۇنداق سادا كەلدى يەنە مۇناردىن ئاچقۇچ بولمىسا مۇنارغا كىرەلمەيسەن، مېنىمۇ قۇتقۇزالمايسەن، ئاچقۇچنى قۇلۇپ تۆشۈكىدىكى ئۆمۈچۈك جىنلا بىلىدۇ.

شاهزاده نۇرئەزىز قۇلۇپ تۆشۈكىدىكى ئۆمۈچۈك جىنغا قارىدى، ئۇ سىرلىق ھىجىيىپ تۇراتتى.

— ئامان قالاي دېسەڭ ئاچقۇچنى بەر، — دېدى شاهزاده نۇرئەزىز.

— ماڭا ئامالىڭ يوق، — دېدى جىن، — قىلىچىڭدا ئۆلمەيمەن، ئوتۇڭدا كۆيمەيمەن، مېنى ئۆلتۈرۈشۈڭ خام خىيال.

— ساڭا نېمە كېرەك؟ — سورىدى شاهزاده نۇرئەزىز، — ماڭا ئاچقۇچنى بەرگىن، بەدىلىگە نېمە تەلەپ قىلساڭ ئورۇنلاي.

— سىرنى ئاشكارىلىغۇچى تاشقا ئايلىنىپ قالىدۇ، — دېدى ئۆمۈچۈك جىن، — مەن ھاياتىم بەدىلىگە ساڭا ياردەم قىلامدىم، ياق!

— پېرىخونلار ئانىسىنى يوقاتسام ئەسلىگە كېلىسەن، — دېدى شاهزاده نۇرئەزىز، — ئاندىن ئەركىنلىككە ئېرىشىپ خالىغان يەرگە بارالايسەن، بۇ قۇلۇپ تۆشۈكىدىن نېرى كېتەلمەي ياشىغىنىڭنى نېمە پايدىسى.

— ئەركىنلىك! — دېدى ئۆمۈچۈك جىن خورسىنىپ، — مەن چۈشۈمدىمۇ ئارزۇ قىلمىدىغىنىم شۇ، بۇ قۇلۇپ تۆشۈكى مەن ئۈچۈن بىر زىندان، پېرىخونلار ئانىسى مېنى بۇيەرگە باشقىلارنىڭ ئاچقۇچنى تېپىۋالسىمۇ ئىشلىتەلمەسلىكى ئۈچۈن بەند قىلىۋەتكەن، ئۇ يوقالسا مەنمۇ بەندىتىن خالاس بولىمەن، لېكىن ئۇنى يوقتىش قولۇڭدىن كەلمەيدۇ.

— ماڭا ئىشەن، — دېدى شاهزاده نۇرئەزىز، — مانا بۇ ئۈچ باشلىق شىرنى ئالتۇن قەلئەدىن قۇتۇلدۇردۇم، تاش دىۋىنى بويسۇندۇردۇم، گىگانت سەككىزئاياغنى يوقاتتىم، پېرىخونلار شاهىمۇ مېنىڭ سەۋەبىمدىن ئۆلگەن، پېرىخونلار ئانىسىمۇ چوقۇم مېنىڭ قولۇمدا ھالاك بولىدۇ.

— ماڭا ئۈچ قوشۇق قېنىڭنى بەر، — دېدى ئۆمۈچۈك جىن، — مېنىڭ يەنە بىر ئارمىنىم ئادەم قېنى تېتىپ بېقىش ئىدى، ئەگەر مەردلىك بىلەن بۇ ئارمىنىمغا يەتكۈزسەڭ، ساڭا ئاچقۇچنىڭ قەيەردىلىكىنى ئېيتىپ بېرىمەن، ئاندىن تاشقا ئايلىنىپ قالسامۇ رازىمەن.

شاهزاده نۇرئەزىز گەپ ـ سۆز قىلماستىن بېغىشىنى تىلىدى، قېنى ئاقتى، ئۆمۈچۈك جىن ئاققان قانلارنى تامچە قويماي شورۋالدى، شاهزاده نۇرئەزىز ئاندىن قول ياغلىقى بىلەن بېغىشىنى مەھكەم تېڭىپ، قانىنى توختاتتى.

ــ ئاڭلا، ــ دېدى ئۆمۈچۈك جىن، ــ بۇ دېڭىز ئاستىدا بىر ئالتۇن بېلىق بار، شەكلى ئاچقۇچقىلا ئوخشايدۇ، ئۇنى تۇتۇپ چىقالىساڭلا مۇنارغا كىرەلەيسەن، بولمىسا ئامالىڭ يوق، مۇنارنى پاچاقلاپ تاشلىشىڭمۇ مۇمكىن ئەمەس.

ئۇ شۇنداق دەپلا تاشقا ئايلىنىپ پوككىدا چۈشتى.

ــ ئالتۇن ئاچقۇچ بېلىقنى قانداق تۇتارمىز، ــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئۈمىدسىزلىنىپ،ــ بۇنىڭ ئۈچۈن مۇشۇ دېڭىزنى قۇرۇتۇۋەتسەك ئىمكان بولارمىكىن.

ــ يۇنۇس بېلىقنى چاقىرىڭلار، ــ مۇناردىن يەنە ئاران ـ ئاران ئاڭلانغۇدەك شۇنداق سادا كەلدى، ــ ئۇ ياردەم قىلىدۇ.

ــ بىراق، ئۇ بۇ دېڭىزدا نېمە قىلسۇن، ــ دېدى شاهزاده نۇرئەزىز، ــ ئۇ مەغرىب كۆلىدە قالغان تۇرسا.

ــ يۇنۇس بېلىقلىرى ھەممىسى ياخشى دوستىمىز، ــ دېگەن ئاۋاز كەلدى مۇناردىن يەنە تازا زەن قويمىسا ئاڭلانمىغۇدەك، ــ ئۇلاردىن بۇ دېڭىزدىمۇ بولۇشى مۇمكىن.

ــ بولسىمۇ، ھايات بولسا ياخشى بولاتتىغۇ، ــ دېدى شاهزاده نۇرئەزىز دېڭىز يۈزىنى بىر ئالغان دېڭىز مەخلۇقلىرىنىڭ جەسەتلىرىگە بىر قاراپ قويۇپ.

ــ ئاۋۋال توۋلاپ باقايلى، ــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

ــ يۇنۇس بېلىقى! ــ شاهزاده نۇرئەزىز ئۇچ قېتىم توۋلىدى، ھايالىسىزلا دېڭىزدىن باش ـ كۆزلىرى جاراھەتلەنگەن بىر يۇنۇس بېلىقى بېشىنى چىقاردى:

ــ مېنى چاقىرغان كىم؟

ــ مانا بىز، ــ دېدى شاهزاده نۇرئەزىز.

ــ ھە! ــ دېدى يۇنۇس بېلىقى رەنجىگەندەك، ــ دېڭىزنى

داشقازاندەك قاياناتقان سەنغۇ، ئەگەر دېڭىزنىڭ ئۇ چېتىدىكى ئەڭ چوڭقۇر يېرىگە بېرىۋالمىغان بولساق مەنمۇ، قېرىنداشلىرىممۇ ئامان قالمايتتۇق، ئۇ چاغدا ئۇچ مىڭ قېتىم توۋلىساڭمۇ پايدىسى يوق ئىدى.

— كەچۈرگىن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز خىجىللىق بىلەن ئۇنىڭ باش - كۆزىنى سىلاپ تۇرۇپ، — بىلمەپتىمەن، تاش دۇڭە، گىگانت سەككىزئاياغلارغا تاقابىل تۇرالماي شۇنداق قىلىشقا مەجبۇر بولۇپ قالدىم، سېنىڭ بارلىقىڭدىن راستتىنلا خەۋىرىم يوق ئىدى.

— بىگۇناھلارغىمۇ زىيان يەتكۈزگىنىڭ ئۈچۈن خاسىيەتلىك ئەينەكنىڭ خاسىيىتى ئاجىزلاپ، ئاخىر رولىنى يوقاتتى، ئەگەر ۋاقتىدا تاشلىۋەتمىگەن بولساڭ، ئوت ئەجدىھالىرى ساڭىمۇ خىرىس قىلاتتى، — دېدى يۇنۇس بېلىقى، — دېگىنە، مېنى نېمىشقا چاقىرتتىڭ؟

شۇنداق دەۋەتقاندا ئۇنىڭ بارلىق جاراھەتلىرى ئاستا-ئاستا ساقىيىپ قالدى.

— ئالتۇن ئاچقۇچ بېلىقنى تۇتۇپ بېرەمدىكىن دېگەنىدىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— مېھرىبانلىقىڭ جاراھىتىمگە شىپا بولدى، — دېدى يۇنۇس بېلىقى خۇشاللىق بىلەن، — يەنە ئون نەچچە قېرىندىشىم بار، ھەممىسىنىڭ باش- كۆزىنى سىلاپ قوي، بىز بىرلىكتە ئىزدەيلى، ئالتۇن ئاچقۇچ بېلىقنى شۇنچە كەڭ دېڭىز قوينىدىن ئىزدەپ تېپىش ئوڭاي ئەمەس، ئۇچ كۈن سەۋر قىلىشىڭ كېرەك.

بىراق، پېرىخونلار ئانىسى بۇيەردە بولغان ئىشلارنى بىلىپ قېلىپ، باشقا تەدبىر قوللىنىپ قالسا قانداق قىلىمىز، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — ئەڭ ياخشىسى تېزرەك بول.

— مانا ھازىر، — دېدى يۇنۇس بېلىقى، — دوستلىرىم ساڭا قالدى شاھزادە، بولسا يەنە ئۇچ تامچە قېنىڭنى دېڭىزغا تېمىتىۋەت، خاتالىقىڭنى تۈزەتكىنىڭ بولسۇن.

ئۇ شۇنداق دەپلا دېڭىزغا شۇڭغۇدى، دېڭىزدىن جاراھەتلىنىپ، نىمجان بولۇپ قالغان يۇنۇس بېلىقلىرى بىر- بىرلەپ بېشىنى چىقىرىشقا باشلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز ھەممىسىنى مېھرى بىلەن سىلاپ قويدى،

بەزىلىرىنى بولسا ئۇچ باشلىق شىر يالاپمۇ قويدى، يۇنۇس بېلىقلىرىمۇ سەللىمازا ساقىيىپ، دېڭىز تەكتىگە شۇڭغۇپ كىرىپ كېتىشتى. شاھزادە نۇئەزنىز بېغىشدىكى تېڭىقنى يېشىپ، يەنە ئازراق قېنىنى دېڭىزغا تېمىتتى، شۇ هامان دېڭىز يۈزىنى بىر ئالغان دېڭىز مەخلۇقلىرىنىڭ تاپلىرىغا قايتىدىن جان كىرىپ، هەممىسى دېڭىز ئاستىغا شۇڭغۇدى.

شاھزادە نۇرئەزنىز بىلەن ئۇچ باشلىق شىر ئۇلارنى ساقلىدى، ساقلىدى، ساق ئۇچ ئاش پىشىم ۋاقىت بولغاندا بىر كىچىك يۇنۇس بېلىقى دېڭىزدىن بېشىنى چىقىرىپ، ۋاللىداپ نۇرلىنىپ تۇرغان ئالتۇن ئاچقۇچ بېلىقنى ئارالغا پۇرقۇپ تاشلىدى، ئالتۇن ئاچقۇچ بېلىق پىلىتىڭلاپ دېڭىزغا چۈشۈۋېلىشقا ئۇرۇنغانىدى، ئۇچ باشلىق شىر چاققانلىق بىلەن تاپىنىدا چىڭ بېسىۋالدى.

— تېز بولۇڭلار! — دېدى باشقا يۇنۇس بېلىقلىرى دېڭىزدىن بېشىنى چىقىرىپ، — بىر خەۋپنى سېزىۋاتىمىز.

— شۇنداق، — دېدى ئۇچ باشلىق شىرمۇ، — يىراقلاردىن ئالىيىشىل بۇلۇتتەك بىرنېمىلەر ئۇچۇپ كېلىۋاتىدۇ.

شاھزادە نۇرئەزنىز دەرهال ئالتۇن ئاچقۇچ بېلىقنى قوش قوللاپ تۇتۇپ، قۇلۇپ تۆشۈكىگە سالدى، قۇلۇپ ئالتۇن ئاچقۇچ بېلىقنى يۇتۇۋېلىپلا شىلققىدە ئېچىلىپ غايىب بولدى، ئارقىدىنلا مۇنار ئىشىكى جاراڭلاپ ئېچىلدى.

شاھزادە نۇرئەزنىز مۇنارغا كىرىپلا تۆت ئەجدىها كۆتۈرۈپ تۇرغان بىر پەتنۇستىكى ئالتۇن - كۈمۈش، تۆمۈر لوڭقىلارغا كۆزى چۈشتى، ئەجدىهالار دەرهال پەتنۇسنى تاشلاپ، ئۇنىڭغا هۇجۇم باشلىدى، بىر قەپەس جەڭدىن كېيىن هەممىسى هالاك بولدى.

شاھزادە نۇرئەزنىز لوڭقىلارغا قارىدى، هەممىسىنىڭ ئاغزى يالماۋۇز بېشى سۈرەتلىك مۆھۈر بېسىلغان، غەلىتە بىر يېزىقتىكى نەچچە قۇردىن خەت يېزىلغان پېچەت باغاقچە بىلەن پېچەتلەنگەنىدى.

بىردىنلا تولىمۇ زەئىپ بىر ئاۋاز كەلدى ئۇچ لوڭقىدىن تەڭلا:

— مەن ئۆزۈممۇ قايسىسىدا تۇرۇۋاتقىنىمنى بىلمەيمەن، تۇغرا تاللىمىساڭ ئۆزۈڭگە بالا تېرىيسەن.

شاهزاده نۇرئەزىز قايسىسىنى ئېلىشنى بىلمەي تۇرۇپلا قالدى، پىچەتلەرگە بېسىلغان مۆھۈر ئىزلىرى سىرلىق ھىجىيىشتى.

— تېز بول! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر ئالدىرىتىپ.

شاهزاده نۇرئەزىز ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ تۇرۇپ قول سوزدى، قولىغا كۈمۈش لوڭقا چىقتى، شۇھامان قالغان ئىككىسى چۇقان كۆتۈردى:

— بىزنى تاللا، بىزنى.

بىراق، شاهزاده نۇرئەزىز كۈمۈش لوڭقىنى ئېلىپ ئالدى- كەينىگە قارىماي مۇناردىن چىقىپ، ئۇچ باشلىق شىرغا مىنىپلا ئۇچۇپ كەتتى، تاش ئارال چاراسلاپ يېرىلىپ، دېڭىزغا چۆكتى، مۇنارمۇ غۇلاپ چۈشۈپ، دېڭىزدا ئاسمان - پەلەك دولقۇن كۆتۈرۈلدى، بۇ دولقۇن ئۇچ باشلىق شىرغا قېچىش پۇرسىتى يارىتىپ بەردى، ئۇلارغا يېتىشۈالاي دەپ قالغان پېرىخونلار ئانىسىنىڭ ئالۋاستى لەشكەرلىرى دولقۇنغا يولۇقۇپ، بىرقىسمى سۇغا غەرق بولۇپ دېڭىز مەخلۇقلىرىغا يەم بولدى، بىر قىسمى ئامان قېلىپ كەينىگە چېكىندى. ئۇچ باشلىق شىر ئۇچتى، ئۇچتى، قەيەرگە قونۇشنى بىلمىدى.

— پىچەتنى ئېچىۋەت، — شۇنداق سادا كەلدى لوڭقىدىن بوشقىنا.

شاهزاده نۇرئەزىز پىچەتنى سويدى، لېكىن كىچىككىنە بىر پىچەتنى سويۇش ئۇچۇن تاغ يۆتكىگەندەك كۈچىنىشكە تۇغرا كەلدى، پىچەت سويۇلغان هامان لوڭقىدىن شامنىڭ ئىسىدەك بىر تۇتەك چىقىپ، ئاستا - ئاستا پەرىلەر ھۆكۈماسىنىڭ سىيماسى غىل - پاللا زاهىر بولدى:

— قۇتقۇزۇۋالغىنىڭغا رەھمەت شاهزاده، بولمىسا قىيامەتكىچە لوڭقىدىن چىقالماي ئۆتەتتىم، كۆپ سۆزلىگۈدەك ۋاقتىم يوق، تېز ئاق تاغ چوققىسىغا بېرىپ، ئاق گۈمبەزگە كىرگىن، ئۇ يەردە ساڭا پېرىخونلار ئانىسىنى يوقتىشقا زۆرۈر ئۇچ ئەڭگۈشتەر ساقلاقلىق، ساڭا ئۇچ ئايلا مۆھلەت بار، بۇ ۋاقىتتا پېرىخونلار ئانىسىنى يوقىتالمىساڭ ئۇ مەلىكە دىلئارامنىڭ جىسمىغا كىرىۋالىدۇ، ئۇ ھازىر روھ يۆتكەش ئەپسۇنىنى تەتقىق قىلىۋاتىدۇ، شۇڭا باشقا ئىشلارغا يېتىشەلمەيدۇ،

مۇۋەپپەقىيەت قازىنىشقا ئۇچ ئاي ۋاقىت كېتىدۇ، ئەگەر ئۇنى يوقىتالمىساڭ ئۇ سېنى بوش قويمايدۇ، قېرىنداشلىرىڭمۇ، مەملىكىتىڭ خەلقىمۇ ئەسلىگە كەلمەيدۇ، ئەمدى كۈنچىقىش تەرەپكە ماڭ، خەير - خوش، ئامان بولغىن، دىدار قىيامەتكە قالدى، ئەلۋىدا!

شۇ سۆزدىن كېيىنلا ئۇ ھاۋاغا سىڭىپ كەتكەنىدەكلا غايىب بولدى، سامادىن بىر يۈلتۈز زېمىنغا سارقىپ چۈشۈپ كەتتى.

— تېز ماڭايلى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ھاڭۇنقىپ قاراپلا قالغان ئۇچ باشلىق شىرغا، — ئاق تاغنى تاپايلى.

ئۇچ باشلىق شىر ئۈندىمەستىن ئۇچۇپ كەتتى، دېڭىز ئاسمىنىدىن چىقىپ، قۇرۇقلۇق ئاسمىنىغمۇ يەتتى، مەشرىق تامام توختىماي ئۇچتى، ئەمما توققۇز كېچە-كۈندۈز ئۇچۇپمۇ مەنزىلگە يېتەلمىدى.

— تووا! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر غۇدۇراپ، — تېزلىكىمگە گەپ كەتمەيدۇ، بۇ تېزلىكتە توققۇز كېچە - كۈندۈز ئۇچسام ئەسلىي ئالەمنى بىر چۆرگۈلەپ چىقىپ بولاتتىم، بىراق ھازىر توققۇز كېچە-كۈندۈز ئۇچقان بولساممۇ ئاق تاغدىن نىشان يوق.

— ھېلىقى جىن ماكانلاشقان بۇلاققا بارايلى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — بەلكىم ئۇ يول كۆرسىتەر.

ئۇچ باشلىق شىر يەنە توققۇز كېچە - كۈندۈز تېزلىكتە ئۇچۇپ، ھېلىقى پەتەك جىن ماكانلاشقان بۇلاق بويىغا يەتتى.

— ساڭا نېمە كېرەك؟ — سوردى جىن بۇلاقتىن بېشىنى چىقىرىپ.

— ئاق تاغقا بارماقچىدۇق، مانا ئون سەككىز كېچە - كۈندۈز ئۇچسام ئەسلىي ئالەمنى بىر چۆرگۈلەپ چىقىپ بولاتتىم، بىراق ھازىر توققۇز كېچە-كۈندۈز ئۇچقان بولساممۇ ئاق تاغدىن نىشان يوق.

— ھېلىقى جىن ماكانلاشقان بۇلاققا بارايلى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — بەلكىم ئۇ يول كۆرسىتەر.

ئۇچ باشلىق شىر يەنە توققۇز كېچە - كۈندۈز تېزلىكتە ئۇچۇپ، ھېلىقى پەتەك جىن ماكانلاشقان بۇلاق بويىغا يەتتى.

— ساڭا نېمە كېرەك؟ — سوردى جىن بۇلاقتىن بېشىنى چىقىرىپ.

— ئاق تاغقا بارماقچىدۇق، مانا ئون سەككىز كېچە - كۈندۈز ئۆتتى، تېخىمۇ چىدىمىدۇق، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— ئۇيەرنى ئۇچار گىلەم بىلەمدىكىن، — دېدى جىن بېشىنى قاشلاپ، — چۈنكى ئۇ ناھايىتى ئۇزاق زامانلار ئىلگىرى ئاپىرىدە بولغان خىسلەتلىك ئەڭگۈشتەر، ئۇنى تېپىپ بېرەي.

ئۇ شۇنداق دەپ قولىنى كاناي قىلىپ بار ئاۋازى بىلەن توۋلىدى:

— ئۇچار گىلەم! ئۇچار گىلەم! ئۇچار گىلەم! تېز بۇياققا كەل.

ئۇنىڭ ئاۋازىنىڭ ئەكس ساداسى يىراقلاردىمۇ ياڭرىدى، ھايالسىزلا بىر تەرەپتىن كىچىككىنە بىر رەڭدار قۇشقاچ ئۇچۇپ كېلىپ ۋىچىرلاپ

كەتتى:

ــ نېمانچە ئەنسىز تووڭلايسەن؟ ياخشى ئىشمنى بۇزدۇڭ، ئەمدىلا تېخى ھېلىقى چىرايلىق چىشى قۇشقاچنى ئىندەككە كەلتۈرەي دەپ قالغانىدىم، شورى قۇرۇغۇر.

ــ سەن دېگەن ئۇچار گىلەم، قۇشقاچ ئەمەس، نېمە قىلاتتىڭ ئۇنى ئالداپ، ــ دېدى جىن كۈلۈپ كېتىپ.

ــ ئۇ راستتىنلا ئۇچار گىلەممۇ؟ــ سورىدى ئۇچ باشلىق شىر ئەجەبلىنىپ.

ــ ئەمىسە مەن نېمە؟ ــ تووڭلىدى قۇشقاچ بىر پىرقىراپلا ئۇچار گىلەمگە ئايلىنىپ.

ــ بولدى تالاشماڭلار، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ مەيلى نېمىلا بولسۇن بىزگە ياردىمى تەگسىلا بولدى.

ــ ئۇ كىم؟ ــ سورىدى ئۇچار گىلەم جىندىن.

ــ ئۇ شاھزادە نۇرئېلىنىڭ ئىنىسى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ دېدى جىن.

ــ كونا غوجايىنىنىڭ ئىنىسى ئىكەنغۇ، ــ دېدى ئۇچار گىلەم، ــ بىراق تولىمۇ خەتەرلىك جايغا بارماقچىكەن، بۇنىڭغا يېتەرلىك جاسارىتى بارمىكىن.

ــ خاتىرجەم بول، ــ دېدى جىن، ــ ئۇنىڭ جاسارىتىگە گەپ كەتمەيدۇ، بىراق ۋاقىت قىس، تېزرەك يەتكۈزۈشنىڭ كويىدا بول.

ئۇچىنچى باب

ئۈچ ئەگگۈشتەر ۋە سىرلىق غاردىكى ئىشلار

ئۇچار گىلەم دەرھال بىر قارلىغاچقا ئۆزگەردى - دە، پۇررىدە ئۇچۇپ كەتتى. شاھزادە نۇرئەزىزمۇ ئۈچ باشلىق شىرغا مىنىپ ئەگىشىپ ئۇچتى، ئۇلار مەشرىق تامام توققۇز كېچە - كۈندۈز توختىماي ئۇچۇپ بىر ئالتۇن تاغقا يەتتى، بىر خىل سىرلىق كۈچ تۇتۇۋالغاندەكلا بۇ يەردە توختاپ قالدى.

— بۇ بىرىنچى ئۆتكەل، — دېدى ئۇچار گىلەم، — ئەمدى پىيادە تاغقا چىققىن شاھزادە، نېمە كارامەت بارلىقىنى كۆرگىن.

— شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچ باشلىق شىردىن چۈشتى، ئۈچ باشلىق شىرنىڭ پۇتلىرى تاغ ئۈستىگە چاپلىشىپ قالغانىدى.

— سەن نېمە شۇملۇقلارنى ئويلىغانىدىڭ، — سورىدى ئۇچار گىلەم.

— كېيىنچە بۇ ئالتۇن تاغدىن ئالتۇن يۆتكەپ، ئالتۇن ئوردا-سارايلارنى بەرپا قىلىشنى خىيال قىلغانىدىم، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر خىجىللىق بىلەن.

— مانا ئاچ كۆزلۈكنىڭ جازاسى، — دېدى ئۇچار گىلەم، — ئەمدى بۇ يەردە مەڭگۈ قالىسەن، بىز يولىمىزغا ماڭايلى.

— ياق! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئۇنى يالغۇز تاشلاپ كېتەلمەيمەن، ئۇ مېنىڭ دوستۇم.

— بىراق، قۇتقۇزۇشنىڭ ئامالىنى بىلمەيمەن، — دېدى ئۇچار گىلەم، — تۇرۇۋەرسەك ئىشىمىزغا دەخلى يېتىپ قالارمىكىن.

ـــ ئاۋۋال تاغ چوققىسىغا چىقىپ باقايلى، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ـــ نېمە كارامەتلەر بارلىقىنى كۆرۈپ باقايلى، بەلكىم بىرەر قۇتقۇزۇش ئامالى تېپىلىپ قالسا ئەجەب ئەمەس.

ئۇلار تاغ چوققىسىغا چىقتى، بۇ يەردە بىر گۈمبەز بار ئىدى، گۈمبەزگە كىرىپ قومۇش بورا ئۈستىدە تائەت ـ ئىبادەت بىلەن مەشغۇل بولۇپ ئولتۇرغان بىر زاھىتنى كۆردى، ئۇنىڭغا ئەدەپ بىلەن سالام بەرگەنىدى، زاھىت قولىنى شىلتىپلا ئالتۇن كۇرسى پەيدا قىلىپ، ئولتۇرۇشقا تەكلىپ قىلدى، ئاندىن سوئال قويدى:

ـــ كىمدۇرسەن؟

ـــ ئادەمزات دۇنياسىدىن كەلگەن شاھزادە نۇرئەزىز، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز تەۋەزۇ بىلەن.

ـــ قانداقسىگە بۇ دىۋە ـ پەرى، جىنلار دۇنياسىغا كېلىپ قالدىڭ؟ ـــ سورىدى زاھىت يەنە تەئەججۈپ بىلەن.

شاھزادە نۇرئەزىز سەرگۈزەشتلىرىنى قىسقىچە بايان قىلدى. زاھىت ئاپىرىن ئېيتىپ قويىنىدىن بىر ئالتۇن ئالمىنى ئېلىپ بەردى، ـــ ساڭا سوۋغىتىم بولسۇن، خەتەرگە يولۇققاندا ياردىمى تېگىپ قالار، ـــ دېدى ـ دە، كېتىشكە ئىجازەت قىلدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچ باشلىق شىرنى قويۇپ بېرىشنى ئىلتىماس قىلاي دەپ تۇراتتى، گۈمبەزمۇ، زاھىتمۇ غايىب بولدى، ئۇ ئۆزىنى ئۈچ باشلىق شىر ئۈستىدە كۆردى.

ـــ بارغىن ئوغلۇم، ـــ دېگەن ئاۋاز ياڭرىدى، ـــ ساڭا ئاللا مەدەتكار، ئۇتۇق يار بولسۇن، دوستلىرىڭ غەيرىي نىيەتلەردىن كۆڭلىنى پاك تۇتمىسا يەنە پالاكەت باسىدۇ، ئېھتىيات قىلسۇن، سەن ئۈچۈن ئۇنى ئازاد قىلدىم.

ئۈچ باشلىق شىر ئۈندىمەستىن ئۈچار گىلەمگە ئەگىشىپ ئۇچتى. ئۇلار يەنە توققۇز كېچە ـ كۈندۈز ئۇچۇپ بىر گۆھەر تاغقا يېتىپ كەلدى. تاغنىڭ ھەممە يېرى تۈرلۈك ـ تۈمەن خىل، رەڭگارەڭ گۆھەرلەردىن بەرپا قىلىنغانىدى، قارىغانلارنىڭ كۆزلىرى قامىشىپ يۇمۇۋېلىشقا مەجبۇر بولاتتى.

بـۇ يەرگە يەتكەنـدە يەنە ئـۈچ باشـلىق شـىرىنىڭ پـۇتلىرى يەرگە قوزۇقتەك كىرىپ كەتتى.

ـــ يەنە نېمە ئويلىغانـدىڭ؟ ـــ سـوردى ئۇچـار گـىلەم ئـاچچىق بـىلەن، ـــ ئەجەب ئـالتۇن تاغـدىكى زاھىتنـىڭ ئاگاھلاندۇرۇشـى قۇلىقىڭدا تۇرماپتۇ.

ـــ كېيىنچە بۇ گۆھەرلەردىن ئەڭ ئېسىللىرىنى تاللاپ ئېسىل زۇننار ياستىشنى ئويلىغانىدىم، كەچۈرۈڭلار، ـــ دېدى ئۈچ باشلىق شـىر يەنە خىجىللىق بىلەن.

ـــ مۇشۇ يەردە تۇرۇپ تۇر، ـــ دېـدى شـاھزادە نـۇرئەزىز، ـــ يەنە قۇتۇلۇشۇڭغا ئىمكان بولۇپ قالار.

ئاندىن ئۇ ئۇچار گىلەم بىلەن تـاغ چوققىسىغا چىقتـى، گـۆھەرلەر ئۈستىگە قوپۇرۇلغـان بىـر ئـاددىي تـاش گـۈمبەزگە كـۆزى چۈشـتى، گـۈمبەزدىن مۇڭلۇق قىرائەت ئاۋازى ئاڭلىنىپ تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز قىرائەتكە قۇلاق سېلىپ تۇرۇپ قالدى، بىر چاغدا قىرائەت ئاخىرلىشىپ:

ـــ كىرگىن ئوغلۇم، ـــ دېگەن يېقىملىق ئاۋاز ئاڭلاندى.

شاھزادە نـۇرئەزىز گـۈمبەزگە كـىردى، جايناماز ئۈستىدە ئولتۇرغـان بىر ئەۋلىيا سۈپەت ئابىدنى كۆردى، ئۇنىڭغا ئەدەپ بىلەن سالام بەردى. ئابىد سـالامنى ئىلىـك ئالغـاندىن كېيىن قـولىنى شـىلتىغاندى، گـۆھەر بىلەن زىننەتلەنگەن ئالتۇن كۇرسى پەيدا بولدى، شـاھزادە نـۇرئەزىزنى ئولتۇرۇشقا تەكلىپ قىلدى، ئاندىن سوردى:

ـــ سـەن كىم بولۇرسـەن؟ قانـداق قىلىـپ بـۇ ئېقلىمغـا قەدىمىـڭ يېتىپ قالدى؟

شـاھزادە نـۇرئەزىز ئـۆزىنى تونۇشـتۇردى ۋە سەرگۈزەشـتىلىرىنى قىسقىچە بايـان قىلـدى، ئانـدىن ئۇنىڭـدىن يـول كۆرسىتىشنى، ئـۈچ باشلىق شىرنى بەندىتىن بوشىتىپ قويۇشنى تىلىدى.

ـــ جاسـارىتىڭگە قـايىلمەن ئوغلـۇم، ـــ دېـدى ئابىـد، ـــ ئـۈچ باشلىق شـىرىڭدىن خـاتىرجەم بـول، ئـاق تـاغ تېخى ئالدىڭـدا، ئۇشـبۇ گـۈمبەزدىن يىراقلاشـماي ئىبـادەت بىلەنـلا شـۇغۇللىنىپ كەلـگەن ئابىـد

بولغنىم ئۇچۇن سىرتنىڭ ئىشلىرىدىن خەۋەرسىزمەن، لېكىن تىلەيمەنكى ئاللا ساڭا مەدەتكار، ئۇتۇق يار بولسۇن، ئاندىن ئۇ قوينىغا قول سېلىپ، قۇياشتەك نۇرلۇق، ئالمىدەك چوڭلۇقتا بىر گۆھەرنى ئالدى-دە:

— خەتەرگە يولۇققاندا كېرەك بولار، — دېدى ئۇنى شاھزادە نۇر ئەزىزغا بېرىۋېتىپ، ئاندىن ئۆزىمۇ، گۈمبەزمۇ غايىب بولدى. شاھزادە نۇرئەزىز ئۇچ باشلىق شىرغا مىنىپ ئولتۇرغىنىنى ھېس قىلدى.

ئۇچار گىلەم يول باشلىدى، ئۇچ باشلىق شىر ئەگەشتى ۋە:

— ئەمدى ھېچنېمىنى ئويلىمايمەن، — دېدى ئۇ ئۇچۇپ كېتىۋېتىپ.

ئۇلار يەنە توققۇز كېچە - كۈندۈز توختىماي ئۇچتى، يىراقتىن تاش- تۇپرىقى قاردەك ئاق بىر تاغ كۆرۈندى .

— خۇداغا شۈكرى! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر، — ئاخىر مەنزىلگە يېقىنلاشتۇق، بىراق نېمىشقا ماڭا يولۇقمىغان بولغىيتتى.

— چوقۇم پېرىخونلار ئانىسى ساڭا ئازدۇرغۇچى سېھرىي ئەپسۇن ئوقۇۇۋەتكەن گەپ، — دېدى ئۇچار گىلەم، — قارا، ئوتتۇرىدىكى بېشىڭدا بىر كىچىك قارا يۇلتۇز تۇرۇپتۇ، بۇ شۇنىڭ تاقاپ قويغان بىرنېمىسى بولمىسۇن يەنە.

— مەندە بۇرۇندىن قارا يولتۇز بولغان ئەمەس، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

شاھزادە نۇرئەزىز قارا يۇلتۇزنى ئېلىپ تاشلىدى، ئۇچ باشلىق شىر كۆزلىرى تېخىمۇ روشەنلىشىپ، كاللىسى سەگەكلىشىپ قالغىنىنى ھېس قىلدى.

— كاساپەت! — دېدى ئۇ قارا يولتۇزغا ئوت پۈركۈپ، — ئەمدى يەنە ئازدۇرغىنىڭنى بىر كۆرەي.

— ئۇنىڭ بىلەن كارىمز بولمىسۇن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — تېز ماڭايلى.

ئۇلار تېزلا ئاق تاغ چوققىسىغا يەتتى، بىر ئاق تاش گۈمبەزنى كۆردى، گۈمبەزدىن بىرسىنىڭ يېقىملىق ئاۋازى ئاڭلاندى، — كىرگىن

شاھزادە، سېنى كۈتۈۋاتىمەن.

شاھزادە نۇرئەزىز گۈمبەزگە كىردى، ئاق جايىنامازدا، ئاق مەرۋايىت تەسۋى سىيرىپ ئولتۇرغان بىر ئاق كىيىملىك ئەۋلىيا سۈپەت زاھىتنى كۆردى، ئۇنىڭغا ئەدەپ بىلەن سالام بەردى.

زاھىت ئۇنى بىر ئاق تاش ئۈستىدە ئولتۇرۇشقا تەكلىپ قىلىپ:

ــ مۇنداق مىڭ يىل مۇقەددەم پەرىلەر مەملىكەتلىرىنىڭ بىرسىنىڭ باش ھۆكۈمداسى كېلىپ ئۇچ تىلىسم پەيدا قىلغانىدى، ئۇنىڭغا ئۇچ ئەگگۈشتەرنى پىنھان قىلدى، ئاندىن مۇشۇ ۋاقىتتا ئادەمزات ئىلىدىن بىر شاھزادە كېلىدىغىنىدىن بېشارەت بەرگەن، توققۇز كۈنلۈك نېرىدىكى گۆھەر تاغدىن يولغا چىققىنىڭدىلا سېنى كۆرگەنىدىم، ئەمدى تىلىسملارنى بويسۇندۇرۇپ، ئامانىتىڭنى ئال، ئالتۇن تاغ، گۆھەر تاغدا ئۇچرىغان زاھىتلار مېنىڭ ئىنىلىرىم، بىز ئۇزاق ئۆمۈر كۆرۈشۈش دوراسىنى يېگەن، ئۆمرىمىزنى تائەت ـ ئىبادەتكە بېغىشلىغان زاھىتلارمىز، جىن ـ ئالۋاستى، پېرىخونلار بىزگە يېقىن يولىيالمايدۇ، بىزمۇ ئۆز ئىبادىتىمىز بىلەن بولۇپ، باشقا ئىشلارغا ئارىلاشمايمىز، ــ دېدى مۇلايىملىق بىلەن.

ئاندىن ئۇ ياقىسىدىن بىر ئالتۇن يىڭنىنى ئالدى ـ دە:

ــ بۇ ساڭا يادىكار بولسۇن، ئەڭ خەتەرلىك پەيتتە ئەسقېتىپ قالار، ئەمدى خوشلىشايلى، ئىشلىرىڭغا ئاللا مەدەتكار، ئۇتۇق يار بولسۇن، ــ دېدى يىڭنىنى بېرىۋېتىپ، ئاندىن ئۆزىمۇ، گۈمبىزىمۇ غايىب بولدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئالتۇن يىڭنىنى ياقىسىغا سانجىۋالغاندىن كېيىن ئۇچ باشلىق شىرغا مىنىپ، ئۇچ تىلىسمنى تېپىش ئۈچۈن يۈرۈپ كەتتى.

بىر چاغدا يەنە بىر ئېگىز ۋە ئاپئاق تاغقا يېتىپ كەلدى، تاغنى ئايلاندى، ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز ئايلىنىپ بىر غارغا يولۇقتى، غار تاغنىڭ يان تەرىپىدە ئىدى، غارنىڭ ئاغزىنى توققۇز باشلىق بىر ئاق ئەجدىھا بېقىپ ياتاتتى.

كەلگەنلەرنى كۆرۈپلا ئەجدىھانىڭ توققۇز بېشىدىن توققۇز خىل قورقۇنچلۇق ئاۋاز ياڭرىدى، ئارقىدىنلا قىپقىزىل ئوت يالقۇنلىرى

پۇركۇلدى، تاغ تەرەپ ئوت دېگىزنغا ئايلاندى، ئۇچ باشلىق شىر بىلەن ئۇچار گىلەم دەرھال كەينىگە ياندى، ئۇلار يىراقلاشقاندىن كېيىنلا ئەجدىها تىنچلاندى.

ــ ئۇنىڭغا نېمە ئامال بار؟ ــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

شاھزادە نۇرئەزىز خاسىيەتلىك ئوقياسىغا توققۇز تال ئوقنى بىراقلا بەتلەپ، ئەجدىهانىڭ توققۇز بېشىنى كۆزلەپ، ئىسمىئەزەمنى ئوقۇپ تۇرۇپ ئاتتى، ئوقلار بىرىپ ئەجدىهانىڭ توققۇز بېشىغا تەگدى - يۇ، لېكىن ھېچبىرىگە زەخمىم يەتمىدى، ئەمما توققۇز باشلىق ئەجدىها بىر يۇملاپلا بىر ساھىبجامال يىگىتكە ئايلىنىپ:

ــ ئادەمزات بولساڭ بىمالال كېلىۋەر، ئامانىتىڭنى ئېلىپ مېنىمۇ ئازاد قىل،ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىزغا.

شاھزادە نۇرئەزىز خۇرسەن بولۇپ، ئۇنىڭ ئالدىغا باردى. يىگىتنىڭ بىر پۇتىنىڭ ئاق ئالتۇن زەنجىر بىلەن غار ئىشىكىگە بەنت قىلىنغىنىنى كۆردى.

ــ سېنى مىڭ يىل كۈتتۈم،ــ دېدى ھېلىقى يىگىت،ــ ئۆلۈمگە بۇيرۇلغان گۇناھكار ئىدىم ، بۇ غارنى ساقلاش شەرتى بىلەن ئۆلۈمدىن خالاسلىق تېپىپ ئىشىككە بەنت قىلىندىم، كېلىشىگە ئىشەنچىم يوق ئىدى، شۇنداقتىمۇ جانىڭ تاتلىقلىقىدىن بۇ ئىشنى ئىختىيار قىلدىم، ئاپىرىن ساڭا، ئىشىك ھالقىسىنى توققۇز قېتىم قاقساڭ، ئىشىك ئېچىلىدۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇ دېگەندەك قىلدى، ئىشىك ئېچىلىشى ھامان ئىچىگە كىردى، مۇئەللەقتە لەيلەپ تۇرغان ھەسەن - ھۈسەندەك يەتتە خىل رەڭلىك يىلان تېرىسىدىن كېرىلىپ، ئالتۇن ھالقىلار ئېسىلغان بىر داپنى كۆردى، داپتىن رەڭگارەڭ نۇر جۇلالىنىپ تۇراتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز داپنى ئالدى، داپ كىچىكلەپ قوينىغا كىرىپ كەتتى، ئۇ سىرتقا قايتىپ چىقتى.

ــ داپنىڭ خاسىيىتى شۇكى، ئۇنى چالساڭلا ھەرقانداق جىن ئۇسسۇلغا چۈشىدۇ، تاكى سەن توختاشقا بۇيرۇمىغۇچە ئۇسسۇلدىن باشقا ئىشقا پۇت - قولى بارمايدۇ، ئەمدى خاسىيەتلىك قىلىچىڭ بىلەن ماڭا

ئەركىنلىك ئاتا قىل، ــ دېدى توققۇز باشلىق ئەجدىھادىن ئۆزگەرگەن يىگىت.

شاھزادە نۇرئەزىز خاسىيەتلىك قىلىچى بىلەن ئاق ئالتۇن زەنجىرنى چاپتى، زەنجىر ئۈزۈلدى، يىگىت خۇشاللىقىدا:

ــ ئازاد بولدۇم! ــ دەپ تۇۋلىغىنىچە بىرلا پىرقىرىدى - دە، ئاق ئىسقا ئايلىنىپ غايىب بولدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى يەنە ئۈچ باشلىق شىرغا مىنىپ ئۈچۈپ، ئىزدەپ يۈرۈپ ئۈچ كېچە - كۈندۈز ئۆتكەندە تاغ كەينىدىن يەنە بىر غارنى تاپتى، غار ئىشىكىنى ئۈچ باشلىق، توققۇز بىلەكلىك بىر دىۋە ساقلاپ ياتاتتى.

دىۋە ئۇلارنى كۆرۈپلا بىر بېشىدىن سۇ، بىر بېشىدىن ئوت پۈركۈپ، يەنە بىر بېشىدىن بوران چىقاردى، توققۇز قولىدا قايىقتىن ئالغىنى نامەلۇم، ئۆيدەك - ئۆيدەك يوغان تاشلارنى توختىماي ئاتقىلى تۇردى.

ئۈچ باشلىق شىر بىلەن ئۈچار گىلەم دەرھال چېكىندى، ئۈچ باشلىق دىۋە تىنچلاندى .

شاھزادە نۇرئەزىز يىراقتا تۇرۇپ تۇۋلىدى:

ــ ئەي دىۋە! غاردىكى ئامانەتنى ئالغىلى كەلگەن ئادەمزاتمەن، ماڭا يول بەر.

ــ ئىشەنمەيمەن! ــ دېدى دىۋە تۇۋلاپ، ــ ئەگەر خاتالاشسام جېنىمدىن جۇدا بولىمەن، ئادەمزاتنىڭ بۇ ئىقلىمغا كېلىشى مۇمكىن بولمايدىغان ئىش.

شاھزادە نۇرئەزىز ئاچچىقلىنىپ، ئۈچ تال ئوقنى خاسىيەتلىك ياغا بەتلەپ، دىۋىنىڭ ئۈچ بېشىنى كۆزلەپ ئاتتى، ئەمما دىۋە ئوقلارنى ئۈچ قولىدا تۇتۇۋالدى - دە، ئۆرۈپ - چۆرۈپ قاردى، پۈرىدى، ئاندىن تۇۋلىدى:

ــ راست ئادەمزات بولساڭ كېلىۋەر، ساڭا زىيان - زەخمىتىم يەتمەيدۇ، بۇ ئوقيانى ساڭا كىم بەرگىنىنى بىلدىم ھەم ئۇنىڭدىن ئادەمزات پۇرىقىنى سەزدىم.

شاهزاده نۇرئەزىز خۇرسەن بولۇپ غار ئالدىغا باردى، دىۋىنىڭ بىر پۇتىمۇ ئاق ئالتۇن زەنجىر بىلەن ئىشىككە بەند قىلىنغىنىنى كۆردى.

ــ ئىشىك ھالقىسىنى 12 قېتىم قاققىن، ــ دېدى دىۋە .

شاھزادە نۇرئەزىز ئىشىكنى 12 قېتىم قاقتى، ئىشىك ئېچىلدى، ئىچىگە كىرىپ مۇئەللەقتە لەيلەپ تۇرغان بىر ئالتۇن كانايىنى كۆردى، قولىغا ئالغانىدى، كىچىكلەپ قوينىغا كىرىپ كەتتى، ئاندىن ئۇ سىرتقا چىقتى.

ــ كانايىنىڭ خاسىيىتى شۇكى، ساڭا تەھدىت پەيدا قىلغان ھەرقانداق دىۋە كانايىنى چالساڭلا تاشقا ئايلىنىپ قالىدۇ، تاكى سەن ئەسلىگگە قايىت دېمىگۈچە قېتىپ تۇرۇۋېرىدۇ، ئەمدى خاسىيەتىك قىلىچىڭ بىلەن ماڭا ئەركىنلىك ئاتا قىل، ــ دېدى دىۋە.

شاھزادە نۇرئەزىز خاسىيەتلىك قىلىچى بىلەن ئۇنى زەنجىردىن ئازاد قىلدى. دىۋە:

ــ ئازاد بولدۇم! ــ دەپ قاقاقلاپ كۈلگىنىچە قۇيۇنغا ئايلىنىپ غايىب بولدى.

شاھزادە نۇرئەزىز يەنە ئۈچ باشلىق شىرغا مىنىپ، ئۇچار گىلەمنى ئەگەشتۇرۇپ، ئۈچ كېچە ـ كۈندۈز يەنە شۇ تاغنى ئايلىنىپ ئۇچتى، ئاخىر تاغنىڭ يەنە بىر چېتىدىن ئۇچىنچى غارنى تاپتى، غار ئىشىكنى بىر شىر باشلىق بۇركۇت بېقىپ ئولتۇراتتى.

ئۇلارنى كۆرۈپلا شىر باشلىق بۇركۇت دەھشەتلىك ھۆركىرىدى ،تاغ ھىلىلا غۇلاپ چۈشىدىغاندەك تەۋرەپ كەتتى، ئاسماندىن چاقماق چۈشۈپ، يەر يۈزىنى ئوت قاپلىدى، بىر تەرەپتىن گىگانت چايانلار، يەنە بىر تەرەپتىن غايەت چوڭ ئۆمۈچۈكلەر قۇيۇندەك چېپىشىپ كەلدى.

ئۈچ باشلىق شىر بىلەن ئۇچار گىلەم دەرھال كەينىگە ياندى، خېلىلا يىراقلاشقاندىن كېيىن ئوت ئۆچۈپ، چايان ـ ئۆمۈچۈكلەر غايىب بولدى، چاقماق چۈشۈشمۇ توختاپ، تاغمۇ، شىر باشلىق بۇركۇتمۇ تىنچلاندى.

ــ ياپىرا! ــ دېدى ئۇچار گىلەم، ــ بۇ كاساپەت ھەممىدىن يامىنكەن.

— ھېچقىسى يوق، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئۇ مۇشۇ ئىشكنى ساقلىغۇچى مۇئەككەل ئىكەن، ھامان ئىشكنى ئېچىشقا يارىدەم قىلىدۇ، — ئاندىن ئۇ بار ئاۋازى بىلەن توۋلىدى، — ھۆكۈما ساڭا سالام ئېيتتى، مەن ئامانەتنى ئېلىشقا كەلگەن ئادەمزات، ماڭا يول بەر.

— راستلا ئادەمزات بولساڭ كېلىۋەر، — دېدى شىر باشلىق بۇركۈتمۇ توۋلاپ، — مەن پۇركۈگەن ئوت ئادەمزاتقا كار قىلمايدۇ، ئاندىن ئۇ يەنە ئوت پۇركۈدى، غارغا باردىغان يول ئوت دېگىزنغا ئايلاندى.

شاھزادە نۇرئەزىز تەمتىرىمەستىن ئۈچ باشلىق شىردىن چۈشۈپ، ئوت ئىچىگە كىرىپ كەتتى، ئوت دېگىزى مىسلى بىر گۈلىستان بولۇپ كۆرۈندى، سالقىن شامال ئۇنى سۆيۈپ قارشى ئالدى.

— مەرھابا! — دېدى شىر باشلىق بۇركۈت ئۇ غار ئالدىغا يەتكەندە، — مىڭ يىل مۇقەددەم ئۆتكۈزگەن ئېغىر گۇناھلىرىم ئۈچۈن ئۆلۈمگە بۇيرۇلغانىدىم، كېيىن جازادىن خالاس قىلىش بەدىلىگە بۇ يەرنى ساقلاشقا ماقۇل بولدۇم، كېلىشىگىدىن ئۇمىدىم يوق ئىدى، جاسارىتىڭگە قايىلمەن يىگىت، ئەمدى غار ئىشكىنىڭ ھالقىسىنى 18قېتىم قاققىن، ئارتۇق ياكى كەم بولۇپ قالمىسۇن، ئىچىدە ئامانىتىڭ سېنى كۈتۈپ تۇرىدۇ، ئالغاندىن كېيىن مېنى زەنجىردىن بوشات.

ئۇنىڭ بىر پۇتىمۇ ئالتۇن زەنجىر بىلەن ئىشككە بەند قىلىنغانىدى. شاھزادە نۇرئەزىز ئىشىك ھالقىسىنى 18قېتىم قاقتى، ئىشىك ئېچىلدى، مۇئەللەقتە لەيلەپ تۇرغان بىر نەينى كۆردى، ئۇنىڭدىن پارلاق نۇر چېچىلىپ، قاراڭغۇ غارنى يورۇتۇۋەتكەنىدى، نەينى قولىغا ئالغان ھامان ئۇ كىچىكلەپ، ئۇنىڭ قوينىغا كىرىپ كەتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئىشكتىن چىقىپلا شىر باشلىق بۇركۈتنى زەنجىردىن ئازاد قىلدى.

— نەينى چالساڭلا ساڭا خەۋپ يەتكۈزىدىغان غەلىتە مەخلۇق، چەرەندە - پەرەندىلەر ھەممىسى ئۇخلايدۇ، — دېدى شىر باشلىق بۇركۈت، — تاكى سەن ئويغان! دېمىگۈچە ئوتتا كۆيۈپ، كاۋاپ بولۇۋاتقىنىڭ ئويغانماي ئۇخلايدۇ، خەير - خوش، ساڭا ئامەت

تىلەيمەن.

ئۇ سۆزىنى تۈگىتىپلا قاناتلىرىدا بوران چىقىرىپ ئۇچۇپ كەتتى. شاھزادە نۇرئەزىز كەينىگە ياناي دېيىشىگە، ئاق تاغ تۈيۇقسىز ۋاققىدە يېرىلىپ ئىككىگە بۆلۈنىدى، ئارىسىدىن بىر پەرىزات چىقىپ شۇنداق دېدى:

— ئەمدى كۈنپېتىش تەرەپكە بېرىڭلار، پېرىخونلار ئانىسى سوغۇق قۇتۇپتىكى مەخپىي ئوردىدا يېڭى سېھىر - ئەپسۇن پەيدا قىلىش ئۈچۈن ئالدىراش، مەلىكە دىلئارام بولسا كۈنچىقىش تەرەپتىكى قىزىلتاغ غاربىدىكى خرۇستال تاۋۇتتا، ئۇنى ئېلىپلا قېچىڭلار، ئۈچ ئەڭگۈشتەر پېرىخونلار ئانىسىنىڭ لەشكەرلىرىگە تاقابىل تۇرۇشۇڭلارغا يارىدەم بېرىدۇ، قالغىنى تەلەي - پېشانەڭلەرگە باغلىق.

ئۇ سۆزىنى تۈگىتىپ كۆلەڭگىگە ئايلىنىپ غايىب بولدى. شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچ باشلىق شىرغا مىنىپ، ئۇچار گىلەمنى ئەگەشتۈرۈپ ئۇچۇپ كەتتى.

— مېنىڭ بېرىشىم زۆرۈرمۇ؟ — سورىدى ئۇچار گىلەم ئۇچۇپ كېتىۋېتىپ.

— ئەلۋەتتە، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — دوستلار كۆپ بولسا كۈچ ئۇلغىيىدۇ، دۇچ كەلگەن مۇشكۈلاتلارنى يېڭىشمۇ ئاسان بولىدۇ، ئەگەر خالىمىساڭ بارمىساڭمۇ بولىدۇ.

— بارىمەن، — دېدى ئۇچار گىلەم، — مېنى نەرسە - كېرەك ئورنىدا كۆرمەي دوست قاتارىدا كۆرۈۋاتساڭ، سېنى تاشلاپ ھېچ يەرگە بارمايمەن، خىزمىتىڭدە بولالىسامىلا شۇ ماڭا خۇشاللىق.

ئۇلار ئەڭ تېز سۈرئەتتە ئۇچۇپ نۇرلۇق تاغقا يەتتى، نۇرلۇق تاغ يەنىلا خارابلىشىپ، تىمتاسلىققا چۆمگەنىدى. ئۇلار داۋاملىق ئۇچتى، توققۇز كېچە-كۈندۈز ئۇچۇپ، قىپقىزىل ئوت يالقۇنلىرى يېلىنجاپ تۇرغان بىر قىزىل تاغقا يېتىپ كەلدى.

— يېتىپ كەپتۇق،— دېدى ئۇچار باشلىق شىر، — تاغقا چىقىش ئۈچۈن ئاۋۋال ئوتنى ئۆچۈرۈش كېرەكمۇ - قانداق؟

— بەلكىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — قېنى، كارامىتىڭنى

كۆرسەت.

ئۇچ باشلىق شىر قىزىلتاغقا يېقىنلاشقاچ بىر بېشىدىن سۇ پۇركۈدى، بىراق پۇركۈلگەن سۇ تاغدىكى ئوتتىنى ياغ چاچقاندەك ئۇلغايتىۋەتتى، ئارقىدىنلا يالقۇنلار ئىچىدىن ئوت ئەجدىهالار ئۇچۇپ چىقىپ ئۇلارغا ئېتىلدى.

ئۇچ باشلىق شىر بىلەن ئۇچار گىلەم شاھزادە نۇرئەزىزنى ئېلىپ دەرھال چېكىندى، ئۇچ كېچە-كۈندۈز توختىماي قېچىپ توختىدى، چۈنكى شۇ چاغدىلا ئوت ئەجدىهالىرىمۇ قايتقانىدى.

— بۇ ئوتقا بىرەر ئامال قىلساق بولاتتى، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر تېپىرلاپ.

— ئالدىرىما، — دېدى ئۇچار گىلەم، — بىز ئەمدى ئۇچۇن - تۈنۈگۈنلا تاغقا يېقىنلاپ باقايلى، بەلكىم ئوتقا سۇ پۇركۈمىسەكلا بىزگە دەخلىسى بولماس.

شۇ مەسلىھەت بىلەن ئۇلار يەنە قىزىلتاغ تەرەپكە ئۇچۇپ كەتتى، بىراق تاغقا يېقىنلاشقاندا تۇيۇقسىز يەردىن ئۇنگەنىدەكلا خىلمۇخىل هايۋان باشلىق، قاناتلىق جىنلار توپى پەيدا بولۇپ، غەلىتە قوراللىرى بىلەن هۇجۇمغا ئۆتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز قىلىچى بىلەن تاقابىل تۇردى، لېكىن قىلىچ ئۇرسا جىنلاردىن بىرسى ئىككىسى تۆت بولۇپ كۆپىيىپ ببىرىۋەردى، خەۋپ كۈچەيدى، ئاخىر شاھزادە نۇرئەزىز قىلىچىنى قىنىغا سېلىپ، قوينىدىن خىسلەتلىك داپنى ئالدى - دە، چېلىشقا باشلىدى، شۇ هامان ئاسماندا نەغمە - ناۋا ياڭراپ، جىنلار قوراللىرىنى تاشلىدى، هەممىسى يەرگە چۈشۈپ، قانىتلىرىنى يىغىۋېلىپ، قوللىرىنى پۇلاڭلىتىپ، سەكرەشكە باشلىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز چېلىش رىتىمىنى تېزلەتتى، جىنلارمۇ بارغانسېرى تېز سەكرەشكە، قۇيۇندەك پىرقىراشقا باشلىدى.

— ئۇلارنى هارغۇزۇپ، هالىدىن كەتكۈزۈۋەت شاھزادە، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر بىلەن ئۇچار گىلەم خۇشال بولۇپ، — ئورنىدىن تۇرالمىغۇدەك، بىزنى ئاۋارە قىلالمىغۇدەك بولسۇن.

شاهزاده نۇرئەزىز داپنى توپتوغرا ئۈچ كېچە ـ كۈندۈز چالدى، جىنلارمۇ ئۈچ كېچە ـ كۈندۈز سەكرىدى، پىرقىرىدى، داپ چېلىنىشتىن توختىغان چاغدىمۇ ئۇلار سەكرەش ـ پىرقىراشتىن توختىمىدى، ئاخىر ئارىدىن گۆھەر كۆزلۈك تاج كىيگەن بىر جىن ئايرىلىپ چىقىپ، پۈت ـ قوللىرى ئۇسسۇلدىن توختىمىغان ھالدا قىينىلىپ تۇرۇپ يېلىندى:

ـــ رەھىم قىلغىن شاھزادە، جىنلىرىمنى ئېلىپ كۈھقاپقا كېتەي، ئەمدى ھەرگىز پېرىخونلارنىڭ كەتمەنىنى چېپىپ، ئىشلىرىڭغا كاشىلا بولمايمىز.

ـــ بولىدۇ، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ـــ توختاشقا بۇيرۇق قىلاي، لېكىن بىز قىزىلتاغقا بارماقچى، مەلىكە دىلئارامنى قۇتقۇزماقچى، ماڭا بىر يول كۆرسەت.

ـــ قىزىلتاغدا كۆيۈۋاتقىنى سېھرلىك ئوت، ـــ دېدى جىن، ـــ خاتىرجەم بېرىڭلار، ئوتنى ئۆچۈرۈش كويىدا بولمىساڭلار ياكى قورقۇپ، ئۇركۈپ يۇرمىسەڭلارلا بولغىنى، بىر تال مويىڭلارنىمۇ كۆيدۈرەلمەيدۇ، ئەمما دۇنيادىكى بۇل توسىدۇ، ئۇلاردىن ئېھتىيات قىلىڭلار، قالغىنى ماڭىمۇ نامەلۇم.

ـــ ئەمدى كەتسەڭلار بولىدۇ، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز جىنلارغا ئۇسسۇلدىن توختاشنى بۇيرۇپ.

شۇ ھامان جىنلار سانسىزلىغان ئوت توچكىلىرىغا ئايلىنىپ ئۇچۇپ كەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز يەنە ئىككى ھەمراھى بىلەن يولىنى داۋام قىلدى، قىزىلتاغ ئېتىكىگە يېقىنلاشتى، شۇ چاغ ئۇلارنىڭ ئالدىدا بىر خادا قۇيۇن پەيدا بولۇپ، قۇيۇن ئىچىدىن ھەرەڭ ـ سەرەڭ، بەتھەيۋەت دۇنيالەر چىقىپ كەلدى، ئۇلارنىڭ قوللىرىدا گۈمبەزدەك يوغان ئومۇت ـ گۈرزىلەر بار ئىدى، ھەممىسى بىردەك ھۇجۇمغا ئۆتتى.

ئۈچ باشلىق شىر ئوت پۇركۈدى، ئوت دۇنيالەرنىڭ مويلىرىنىمۇ كۆيدۈرەلمىدى، بەلكى ئۇلارنى غالجىرلاشتۇرۇۋەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز قىلىچ بىلەن چاپقاندى، بىرنى چاپسا ئىككى، ئىككىنى چاپسا تۆت بولدى، ئۇلار بولسا گۈرزە ـ ئومۇتلەر بىلەن ئۇرۇپ، ئۆيدەك ـ ئۆيدەك تاشلار بىلەن تاشبوران قىلدى.

ئۇچ باشلىق شىر بىلەن ئۇچار گىلەم شاھزادە نۇرئەزىزنى ئېلىپ چېكىندى، دۈشمەندىن يىراقلىغاندىن كېيىن شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال قويىنىدىن كانايىنى ئېلىپ چېلىشقا باشلىدى، شۇ ھامان دۈشمەن تۇرغان يېرىدىلا تاشتەك قېتىپ قېلىشتى، تۇرغىنى تۇرغان، تاش ئېلىشقا ئېگىشكىنى ئېگىشكەن، ئېتىشقا تەمشەلگىنى تاش كۆتۈرۈۋالغان ھالىتىدە ئىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز كاناي چېلىشتىن توختىدى، ھەمراھلىرى بىلەن ئەمدى بىمالال قىزىلتاغ تەرەپكە يۈرۈپ كەتتى، دۈشمەن ئارىسىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقاندا دۈشمەنلەرنىڭ ئەڭ كاتتىسىدىن سادا كەلدى:

— ئەي ئادەمزات، بىزنى بەندىتىن بوشات، ئەمدى سەن بىلەن دۈشمەنلەشمەيمىز، كۈھىقاپقا كېتىمىز، بىزگە رەھىم قىلغىن.

— ئۇنداقتا ماڭا مەلىكەم دىلئارامنى قۇتقۇزۇش يولىنى كۆرسەت، ئاندىن سىلەرنى بەندىتىن بوشىتاي، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز.

— بىز بۇ يەردىكى غارنىڭ ئىشىكىنى بېقىشقا قويۇلغان، — دېدى دۈشمەنلەرنىڭ كاتتىسى، — ئىشىك ئىچىدە يەنە غەلىتە مەخلۇقلار مۇھاپىزەت قىلىدۇ، ئۇلاردىن ئېھتىيات قىل، ئىشىككە قاراپ «قوزام، ئىشكىنى ئاچ!» دەپ ئۇچ قېتىم توۋلىساڭ ئىشىك ئېچىلىدۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز:

— ئەسلىگە قايت! — دەپ توۋلىدى. قېتىپ قالغان دۈشمەنلەر ئەسلىگە كەلدى، قورال ۋە تاشلارنى چۆرۈۋېتىپ، ھەممىسى بىر قارا بورانغا ئايلىنىپلا غايىب بولدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئىككى ھەمراھى بىلەن بىمالال قىزىلتاغ ئۈستىگە قاراپ يول ئالدى، دىلىدا ئىسمىئەزەمنى زىكرى قىلىپ ماڭدى، ئوت كار قىلمىدى، ئەمما تاغ قاتتىق تەۋرەپ كەتتى، ھېلىلا پارتلاپ كېتىدىغاندەك بىر ھالەت يۈز بەردى.

ئۇلار ئاخىر بىر غار ئىشىكىگە يولۇقتى، ئىشىككە يالماۋۇز بېشى شەكلىدە قۇلۇپ سېلىنغان بولۇپ، قۇلۇپ تۆشۈكىدىن زەھەرلىك تۈتەك- يالقۇن چىقىپ تۇراتتى.

— قوزام، ئىشكىنى ئاچ! — دەپ توۋلىدى شاھزادە نۇرئەزىز ئۇچ

قېتىم قايتىلاپ.

شۇ هامان قۇلۇپ ئىككى پارچە بولدى، ئىشىك داراڭلاپ ئېچىلدى، ئەمما ئۇلار كىرەي دېگۈچە ئىچىدىن غەلىتە يىرتقۇچ مەخلۇقلار ۋە گىگانت ئۆمۈچۈك - چايانلار دۈپۈرلىشىپ، چىرقىرىشىپ، گاھىلىرى ئوت، گاھىلىرى زەھەر پۈركۈپ ئېتىلىپ چىقىشتى.

شاھزادە نۇرئەزىز بىلەن ھەمراھلىرى دەرھال كەينىگە يانىدى، ھۇجۇمدىن ئامان قالدى، شاھزادە نۇرئەزىز قېچىپ كېتىۋېتىپ، قوينىدىن خاسىيەتلىك نەينى ئالدى - دە، چېلىشقا باشلىدى، شۇ هامان مەخلۇقلار تىنچلىنىپ، تۇرغان يېرىدە كۆزلىرىنى يۇمۇشۇپ ئۇيقۇغا غەرق بولدى.

— ئۇلارنىڭ تىرىكلىكىنىڭ پايدىسى يوق، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر هەممىسى زىياندىشىلار.

ئۇ شۇنداق دەپ ئوت پۈركۈدى، مەخلۇقلاردىن بىرمۇنچىسىنىڭ تېنىگە ئوت تۇتاشتى، شۇ چاغ ئاردىدىن ئالتۇن تاج كىيگەن ئەڭ چوڭ بىر مەخلۇق:

— رەهىم قىل ئادەمزات، ئەمدى ساڭا دۇشمەنلىك قىلمايمىز، كۇھىقاپقا، چۆللەرگە كېتىمىز، — دېدى جۆيلۇگەندەك قىلىپ.

— ئوتنى ئۆچۈر، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئۇلارغا رەهىم قىلايلى.

ئۇچ باشلىق شىر سۇ پۈركۈپ ئوتنى ئۆچۈردى، شاھزادە نۇرئەزىز:

— ئويغان! — دەپ توۋلىغانىدى، مەخلۇقلار ئويغىنىشتى، جاراھەتلىرىمۇ ساقىيىپ قېلىشتى.

— رەهمەت ساڭا، — دېدى غەلىتە مەخلۇقلارنىڭ كاتتىسى، — ئەمدى غارغا كىرسەڭ بولىدۇ، ئەمما بۇزۇلغان ئىشىكنى ياساپ قوي، ئاچ قالغان ئىتنى تويغۇز، باغلاقتىكى يولۋاسنى ئازاد قىل، پەقەت شۇ چاغدىلا پېرىخونلار ئانىسىنىڭ هۇجرىسىغا كىرەلەيسەن.

شۇ سۆزدىن كېيىنلا غەلىتە مەخلۇقلار قاياققىدۇر كېتىپ قېلىشتى.

شاھزادە نۇرئەزىز غارغا كىردى، غارنىڭ تاملىرىدا يېرىم بەدىنى چىقىپ تۇرغان يىرتقۇچ مەخلۇقلار بار ئىدى، ئۇلار سوزۇلۇپ چىقىپ، ئۇنى

تۇتۇۋېلىشقا، چىشلىۋېلىشقا ئۇرۇندى. شاھزادە نۇرئەزىز قىلىچى بىلەن ئۇلارنى يوقىتىپ ماڭدى، شۇھالدا مېڭىپ، بۇزۇلۇپ، بىر قانىتى ئاجراپ چۈشكەن ئىشككە يولۇقتى.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئىشكنى ئوڭشاشقا كىرىشتى، كېرەكلىك پالتا ـ كەكە، مىخ ـ قۇلاپ ..... دېگەنلەر ئۆزلۈكىدىن پەيدا بولۇپ تۇردى، ئىشىك رېمونت قىلىنىپ بولغان ھامان ئېچىلىپ ـ يېپىلىپ، شۇنداق سادا چىقاردى:

ـــ بىرىڭلار كىرىڭلار، باشقىلار ياندىكى يولدىن مېڭىڭلار.

شاھزادە نۇرئەزىز يان تەرەپتە يېڭى بىر يول ھاسىل بولغىنىنى كۆردى، ئەمما يول قاراڭغۇچىلىق ئىچىدە بولۇپ، قانداق خەتەر يوشۇرۇنغىنىنى بىلىپ بولمايتتى.

ـــ مەن بۇ ئىشكتىن كىرەي، ـــ دېدى ئۇچار گىلەم، ـــ سىلەر بۇ يولدىن مېڭىڭلار، ئىشلار تۈگىگەندە يەنە مۇشۇ ئىشىك ئالدىدا ئۇچرىشايلى.

ئۇ شۇنداق دەپ ئىشكتىن كىرىپ كەتتى. شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچ باشلىق شىرغا مىنىپ، قاراڭغۇ يولغا ماڭدى، قىلىچىنى سۇغۇرۇۋېلىپ، ئۇنىڭ يالتىرىغان نۇرىدا يولنى يورۇتۇپ ماڭدى.

تامغا ساھىبجامالالرنىڭ نازلىق كۈلۈپ تۇرغان سىيماسىمۇ، يالماۋۇزلارنىڭ بەتبەشىرە قورقۇنچلۇق باشلىرىمۇ نەقىشلەنگەنىدى، ئۇلار بىردىنلا سىرلىق ھىجىيىشتى، شاھزادە نۇرئەزىز بېشى قېيىپ، كۆزلىرى تورلاشقاندەك ھېس قىلىپ، دەرھال ئىسمىئەزەمنى ئوقۇدى، ئەسلىگە كەلدى. شۇنداق مېڭىپ بىر غالجىر ئىت بېقىپ ياتقان ئېغىزغا كەلدى، ئىت قورايدەك ئورۇق بولۇپ، ھالسىزلىقىدىن قوپالمايتتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇنىڭغا يەم بېرىشنى ئويلاپ، ئەتراپقا قارىدى، لېكىن بەرگۈدەك نەرسە يوق ئىدى.

ـــ چىمچىلاق ـ چىمچىلاق! ـــ دەپ قاۋىدى ئىت بوشقىنە.

شاھزادە نۇرئەزىز سەل ئىككىلىنىپ تۇرۇپ كېتىپ، ئاندىن سول قولىنىڭ چىمچىلىقىنى كېسىپلا ئىتقا تاشلاپ بەردى، ئەمما ئۆزى ئازابتىن ئىڭرىۋەتتى.

ئىت چىمچىلاقنى كاپ قىپلا يۇتۇۋەتكەندىن كېيىن تۇلۇمدەك سېمىز، ئويناقشىپ تۇرىدىغان بىر ھەيۋەتلىك ئىتنى ئايلاندى - دە:

— ساقلا! — دەپ قويۇپلا، ئىچكىرىگە كىرىپ كەتتى، بىرھازادىن كېيىن بىر شاخنى چىشلەپ چىقتى، شاختا بىر تال كۆپكۆك ئالما بار ئىدى.

— يېگىن، — دەپ قاۋىدى ئىت.

شاھزادە نۇرئەزىز ئالمىنى يېدى، شۇ ھامان چىمچىلاق بارمىقى ئەسلىگە كېلىپ، تېنىدە جاراھەت ئىزى قالمىدى، كۈچ - قۇۋۋەتكە تولدى.

— بۇ ئېغىزدىن بىرنىڭلار كىرىڭلار، — دېدى ئىت، — يەنە بىرنىڭلار بۇ تەرەپكە مېڭىڭلار.

شاھزادە نۇرئەزىز ئۇ كۆرسەتكەن تەرەپكە قاردى، يېڭىلا پەيدا بولغان بىر يولنى كۆردى.

— بۇ ئېغىزدىن سەن كىرگىن، — دېدى ئۈچ باشلىق شىرغا، — بۇ يولدىن مەن ماڭاي.

ئۈچ باشلىق شىر ئېغىزدىن كىرىپ كەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز ئىت كۆرسەتكەن يولغا ماڭدى.

ئۇ يولغا كىرگەن ھامان ئۈستىدىن تاش تۆكۈلۈپ، ئىككى تەرەپتىن قاراسلىغان ئاۋاز ئاڭلىنىپ، ھېلىلا تاغ گۈمۈرۈلۈپ چۈشىدىغاندەك بىر ھالەت زاھىر بولدى.

شاھزادە نۇرئەزىز بار كۈچى بىلەن ئۇچقاندەك يۈگۈرۈپ، ئالدىدا كۆرۈنگەن بىر ئېغىزغا ئۆزىنى ئاتتى، يول تاش - توپا بىلەن تولۇپ، ئېتىلىپ قالدى.

— ياۋاللا! — دېۋەتتى ئۇ، — تاسلا قاپتىمەن شۇ يولنى گۆر قىلىپ ياتقىلى.

ئاندىن ئۇ ئەتراپقا نەزەر سالدى، بىر ئۆڭكۈرگە چىقىپ قالغانىدى، نېرىدا بىر چوڭ يولۋاس ئۇنىڭغا خىرىس قىلىپ تۇراتتى.

— سېنى ئازاد قىلغىلى كەلدىم، — دېدى ئۇ قورقماستىن يولۋاسقا يېقىنلاپ.

يولۇاس بويىندىكى ئالتۇن زەنجىرنى شاراقلىتىپ بىر تەرەپكە ئۆتۈپ تۇردى، زەنجىر ئۆڭكۇر تېمىدىكى بىر ھالقىغا بېكىتىپ قويۇلغانىدى، قىلىچ بىلەن زەنجىرنى چاپتى، زەنجىر تۇتەك بولۇپ غايىب بولدى.

ــ رەھمەت ساڭا! ــ دېدى يولۇاس، ــ پېرىنخوننىڭ كۇچۇكى بولۇپ بۇ ئۆڭكۇردە ياتقىنىمغا ئۇزاق زامانلار بولغانىدى، ئەمدى ئەركىن بولدۇم. شۇنداق دەپ ھالقا بېكىتىلگەن تامغا پەنجە ئۇردى، تام قاراسلاپ يېرىلىپ، بىر يول ئېچىلدى.

ــ بۇ يولدىن كىرگىن،ــ دېدى يولۇاس،ــ ئېسىڭدە بولسۇن، ھەرقانداق جانۋار ئەركىنلىكنى قەدىرلەيدۇ ،سەن ئۇ تەرەپكە چىقىپ كېتىۋالغاندىن كېيىن، مەنمۇ يەنە بىر تەرەپتىن يول ئېچىپ، يورۇق جاھانغا چىقىپ كېتىمەن، خەير ـ خوش.

شاھزادە نۇرئەزنز ئەمدى ئۆزىنى بىر گۈمبەز تورۇسلۇق سارايدا كۆردى، ساراي ئاجايىپ ئېسىل ـ شاھانە بېزەلگەن بولۇپ، تاملارنىڭ بىر خىشى ئالتۇندىن، بىر خىشى كۈمۈشتىن قوپۇرۇلغان بولۇپ، ئاجايىپ گۈل ـ نەقىشلەر ھاسىل قىلىنغانىدى، نەچچە يۈزلىگەن قەپەسلەر تورۇسقا ئېسىلغان، ھەممىسى ئالتۇندىن ياسالغان ۋە گۆھەرلەر بىلەن بېزەلگەنىدى، ئەمما ھەممىسىنىڭ ئىچىدە بىر ـ بىردىن كۆرۈمسىز قۇشلار شۈمشىيىپ تۇراتتى، بىرسىمۇ ئالتۇن قاچىدىكى دان بولسۇن ياكى گۆھەر قاچىدىكى سۇ بولسۇن ھېچبىرىگە پەرۋا قىلمايتتى، يەنە بىر تەرەپتىكى ئالتۇن تەختە ئۈستىدە، توققۇز پۇتاقلىق ئالتۇن قوندىقتا پۇتلىرىدىن قوندىقا زەنجىرلەنگەن، بوينىغا بىردىن ئاچقۇچ ئېسىلغان توققۇز قاغا بار ئىدى.

شاھزادە نۇرئەزنز ھەيرانلىق ئىلكىدە ھەر تەرەپكە نەزەر سېلىۋېتىپ، سىنچىلاپ قارىمسا بىلگىلى بولمايدىغان بىر رەت توققۇز ئىشىكنى كۆردى، ھەممىسگە گۆھەر قۇلۇپلار سېلىنغان، قۇلۇپلاردا سىرلىق ھىجىيىپ تۇرغان چىرايلار ئەكس ئېتىپ تۇراتتى.

«قاغىلارنىڭ بوينىدىكى مۇشۇ ئىشىكلەرنىڭ ئاچقۇچلىرى بولۇشى مۇمكىن» دەپ ئويلىدى شاھزادە نۇرئەزنز. ئاندىن ئۇ تەختكە

يېقىنلاشتى، شۇ هامان تەختىسىگە ئىككى تەرىپىدىن ئىككى شىر سۈغۇرۇلۇپ چىقىپ، ئۇنىڭغا ھۇجۇم قىلدى.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال قىلىچى بىلەن تاقابىل تۇردى، ئەمما قىلىچ شىرلارغا ئۇرۇلغاندا خۇددى ھاۋاغا چېپىلغاندەكلا بىر ئىش بولۇپ كار قىلمىدى، ئامالسىز ئۇ قىلىچىنى تاشلاپ شىرلارنىڭ گېلىدىن ئالدى، شىرلارمۇ ئالماستەك تىرناقلىرى بىلەن ئۇنى تىتما - تىتما قىلىۋەتمەكچى بولدى، لېكىن شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ تېنى يېڭىنىڭ ئۇچىچىلىكمۇ زىيادە بولمىدى، ئاخىر شىرلار كىچىكلەپ، كىچىكلەپ چاشقاندەك بولۇپ، تامنى تېشىپ كىرىپ غايىب بولدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى قاغىلارغا يېقىنلاشتى. قاغىلار بىردىنلا بەتبەشىرە يالماۋۇزغا ئايلىنىپ ئۇنىڭغا تاشلاندى، ئارىدا شىددەتلىك جەڭ بولدى، قىلىچ ئۇرۇلغاندا خۇددى ھاۋانى كېسىپ ئۆتكەندەك يالماۋۇزلارنىڭ تېنىنى كېسىپ ئۆتتى، لېكىن يالماۋۇزلار ھېچنېمە بولمىدى، ئۇلارنىڭ ئۆتكۈر چىش - تىرناقلىرى ھەم شاھزادە نۇرئەزىزغا كار قىلمىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئاخىر بۇنداق نەتىجىسىز جەڭدىن زېرىكىپ، يالماۋۇزلارغا:

— سىلەرگە ئەركىنلىك بېرىمەن، ئاچقۇچنى ماڭا بېرىڭلار، — دېدى مۇلايىملىق بىلەن.

يالماۋۇزلار دەرھال قاغا قىياپىتىگە كىرىپ، بىرھازا قاقىلدىشىپ، مەسلىھەتكە چۈشتى، ئاندىن ئىشەنمىگەندەك باش چايقاشتى.

شاھزادە نۇرئەزىز قىلىچى بىلەن ئۇلار بەند قىلىنغان زەنجىرلەرنى چاپتى، ئالتۇن زەنجىرلەر ئالتۇن رەڭلىك تۈتەككە ئايلىنىپ، غايىب بولدى، قاغىلار ئازاد بولدى.

— ئالتۇن ئاچقۇچلارنى ساڭا بەرسەك بىز جېنىمىزدىن ئايرىلىمىز، بەرمىسەك ياخشىلىقىڭغا جاۋاب قايتۇرالمايمىز، — دېدى قاغىلار، — سېنىڭچە قانداق قىلساق بولار.

— جېنىڭلارغا زامىن بولىدىغان ئىش بولسا ئالتۇن ئاچقۇچلاردىن كەچتىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — بۇ ئىشكىلەر كەينىدە نېمە

بارلىقىنى بىلمەيمەن،شۇنداقتىمۇ بۇ ئىشنىڭ كىرىشىم كېرەك، ئۇنىڭ ئۈچۈن باشقا ئامال قىلارمەن، سىلەر كېتىڭلار.

— مەردكەنسەن، — دېدى قاغىلار قاقىلداپ، — بىلىپ قوي، بۇ ئىشنىڭ كىرىسىگە پېرىخونلار ئانىسىنىڭ جان قۇشىنى تاپسەن، بىراق ئاچقۇچسىز كىرەلمەيسەن، بىز پېرىخونلار ئانىسىنى يوقىتىشنىڭ ئۈچۈن قۇربان بولۇشقا رازى، ئاچقۇچلارنى ئال.

— ياق! — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — پېرىخونلار ئانىسىنى ھامان بىر كۈنى يوقىتىمەن، سىلەرنى قۇربان قىلىشىم ھاجەتسىز، تېز كېتىڭلار.

قاغىلار يەنە بىر-بىرىگە قاراشتى، بىرھازا قاقىلداشقاندىن كېيىن ئارىدىن بىرسى بويىندىن ئالتۇن ئاچقۇچنى ئېلىپ تاشلىدى، شۇ ھامان ئۆزى تاشقا ئايلىنىپ كەتتى.

— ساڭا يارەم قىلىش قارارىغا كەلدۇق، توققۇز ئىشكىتىن بىرسىگىلا كىرىسەن، — دېدى قالغان سەككىز قاغا، — ئەگەر پېرىخونلار ئانىسىنى يوقىتالىساڭ، ھازىر تاشقا ئايلىنىپ قالساقمۇ كېيىن ئەسلىمىزگە كېلىمىز، ياخشى ئاڭلا، ئاشۇ بىر تال ئاچقۇچنىلا ئال ھەم شۇ ئاچقۇچ چۈشىدىغان قۇلۇپنىلا ئاچ، قالغان ئاچقۇچلارغا تەگمە، قالغان سەككىز قۇلۇپقا، ئىشكىلەرگە چېقىلما، ئۇلارغا چېقىلساڭ تۈگەشكىنىڭ شۇ، ئوڭدىكى بىرىنچى ئىشىكتىن باشلاپ، توققۇزىنچى ئىشكىنىڭ ئالدىغىچە، ئاندىن توققۇزىنچى ئىشىك ئالدىدىن يەنە بىرىنچى ئىشىك ئالدىغىچە توختىماي ماڭ، ھەر قەدەمدە بىردىن سانا، 40 ـ ساناقتا قايسى ئىشىك ئالدىدا توختىساڭ شۇ ئىشىكتىكى قۇلۇپقا ئاچقۇچنى سال، ئىچىگە كىرسەڭ پېرىخونلار ئانىسىنىڭ جان قۇشى بار.

شۇنداق دەپ ئۇلارمۇ تاشقا ئايلىنىپ كەتتى، شاھزادە نۇرئەزىز يەردىكى ئالتۇن ئاچقۇچنى ئالدى، ئوڭ تەرەپتىكى ئىشىك ئالدىدىن باشلاپ ماڭدى، 40ـ قەدەمدە سەككىزىنچى ئىشىك ئالدىدا توختىدى، ئاچقۇچنى قۇلۇپقا سالدى، ئىشىك ئېچىلدى، ئىچىگە كىردى، بىر گۈلباغقا چىقىپ قالدى، باغدىكى گۈللەرنىڭ گۈل بەرگلىرى ياقۇتتىن، غولى كۈمۈشتىن ۋە ياپراقلىرى ئالتۇندىن ياسالغانىدى؛ گۈللەر ئارىسىدا

سەككىز قۇشقاچ توختماي ئۇچۇپ يۈرەتتى؛ شاھزادە نۇرئەزىز بۇلارنىڭ پېرىخونلار ئانىسىنىڭ جان قۇشى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدى، چۈنكى بۇ باغدا ئۇلاردىن باشقا ئۇچار قانات يوق ئىدى.

بىراق، ئۇ قانداق تەدبىر قوللانسۇن بۇ قۇشقاچلارنى تۇتالمىدى ياكى ئېتىپ چۈشۈرەلمىدى، بەلكى ھەر ئوق ئېتىلغاندا قۇشقاچلار كىچىكلەپ، ئاخىر چۈننەدەك بولۇپ قېلىشتى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئامالسىز سىرتقا چىقتى، تورۇستىكى قەپەسلەرگە بەند قىلىنغان قۇشلارغا كۆزى چۈشتى.

ــ سىلەرنى ئازاد قىلاي، ــ دېدى، ــ ماڭا گۈلباغدىكى كىچىك قۇشقاچلارنى تۇتۇپ بېرىڭلار.

ئۇ شۇنداق دەپ ئۈمىد بىلەن قەپەسلەرنى پاچاقلاپ تاشلىدى، ئازاد بولغان قۇشلار گۈلباغقا ئۇچۇپ كىرىپ كېتىشتى ،چۈننەدەك كىچىكلىۋالغان قۇشقاچلارنى قوغلاپ سۈر ـ توقاي قىلىپ، ئاخىر ھەممىسىنى تۇتۇپ چىقىشتى، شاھزادە نۇرئەزىز بۇلارنى ھەمىنغا سېلىپ ئاغزىنى بوغۇۋەتتى.

شۇئان ئازاد بولغان قۇشلار ئۆزىنى بىر تەرەپتىكى تامغا ئۇردى، تام يېرىلىپ بىر يول ئېچىلدى.

ــ پېرىخونلار ئانىسىنىڭ تۇتقۇنلىرى ئىدۇق، بىزنى ئازاد قىلدىڭ، رەھمەت ساڭا، ــ دېدى قۇشلاردىن بىرى، ــ ئەمدى بىزگە ئەگىشىپ بۇ يەردىن چىقىۋال، بولمىسا سولىنىپ قالىسەن.

شاھزادە نۇرئەزىز قۇشلارغا ئەگىشىپ جېنىنىڭ باربىچە يۈگۈردى، توپىتوغرا بىر كېچە ـ كۈندۈز يۈگۈرۈپ يولۋاس ئۆڭكۈرىگە چىقتى، قۇشلار يەنە ئۆڭكۈرنىڭ يەنە بىر تېمىغا ئۇرۇلدى، بىر يول ئېچىلدى، شاھزادە نۇرئەزىز قۇشلارغا ئەگىشىپ مېڭىپ، بۇ يولدىنمۇ ئۆتۈپ، ئىشىكنىڭ ئالدىغا چىقتى.

ــ ھېلىقى ئىشىك ئالدىدا ساقلا، ــ دېدى ئىت، ــ دوستۇڭ ھېللا چىقىدۇ.

شاھزادە نۇرئەزىز ئىشىك ئالدىغا باردى، قۇشقاچلار غاردىن ئۇچۇپ چىقىپ كېتىشتى.

ـــ ئـۇلار پىرىخـونلار ئانـسى بەنـد قىلىۋالغـان دىـۋە - پەرى، جىنلارنـىڭ جـان قۇشـقىچى، ـــ دېـدى ئـىشىك، ـــ ئـۇلار ئەمـدى تۇتقۇنلۇقتىن قۇتۇلدى، پىرىخونلار ئانـسىنىڭ كەتمىنىنى چاپمايـدىغان بولدى، سەن بۇيەردە ساقلا، دوستۇڭ ھىللا چىقىدۇ.

ئەمدى سۆزنى ئـۇچ باشـلىق شـىردىن ئاڭلىماق كېـرەك. ئـۇ ئىـت بېقىـپ تۇرغـان ئىغىـزدىن كىـرگەن ھامـان ئىككـى تەرەپـتىن ئـوت پۇركـۇلـۇپ، ئـۇنى كۆيدۇرۇشـكە ئۇرۇنـدى، ئـۇ توختىمـاي سـۇ پۇركـۇپ مېڭـىپ كۆيـۇپ كېتىـشتىن سـاقلاندى، ئـاخىر بىـر گۇلباغقـا چىقتـى، گۇلباغدا گۇللەر پورەكلەپ ئېچىلغان ۋە دەرەخلەردە مېۋىلەر مەي بـاغلاپ پىشىپ كەتكەنىدى، بۇلاقلاردىن باشلانغان سۇزۇك تـاراملار ھەر تەرەپـكە شـىلدىرلاپ ئاقـاتتى، ئـالتۇنبېلىقلار پىلـتىڭلاپ ئويناشـسا، دەرەخـلەردە قۇشلار چاڭىلداپ سايرىشىپ تۇراتتى.

ئۇچ باشلىق شىر بۇ يەرنىڭ گـۈزەل مەنزىرىـسىگە مەھلىيـا بولـۇپ، ئارىلاپ سەيلە قىلدى، كېتىۋېتىپ مېۋىلەردىن تېتىـپ باققۇسـى، بـۇلاق سۇلىرىدىن ئىچكۈسى كەلدى.

ئەمدىلا بىرتـال مېۋىنى ئـۇزەي دېيىـشىگە، قـۇلاق تۇۋىـدە ئىتنىـڭ قاۋىشى ئاڭلاندى:

ـــ ھېچنېمە يېمە، ئىچمە، كۆك ئالما دەرىخىنى تېپىپ يۇلۇۋەت.

ئـۇچ باشـلىق شـىر ئىككىلىنىـپ تۇرغانـدا تۇيۇقـسىز ھېلىقـى مېـۋە غالجىر ئىتتەك ئۇنى چىشلىۋېلىشقا ئۇرۇندى، ئـۇچ باشـلىق شـىر دەرھـال ئۆزىنى تارتىۋالدى.

ئەمدى ھەر تەرەپلەردىـن غـالجىر ئىتلارنـىڭ قاۋىـشى، بۆرىلەرنـىڭ ھۇۋلىشى، يولۋاسنىڭ ھۆركىرىشى، يىلاننىڭ كۇشۇلدىشى ..... خىلـ ـمۇخىل قورقۇنچلۇق ئاۋازلار ئاڭلاندى .

ئارقـىدىنلا دەرەخلەردىكـى مېـۋىلەر ئىـت، بـۆرە، يولـۋاس..... لارنىڭ باشلىرىغا، گۇللەر بولسا يىلان - چايان، ئۆمۈچـۈكلەرگە، بـۇلاق سـۇيى قـان - يىرىـڭ، زەردابقـا، ئـالتۇنبېلىقلار يىرگىنـشىلىك يالمـاۋۇز باشـلىق بېلىقلارغـا ئايلانـدى، ئـۇچ باشـلىق شـىر دەسـسەپ تۇرغـان يەردىكى ئوت-چۆپلەرمۇ زەھەرلىك يىلانلارغا ئايلىنىپ، ئۇنى چىشلەشكە

ئۇرۇندى.

ـــ ياپىرا! ـــ دېدى ئۇچ باشلىق شىر قاتتىق سەراسىمىگە چۈشۈپ،ـــ بۇ يەردە جاننى سەپ بېرەمدىم - نېمە؟

ئۇ شۇنداق دەپ دەرھال ئۇچ بېشىدىن بىرلا ۋاقىتتا ئوت، سۇ، شامال چىقىرىپ، يىرتقۇچلارنىڭ باشلىرىنى، يىلان - چايان، ئۆمۈچۈك- لەرنى كۆيدۈرۈپ، كۈلىنى كۆككە سورۇدى، زەھەر پۈركۈشكە تەييارلان- ـغان يالماۋۇز باشلىق بېلىقلارنى يوقاتتى، ئەمما بۇ زىياندا شلارنى تەلتۆكۈس يوقىتىش ئۈچۈن توپتوغرا ئۇچ كېچە -كۈندۈز ۋاقىت كەتتى، ئاندىن ئىچكىرىلەپ ماڭدى.

ئاخىر ئەجدىها نەقىشلىك ئالتۇن رېشاتكىلار بىلەن ئەتراپى توسۇلغان بىر دۈمبەلچەككە كەلدى، دۈمبەلچەكتە بىر تۈپ ئالما بولۇپ شاخ - شېخىدا كۆتۈرەلمىگۈدەك كۆپ، ئەمما كۆپكۆك ئالمىلار ئېسىلىپ تۇراتتى.

ئۇچ باشلىق شىرغا ئەمدى ئېچىنىشلىق يىغا ئاۋازى ئاڭلاندى، كەينىگە بۇرۇلۇپ بولۇپ، كىرگەن چاغدىكى مەنزىرىنى ئەسلەپ، يەنە هوشىنى يىغدى- دە، ئالما كۆچىتى تەرەپكە ئېتىلدى، رېشاتكىدىكى ئەجدىها نەقىشلىرى راست ئەجدىهاغا ئايلىنىپ، هۇجۇم قىلدى، ئۇچ باشلىق شىر ئېلىشىپ، چىشلىشىپ، ئوت پۈركۈپ، سۇ پۈركۈپ، شامال چىقىرىپ، ساق بىر كېچە - كۈندۈز ئېلىشتى، ئاخىر ئەجدىهالارنى هالاك قىلدى، ئاندىن ئالما دەرىخىنى يۇلۇشقا باشلىدى، ئەمما بۇ ئىش ئۇنىڭغا تاغ يۆتكەشتىنمۇ ئېغىر كەلدى، چۈنكى ئۇنى ئەجدىها

يارىلاندۇرغانىدى.

ـــ ئالمىدىن بىرنى ئۈزۈپ يېگىن، ـــ يىراقلاردىن ئىتتىنىڭ شۇنداق دېگىنى ئاڭلاندى .

ئۈچ باشلىق شىر ئالمىدىن بىرنى ئۈزدى، شۇ هامان ئالمىدا ئەكىس ئەتكەن بوۋاقنىڭ كۈلۈپ تۇرغان چېھرىمۇ، ۋىلىق ـ ۋىلىق كۈلكىسىمۇ يوقىدى، ئۈچ باشلىق شىر ئىككىلەنمەي ئالمىنى ئاغزىغا سالدى، شۇ هامان ۋۇجۇدى تاغنى تالقان قىلغۇدەك كۈچكە تولۇپ، جاراھەتلىرى سەللىمازا ساقايدى.

ئۇ ئەمدى كۆزىنى يۇمۇپ، ئالما كۆچىتىگە قول سالدى، قۇلىقىغا بوۋاقلارنىڭ يىغىسى ئاڭلاندى، بىراق ئۇ هېچنېمىگە قۇلاق سالماي زورۇقۇپ تۇرۇپ دەرەخنى يۇلدى، شۇ هامان ئالمىلار يالماۋۇز باشلارغا ئايلىنىپ قالدى، ئاندىن ئۈچ باشلىق شىر ئوت پۈركۈپ كۆيدۈرۈپ، كۈلىنى كۆككە سورۇدى، شۇھامان گۈلباغ ئىچىنى ئاسمان ـ پەلەك ئوت يالقۇنى قاپلاپ، نەچچە كېچە ـ كۈندۈز كۆيدى، ئۈچ باشلىق شىر سۇ پۈركۈپمۇ يول ئاچالماي، ئوت ئۆزى ئۆچكۈچە سەۋر قىلدى، ئاندىن قاپقارا كۈل دۆۋىلىرى ۋە قۇرۇپ قاغجىراپ، چاك ـ چاك يېرىلغان ئېقىنلار ئۈستىدىن ئۇچۇپ ئۆتۈپ، كىرگەن يولى بىلەن ئىتتىنىڭ ئالدىغا، يەنە ئىشىك ئالدىغا چىقتى، شاهزادە نۇرئەزىز بىلەن دىدارلاشتى.

ئەمدى سۆزنى ئۇچار گىلەمدىن ئاڭلىماق كېرەك. ئۇ ئىشىكتىن كىرگەن هامان ئالماس ئۇچلۇق نەيزە، مىسران قىلىچلارغا يولۇقتى، هودۇقۇپ بىر چۈنگە ئايلاندى ـ دە، قىلىچ ـ نەيزىلەردىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ ئۇچۇپ، ساپساق بىر كېچە ـ كۈندۈزدىن كېيىن بىر جاڭگالغا چىقتى، جاڭگال هاۋاسى تونۇردەك قىزىپ كەتكەن بولۇپ، ئىسسىق تەپتىدە تاشلىرى يېرىلىپ، پارتلاپ، تېرىقتەك چېچىلىپ تۇراتتى، پات ـ پات ئۇيەر، بۇيەردىن گۈررىدە ئوت يېنىپ، ئاسمان ـ پەلەك يالقۇنلاپ كېتەتتى، شىددەتلىك قارا قۇيۇنلار قىزىق توپىلارنى سورۇيتتى.

ئۈچ باشلىق شىر خەتەر ئىچىدە ئىلگىرىلەشكە مەجبۇر بولدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ يەرگە نېمىشقا كىرىدىغىنىنى سورىۋالمىغنى ئۈچۈن، گاڭگىراپلا قالدى.

ئۇ بۇ يەردە بىردەم تۇرۇپ قېلىشنىڭ ئۆزىگە ھالاكەتلىك تەقدىر ئېلىپ كېلىدىغىنىنى ھېس قىلىپ، توختىماي ئۇچتى، ئۇچ كېچە-كۈندۈز ئۆتكەندە ئاخىر ھاۋانىڭ سالقىنلاپ بېرىۋاتقىنىنى سەزدى، ئانچە ئۇزاققا بارمايلا يېشىللىققا پۈركەنگەن بىر چىمەنزارلىققا كەلدى، ئەمما چىمەنزارلىققا ئاجايىپ چوڭ يىلانلار ۋە چايانلار گۈللەر سايىسىدا سوزۇلۇشۇپ ياتاتتى، قورقۇنچلۇق يىرتقۇچ قۇشلار گۈل شاخلىرىغا قونۇشۇۋالغانىدى، ئاسمىنىدا ئۇچار ئەجدىھالار ئەگىشىپ يۈرەتتى، چىمەنزار ئوتتۇرىسىدا بولسا ۋالىلداپ نۇر چاقنايتتى.

«ئۇلارنىڭ كۆزىگە چېلىقىپ قالماسلىقىم كېرەك» دەپ ئويلىدى ئۇ: «پەم بىلەن چىمەنزارلىقنىڭ ئوتتۇرىسىغا بېرىپ بېقىشىم كېرەك».

شۇ ئوي بىلەن ئۇ كىچىككىنە بىر قۇرتقا ئايلىنىپ، يەرنى تېشىپلا كىرىپ كەتتى، بىراق يەنە تېزلا يەر يۈزىگە چىقىۋېلىشقا مەجبۇر بولدى، چۈنكى يەر ئاستىدا يىرگىنىشلىك قۇرت - قوڭغۇزلار مىغىلداپ يۈرەتتى.

«قانداق قىلاي؟» ئۇ ئامال تاپالمايى كۆپ ئويلاندى، ئاخىر چىمەنزار تەرەپكە ئۆمىلەپ كېتىۋاتقان بىر چايانغا كۆزى چۈشتى.

«توغرا، دېدى ئۇ ئۆز - ئۆزىگە» نېمىشقا سىناپ باقمايمەن.

شۇ خىيال بىلەن ئۇ بىر كىچىك قارا چايانغا ئۆزگەردى، ئېھتىيات بىلەن چىمەنزارغا يېقىنلاشتى، چىمەنزاردىكى ۋەھشىي مەخلۇقلار بىر خەۋپىنى سەزگەندەك پاراكەندە بولۇشتى، ئەمما نېمىلىكىنى بىلمەي، ئاخىر تىنچىپ قېلىشتى. ئۇچار گىلەم يەنە ئېھتىيات بىلەن ئىلگىرىلىدى، ۋەھشىي مەخلۇقلار يەنە پاراكەندە بولۇشۇپ كەتتى، لېكىن ھېچبىرى ئۇنىڭغا قارىمىدى، ئۇچار گىلەم ئۇلارنىڭ ئالدىنغا-قىنى بىلىپ، ئەمدى بىمالال يۈرۈپ كەتتى، پاراكەندە بولۇپ، دۈشمەنىنى تاپالماي غالجىرلاشقان ۋە بىر - بىرىگە خىرىس قىلىۋاتقان يىلان- چايانلار ئارىسىدىن ئەپچىللىك بىلەن ئۆتۈپ، چىمەنزار ئوتتۇرىسىغا يەتتى، بۇيەردە ئالتۇن -كۈمۈش خىشلاردىن قوپۇرۇلۇپ، گۈھەرلەر بىلەن بېزەلگەن بىر گۈمبەزنى كۆردى، ۋالىلداپ نۇر چاقناپ تۇرغىنى شۇ گۈمبەز ئىدى.

ئۇ ئەمدى يەنە ئېھتىيات بىلەن گۈمبەزنى ئايلىنىپ چىقتى، بىر

تەرەپتە مەھكەم يېپىلغان بىر ئىشكنى كۆردى.

ــ قانداق كىرەرمەن؟ ــ شۇنىرلىدى ئۆز ـ ئۆزىگە .

ــ بۇزۇلغان ئىشىك ئوڭشالدى، ساڭا سالام ئېيتتى دېگىن، ــ دېگەن سادا كەلدى ئۇنىڭ قۇلىقىغا يىراقلاردىن .

ئۇ خۇشاللىق بىلەن ھازىر ئاڭلىغانلىرىنى تەكرارلىدى، شۇ ھامان ئىشىكتە بىر يېرىق پەيدا بولدى، ئۇ خۇشاللىق بىلەن يېرىق ئارقىلىق گۈمبەزگە كىرىۋالدى. يېرىق غايىب بولدى، ئۇ گۈمبەز ئىچىدە قەد كۆتۈرۈپ تۇرغان تەختنى، تورۇستىكى قوندىقتا ئۇخلاپ ئولتۇرغان بىر قارا قۇشنى كۆردى، ئاستاغىنە تەخت ئۈستىگە چىقتى، تەختتە ھۆسن ـ جامالى قۇياشتەك پارلاپ نۇرلىنىپ تۇرغان، سەرۇى قامەتلىك بىر پەرىزات شېرىن ئۇيقۇدا ياتاتتى.

ــ پاھ! ــ دېۋەتتى ئۇچار گىلەم زوقلىنىپ، ــ ئۇ ھەقىقەتەن جاھاندىكى ئەڭ گۈزەل دېگەن شەرەپكە مۇناسىپ كەلگۈدەك، پەرىزاتلار ياكى مەلىكىلەردىن بولسۇن ھېچبىرى ئۇنىڭ قولىغا سۇ قۇيۇپ بېرەلمىگۈدەك، كىرگىنىم بىكار كەتمەپتۇ، بۇ چوقۇم شاھزادىنىڭ ئىزدەپ يۈرگەن مەھبۇبىسى، ئۇنىڭ شۇنچە خەتەر ـ مۇشكۈلاتلارغا تەۋەككۈل قىلىپ، بۇ يەرگە كېلىشى ئەرزىيدىغان ئىش ئىكەن.

ئۇ ئۆز ـ ئۆزىگە سۆزلەۋاتقاندا تۇيۇقسىز قوندىقتىكى قارا قۇش ئويغىنىپ پەرياد كۆتۈردى:

ــ ھەي! دۈشمەن گۈمبەزگە كىرىۋاپتۇ، ئۇنى تۇتۇڭلار!

شۇ ھامان گۈمبەز ئەتراپىدىن دەھشەتلىك قىيقاس ـ چۇقانلار ئاڭلىنىپ، گۈمبەز تەۋرەپ كەتتى، ئىشىك جالاقلاپ ھېلىلا ئېچىلىپ كېتىدىغاندەك بىر ھالەت يۈز بەردى.

ــ تېز قارا قۇشنى يوقات! ــ شۇنداق سادا كەلدى ئىشىكتىن.

ئۇچار گىلەم دەرھال بىر ئۇچار مۇشۇككە ئايلىنىپ، قارا قۇشنى قوغلىدى، ئاخىر تۇتۇۋېلىپ، بىر چىشلەپلا بېشىنى ئۈزۈۋەتتى، شۇ ھامان جاھان تىنچلىنىپ قالدى.

ــ تاۋۇتنى ئېچىپ، ئۇنى بۇ يەردىن ئېلىپ كەت، ــ دېدى ئىشىك.

ئۇچار گىلەم تاۋۇتنى كۆتۈردى، مەلىكە ئاستا - ئاستا كۆزلىرىنى ئاچتى.

— مەن قەيەردە؟ — دېدى ئۇ شۇنىرلاپ، — قانداقسىگە يەنە تاۋۇتقا كىرىپ قالدىم؟ ئۇچار گىلەم گويا يېقىملىق مۇزىكا ئاڭلىغاندەك مەست بولۇپ كەتتى.

— يېرىخونلار ئانىسىنىڭ سىرلىق غايىدا، — دېدى ئىشىك جاۋاب بېرىپ، — سىزنى ئۇ قېرى جەددال بۇ يەرگە ئەكەلگەن، تېز كېتىۋىلىڭلار، هايال قالساڭلار بۇ يەردىن كېتەلمەيسىلەر.

ئۇچار گىلەم دەرهال مەلىكە دىلئارامنى ئۇستىگە ئالدى، ئىشىك ئۆزلۈكىدىن ئېچىلىپ يول بەردى.

— ئۇچار گىلەم مەلىكە دىلئارامنى ئېلىپ ئۇچۇپ كېتىۋېتىپ، چىمەنزارنىڭ قاپقارا كۈلگە تولغانلىقىنى كۆردى، يەنە كەينىدىن گۈركىرىگەن دەهشەتلىك بىر ئاۋاز كېلىۋاتقانلىقىنى سەزدى.

— يىراقتىن بىر قارا مەخلۇق ئۇچۇپ كېلىۋاتىدۇ، — دېدى مەلىكە دىلئارام ئەندىكىپ.

ئۇچار گىلەم سۈرئىتىنى تېزلەتتى، چىقىش ئېغىزىغىمۇ يەتتى، بىراق قىلىچ - نەيزىلەردىن خەۋپسىرەپ تۇرۇپلا قالدى.

— تېز بول، بۇياققا كېلىۋەر، — دېگەن ئاۋاز ئاڭلاندى ئىشىكتىن، — ساڭا ئەمدى خەۋپ يوق .

ئۇچار گىلەم دەرهال ئېغىزغا كىرىپ كەتتى، كەينىدىن قارا مەخلۇق تاپ بېسىپ قوغلاپ كېلىپ بولدى، بىراق ئۇچار گىلەم بىلەن مەلىكىنى تۇتالمىدى، ئۇچار گىلەم بىلەن مەلىكە دىلئارام چىقىپ بولۇشى هامان، ئىشىك قارا مەخلۇقنىڭ قورقۇنچلۇق كاللىسىغا زەرب بىلەن ئۇرۇلۇپ، يېپىلىپ قالدى.

شاهزادە نۇرئەزىز مەلىكە دىلئارامنى كۆرۈپ، خۇشاللىقىدا هوشىدىن كېتەيلا دەپ قالدى، مەلىكە دىلئارامۇ ئۇنىڭ باغرىغا تاشلىنىپ، خۇشاللىق ياشلىرىنى راۋان قىلدى، شاهزادە نۇرئەزىزنىڭ قوينى ئالماس- مەرۋايىتقا تولدى.

— تېز كېتىڭلار، — دېدى ئىشىك، — تاغ هازىرلا گۈمران

بولىدۇ، سىلەرگە خەۋپ يەتمىسۇن.

سەنچۇ؟ ــ سوربدى ئۇچار گىلەم، ــ تېخى ئىنىكمۇ ساقا سالام ئېيتقانىدى، ئۇ ئىچىدە قالدى.

ــ سالامەت بولسۇن، ــ دېدى ئىشىك، ــ بىزدىن ئەنسىرىشىك ھاجەتسىز، تاغ گۈمران بولسا بىز ئەركىنلىككە چىقىمىز، بىزگە زەررىچە زىيان ـ زەخمەت يەتمەيدۇ.

تۆتىنچى باب

ئەلۋىدا رىۋايەت دۇنياسى

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئۇچ باشلىق شىرغا مىندى، مەلىكە دىلئارام ئۇچار گىلەمگە ئولتۇردى، ئۇلار بىرلىكتە ئۇچۇپ كەتتى. تاغ بۆشۈكتەك تەۋرەشكە، غار ئۇستىدىن تاش - شىبغىللار تۆكۈلۈشكە باشلىدى، ئۇلار غاردىن چىققان ھامان تاغمۇ يېرىلدى، ھايالسىزلا قاتتىق پارتلاش ئاۋازى ئىچىدە كۈكۈم - تالقان بولۇپ، جاھاننى قىپقىزىل چاڭ- توزان قاپلىدى، شاھزادە نۇرئەزىز بىلەن ھەمراھلىرى خېلى يىراقلارغا كېتىۋالغىنى ئۈچۈن ئامان قالدى.

— كېتەيلى، — دېدى مەلىكە دىلئارام، — ئادەمزات دۇنياسىغا كېتەيلى، سىزنىڭ شەھرىڭىزگە كېتەيلى.

— پېرىخونلار ئانىسى قوغلاپ كېلەرمۇ؟ — سورىدى ئۇچ باشلىق شىر ئەنسىرەپ.

— ئۇنىڭ سەككىز تال جان قۇشى ھەمىنىمدا، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئۇلارنى ئۆلتۈرسەكلا ئۇ تۈگىشىدۇ.

— بىراق ئۇنىڭ توققۇز جېنى بار، — دېدى مەلىكە دىلئارام، — بىرسى ئۆز تېنىدە، ئەگەر بۇ سەككىز جان قۇشىنى ئۆلتۈرسىڭىز پەقەت ئۇنىڭ توققۇزدىن سەككىز ئۈلۈش جېنى ۋە سېھرىي كۈچى يوقىلىدۇ.

— شۇنداق بولغاندا ئۇ خېلىلا ئاجىزلىغۇدەك، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئۇنى چوقۇم يوقىتالايمىز.

— سىزگە ئىشىنىمىز، — دېدى مەلىكە دىلئارام شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ پېشانىسىگە سۆيۈپ تۇرۇپ.

— شۇ هامان شاهزادە نۇرئەزىزنىڭ پىشانىسىدە بىر نۇرلۇق يۇلتۇز پەيدا بولدى، ۋۇجۇدى ھەسسىلەپ كۆچكە تولدى، ئالەم - جاھان ئاپتاپقا چۆمۈلۈپ، بۇلۇت - تۇمانلار تارقاپ كەتتى، ئۇلار سەپرىنى كۆڭۈللۈك داۋام قىلدى، شۇنداق كېتىۋېتىپ، يىراقلاردىن تۇرۇلۇپ - تۇرۇلۇپ كېلىۋاتقان ئالىيپشىل بۇلۇت - تۇمانلارنى كۆردى.

پېرىخونلار ئانىسى لەشكەرلىرىنى ئېلىپ كېلىۋېتىپتۇ، — دېدى مەلىكە دىلئارام.

— ئۇچار گىلەم سىزنى رىۋايەت دەرۋازىسىغا ئېلىپ بارسۇن، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — بۇ يەردە مەن قېلىپ جەڭ قىلاي.

— ھېچقايسىڭ كېتەلمەيسەن! — شۇنداق سادا كەلدى شۇ چاغ ئالىيپشىل بۇلۇت - تۇمانلار يامراپ كېلىۋاتقان تەرەپتە بىر بەتبەشىرە يالماۋۇز مومايىنىڭ قورقۇنچلۇق چىرايى ئايان بولۇپ، — مانا ھازىرلا قولۇمغا چۈشسەن قوزىلىرىم، ھازىرلا يېتىپ بارىمەن، ئەمدى ئىلگىرى - كەينىڭ ئىشنى چالا قىلىپ بىرەرسىگىلارنى يالغۇز تاشلاپ كېتىدىغان خاتالىقنى سادىر قىلمايمەن.

— تېز ئۇنىڭ جان قۇشىنى ئۆلتۈرۈڭ، — دېدى مەلىكە دىلئارام.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ھەمياننى ئېلىپ، تىنماي تېپىرلاۋاتقان كىچىك قۇشلارنى مىجىۋەتتى، ئۇلارنى تۇتۇشقا سوزۇلۇپ كەلگەن پېرىخون مومايىنىڭ قولى ھالسىزلانغاندەك تۆۋەنگە چۈشۈپ كەتتى.

— ھەمياننى تاشلا، كۆيدۈرۈۋېتەي، — دېدى ئۇچ باشلىق شىر.

شاھزادە نۇرئەزىز ھەمياننى تاشلىدى، ئۇچ باشلىق شىر ئوت پۈركۈدى، يالماۋۇزنىڭ جاھاننى زىلزىلىگە كەلتۈرۈپ چىرقىرىغىنى ئاڭلاندى، ھەمىيان ئىچىدىكى قۇشقاچ ئۆلۈكلىرى بىلەن قوشۇلۇپ كۈلگە ئايلاندى.

— خەپ! — توۋلىدى شۇ چاغ يېقىنلاپ قالغان پېرىخونلار ئانىسى، — چوقۇم سىلەرنى چاينىاپ پۈركۈۋەتمەيدىغان بولسام.

ئۇ شۇ تاپتا ھېسابسىز پېرىخون شاگىرتلىرىنى ئەگىشتۈرۈۋالغان، ئۆزى بولسا ئۇچ باشلىق قاناتلىق ئەجدىھاغا مىنىۋالغان ھالدا قوغلاپ كېلىۋاتاتتى، ئۇلارنىڭ ھەيۋىسىدىن زېمىن تىترەپ، ئالەم لەرزىگە

كەلگەنىدى.

— ئۇلار بەك كۆپكەن، — دېدى ئۇچار گىلەم قورقۇمسىراپ، — قانداق تەك كېلەرمىز؟

— تېزرەك رىۋايەت دەرۋازىسىغا يېتىۋالايلى، — دېدى مەلىكە دىلئارام، — دەرۋازىدىن چىقىپ كەتسەكلا ئۇ بىزنى ھېچنېمە قىلالمايدۇ، چۈنكى ئۇنىڭ كۈچى ئەمدى ئاجىزلاپ، دەرۋازا سىرتىغا تەسىر قىلالماس بولدى.

ئۇلار شۇ مەسلىھەت بىلەن بار كۈچىنى يىغىپ ئۇچۇپ كەتتى، لېكىن پېرىخونلارنىڭ سۈرئىتى ئۇلاردىنمۇ تېز بولۇپ، يېقىنلاپ قالدى.

— تىرىك تۇتۇڭلار! — دەپ تۇۋلايتتى پېرىخونلار ئانىسى، — ئاۋۇ ئادەمزاتنى تۇتقانلارنى ئورۇن باسارىم قىلىمەن، باشقىلاردىن بىرنى تۇتقانلارغا قىزىم يالماۋۇز شاھنىڭ تەئەللۇقاتىنى ئىنئام قىلىمەن ياكى ئۆزى خالىغان باشقا نەرسىنى ئىنئام قىلىمەن.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئەۋلىيا زاھىتلار يادىكار قىلغان نەرسىلەرنى ئەسلەپ، قويىنىغا قول سالدى، قولىغا ئالتۇن ئالما چىقتى، لېكىن نېمە قىلىشنى بىلمىدى.

— تاشلا! — دېگەن ئاۋاز ئاڭلاندى قۇلاق تۇۋىدە.

شاھزادە نۇرئەزىز دەرھال ئالتۇن ئالمىنى تاشلىدى، ئالتۇن ئالما غايەت زور ئالتۇن تاغ بولۇپ، غارقىراپ ئۇچۇپ بارغانچە پېرىخونلارنى باستى، پېرىخونلارنىڭ كۆپ قىسمى ئالتۇن تاغ ئاستىدا قالدى. پېرىخونلار ئانىسى ۋە ئەڭ يامان بىر بۆلۈك پېرىخونلار ئاران-ئاران قۇتۇلۇپ يەنە قوغلاپ كەلدى، ئۇلارنىڭ بەزىلىرى قوللىرىنى يىلاندەك سوزۇپ كېلىشكە باشلىدى، بەزىلىرىنىڭ بوينى ئۇزىرىپ، باشلىرى غالجىر ئىتلاردەك چىشلەشكە ئۇرۇنۇپ، ئۇلارنى ھەرتەرەپتىن قاپسۇالدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئەمدى قويىنىدىن ئاق گۆھەرنى ئېلىپ تاشلىدى، ئاق گۆھەر غايەت زور مۇزتاغقا ئايلىنىپ ئۇچۇپ بارغانچە پېرىخونلارنى بېسىۋالدى، ئۇلاردىن پەقەت پېرىخونلار ئانىسىلا قۇتۇلۇپ چىقىپ، باشقىلىرى مۇزتاغ ئاستىدا مىجىلىپ قالدى.

پېرىخونلار ئانىسى يەنىلا غالجىرلىق بىلەن قوغلاپ كېلىۋەردى، ئۇچ

باشلىق ئەجدىھا بىر بېشىدىن سۇ ئەجدىھالىرى، بىر بېشىدىن ئوت ئەجدىھالىرى، يەنە بىر بېشىدىن بۇران ئەجدىھالىرى چىقاردى، پېرىخونلار ئانىسىنىڭ قارا قوللىرىمۇ سوزۇلۇپ كەلدى.

شاھزادە نۇرئەزىز قىلىچىنى ئېلىپ چاپتى، ئەمما شامالغا قىلىچ ئۇرغاندەكلا بىر ئىش بولدى، ئوقيا بىلەن ئاتتى، ئوق نىشانغا تەگدى- يۇ، يەنە بىر تەرەپتىن چىقىپ كەتتى، ئوق تەگكۈچى ھېچنېمە بولمىدى. ئاخىر ياقىسىدىن ئالتۇن يىڭنىنى ئېلىپ تاشلىدى ، شۇھامان يەر يۈزىدە گەۋدىسى ئاسمانغا تۇتۇرۇك بولغۇدەك بىر گىگانت ئالتۇن ئەجدىھا پەيدا بولۇپ، يالماۋۇز مومايىنى ئۈچ باشلىق ئەجدىھا بىلەن قوشۇپلا دەم تارتتى، پېرىخون ھەرقانچە تەدبىر قوللانسىمۇ قاچالماي ئەجدىھا ۋە ھەتتا ئاسماندا لەيلەپ تۇرغان بۇلۇت - تۇمانلار بىلەن قوشۇلۇپلا ئالتۇن ئەجدىھانىڭ ئاغزىغا كىرىپ كەتتى، ئەجدىھا ئاغزىغا كىرگەنلىرىنى چايناپ پۈركۈۋەتتى، پېرىخونلار ئانىسىنىڭ بېشى ئۇنىڭ ئاغزىدىن ئېتىلىپ چىقتى، تېنى بولسا تېرىقتەك بولۇپ چېچىلىپ كەتتى، ئالتۇن ئەجدىھا كىچىكلەپ، كىچىكلەپ غايىب بولدى، ئاسماندىن بىر توپ ئالتۇن قۇش ئۇچۇپ چۈشۈپ، يالماۋۇز مومايىنىڭ تەن پارچىلىرىنى زەررىچە قويماي تېرىپ يەپ كەتتى.

— خەپ! — دەپ توۋلىدى يالماۋۇز مومايىنىڭ بېشى، — ھەممىڭنى مەنمۇ شۇنداق چايناپ پۈركۈۋەتمەيدىغان بولسام .

بىراق، ئۇ شۇنداق دېگەنبىلەن، قوغلاشقا پېتىنالماستىن، قۇلاقلىرىنى قانات قىلىپ ئۇچۇپ كەتتى.

— قاچۇرۇپ قويمايلى، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، — ئۇ تاشقا ئايلانغانلارنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ بېرىشى كېرەك.

— ئېتىپ چۈشۈرگىن، — دېدى ئۈچ باشلىق شىر، — ئەمدى ئۇنىڭ سېھرىي كۈچى قالمىدى.

شاھزادە نۇرئەزىز ئوقياسىنى بەتلەپ، ئاتاي دېگۈچە ئاسماندا بىر يىرتقۇچ قۇش پەيدا بولۇپ يالماۋۇز مومايىنىڭ بېشىنى چاڭگاللىۋالدى، ئارىدەك تىرناقلار پېتىپ، قاپقارا يىرىڭ تېمىۋاتقان باشتىن شۇنداق ئېچىنىشلىق ئاۋاز ياڭرىدى:

— قۇتقۇزۇڭلار!.....

بىراق، بۇ ئاۋازمۇ ھايالسىز ئۆچتى، شۇ ھامان ھاۋا گۈلدۈرلەپ، چاقماق چېقىلىپ، ئارقىدىنلا شارقىراپ يامغۇر يېغىپ كەتتى ۋە ئانچە كۆپ ئۆتمەيلا يەنە ئاسمان يۈزى سۈزۈلۈپ، كۈلۈپ تۇرغان نۇرلۇق قۇياش ئايان بولدى، يەر يۈزىدە سان - سانا‌قسىز گۈللەر ئۇنۇپ، پورەكلەپ ئېچىلىپ كەتتى.

— ئەمدى بىزگە خەۋپ يوق، — دېدى مەلىكە دىلئارام كۈلۈمسىرەپ، شۇنىڭ بىلەن ئاسماندا ئەسلىدىكىدىنمۇ نۇرلۇق بىر قۇياش پەيدا بولغاندەك بىر ھالەت زاھىر بولدى.

— بىراق ئاكىلىرىم، يەڭگىلىرىم ھەم شەھەر خەلقىنى ئويلىسام كۆڭلۈم تولىمۇ يېرىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز قايغۇرۇپ، — بۇ غەلىبىدىن پەقەتلا خۇشال بولالمايۋاتىمەن، بۇنچىلا كۆپ بەدەل تۆلىشىمنى ئويلىمىغانىدىم.

— غەم قىلماڭ، — دېدى مەلىكە دىلئارام تەسەللى بېرىپ، — ھۆددە قىلىمەنكى، ئۇلار چوقۇم ئالدىڭىزغا چىقىدۇ، چۈنكى پېرىخونلار ئانىسى ئۆلگەندىن كېيىن، ئۇ سېھرىلىگەن ھەممە نەرسە ئەسلىگە كېلىدۇ.

— شۇنداق بولغاي ئىلاھىم، — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز سەل ئېچىلىپ .

ئۇلار ئۇچۇپ كېتىۋاتقاندا تۇيۇقسىز بىرسى پۇتىدىن تارتقاندەكلا تۆۋەنلەپ، يەر يۈزىگە چۈشتى، نېرىدا ئالتۇندىن قۇيۇلغان ۋە قاناتلىرى گۆھەرلەر بىلەن ئاجايىپ - غارايىپ گۈل - نەقىشلەر ھاسىل قىلىپ بېزەلگەن بىر چوڭ دەرۋازا بار ئىدى.

— ئاخىرقى قېتىم خوش! — دېدى ئۇچ باشلىق شىر شاھزادە نۇرئەزىزنى يەرگە چۈشۈرۈپ قويۇپ، — ئەمدى ئايرىلىش ۋاقتىمىز بولدى، مۇشۇ دەرۋازىدىن چىقىپ كەتسەڭلا ئادەمزات دۇنياسى، ئۆز ماكانىڭغا يېتىسەن، ساڭا بەخت - ئامەت تىلەيمەن، مېنى ئەسلەپ تۇر.

— مەن بىلەن كەتسەڭ بولمامدۇ؟ — دېدى شاھزادە نۇرئەزىز

قىيماسلىق بىلەن، ــ سەندىن ئايرىلغۇم يوق.
ــ مېنىڭ بەختىم بۇيەردە، ئۇ تېرىكىپ تېپىۋېلىشىمنى كۈتۈۋاتىدۇ،ــ دېدى ئۆچ باشلىق شىر مۇغەمبەرلىك بىلەن.
شاھزادە نۇرئەزىز ئامالسىز ئۆچ باشلىق شىرنىڭ ئۆچ بېشىدىكى ماڭلىيىغا بىر ـ بىرلەپ سۆيۈپ خوشلاشتى، ئۆچ باشلىق شىر ئۇچۇپ كەتتى.
ــ ئۇنى تېرىكىپ تېپىۋالغايسەن ئىلاھىم، ــ دەپ شۇنرلىدى شاھزادە نۇرئەزىز، ئاندىن ئۈچار گىلەم بىلەن خوشلاشتى، ئۈچار گىلەمنىڭ ئۇنىڭدىن پەقەت ئايرىلغۇسى كەلمىدى:
ــ ئىگە ـ چاقسىز قالدىغان بولدۇم، ــ دېدى ئۇ قايغۇرۇپ.
ــ بىلىلە كېتەيلى، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ مەن ھەرقاچان سېنى قەدىرلەيمەن.
ــ ئۇ بۇيەردە قېلىشى كېرەك، ــ دېگەن ۋەزمسن بىر ئاۋاز كەلدى دەرۋازىدىن، ــ ئەگەر بۇ رىۋايەت دۇنياسىدىن چىقىپ كەتمەكچى بولساڭ ھەممە خاسىيەتلىك نەرسىلەردىن ۋاز كېچىشىڭ كېرەك، پەقەتلا ئۆز ئەجرىڭ بىلەن قولغا كەلتۈرگەن پەرىزاتلار مەلىكىسىنلا ئېلىپ كەتسەڭ بولىدۇ، ئۇ سېنىڭ مەردلىكىڭ، باتۇرلۇقۇڭنىڭ مۇكاپاتى.
ــ كەچۈرگىن، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز ئۈچار گىلەمگە، ــ سەن بىلەن خوشلىشىشقا مەجبۇرمەن، مېنى قېرىنداشلىرىم، خەلقىم، ۋەتىنىم كۈتۈۋاتىدۇ، قايتىشىم كېرەك.
ــ شۇ ھامان ئۇنىڭ قىلىچ ۋە ئوقياسى غايىب بولدى .
ــ ئەگەر ئۇلارغا قىيالمىساڭ ئېلىپ قالساڭمۇ بولىدۇ، ــ دېگەن ئاۋاز كەلدى دەرۋازىدىن.
ــ قېپقالسۇن، ــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز، ــ بىراق مەندىكى ھەقىقىي خاسىيەت غەيرەت ـ جاسارەت، ئىرادە ۋە بىلىم ـ ماھارەتنىڭمۇ غايىب بولۇشىغا ئىشەنمەيمەن، ئۇنى مەندىن ھېچكىم تارتىۋالالمايدۇ.
ــ تۇغرا! ــ دېگەن ياڭراق ئاۋاز كەلدى يەنە دەرۋازىدىن، ــ

بـۇلارنى چۈشـەنگەن بولـساڭ مەنمـۇ سـەندىكى خاسـىيەتلەرنى يـوق قىلىۋېتىشكە قادىر بولالمايمەن، ئۇلار بولىدىكەن، يەنە نۇرغۇن ياخشى ئىشلارنى ۋۇجۇدقا چىقىرالايسەن، مۇشـكۈلات قۇلـۇپلىرىنى ئاچالايسەن، بارغىن، ئەمدى يېپىلىش ۋاقتىم بولدى، سەن ۋە ئاكىلىرىڭ بۇ رىـۋايەت دۇنياسـىغا كـىرەر ۋاقتىڭلاردا كـۆرۈنمىگەن، لـېكىن بـۇ يەردىكـى رەزىـل كـۈچلەرنى يوقىتىـــپ، تىلـــسىملارنى بويـــسۇندۇرۇپ، تىلـــسىمغا بەنـــد قىلىنغان پەرىزاتلار مەلىكىسىنى قۇتقۇزىدىغان بۇ ۋەزىپىنى ئورۇنلىـشىڭلار ئۈچۈن ئېچىلغانىدىم، يەنە سېنىڭ بەختىڭمۇ سېنى چاقىرماقتا ئىدى، كېـيىن كۆرۈنۈشـــنى لايـــق تـــاپتىم، چـــۈنكى ســـەنمۇ، ئـــاكىلىرىڭمۇ بەختىڭلارنى تاپتىڭلار، مەيلى قەيەردە، قايـسى ۋاقىتتـا بولسۇن بەخـت تەبىيارتاپلارغـا ئەمەس، بەلكـى تىرىـشچانلارغا؛ چىدامـسىز، مـشچان، قورقۇنچاقلارغا ئەمەس، ئىرادىلىك، باتۇر ئەزىمەتلەرگە مەنسۇپ. ئەمـدى بوسۇغىدىن ئاتلىساڭ بولىدۇ، خوش! ساڭا بەخت ـ ئامەت تىلەيمەن.

ـــ ئەلۋىدا، رىۋايەت دۇنياسى! ـــ دېدى شـاھزادە نـۇرئەزىز مەلـىكە دىلئارامنى قولىدىن يېتىلەپ بوسۇغىدىن ئاتلىغىنىدا، ئۇلارنى ئـاق تۇلپـار ئويناقـــشىپ كېلىـــپ كۈتۈۋالـــدى، كەيـــنىگە بۇرۇلغانـــدى، دەرۋازا كۆرۈنمـدى، پەقەت يىراقلارغـا سـوزۇلغان ئەگـرى ـ بـۈگرى بـىر يـوللا تۇراتتى.

ـــ ماڭايلى، ـــ دېدى شاھزادە نۇرئەزىز مەلىكە دىلئارامنى تۇلپارغـا مىنىشكە تەكلىپ قىلىپ.

ئۇلار تۇلپارغا مىنىپ، شاھزادە نۇرئەزىزنىڭ شەھىرىگە قاراپ چېپىپ كەتتى، مەلىكە دىلئارام دەسسىگەن يەردىن بىر جـۈپ ئەتىرگـۈل ئۈنـۈپ كۆكلەپ، پورەكلەپ ئېچىلىپ قالدى، ئـۇلار تولىمـۇ رەڭـدار ۋە خۇشـبۇي ئىدى.

图书在版编目（CIP）数据

王子努尔艾则孜的传奇：维吾尔文 / 阿迪力·依明著. -- 喀什：喀什维吾尔文出版社，2012.3
ISBN 978-7-5373-2514-1

Ⅰ. ①王… Ⅱ. ①阿… Ⅲ. ①童话—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言） Ⅳ. ①I287.7

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2012)第 037495 号

责任编辑：**故丽吧哈尔·麦麦提依明**
责任校对：**坎拜尔姑丽·吾斯曼**

王子努尔艾则孜的传奇

阿迪力·依明　著

喀什维吾尔文出版社出版发行
（喀什市塔吾古孜路 14 号 邮编：844000）
各地新华书店经销
喀什维吾尔文出版社印刷厂印刷
880×1230 **毫米** 1/32 **开本** 10 **印张** 2 **插页**
2012 **年** 2 **月第** 1 **版** 2012 **年** 2 **月第** 1 **次印刷**
印数： 1—3000 **定价：** 27.00 **元**

如有质量问题，请与我社联系调换　电话：0998 — 2653927

دۇنيا» قاتارلىق نەچچە 10 پارچە شېئىر، چۆچەك، مەسەل ۋە ماقالىلىرى ئېلان قىلىنغان.

ئادىل ئىمىننىڭ يېقىنقى يىللاردىن بۇيان «بۇلبۇلنامە»، «خاسىيەتلىك چۇش»، «ئەتىرگۈل مەلىكە»، «توز مەلىكە»، «ئاق قۇ مەلىكە»، «خىرۇستال كەش»، «بەخت ئارىلى ئىزدەش»، «خىرۇستال شاھزادە» قاتارلىق چۆچەكلەر توپلاملىرى: «پەخىرداننىڭ سىرلىق دۇنيادىكى سەرگۈزەشتىلىرى» ناملىق بالىلار رومانى نەشر قىلىنغان.

ئۇ ھازىر شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ئەدەبىيات - سەنئەتچىلەر جەمئىيىتى، قەشقەر ۋىلايەتلىك خەلق ئەدەبىيات - سەنئەتچىلەر جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى.

مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: مەخمۇتجان تۇردى مارس

ISBN 978-7-5373-2514-1

9 787537 325141 >

（民文）定价：27.00元